

ప్రచురణ నెం. 141

ప్రథమ ముద్రణ : డిసెంబరు '55

రె. రే డ్వి. హా. యి. లు

స్వతంత్ర ఆర్ట్స్ ప్రింటర్స్,
విజయవాడ.

అపూర్వచింతామణి

(ఇదియొక హాశ్వర్య కరమగు నవల.)

చింతామణి దేవలోకమునకుఁబెందిన వజ్రరాజముకాదు. పురాణముల ముందు బేర్కొనబడిన బిశ్వమంగళ యింపుడుకత్తె యగు వేశ్య యునుగాదు (చింతామణి) ఈ పెనునవలయందలి నాయకుఁ డాచార్యుఁడు. సహజసౌందర్య సౌభాగ్యములకుఁ పుట్టికెట్లు విరాళింపఁబడునో అట్లు తనవ్రతావళికి సమాధాన మొసఁగఁజేసి రాజామరునితప్ప వేరెవ్వరిని వరించనను ఘోరశపథముచేసిన ధీరచిత్తయగు యువతీలలామ, నుచూరు వేయిమంది రాకొమరుల యమపురికిసగడర్పమున అంపగలిగిననారి, కథాకల్పనావిధాన మెంతయు చక్కగనున్నది. శైలి మృదుః ధురము. అత్యద్భుతసంఘటనకు యీనవలారాజమే నిలయము. చదివించాదిన నర్వము మీకే తెలియును.

1-వ భాగం 1-0-0

2-వ భాగం 1-1-0 రెండుభాగములు ఒకేచూరికొనుటకీ 2-0-0

లొంగనిదొంగ

ఎంతటి గజదొంగయైనను ఒకసారిగాకున్న ఇంతోకీకూరేనియు వట్టువడుననుట నిక్కము కాని యీ గ్రంథమందలి దొంగవిషయముట్లు చెప్పుటకు వీలులేదు. యీతడు గజదొంగ; చమపుకొనినదొంగ; లొంగనిదొంగ; కార్యాచరణయందు దైర్యము, చురుకుదనము, చమత్కారము, యీతనినుండియే వ్యాప్తిగావించినదనవలెను. లేకున్న పట్టవగలు బ్యాంకు లెట్లు దొంగలించగలడు, కమలతల్లికి గుణపాఠ మెట్లుచెప్పగలడు వజ్రావహరణము, లెట్లుసాగింపగలడు, దొంగలగుంపులనే ఎట్లుమోసగించగలడు; సతీశునకు సతీశుడేనాటి. అతనిసాహస చర్యలు వర్ణనాతీతము. గ్రంథముచదివి ఆంధ్రమహాజనులెల్లరును దయచేసి కొనిచూడవలెను.

వెల 0-4-0

నాడీజ్ఞానము

ఇందు నాడులక్షత్పత్తి, నాడీనిదానము, నాడీలక్షణము, మొదలగు 200 విషయములు వైద్యులకేగాక ప్రతివారికిని పులభముగాఁజేలి యునటుల తెనుగుతాత్పర్యముతో చక్కగావ్రాసి చిన్నపైజాన క్రొత్తగా ముద్రించియున్నది.

0-3-0

పంచపాండవుల వనవాసము

ఇది శ్రీమహాభారతమునందలి యారణ్యపర్వమునంగల కథలు. ననుసరించి వ్రాయబడినది. ఇందు వై సంపాద్యునిచే జనమేజయునకు పాండవులరణ్యవాసమున సూర్యవంశము, రామఋషివంశము, మృగ మహాఋషివంశము మొదలుగాగల 12 వంశములయందు జరిగిన కథలు గలవు.

దీని వెల 0-8-0

నాగడికూతురు

“నాగడికూతురు” అను నామముతో నొకగ్రంథమా!

యని కొందరాశ్చర్యపడుదురు.

జేను నాగడికొమరితనామమున ఒకగ్రంథము వ్రాయవలసిన యగత్యముకలదు. దీనితో దొంగసంస్కర్తలెవ్వరో, నిజమగునంపార్కురులెట్లుందురో, యిందుమూలమున చదువరులే గ్రహించగలది. నాగడికూతురువలన రావుసాహేబుభార్య తులశమ్మ వట్టుబయటపడినది. పెండ్లిమూలమున డబ్బులాగ యెట్టిప్రయత్నములు జరిగెనో తెలిపినది. పెద్దయుద్యోగములకై ప్రాకులాడువా రెట్లు తరుచూశయముల నెరవేర్చుకొనెదరో విశదపరచినది. అంతయు పాత్రోచితమగు ముద్దులొల్కుభాషతో ముచ్చటగ్రవాయబడినది. హాస్యముప్పొంగ పకపకప్రతిపాతకులు తప్పకనవ్వెదరు.

0-2-0

నవనీతారిష్టము

తెనుగు తాత్పర్యసహితము.

జాతకునకెన్ని యోగములున్నను ఆయుర్వ్యోగములేనియెడల నవి యన్నియును నిష్ప్రయోజనములగును. గనుక మొట్టమొదట ఆయుర్దాయనిర్ణయ మత్యావశ్యకము. అందును జననాదిగా వదిరెండుసంవత్సరములలోపల బాలుడు తల్లిదండ్రులయొక్క దోషములచేతను, బాలగ్రహములవల్లను సశించుటచేత ఆయుర్దాయము తెలియుట దుర్లభము. అట్టిగండాంతరములను కనిపెట్టి తద్దోషనివారణార్థమై యథావిధిగా శాంతులను జరుపుటచేత ఆయుర్వృద్ధిని సాఖ్యమునుపొందును. 0-2-0

యన్. వి. గోపాల్ బుక్ డిపో,

సాకాత్ పేట, మదరాసు.

శ్రీ ర మ్మ.

ప్రపంచవంచకులవేదానుమయలు.

భ గ వ త్పార్థ న.

ఉ. శ్రీకరమైన తేజగిరి శ జేరి జగంబున భక్తకోటి న
స్తోకదయార్ద్ర దృష్టులను శ జూచి నిరంతర మీప్సితార్థము
జోకనొనంగు నిత్య పరిశుద్ధగుణాకరు వేంకటేశు ను
బ్రోవంబలంతునామదివి శ నుస్థిరభక్తి సభిష్టసిద్ధికిన్.

క. శ్రీమదలక్ష్మీంగ.

హేమనిభాంగమదంబ శ నింత్రాదిసుర
స్తోమార్చిత సమభంగ
స్వామినిదిదయాంతరంగ శ బాలనుతింతున్.

క. పకలసురసిద్ధసాధ్య

ప్రకరస్తూప నేకగంతు శ పాననుని వినా
యకుభక్తి దలంతుమత్కృతి
కొకటియు విఘ్నంబుగలుగ శ కుండుట కొఱకున్.

క. స్మరియించెద వాక్కుద్ధిం

గరుణం గలిగించుటకు జగద్వంద్యమనుం
దరవేణి నమనిరాణి
వరదాయపట్టిన కీర్తవాణివాణిన్.

గీ. మకపులను గురుపండిత శ ప్రకరములను

వినుతిగావించెదనుమత్కృతిత్వమందు
గలుగు నెరసులుమన్నించి శ కరుణతోడ
గుణములున్నంతవట్టున్ శ కొనుడటంచు.

చ. వసుధజనుల్ దయారహిత రే వర్తనులై యవినీలీనెప్పుడు
 న్వసుఖములున్ స్వలాభమును రే చాలగఁగోరి ధనాశనొందొరు
 వసిగొని పెక్కుచందముల రే వంచనఁజేయు విచిత్రకార్యముల్
 వసయునుజూచి నేఁదెలియఁబల్కుఁగఁబూనితి తత్కుతంత్రముల్

అ. దీనిఁబదివిలేని రే మాసపుల్ తామెట్లు
 మోసపోవునదియు రే మోసగించు,
 వారుచేయుచును రే వారెట్టివారాటఁ,
 దెలిసికొనిమెలంగఁ రే గలరుచెడక.

సీ. శ్రీవత్సగోత్రజ రే శ్రేష్ఠుడై విఖ్యాతి
 జెందిన లక్ష్మీనృసింహనూరి,
 పుత్రుండపుణ్యచరిత్ర సావిత్రింబ
 యందు నేనుద్భవ రే మైనవాఁడ,
 పిచ్చయాహ్వాయుడహృత్ప్రియయుమహాలక్ష్మీ
 యను పెరుగలదియు రే నైననాధ్వీ,
 బ్రమదంబెల్లఁ జేరెట్టివవాఁడను
 శేషాద్రివిభునిభరజంచువాఁడ,

గీ. సమరవిజయాశ్వచారిత్ర మాదియైన
 గ్రంథములు పెక్కులొగివద్యగద్యఘక్కి
 వ్రాసివెలయించి నుతిఁగొన్న రే వాఁడనిపుడు
 తెలిపెదను వంచకుల తంత్రములనుపూని.

దేవ ప్రార్థన మోసము.

ప్రపంచమున మనుష్యజన్మము నొత్తినవాని కేదియో యొకకోరిక కలిగియుండును. అట్టివాఁడు తన యవేక్షఁ దీర్చుకొనుటకుఁ దలంచినపుడు భగవంతునిసయితము మోసముఁజేయుటకు నెనుకదీయఁడు. ఆకార్యము తనకు నాధ్యముగానిదని వాఁడు తలంచుటలేదు. అది వానిసహజగుణము. ఉదయముననే నిద్రలేచి కండ్లునలుపుకొనుచు తనలో నేదేని యొకటి లాభకరమైన కార్యముం దలంచుకొని దానికొఱకై ప్రయాణమైపోవుచు దారిలోనో, లేక పయనమైనసమయముననో, గణేశ్వరుఁడు, పరమశివుఁడు, విష్ణువు, నుబ్రహ్మణ్యుఁడు, దుర్గ, కాలి, మారి, పోలేఁష్టు, హనుమంతుఁడు, మధురవీరుఁడు, వీరభద్రుఁడు మొదలుగాగల దేవతల యాలయములనుచూచి “విఘ్నేశా! బ్రతుకు తెరువు వివరింపవయా!” యని యడిగిన చందముగా గుడిలో పొచ్చియో నెలుపటనుండియో తనలో, “ఓస్వామీ! ఓమహాతల్లి! నేను తలంచినకార్య మనుకూలించి ఫలసిద్ధియైనయెడల మీ దేవళము లిడియఁగొట్టించి మిక్కిలి యున్నతముగను, నాణెముగను, ధృఢముగనుం గట్టించెద. కుంభాభిషేకము చేయించెద. మహాదాడంబరముగా తిరునాళ్లుజరిపించెద. మేలయినవస్త్రములును, రత్నాభరణములుం దెచ్చి సమర్పించెద. జతలుజతలుగా పొంగల్లుపెట్టించెద. మదించిన కున్నపోతులను, పొట్టేల్లను, గోల్లను బలియిచ్చెద. నెదురుకుంభముం టోయించెద, దేవళములచుట్టునుం బొద్దుదండముబెట్టెద” నని “గుడి గోదేవుడి కంగటిలోఁజుంకాయ లర్పణ” మనులాగున నొకఁజుంకాయుం గొట్టుటకుసయితము తనకు గతిలేకపోయినను “వేయిఁజుంకాయుం గొట్టెదను, వాహనములుచేయించెద, పూల తేరుఁగట్టించెద” నని తనకుతోచిన ట్లంతయుంజెప్పి, మహాభక్తితో స్తోత్రముఁజేసి దారి గోపోయెడివా రెవ్వరేనియుం దనచర్యల నెఱుంగబోయెదరేమో నుని యెంచి నలువంకలంజూచి రెండుచేతులతో పెళపెళ చెఱవలు గొట్టుకొని కణతలుకందునట్లు, పిడికిళ్లతో మొట్టుకొని, చేతులుమాడ్చి పులుపట్టుకొని గుంజల్లుపెట్టి, భూమిమీఁద నాగిలంబడి దండముఁ బెట్టి లేచి కరములుజోడించి నిలుచుకొని, “హరిహరి! శివశివా! అభి

వేంకటేశా! కరి మొరాలించి రక్షించిన కరుణాకరా! సభలో చ్చాప దికి మానభంగము గలుగకుండ వలువలొసంగిన పరపురుషా! స్త్రోహో దునిగాచిన పావనస్వరూపా! నీకు ప్రతినంతస్సరమును హోహోనన ముఁ జేయించెదను. కాలుండు పట్టికొనిపోవవచ్చిన మార్కండేయుని గాచిన మహాదేవా! త్రిపురంబులను నాశమొనరించి జగంబులకు భయంబుమాన్పిన కైలాసనిలయా! హోలాహలముంద్రావి ప్రాణులనం రక్షించిన పరమేశ్వరా! నీకు నిత్యాభిషేక నిత్యదీపారాధన నైవేద్యములు నడుచుచుండుటకుం దగిన యేర్పాటులంజేసెద నోమహాశక్తి! అంకాశమ్మా! పోలేరవ్వుతల్లీ! మీకేటేట జాతరలుం గొలుపులుం జేయించెద. కల్లును సారాయమును, బుడ్లుబుడ్లుగాను, పీపాయిపీపాయి గాను తెప్పించి సమర్పించెద. మీకు ముడుపులుగట్టుకొనెద. త్రాగని ఖాళ్లను త్రాగునట్లుచేసియు, నాడనివారి నాడునట్లుచేసియు, పోలీను వారివశమై యపరాధములు చెల్లించునట్లుచేసెద. ఎన్నియాటంకములు కలిగినను మీప్రార్థనలు తప్పకచెల్లించెద” నని యెన్నెన్నియో లెక్క పెట్టుటకు శక్యముగాని ప్రార్థనలు చేసికొని వెడలిపోయి తానుపోయి నంతట తలంచినకార్యము సఫలముకాగానే “కొండంత దేవునికి గోరంతపత్రి” యని యొనను సమర్పింపక “ఏదో యొకటి యెప్పుడో యొకనాఁడు జేయవచ్చును ఎంచిన దేమియునులేదుబో” యనెడి యుపేక్షతో దినములు గడుపుచు, కాలము జరిగినంతట తాను గావించిన మ్రొక్కుబడులను దేవుల్లు మఱచిపోయినారని యెంచి కాలణాకర్పూరమునకై నను గతిలేని వాని చందంబున గనపడుచు, మొదటి తనభక్తి మాయమై దేవాలయములు కనబడినపుడు వానిముందుగా బోయినచో నొకవేళ తన ప్రార్థనలు దేవుల్లకు జ్ఞాపకమునకు వచ్చు నేమో యని వానికి వెనుకదారిగా చుట్టిపోవుట కారంభించును. వాఁడు తనలో “బేను! నిజమే! అపుడేమోప్రార్థనముజేసితిఁగాని యవి యన్నియుంజరుపుట కెవనికి సాధ్యమగును? ఎంత డబ్బుగావలయును? కలిగినంతవట్టును దేవుఁడనియు దయ్యమనియు కర్చుచేసుకొనిపెమ్మట నేనేమి చేయవలయును? బిడ్డలును నేనును నల్లాడవలసినదేకదా! బాగు బాగు! దేవుఁడు తానుగావచ్చి చెప్పినట్లు జరిగించలేదని యడుగఁజూపునా? అడిగినేని యెప్పుడొలోచించెదగాక. ఆ దేవుఁడు వచ్చుట

యు నడుగుటయు నెట్టో చూచెద. ఒకవేళ దేవుడు తానుగానే యడుగుటకు వచ్చినయెడల మిద్దెమీదనో, గాడెలోనో, యేమూలనోదాగి (తాను రేపు దేహయాత్రచేయబోవుట నఱుంగక) “ఎచ్చటికో దేశయాత్ర చేయబోయినా” డని చెప్పించెద. అటులచెప్పింసచో మునిగినదేమి? అనాడేమో తెలియక మ్రొక్కుకొంటినిగాని యది నిజముగా మనస్సు ర్తిగా యెఱింగి చేసిన ప్రార్థనకానే కాదు. నేను తెలిసియే చెప్పితి ననుట కాధారమెయ్యది? సాక్షియెవ్వడు? సాక్షియునులేదు, స్వామియునులేడు. దేవుడు నాకుజేసినమేలెయ్యది? అన్నిటిని నేనేకర్తనుగాని దేవుడుండుటయు సహాయముజేయుటయునున్నదా? షట్టిమాట. దుర్భ్రమయే గాని మతేమియునులేదు. “భగవంతుఁడొసంగలేని ఫలమును, ప్రయత్నమువలనఁ బొందనగు” నని పెద్దలు చెప్పుదురు. నేను కష్టపడి ప్రయత్నించి చేయకున్నయెడల నేకార్యమునకై నను ఫలముకలుగునా? ఎట్లుకలుగును? గుడులేమిటికి? కొనేట్లేమిటికి; వీనివలన నావంతేనియుం బ్రయోజనములేదు. ఇవియన్నియుం దెలివిలేని వారలు నిజముగా నేమోయున్నదని భ్రమించి విగ్రహములుచేయించి పేరులుబెట్టి పూజించెదరు అంతేగాని విశేషములెవ్వియుం గలుగవు. ఇదియెఱింగిన నావంటివారు దైవమునకు భయమొందనేమిటికి? ఆవేలుపు లెవ్వరో, యేమిచేయు ధర్మో చూచెదగాక” యని తమమాటలను వేటువిధముగాత్రిప్పి దైవమునే పంచింపజూచు మోసగాండ్రుం గని వేలుపులే భయమొంది మిన్నకున్నపుడు వారివిషయమున మనవంటివార మేమిచేయగలము? వ్రాయనది సత్యముగానే వ్రాయుట మనము చేయవలసినవిధి ఇదిచదివిన వారిలోనను, వినిన వారిలోనను వేయింట నొక్కఁడైనను, వివేకవంతుఁడైన సత్పథులను వర్తింపక పోవునా? చూతము. ఈనమ్మకముతోడనే నేనీవిషయములు వివరించుచున్నాను.

క. కేవలవంచకులై భువి

దేవతలంగికురువెట్టఁ 1 దివిరెడివారిం

కేవిధమున జేయఁగమది

లోవెఱతురు? సంశయించి 1 లోకమున, బభీ!

జవళియంగళ్ల మోసము.

లోకములో ప్రతిమరుష్యునకును నత్యావశ్యకములైనవి రెండు. అవియేననగా: కూడును, గుడ్డయును. ఈరెండింటిలో, కూడు ప్రాణాధారమైనదైనను నది యొకపూట లేకుండినను, తనయింట నెటుల భుజించినను నెవ్వరికిం దెలియదు, గాని వస్త్రముమాత్రమందఱికిం గనబడునట్టిదిగాన సాధ్యమైనంతవరకును శుభ్రమైనవిగా ధరించుకొనుచుండవలయును. ఎవఁడు మేలైన వెలపొడుగు వస్త్రములు ధరించునో వానికి లోకమున గౌరవమును మరియాదయుంగలుగును. “కట్టలేనివాఁడు కట్టెతోసమాన” మని లోకోక్తి గలదుగదా! “పొట్టవాడినను, కట్టుమాయగూడ” దనియుం జెప్పెదరు. కాఁబట్టి మనుష్యునకు మంచివస్త్రము కలిగియుండుట ముఖ్యముగాని, పేదవారికది సాధ్యముకాక పోవచ్చును. అయినను తమశక్త్యానుసారముగా తాము కట్టుకొనెడి బట్టలు శుభ్రముగా నుంచుకొనుటకుం దగినవిగా కొనుచుండవలయును. మనము వస్త్రములుకొనుటకై జవళి యంగళ్లకుఁబోయినపుడు వారియోచ్చును, నేర్పును, మార్పునుం దెలిసికొనుట యసాధ్యము. వారిలో వారుమాటలాడుకొనుమాటలును, లెక్కలును, విలాసములును, గుఱుతులును, మిక్కిలి నూత్నములైనవై యుండును. కండ్లుచేదరునట్లు రంగురంగు గుడ్డలతోడను, పలు తెఱఁగుల యద్దములతోడను, బీడుపాలతోడను తమయంగళ్లనలంకరించియుందురు. బట్టలుకొనుట కెవ్వఁడైననువచ్చినయెడల మహావినయముతో వానికినమస్కారముఁజేసి తత్పూర్వమతని నెచ్చటనోచూచి సంభాషించి యెఱింగియున్నవారివలె నతిచాతుర్యముగా మాటలాడుదురు. వచ్చినవాఁడడిగినరకము తమదగ్గఱ లేకపోయినను “కలదు కూర్చుండుఁడు, ఇంచుకదయచేసి మాయొద్దనుండెడి రకములనుచూడుఁడు. మీరు కొనకపోయినను పోయెదరు. కడ్డాయమేమియునులేదు గాని మీవంటివాడు ముఖ్యముగాచూచుటయే చాలును. అదియే మాకులాభము” అని యతని గూర్చుండఁజేసి, యొకటి నడుగుటకులోపల పదియారు రకములు తెచ్చి యంగడియంతయుంబఱచి వానిని వర్ణించి వర్ణించి యతనిమనస్సు తిరుగునట్లును కొనుటకు కోరికలుగునట్లునుం జేయుదురు. మఱ

తలువిప్పి విదిర్చి విదిర్చి పెడల్పునుం బొడవునుం గలిగియుండునదియుం బోలె, బహుకంఠముగా రెండుచేతులతోడనుపట్టుకొని గుడ్డయొక్క నాణెమును సేతచదరమునుం జూపుదురు. కొనెడివాడు వేటుకమున డిగినను, లేక తాముగానే యైనను, “అయ్యా! ఇదిగో! వేటుగా వెల పొడుగు రకముకూడామున్నది చిత్తగించండి” యని యదేనస్రము లుండు బీరువాలో, లోలనుంచి యుండెడి, “కాంచీపురం అ. ప. మడి. తీసుకొనిరా! ఒరే! ఆరణిగట్టిచాయ. క. క. విలాసంలెమ్మ” అనిచెప్పుదురు తోడనే లోలనుండుపిల్లవాడు మడతలు మడతలుగా తెచ్చి ముందువేయును. ఆతేబడినవన్నియు మొదటగనవటచిన దాని కంటెతక్కువ రకముగానేయుండును. అందు. అ. క. విలాసమునడి. అడవ పడియున్నది క. క. విలాసము. కన్నుపడక కట్టిపెట్టినది ఇట్లే పలుతెఱగులరహస్యపు విలాసములు పెక్కులుండును. ఇంక వెలల విషయమనిననో, వారినేర్పునంతయును నపుడు వినియోగించుదురు” ఏమండీ! మీకు వ్యత్యాసముగాఁ జెప్పుదుమా? కరారువెల చెప్పెదము. ఇదిగో! మఱియొకరికై నయెడల మేముచూపము. మీకు పట్టి చూపెదము చిత్తగించండి, మీదయకావలయునుగాని నాలుగణాలు యెక్కువగా మీవంటివారియొద్ద యెక్కువలాభమును మేముపొంద గోరము. మాకు గూఢాయకొకయణా మీరులాభమిచ్చిన చాలును. మీవంటివారు మాయంగడికివచ్చుటయే మాకుగొప్పలాభము. ఇతరులవలె తరతరంబులెంచక యత్యాసచే మేములేనిపోని ధరలుచెప్పెడివారముకాము. మావ్యాపారమునంధు మీబోంట్లకు నమ్మకము కలుగవలయునుగాని లాభముముఖ్యముకాదు. క్రమముగా వ్యాపారముఁజేయుచుండినయెడల భగవంతుఁడిచ్చినమట్టుకే మేముతృప్తినొందుటమంచిదని కరారుధరయే చెప్పుచుందుము. మాన్యాయము నెఱింగి మఱియొకసారి మాయంగడికే రావలయున నెడికోరికతో మీకు పట్టిని చూపించుచున్నాము” అని తాముగానే తథ్యురచేసిపెట్టుకొనియున్న పట్టికనబడి, (ఈతగింజనిచ్చి తాటిగింజ తీసుకొనులాగున) కుళ్లాయి వేసి, యొకటికి మూడంతలలాభముతో డబ్బులాగుకొందురు. “నల్లారు, సేలము. ఉప్పాడ, కాకినాడ, కొఱనాడు, సీమ, బనారసు, మొగలై నచోట్లనుండి మేలై నధోవతులు, పంచెలు, వివిధములయిన

చీరలు, చిత్రాడలు, త్రొత్తత్రొత్తదీనులు పెప్పించియున్నాము. ఓయీ మూర్ఖా! రంశి, రంశి, చూడండి, మీకుయిష్టమయిన రకములున్నవి, వరసముగాయిచ్చెడము. అన్నియునంగల్లే! అంతయును మనుష్యులే! ఏమిప్రయోజనము? మామొద్దనుండురకములు త్రొత్తవి. ఇట్టివి యిశరులయొద్దదొకప్పు. వారు సాధారణమైన సరకును తెప్పించి గొక్కున తెలకమ్ముదురు. మావద్దలి యదిగాదు. లాభములేకపోయినను, అసలుబెలకయినా యిచ్చి కాతాసంపాదించబయునని మాయభిప్రాయము ఇవిగో! రకములుచూచిపోండు" డని వచ్చుచుంబోవుచుండు స్త్రీలనుమహావినయముతో పిలుచుచుండుదురు వారిమాటలువినినమ్మి యేయమ్మయైనను వచ్చిచయెడల ముఖాన మొదటిదాయకువచ్చునవియు నడాసుగావడియున్నవియు కాగితములలో బహుభాగ్రతగా కట్టబడియున్నవియునైన పశుభమును మాయరంగుతో మెరియుచుండు చీరలు తెచ్చి యెక్కువవిలువగలవియుబోలె, క్రిందనొకగుడ్డవలచి దానిపై నాచీరలను బహుభాగ్రతగావలచి చూపి భ్రమించజేసి యేమేమో కపటపుమాటలు చెప్పి వానిని కొనుటకు నవ్వెడింతవఱకు తనలో మఱి యొకనితో "ఒరే! ఏదీ? ఆపట్టియిమ్ము అచ్చుగానుమొదట మనయంగడికివచ్చినందున నెక్కుడుధరచెప్పెదిమని భయపడునట్లున్నది. మన న్యాయమీమెకు తెలియవలెను. మఱియొకసారి వేరేయంగడికిపోవడం లంపకూడదు. లాభములేకున్నను, మొదటితడవయగుటచే యసలు ధరకై నా యివ్వవలసినదే!" యని తామువ్రాసిపెట్టుకొనియున్న పట్టిని చదివి, పరిభాషలో నొకరితో నొకరుమాటలాడుకొని "సరే! నష్టమయిననయ్యెను. యాయమ్మగారి కాతాయుంటేచాలు" నని ప్రకాశముగాపలికి, రెట్టింపువెల, లాభము, దుకాణము బాగుగ, ధర్మము, వడ్డి, సంబళము, యివియన్నియుండేర్చి ధరనుకడుగేర్పుతో తీర్చానించి యంటగట్టి డబ్బులాగుకొందురు. గుడ్డలుచించి యిచ్చునపుడు "యిదేమోణియిపుడే యంగడితెలచినాము ఈదినము నూచేటిబోణి చూడవలయును. ఏదీ? రూకలు ముందుబోణిచేయుమని తొలుతనే ప్రయమును తీసుకొందురు. మోసమునకు మాతృస్థానము చెన్నపురిలోనిజపురియంగల్లని చెప్పక తప్పదు. జపురియంగల్లలోని మోసము నెఱుంగని వల్ల టూరివారలయినప్పటికిని వర్తకులించుకడైనను దయయు, ధర్మము

భ్యాసాభ్య తచ్చికిత్సానుపాస పథ్యాపథ్యంబులును, వింశత్రకరణమున
ఉన్నాదాపస్తావలక్షణతత్సభ్యాసాభ్యతచ్చికిత్సానుపాసపథ్యాపథ్యం
బులును, వింశత్రకరణమున భగవద్రవణాగ్రతుకప్రణాపాడిననాగ్ని
వర్ణనా లూతప్రణ మర్కట్యన్మన గతగండ గండమాల కర్ణముఖ
దంతాపహ్వా తాల గత కంఠగత దంతనా తుండిప్రణ కూపద తిరాజ
స్నాయుకస్తనప్రణ గతగ్రంథి గతకీలాస్య స్ఫోటకీలక కాలస్ఫోటాదిక
శీపవనోగనిదాన తల్లక్షణతత్సభ్యాసాభ్య తచ్చికిత్సానుపాసపథ్యా
పథ్యంబులును, ద్వావింశత్రకరణమున అదగల్గ కాంధాలతీవి వృతాది
పీఠిక కచ్చీక వల్మీక ప సీక జాగర్దభాది న్వక్షుద్ర రోగలక్షణ
తచ్చికిత్సానుపాసంబులును, త్రయోవింశత్రకరణమున విచలక్షణతచ్చికి
త్సానుపాసాదులును, చతుర్వింశత్రకరణమున ద్వలాతిసంక గ్రహాభ్యా
సోగోగపాండిగోగ కామలారక్షపిత్తక్షయగోగ కానహిక్మా భ్యాసా

సోగోగ తృష్టా దాహూన్మారదాపస్తా వాతగో గాక్షిర్ణమాల
సూలానా హోదావర్త గుల్మ హృదోగమూత్రోకృచ్ఛా
శ్మరీరోగ ప్రమేహోదరశోఘ గతగండగండమాల శీపవనస్తకప్రణ
భగవద్రవణముఖకర్ణగోగకర్ణనిపాక తచ్చునునోపాయంబులును,
పంచవింశత్రకరణమున సరగంధకాచిద్రవ్యశుద్ధులును సర్వలోహశుద్ధి
తద్భస్మసింధూరకృమంబులును మృత్యోహమృతీకరణంబున తద్భస్మ
గు గుణంబులును నవరత్నశుద్ధి తద్భస్మగుణంబులును గలిగియుండు
అది సర్వగ్రంథములయొక్క సారముగలది యగుటంజేసియు నిక్కల్లి
కాలంబున దనించునట్టి సర్వోగనిదానాదులును దోషదూష్యబలము
లకు నెచ్చక తగ్గక నోపాలియుండునట్టి యాషఢ పీఠ్యవిపాకశక్తులతో
గూడిన చికిత్సలును గలదియగుటంజేసియు “కతా బసవకః స్మృతః”
అనుపచనరీతిని గలియుగమునకీలనపరాజయమునకే శ్రేష్ఠత్వమనాదిగ
బూనులచే గలిగియుండును

విషమముల శేషనందేహ విశేషనివారకములు. వివరణము భువి నమూనరాహిత్యము. చికిత్సలు నకలరోగహరసాధకములు. కాన్యన నిట్టలంబుగఁ గన్పట్టజేసినట్టులఁ బెక్కు వైద్యగ్రంథములు లెక్కకు మీటియుండటంజేసి వానియం దీగ్రంథమును నిజబుద్ధివై శేష్యంబు పగిదిజగతీజనులు నిజశరీరరక్షణార్థంబై యభ్యసించిననారోగ్యలక్ష్మిని జ్ఞానఁగొందురు. నకలపురుషార్థసిద్ధి దాని వెనువెంటనంటియుండు.

అట్టియభ్యాసలోపంబున వైద్యులపాదములఁబట్టునావశ్యకము తటస్థించు. ఇచ్చుడు నర్వసాధారణంబుగ వైద్యశాస్త్ర మెరింగినవారికి ననుభవము కొరవడియుండు. అనుభవ ముండువారికి శాస్త్రజ్ఞానము శూన్యమైయుండు ఈరెంటినెరింగి నమ మోచితముగఁ జకిత్స నేయు వాఁడ రాజవైద్యుండు. శాస్త్రపజ్ఞానవిహీనుండగు వైద్యుం డమృత తుల్యంబులగు నాషధముల నొసంగిన నవిశ్రుము, పిడుగు విషము, అనుచానింబోలి రోగింజుపు; కావున మనహిందూ దేశమునందిపుడుగల వైద్యులలోఁ గొందఱు మొఱకులు శాస్త్రానుభవముల రెంటియుండు నొకదానినైన నెఱుంగక యుదరపోషణార్థంబై బూరిమాటలచేదమ వోటి జ్ఞానధాటిగల రోగులతోటిని నమ్మించినెక్కుడుబాధను కలుగఁ జేయుచు “యమాద వ్యధికోవైద్యో యమః ప్రాణహానో మతః। ధన ప్రాణహానో వైద్యః పాపినంతం వివర్ణయేత్।” అను వచనప్రకారము వారి యర్థప్రాణముల నవహరింతును అట్టివారలయమకింకలకంఠఁ గన్పెట్టెనుటకుఁ గొంక నేల? అక్కటా! “వైద్యంబును సంగీతమును దెలియనివార లెవ్వరును లేరు” అను లోలోకి యేల కల్లయగు? ఎక్కడఁబాచినను లెక్కకు నెక్కుడగు చెక్కుంబ్రా వైద్యులు విక్రీడిల్లె డరు గాని యందు నిజమారసిన మాటి లొక్కండైన నిక్కంపు వైద్యుండు చిక్కులు మిక్కిలి యెక్కువంబు.

నెంచక, వారి నేమార్పుచుండుదురు. వెలపాడుగు దినుసులనుచూపి, మట్టమైనవానినిచ్చుటయు, మూరతక్కువగా యున్నదనిన, వెడల్పు భారియైనదని కొలతబట్టిచూపుటయు, చాయపోవునేమో, యనిన “ఒహో! వెలసరసముగాయిచ్చుటవలన యిట్లుతోచుచున్నదా? దళ సరిగ్గుడ్డ, గట్టిచాయ ఈవెలకీనెంబరుగుడ్డ ప్రక్కయంగడిలో యిచ్చిన యెడల మాకుదీనిక్రయమేయివ్వవలదు. ఊరకనేయిచ్చెద” మని నమ్మి కబుట్టునట్లుచెప్పుట, మొదలై నతంత్రములుచేయుటలో, వారినిమించి నవారులేరనిచెప్పిన, యదియతిశయోక్తికాదు. లేచిపోవుచున్నవారిని గుడ్డపట్టిలాగిక్కుచ్చుండబెట్టి బేరమాడుదురు. చెన్నపట్టణపు జంటిలో మేనులుగాయుండువారువచ్చి లేని యంగళ్లవాళ్లయదృష్టముపండినదే! అందును, తమ సకియలతోజోడిగావచ్చినయెడల యింకచెప్పవలసినది యేలేదు. ఇతర దేశముల బొకమల్లు, మడవీ, కేంరేక్, లాంగ్క్లాత్ సిల్కుదినుసులు, కారికముమల్లు 1703 నెంబరుచలునమల్లు, మొదలై న రకములనడుగుటకు పూర్వముగానేయెత్తి వారిముందువేయుదురు. “ఇంకను క్రొత్తరకములచెక్కులు, చీటిచీరలు కలువిధములైనవియున్నవి. మల్లులొకపీసునుతీసినయెడల నాటపించెలును నొకతుండు గుడ్డయునగును. ఒకగజముగుడ్డ ధారాళముగా యొకరవికయగును, చీటి చీరలు యెనిమిది-శొమ్మిది, గజములలో యున్నవి. గాని అమ్మగారికి యెనిమిది జములచీరయే చాలును” అనిచెప్పి వానిపై బుద్ధిప్రసరింపజేయుదురు. ఒక వేళ నేడైన చీరనుతీసికొనిపోయినచో యదిలోకల కొమ్మలుపడి కుట్టినదిగాయుండును. నెలచెప్పడములో, “ఒకేధర మీ ణో వ్యత్యాసముగాచెప్పము యెుకేమాట. మరల మీరువెలయనుగ కూడదు” అని వేయినవ్యయాలుచేసి చెప్పుదురు. “అయ్యా! కొంచెము మాయందు దయయించి పోస్టుముద్రతోయుండు పట్టిని చూడండి, మానిజము మీకు తెలియవచ్చు”నని తమకు యితరవిషయమున వచ్చి యుండుకవరులో వ్రాసిపెట్టియున్న లిస్టును వెలునుంజూపుదురు. ఒక వేళ నెవఁడైనంగొంచెము తక్కువనెలయిడిగనని “ఇదేమిరాకర్తము. పాడుకోతి యడ్డముగా నడుస్తుంది” యని వరిభాషలో తిట్టుదురు. ఈమాటలయర్థము నొక వేళకనిపట్టి స్త్రీలులజ్జపడి “కానిండు గుడ్డనుచించు”డనిచెప్పినచో, రెండుచిటికెన వ్రేళ్లను గుడ్డక్రిందఁజేర్చి యాగు

డ్డ మిక్కిలిగట్టిదై చింపుటకుకష్టమయియున్నట్లునటింపుచు, ఊపిరిబిగి
యబట్టిచింపుదురు. నిజముగా యదిపట్టుకొన్న వీడివచ్చునంతటి దార్ధ్య
ముగలదై యుండును. గజము కట్టతో కొలుచునపుడు గజమునకొక
యంగుళముచొప్పున తమయొద్దనిలుచు ప్రక్కకు త్రోయుచులాగి
బిరబిరంగొలుతురు. 6 గజములుతీసికొని యింటికిపోయికోలిచినయెడల
5! గజముగాయుండును. తీసుకొనిపోయిన వాఁడావస్త్రము నొక నెలది
నములవరకును జినిగిపోకయుంచుకొనఁగలిగెనేని యతఁడంతయో
గట్టివాఁడనిచెప్పవచ్చును. యదిపదునైదుదినములలోపలనే చినుగుపట్టి
పోకయుండనేయుండదు. ఇటువంటి పగలుకొల్లగొట్టు మోసగాండ్రను
చూచి భయపడి కొని కట్టుకొనలేక పరమశివుఁడు పులితోలును ఏను
గుతోలును గట్టుకొన్నాఁడుకాబోలు. వీనములాభమున కానపడుట
యత్తమము. మోసముజేసినవాఁడు తుదకు దాసరిగాకతప్పదు. ఈజవులి
యంగల్ల వర్తకులవిషయమున కడుజాగ్రత్తగా ప్రవర్తించుటమంచిది.

గీ జవులియంగల్లవారి మోసంబెఱుంగ

వనజ భవుడై ననేరఁడు శ్రీ హనుజుఁడెంత?

సాధ్యమైసంత వరికును శ్రీ బాగినాగు

లై ప్రవర్తించనగుఁ గొన శ్రీ వదిగోనని.

బియ్యపు వర్తకుల మోసము.

ఈ బియ్యపు వ్యాపారము జేయువారు కాలము నెఱింగి యెచ్చుట సంతుల్యపండి పుష్కలముగా బియ్యము దొరకునో యాచోటులను తెలిసికొనిపోయి మిక్కిలి చౌకగా బియ్యమును ఇట్టి తెచ్చెదరు. అక్కడను యీపనులలో బాగుగా నారి తేరిన ఏడంట్లనుంచుదురు. వారు సమయము నకు దగినట్లు బియ్యమును తయారు చేయించి వంపుదురు. బియ్యమును దంచియిచ్చు వారు సయితము మూడుపాళ్లు తమయిలాకావారలుగానే యుందురు. వారు వడ్లను తగినంత కాలము నీళ్లలో నూరఁజెట్టి యుడికించి యెండలో పోసి చక్కగా యెండినంతట గోటితో గొయిలించినవిధముగా గింజలు విలుగకుండులాగున బహుపక్వముగా యుమకను తీసివేయుదురుగాని, రాయి, ఇసుక, తవుడు మొదలగునవి మాత్రము తీసివేయరు. ఈయన వస్తునహితముగానే బియ్యమువచ్చి చేరును. ఆ బియ్యమును వంట చేసినయెడల గబ్బుకొట్టుచుండును. ఆవాసనకు పేగులు పెరుకుకొని బయటికివచ్చును. ఇట్టి బియ్యములో తవుడు తీసినది యెక్కువ వెలగలది. తవుడును రాయియు లేని బియ్యము మఱియు నధికమైన ధరఁ జెప్పుదురు. కొనుటకు పోయినపుడు రకములు వేలు వేలుగా జూపి “అమ్మా! చిన్నసంబావులు, పెద్దసంబావులు, గుండుసంబావులు, కళింగసంబావులు, వాడసంబావులు, కారుసంబావులు, నల్లూరుసంబావులు, జలకరసంబావులు, పిషాణములు, మొలకొలుకులు, గడ్డవరి, పిచ్చవరి, స్వర్ణవరి, ఇన్నిదినుసులున్నవి. అన్నము మల్లెపూవులవలె నైసుగానుండును. మిగుల నొదుగుబడి గలిగినవిగానుండును. మంచి రుచిగలిగి యన్నమారోగ్యమును కలిగించును. మాయొద్ద మేలరకం బియ్యము కలుగుటఁబట్టి ముప్పాతికపాలు యీసట్టణములోనివారు మూలగ్గఱనే తీసికొనిపోవుదురు. సాధారణముగా మాకు బస్తాలుబస్తాలుగా పిళ్లేషముగా సెలవగును. చిల్లరనిక్రయం చాలాతక్కువ. అదుగో! తరగరి యున్నాడు. అతనికి కొలతకూలినచ్చివేయుడు, కరారుగానుండు పడితో, పెద్దగాచెప్పి కొద్దిగాకొలుచుటలో తరగరి భూవతినాయుడు,

చాల మంచి నేర్పుగలవాడు. యోగ్యుడు. నచ్చినవా రతఁడుకొలిచి ననేతప్ప మాకొలతకునమ్మింపను" అని చెప్పుదురు. వర్తకులననుసరించి కొలతగాండ్రాయంగల్ల యొద్ద యెఱుఁగునుంగనిపెట్టుకొనియిండుదురు. ఇట్టికొలతలు కొలిచినవారితే కాల్పుచేతులు కుటచిత్ర ముచేసికొని యాములతోడను, కుష్టురోగములతోడను నల్లాడుటకు సిగ్గుమొయుండు పాపాత్ములని చెప్పనొయును. బియ్యమునుకొను పేదసాదు స్త్రీలకు కృత్రిమమును, దీవనలకును, పాతకమునకును నాధాగమైనవారీ యన్యాయపు కొలతగొలిచి లోకులనొట్లొగొట్టి వర్తకులకు లాభము చేయు క్రూరాత్ములే! ఇంకకూలివారలన్ననో, మేలైనబియ్యమును తమ యొడిలో వేసికొని "అమ్మా! బియ్యపుమండీకా? నోవుచున్నారు. ఇదిగో! ఈబియ్యమునుచూడండి. ఈరక మాయొక్క యొడిలోమాత్రమేయున్నవి. రండిరండి నయముగా వెలితీర్చానంచేసియుప్పించెదను. ఈరకముతప్ప మీరువేఱుబియ్యం తీయవలదు. తక్కినవన్నియును కలపటమైనవి" యనిచెప్పి తనవాడుకయంగడికి పిలుచుకొనిపోయి తానే క్రొత్తవానివలె యంగడివానితో తగవులాడి ధరయితరపుమండీలకంటె యెక్కువగా తీర్చానించును. మండీవాడు తనకుగొప్పనష్టము కలిగినట్లు కోపగించుకొని "ఓహో! మంచివాడనే! నీవెందుకువచ్చినావోయ్. బాగానేచూన్నది బేరముచేసివెంటికి పంపి మాకు లాభములే కుండునట్లుచేసినావు. నీవంటివారలతో బేరముచేసినయెడల మేము దివాలాకావలసినదే! చాలుచాలు. ఈయమైనలన మాకు రెండణాలువచ్చుననితలంచితిమి. అదిలేకుండునట్లు నీవుపుణ్యముగట్టుకొంటివి. ఇంత మాత్రముచాలు. నింకబో" మ్మని కండ్లెట్టిచేసితగవులాడుదురు. ఆకుపల్లెచెప్పి, యెదువడులగునట్లుకొలిచిన యాబియ్యమును గోతములో వేసిమూటగట్టి యాకూలివానితో "అబ్బా! మూటయెట్టుకొనుము చిన్నంగడివీధికిపోవలయు" నని చెప్పినయెడల వాడు మూటనెత్తికొని బహువేగముగా, యాసామిని కలుసుకొననియకుండా ముందు నడిచి వెనుకయామె పిలుచుచుండినను నింక "రావమ్మా రా! ఆవీధి నేనెఱుంగుదును బహు నెత్తినపెట్టుకొని నిలువమనదీవేమి, నీవు మోయుచున్నగదా తెలియును" అనిచెప్పి బిరబిర చంగాయంగిల్లినందులోదూటి నిమిషములో మూటతోకూడా మాయమగును. కుయ్యో

“మొత్తోయని, వానినిగానక కూతలుబెట్టుచూ మరలి మండీయొద్దకు వచ్చి, మనిషిగురుఱుతులు చెప్పియడిగిన, మండీయాసామి కోపగించు కొని, “భేష్. నీవుయెవరమ్మా! శుద్ధపయిత్యముఁజెట్టిన దానవుగాయు న్నావు. ఎవఁడో దారినిబోయెడివానినిపిలుచుకొనివచ్చి బియ్యపుమూటను వానితలపై బెట్టి పిలుచుకొనిపోయి వాఁడేమరించిపోగా యిచ్చు టికివచ్చి వానిసమాచారమునుగూర్చి మమ్మడిగెదవేమి? బాగానేయున్నది. పో! పో!” యని బయటఁబంపివేయుదురు. నిజములో యీ మండీవ్యాపారులు దొంగకూలివాండ్రకు సహాయముగాయుండి లోకులనన్యాయముఁజేయించి, వాఁడేమార్చి తెచ్చిన బియ్యములో సగము తాముగైకొని సగము వానికొసంగుచుండుదురు. కాదేని తమవద్దికి కొనుటకై వచ్చినవారికి యోగ్యుఁడైన కూలివానినేర్పాటుచేయవలసినది తమకువిధికాదా? ఇతరులిచ్చుటకంటె వీరుతక్కువధరకు బియ్యమివ్వగలరా? ఇట్లు, దుర్గంధపుకంపును, కొలచుటలో తంత్రమును, వెలలోయన్యాయమును, మొదలయిన యకార్యములు బియ్యపువర్తకులు చేయుచున్నయెడల పేదవారలు బ్రతుకుపెట్లు? చావవలసినదే! ఇట్టి వారలను దేవుఁడే విచారింపవలయును.

క. తండుల వర్తకులారా!

మండీలకు వచ్చుపేద రీ మనుజుల కడుపులో

మండింపక దేవుండొక

డుండుటఁదలపోసి మెలఁగూ రీ దుచితపుభంగికో.

మూర్మా ర్కెట్టు విపరీతమైన మోసము.

ఈమూర్మా ర్కెట్టు చెన్నపురిలో, 'వీపిల్లుపాడు' అను పేరు గల శృంగారపు తోటలో కట్టబడియుండు కట్టడము. దీనికి మూర్ దొరగారి పేరుపెట్టి కట్టబడచే, మూర్మా ర్కెట్టునిచ్చెను. ఈ కట్టడములో, సామానులమచ్చియుండు తీరును, మనోహారంకారమును వర్ణించుటకాదినేనునకైన శక్యముకాదేమోయని తలంచవలసియుండును. సాక్షాత్పర సేవ్యుడే స్వయముగావచ్చినను, అతనికి సయితము గిట్టువేయు పుణ్యాత్ము లిందుగలరు. మాటలాడనేర్చిన కుక్కయైనను మూర్మా ర్కెట్టువ్యాపారులతో మాటలాడుటకుసాధ్యమేకాదనవలయును. ఇంచుక యేమరినచో తలమీదగుడ్డసయితము మాయమైపోవును. ఎంతచాతుర్యముగలవాడైనను, సమర్థుడైనను, యీమూర్మా ర్కెట్టుకుపోయినప్పుడు తుదకుదప్పిడియైనను వారికిననుర్పించి యిట్లు చేరవలయును. అవరాధ కానుక చెల్లించక తప్పదు. ఒకవేళ నూటి కొక్కడెవ్వడైన నేమారకనచ్చినేని వానిసంతయో గట్టివాడని చెప్పదగును. వ్యాపారశాలను ప్రవేశింపగానే వర్తకులు "కమాన్సార్ సిజ్డెన్సార్, వాట్డుయు వాట్సార్, దిస్ యాజ్ గుడ్ టింగ్స్సార్, పెరి ఫీస్ రేట్, సార్సార్, కమాన్, కమాన్, హీయర్" అని యించుకైన తడబాటులేక నోరునొప్పి గలుగుననియైన కొంచెము నిదానింపక, ఇంగ్లీషుభాషాపాండిత్యములో మహాప్రసిద్ధి కెక్కినవారివలె తెలిసియు తెలియనిబట్లరు యింగ్లీషుమాటలతో బిరబిర సామానులపేరులనన్నిటిని యొకగుక్కలో చెప్పివేయుదురు. అప్పుడు వస్తువుల గొనుటకుపోయినవాడు, మూర్మా ర్కెట్టువ్యాపారుల యింగ్లీషుమాటలను విని "అహా! ఇట్లు వచ్చియురాని యింగ్లీషు మాటలాడుచున్నావో, ఏమి హిందువులుగ యుండియు స్వదేశభాషలయిన, యెరినను, తెలుగు వీరికి తెలియనే తెలియదా? ఇంగ్లీషువారిచే తయారుచేయబడిన వస్తువులను ముట్టగానే వీరి స్వభాష యంతరించినది కాబోలు" నని తలంచవలసియుండును మనలనడుగెత్తి యవలంబెట్టినయక కూతలు

బెట్టి యూరకపిలువదొడంగుదురు. ఏవస్తువును తీయుటకిష్టములేకున్న ను ఏరుచేయుతోందటకులోబడి విధిలేకయేదైన నొకవస్తువునెత్తుకొని వెలయడిగినయెడల, యావస్తువు యొక అణా వెలచేయునదిగాయుండిన, యెనిమిది అణాలు లేక ఆఱు అణాలునుచెప్పియె త్తినవస్తువును మరలక్రింద బెట్టనీయక మిగుల నయమైనమాటలుచెప్పి సమ్మతినొందింపఁ బ్రయత్నింపుదురు. వస్తువును తీయువాఁడు భయఁడిపోవునట్లు వెంబడి నుండెడి యంగడివాఁడును, వర్తకునికే సహాయముగామాటలాడును. లాభము లేక వస్తువు నివ్వఁజాలరనియెంచి యాఱు అణాలుచెప్పిన వస్తువును మూడణాలకెడిగినచో, యంగడివాఁడు యిష్టము లేనివానివలె సంకోచించి, వినుగుతో “సరి! ఎత్తండిసార్ ఇప్పుడెయంగడి తెఱచినాను, మొట్టమొదట బేరము. అసలువెక్కినా యివ్వవలసినదని యిచ్చినాను అదియునుగాక మీరుగొప్పవారుగానున్నారు. మీయిష్టప్రకారముగానే తీసుకొనుఁడు-మఱియొకరికీ ధరకివ్వఁజాలను. కొంచెముసేపు మీరునిలిచిచూచుచుంటిరేని ఇదేమాదిరివస్తువును మీకండ్లకెదుటనే యర్థహాసాయకు విక్రయించెదను. కానిండు కానిం”డని యాయొక యణాచేయుదానిని మూడణాలకిచ్చును. తీసినవస్తువునకు చాలినంత డబ్బులేకపోయినయెడల చేతిగొడుగో, మీఁదిగుడ్డయో, మఱియేదో యొకటి లాగుకొంటురు. అవియునులేకయున్నయెడల నోటబట్టరానితిట్లుదిట్టుదురు. ఎంతటివీరహూర విక్రమాహ్లాదుగానుండినను వీరియొద్ద తనశక్తియెంతమాత్రమునుం గొఱగాకపోవును. నిమిషములో సంగళ్ల వారందఱునుంగూడుకొని యతనిమీఁదికి తగవులాటకు సిద్ధమగుదురు. అసమయమున నెవనిజంభమును సాగనేసాగదు సందునదూటి పాళిపోవుటయే యుత్తమము లేదేని దెబ్బలు పడకతప్పదు.

క. మూర్ఖార్థైక్యత శ సుంతయు

ధర్మంబనుమాటనున్న శ తానెవఁడైనన్

కర్మవశంబునబోయిన

మగ్గుముఁదలియంగలేక శ మదివెతనొందున్.

గడియారముల మోసము.

వెలుపటి యూళ్లజనులు వచ్చినపుడు వారినిచూచి, గడియారముల యంగడివాడుగాని, మఱియొకయంగడివాడుగాని, యొకడు గుమారు రెండురూపాయలు వెలచేయునదియు, బంగారు, లేక వెండి తోగిట్టువేయబడినదియైన యొకగడియారమును చేతబట్టుకొని ఇతరగ్రామవాసునివలె వేషముధరించి, వచ్చినవారికి యాగడియారము నుచూపుచు “నేనుదూరదేశమువాడను ఇచ్చటికొక కార్యార్థముగా వచ్చినాను నాయొద్దనుండిన డబ్బుకర్చువడిపోయినది. ఇప్పుడు చేతనొక దమ్మిడియైనను లేదు. ఈచెన్నఁట్టణములో యెంత డబ్బుజెచ్చినను, నిమిషములోకర్చుపడును. నేనుత్వరితముగా మాయూరికిపోవలసియున్నది. ఇచ్చట నెవ్వరునునాకు తెలిసి చేబదులుగానిచ్చువారు సయితము లేరు. ఏమిచేయవలయును? నాయొద్ద యాగడియారము మాత్రమున్నది. దీనినయినను విక్రయించి డబ్బుతీసుకొని యూరికిబోవఁదలంచి నాను. కాబట్టి యమ్మివేసె”నని బయటియూళ్ల వారికి వినునట్లుగా చెప్పుచు వారియొద్దకువచ్చును. వానికి లోనొకపుకాండై 9న యంగడివర్తకులాగడియారమునుచూచి రు. 12లు మొదలు రు. 15ల వరకును బేరముజేసి రూపాయలు వానికి బలాత్కారముగా నివ్వజొచ్చుదురు. వాఁడా రూపాయలు పుచ్చుకొనక వారినిచూచి “ఏమయ్యా! చాలా మోసముగాయున్నదే! మొన్ననే దీనిని రు. 50 లకు కలఁత్రాలో తీసినాను. ఇచ్చటికివచ్చినాను. నాయవసరమునుబట్టి నేనువిక్రయింపఁదలంచితి. అయినను నింతటి యన్యాయమైన వెలకడుగవచ్చునా? ఈలాగున మీరు మీసాత్తుగాయుండిన యిచ్చివేయుదురా? ఓయగ్భా! చెన్నఁట్టణములోని యాసాములు సామాన్యులుగారని చెప్పుదురు. అది నిజముగానేయున్నది. గుమ్మడికాయను కూటిముద్దలో దాచేవారుగా యున్నారే! సరిసరి! మీరడిగిన ధరకివ్వఁజాలను. నాగడియారమును మఱియెవ్వరికైన నిచ్చెదనుగాని యివ్వండి నిువ్వండి” యని వినుగుచు కోపముగలవానివలె నభియింపుచు వారిచేతనుండు తన గడియారమును తీసుకొని మరలును. ఇదియంతయుం జూచుచుండిన యన్యథలమువాడు మిక్కిలియపేక్షతో తానాగడియారమును చేతికి

దీనికొని దానినాణెమునుచూచును ఇట్లుతఁడు చూచుచుండగా మఱి యొకయంగడివాఁడా గడియారపు స్వంతగానిని పిలుచును. నాలుగైదు మాసలుపిలుచునంతవరకును, గడియారముగల యాసామి పోకపిమ్మట కడుబిగువుతో పిలిచిన యంగడివానియొద్దకుపోవును. ఆయంగడివాఁడా గడియారమును రు 20ల వరకునడిగి వెలఁజెచ్చించును. ఆధరకును నివ్వనొల్లనని యాగడియారగాఁడు బయటియూరియాసామి కొనఁగి “అయ్యా! మీకుకావలసియుండినయెడల వారణిగినదానిపై నింక నైదురూపాయలుచేర్చియిచ్చిదీనినితీసికొనుఁడు. వస్తువుచాలామంచిది. ఆమోసగాండ్రకిచ్చుటకన్న మీకొనంగినపేరైననుండును. ఆలోచింప వలదు. తీసుకొనుండుసాహ్. మీరీ నెంబరుగడియారము నీపట్టణములో తీయనెంచి ఏయినపడుమున రు 60 లకు తక్కువగా యివ్వఁజాలరు. నేనునాయవసరమునుబట్టి యిట్లునష్టమున కమ్ముచున్నాను. జాగ్రత్తగా వాడుకొనిన మీయొద్దనిది 15 సంవత్సరములు బాగుగాపనిచేయును” అనిబహుసయంతరముగా మాటలాడును. బయటియూరివాఁడు తనలో “అన్నివిషయమునుతెలిసిన యాయంగిల్లనర్థకులే రు 20ల కడుగుచు న్నారు. ఇతఁడామొత్తమునకు నయిత మివ్వఁజాలనని నిరాకరించెను. కాబట్టి ఇతఁడుచెప్పినట్లు యిది యేబదిరూపాయలకే తీసియుండును. ఇతఁ డన్యథావాసుఁడుగా కనబడుచున్నాఁడు. ఈచెన్నపట్టణపు మోస గాండ్రవంటివాఁడుగా నుండలేదు. ఏమో యవసరమును బట్టి యమ్ము కొనుచున్నాఁడు. ఇంక నైదురూపాయ లిప్పుడికొగుచున్నాడు. కావున యిచ్చి నీపిలిసుకొనుట యుక్తము” అని తనలోయెంచి వాఁడుకోరిన లాగున సభికముగా నైదురూపాయలునిచ్చి గడియారమును తీసుకొని తానులాభముగల బేరముచేసినందుకై సంతోషంబుకొంది పోవును. ఆగడియారము వానియొద్ద రెండుగంటలకొనియునడుచుట మహాకష్టము. కొన్నిగంటలలోపల నష్టములుచేరు కక యదిప్రాణములేని శరీరము వలె గానూసినదే! కొనినవాఁడు తనకు విక్రయించినవానిని కనిపట్టుఁ జాలక తన యవివేకమునకు దుఃఖించి దానిని వారవేయవలసినవాఁడై

గును. అమ్మినవాడు తనకునహాయముగా బేరముసాగించిన యంగడి వర్తకులకు తమయేర్పాటు ప్రకారము కమిషన్ యిచ్చిపోయి మఱి యొకవిధముగా వేషమునుధరించి వేటొకగడియారమును మొదటిదా నివంటిదితీసుకొని యింకొకని కెవనికై నను టోపీవేయుటకు బయలు దేరును. “ఓగుణవంతులై నవర్తకులారా! మీమనస్సునకు సరిపడదని యెఱింగియు నటువంటిపనినిజేయు మిమ్ము దేవుడుమాత్ర మేనుచేయును? మీకుమీరే యోజించి యక్రమప్రవర్తనమును మానిన యెడల కొంతయైనను మేలుగలుగును.”

క. గడియారంబులఁ గొనఁగా

గడిఁగినవారిట్టిపంచకప్రభువులచేఁ

బడకయెఱింగినవారల

నడిగితగినచోట్లుఁదెలిసి శ్రీ యదికొనఁగఁదగున్.

సులోచనములమ్మువారి మోసము.

ఒకడు నాలుగణాలువెలచేయుగిట్టుగమ్మునను, అద్దపుపెంకు బిళ్లలును, నందముగానమచ్చిన సులోచనములనుచేకఁబట్టుకొని ముక్కుటద్దముల వ్యాపారముఁ జేయువానికి సమీపములో నటునిటుందిరుగుచుండి యచటికెవ్వఁడైననుకొనుటకై వచ్చినయెడల నెచ్చటనుండియో యపుడేవచ్చినవానివలె యంగడివానియొద్దకుఁబెంచి తనయొద్దనుండు డెడి యద్దపుజతనుచూపి “అయ్యా! ఈయద్దములజతను తీసుకొనదరా? నేను వీనిని విక్రయించఁదలంచినాను” అనిచెప్పును. అంగడివాడు చేతఁదీసికొనియటుజూచి, “యివి దేనికమ్మెదవు? మంచిరికముగానే యున్నదే!” యనును. తెచ్చినవాడు వ్యాపారస్థునితో “ఇది నాతండ్రి తనకఁగా చాలాగొప్పవారియొక్క సిఫారసుపై తంజానూరునుండి తెప్పించుకొన్నాఁడనుచున్నాను. అసలుస్ఫటికపుబిళ్లలు ఆయన చనిపోయినాడు. కావున వీనితో మాకెన్నోకిని యావశ్యకములేదు. అందువలన నమ్మివేయఁదలంచినాను. మీకుకావలసియుండిన తీసుకొనుఁడు. బహుత్కారమేమియునులేదు. నస్తువుమంచిదై యుండిన నెవ్వరై ననుతీసి

కొందురు. వెలపోదని భయపడవలసినదిలేదు” అని విగువుగామాట
లాడును. అంగడివాడ దానిబాగుగాపరిశోధించువానివలె నటునిటుం
దిప్పిత్రిప్పిచురలచూచి తృప్తిపొందినట్లునటించి “దీనిని రు 5 లకు
యిచ్చినయెడలతీసుకొనెద” నని యడుగును. తెచ్చినవాడివ్వొల్లనని
దానినితీసుకొని కొంచెమటుపోగానే కొనుటకై వచ్చియున్నవాడు వాని
వెంటబోయి తనకిమ్మనియడుగును. తెచ్చినవాడతనిజూచి “ఏమయ్యా!
నాతండ్రిగారు స్వంతమునకుగారు 25లకు తెప్పించినాడు. పాపాత్ముఁ
డైన యాయంగడివాడనాయపు ధరకుయిమ్మని యడుగుచున్నాడు.
తనసొమ్ముగాయుండినయెడల యిటువంటిమేలైనదానిని నలుబదిరూపా
యలవెలచెప్పి యుండును. పరులసొత్తును తెగతేరగా కబళింపబలంచి
నాడు. వానియొద్ద నెన్నోబిళ్లలున్నవిగదా! దీనితో సమానమైనదాని
నొకటిఁ జూపుమనుండు. అటులచూపెనేని నేనీజతను వానికుచితము
గాయిచ్చిపోయెద. ఈమూన్కొట్టు వ్యాపారముఁ జేయువారు గొప్ప
మోసగాండ్రు, మహాదుడుకుగా మాటలాడుదురు” అని మిక్కిలి న్యాయ
స్థునివలె పలుకును. వానిమాటలు సత్యమనినవ్వి కొనవచ్చినవాడా
యంగడివాడడిగిన ధరకంటె నొకరూపాయయో, రెండోయిచ్చి దా
నినితీసుకొని తాను నక్కకొమ్ముక్రిక్కివచ్చినట్లుభావించి గొప్పలా
భముపొందినవానిలాగు తలంచుకొనిపోవును. అమ్మినవాడంగడివానికి
కమిషనిచ్చి మఱియొకజతనుబట్టుకొని తిరుగుచుండును. అయ్యా!
పాపము! కొన్నవానికొసొత్తు 48 దమ్మిడీలకంటె నెక్కువ చేయదని
పిమ్మట తెలిసి చింతించును.

కాబట్టిజరులారా! నంచకులమాటలు నమ్మకుండు చక్కగాయె
ఱింగి ప్రవర్తించుట మంచిది లేనియెడల నష్టమును, వ్యసనమును
పొందుదురు.

క. ముక్కద్దము లక్కటవడి

యొక్కడనైనం గొనంగ నేగినచోదా

జక్కగ నెఱిగినవానిని

యొక్కనివెంటఁగొనిపోవు నీ యుచితముచాలన్.

గిట్టు ఉంగరముల మోసము.

ఒకడు నాగెమ్మనగిట్టు ఉంగరమును తన ప్రేలిలో ధరించుకొని సాయంసమయమున, నేనో మిక్కిలి చింపగొంటియున్న వానిని గునసభినయింపుచు, తన కుంభగావచ్చు మనుష్యులతో “అయ్యా! ఇది దొంగల వట్టణముగాయున్నది. అదిగో! ఆ క్రొత్తములో కడచినట్లు రైలుదిగివచ్చిపడుకొంటిని. నేను నిర్మించునదయగు లో నాగిడియారమును, జబ్బుపెట్టుకొనియున్న మనిబాక్కును, నెక్కడో బాచునేర్చుగా తీసుకొనిపోయినాడు. ఏమచేయుదను? నేను నేడవియులు దేరి మధురకుపోవలసియున్నది. నాచేతపన్నుశిక్షయైననులేదు. ఉన్నదంతయు మనిబాక్కులోనే పెట్టియుంటిని. ఇది క్రొత్తచోట. నన్నెరింగిన వాని క్కరైన నిచ్చటలేదు. ‘ఇంకేమిగిలినా! ఈశ్వరా!’ యని చింతించుచున్నాను. ఏమోనాయదృష్టముగాని, ఈయుంగరమొకటిమాత్రము లక్ష్మినది. ప్రేలినుండి తీసిపెట్టుకొని యుండిన. నిదయుం బోయియేయుండు. ఎట్లోదేవుని దయవలన నిలిచినది. ఈయుంగరము మారొయిచ్చి సూజుపడి రు 50 లకు చేయించినాను. రూపు నాయంగరముయించి కినిని మీయొద్దనుంచుకొని రు 15 లునాకొనంగితివని, రైలుచార్జికిని యితరసెలవులకును నాకుచాలును. ఇదితీసుకొని రూపాయలున్ను, మీనిలొనమున్ను యివ్వండి. నేనుపోయిననెంటునే మీరొకనంగిన ముత్యమును కారము మణియార్జనచేసి నాయుంగరమును తప్పించుకొంటాను. ఇదా? యింత కష్టమే పడవలసినది లేదు. నేను యెనిమిదిరోజులకు లోవలమరల యాయూరికి రావలసినదనియున్నది. అగత్యమైన కార్యముకాబట్టి తప్పకవచ్చెద. అప్పుడు వడ్డిగోరూపాయలుచ్చి యుంగరమును పుచ్చుకొనెనటనును. “ఆజిబోతుగాని కనడ్యవాది సహాయ”మనినవీతిగా, రావేశగల మనుష్యుడూ మోసగానిమాటలు నిజములని నన్ను వాడుకొరినవ్రకారము రు 15 లునువానికిచ్చి, యుంగరమును తీసుకొనితనలో “ఇది మంచియుంగరముగా యున్నది. దీనిని వీనికి మరల యివ్వకయుంచుకొనవలయును. ఒకవేళ వీడువచ్చి రూపాయలనిచ్చి దీనిం

గొనిపోవుచోమా, నికలగున యుశాయము చూడవలయు” నని యొంది పానికి నొప్పుచున్నప్పుడు “అబ్బ! ఈయప్రసక్తు మణి యుద్ధముచేయుము. ఏదా? అచ్చినపుడిమ్ము” అనిచెప్పి మహాసంతోషముతో పోవుచు. అప్పుడుకొనినవాడు “ప్రతిప్రతినినచో యొకవేళ తనమోసము నుంగియునుననవాడు తెలిసికొనునేమో” యని త్వరితముగా నెప్పుచును. అంగియు గొనిపోయినవాడు తానుచేసినదానినిగూర్చి కదానినిమింపుచేయించుటకై కంసలవానియొద్దకుగొనిచనిపోవును. అచిచూచి కంసాలినన్ని “కాలహాసయితముచేయని యిత్తడి యుంగియుండిచ్చి ములంపువేయమనిననేమిచేవలయును?” అని నెనెనాటినేయును. పాషము? పేరాశగాడపుడు తానుమోసపోవుటను తెలిసికొని దుఃఖపడి యుంటికిపోవుచు—జనులారా! అసాధ్యపు వంచకులను, పాపిగలవారను, నందఱోయున్నారు. వారిల నిట్లే భగవంతుడువచ్చుచుండి వారివానికి వగినదుఃఖము లనుభవింపజేయును.

క. వంచకుల మాటలన్నియు

మించినదపులనుచు బుద్ధిమంతులు తమలో

నెంచుభవిదురచేతువ

హించినవాఁ డొందుదుఃఖ మంతయునెపుడుక.

ఫౌన్ టెన్ పేనాల మోసము.

ఒకడజను గూశాయన్నరవెలగల జపాకపాకటెన్ పేనాలను తెచ్చి 14 కాదెట్లని తప్పుపేరుగల యిత్తడి నిబ్బలనుపట్టి ధారాశముగా జాటవగిన వచ్చయింకిని పేనాలోపోసి, సెక్రెట్రీయను యొద్దను, మూర్మాకెట్టువగ్గజను చీనాబజారులోనను మతియు నచ్చటచ్చటను, కొండలు తాడేదో యవసరమైన పనిగలిగి వచ్చుచున్న వారివలెను, ఏమో యావశ్యకముగలిగి యమ్మెడివారివలెను, పేనా చేత బట్టుకొని యమ్ముటకు తిరుగుచుందురు. తాము విక్రయించునరత్నము నది సరిగావ్రాయునో లేదోయనెడి సందేహముతో మానక టిమాటకని పేనావిగిర్చి తామే వ్రాసిచూచుచుందురు వెలయన్ననోవేళ

మూడు, రెండు, ఒకటి, యిట్లు చెప్పి బేరము జరిపి యైదు నిమిషములలో కడపట పదియణాలకో, యెనిమిదణాలకో, ఆటణాలకో, యిచ్చి “దొరికినవరకును గోవిందా!” యని నచ్చినమట్టుకునుం దట్టుకొనిపోవుదురు. తీసుకొనిపోయిన వానికాపేనా లక్షణము మఱుసటి ఊణమున తెలియును. ఇట్లుచేయుచుండుటచేత “ఊరఁజెడిచిన వాఁడొంటె శ్శువాఁ”డన్నట్లు వీరివలన నిజమును తెలిసికొనుటకునయితము కష్టము గాయున్నది. నిజమైన 1:1 కా రెట్లు పేనాలను తీయవలయుననినను, సందేహింపవలసినట్లేర్పడినది. ఈపోలి వ్యాపారము మన దేశమున నెప్పుడంతరించునో తెలిసినదికాదు. ఎన్నఁడు మనభారతీయులు సుగుణవంతులగుదురోకదా!

క. నానావిధములఘోరతఁ

పేనాలనుజూపించూపి శ పేరులనిడియె

స్థైర్యగురించియొగులకు

వానివిక్రయముఁ జేయువారి నెఱుఁగుడీ!

వేరుశనగల మూటలు వచ్చినట్లు నటించి చేయు మోసము.

నిర్భూరము తరువణ్ణామల మొదలైన చోట్లయందలి రైలుస్టేషనులనుండి యొకప్యాను అనగారైల్ స్టేషనులో మనమొప్పించెడి సామానుల కొనఁగెడి రజీదు ధారము. దానిని సామానుల నెల్లటి స్టేషనులోయిచ్చి యెత్తవలసిన దానినెట్లో దొంగిలించితేచ్చి, దానితో, మూటలవివరము, తూనిక, చార్జి, పేరు, విలాసము దిగుమునికావలసిన స్టేషను మొదలయినవి వ్రాసుకొని, శనగగింజల వ్యాపారము చేయువారి మండలికుపోయి తాను 200 మూటలు మేలయిన బాగుగొయెండిన శరకును తెచ్చియున్నట్లుచెప్పి ధరివిచారించును. అవంచకుని మాటలునిని, నుండవర్తకుఁడు మిక్కిలి యాశనొంది యానరికనంతయుం దానే తీసుకొనునట్లు చెప్పి “అయ్యా! వెలవిషయములో మీయిష్ట ప్రకార మీకనిండు ఈయూరిలో వెలవిచారించి దానిపై నొక సూపాయ

నాయొద్ద యెక్కువగా తీసుకొనుడు. దానికధికముగా మీరుకోరరా” దనిచెప్పును. దైన్యముగానడుగుకొనును. వచ్చినవాడు కొంచెము యోచించి “సరే! ఆలాగేకానిండు మొత్తముగా మీకేయిచ్చెదను. గాని, నాతోకూడ మఱియొకయాసామి పెచ్చయున్నాడు. అతనినివంపి నేసిననేగాని నాసరకు నాయిష్టప్రకార మమ్ముకొనుటకు వీలుండదు. అతడు సి. వి. నాదమునినాయుడుమండ్రి తనకువాడుకచోటనియు నచ్చటసరకునిమ్మనియు జెప్పుచున్నాడు. అతడు చెప్పినచోట నిచ్చుటకు నాకుసమ్మతలేదు. మీరుమంచివారుగా కనబడుచున్నారు. ఇది మోసలు నేనుమీయొద్దనే వాడుకనేర్పఱచుకొనఁదలంచినాను. నాతోడును మానువుకొనవలయును” అనిచెప్పి తానువెంట దోక్కినివచ్చి కొంతదూరముగా కూర్చుండబెట్టి యున్నవానినిచూచి “అండే నేను చెప్పినమనుష్యుఁడు వానికి రూ 100లు ఇవ్వవలయును. అవియిచ్చిన్లబ్బు లో వానికి భోజనముఁ బెట్టించివచ్చెద. ఇదిగో! ప్యాసురశీడు. దీనిని మీయొద్దనుంచుకొనుఁడు పిమ్మటవచ్చి యన్నివిషయములునుమాట్లాడెదను. ఇప్పుడు నూలురూపాయలివ్వండి” యని నలుకును. ఆశాపిశాచ మావేశించుమున్న మండీవర్తకుడు తనలో “వీనికిముందుగా రూపాయ లడ్వైంసుగయిచ్చితినేని పిమ్మట వెలవిషయములో వీఁడు మనయిష్టము చొప్పున నొప్పుకొనఁగలఁడు. ఇన్నూటు మూటలు మొత్తముగా యున్నవి. విడువకూడదు. సరకుమంచిదిగానేయుండు” నని యాలోచించి యారశీడునుతీసుకొని, వానికి నూరురూపాయలు నిచ్చివేయును. వచ్చినవాడా రూపాయలుతీసుకొని తాను కూర్చుండబెట్టినవచ్చినవాని తోఁగూడి పాటిపోవును. వర్తకుఁడు సరకుతెచ్చిన యాసామినిఁగానక యొచ్చి నిరీక్షింపవలసినంతకాలమువరకును యెదురుగాచి రానంతట సందేహముతో రయిల్ట్టవనుకపోయి రసీదుచూపి మూటలనుగూరించివిచారించినయెడల అయ్యో! పాపము! తాను కేసులో చీక్కుకొనక తప్పించుకొనివచ్చినచాలును. అనియే గొప్పలాభము చెందినట్లని తోచును. “రూపాయలుపోయినఁబోవును నేరములో దగుల్కొనక పోలినేని మంచికాలమనియెంచవలయు” నని తల్లడిల్లి యెట్లోయొకవేళ

తప్పించుకొన్నయెడల “బ్రతికితి దేవుడా!” యని యిల్లుచేరును. ఇటు పంటిమోసగాండ్రను నన్ని వ్యాపారముఁ జేసినయెడల బాగుగానే వర్ధిల్లుదురు. ఈమామూవాదుల విషయమును జ్ఞాపకమున నుంచుకొన వలయును.

ఆ. వేటుకనగవప్పు శ్రీ విలుచుటకై తెచ్చి
నాడననుచుమోస శ్రీ గాడుచెప్పి
నటులనేవచించి శ్రీ యటనటఁగికురించి
ధనముఁగొందుకెఱిగి శ్రీ కొనుటమేలు.

సరాబు అంగళ్ల మోసము.

ఎవఁడైననొకఁడు బంగారమునమ్ముటకై సరాబులయంగళ్లకు పోయి చూపినయెడల యాబంగారము నొరగల్గ మిఁద న నిమిషముల వరకును మాటలాడుచూ రాచిచూచును. ప్రక్కయంగడివానికి చూచి వన్నెజూడుమనును వాడు తీసుకొని తనరాత్రిపైరాచిచూచును. యిట్లే నలుగురైదుగురు రాచిరాచి చూచెదరు. మఱియొక్క డైననుబంగారు తెచ్చినయెడల దానికి నీటుచూచుటకు నయితమిబంగారమున నురలు రాచుదురు. నీనినిఁబట్టి యోచింపగా నీటుచూచుటకు నయితము నారి యొద్దబంగారుండదని తలంపవలయును. అంతటితోపిరిచి చూచుకొని జేసివట్టే; అటుల రాచిరాచియైనంతట దానిని ద్రావనములోపైచి, యెత్తి యెంతవన్నెగలదానినైనను, తక్కువవన్నెయనిచ్చి నిష్కారఁ జేసి తక్కువవెలకడిగి ‘వరహయెత్తు క్రయంయింతి’ యని తిట్టానించు కొని దానినికరగి “ఇది వన్నెతక్కువబంగారము మన పిచ్చిమనఁబనిప వెలకు తీసినయెడల మాకుగిట్టదు. మఱియొస్వరికై నం బాపుము. తల్లం చియిచ్చినయెడల సేనుతీసుకొనెద” నని ధనును దిందివేయును. నాలుగవన్నెంచువారేగాని యొకరువతీసుకొననొల్లకుండుదురు. ముప్పాడున్నెలక వాని కేయివ్వఁదలంచినచో, తూనికవేయుటలో పూరామోసముఁ జేయు దురు. వారియొద్ద తీయునపుడువయోగించు నగియు, నిచ్చినపుడువ యోగించునదియు రెండువిధములైన పడికట్లుండును. తమకనుకూల

మైనదానినివేసి తూచి చిల్లరగా గురిగింజలయెత్తు లెక్కతేలినయెడల దానినిత్రోసివేసి లెక్కబెప్పుదురు ఇవ్వనలసినట్లేర్పడినడబ్బులో 1లణా 2లణాలు ధర్మకర్ములకని పట్టుకొని మిగతనిచ్చివేయుదురు. తమకు జక్కి నవానిని వారూరకపోనివ్వరు. “తనకొకతూనికయు దారుబోతులకొక తూనికయు” ననుట వీరియందు తెలియవచ్చును.

క. తెలివిచెడివైడినిసరా

బులయొద్దకు విక్రయింపఁ శ బోయినవారల్,

బలుమోసగించినగబాల్

మెలకువతో సంగ్రహించి శ మెప్పింతురొరున్.

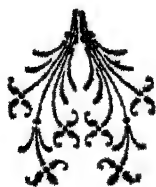

బంగారునగలు చేయువారి మోసము.

బంగారుపనివారికి పాకభీతియున్నదా? తల్లి తాలిబాట్టులోనను తస్కరింపకమానరు. ఈరకమువారు మనతో యెంతటి యన్యోన్య మైత్రి కలిగియుండినను, తాముచేయు పొడిఁబెట్టెడిపనిని విడువనే విడు వరు. వీరియొద్దకుపోయినపు డెంతటి జగజ్జాలతంత్రజ్ఞుడయినను నేమరి పోవలసినదే! తప్పదు. వీరును సరాబులవలె రెండువిధముల పనికిట్లు పెట్టుకొని మోసగింతురు. చేతికాపులు చేయటకై మనము బంగార మునిచ్చి దగ్గఱఁగూర్చుండి కరగించినయెడల ఆకరఁగుచున్న బంగారుపై నీగుకారుతో మాటిమాటిని వడ్లపొట్టును యెత్తివేయుచు కలియబెట్టుచున్నట్లుండి యొకమాఁదాపొట్టుతోఁగూడ నీగుకారుతో బంగారునుకూడఁదొట్టుకొని యాకారును కుంపటిలోఁగ్రుచ్చి మిగిలినదియెత్తి కడ్డిగాబోసితూచియుచ్చెదరు. ఇంతపనియు నొకనిమిషములోనై పోవును. కంసాలులు మొదలుగాగల యీబంగారపు పనివారియొద్ద కొంచెము యెక్కువగా సగలుచేయున్నపక్షమున తామాస్థానమునువిడిచి మాయమైపోవుటయుంగలదు. చేతిగాఱు (కాపు)లుచేసి రాగికడ్డిని దూర్చుటకు పూర్వము తూనికవేసి యెత్తు యింత బంగారమని ఆసామికిచూపు నపుడు ముందే యాబంగారపు గొట్టమునకు లోతట్టున నాముదము నుపూసిపెట్టుదురు. అందువలన యెక్కువతూనిక తేలును, ఈవిషయము

నగగలవానికి తెలియనే తెలియదు. మేలైన బంగారమునిచ్చినయెడల వారియబ్బమీఁద యానబెట్టిచెప్పెదను. వరహాయెత్తు బంగారములో 4 గురిగింజలయెత్తైనను యి త్తడినికలుపకమానరు. అటులకలిపి ఆయెత్తు మంచిబంగారమును తాముపరిగ్రహింతురు. ఈరీతిగా లోకుల నన్యాయ ముగామోసగించి దానిని కొనిపోయి సారాయియంగడికో, కల్లుదుకాణమునకో, లేక తత్కాలదయావరనస్తుశాలయైన కాశీకల్లునకో, దిన దినమును క్రిస్తికట్టినచ్చుచుందురు. సర్కారుకిస్తుకై నను నొకనాడుగడు వ్రదొరకును గాని సారాయి కల్లంగల్లకొకగంటయైనను తడవుచేసిన ప్రాణము మీఁదికివచ్చును. ఇట్టి మహావంచకులైన దుండగిండ్రచేఁ జక్కినయెడల యమునిచేఁ జక్కినట్లే! ముద్దుబెట్టి తియ్యని తినుబండ మును తీవరముగాతీసుకొనుటకు ఆటంక మేమిగలదు? అకటకటా! వీరికి భయపడియే పరమానందస్వరూపుడైన పరమేశ్వరుఁడు బంగారపునగ లుధరించుటనువిడిచి పాముల నాభరణముగా ధరించఁదొడంగెనుకాబోలు, “కంసాలిజిత్తు లంగడిలోను, చాకలివానిజిత్తు దారిలోను” నన్న సామెత వీరిజిత్తువలననే కలిగియుండును. మొదట సగసాలజిత్తును చదివినాము. వెనుక చాకలివానిజిత్తు రాబోవుచున్నది. గమనించియుండుడు. గమనించియుండుడు.

గీ. పసిడిగొనిపోయి యగసాలిపాలుఁజేసి
బదులువాఁడిచ్చు తక్కువపైఁడిఁదెచ్చి
నష్టమొందుదురెటుఁగక १ నగలుచేసి
యొసఁగినదిచాలుననిలోకు २ లసలుగనక.

వడ్డికి డబ్బునిచ్చువారు చేయు మోసము.

మనయిండ్లలోనుండు మోసజనులుకొందఱును, చేయిదిరిగిన నేర్పటికత్తెలుకొందఱును, అత్తకు మామకు మొగళ్లకు మఱియు నింటఁగల యితరులకును తెలియనిలాగున వస్తువులను దొంగతనముగా యొరులకొకటి సగముగావిలిచి, తానునుతినక మనసార పరులకును యివ్వక డబ్బునుకూడబెట్టి యుంచెదరు. అడబ్బును వడ్డీలకెవ్వరికైన నిచ్చి వృద్ధిచేయవలయుననెడి యపేక్షగలవారై రహస్యముగా స్వయముగానో, లేక దీనికిగాయండు తరగరి యాడంగులమూలముగానో, వడ్డికి యెవ్వరికేనియు నిచ్చుటగలదు. మొదట మొదట కొంచెముగా పయికమునిచ్చి దానివలన వచ్చువడ్డీయు, వరిపు, రాశి, చూచి యధికముగా యివ్వనారంభింతురు కొన్నిసమయములలో, తరగరికత్తెలకు కమిషన్ రహస్యముగా యేర్పఱచుకొని కొందఱు మోసకత్తెలయిన స్త్రీలు బంగారునగలును, వానివలెనేయుండు గిల్లునగలునుం గుదవయుంచి ద్రవ్యమును తీసికొనిపోవుదురు. ఇదియంతయుం బరమరహస్య వ్యాపారమగుటచే నగలు మంచివో, కావో, యని చూచుకొనుటకు సయితము వారికి వలనుగాకయండును. తరగరిమాటలే వారికి వేదవాక్యములు. చాలాకాలమువరకును నగలుతీసుకొని డబ్బునివ్వక దినములు జరిగినంతట తమయొద్ద కదవపెట్టిన మనిషిపేరున, అడయాశమును, చెప్పి యక్కప్రక్కముల యిండ్లలో విచారింతురు. ఇప్పుడు, నడుములోనుండినది నడినెత్తికెక్కును. ఆనగలలో కొన్ని, దొంగిలించి తెచ్చి నవిగాయండి పోలీసుల పరముగావలసిన దుర్దశయును తటస్థించును. “గిల్లిట్టునగలుదీసి, నల్లగిలించినది. వడ్డికి డబ్బునిచ్చినదుడ్డులేదు గుచ్చులేదు” అనెడి పాటకుగుఱ్ఱయై తమధనమును పోగొట్టుకొని యిగిలించుదురు. అత్త, మామ, వదినె, మరది, మగఁడు, మొదలగువారి కిటువంటి స్త్రీలపై తమకు గలిగియున్నప్రియమును విడుతురు. దురాశయు

నిరాశగానగును. నీతి—అజ్ఞానులైన పడతులారా! మీబిడ్డలకును, ప్రియులకును, కడుపాటపెట్టి తృప్తిచేయక, ఇట్లు దురారోజెంది పాపపు నడివాడ్యపారిమునుచేసిన పరిమాత్ముడు మీతలలపై మెట్టునగుట నిశ్చయము. కొందఱు మహమ్మదీయులు కొర్రానులోచెప్పియున్న కథలను సరించి యిచ్చటికిని రేపటికిని వడ్డికిడబ్బుతీసుకొనరు. ఈవిషయము నాలభ్రదేశవాసులును గమనించి స్రవర్ణింతురుగాక యని నమ్ముచున్నాను.

ఆ. తొడరియింటిలోన ర దొంగిలివస్తువు

లమ్మిధనముఁజేర్చి ర యదియొకలక

వడ్డికొనఁగి వారు దుష్టుని నెవ్వక

చనినచింతిలుదురు ర చానలకట!

రస్తాలో బంగారు దొంగకునట్లు చేయు మోసము.

ఇద్దరు ముగ్గురు మోసగాండ్రుజేరుకొని చిక్కగియైన యిత్తడినుక నొక దానినితీసుకొని దానిక బంగారుగిట్టునిచ్చి, యదిచేతఁబట్టుకొని రస్తావెంబడితిరుగుచుండి అలియని స్త్రీ మోసశయ్యెనను సగవట్రుధరించి యొంటరిగా వచ్చుచున్నప్పుడు, వారిలో నొకఁడు తమముద్దనుండు గిట్టుచేసిన యిత్తడినుక నొస్త్రీకి కనుజులొగున రహస్యముగా దారిలో వేసివచ్చును. ఇదియెఱుంగని యుచిన్నది వాటాత్తుగాతన ముందు మెఱయుచున్నకడ్డినిచూచి, తటాలునవంగి దానినితీసికొనఁబోవు సమయమునఁ తటాలున వెనుకగాఁబుచ్చుచు “ఏమిటికమ్మా! ఓహో! సరే! దానిలో నాకున్నా భాగమువ్వవలయునునుచూ!” యని చెప్పును. దానియతఁడుచూచేసేమోయని భయముఁజెందినట్లు యీమె “ఏమియును లేదు” అని దానిని దానుకొనఁబోచుచు. అప్పుడు—చూచినవాఁడు.—‘నేనుచూచినాను లేదన్నదిచూచినా! నాకునుదానిలోపాలున్నది. ఇచ్చితివా? సరే! లేనియెడల పోలీసువారితో చెప్పదను’

అని బెదిరించును. మఱియొకఁడంతలో దారినిఁబోవువానివలెవచ్చి వారునివాదపడుచున్నచోటనిలిచి యావృత్తాంతమును విచారించును.

చూచినవాఁడు:—“అయ్యా! బంగారుకడ్డియొకటి యాయమ్మ యిచ్చటఁబడియుండగాచూచి తీసికొనెను. నేనును చూచి దానికొఱకై వచ్చుటకుముందే యీమెయెత్తుకొన్నది. దానిలో నాకున్నాభాగము యివ్వవలయును. అదినుమారు 80రూపాయలు మతింపుచేయఁదగినది. ఇంచుమించుగా నాటుపానులుండుననుకొంటిని అంతటికితగ్గదు. న్యాయముగా నాకుదానిలో భాగముపంచియివ్వదేని నేనువిడువను. పోలీసువారికి చెప్పియొప్పగించెదను” అనును.

మధ్యస్థుఁడు:—“ఉండవయ్యా! బహుశొందఱకాడవు నాత్ర గాడవునుగా యున్నావు. కొంచెము తాలిమితో మాట్లాడుము. పోలీసులోఁచెప్పిన పక్షమున నేమిఫలము? చెప్పమయ్యా! సమాధానము. త్వరఁడెదవు. ఏదో యొకవిధముగా మీరిరువురును సమాధానముగా తీర్మానంచేసికొనిపోక, పోలీసఁట, యొప్పగించుట యఁట, పాపము! ఈయమ్మ యెవ్వరోగాని మంచియోగ్యురాలుగా కనఁబడుచున్నది. నేను శీఘ్రముగా పోవలయును. నీవీమెను తొందఱపెట్టుటచూచినంతట పోవుటకు కాళ్లురాలేదు. స్త్రీలను తొందఱ పెట్టుకూడదు. త్వరితముగా నెట్లోయొకలాగున నాయెదుటనే తీర్మానమును చేసికొనుఁడు. నేను మందలయుండి మీతగరారుతీర్చిపోయెద” “ఏదీ? అమ్మా! నీకు దొఱకిన యాబంగారమును చూపుము?” అని దాని నామెయొద్దనుండిఁచేతికితీసికొని బాగా తిప్పితిప్పిచూచి యీమెను కొంచెము యెడముగాపిలుచుకొనిపోయి “అమ్మా! ఈకడ్డి నెవరోగొట్టుకొన్నారోగాని నీకుప్రాప్తమున్నందున దొఱకినది. బంగారును చివరకు గలది నాబుద్ధికి నూటురూపాయలు వెలచేయునని తోచుచున్నది. పాపము! నేనునానితో నీకుగామాటలాడెదను. “పో తలనుచూచిన భూతములుకూడా భ్రమించు” నని సామెతగలదు! దా! నీవు తెలియుని యాడుదాఁచువానియై న్నావు. నేను ధీమతుఁడనిచి మతింపుచెప్పి దానిని చానగముగా నీనుకొవలసినదనియు నీనగముభగవునబుచ్చుచి నడ్డని తీసుకొనిన న్నియుంజెప్పెద. ఒకవేళ వాఁడునీకిచ్చుటకు తనయొద్ద ధనములేదన్నయెడల వానిభాగమునకు నీవుకట్టియివ్వవలసిన దానికి

నేనొకమాదిరిగా యేర్పాటుచేసెద. ఈరెండువిధములలో మనముక విధమున పునరింపవలయును. లేకున్న కడ్డిని వాడుకొనిపోవుచుగాని విడిచిపెట్టెడు. కాదేని పోలీసువారితోనై నా చెప్పురు. పోలీసుకు పోయినచో యొకవేళ దొంగకేసు క్రిందిచార్జిచేసినను చేయదురు. పిమ్మట చాలాకష్టమును నష్టమును కలుగును. నీవేమియుం బురుకుండుము. నేనే తీర్మానముచేసి నిన్నుపంపెదను” అని రహస్యముగాచెప్పి మరల చూచిన వానియొద్దకువచ్చి “అయ్యా! నేను బాగుగా చూచినాను. ఇది నీవుచెప్పినంత వెలచేయదు. 50 రూపాయలు మతింపు కెక్కుడుగా నుండదు. కాబట్టి యీమెకు దానిలోనగము 20 లు యిచ్చి కడ్డిని తీసుకొనిపొండు. ఇంకవృథాగా తగాదాపడవలదు. నేనాలోచించి పక్ష పాతములేక న్యాయముగాచెప్పినాను” అని తీర్మానముచెప్పును. చూచినవాడు కొంచెము సమ్మతించనివానివలెనటించి “నలే! పద్దమనుష్యులుచెప్పినట్లు వినకపోవుటమంచిదికాదు. ఆలాగే యిచ్చెదనుగాని నాయిల్లు కోడంబాకములోనున్నది. ఈమెకు నావెంట రమ్మనిచెప్పును. తోక్కులిపోయి రూపాయలనిచ్చిపంపెద” ననును. మధ్యస్థుడు వానిమాటలకు సమ్మతించక—“ఏమయ్యా! అక్రమముగాయున్నది. ఒక యాడుమనిషియేమి? నీవెంటరావడమేమి? అటులవచ్చుటకువీలుగాదు” అనును. ఇంతలో యాస్త్రీ మధ్యస్థునితో “అలాగైతే నాయిల్లు తండి యూరునేటలోయున్నది. ఇతనినచ్చటికి నాతోకూడారమ్మనంజి. ఇతనికి రూపాయలిచ్చి కడ్డినేనేపుచ్చుకొంటాను” అనిచెప్పును. మధ్యస్థుడొక మాటలనంగీకరించినవానివలె “బౌనాను. ఈమెచెప్పినది బాగానేయున్నది. ఏమయ్యా! ఈమెతోకూడా పోయి నీభాగము రూపాయలుపుచ్చుకొనదవా?” యనును. దానికివాడు జొప్పుకొనక “నలే! నలే! బాగుగానే యున్నది. ఈమెమాత్రము రాకూడదట. నేనుపోవలయునట నాకేమియుం బనిలేదని యభిప్రాయము కాబోలు. ఇచ్చట నాపక్షముగా మాట్లాడువారెవరును లేనందున తోచినట్లుండు యింకొక్కొక్కచో న్నాట. చాలు చాలు ఏదీ? కడ్డిని యివ్వండి? కొనిపోయి పోలీసులతో యొప్పుగించెదను. పిమ్మట యెట్లు కావలసియుంటే యట్లుజరుగఁ గలదు” అని కడుబిగువుగా బలుకును. మధ్యస్థముఁ జేయవారు వానినిఁ జూచి “తాళుమయ్యా! తొందఱ పడ

దస్త్ర. కొంచెము శాంతమును వహింపు" మని యామెను మరల దూరముగా పిలుచుకొనిపోయి "ఇట్లు వృథాగా కాలహరణము జేయుట మంచిదికాదు. మఱి యెవరైనావచ్చిరేని యారహస్యము బయలుపడును. ఊరకుంటే కాదు. నీయొద్ద నేమైనా? యున్నదా?" అని యడుగుచు. ఆమె "అ! నావద్దనా? రెండురూపాయమాత్రమే యున్నవి" అనిన "సరి! అవియుండనిచ్చుగాని, నీచెవులోనుండు కమ్మలుమతింపునేసి వానికిచ్చివేయుము. బంగారుకడ్డిని వానికివ్వవలదు. నీవేతీసికొని పోము. నేడునీకు మంచియదృష్టముకలిగినది, నేను చెప్పినట్లుచేయు" మని చెప్పుచునేవచ్చి, "అబ్బా! ఈమెయొద్ద ఇప్పుడుడబ్బులేదు. ఇదిగో! ఈమెకమ్మలున్నవి. వీనిని నీకు చేరవలసిన రూపాయలకు చెల్లుగాతీసుకొనిపోము. ఈకమ్మలు 10 వరహాలు, లేక 8 వరహాలకు తక్కువగాక వెలచేయును" అని యామెచూచి "అమ్మా! ఏవీ? యాకమ్మలుతీసి నాచేతికిమ్ము?" అని నలుకును. చూచినవాడు "ఆహా! ఇదిమంచిమధ్యస్థమయ్యా! బేమ్ బేమ్. మధ్యస్థమనిన ఇల్లుండవలయును. నేనిచ్చినట్లైతే రూపాయలు ఇరువదియైదు రొక్కముగా యివ్వవలయును. మీరిచ్చినట్లైన పదిరూపాయలు వెలచేయు సొట్టకమ్మలిచ్చి నూరురూపాయల బంగారును తట్టుకొనిపోవలసినది కాబోలు. మంచిదే! ఇది బహు యోగ్యమైన మధ్యస్థము" అని నిరాకరించి మాట్లాడును ఇంతలో మధ్యస్థుడొకమ్మలుతీయించి చేతబట్టుకొని "అమ్మా! రెండురూపాయలున్నవంటివే. ఏవీ? అవి యిట్లుమ్ము?" అని యడిగివుచ్చుకొని కమ్మలును రూపాయలును వానిచేత బట్టి వానితో "అబ్బా! వ్యర్థముగా పెటపెట మాట్లాడవలదు. నేను చెప్పెడిమాటలు వినుము. ఎవరైన నేమి పాపము! ఆడమనిషి. ఇవి తీసుకొని నామాటకు బదులుచెప్పక పోము. ఈమెను చిక్కులుపెట్టుట మంచిదికాదు. నలుగురికిం దెలిసినయెడల సంకటముకలుగును. పోలీసువారికి తెలిసి పట్టుకొనిన యెడ్డింతురు. వృథాగా యీసొత్తుమీకిగుచ్చుకును లేకపోవును. కష్టపడుదురు." అని రెండుచేతులునుం బట్టుకొని బతిమాలుకొనును. వాడు మిక్కిలి విసుగుతో కమ్మలును రూపాయలునుంబుచ్చుకొని "సరి! ఇది నాదుర్బలము. సహాయులులేకపోయినారు" అని గొణుగుచు వెడలిపోవును.

మధ్యస్థముచేసినవాడాయెను పంపివేసి, తానెచ్చటికో పోవునానివలె కొంచముదూరముపోయి తనసంగడికాండ్రతోచేరును. అంతట వారని దీసుకొని తమకులదేవతయైన సారాయుండుదివ్యభవనమునకుపోయి నిత్యకానుకనుచెల్లించి మహోత్సాహముతోపోవుదురు. హాసాయలును కమ్మలును సమర్పించికడ్డినితీసుకొనిపోయిన యామెయన్ననో, యధికసంతోషముతో, యేపనియునుగమనింపక దానినెచ్చటనైన నితరులకెటుంగరానట్లు కుండలలోదాచి మాటిమాటికినివచ్చి దాని నత్తిచూచుటయు, దాచుటయు, నిట్లే కాలము జరుపుచుండును. “ఇంతయులేనిదానికి బంగారుదొడ్డికితే పగలు రాత్రియు నట్టిచూడడమే!” యనుసామెతగా, యెవ్వరితోడనుంజెప్పక కడ్డినిమాత్రమప్పుడప్పుడు తాకితాకిచూచుచు, వారివారిని మురుగులుచేయుటకును, గొలుసులుచేయుటకును, బంగారెంతవట్టునదియుం, గూలియెంతయైనదియును విచారించుదొడంగును. బంగారునుచూపుమని ఎవరేనియు నడిగినచో దృష్టిదోషముకలుగునని చూపనేచూపకుండును. *తుదకు సంతోషముతోయించి తనకు తానుగానేతెచ్చి రహస్యముగా యెవ్వరికైనను చూపును. బుద్ధిమంతులైనవారా కడ్డినిచూచి గిట్టువేసిన యిత్తడికడ్డియగుటఁజెలిసికొని, పరిహాసించగా, కన్నవారెల్లరును గేలిసేయగా, నదియిత్తడియని స్పష్టపడుటయు, సిగ్గును, దుఃఖమును నలిగేయించగా, మగిండుచచ్చి దానిరాలె మూలగూన్చుండి యేడ్చును. ఎంతటిబుద్ధిశాలులుగాయుండినను పైపాపెప్పినట్టి మోసము నెటుంగఁజాలక యేమరిపోవుదును. కాంతిట్టిమనుషారా! ఇట్టిసందర్భములలో జాగ్రత్తగాయుండుట నందితి:—

ఆ. మోసగాండ్రుగిట్టు శ్రీ జీవితయిత్తడి

తునకతెచ్చినైచి శ్రీ కనకమనుచు

వాదూలాడిధనము శ్రీ వంచించికొందురు

వారిచేతఁబక్కు శ్రీ వడుటచేఁబు.

కుట్రపువారి మోసము.

కుట్రపువానియంగడిలో గుడ్డనుయిచ్చి కట్టియిమ్మనిన దాని లోనేవో యొక భిన్నమును పెట్టక మానరు. ఒకగజముగుడ్డలో పాతికగ జ్జమైనను దొంగిలించి 'యెట్లో' చాలియుంబానిక చూపికించి, కొలకకు నడిగానో యించుక తక్కువగానో కట్టి మననె త్తినవేయుదురు. ఒక నేళ మనము "ఇదేమి? చూచుకుండామున్నదే!" యని యడిగిన "ఇపు డిట్లే యుండును చలవచేసికంతట సాగి సరిగావచ్చును" అని సమా థానముం చెప్పుదురు. సాతగిలితెగిన నూలును పెట్టి తమకిష్టమువచ్చి నట్లు కట్టుబద్దగానో దూరదూరముగానో కట్టుదురు. వీళ్లును, బంగా రుసనివాండ్రు వస్త్ర, కిమ్మర, కించర, మొదలైనవనులు చేయువారి వలెనే, దినములో, వారములో, నెలలో, సంవత్సరములో, తాముకుట్టి యిచ్చుటకు గడపుచెప్పుటగలదు. అయితే సాధారణముగా దినముల లెక్కయుండదనియే చెప్పవలయును. గుడ్డనై న్నాయమ్మని తొండటపెట్టి నచో మనమివ్వగానే చించికత్తిరించిపెట్టిన తునుకలను మూటగట్టి తీసుకొని పొమ్మనిచెప్పుదురు. అటుల చింపినదానిని గొనిపోవుటకు మనకుమనసుచు. ఒక పేసతీసుకొనిపోయినను, నొకడుచించినగుడ్డను మఱియొకడు కట్టినొల్లడు. వారిలో నిట్టికట్టుబాటొకటి కలదని చెప్పెదరు. కాబట్టియే యిచ్చివతోడనే యందుకొంత దొంగిలించి మిగతను తనయిష్టముభంగిని కత్తిరించిపెట్టును. మనమిచ్చిన కొలత ప్రకార మా తునుకలనింకొకడు కట్టుటను సాధ్యముకానేరదు. వీరిలో నొకరిదొంగతనము నొకరు బయలుపరిచవలసివచ్చునను తలం పుకొ, మేమొకరు చింపినగుడ్డను మఱియొకరు కట్టినొల్ల"మని గౌర వముగా చెప్పుకొందునకాని, నేజీయియుంగాదు. కొన్నిసమయముల లో కూలి గుండెతమగా యేర్పాటుచేసుకొనక వచ్చినయెడల కట్టికా గానే వారడిగినంతయుంగూలి యిచ్చివీటవలసినదే! ఇవ్వనియెడల బిరబిరకుట్టినట్లు విప్పినేముదురు. పట్టుడి డబ్బుసంపాదించి కొన్నగు డ్డను చెడగొట్టుకొనుట కెవనికైననుసమ్మతమై యుండునా? వారడిగి

నంతయు నిష్పవలసినట్లేవచ్చును. ఈకుట్రపువాండ్రు సామాన్యమైన యాసాములని తలంపకూడదు. మాటలాడునపుడు కడునెమ్మదిగాను న్యాయముగాను సంభాషించి పనివిషయములో తమచాగుర్యముఁ జూపుదురు. కావున వీరివట్ల చాలాజాగ్రతగా ప్రసర్తింపవలసి యుండును.

గీ మూయకుట్రపువారి నశేమ్మంగరాదు

వస్త్రములగుట్టనొసంగిన శ నానిజాల

ఓక్కులను బెట్టియలయించి శ తుక్కుజేసి

గుడ్డదొంగిలిచ్చును శ గొనకవిడట.

చెప్పలమ్మవారి మోసము.

కుజలీయంగళ్లు, చైనాబహు, మూర్ఖాక్కెట్టు మొదలగు స్థలములలో ప్రతీదినమును, సాయంకాలమున, పలురకముల చెప్పుజోళ్లను తీసికొనివచ్చి “చెప్పుయా! చెప్పు! జోడయా! జోడు” అని గొంతెత్తి ఊటచుచుండు మాదివా. ప్రతి ఏకాండు యిటునటుం దిరుగుచుండుదుగు ఆ చెప్పున్నచో ప్రాణములు పొందించి దట్టముగా కనబడటకై బంగమచ్చుపూసి కయినిమీఁదను లోపల పెట్టినవట్టి కనబడకుండలాగున నేర్పుకోకుట్టి దానికి పాలిష్ వేసి, తరుక్కుగా పెట్టుకొని, మాటిమాటికిని తుడుచుచు, చేతబట్టుకొని యందఱకుం గనపఱచుచుండుదుగు ఎన్నడైననుచూచి భ్రమించి బేరముచేసినయెడల నది నాలుగణాలు సయితము తాళనిజోడుగాయుండినను రెండు, రెండున్నరయో చూపాయలువెలచెప్పి “అయ్యా! ఇదిమేలైన క్రొంచగ్గుముతో కుట్టినది నాలుగుసంవత్సరములు చెక్కుచెదరకుండును. ఈరకము జోడి దియొకటియే యున్నది. మీకు కొలతపరిచోవు” ననిచెప్పుదుగు. కొనఁదలంచినవాడు తక్కువవెలకడిగి, తనకు దానికంటె యెక్కువసేరకు వలదని ఖండితముగాచెప్పినయెడల, నసుయానుసారము “వచ్చినదిగాబట్టు వల్లకాటిరాముండా!” యన్నట్లు దొరకినమ్మికును చేతవేసుకొని పోవుదురు. కొనినవాడాచెప్పలు వేలువేలుతునుకలుగా వీడిపోయి యుపయోగములేకపోయి పాటవేయును, ఇందుపేదవారుగానుండు

మాదిగలు కొంచెము చిన్న మోసములుచేసినను చేయుదురుగాని, డబ్బుగలమాదిగవాండ్లు తమ గౌరవమునకు లోటుగలుగకుండుటకై, పెద్ద పెద్ద మోసములనేచేయుచు, సంపాదించుచుండెదరు. వీరితంత్రము గొప్పది

ఆ. చెప్పలమ్మువారి శ్రీ తప్పుమాటలునమ్మి
మోసపోయిజోడు శ్రీ దీనుకొనక
బాగుగాగదాని శ్రీ బరిశీలనముఁజేసి
కొనుఁడుదారబోను శ్రీ కొనకడబ్బు.

రంకులాడులు చేయు మోసము.

కొన్నవానినివిడిచి కన్నవాని నెల్లనుం దడవుచుండెడి కొందఱు బుద్ధిలేనిరంకులమారిగాడిదలుసాయంకాలము సుమారు 7,8 గంటలైన తరువాత చాలాయంతస్థుగల మంచికుటుంబములోవుట్టిన జన్మముల వలె కొంచెము మేలై కనపడుచీరెయు రవికయుధరించి, గిట్టునగలు పెట్టుకొని రస్తాలలో నొకప్రక్కగా కడునడకువతో పోవుదురు. మింటనుండు చుక్కలను, తలలోనివెండ్రుకలను లెక్కపెట్టినను పెట్టవచ్చునుగాని, ఈలాటిస్త్రీలతో కూడినపురుషులను లెక్కపెట్టతరముగాదు. ఉత్తమపత్నికి యొకరా, యిరువురా? గణితముచేయు చిత్రపుత్రునడిగినను, వీరిపురుషులనులెక్కించి చెప్పజాలక తడబాటునొందును. ఇటువంటి మహాగుణవంతులు తామెంటిగా నడివీధిలోపోవుచుండచూచిన కోడెకాండ్రువెనుదగిలిపోవుచుండును. అటులపోయినవారిలో నెవ్వఁడైనను, తానూరకుండక “అమ్మా! ఎక్కడికిపోవుచున్నాను? ఒంటిగా వెళ్లుచున్నాఁలే!” యనిమతియాదగామాటలాడును. అపుడదిమ్మదువుగా

స్త్రీ—మీరెక్కడికిపోవలయును?

నుగవాడు—ఏమీ? నేనురాయపేటకు పోవలయును.

స్త్రీ—ఆలాగా? మంచిది. నేను మైలాపూరికి పోవలయును.

అబ్బో! యెంటరిగాపోవుటకు భయముగాయున్నది. రాయపేటకు దాటిన, పిమ్మట మైలాపూరికిపోవుటలో భయములేదు. “జనములు నడ మాడుచుండుదురుకదా!” యని యెంచివచ్చినాను—అనిచెప్పును.

ఆయనవనఁడు దానిమాటలువిని తనలో “ఇంతమట్టుకు నిప్పటికి మాటలువచ్చినవిగదా! ఇంతతప్పుదు—ఇది తగిలియేరీను” నని యెంచి కొంచెమూ బాణనుసమీపించి నడుచును. అదియును వెంటనే గానేవచ్చుచుండును.

మగవాఁడు—ఏనుమ్మా ! ఇంతరక్తియొసంగెను నొంటిగా నోయెదను? నేనుతోడినచ్చెద భయపడవలను. కానలసినటులు నేను కూడానేవచ్చెదను.

స్త్రీ (మోసిముసినగవుతో) ఘరవాలేదుగాని, ఏనుఁడు ! నాయన మానుఁడు యాదినమెట్లు తానొంటిరిగాని? ఈ నీయుండెడినో! ఈపాడుశనివారము, ఆదివారము వీవులువచ్చే ముగియకూడా నా నుదుటనేకూర్చుండియుంటాఁడు. నేడేమోయింను అనునుండిరా శివగ. నాచెల్లెలిబిడ్డకు కాయించాయున్నట్లు తెలిసివది. నీవ్రాముగాపోయి చూచి రావచ్చుననివచ్చునాను. నీకాలున బయలుదేరివచ్చిన దురదన చేతనొక దమ్మిడియైనను తిసికొనక ప్రయాణమైవచ్చితి. బిడ్డలకేజ్జ నా తీసుకొని పోవలయును. ఏమిచేయవచ్చును? నో! డింటిని ఇప్పుడు చింతించుట తగునా?

మగవాఁడు —దానికేమిలే! నేను నీకు కావలసిన సూరల నిచ్చెదను. ఎంతకావలయును? మంచిదిగాని, లింగతయనగమెందుకు? ఈ రాత్రి మనయింటనుండి తెల్లవాలేంతట నుభముగా పోకూడదా?

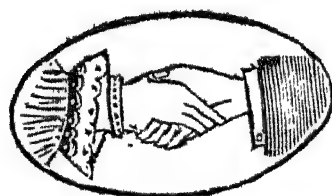
స్త్రీ—దానికేమిలండి, నేనడుగకనే యిచ్చెదనని చెప్పితిరిగదా? అదేచాలును. మీరంతమాత్రము వయగొలుగుటయేగొప్ప.

మగవాఁడు—(దిగ్గజము చేసుకొనివచ్చి) ఎంతకావలయును?

స్త్రీ—తత్పూర్వముయెఱింగి వచ్చునెల్లయున్నదానివలె తనతల్లి సతనిమీఁదికనాల్చి భజముపై చేయిస్తా చి, కేబులోను యొడిలోను నుండినరకునుం దిడవతీసికొనును. అప్పుడా యావలయు “ఏమి? సందేహపడవలే? ఇప్పుట నవ్వనునచే భయమెందుకు? హా! దిగ్గజకురమ్ము” అని దానినాలింగనము జేసకొనబోవును. ఆసమయమున యామాతలాడి “బేగా! ఇంతటి యననరమెందుకు? కొంచె మొర్పుకొనకూడదా?” యనిచ్చెదను నీ బిల్లి నానుబొబ్బలవచ్చుచుం బోవుచుండెడి నదిరస్త్రాలోకిబోవును. ఇంకజేయవలసిన దేమియున్నది?

ఆపురుషుడు దానిని పిలుచుటకును మాటలాడుటకును, నెవరైనా జూతురని సంకోచించి, భయపడి, దొంగకు తేలుగుట్టిన విధముగా గుక్కురు మిక్కురుమనక నిర్విణ్ణుడై నిలుచును. ఒకవేళ నెవడైనను, కొంచెము ధైర్యశాలిగాయుండి దగ్గఱకుపోయి “ఏమీ? నామొద్ద హాకలుపుచ్చుకొని మరలయివ్వకవచ్చినావు. నా హాకలుయిచ్చివేయు” మనియడిగెనేని, “అయ్యో! ఇదియేమయ్యా! ఇతడెవరు? అన్యాయముగా నన్నుబలాత్కరింపవచ్చినాడు. రమ్మని తొందఱ పెట్టుచున్నాడు. కుయ్యో! మొత్తో”యని కూతలుబెట్టి జమలనుజేసి నేరము మోపి యాపురుషుని తగులుపఱచుటయునుంగలడు. ఇటువంటి దొంగరంకుముండలబ్రతుకు యేసీమలోచూచినను ప్రబలముగా వృద్ధియగుచున్నది. ఈకలియుగములో వీరికితోడుబోయిన సోమరిపోతులైన దుర్మార్గులు పురుషులును పెక్కుండ్రుకలరు. వీరికిని వారికిని జతసరిపోయినది. ఇట్టిచెడ్డగుణముగల స్త్రీలపొంతకరుగక మెలంగుట తేమకరము.

ఆ. రంకులాడులాడు శ బొంకులువినిలొంగి
యానఁజెందివబ్బు శ నర్పణఁబుఁ
జేసిఫలములేక శ చింతతోపండ్లిగి
లించుపురుషులిదిద శ లంచుకొనుడు.

వేశ్యల మోసము.

వేశ్యాజాతిలో జన్మించినవారు “భగవంతునకు మేమే సేవ చేయవలసినవారము. దేవాలములలో యెక్కువగా స్వతంత్రముగల వారమును మేమే! మేమే దేవునికి ప్రియుల” మని దేవుని పేరు జెప్పి దేవాలయములకు యుద్రవేయించుకొని వెడివాడుకలదు సాధారణముగా ఎల్లచోటుల నిట్లు జరుగుచుండుటను మనము చూచుచున్నారము. ఇటువంటివారు బ్రతుకే తమాశ్రయించి యుండునట్టియు ధాఫరుపనిచేయుటయందు చాతుర్యముగలిగి యారితేరినట్టియు మనుష్యులమూలముగా, నెవ్వని నైన ధనికండుగాయున్నవానిని బహులాభువముతో తమవలలో వేసికొని, వానితలదడవి, వానితెలివితేటలు పూజ్యమగునట్లుచేయుదురు. “ప్రియనాయకా! మనోహరా!” యని మహాప్రియముగలవారివలె బిలుచుచు మాటిమాటికిని తమచేజిక్కుకొనినవానికి, మోహమును, తమపై కూరిమియు సతిశయింప నటించి పెదవితో పెదవి గదియించి ముద్దులొసంగియు ముద్దుఁజెప్పకొనియుంజొక్కించి, “మోహనాంగా! నిమిషకాలమైనను నేను నిన్నెడబాసియుండజాలను. ఎప్పుడైన నటుల సంభవించెనా? నాప్రాణములు పోవును. ఈమాట నెప్పుడును నీవు మరువవలదు. నా దేహమును, ప్రాణములును, నాకుగలిగినయీ స్తి సర్వమును ఈమూడును నీకుమనఃపూర్వకముగా దత్తముఁజేసితి. ఏమోసని తలంచెదవుకాబోలు. దేవునిసాక్షిగా నీపాదములు సాక్షిగా యీమాటసత్యముసత్య” మని శిరమునచేయినిడి బాసలుచేసి సన్నిధిగను. గాని యది యంతయు మాయాజాలమగుట నతఁడు కడపట తెలిసికొనును—ఇంక మాత్రమేకాదు. ఒకవేళ నేదేనియుం గొంచె మసందర్భముతట స్థించి యింక యాలస్యముగావచ్చినయెడల, వచ్చెడినడించెలిసికొని ఒకటింటమంచముపై బడి కడుదీనముగా నేడ్చుచుండును. ఇంటిలోనికిరాగానే వెల్లగాతలయెత్తి క్రీగంటఁజూచిదిగ్గున లేచివచ్చిపైబడి కంఠిలించి కన్నులనీరు కాలునలై పాతగా వెక్కివెక్కియేడ్చుచు, వానికి తమయందు కనికర మతిశయింపనట్లునటించురు. అట్లేడ్చుటఁజూచి వారినుంచు కొనియుండు పురుషులు లాలించి ముద్దిడుకొని మిక్కిలి కూరిమితో

“ఏమీ? ఇట్లుండటకు కారణమెయ్యది? ఏడ్చుచుండెదవేమిటికి? ఎవరే మనిరి? ఏమికావలయును?” అనియడిగినయెడల జాలిమించులాగున నతి దీనముగ గద్గదస్వరముతో “ఇంతతడవు నీవురాకుండుట కేమికారణము? నిన్ను చూడకయుండలేనని ముందే చెప్పియుండలేదా? ఆమాట నపుడే మఱచితివికాబోలు. ఔను? పురుషులకెప్పటిమాట లపుడే! పిమ్మట బాహుమఱచిపోదురు. ఈపాపపుస్త్రీజాతికి మాత్రము వారివలె మనస్సు ధృఢముగాయుండదు. తామువలచినవానికి హృదయపూర్వకముగా తమశరీరమునర్పించి యతనితోడిదయ లోకంబచిసప్పి, యెల్లపుడుందమ ప్రయుని నడబాయజాలక తపించుచుండుదురు. మామానసము వెన్నవలె కరంగుచు. మీకటులనుండదు. పురుషులు రాతిగుండెగలవారు ఊ! ఔను! నమో! ఎదటబడినపుడే యీలాలనాను, ప్రియమును, అడుగు దాటి యవలంబోయిన యంతయు నూయమగును. నీవు చి తస్పత్తి నెఱింగియు నిట్లు నమ్మినదాన నగు నన్ను తల్లడపెట్టుట నీకును చిది కాదు. పదినిమిషములు నీవాలస్యముగావచ్చినందుకే నామానసమో ర్వలేదు. ఏమో మునింగినట్లు కడుపు కుములుచున్నది. నీరాకకై యెదు రుచూచిచూచి నాకన్నులుపూచిపోయినవి. ఇంకమీఁద నిటులజేయు నట్లైన నేనునహింపలేను.” అని తనకతనిపైఁగలప్రేమ యెఱుంగవచ్చు నట్లుపలికి వేడుకొనును. లేక, యలుకఁబూని బిరబిరంబోయి నేలఁ బరుండి పలుకకపోరలును. ముందటికంటె నధికముగా నేమవనారంభించును. ఈవిధమునంతయుంజూచి దానినివలచియున్న, ధనికుఁడైన లేవ యనునీటుకాఁడు తనమనస్సుకరింగి “ఆహా! ఈసుందరాంగికి నాపై నెంతటి ప్రియముగలిగియున్నది? నన్నెడబాసి పదినిమిషము లాలస్య ముగానుండినందునకే యెంతతపించుచున్నది? ప్రేమయనిన నిదియే ప్రేమ. వరించినయెడల నిటువంటి పొలతుకనే వరింపవలయును.” అని తలంచుకొని దానిపై నత్యంతమైన యనురాగముగలవాఁడై, చేరఁ బోయి, లాలించియు బజిమాలియు, నేమీమియో వస్తువులందెచ్చియి చ్చునట్లు ప్రమాణముఁజేసియు, ముద్దిడుకొని, మెల్లగాలేవనెత్తి, తనపై నుండనది యెంతటివెలపొడుగైన పరిశుభ్రవస్త్రముగా యుండినను, దానితోప్రియురాలికండ్లుతుడిచి, స్రవన్నచిత్తంజేసి, యది యేదియడిగి

నను ముందునెనుకయోజింపక తెచ్చియిచ్చుటకు సంసిద్ధుండై యుండును. అని డామాయలాడి యతడుసంపూర్ణముగా తనకు నేతుండయ్యిననిశ్చయించిని మిగిలినమోహముగలగానినలె నభివయి చి శృంగారచే నభివయింపును, సమయముజూచి, సంభగ్నమునగుముగా “నాకా నగ నగలనును, మంచివనయైన యిల్లుకావలెను నాపేరట కొంతభూమి యుండగలమును ఆభివయికావలయును. ఈమంచముకావలయును. ఇచ్చి రగావలయును. ఆరవికగావలయును. ఈసెట్టె కావలయును. ఎల్లప్పుడును నేను మంచిపాట్రాగవలయును. దానికై మట్టమైనదియు సమృద్ధిగా పాలనిచ్చునదియునైన యావు నొకదానినితెప్పించి యివ్వఁచును” నని యిట్లే కొంచెకొంచెముగా నొక్కొక్కటిగా, వానివలన, నొక్కముగను, నగలుగను, భూములుగను, వస్తువస్తుముగను క్రమముగాగంగ్రహించు కొని తనచేతి కీలుబొమ్మనుచేసి వానినాడించుచు, తలంచినలాగు సకల భోగములుననుభవించి కడవటవానిని బుకానకీగును గావించి కాని విడువదు. అంతమాత్రముతోబోయిన నదియును గొంతవేలుగానేయుండును. వాడప్పటికైనను ధన్యుడే! యని యెంచవచ్చును. గాని ప్రతి ఫలముగలిగింపక పోనివ్వరు. అదియేది? ప్రాణములున్నంతవరకును నల్లాడుచుండునట్లు తీరిని పలువిధములైన దుర్వాస్యధుల ననుభవించగ బాల్పడఁజేసి విడుతురు. తంత్రగత్రైలైన నెలయాండ్రు తమవిటకాంత్రకు కడవట నొనంగి గారించెడి ప్రత్యువకార మిదియెకాని మఱియేమియునులేదు. వారినివలచి వారిమాటలునన్ని వాగుకోరినట్లు భవములు పెచ్చుపెట్టి లొల్లెకాండై, నొగములచేపీడింపబడి, తొక్కులువిడిగిపవడివలెనై, యీగలుదోలుకొనుచు, వీధుల బిచ్చగానివలె దిగువలసిన దేతప్ప వేశ్యాలోలుండు సుఖమొందఁజాలడు. లోకములో వుగము. లెందఱో యిట్లు భోగముచదుచు మాంసాలకు లోనై, తమయాలుబిడ్డలనల్లాడింజెట్టి, రేయింబగట్లు. వారిగృహములే స్వగృహములుగానెంచి యవట బడియుండిధనముఁబోగొట్టుకొని యాచారాలచేయర్థచంద్రప్రయోగమునుపొందివెలువడి, జోగులై, సరదేశులై “అన్న మోరాయుచంద్రా!” యని యల్లాడువారును, ప్రాణములు పోగొట్టుకొన్నవారునుండగలరు. ఇది యందఱునెఱింగిన నవయమే! ఇదియంతయు వయసుగతైలయిన మాయలాడులు నటించువిధము. ఇంకగొంతవయసుచెల్లినవారన్ననో?

ఊరకుండెదరా? అదివట్టిచూట! తమసామగ్ధ్యముకొలందియు, దామును, చూడకమానకు. పెద్దచేయిగలవారుగా తమకెవ్వరునుంగనిపింపక పోవుటచే కొందఱు నయసుచెల్లినవేశ్యలు, సాయంసమయములయందు తమ ముఖములను, బాగుగా కడుగుకొని, గోడకు సున్నముఁగొట్టువిధముగా (ముసలి మొగమగుటచే ముడతలు తెలియకమఱుగుబడునట్లు)దట్టముగా ఘ్రుడరుఁగొట్టుకొని, సొగసుగబాట్టుఁ బెట్టుకొని, కన్నులకాటుకఁ దీర్చి, తళతళమెఱుముచుండు చీటిచీరెను ఖచితముగా చుంగులుజాఱఁ ధరించి, గ్లాసుగోమట్లుననో, మఱియేదైన నొకరకముననో కుట్టించిన జాకెట్టుదొడిగి, తనశరీరముయొక్క కలబందకంపు కొంతతొలంగు భంగి గమగమపరిమళించు, వాసనచందనమునలంది, తాంబూలము నునమలుచు, సగముముఖముకనుపడునట్లు వాకిలియొరగానిలిచి, వీధినినచ్చుచుంబోవుచుండువారింజూచి, కన్నుపై గలును, చేత్పై గలునుం జేసిపిలుచుచు, “రాండీ! పరవాలేదు జంకెదరేల? త్రొత్తవారెవ్వరును లేరు” అని బహుప్రియముగల వారివలెపలుకుచును. ఎవరైననువారిమాటలునమ్మి ఇంటిలోనికిప్రవేశించిరేని, యింకచెప్పుననునదేలేదు. ఏమిచేయుదురు? వలలోచిక్కుకొన్నాఁడనుటయెఱింగి చేయిబట్టి పిలుచుకొని పోయి వగలమాటఁ బలుకుచు, కౌగలించి మంచముమీఁదఁగూర్చుండఁజేసి ముద్దుపెట్టుకొని ముసిముసినగవులనగుచు పైనచేయినేసి, ప్రక్కఁగూర్చుండి “మీవంటిగొప్పవారు సంసర్పరమున నొకనాఁడైనను మాయొంటికివచ్చిచూచి పోనూడదా? మేమేమినేరముజేసితిమి? మీరిదివరకు రెండఁమూడుసార్లువీధిలో పోవుచుండగాచూచి పిలువవలయునని తలంచితనిగాని మఱియెవ్వరో మీవెంటనుండిరి. గాన మీకుకోపమువచ్చునేమో యని తలంచిమానితి. నాయదృష్టముచే నేఁడు మీతోమాట్లాడుటకుసమయముతటస్థించెను. ఎప్పుడైనామీసొత్తునొకరూపాయ మేమనుభవించకూడదు కాబోలు. ఏదీ? నేఁడేమేనియుం గలదేమోచూచెద” నని మాటలాడుచు వానిచొక్కాయజేబునను, బొడ్డుకొంగుననుండఁగి యున్నమట్టుకుంగొని “మీసొమ్మనకు మేము సర్వస్వతంత్రులము. మాదేహము మీఞన” మని వానిని నోరెత్తనియక చేయుదురు. వారిచేష్టలచే తన్నయఁడై, యాపురుషుఁడు తనకుటోపీవేయునదియొచ్చింక వారేమిచేసినను మాటుచెప్పక సవ్యుచుం

డును. అటుల డబ్బులుగొనినంత మీదిమాటయేమి? “సరే! మీరెచ్చటికో తొందటగాబోవుచుంటిరి. మీపనికి భంగముగాపిలిచి యిచ్చటతడవుచేసినాను. పోయి యాపనితీర్పుకొనిరండు, రేపురాత్రికి దయచేసిన యనుకూలముగాయుండును నాకునిండాప్రియముగలదుగా ని యేమిచేయుదును? ఈదినమెందువలననో తెల్లవారుజాము మొదలు కడుపునొప్పి ప్రారంభించి చాలాబాధపెట్టినది. ఇంచుకత్గినదిగాని యి వుడున్నూసంకటముగానే యున్నది. అయిననేమి? మునిగిపోయినదా? ఈదినముజరుగుకార్యము రేపుజరుగును. మనసుకలిసినంతట నెవుడైన నొక్కటియే! మీదయయుంటే యదియేవనివేలు. మఱచిపోయెదరు సుమా! పోయిరండీ!” యని పంపివేయుటకుందగినమాటలు నేర్పుగాఁ జెప్పి యిలువెడిలింపఁజూతురు. ఆపురుషుఁడు చేయునదిలేక గుక్కురు మిక్కురుమనక పోవలసిదే! వారు తమయొద్దనుండినహాకలుపోగొట్టు కొని మొగములుప్రేమవైచుకొని లేచిపోవుచుండగా తమకెంతయో ప్రీతియున్నట్టునటించి “ఇదిగో! మఱచిపోయినాను. ఒకమాట రేపువచ్చెదగా లేక మానెదరా! మీదయ యెట్టిదియో తెలియునుగాక. కాని నచ్చునపుడు క్రొత్తగావచ్చియుండెరకము బాలామణిచీరయొకటి తీసికొని రండు మఱచిపోవలదు. అదికట్టుకొని మీయో” అని లజ్జనభి సయించి “ఇంకనేమియుం జెప్పరాదు. ఆచీరనుకెచ్చిననే నేను మీతోమాటలాడుదు” నని పంపివేయును. వెలవెలబోయి దేబెమో ములతో యాపురుషులు యిలువెడిలి యెవరైనా తామచటనుండి పోవుటచుమాత్రురేమోయ నెడి సందేహముతో యటునిటుంజూచుచు పులిబాటింబడి తప్పించుకొనిన లేడిచందముగా వీధింబడి “బ్రతికతిమి రా! దేవుడా!” యని గొట్టూర్చి వెడలిపోవుదురు. అంతటనైనను బుద్ధి దెచ్చుకొనని యవివేకులైన కొందఱు మఱునాఁడు తామామాయ లాడులయొద్దకుఁబోవనెంచివారుచెప్పిన చీరలుబజారులోవిచారించి వా నివెల రు 50-60లు గానుండుటవలన కొనిపోవుటకు శక్తిచాలక వారి ముఖమునుచూచుటకులజ్జించి, యాదారిని పోవుటనుసయితము మాను కొందురు. ఒకవేళ పురుషులలో నెవఁడైనను గడుసువాఁడుగాయుండి, వేళ్ళ వెడలబంపుటకు చూచినపుడుపోక, తానేమైనను ముష్కరముఁ జేయఁదలంచినయెడలయింతకుపూర్వము మీరుచదివినరంకులాండ్రకథ

లోవలె జరిగిననుజరుగును లేదా? వానిచేతిలో నేదేనియు నొకవస్తువు నిచ్చి బిరబిరవాకిటికిపోయి “దొంగదొంగ ఎవడోదొంగవచ్చి ప్రవేశించి మాసాత్తులుగొనిపోవుచున్నాడని, నిమిషములోగుంపునుగూర్చియవ మానపఱచి పోలీసువారికొప్పగింతచేసిననుం జేయుదురు. మిత్రులారా! ఈవేశ్యలుచేయు తంత్రములంజెప్పఁదలంచినచో యనంతములున్నవి. వానిని వ్రాయుట కిచ్చట చోటుచాలదు. ముఖ్యముగా జెప్పుట యే మనఁగా:—వారి తంత్రములకును, మాయమాటలకును లోబడక జాగ్రతగా పురుషులు ప్రవర్తించుట శ్రేయస్కరమనియే! లోబడిన చెడక తప్పదు.

క. కలుగని కూరిమితమకుం

గలిగినవిధమున నటించి శ కపటోక్తులచే

నలరించిడబ్బుఁగొనియెడి

వెలయాండ్రనమువారు శ వెతపడుదురిలన్.

బిచ్ఛగాండ్రుచేయు మోసము.

కష్టపడి యేదేనియుంబనిచేసినంపాదించి పొట్టజోసుకొనుటకు ప్రయత్నించని సోమరిపోతులు కొండఱు సకలమును నెఱింగిన మహాత్ములవలె తలనుజడలుదాల్చి నడి న త్తిలో ముడిఁబెట్టి దేహమంతయు విభూతిపూసుకొని, యోగదండమును, నిడుపైన యినుపనీరుకాటునుం బట్టుకొని వచ్చి, చెట్టుక్రిందనో, దేవాలయములయొద్దనో కూర్చుండి యన్యులతో పలుకక, మానముగాయుందురు. సామాన్యజను లటువంటివారినిఁజూచి ఎవరో, మహానుభావులనియెంచి, భయభక్తులుగలవారై, నమస్కరించి, తమకుతమకుతోచిన కానుకనుసమర్పించిపోవుదురు. సాయంకాలమునయామోసపుసోమరులటుల తమకుదొఱికిన డబ్బునకు గంజాయిం గొని చిలుములోఁబెట్టి యాపొగను బీల్చియు, సారాయముండ్రాగియు దేహములుతెలియక పొరలుచుండుదురు.

ఇంకఁగొందఱు, నాగదారిమీఁదను, ముండ్లకంపలమీఁదను, తంత్రముగా, నిలిచియుం బరుండిఁనుఁ గూర్చుండియు, యోగముద్ర గుండువారివలెనటించుదురు. వారికిశిష్యులమని పేరుఁబెట్టుకొని కొండ

అప్రకృతునినిచి “స్వామి మహాత్ముడు యోగమునుబూనియున్నాడు. వీరినిదర్శించిన నకిలనంకటములం దొలంగు” ననిచెప్పి పాలను పండ్లును, తమగురువులకు కొని నమర్పించు నెపంబున డబ్బుసంపాదించుచు. చీకటిపడగానే, గురుశిష్యులుకలిసి యాడబ్బును కొనిపోయి సారాయియంగడిలో కానుకను జెల్లించి యానందింతురు.

మఱికొందఱు, చిన్నబిడ్డలకు, ముఖమునను దేహమునను చమురుబూసిలోపలకుంకుమము బెట్టి మడిచినదూది బిల్లలను చమురులోతడిపి యచటనచటనంటించి పండబెట్టి, చీమును, రక్తమునుంగా అుచుండు ప్రణములవలె గనుపెరుచుచు, “అయ్యా! ధర్మము. అమ్మా ధర్మము. కన్నులారయీ ఘోరమునుచూడండి, చూచి యూరకబోవకుండు. ధర్మమివ్వండి” యని మొరబెట్టుచు, యాచించి, డబ్బును సంపాదించుచుండుదురు.

మఱికొందఱు, వీధులవెంబడిని నిలిచి, వచ్చుచుంబోవుచుండు వారలంజూచి, మహాదైన్యముతో “అమ్మా! యుక్తకాలకాయుంటే యివ్వండి అయ్యా! కాలకాయివ్వండి, మీకుభోజనము పెట్టించిన ఫలముకలుగును. నేడుప్రాధ్దున మొనలుకొని యింతవరకును, నేమియునా హారములేదు. మిక్కిలి యాకలిబాధించుచున్న” యని యాచించి డబ్బునుసంపాదించి మహానంతోషముతో సాయంకాలమున కల్లంగడిక బోయి చెల్లగట్టివత్తురు.

ఇంకనుంగొందఱు, యెక్కడనైనయుండు గుడ్డి, కుంటి, గురూపి, మొండి, యిటువంటివారిని పిలుచుకొనినచ్చి, రోడ్లవెంబడిలోనను, వీధులమొదటను, పేరుతిరునాళ్లు జరుగుకాలమున దేవాలయగోపుర ద్వారముల యోరనుంగూర్చుండ బెట్టి, తామొకప్రాణమునుబట్టుకొనినెంబడినిలిచి జనులకు వారినిచూపిచూపి, యాచనచేసి గూఁలనుసంపాదించి, యందేదోకొంచుమా, గుడ్డికుంటి, వారలచేతచెట్టి తక్కినదితాము తీసుకొందురు. పాదము. తామటులతీసుకొన్నను, యాడబ్బును వారు వ్యర్థముగా తమయొద్దనుంచుకొనక నద్విషయముననే వినియోగింపుదురు. ఏమిచేయుదురు? కల్లంగడి కామేశ్వరీదేవి కర్పింపుదురు.

ఇంకకొందఱు చిన్నబిడ్డలను చేతులలోబెట్టి కావిగుడ్డలుగట్టి యుగ్గుపాత్రలు చేతబట్టకొని పోయెడివారిని నచ్చువారిని, పాలధర్మ

ము. బిడ్డకు పాలిచ్చిన ధర్మ” మని యాచించుచు, యాచించి డబ్బునంపా దింపుదురు.

మఱియుం గొందఱు వృద్ధులుగానుండువారు, తుర్రము, అజవ ము, తెలుగు, యింగ్లీషు, భాషలలో నోటీసునుండించి గేయక కా గితములయట్టకానోటీసునంటించి చేతికిదారముగట్టివేలాడవై చుకొని కూర్చుండి ముందుగడ్డనపఱచి తామే దానిమీఁద కొన్నిపైసలను వేసిపెట్టుకొని జనులను యాచింపుదురు. ఆనోటీసు నెవ్వరైననుచదివిన చో, యందిట్లుండును, “నేనుండునది యుత్తరమున నెల్లూరుజిల్లా, భార్యచనిపోయినది. నాయిల్లు కాలి సర్వమును నాశమైనది. నాకు కుమారులునలుగురును, నైదుగురుకుమార్తెలుండిరి. వారిలోకొడుకులు నలుగురును, మహామారివలనను, కలరావలనను, నొకరివెంబడియొక రుగా మరణించినారు. కుమార్తెలలో నొకచిన్నదినయితము మృతినొందినది. ఇంకనలుగురు కూతుండ్రున్నారు, వారుపుష్పవతులై యుండుట చే శీఘ్రముగావివాహములు జరిగింపవలసినది యగత్యముగాయన్నది. నేనువృద్ధుండను, అదియుచుంగాక సర్వమును పోగొట్టుకొని చెడినవాండను. అందఱుప్రభువులును తమకుతోచినసహాయముఁ జేసి పుణ్యము నుగట్టుకొనుడని వేడుచున్నాను.” అని యుండును. దానినిచదివిన వారు మనసుకరగి “అయ్యో! పాపము! బాగా బ్రతికిచెడినాఁ” డని యెంచి, యేదోతోచిన గూకయో, పాతికయో, వేసిపోవుదురు. ఆడబ్బునుచేర్చి, పాడుచీట్లాటకో, గంజాయి, మద్దతుమాజమునకో, కల్లు సారాయికో, సమర్పించి, మునుఁగువేసుకొని ముండలవలె బోవుదురు.

ఇంకనుగొందఱొకతంత్రముబుచ్చుదురు. ఒకఁడు తనపై గుడ్డలో నొకకొనను కొంచెము కుబాయును, మఱియొకకొనను కొంచెము ఉప్పును, నాలుగైదు మిఠికలకాయలునుం గట్టుకొని యెవరియింటికైనను వచ్చి, వారికి జాలిగలుగులాగున “అమ్మా! మేము కాంచీపురముకాపు రస్థులము, నాభార్య తొమ్మిది నెలలగర్భవతిగానుండినది. దానిపుట్టినిల్లు తిరువళ్లూరు, అమ్మగ రింటికపోవుటకుగా పిలుచుకొనివచ్చినాను. ఇచ్చటికిరాగానే నొప్పులుకనిపించి ప్రసవించినది. అదిగో! ఆప్రక్కవీధిలో యొకపుణ్యస్థు యింటినడవలో యున్నది. ప్రసవమును నచ్చటనేయై నది. ఆమూడ్డవయింటిలో కొంచెము ఉప్పును, మిఠికలకాయలు, చింత

పండునుయిచ్చినారు మీరు దయచేసి పథ్యముగానుండుటకనువుగా నొకనురవడి ప్రాతవియ్యమునిచ్చితేని మీకెంతయోపుణ్యముకలుగు” నని యీ పదుతొమ్మిది ముగియించుకొందురు. ఇట్లే చాలాయెక్కుకుబోయి మాయమాటలుచెప్పి బియ్యమును, వస్తుసామగ్రియుసంపాదించి వాని నికొనిపోయి తమకంటె బీదలగువారికి విక్రయించి యాడబ్బును త్రాగుటయందుపయోగించెదరు.

మఱికొందఱు ఒకయి తృడితట్టలో రాగితో చేయబడిన పాదములును శూలములునుం బెట్టుకొని, తాము దేహమంతయు విభూషించుకొని యాతట్టను చేతబట్టి వీధులలోతిరుగుచు, తమ్ము సమీపించిన వారితలపై తటాలున చిటికెడువిభూతింజల్లి, నిలువరించి, వారినోటిలో కొంచెముబూదివేసి “ఓయబ్బా! నీచింతలన్నియు నేటితోతీజీపోయినవి. విభూతితగిలించి. వీడిందినీ మజ్జానము. ఇంకనీ కేమియు గొరంతకలుగదు. శంకరుండుతోడ నీకు సంతోషమును కలిగించును. సకలకార్యములును సఫలములగు”నని చెప్పి, మరలకొంకమువిభూతిచల్లి శూలముతో దేహమునుతడవి తలమీదయుంచి “నాయనా! దేవునికి కానుకసమర్పింపుము. భగవంతునకొకడక్షిణనిచ్చుకొనుము. శీఘ్రముగా నీకార్యములు కూడినచ్చు” నని చెప్పి వారిని విసవక కానులు లాగుకొందురు గాని కడపట నవి కల్లంగడిలోచేరును.

ఇంకం గొందఱు లజ్జలేనిస్త్రీలు జేసవెడల్పుగల కందను సడుమునకుఁబెట్టుకొని యంగములన్నియుండెలియుచుండగా యింటింటికింబోయి “అమ్మా! కట్టుటకు గుడ్డలేదు. ఇదిగో! చూడండి. నన్నీగతి జేసి నామగఁడు మరయొకదానిని మరిగి దానితోకూడా యెక్కడికో పోయినాఁడు. తినుటకు కూడును, కట్టుటకు గుడ్డయునులేక నేనీలాగున నల్లాడుచున్నాను. మానహీనముగా యున్నది. కరుణించి యేదయినా యొకప్రాతగుడ్డనిచ్చితేని మీపేరుజెప్పి కట్టుకొంటాను. మీకుమిక్కిలి పుణ్యముకలుగు”నని బతిమాలి యడుగును ఆడుమనిషి యట్లు మానముచెడి తిరుగుటనుచూచి స్త్రీలు “అయ్యో! పాపము! ఆడుపుట్టువు బుట్టికదిటానుండుట మిక్కిలియుంగవ్వముగదా!” యని కనికరించి ఏదయినను ప్రాతబడిచీరయో, ధోవతియో, పంచయో యిచ్చినయెడల దానినిపట్టుకొని యచటనుండి మరుగునకుబోయి యావస్త్రమును

విప్పి తనవారిచేనొసఁగి మఱియొకవీధికిపోయి మొదటి వేషముతో యాచించి సంపాదించుదురు.

ఇంకనుగొందఱు మోదామాయకాండ్రు పలుపథముల మోసగించి డబ్బుసంపాదించెదరు. ఒకఁడు యింటంటికిని వచ్చి ‘అమ్మా! నేనుండునది పుడుచేరి. పెద్దఅనువ్రతిలో నాకుఁగలిగియుండిన వాత్రోగమును తీర్చుకొనుటకై యిచ్చటికి వచ్చినాను. రెండుమాసములైనను వ్రతిలోఁయింటిని. దేవునిదయవలన కొంచెము నెమ్మదించినది. అచటి నుండి బయటవచ్చినాను. రెండుదినములనుండి యాహారము లేదు. నేను బీదవాఁడనగుటచే నాయొద్దదమ్మి యైచను లేదు. దయచేసి మీరు కొంచెము సహాయముచేయుఁడు నాయూరునకుఁబోయి చేరెదను’ అనికడుదీనముగా చెప్పి గోడఁగోడున నేడ్చును. చూచినవారు వాని మాటలునిజములని నమ్మి జాలిపడియేదైనఁ గొంచెమురైలుచార్జికిగా వానికొసంగుదురు. యిటులనే యక్కడక్కడనడిగి సంపాదించి చూకల నెత్తుకొనిపోయి కులదైవముగల్గంగడికర్పించి తప్పద్రాగియానందముతో సంగడికాండ్రనుగూడి పాటపాడుచుండుదురు.

ఇటువంటి సోమరులగు బిచ్చగాండ్రనుగూర్చి వ్రాయఁదలంచినచో యీపుస్తకముచాలదు. ఈలాటిసోమరుల నొకమారుపట్టుకొని తగినట్లు దండించినయెడల వీరసంఖ్యతగ్గిపోవును. అదిచేయువారెవరు? కుంటివారును, గుడ్డివారును వేరుగతిలేని కారణమున బిచ్చమడిగికొనిపోయి జీవించుట న్యాయముగాయుండును. వీరైనను చేయఁదగినపని నేదేనియునిచ్చిచేయించినచో, సుఖముగాజీవింతురు. మంచి దేహపటుత్వముగలిగి పనిచేసి సంపాదించగలవారుసయితము బిచ్చమెత్తుటకు ప్రారంభించి లోకులను మోసగించుట మిక్కిలి శోచనీయమైనవిషయము. పుణ్యాత్ములగు వారు దానము ధర్మము జేయునపుడు దుష్కార్యములకువినియోగించు దుర్మార్గులకొసంగక, యోజించి యన్నవస్తుములకుగతిలేని వారినిగూర్తించుట మంచిది.

క. పలువిధములైనవేషం

బులుదాలిచిజనుల మోసములుజేయుచు డ

బ్బులను గడించుమహామా

యలకాండ్రకు ధర్మమొనఁగు శ్రీ టక్రమముజనుల్.

మార్వాడీల మోసము.

ఉత్తరముగుజరాత్ దేశముననుండివచ్చిన గుజరాతీలును, మార్వాడీలును ఇచ్చటికిఁజేరి మొదటమొదట నొకచిన్నయరసుబాడుగకుతీసుకొని యంగడిఁజెట్టి వ్యాపారమునకు ప్రారంభింతురు. ఆవ్యాపారమేమనగా, వస్త్రములును, పాత్రములు మొదలగువస్తువులును, కుదువయుంచుకొని వడ్డికి జబ్బునొసంగుదురు. అదిసామాన్యమగు వడ్డికాదు. కుదువయుంచినప వస్త్రములుగా యుండినచో నెల 1కి-గు 1కి 0-2-0లును, ఇత్తడి, రాగిసామానులుగయుండిన గు 1కి0-1-6 యునువడ్డీతీయుదురు. బంగారు, వెండినగలయినయెడల, సూపాయకు 0-0-6 యునుం 0-1-0 యునుతీసుకొందురు. వీరియొద్ద మూడువిధముల లెక్కలు స్థలములందును, కుదువయుంచినదియొక నెలయైతే వీరుదానికి ముందు నలువారము లెక్కపుస్తకములో వ్రాసి యుండుదురు. కుదువయుంచినసొమ్మును తీసుకొనుటకు బాకీమొత్తమును పూర్ణముగాకట్టినచు ముస దానికనిమ్మట నాలుగై దుదినములకుగాని యూసొమ్ముచానొసంగదు. ఎక్కువ నెలచేయగలసొమ్ముగాయుండిన “ఇప్పుడుగూపాయలు మిమ్మెనరకిగినా? అవసరములేదు. కానలసియుండిన మికింను వబ్బునిచ్చెము తీసికొనుం” డనిచెప్పుదురు. ఒకవేళ అవసరముకలిగిరాపాయుండిగిన, యూసొమ్ము యొక్కమతింపుధరలో నాలుగింట నొకభాగముమాత్రమే యొసంగుదురు. అయ్యయో! ఈమార్వాడీలచేజబ్బుకొనిన సొమ్మును, సొమ్ముగల వాడునుతప్ప బయటబడుటనుగోఁవ్వము. కుదువలేక యప్పుతీసుకొనెడి పక్షమున చానియాస్తిని తెలుసుకొని గు 100లకు రుకీలుడిస్కొంటు గాతీసుకొని రు75లు మాత్రముయిచ్చురు. 100 కు బాండుప్రణామించి పుచ్చుకొని నెల 1కి గు10ల ప్రకారముగా వడ్డితో కూడా భండితముగా వసూలుచేసుకొందురు. ఒక నెలవాయిదా తప్పెనేని వడ్డికి యెదురువడ్డి కట్టితీయకమానగు. ఇచ్చినరూపాయలు బాండులోచెల్లువేయక నెట్టి యుండి యొక్కొకప్పుడా బాండునుకొద్దలో దాఖలుచేయుటయును గలదు. అరకాసైనను విడువరు తమయొద్ద సొమ్ము కుదువయుంచినందుకుగాని, పయకము చెల్లుయిచ్చినందుకుగాని యొకదానికిని రసీదు నివ్వరు. అంతయును, వారిని, వారిమాటనునమ్ని చేయవలసినదే! వారు

మాత్ర మితరులను నమ్మరు. ఇదియేమనగా తామెప్పుడును నసత్యమును పలుకని పుణ్యపురుషులంట, తక్కినవారు తమవంటివారుకారంట, ఈయన్వాయమును దేవుడే విచారించవలయును. ఇటువంటి పరమచండాలురయొద్ద మనసాత్తునుపెట్టి మనవిలాసమున్నూ వ్రాసియిచ్చి యేదైనాయవసరముకలిగి కొంచెమధికముగా డబ్బునడిగితిమేని, ప్రాణములుపోయినను యివ్వనేయివ్వరు. ఈపరదేశ కేపుమారులు మనదక్షిణదేశవాసుల నణుమాత్రమైనను నమ్మరు. ఈసత్యసంధులు తామొకటిలోనాలుగవవంతు గా డబ్బుయిచ్చి చేర్చిపెట్టినసాత్తులను మొత్తము చేసుకొని యున్నట్టుండి యంతయు మాటగట్టుకొని యొకరాత్రికిలోపల సంగడి తాళమువేసి రయిలెక్కి యితరులకు తెలియకుండాపోయి న్యదేశమునుచేరుటయుంగలదు. అక్కప్రక్కలనుండు మార్వాడీలను తలద్రుంచునట్లుండినను, దానికైనను నమ్మించెదరుగాని, మనమడిగినచో పారిపోయినవాడుంజెడి వాస్తవమైన స్థానమును మనకు చెప్పనే చెప్పరు. కొంతమంది మార్వాడీలు ఒకనెలవాయిదాపై కుదువయుంచుకొని డబ్బునిచ్చి సాత్తుగలవాడు రూపాయలుచెల్లించు తేదిలో యంగడి తెఱవక తాళమువేసియుంచుదురు. సాత్తుగలవాడు రూపాయలందీసికొని తిరిగితిరిగి యూరకబోవలసినదే! పిమ్మట వచ్చినపుడడిగినచో “నేను నాయంగడిని తెఱచియేయుంటిని, మీరేరాలే” దని సాధించును. తరువాత రెండునెలలవడ్డిని తీసుకొని సాత్తునిచ్చును. ఇటులనే సాకులుగలిగించి యపుడపుడంగడిని తెఱవకయుండి సమయముచూచి తమయూరికి పారిపోవుదురు. లేదా? మఱియెచ్చటనైనను దూరముగ్గాపోయి యంగడినిబెట్టుదురు. ఒకవేళ నెవ్వడైన యున్నచోటును తెలుసుకొని పోయి యడిగినయెడల సగమునకు సగమైనను దొరుకుటయుగలదు. గాని యిటులపోయి చిక్కులుపడి యడిగి తెచ్చుకొనుటకు పేదవారికి సాధ్యముకాదు. పాపః . వారేమిచేయుదురు? తమసాత్తు వడ్డిలోమునిగిపోయినదనియెంచి, చేయునదిలేక యెట్లో, గాలమును గడపుదురు. ఇంకఁ గొందఱు మార్వాడీ పుణ్యపురుషులు రు 10 లలో యొకకమ్మలజతను తయారుచేయించి యుంచుకొని తమయంగడికివచ్చువారికి వానినిచూపి “ఇవి కుదువయుంచబడినవి. వడ్డి యధికమైనందున మామొత్తమునకు చెల్లుగావచ్చినది. ఇది ప్రాతనగ, బహుద్ర

ధముగను, సుందరముగనుం గట్టబడినజత. స్వయముగా కట్టించడలరిచినచో కూలిమొదలై నతగులుబడు లెక్కువగాయగును. మేము కూలి తగ్గించి యిచ్చెదము. యింతమంచిజత మీకు చిక్కుటకష్టము. యొక్కొకటి యెపుడో యొకసారి యిట్లువచ్చును, వెలయునుసంతయధికముగాలేదు. రు 50లు మాత్రమే! తీసుకొనుడు. చాలామంచికన్న" లని పలుతెఱంగుల తంత్రపుమాటల చెప్పి తీసుకొనునట్లుచేసి యొకటికి నాలుగంతలధికముగా డబ్బునులాగుకొందురు తరువాత యాజ్ఞా మ్ములు స్వరలోచెడిపోయినవని వారినడిగినప్పుడు మీరు వాడుకొనుట లో దోషమానలన నవి చెడిపోయియుండునని చెప్పుదురు. ఈవ్రకారముగా డబ్బును సంపాదించి కూడబెట్టి కొన్నిదినములలో ధనికులై తమదేశమునే మఱచిపోయి, ఈదక్షిణదేశమునే మాన్యభూరుగా నంచుకొనియిచ్చుటనేమిదైలుమేడలుంగట్టుకొని, గుచ్చుడిపండులవలెను, బానకడవలెను, పొట్టలు పెంచుకొని, ఏనుగులనలె బలిసి మదోన్మత్తులై, నిర్లక్ష్యముగా కోర్కెలకును, రోడ్లయందును దిగుగుచుండెదరు. ఇది మనము చూచుచునేయున్నారము. వీరిలో యెవ్వఁడైనను తా నిచ్చటికివచ్చి తాను తెచ్చినధనమును నృద్ధిచేసికొనుటకు చాలనిపేదవాఁడై యున్నచో చేసెడి యపాయమేమనగా, తటాలున మునుఁగుపెట్టుకొని చచ్చినవీనుఁగువలె పండుకొని, తలద్రక్కు దీపమును, యీవలనానల తట్టస్తాంబాళములును నుంచుకొనియుందురు. వారిబంధువులందరును వచ్చి, వారివారి శక్తికితగినట్లు రూపాయలును, సవరనులను, తట్టలో వేసిపోవుదురు. ఇట్లువేసినడబ్బు నూఱులలెక్కగాయగును. ఆడబ్బును పెట్టుకొని, వ్యాపారమును సాగించి, గొప్పధనికుఁడుగాను, సామంతుడుగాను, మోటారుకారులలో నెక్కి తిగుగువాఁడుగాను, గౌరవస్థుఁడుగాను నగును. ఇదేమి ప్రభుత్వము? చూచితిరా! ఒకటికిదిగా యక్రమవడ్డికట్టి మోసపులెక్కలు వేసి, లోకులసొత్తు నక్రమముగా సంపాదించి సదా సుఖముగా భోజనముచేయుచు జీవించునట్లు వీరినుడుట బ్రహ్మభిఖించియున్నాఁడు కాబోలు.

క. అకటా! మార్వాడీ వ, రైతులవలననష్టఁగొనఁగఁ 3 దగ
దెవ్వరికి, యొకపేళఁ గొనినచో తప్పక కష్టము నప్త
మనరు 3 బడయుదురు జనుల్.

కూరగాయలమ్మవారి మోసము,

సాధారణముగా తక్కిన యన్నియూళ్లకంటెను చెన్నపురిలో కూరగాయలయంగళ్లు విశేషమనియే చెప్పవలయును. నలుదిక్కుల నితరస్థలములనుండి యిచ్చటికి నానాదినుసుల కాయగూరలును, దినదినమును రైలుబండ్లమీఁదను, యెద్దులబండ్లమీఁదను వచ్చుచుండును. అటుల వచ్చుచుండుటచే నిలువచిక్కి విశేషముగా గడ్డదినుసులును, కాయదినుసులును, కుల్లిపోవుచుండును. అటుల కుల్లి నవానిని యేలము వేయుదురు. లేదా? పైజుచీట్లువేసి వచ్చినమట్టుకును సొమ్ముజేయుదురు. వానినితీసినవారు, గడ్డలుగాని, కాయలుగాని కుల్లి నవరకునుం గోసివేసి వానిపై మంచివానిని కొంచెమువేసి కొనవచ్చినవారికి మంచివానినిమాదిరిచూపి ఆవెలకే యాకుల్లి నవానిని సయితముచేర్చి తూచివేయుదురు. ఇదేమి? కుల్లి నవిగామున్న వేయని యెవ్వరైన నడిగిరేని మిక్కిలి కోపముతో “ఏమయ్య! మేము మనుష్యులముగామని తలంచితిరా? మీయొద్ద డబ్బుతీసుకొని చెడిపోయినవరకు నిచ్చుటకు మేమంతటి తెలివిలేనివారమా? అటులచేయకూడదని మేమెఱుంగమా? మూటలలో నలుగుడు కొంచెముకలిగితే యాభాగమునిచ్చుట ధర్మముకాదని చక్కబరచి పెట్టుకొని యిచ్చుచున్నాము. దీనికంటె మంచి వెచ్చటనుండునో యాయంగళ్లలో చూపుడు చూత” మని దడదడ చెప్పివేయుదురు. ఎంచి యివ్వవలసినవైనచో మనల నంటనివ్వరు. వారేయెంచుదురు. ఆయెంచెడివేగములో పదింటికొకటి లెక్క యధికముగాజేర్చి లెక్కింతురు. మనము యింటికితెచ్చి లెక్కపెట్టినచో నూటికి పది ఖండితముగా తగ్గిపోవును. తూచి యివ్వవలసియుండినచో వెలకుతగినట్లుండు తక్కెడతోడను, ఆతక్కెడకుతగిన గుండ్లతోడను తూచుదురు. మొగ్గుగాయిచ్చినట్లు కనవరచుటకై వస్తువు వేసియుండువైపున తాముతూచు, కాయలో గడ్డలో తటాలునవేయుదురు. ఆవివరన కది క్రిందికివారును. వెంటనే పట్టుకొని, తీయవచ్చిన వారిగుడ్డలోపోయుదురు. లేక త్రాసుముల్లును పడేశట్లు వేసియుండుప్రక్కకు పంగునట్లుగా వ్రేలితో యదిమివట్టుదురు లేక కాలిబొటనవ్రేలిపై,

గుండ్లు వేసియుండుతట్ట నానించి మీడికి లేచియున్నట్లుచేయుటయో, కాయలు వేసినప్రక్క తట్టను క్రిందికడంచుటయో, యొకటిచేసి మ్రొగ్గుగాయిచ్చినట్లు కనబరతురు. తీయవచ్చినవానికిని యంగడిచానికిని మధ్య తక్కుడయుండుటవలనను, కాయలు మంచివిగానుండునో లేదో యని కొనవచ్చినవాడు చూచుకొనుచుండుటవలనను క్రిందినైపున కాలివేలితో యంగడివాడు చేయుచుండుతంత్రము తీసికొనినాడు తెలిసికొనజాలడు. వాడిపోయిన వంకాయలు, నిమ్మకాయలు మొదలగువానిపై మాటిమాటికిని నీళ్లుచల్లుచు, వానిని మంచివానితో కలిపి యెట్లో తంత్రముచేసి యెంతిచెడిపోయినవాని నైనను, నెవరికో యొకరి కంటగట్టి పట్టుకొందురు. కొంచెము గెజునువాడుగా యుండి, యెవడైనను, “ఇదేమి? ప్రాతగుండువేసి రూచుచున్నా” వని యడిగిన, మొగము చిట్టించుకొని “అయ్యా! ఇది మంచిక కాలముకాదు. ప్రాతగుండ్ల కరారుగాను పను. ఇప్పుటవి వీసెకు పలుముతస్కువ. ఆగుండ్లతోతూచి, మిమ్ము మోసముచేయడమున కిష్టములేక, నేనీ ప్రాతదానినే వేసితూచినాను వాడుకగా మావస్త్రతీసెడివారు క్రొత్తగుండ్లు వేసితూచిన కోరిగించుకొందురు. వారు యీప్రాతదానినే వేయుమని తగవులాడుదురు. కాబట్టి యీవాడుకనుట్టి నేనిట్లుచేసినాను సరే! మీకీష్టములేనియెడల కాయ లిప్పుడాయండి, క్రొత్తగుండు వేసి తూచియిచ్చుదురు. అటులచేయుట నాకును మంచిదియే!” యని తక్కుడతట్టను పట్టుకొని, తీసుకొనినవాని నందుబోయుడని త్వరపెట్టుదురు. కొనవచ్చినవాడు దినిజముగానేయుండునని నమ్మి మరల నొసంగక తానేమో లాభముగాతీసిన వానివలె నెంచి క్రయమునిచ్చి వెడలిపోవును. అవి యింటికి కొనిపోయి యొకవేళ నూనిక వేసినయెడల వీసెయైనచో కెద పలకములకు ఖండితముగా సరిపోవును. చూచితిరా? అల్పవ్యాపారముగా కనబడు కాయగూరల వర్తకముయొక్కతీరు యిట్లుండును. వస్తువులమార్పియు, తప్పుగుండ్లువేసియు, తూనికలో మోసముజేసియు, యిబ్బడివెలచెప్పియు, ఈపాపాత్ములు లోకుల నేమరించి యన్యాయముగా డబ్బుసంపాదించెదరు. వీరిచాతుర్యమును తెలిసికొనుటకు సాధ్యముకాదు. వీరిటువంటి తంత్రపద్ధతీయపాధ్యాయునియొద్ద నేర్చుకొనినో తెలియకున్నది. వీరిని దేవుడే విచారింపవల

యును. కాయగూరలు తీసెడువారు, యీ మహానుభావుల మోసములను గుర్తించి కడుజాగరూకులై కొనవలయును. లేదా? టోపీవేసు కొనవలసినదే!

క. నమ్మించి కూరగాయల

నమ్మెడివంచకులు పరుల శ్రయర్థంబును తా

మెమ్మెయినేని హరింతురు

దమ్మమునెంచరు యెఱుంగఁ శ దగుఁగొనెడి తటిక.

సారాయి యంగళ్ల మోసము.

సారాయిత్రాగెడివా రదియమ్మెడి యంగడివాని దయయుండి నచాలునని యెంచి, వానియొద్దకుఁ జేరుచుండుదురు. అంగడివానికి తమపై దయతప్పునేమోయని త్రాగుబోతులు వాఁడు చేయుమోసమును గమనించి తెలిసికొన బ్రయత్నింపరు. వారి కేమియుండెలియదు. సాధారణముగా సారాయినమ్మెడువారు స్వచ్ఛమైనదిగా యిచ్చుటయే లేదు. సగమునకుసగము నీళ్లుచేర్చి యందు మైకముఁగలిగించు వస్తువులనుగలిపివిక్రయింతురు. పైయధికారు లాతంత్రమును తెలిసికొనినచో కష్టమువచ్చునని యెంచి, వారి నెట్లో తమకు లోబరచుకొందురు. కొలుచునపు డాకొలతపాత్రమును తమముఖమునకు సరిగాయెత్తి పట్టుకొని బుడ్డినుండి యందు సారాయింబోసి కొలుతురు. అపు డాకొలత పాత్రము తమవైపున కొరగియుండును. దానివలన నాల్గింట నొకభాగము కొలతకు తగ్గిపోవును. చిన్నపాత్రముగా యుండుటచే చూచువారల కాతంత్రము నెలియదు ఇదియనుగాక, బుడ్డినుండి కొలతపాత్రములో సారాయిని బోయునపుడు మీఁదికెత్తి సన్నగా నిదానముగాఁబోయుదురు. అటులబోయు కుండుకనగా ధారగా మెల్లగాఁబోసినచో నురుగుకలుగునట. నురుగువలన కొలతపాత్రము నిండినట్టుతోఁచును. మఱిన్ని లక్కయో, మైనమో కొలతగిన్నెకు లోవైపున సంఠించియుండుటయుం గలదు. లోకుల సన్మాయముచేసి సంపాదించి, తనయంట యూలఃబిడ్డల నల్లాడఁబెట్టి గడించినదబ్బును సారాయియంద

గల్గకు దారబోసి తప్పదాగి వీధులలోబొరలు యీమోసగాండ్లైన త్రాగుబోతులను సారాయియంగడివాండ్రు మోసగించుట న్యాయమైనదే! యది తగినప్రాయశ్చిత్తమే!

సారాయిత్రాగెడివారు, ఉదయమున త్రాగువాడు, మధ్యాహ్నము త్రాగువాడు, సాయంత్రము త్రాగువాడు, రాత్రి త్రాగువాడు, బుడ్డిబుడ్డిగా త్రాగువాడు, పాతికత్రాగుడుగాడు, అరత్రాగుడుగాడు, పూరాత్రాగుడుగాడు ఇటుల పలువిధములవారుగలరు. ఈయన్నితెలుగుల త్రాగెడివారును, నంగడివానిదయకు పాత్రులై యుండవలసినదియే, వాడు వీరినందఱి నెఱింగియుండును. ఆత్రాగెడి సమయము వచ్చినయెడల భార్యమెడలో తాళిబొట్టునైనను తెగనమ్మి రూకలుతీసుకొని యంగడియొద్దకు హాజరుకావలసినదే, తప్పదు. ఈమహాత్ములు వచ్చుసమయ మంగడివాఁ డెఱుంగును గాన, యెవని కెట్లు చేయవలయునో యట్లుచేయుటకు సిద్ధముగాయుండును. ఒకఁడు ముందువచ్చి తప్పత్రాగి దేహస్పృతి తప్పి యాయంగడికి యెదురుగానే రోడ్డుపైబడి వాంతిచేసికొనుచు, చూచువారల కనవ్యాముగా పొరలుచుండగా, మఱియొకఁడువచ్చి యంగడివానితో యీపొరలునుండువానికి యిచ్చినదానికంటే కొంచెము యెక్కుడు పూటుగలదిగా యిమ్మని యడిగి కైకొనును. ఆహా! ఆయీనంద మాషగమహంసలకే తెలియవలయును. గాని యన్య లెఱుంగఁజాలరు. ఎప్పుడును ధారాళముగా సారాయమును మంచిసీళ్లవలె వాడుకొనుచుండు త్రాగుడు గాండ్రసయితము కొందఱుగలరు. క్రొత్తగాత్రాగుటకు ప్రారంభించినాగును, కొందఱు త్రాగుబోతు పెద్దమనుష్యులును, ధారాళముగా యందఱివలె యంగడిలోనికివచ్చుటకు కొంచెము సంకోచింపుదురు. అటువంటియోగ్యులు తీసుకొనుటకై మఱియొకప్రక్క గోడకు చిన్నతలుపు సమర్పబడియుండును. అచ్చటికివచ్చి వారు తలుపు తెరిచి వెలుపటనుండి యంగడివానినిఁబిలిచి 'రెండున్నర' యనిచెప్పి క్రయం రూకలు వానిచేతి కందియిత్తురు. అంగడివాఁ డారూకలుతీసుకొని తన యిష్టప్రకారము కొలిచి గ్లాసలోపోసి అందియిచ్చును. దానినిపుచ్చుకొని "మసాల్ వడలున్నవా? యుంటే యివ్వండి లేనియెడల నాలుగు గింజలు కనగలో, పెసలో పెట్టండి" యని యడిగి, యున్నవని యం

గడివాడు వడలిచ్చినేని నశే యున్నది. లేదన్నచో నాలుగుగింజలు శనగలై ననుం బ్రేంచుకొని నోటవేసుకొని మరలుదురు. సారాయి త్రాగినంతట యోకిరింపుకలుగును దాని నడగించుకొనుటకే వార లటులచేయుదురు. త్రాగికాగానే యటువంటివస్తువులను వేవినై నను నోటవేసుకొనుట వారికివాడుక. అపుణ్యాత్ములు ముక్కులు బిగబట్టి కనుబొమలు ముడుచుకొని, నోరు వేగ్యముగా తెఱచుకొని త్రాగుట ను చూచుచున్నప్పు డెంతయు వింతగాయుండును. అంతటిమహాకష్ట ముతో పానముచేయుదురు. అప్పటివారిహాసములను ఘోటోపట్టి యా వటముల నమ్ముకొనిన మంచిలాభము దొరకును. అటుల యంగడి వానివలన టోపీవేయించుకొని, వాడిచ్చిన సారాయింద్రాగి రోష్ట్ర పై పాడుచు నాడుచు వచ్చుచున్నపుడు వారివినోదమునుచూచి వర్ణిం చుటకు దేశతలకు ప్రభుడైన వేయికండ్లుగల యింద్రునకునయితము సాధ్యముకాదని చెప్పనలయును. ఇటువంటివార లయోగ్యులనియు దొంగలనియుం బేరొందుట కాటంకమేమి? తనబుద్ధినిహూర్చి వెట్టి వానింజేయు యీపాడుసారాయికి తనడబ్బునంతయు సమర్పించి బీద లైనవా రెందఱోగలను. ఈత్రాగుబోతు తనమును సారాయుడు కాణములును మనదేశమున నడుగంటినగాని, భరతఖండము మంచి స్థితికి రాజాలదు. అయ్యో! అటువంటికాలమువచ్చునా? ఎన్నడు?

గీ అల మెడ తాళినైనను శ నమ్మితి నంగ
గూడ. లేకున్న డబ్బును శ గొంచుపోయి
మద్య దేవతకర్పించి శ మహిని బొరలు
నట్టివాడుక విడిన సాక్ష్యంబుగలుగు.

చాకలివారల మోసము.

సా ధారణముగా పట్టణస్థలములలో చాకలివారికి యుతికియిచ్చుటకై గుడ్డ నిచ్చినపుడు మరల నది మనయొద్దకువచ్చేనేని క్రొత్తవస్త్రమును కొన్నట్లే తలంపవలెను. గుడ్డమెల మురికిపోగొట్టుటకని యెల్లా యిది మట్టి యుపద్రెట్టి గుడ్డను దూదినింజనల జేయుదురు. మనమువేసిన గుడ్డల నన్నివేసిగాని, పోక యట్లే యంగడివానికిచ్చిగాని సావాయి త్రాగుదురు. వేసినగుడ్డ నడిగినయెడల “సామీ! నేనేమిసేతును. ఏటి యోరగా యూర వేసియుంటని, తటాలున నీళ్లవచ్చి కొట్టుకొనిపోయినది. నేను చూడనేచేద్దు. చూపిల్లను చూచుచుండమనిచెప్పినది. అదియాట లాడుచు నీళ్లవచ్చినదే చెప్పలేదు. మీదేకాదు ఇంకా గొప్పనాళ్లవి చాలాపోయినవి. వారితో ఈసమావారమునుచెప్పగా మన్నించి పొమ్మన్నారు” అనిచెప్పును. చాలాచింతపడుచున్నట్లనినయించి దండములుపెట్టుచు. కొన్నిచోట్లలో యీచాకలివారలు గొప్పవారి విలువగల వస్త్రములను చేర్చుకొని మూటగట్టుకొని దూరముగా నేదేనియుం బల్లెకు పాటిపోవుటయుంగలదు.

చెన్నపట్టణములో వంచనలేని వాషింగ్ కంపెనీయనియు, మోసములేని లాండరీయనియు, పలువిధములపేరులతో బోర్డులువేసిన చాకలివారియంగల్లుగలవు. చౌకగా చలువచేసి యివ్వబడునట్లు వస్త్రములు నయితము ప్రకటనజేయుచుందురుగాని కూలితో యేమాత్రమును తక్కువ యుండనేయుండదు. గుడ్డయొకటింటికి ఒకలగా, రెండగాలు తీయకవిడువరు. కొంచెము శీఘ్రముగ కావలయునని కోరితిమేని యధికచార్జి యివ్వవలయును. తప్పుదు. వీరియొద్ద గుడ్డనిచ్చితిమేని యొకచలవతో యాగుడ్డసరిపోయినట్లే! మఱుచలవకు దానిరూపమేయుండదు. దూదివలెనైపోవును. ఇట్లు పోగొట్టుటకన్నను కొంచెము శ్రద్ధపుచ్చుకొని మనమే యతుకుకొనుట యుక్తము. ప్రతచాకలివారలకు బదులుగా మేము క్రొత్తచాకలుల మేర్పడినామని యెక్కడచూచినను తురకలును, ముదలి, నాయుడు, గొల్ల, మాల, సెట్టి, మొదలుగాగల వారునయితము గుడ్డలను చలవజేసియిచ్చెడి వ్యాపారము నవలం

దీనికి యంగళ్లు పెట్టి పెద్దపెద్దవేరులతో బోర్డులను వేసుకొని కూర్చుండి పుట్టినదిమొదలు గుడ్డల, నుళుకుటయే వృత్తిగాజీవించు చాకలివారి బ్రతుకును చెటువుచుండెదరు. ఇటువంటి లాండరీలలో గుడ్డలనిచ్చు విలాసపురుషులు ప్రతినెలయుం గ్రోత్తవికొనుటకు డబ్బు సంపాదించి పెట్టుకొనియుండక తప్పదు. జనులారా! ప్రతినెలమును శుభ్రముగా మీవస్త్రములను మీరేయుదుకుకొనుట మంచిదికాదా? యుద్యోగస్థులుగాయున్నచో యోగ్యుడైన చాకలివానిని విచారించి వలసినంత వరకును తనగుడ్డలను చలనజేయించుకొనవలయునేగాని వానికిని యింటంగలవస్త్రములన్నియు వేయకూడదు. వేసినచో మొదటచెప్పినట్లు చేయకమానడు.

క. చాకలికి గుడ్డవేయుట

యేకడుమోసంబు తెచ్చి యివ్వకదానిం

బోకడ యిడికలుఁ ద్రాగుం

గాకుండిన విక్రయంబుఁ గావించుకొనున్.

ఇల్లు బాడుగకు తీసుకొనునట్లు చేయుమోనము.

ఒక ముసలివాఁడు, ముసలిదియును, నొకటై యేయిల్లు కాశీ గాయున్నదని చూచి తెలిసికొని కాశీపడియున్న యిల్లునుఁగూచి యింటివారి దగ్గఱకుపోయి బాడుగ మాట్లాడుదురు. ముసలిని తాము మాట్లాడుకొనినస్థలము నటునిటుంజూచి యిష్టపడినదానివలె నటించి, ముసలివానితో “ఈ యిల్లు మన కనుకూలముగానేయున్నది. నాకు నమ్మతమే! మంచిదిరండి! పోయి రేపటిదినము మనకు కావలసినసామానులను తీసుకొని వచ్చిచేరుదము. రేపువచ్చునట్లును మఱియెవ్వరికి నివ్వకుండునట్లును, మీరు వీరితోచెప్పి లేనండి, ప్రార్థనది. వచ్చి నపని యనుకూలముగా కుదిరినది ఇంకపోవుద” మని చెప్పును. ఆమాటలువినగానే ముసలివాఁడు మండిపడి, వాకిట యరుగుపైఁగూర్చుండి కదలక, మహాకోపముతో, ముసలిదానింజూచి “ఒసే! ఇంకనోరుఁమా

నుకొని యూరకుండుము. నీప్రసంగము చాలును. నేనక్కడనే నీకు చెప్పియుండలేదా? ఆచండాలుని ముగ్గుము నిధి నేను చూతునని తలచితవా? ఒసే! ఒసే! ఎంతధీమనము? ఎంత పొగరుబోతుతనము? ఆహా! నన్ను తాకి వాడు చేయెత్తికొట్టినాడే! యటువంటివానిముఖమును చూడఁదగునా? ఛీ! ఛీ! వానియెదటికై నం బోవుదునా? నేను బుద్ధి లేనివాడనని తలచితిపితాబోలు. ఇష్టమున్న యెవల నీవుపొమ్మ. నన్ను తోడఁదఱచెట్టవలదు. ప్రాణములు బోవుచున్న నను నేను రా"నని బహుఖండితముగాను, కడుగోషముతోడనుంబలుకను. అప్పుడ్నిట్లువాదించుకొందురు.

ముసలిది—మీకిదియేమి వెళ్ళితనము? వాడు మననిష్కాణా? తెలివిలేక తొందరపడి యొకదెబ్బ కొట్టినాడు. నిజమే! అయిన? తండ్రి సహించుకొనకూడదా? ఇంతవయసుచెల్లినను, మీకింకను మంచిచెడుగులు తెలియలేదు. అయినంతవరకునైనది ఉండనిస్వండి కుటుంబవిషయములనుగురించి యింతటి యుగ్రహముఁజెంది ఎందు రరహస్యములు బయటపఱచవచ్చునా? రండి లేవండి కేవలదినమువచ్చి మీయిష్టప్రకారమే యిచ్చటచేసెడిము.

ముసలివాడు—ఒసే! ఒకలేమాట. నీకుకొడుకుకావలసియుంటే నీవుపో! నేనునాచు. నాకు కుమారుఁడా వాడు? భగవంతుఁడు నాకేదో యొకవిధముగా జీవనమున కీచ్చియున్నాడు. నాకువచ్చు పెన్షను పదిరూపాయలు నాకుచాలును. వానినిచ్చుకొని నుఖముగానుంటాను వాడు నాకుదండుగగా నొకపూటవచ్చుచును విడికెన్నముచ్చు లేదు నాపెన్షన్ నలకు 10 రూపాయలున్నా కేచ్చి చేతులలోబోయుచున్నందున, నింతకూడఁ దెట్టినాడు. ఇంక నేనుబ్రతుగ నీనా? చూతేము. నాపెన్షనే నాకుచాలును. వాని సంపాద్యము నాకక్కరలేదు. నాబ్రతుకు తెరువు నే నెఱుంగుదును. వ్యర్థముగా నుండవలచేయకుము. నీవు గాడిదజన్మ మెత్తినదానవు? పోవే! పో! బుద్ధిలేనిదానా! ఇంకొకసారి యింటికిరమ్మని చెప్పితివా? తరువాత నీయెముకలు విఱుగఁదన్నుదును. బాగుగా యోజించుకొనుము. నాయిష్టప్రకారము నడుచుకొనెడిదానవైనచో, ఇవిగో! ఈరెండురూపాయలును తీసుకొని

యంగడికిపోయి, కావలసిన వస్తువులఁదెచ్చి వంటచేయుము. ఇవే. నూ పాయలు తీసుకొను” మని బహుబిగువుగా చెప్పును.

వీరివివాదమును విని యింటివారు దగ్గరకువచ్చి, “ఏల? ఇట్లు తగవులాడుట కేమికారణము?” అని విచారించుదురు. ఇదికలిగినదేకదా! వారటుల నడిగినంతట ముసలిది వారలంజూచి “అమ్మా! ఇంతవయసు చెల్లిన పెద్దవాఁడైన యీయన యెంత వితండపుమనిషిగాయున్నాడు? మీరేచూడండి? ఒకవేళ మనకడుపునపుట్టినవాఁడు, మనకుమారుఁడు మతిలేకఱిగిపోయినాడు. ఱిగిపోయినాడు. ఱిగిపోయినాడు? ఇంతయోగ్రహముఁ జెందవచ్చునా? వాఁడుచేసినది నేరమే! కాదనను, గాని, యెనను పెద్దవాఁడైన తనకు కొంతశాంతము కలిగియుండవలయును. అట్టేలేచి వేరుగానుండుటకు వచ్చినాఁడు. సరే! తనయిష్టప్రకారమే యుండవచ్చును. అయిన తటాలునరాగానే వచ్చినచోట నన్నియు నమరియుండునా? వంటచేయుటయుం బెట్టుటయు నెట్లు? ఈదినముపోయి కావలసినసామానుఁ గొని రేపు వచ్చుచేయదమని పిలిచినందుకుగా యిటులమాట్లాడుచున్నాడు. మంచిదిగానే యిట్లుకుదిరినది, చేత డబ్బున్నూ పెట్టుకొనియున్నాము. అయిన? వంటచేసికొనుటకు పాత్రములు కావలయునుగదా! అవిలేకున్న నెట్లుజరుగును? ఎక్కడనుండివచ్చును? పోయి వానినైనం దెచ్చుకొనవలదా? ఈకష్టమంతయుం దినకేమి తెలియును? మీరైన నీయనకు కొంచెము ఖేలియచెప్పింపుడు. ఇదేమిపాపమో మహాయో గ్రముగాయున్నాడు” అనిచెప్పును. అప్పుడు యింటివారు తమవలన నైనంతవరకును ముసలివానికి సమాధానముఁ జెప్పుదురు గాని యతఁడు “ననేమిరా”యని వారిమాటలు తిరస్కరించి “ఈవిషయమునుగూర్చి మీరెవ్వరును నేమియు నాలోచింపవలదు. నేనింక యాప్రక్కముఖముఁబెట్టకుండనుట్లు ప్రమాణముఁ జేసుకొన్నాను. మీరెంతచెప్పినను ప్రయోజనములే” దని ఖండితముగా మాటలాడును. అప్పుడు యింటివారుతమలోనొండొరులు వీఁడుకడురోషగాఁడుగాయున్నాడు. ఈముసలిది యెంతవీకులాడినను, మొదటనుండియు వట్టుదలవిడువక యుండుటలోననే నిలిచియున్నాడని చెప్పుకొనివారివివాదమునుచూచి ముసలిదానితో “సరే! ఎంతచెప్పిననునింక నితఁడురాననుచున్నాడు. ఊరక నీవు బతిమాలుటవలన కార్యములేదు కాని మేము పాత్రముల

నిచ్చెదము. ఇప్పటికి వంటచేసుకొనుడు. కేళటికిపోయి పొచ్చుకొందువుగాక మీసామారులు" అనిచెప్పి తమయింటనుండి నానిలో వారికి కావలసిన పాత్రములు తెచ్చి యెసంగదుగు. ముసలిని నిధిలేక నారి మాటలకు సన్నుతించినదానివలె సభినయించి చూపాత్రములు తీసుకొని తాము బాడుగకు తీర్మానించుకొనిన గదిలో వంటచేయును. ముసలిదియు ముసలివాడును భోజనముజేయుదుగు. అదిమొదలు నమకే దియో సనియున్నలాగున మాటిమాటికిని వెలుపటపోవుటయు, వచ్చుటయునుగానుండురు. నా రిషమలేమోయని యింటివారు దాని సంశయగా గమనింపకుండుదురు. నమయముచూచి వారలికపురుగున తవరికుద్దనుండునట్టియు, మఱియుం జేతికిఁజిక్కినట్టియు పాత్రములనెప్పుకొని సందడిలేకుండా నాటిరాత్రియో లేక, ముసలిరాత్రియో కడుబ్రాత్రగా కప్పిదీయుదురు. చూచితిరా! తంత్రము. పాత్రములనెచ్చినవారిచని బలబలు కావలసినదే! ఇట్లు బహుయోగ్యులవలె నటించి వరులసాత్తుల నవహరింతురు.

గీ. బాడుగకుగడిగొని వంట శీ పాత్రములకు
తట్టుముట్టాడగని దయదలచి యింటి
వారొసంగిన నడులేయి శీ వాని సంగ్ర
హించుకొని పోవుదురుగాన శీ కీయఁదగదు.

దారినిపోవు వారిస్త్రాత్తు నపహరించుమోసము.

కొందఱు పోదాల్తును, దొంగలున్న న, యవకు లొకటిగా కూడి, దారిలోపోయెడివారెన్నఁదెనను, సంచిలోగాని, యొడిలోగాని, యేదైనా యుంచుకొని పోవుచున్నారాయని కనుచుండుదురు. ఎవఁడైన నటువంటివాడు కనుపడగానే, వీరిలో నొకరితోనొకరు జగడము పెట్టుకొని కొట్టుకొనుచు, వారిలో నొకనిని, తక్కినవారలు తరుముకొనివత్తురు. దెబ్బలుతీసువాడు మహాధయముఁజెందినవానివలె వేగముగా తరుముకొనివచ్చెడివారికి చిక్కక పరుగెత్తివచ్చి యా పోవుచున్నమనుష్యుని తటాలున గట్టిగా కాఁగలింపుకొని, "అయ్యా! సామీ!

సామీ! నన్నురక్షించండి ఈపాపాత్ము లందఱును నొకటై నన్ను కొట్టు చున్నారు అయ్యా! వచ్చుచున్నారు నేను వీరిచే దెబ్బలుపడి చచ్చి పోవునట్లున్నది ఇంక వీరు నన్ను బ్రతుకనివ్వరు. మీరు నన్ను కాపాడి వీరిని నాయొద్దకు రాసీయక తరిమివేయండి” యనిగోడుగోడున నేడ్చు ను. అదిచూచి యామనుష్యుడు పరితాపముగలవాడై, కొట్టవచ్చు చున్నవారింజూచి “ఏమిరా! ఈయ న్యాయము. ఒకనిని మీరిందరుచేరి కొట్టవచ్చునా? పాపము! వీని నెందుకుకొట్టెదరు ఇదిమఁచిపనిగాదు. పొండుపొండు లేనియెడల తాణావానితో చెప్పెదను. నృగా చిక్కు పడుదురు. ఇంక వీనిజోలికిరావల”దని తనయొద్ద యున్నవానికి సహాయ ముగా మాటలాడును. కొట్టవచ్చుచున్నవారా మనుష్యునిచూచి “ఏమి సామీ! మీరు వానిదుర్మార్గము తెలియక చెప్పెదరు. వీడెంతపనిని చేసి ననుకొంటిరి. యమ్ము మోసముచేసి యెట్లు చెరిచినాడు? పరమదుర్మార్గుడు. మేము వీనిని విడిచిపెట్టిపోవునమా ? ఎట్లుతపించుకొనునో చూతము. సామీ! మీరు విడిచిపెట్టి మీదారినిపొండు. వీని నీదినము విడువము” అని మాటలుపెంచి కౌగలించుకొని యున్నవానినిపట్టి లాగి యందఱు నామనుష్యుని చుట్టుకొందురు. ఆమనుష్యుడు వారి దుర్మార్గమునకు కోపముజెంది వివాదపడుచుండగా వారిలో యొకఁడు నేర్పుతో యామనుష్యుని సంచిలోనో జేబులోనో యుండినదానిని సంగ్రహించుకొని మెల్లగావెనుకగానే మరుగై పోవును. అంతట తక్కిన వారా కౌగలించుకొని యేడ్చుచున్నవానింజూచి “నరే! పొమ్ము. ఈ దిన మీయనవలన నీవు బ్రతికినావు. రేపటికై నం జిక్కుకపోవుదువా? చూతముగాక” యని వానినిబెదరించి విడిచిపెట్టిపోవుదురు. కౌగలిం చియున్నవాడూ మనుష్యునితోకూడా కొంచెముదూర మిరిగి, మఱియొ కదారి జోవువానివలె నింకొకవీధిగుండాపోయి తన సంగడికాండ్రతో చేరి సంపాదించినసొత్తులో భాగమును పంచుకొనును ఇటుల నక్ర మముగా సంపాదించినసొత్తు త్రాగుటకో సిగరెట్లు బీడిలుం గొను టకో నాటకములకో కాఫిహోటలకో సమర్పింతురు. మఱికొందఱు దారిలో నెరఁడైనను జేబులోడబ్బునుంచుకొనిపోవుచుండటను కనిపట్టి యొకనివెనుక నొకఁడు బిరబిర యామనుష్యుని కెదురుగావచ్చుచుం డురు. మొదటివాడూ మనుష్యునకు సరిగావచ్చి తటాలున నతఁడు తన

పైదాకినట్లు తాకి నిలుచుకొని, మహాకోపముతో తనముఖమును యామనుష్యునిముఖముతో చేరినట్లుచేసి “ఏమయ్యా! నీకు కండ్లు తెలియదా? పైబడెదవేమి? కొంచెమైనను నీకు తెలియకట్లున్నదే! దారినిబోయెడివారినిసయితము గమనించకపోవలెనా?” యని తగవునకు ప్రారంభించును. వెనుకవచ్చుచున్నవారు వారివివాదమునుచూచువారివలె చుట్టునునిలుతురు. ఆమనుష్యుడు తనలో “ఇదేమి సంగటమువచ్చినదిరా? వీరిచేతచిక్కుకొంటి”నని తనలో తగవులాడుచున్నవారికి సమాధానముజెప్పుచుండును. అటుల నేమరియుండుసమయములో నొకడు చుట్టునుండువారి వెనుకనుండి యతిలాఘవముతో యా మనుష్యుని జేబులోయండినడబ్బునో, మనిపరసునో, యపహరించుకొని పారిపోవును. వాడు సొత్తును కొనిపోవువరకును నెదురుతాకినవాడు తగవులాడుచుండి, వాడు మరుగుకాగానే యామనుష్యు నొకమారు కడు తిరస్కారముగా “చాలుచాలు నీకిది మంచిదికాదు. పోవయ్యా! పోనా!” యని యలక్ష్యముచేసి పలికి విడిచినెడలిపోవును. ఆమనుష్యుడు తాను వానినుండితప్పించుకొన్నదే గొప్పయదృష్టముగా నెంచుకొని నెలలిపోవును. ఆవల యాదుర్బాగులుచేరుకొని లభించినడబ్బును పంచుకొని తమకులదేవత నారాధించుటకై మధ్యశాలలంజేరుదురు. ఇటువంటివారలనుసయితము కనిన తెలిదండ్రులు తమపుత్రులుగానెంచి సంతసించుచుండెనుకదా! ఆహా! వీరినిగురించి కాలము దుఃఖించును. జయిలు వీరికై యెదురు చూచుచుండును.

క. దారింబోయెడివారిం,

గూగులు గిరులించియిట్లుకొందుగుడబ్బుకా

వారలు చేరగవచ్చిన,

దూరముగాలొలగి నేర్పుతో జనగదగున్.

జట్కాబండివారిమోసము.

చెన్నపురిలో జట్కాబండిని మాట్లాడుటకు బండ్లు నిలుచునోటనుకుపోతిమేని యొకరికంటె ముందుగా యొకరువచ్చి “రండి! సామీ! ఇదిగో! సిద్ధముగా బండికట్టియున్నది, యెక్కండి, శీఘ్రముగా తీసికొని పోయెద.” అచ్చటనుండెడి వానిలో నాగుట్ట మేమంచిది త్వరితముగా పరుగెత్తు”నని యడ్డమువచ్చును. అందరును నిశ్చలములకుదురు. ఎవనినోయొకని చూచి, మనము పోవదలంచిన స్థలమును చెప్పి “అచోట నీవెరుంగుదువా? తెలుసు నా” యని యడిగినచో “ఓహో! ఏమిస్వామీ! ఇట్లుచెప్పెదరు. ఈవూరిలోపుట్టి పెరిగి బుద్ధితెలిసినదిమొదలు యాశ్చర్యతెలియండి యూరంతయుం దిరిగెడి సేనెఱుంగనిచో టాకట్టుకునా? రండిరండి యెక్కండి. రోడ్డులో బండిచాలితడవు నిలువకుండు. పోలీసులు పట్టుకొందును శీఘ్రముగా యెక్కండి యెక్కండి” యని బండిని దాపునకు లాగుకొనివచ్చి నిలిపి స్వర పట్టును. బాచుగ యెంజయని యడిగితిమేని “ఎక్కండిసామీ! మీరు క్రొత్తవారినలె నడుగుచున్నారేమి? మీకు తెలియని దేమియున్నది” కష్టమునుచూచి మీయిష్టకారము బాడుగయివ్వండి. త్వరితముగా యెక్కండి” యని మిక్కిలి దడబుడజేసి తనబండిలో యెక్కించుకొనును. మాటిమాటికిని ననఁజెప్పుచు చవుకుతో కొట్టుచుండినను, వానిగుట్ట మడుగెత్తిపట్టుటయే కష్టముగా యుండును. త్వరితముగా తోలుననియంటిమేని కొవగించుకొని, “ఏమండీ! దేహము చెమటపట్టునట్లు గుట్టము పరుగెత్తుచున్నను, నింకనుం దరుముమనెదరు బాగుగానేయున్నది. ఇంతకంటె వేగముగాపోవునా? ఇదిమాత్రము మనవంటిజీవముకాదా? శక్తినిమించి యెట్లుపోగలదు? మీరులాగితే కష్టము తెలుసును. బండిలోకూర్చుండి యెన్నిమాటలైనం జెప్పవచ్చు”నని యధిక ప్రసంగముఁ జేయుటకు ప్రారంభించును. కాని యంతకంటె నడిపింపఁడు. అదియునడవఁజాలదు పోవలసినస్థలము సమీపముగాయుండినను, దానిదారినిపోక యటుగంటుం జుట్టిచుట్టి చాలాయాలస్యముఁజేసి తీసుకొనివచ్చి, బాడుగ యివ్వబోయినపుడు మిక్కిలి తడవైనదనియు, చాలాదూరమనియుం దగవులాడి రొమ్మచేసి యొకటికి రెండంతలధికముగా బాడుగఁదీసికొనును. వానితో తగవు

లాడబాక యెక్కివచ్చినవాఁడడిగినంతయు నిచ్చివేయును. కొంచెము యేమరినవాఁడుగా తోచెనేని ప్రోరాటమునకుసయితము నిష్టపడును. కొందఱు బండివాండ్లు “శ్రీశ్రీశ్రీ”గా కొనిపోయెను” మని యెక్కించుకొని, కొంచెముదూరముపోయి నిలుపుకొని యింక నెవ్వరైననువచ్చి యెక్కుదురోయని చూచుచుందురు “అబ్బా! ఇట్లు తడవుచేయుచున్నావే! పోనిమ్ము. నేను శ్రీస్తుముగాపోవలయు” ననినయెడల కోపముతో “బేస్. ఏమయ్యా! మీరునుచ్చే యాయబ్బపుబాడుగకా పోవడము? చాలుచాలు యింకెవ్వరైననుకుండా యెక్కక పోనిచ్చుటకు పీలుకాదు. ఇప్పుడులేకున్న దిగిపోండి” యని ఖండితముగాబలుకును. అటులనైన నాకుసరిపడ”దని బండిని దిగినయెడల “యంతవరకును వచ్చినందుకు బాడుగ నిచ్చిపా”మ్మని తగాదాపఱచును. మఱియొకబండివాఁడును వానికి సహాయముగానే పలుకును. తుదకు యిచ్చితీరవలసి నదే! ఎవడైన నేదేనియు వస్తువును బండిలోపెట్టి మఱచి దిగిపోయి కొంచెముదూర మరిగినంత జిక్కిరివచ్చి మరల వానియొద్దకుపోయి యడిగినయెడల “నాబండిలో నేమియు లేనేలేదు. ఇదిగో! బండి యిట్లే విప్పిపెట్టియున్నాను. ఉంటే చూచుకొనుడు” అని యావస్తువును దాచుకొని యేమియుండెలియనట్లు పలుకును. వీరుచేయుచును మఱియు నెన్నోకలవు. ఈ బండ్లవాండ్లయొక్కద్రవము కట్టణములయందేగాక బయటి యూళ్ళయందును చాలచోటులలో కలిగియుండును. ఇట్టిదుర్మార్గులయిన బండ్లవారల క్రతుకుతెలుపు మంచిది కాకపోవుటవలననే, దేవుఁడు వీరిదాష్ట్యము నకరించుటకై లెక్కలేని మోసాదులకారులును, త్రాంబండ్లును, యేర్పడునట్లుచేసెను. అయినను పూర్ణముగా నింకను వీరివలనకలుగు సంకటములు నివర్తికొనున్నవి. గుట్టమాలు, యెద్దులు మొదలగువానినియెక్కికొపమే వీరికి మోక్షము కాని వేతేమియునులేదు.

క. జటకాల్ దోలెడివారలు

కుటిలాత్ములు వారినమ్మగూడదు మాటల్

దిటముగఁ దమకుంగుదిరిన

యటుమీఁదట నెక్కిపోవుటర్హంబు జనుల్.

కాలదాగాని వేంకటేశ్వరుని పేరు చెప్పి వాని చేతగల చొంబులో వైగు
 డ్డనందుగుండా వేయదురు. ఈలాగువాడా యూరంతయుందిరిగి నా
 యంత్రమువరకును సంపాదించుకొని కూడినడబ్బుతో తేచి నూర్య
 డ స్తమించగానే, కల్లంగడికిపోయి మహాభక్తితో తాను తెచ్చిన కాను
 కలు చెల్లించి యాచుబిడ్డలతో, సురామహాదేవిని సేవించి యానంద
 వారిధిలో నోయిరాడుచుండును. మఱునాడును నిట్లే మఱియొక గ్రామ
 మునకుపోయి డబ్బుసంపాదించును. మఱియొక డిదేవిధముగా సంపా
 దించుబాని మఱిపాలతో నంటించిన వెండ్రుకలజడలును, దాకిరీస
 ములును నంటించుకొని పట్టెనామములు తీర్చి తానును తన భార్యయును
 పులో తడిపిన గుడ్డలుకట్టి కొంగుముడి వేసుకొని తానుయి త్తడిపల్లెయును
 భార్య నామములు బెట్టిన చొంబును చేతబట్టుకొని యింటింటికినివచ్చి,
 ముందు చెప్పినట్లే, తనకు గొప్పవ్యాధి కలిగినదనియు, యెన్నిమందులు
 చేసినను కుదురికపోయినదనియు, తునకు యేడుగొండల వానికొండకు
 గొంగుముట్లు వేసుకొని భార్యతోకూడా వచ్చి సేవించునటుల మొక్కు
 కొని ముడుపుగట్టుకొంటిననియు, తన బాధ తీరినదనియు తీరువత్తీ
 కానుకలుగొని ప్రార్థన చెల్లించజోవుచున్నాననియు బొంకి పాటగా
 చెప్పుచు “గోవిందా! గోవిందా! వడ్డికానులవానికి కానుకలు సమ
 ర్పించుకొనఁడి, ఆయేడుగొండలవానికి ప్రీతిగా కానుకల నివ్వఁడి”
 యని కూతలు పెట్టి కడుభక్తిగలవానివలె నటించి వారువారు నిచ్చెడి
 కానుకలను చేతితట్టలో వేయించుకొని పోవుచుండును. కాని యివ్వ
 కత్తిలేక యెవరైనను బియ్యమును పెట్టినను వలదనిచెప్పఁడు. దానికై
 వానిభార్య పట్టుకొనియున్న చొంబులో వేయించుకొనును. యిట్లు సం
 పాదించి బియ్యమును తమకు భోజనమునకు పెట్టుకొని డబ్బును గోవిం
 దనామస్మరణతో కల్లంగడికో, సారాయియంగడికో కొనిపోయి తా
 రును తన భార్యయుఁ దప్పత్రాగి చేతిరూకలు “గోవిందా! గోవిందా!”
 యని కానుక చెల్లించిపోవును ఈ కల్లంగడిభక్తులు తన పేరుచెప్పి “గో
 విందా! గోవిందా!” యని యటచెడి చెవులు తూట్టువడునట్టి ధ్వనికి
 సహింపజాలక కాజోలు వేంకటేశ్వరుఁడుపోయి యేడుగొండల కావల
 చేరియుండుటయని తోచును. ఆహా! ఏమిమోసము? భగవంతుని
 పేరుచెప్పి కపటవేషములతో లోకుల నేనురించి డబ్బు సంపాదించి,

కల్లుసారాయిత్రాగి యానందించెడి యిట్టివార లేగలిని పొందుదురో తెలిసినదికాదు. భగవంతుఁడీ దుర్మార్గుల దుష్ప్రవర్తనము తొలఁగించుకాల మెప్పుడువచ్చునోగదా! ఇట్టివారు దృఢకాయులుగాయుండియు శరీరస్థముచేసి సంపాదించి జీవింతులకు వెన్నునింపగు. మన దేశమున గిటువంటి బిచ్చగాండ్ర సంఖ్య దినేదినే మిఱమిరిపోవుచున్నదేకాని తగ్గుటలేదు. ఇది కాలమహిమకాఁబోలు.

క. అరదుగ పాటలుపాడుచు

తిరుపతికేగెదనునేను శ్రీ దేవునిఁగొలువక

వరదునకుఁ గాన్కలిన్సునె

దరు కవటపు బిచ్చగాండ్రు శ్రీ దానినెఱుంగుఁదా!

బిచ్చగతైవై ద్యుని పెదకునట్లు చేయుమోసము.

ఒకస్త్రీ తన పైఁటకొంగుతో బిడ్డను నడుమున కొకవైపున గట్టుకొని బిచ్చపుగింజలు వేయించుకొనెడినంచి మఱియొకవంక భుజమునకు దగిల్చి యింటింటికిని వచ్చి.

పాట.

అదిలచ్చిమిసీత యడవుకుబోయె - రామాహరీ!

కాయలాకులుదిని కాపురముజేసె - రామాహరీ!

మాయలేడిఁసూచె మాతల్లిసీత - రామాహరీ!

వట్టినాకిమ్మని వడతికొరింది - రామాహరీ!

విల్లునమ్ములుగొని వెడలెరాముండు - రామాహరీ!

అటచనేయా లేడి హా! సీత! యనుచు - రామాహరీ!

అమాటలువిసగానే యకలిపోయింది - రామాహరీ!

మాయన్నపోవయ్య! మరదిలచ్చుముఁదా! - రామాహరీ!

అదిగొనింటివెయ న్న యటచుచున్నాఁడు - రామాహరీ.

అనిచెప్పితామరిది సంపెనాసీత - రామాహరీ!

అని యట్లు పాటపాడుచు బిచ్చముగడుగును. ఇంటివారలు బిచ్చముపెట్టగాని, యవట యాయింటివాడుగాని, మఱియెవరుగాని యుండినయెడల

చూచి వారు స్త్రీలుగా యుండినను షరుషులుగా యుండినను “పుణ్యాత్ములారా! మిమ్ముకటిచుడుతానండీ! ఏమనగా నా సమాచారముచేస్తానండీ! మేముండుచోటు నెల్లూరుసీమలోనండీ! ఉన్నట్టుండి నాకుకడుపులో గొప్ప బాధపట్టింది. అదియింతంత బాధయనిచెప్ప శిష్యముగాదు. గర్భములో ఒకటేగుంట! ఒకటేపోటు కూడులేదు నీళ్లు లేదు. ఒకటే అల్లాటమైపోయింది. ఎవరేమిచెప్పితే యామందులంతా తిన్నాను. అధికము కావడమేకాని తగ్గడములేదు. యెముకలు బయట పడ్డాయి. పుల్లలాగా అయిపోయినాను. ఇంకబ్రతకలేననితోచింది ఏమి చేసినను కుదరలేదు. లేవకైతేక సంవత్సరకాలము మంచములో పడి యుండినాను అంతట ఒకపుణ్యాత్ముడు ఆయయ్యమనిసి యని చెప్పలే నండీ! ఆయొకటేశుడే! ఆయెడుగొండలదేవుడేనండీ! మేముండేచోటున ఆవారిసేవాతూవుండి వాకిట మంచంపై బడి అల్లాడుచుండేనన్నుచూచి మానండికి యెమికరుణపుట్టిందో పిలిచినట్లు నాదగ్గరకు వచ్చినాడండీ! నన్నయెగాదిగాచూచి తలయాడించి “ఈలాగున యెన్నాళ్ళనుండి బాధపడుచున్నా”వని యడిగెను నేనుచెప్పలేక ఎలుకలేదు. మావాళ్లు సవిస్తారం అంతా చెప్పినారండీ! ఆయనయొద్దనుండిన సంచిలోనుండి యేదో చిటికెడుభస్మంతిసి నీళ్లుతెమ్మని యానీళ్లలోవేసియిచ్చినాడండీ! అంతే! ఆయనయిచ్చింది. “నెలదినములలో మరలి యీదారినివస్తాను. అప్పుడు నీకు నెమ్మదిగా ఉంటుంది” అనిచెప్పిపోయినాడండీ! మఱుదినముతెల్లవారేవఱకు ఆబాధ మూడుపాళ్లు తగ్గిపోయినది ఆమఱునాడు బాధమాయమైపోయింది. కులాసాగా ఉండింది. దేవుడిలాగా వచ్చినాబాధ మాన్సినాడండీ” యని మఱియుం దనకు మందిచ్చినవాని సనేకవిధంబుల శ్లాఘించును, వినుచున్నవారు దానిని “అతడు నెలదినములయిన తరువాత మరల వచ్చినాడా?” యని యడుగుదురు. బిచ్చపుది “బానండి చెప్పినప్రకారం వచ్చినాడు. నేను పాదములకు మ్రొక్కి “మీదయల్ల బ్రతకనా”ని వేడుకొన్నాను. నాపెద్దబిడ్డకు ద్రవ్యమంతా పొడలు, గజ్జి, కురుపులుకలిగి బాధపడుతుండిందండీ! ఆబిడ్డను చూచి యేగోచితకట్టి తినమన్నాడు. తనదారినిగోయినాడు. అంతే! ఒకటేపూట దానితోనే యావుండ్లు, పొడలు నాలుగై దురోజులలో యెండిపోయి ద్రవ్యం బంగారులాగా అయిందండీ! ఆయనదేవుడేగాని

మణిసిగాడండి!” అని చెప్పుచు వినుచున్నవారు “అతడెచ్చట నుండు నదియు తె నుగొంటివా?” యని యడుగుదురు. బిచ్చపుద్ది “అడిగినా నండి! ఆయనయేమియుచెప్పలేదు వెళ్లిపోయినాడు. రెండోనారి ఆయన వచ్చినపుడు మఱియొకమనిషి యావుణ్యాత్ముఁ డో కూడావచ్చి యుం డెను. ఆరెండవాయన నాతోరహస్యంగా “ఆయనయందేచోటు యె పరికన్ని చెప్పెను ఇంపై యేండ్లవాడుగా యుండినప్పుడే నంనారపు జోలిమాని పెద్ద పాదంబట్టినాడు. గొప్పగొప్ప గోసాయిలెల్ల యెన్నోచుటుకాలు, సరసు హంసక్రీయలు నేర్చుకొన్నాడు. ఎప్పుడూ గంజాయితాగుతూ ఊహురు తిరుగుతుంటాడు. ఎవరికైనను యేదైనా ఉపకారముచేస్తే తనకు గంజాయాకు శుభ్రకుతప్ప మఱి యేమిన్ని తీసుకొనేవాడుకాదు.” అని చెప్పినాడు. నాదగ్గర రెండురూపాయలుండినవి. ఆవుణ్యాత్ముడికి అంతటి ఉపకారంచేసినవానికి వెయ్యిరూపాయలు యిచ్చినా ఋణముతీతదు. మేము పేదవాళ్లము. గంజాయి కని యారెండురూపాయలైనాయెచ్చి దండముపెట్టవలెనని నేనుతెచ్చే లోపలనే వెళ్లిపోయినాడు. రెండోమనిషిచేత యివ్వబోతే తానుకను కోవడంలేదన్నాడు. ఇంతమీరించెప్పడం యెందుకంటే, నామొగుడికి యిప్పుడు శూలనొప్పి శనిపోటుకలిగి మంచంలోపడి బాధపడుతూ లేవలేకున్నాడండి! ఆయనపాదములుఁట్టుకొని వేడుకొంటే యేదయినా యిస్తాడని ఆయనవలెనే తిరుగుతుండేవాళ్లనంతా విచారించుకొంటూ గ్రామాలన్ని తిరుగుతున్నానండి! నిన్న అదిగో! ప్రక్కయూరిలో యొక మనిషి కనుపడినాడు. మీతోచెప్పినట్లే నానంగతులన్ని చెప్పినాను. నేనుచెప్పినగుఱుతు లెల్లాయని. “ఓహో! బొనాను. చూచినాను. నిన్న సాయంకాలము నాకొకబాధయుండగా చూచి మందిచ్చిపోయినాడు. యేమియు తీసికొనలేదు. నేనె బలవంతముఁజేసి గంజాయికని యొక రూపాయ నిచ్చినాను. ఆప్రక్కయూరితట్టు వెళ్లినాడు. అక్కడికిపోతే చిక్కవచ్చు” నని చెప్పి ఈయూరు దారిచూపించినాడు. నిన్న ప్రొద్దు గూకునప్పటికి వచ్చినాను. రాత్రియంతా యొకచోట పడియుండి ప్రొద్దటినండి వీధివిధగా తిరుగుచున్నాను. కనుపడలేదు. మీరెవరైన చూచియంటిరేమోనని యడుగుటకే యిన్నిచెప్పినాను. సుమారు మూడై యేండ్లుండను. గురిడుమొగను. చామనబామునిషి, యెట్లు

మట్టి రంగుగడ్డలు కట్టుకొని యుంటాడు. మొగాన పచ్చబొట్టుపొడిచి యున్నది. మెడలో రాతిపూసలదండ వేసుకొని యుంటాడు. ఆమనిపి ని యావ్రక్కవచ్చినపుడు మీరుచూచియుంటే చెప్పండి మీకుపుణ్యం ఉంటుంది. వెదకి కనుకొంటాను. ఒకవేళ మీరు చూడకున్నట్టుగా లే తుట్టు వచ్చినయెడల, యొక యాడగుతురు, ఈలాగాకష్టపడి వెదకు తున్నదనిచెప్పండి” అని యావ్రకారము చెప్పిననుచున్నవారిని బతి మాలు కొనును వారు “అటువంటివాఁ డిచ్చటికిరా లేదు. మేముచూ డలేదు. వచ్చినయెడల యాలాగే చెప్పెదము సో” న్నుని పలుకుదురు. అది వెల్లిపోవును

మఱి కొంతసేపటి కాయాడుమనిషి. చెప్పిన గుఱుతులు సరిగా గలిగిన మగవాఁ డొకఁడు సంకకు సంచి నొకదానిని తగిలించుకొని యావీధిలోవచ్చును. ముందువచ్చిన యాడుది వానిని గురించిన చూత్ర మచ్చటచ్చట చెప్పిపోవుచున్నందున, నెవరైనను వానిని చూచిన వారు పిలిచి “హామము! కన్నాక యాడుమనిషి వెదకుచున్నది. ఇంతకు కొంచెము ముందుగా యావీధికివచ్చి విచారించి బిచ్చమడుగుకొని పో యినది, దానికిని దాని బిడ్డకును నీవు మందునిచ్చి వారికి కలిగియుం డిన బాధలు మూడుపూటలలో నివారిణయగునట్లు చేసినావట.” అనిచెప్పి “అది చెప్పిపోయిన మాటలు వాస్తవమేనా?” యని యడు గుదురు. ఆమనుష్యుఁడు తలయూచి “బ్రాను! నిజమే!” యనును. ఇంతలో నలుగు రైదుగురు చేరుదురు. వారిలో నొకఁడు “నాకొక బాధయున్నది. ఏదైనను మందునిచ్చెదవా?” యనియడుగును. “ఆలా గే! యిచ్చెద”నని యొకరివాకిట యరుగుపై సంచి ముందుబెట్టుకొని కూర్చుండి వ్యాధిచిహ్నములనడుగును. అతఁడు తనకుకలిగిన బాధయు, నెప్పటినుండి కలిగియుండునదియుం జెప్పును. ఆవై ద్యుడు తలయూచి “ఫరవాలేదు నేనింత గురుప్రసాదంయిచ్చెదను. పద్ధతుని కటాక్షం మూడుపూటలలో మీకు బగైపోతుంది. భయములేదు. గురునా థుని దయయుంటే అన్నిరోగములునిర్మూలమైపోతాయి నేనుయిచ్చునది గోనాయుచుట్కామందు. మీకుదొరికేదికాదు. నాపద్ధతునియాళ్చి లే నందున మందుకుగా నేనేమియు పుచ్చుకొనడములేదు. ఇంతజనులకు ఉపకారం చేయమని గురునాథుఁడు చెప్పినాఁడు. మందుకు ఖరీదులేదు

కొనేయెడల నేనిచ్చుదానికే యాబై రూపాయలుగను. మీకుగురునాథు
 నకు నమ్మతంగా, ఊరకనేయిస్తాను. గురుప్రసాదం (గంబాయి) నీను
 కొనుటకు నాకేదై నాయివ్వండి. ఈమందు వ్యయము గీత్యము లేదు అన్ని
 యుతినవచ్చును. అన్నివసలు చేయవచ్చును.” అని చెప్పును. మందు
 తీసుకొనఁదలచిన ముగ్ధుడు “మంచిది. ఆలాగే! మందుయిమ్ము”
 అనును వాడు నుంచియిండి చిన్ననీసాలు రెండుమూడుతీసి, యిందలి
 తెల్లగను, యెఱ్ఱగను, నల్లగను, నుండెకి మూడురంగుళిధన్యములను
 మూడింటినుండియు, కొంచె కొంచె మొక కాకితపునుకలో వేసి
 కలిపి “నిధ్యగుప్రసాదం” అని యెట్లయుగముకిచి యాడిగినవాని కొనఁగి
 “ఇది మూడుపూటలమందు ప్రకటనమును నిదయముచి నీళ్లతో
 మూడింట నొకభాగముచేసి తీసికొవలెను మూడుదినములుచేయిండి
 గురుకటాక్షం మీద్రదేహం బంగారం అయిపోతుంది” యనిచెప్పును
 మందుక్రయంకొరవనందుకు సంతోషించి, తీసుకొనినవాడు గంబాయి
 కిగా వానికొకరూపాయకు తక్కువలేకుండాయిచ్చి, యచటనుండెడి
 తక్కినవానితో “గోసాయిక్రియలు తప్పక మేలుచేయును. ఇవిదొర
 కడం చాలాకష్టము. ఏమందులవలననుం గుదురనివాద్యము లొకపూ
 టలో గోసాయిమందులవలన నివర్తయగును ఈమధ్య మా మేనత్త
 కొమారునకు బలమైన యొకవ్యాధి సంభవించి యెన్నోమందులుచే
 యించితిన్నాఁడు. యెంతో డబ్బు కర్చుపెట్టినాఁడు. వైద్యులకు లెక్క
 యేలేదు. ఏమియుప్రయోజనము లేకపోయినది. ఒకనాఁ డిట్లు యొక
 బైరాగివచ్చి గంబాయి కేమైనా యివ్వమనియు, పరమహంసక్రియ
 నిచ్చదననియచెప్పగా వానిమాటలు యెవ్వరును నమ్మలేదు. కోగిగా
 యన్నవాడు “వ్యాధివచ్చినవాడును, వెట్టివాడును నొక్కటియే!”
 యన్నట్లు “ఏపుట్టలో యేపాముగలదో యెవ్వరెయ్యంగుడు”రనియెంచి
 యొకరూపాయి నిచ్చి వానియొద్ద చిటికెడుధన్యముతీసుకొని తిన్నాఁ
 డు. ఆయాశ్చర్యము నేమనిచెప్పవచ్చును? రెండుపూటలకే వ్యాధి
 మాయమైపోయినది. అందఱును నపుడానందించి యాబై రాగిని పెదకి
 నారుగాని యతఁడు కనుపడలేదు. కాబట్టి యిట్టివారిమందులవలన
 తప్పక గుణముకలుగును” అచెప్పును. అంతట లోకములో ప్రతివానికిని,
 యెన్నో యొకసంకటము కలిగియేయొండునుగదా! వాడువాడును, కడు

పులోమంటయనియు, నొప్పియనియు, జీర్ణశక్తిలేదనియు, నిట్లే తమకు తమకు కలిగినరోగములు చెప్పదురు. వాడు వారివారికిని తనయొద్ద నుండెడి భస్మములనుకొందఱికి కలిపియు, కొందఱికి కలుపకయు, నిట్లు మార్పులతోయిచ్చి గంజాయికిగా ప్రతివానియొద్దను డబ్బునీసుకొని సీసాలుసంచిలో వేసి భుజమునకు తగిలించుకొని “జేగురునాథా! భగవాన్! జేసద్దురుస్వామి!” యనిపలుకుచు లేచి యటనుండి కదలిపోవును. మందుతీసుకొనినవాడు వాడుచెప్పిపోయిన వద్దప్రవేశముగా పుచ్చుకొని యందుచే ప్రయోజనములేకపోయినంతట వానిమాటలునమ్ని గంజాయికని డబ్బునమర్పించి వాడిచ్చినపొడి తీసుకొనిన తమ యవి వేకమునుగూర్చి చింతింపుదురు, వాడిచ్చినభస్మములు, నామగొవు యొక్కయు యిటుకయొక్కయు, బొగ్గుయొక్కయు, మెత్తగాచేసినసీసాలలోనాసియుండిన పొడులేగాని మతేనియునుగాదు. వానికిముందు వచ్చినయాడుదియు వాడును భార్యభర్తలేగాని యన్యులుగారు. ఆయువతి ముందుగా నచ్చటచ్చట నటులచెప్పిపోవుచుండును. వెనుక మగవాడు సంచితోబై రాగివలెవచ్చును. ఆయాడుదానిమాటలువినిన వారునమ్ని వానియొద్ద మందుతీసుకొని గంజాయికొనుటకుగా ననెడి నెసముతో వాడడిగినట్లు డబ్బునిచ్చి కడవట తాము నెట్టివెంగళప్పలగుదురు. ఆమోనగాడు యీతెఱగున డబ్బుసంపాదించి సాయంకాలమున తామేర్పటచుకొనిన సాంకేతికస్థలములో భార్యనుకలుసుకొని మహాదుత్సాహముతో సారాయిదుకాణమునకపోయి తాను సంపాదించిన డబ్బునుచెల్లగట్టి కావలసినంతత్రాగి ముసాఫరుకానాలోనో, చావడిలోనోపోయి శియనించి పరమానంద మనుభవించుచుండును. జనులారా! చూచితిరా! బిచ్చగాండ్లు చేయుమోనము.

గీ. మూడుపూటలలోరోగ శ్రమలనుమాన్పు
వాడుగోసాయివాడె! యీ శ్రవంకననుచు
పెదకియాడుదిపోవగా శ్రవెనుకమగండు
వచ్చుదానొక్క బైరాగి శ్రవలె నెఱుంగుండు

దుబుదుక్కి వాండ్ర మోసము.

భరతఖండమున హీనజాతులని చెప్పుబడువారిలో దుబుదుక్కి వారు నొకతెగవారని చెప్పఁదగినవారు. ఈతెగవారికి, గృహములు గాని, నివాసస్థానములుగాని, వ్యవసాయపు భూములుగాని యుండవు. కుటుంబసహితముగా, నూనూరునుందిరిగి బిచ్చమెత్తుకొని జీవింపుచుండుదురు. ఆయా గ్రామములలోని చావళ్లలోగాని, సత్రములపెంబడిగాని వీరు రెండుమూడు కుటుంబము లొక్కజట్టివచ్చిదిగి, యాచుట్టుప్రక్కల గ్రామములలోతిరిగి భిక్షమెత్తుకొని వసతిగాయుండు వఱియొకయూరికి బోవుచుండుదురు. వీరికి భిక్షమెత్తుకొనుటయే జీవనముగాని, కాయస్త్రోతమునకు పూనుకొని యితర కార్యము లేవియైనను సరిపడించుకొననొల్లదు. వీరలుచేయువనియేమనగా, వేకువకాలముననేలేచి ముఖముగడగుకొని గంజత్రాగి, మోమునకావిబొట్టుబెట్టి కుంకుమరేఖనీర్చి యైదాదరకముల గుడ్డలు మెలిచి పాగాచుట్టుకొని చొక్కాయితొడిగి తలగుడ్డకును చేతులకును రాగితాయతుబురట్టుకొని, రెట్టలకు పలువిధముల కడియములుతొడిగి, యక్కడక్కడ యూచించి సంపాదించిన మంచివియుం జనినవియునైన వివిధరంగుల వస్త్రములను పాదములవరకును జీరాడుచుండునట్లు రెండు భుజములమీదను వేసుకొని యొకవంక పెద్దదగు కట్టనంచి దగిలించుకొని వీవున వులితోలుగాని, చిటుతతోలుగాని యొకదానిని వ్రేలగట్టుకొని, దుబుదుక్కియనువాద్యము చేతబట్టుకొని దానిని కడునేర్పుగావాయించుచు, గ్రామములో ప్రవేశించి “ఈవీధికి మంచికాలము రాబోవుచున్నది. మేలైనదినములురానున్నవి ఏకొంతయునుం గలుగదు మిక్కిలిసంతోషంకలుగును. మంచిలాభమువచ్చును. పలుకవే, యంబా! మేలైనవాక్కునీయవే! మహామాయీ! పలుకవే, కాళీ! పలుకవే! మంచిమాట చెప్పవే! ఆయీ! మళయాళకత్తి! ఉద్దండకత్తి! అంకాళభగవతీ! కుట్టికాత్తాకా! భద్రకాళీ! శుభమైనవాక్కునీయవే! తల్లీ!” యనియటచుచు, వీధులుతిరిగి యొకరింఁటికివచ్చి “అయ్యగారికి మంచికాలము వచ్చును. మంచియదృష్టము కలుగబోవుచున్నది. మేలైన శుభసమాచారము వ్రాసినబాబువచ్చును. అడుగో! ఆపిల్లవాడికి అదృష్టంసట్లు

తుంది. బొజ్జ పెరుగుతుంది. ఇరువురు పెండ్లాలకు మగఁడు కాబోతాడు. సంసారము పాలుపొంగినట్లుగా పొంగుతుంది, మహాశక్తి, మహాయాశ దేవత మేలై నవలకు పలుకుతున్నది. అట్లు చెప్పవేయంబా! యటుల బలుకవేతిల్లి! అయ్యకుజయకాలము జయకాలము. ఒకరిమూలముగా తఁచనివలంపుగా కొంతడబ్బురాగలదు. మీకు పట్టియున్న పీడ వదలి పోతుంది, శనితొలగిపోయినది. అదిగో! ఆమూలగాయుండేవాఁడు మీమీఁద విరోధం సాధించుచున్నాఁడు మిమ్ముచెఱచుటకు ప్రయత్నము జేయుచున్నాడు. మీకుపగవాఁడైన యాచండాలుఁడు. ఆపాపాఁగ్గుఁడు. ఇంకకూడినంతశీఘ్రములో “అయ్యా! యని కూలిపోఁగలఁడు. వానికిచెడ్డకాలం చేరువలోయున్నది. ఈచిన్నవాఁడు బలేమోసగాఁడ పుతాఁడు డబ్బుగలవాఁడపుతాఁడు. ఆ యదృష్టం ముఖమున కనబడుటకున్నది, అయినను, బలేరోసగాఁడు. కోపం ముక్కుమీఁదనే యుంటుంది, ఆదిశక్తి, దుర్గాంబ, మహామాయ కలిగినది కలిగినట్లు పలుకుచున్నది. మీపై పగఁబూనియుండే చండాలుఁడు, ఆదుర్భాగ్యుడు వానినోట మట్టివడుతుంది ఒకచిన్న పనిచేసినయెడల వాఁడు మట్టిలో కలిసిపోవును. ఇదో! ఈవైపుననుండి దుష్టపిశాచమొకటి రాత్రులు తిరుగుతున్నది. ఈయింటినమీపముగా రాకుండునట్లు దానివాత మన్ని వేస్తాను. నేనాకమేలైన యువకారంచేస్తాను. మీపగవాఁడు పాడై పోవునట్లుచేస్తాను. అయ్యా! మీరు తొడిగివిడిచిన ప్రాతచొక్కాయ యొకటియివ్వండి చాలును. అదిగో! ఆయింటిస్వామిగారు యీపంచదయచేసినారు. వారుమహారాజులుగా ఉండవలెను. వారిని దేవుఁడురక్షించును. అమ్మగారు తొడిగివిడిచిన రవికయదిగో! దండెముమీఁద వేసి యున్నది. అదిదయచెయ్యండి మీకుపట్టిన పీడవదలునట్లు నేనుమంచి కార్యముచేసిపోయెదను. మఱేమియునాకు మీరివ్వనక్కఱలేదు. మీరుపై నవేనుకొనియుండే వస్త్రమునుయివ్వండి. అదేచాలును. అమ్మగారూ! ఒకపడిబియ్యమును, మిరపకాయలును, చింతపండును, ఉప్పున్నూ, చేటలోతీసుకొనిరండి! నేను గొప్పపనిజేసియున్నాను. మరల మీ బియ్యమును మీరేతీసికొనిపొండు! నాక్కఱలేదు. అయ్యగారిచ్చే వస్త్రముచాలును. నెలదినములలో నేను మరలవస్తాను. అప్పుడు మహాయాశశక్తిగటాతుం మీకుకలిగితే, తిమ్మడికి యొకవస్త్రంయివ్వండి,

అమ్మా! తాయీ! మేలుచేయవే! తల్లీ! జగదాంబా! వీడతొలిగి
 చవే! యాదిశక్తి! పరంజ్యోతి! బగళాముఖి! అమ్మా! బియ్యంవేగం
 తెన్నండి, మీపగవాడు నాశమైపోతాడు. మీకుపట్టిన శని తొలగి
 పోతుంది. మంచియదృష్టం పెట్టుతుంది" అనియిల్లుతోచినమాటలన్ని
 యుంజెప్పును వానిమాటలన్నియు నట్టేలినియు, వాడుధరించియున్న
 కడియములు, తాయెతులు కుంకుమచేళ్ళు కాపుబొట్టునుంజూచి భ్ర
 మసియు తెలివి లేనిస్త్రీలా మాటలనునమ్మి, వానిమాటలలో నేదేనియు
 నొకటితమకుటుంబ విషయమున సరిదాకినయెడల యదియాధారము
 జేసికొని వాస్తవముగా డుబుడుక్కివాండ్లకు మళయాళశక్తిచిశ్చమై
 యుండి భూతిభవిష్యద్వర్తమానములను చెప్పుచుండుననియు, వారియొ
 ద్దగొప్పక్రియలుండుననియుదలంచి, తమవీడవదలించుకొనుటకై వాడు
 చెప్పినట్లు బియ్యమును యితరవస్తువులుండెచ్చి వానిముందు పెట్టుదురు.
 అటులయంచగానే, వాడుతనయొద్ద వెండ్రుకత్రాళ్ళుచుట్టి బంకపూ
 సియెండఁబెట్టి తయారుచేసి సంచిలో పెట్టుకొనియున్నట్టి యెముకను
 వెలికిచీసి, "ఇదిగో! ఇదియొకచండాలునియెముక. ఈపాపాత్ముడు నాశ
 మైపోయినాడు. వీనినోటచుట్టివేసి మంత్రముతో కట్టుకట్టినాను. మీ
 వీడవీనిమూలంగా వీడిపోతుంది. ఈదుర్మార్గుఁడనుభవిస్తాడు" అని
 చెప్పియాయెముకను వారు తెచ్చిన బియ్యముమీఁదుపెట్టి "అంబా!
 పగవాని మట్టిలోగలుపవే! మళయాళశక్తి! నాశముఁజేయవే!" యని
 పాడి తానుంచిన యెముకపై నుమిసినట్లుగా యాబియ్యమున, కాటి
 తుప్పుతుప్పుననుమ్మినైచి, పండ్లుగొఱుకుచు, గ్రుడ్లురిమి యెముకను
 చూచుచు "ఒరే! చండాలుఁడా! తొలగిపో! తొలగిపో! ఇంకనీవీ
 యింటివంక తలయెత్తిచూడవద్దు. చూచితివా? మళయాళశక్తి నిన్ను
 మట్టిపాలుచేస్తుంది. శీఘ్రముగా, వేగిరముగా, ఓరిపాపాత్ముఁడా! తొ
 లగిపో! తొలగిపో" అని వలుకుచు, యెముకనుపట్టుకొని చేటలోనిబియ్య
 మునకు మూడుసార్లుచుట్టి, మరల బియ్యపై నుంచి మూడుసార్లు
 ముండ్లటివలెయుమిసి, యంతటయెముకను సంచిలో పెట్టుకొని, "అమ్మా!
 నేటితో మీవీడవదలిపోయింది. మీకు పగవాడుగాయుండే పాపా
 త్ముడు మట్టిపాలైపోతాడు. ఇంక భయములేదు. మళయాళతాయి
 మీకు నాశముగా ఉంటుంది. మంచియదృష్టం కలుగుతుంది. అమ్మ

గారూ! ఇదిగో! మీరు తెచ్చిన బియ్యము వస్తువులతో తీసుకొనిపోండి” అని చెప్పెను. ఎదటనుండి, వాడు మనుష్యుని యెముకయని చెప్పి దానితో దిగదుడిచి మీదయుంచబడినదియు, మాటిమాటికి నెంగిలియుమిసినదియు, వీడతొలగెట్లకై పెట్టినదియునైన యా బియ్యమును, వస్తువులను నుట్టుటకునయితము నమ్మకొక వివేకహీనులైన యాయాడంగులు భయపడుచుండి “మాకక్కఱలేదు. వస్తువులును బియ్యమును నీవే తీసికొను” మని చెప్పుదురు. అటుల వారు చెప్పెదరనుటయుండేవాడెఱిగియుండును. గాన, వానినితీసి తననంచితో బోసుకొని, తానాపనిని చేసినందుకై మంచిదిగాయొక యంగవస్త్రమును, దానికి వడ్డిగా యొకరవికయుం బుచ్చుకొని వెడలిపోవును. ఈమాయకాండైన “డుబుడుక్కివాండ్రు నంతానములేనివారికి బిడ్డలుకలుగుటకుక్రియలుకట్టె” మనిచెప్పి, మూడువర్ణముల నూలుకండెలు తెప్పించి తమనంచితో పెట్టుకొనియున్న యెండినవేటొకటితీసి యంగుళముపొడవుత్రుంచి దానికొనూలుచుట్టి, “సాంబ్రాణిపొగవేసి రెట్టకుకట్టుకొను” డని యిచ్చి, యొంటి, యర, రొక్కముగాని, బియ్యముగాని, వస్త్రముగాని సమయానుసారముగా నొడుపుకొని పోవుటయుంగలదు. ఇట్లుసంపాదించినగుడ్డలును, బియ్యమును, తమకంటె పేదవారైన జనులకు విక్రయింతురు. ఇటువంటివారియొద్ద డబ్బుకూడా యుండునని లోకులుచెప్పెదరు. అదియెంతవరకునిజమో దేవునకేయెరుక. ఇవి మగవారుచేయు పనులు, ఇంకవీరిలోస్త్రీలు చినిగినవస్త్రములను కుట్టియిచ్చెదమని నూదియుదారమునుగొని యింటింటికింబోయి యడుగుదురు. మనయిండ్లలో తమవస్త్రమును కట్టుకొనజాలని సోమరులైనస్త్రీలు, గుడ్డలు కుట్టుటకు వారిచే యిచ్చినయెడల కట్టుచున్నట్లెయుండి యింటివారేదైన పనిగలిగితోవలపోయిన, సమయమునుచూచి కుట్టుచున్నగుడ్డలోమూరెడు చించిదాచుకొని మిగతనుకుట్టి మడిచియిచ్చి కూలి తీసుకొనిపోవుదురు. సమయముదొరికెనా? మొత్తముగా యిచ్చినగుడ్డల నట్లెయెత్తుకొని ప్లాటిపోవు వారునుంగలరు. తరువాతయింటివారు బబలబలాడ వలసినదే! వారినికనిపట్టుటకు సాధ్యముకానేకాదు. వెదకబూనినచో వృథా ప్రయాసముతప్ప లాభములేదు. ఈజాతబిచ్చగాండ్రులనే తిరిగినంపా

దించుకొని జీవనముచేయదుగుగాని స్థిరముగా నొకచోట నివాసము నేర్పజుచుకొని యుండెడివారుకారు.

గీ. మాయడుబుష్కివారల శ్రీ మాటలెల్ల
సత్యమగునని నమ్మగా శ్రీ జనదుజనులు
మనలఁగికురించి యేదేనిఁ శ్రీ గొనుటకాటకు
పాగుకుదురు సర్వవిషయముల్ శ్రీ దెలిసినట్లు.

వీధి భాగవతగాండ్ర మోసము.

వేషములుకట్టుకొని యాటలాడువారికి భాగవతగాండ్రనిపేరు. వీరి కొంచెకొంచెము భూమిపుట్రపెట్టుకొని వ్యవసాయముజేసికొనుచు తమ యంతరమునకుఁ దగినట్లు యిల్లువాకిలి నేద్యమునకు కావలసిన పళ్లువులుంగలిగి పరిపాటిగా జీవననిదుపాయము గలవారై యుందురు. పృథ్వీ సాయము జరిగింపవలసిన కాలమున యాపనులు జరిగించుకొనుచుండి, తీరుబడిగాయుండుకాలములో పదుగురు పదునైదుగురు జతకూడి వేళముగట్టి యాటలాడి డబ్బు సంపాదించుకొనుటకై యూళ్ళున నయ్యాకామై పోదురు సాధారణముగా యిటువంటి మేళములలో, త్రాగుబోతులును, చదువు తెలియనివారను, స్వచ్ఛజాతుల వారును, శరీరకష్టముచేసి సంపాదించుకొని సోమరులును ముఖ్యముగాచేరుదురు. ఇట్టివారలగు నాటకగాండ్రకూటమునకే భాగవతమేళమనిపేరు. వీరలేదేనియొక గ్రామమునకుఁబోయి, యందలి పెద్దమనుష్యులను ప్రార్థించి యాటకుగా తాంబూలమునుపుచ్చుకొందురు. ఆటకుగా నిర్ణయింపఁబడినదిసముకొంచెము యెడముగాయుండినయెడల మఱికొన్ని గ్రామములకుఁబోయి యక్కడక్కడ గ్రామస్థులను ప్రార్థించి కేళిక తాంబూలములంగొని, ఏ గ్రామములో ముందుగాజరుగునట్లే యా గ్రామమునకు తామెంతదూరముననుండినను నాటి సాయంకాలమునకు వచ్చిచేరుదురు. ఆదినము గ్రామస్థులే వీరికి మూడుపూటలును భోజనము పెట్టవలయును నీరుతమయిండ్లలోనుండునపుడు పుల్లనీళ్లును, గంజినీళ్లును ద్రాగుటతప్పయిండ్లపై న భోజనమెఱుంగరు. కావున తామాటలాడవచ్చిన గ్రామములో, తమ కన్నము పెట్టెడివారి కొంపలు కూల్చివేయుదురు చెప్పవలసిన

దేవు? ఒక్కొక్కడు రెండుసేదల బియ్యపుటన్నముతోగాని సంతృప్తి నొండడు. “ఆకలిగొడ్డున కనపచేనుదొరకిన” దన్నట్లు మితము తెలియక భుజింతురు. గ్రామస్థులకష్టము భోజనము పెట్టుటతో తీలునదికాదు. ఆటపందిరి వేయించువలయును. వేషమునకు తగినట్లుమంచివస్త్రములు సంపాదించి యివ్వవలయును. వీరియొద్ద కట్టుబట్టతప్ప వేటుగుడ్డలుండవు. వేషముసామానులు, జెముడుకొయ్యలు, పొనికకొయ్యలు మొదలైనవానితో తయారుచేసి, యద్దపుముక్కలు, కాకిబంగారము, నతికియుండును. కొందఱుభాగవతులు కేళికనాడు తత్పూర్వ ముక్కడక్కడ తమకు గ్రామస్థులు బహుమానముగా యిచ్చినబట్టలుగాని, చాకలివాడినడిగి తెచ్చుకొన్నవానినిగానికట్టి వేషము వేయుటయుంగలదు ఇంక యాటక్రమచున్ననో, మొట్టమొదట చోపుదారివాని వేషముతో నొకండువచ్చును. వానిసంభాషణయంతయు హాస్యముగాయుండును. అట్టియాభాసకరమైన యనహ్యాపు మాటలువిని జనులు మహాదానందమునుఁ జెందుదురు. అంతటయిగురులు తెరఁజెట్టుకొందురు. తెరకువెనుక మహాదాడంబరముతో, సుంకరకొండడి వేషమునచ్చి నిలిచి గంతులు వేసిపాడుచు, వెలుపటికివచ్చుటకులోపల రెండుమూడుసారులు తెఱవంచునట్లుచేసి తనముఖము జనులకు కనఁబడునట్లుచేసి మరలతెఱయెత్తించును. కడపటిసారి తెరగుడ్డ సర్థభాగమువంచుదురు. అప్పుడు హాస్యగాఁడు తానుసిద్ధముగా యుంచుకొనియున్న అంకాయబుట్టిలో నుండు గుగ్గిలపుపొడి పిడికిలినిండుగాగొని యిరువంకలచాకళ్లుబట్టుకొని యున్నదివ్వితీలనొకటిగా చేచ్చునట్లుచేసి వేషగానిముఖమున కెదురుగా యాగుగ్గిలపుపొడిని దివ్యతీలమంటపైఁజల్లును. అదిభగ్గుభగ్గున మంటలెగయగానే, తెరతీసివేయఁబడును. అంతట పెద్దపెద్ద కూతలువేయుచు వేయుచుఎగిరిగంతులువేయుచు, వేషగాఁడు సభలోప్రత్యక్షమగును. ఓదేవుడా! ఓయబ్బా! ఓతండీ! ఆహవమేమిరూపము? ఎక్కడిగాంభీర్యము ఏమనవచ్చును? ఎగిరికుండెనవలెనిలిచి గ్రుడ్డుగిరిగిరద్రిష్టుచు, ఉరిమిచూచుచు, చేతిలోకొయ్యక తినిపట్టుకొని శక్తిగుడిముందు నిలిపి యుండుభ్రతాశశిలావిగ్రహము వలెచూచుటకు భయంకరముగానుండును. అంతటిచక్కని సుంకరికొండడి వేషగాఁడు సభానమస్కారము చేసి పాడుటకారంభించును. ఇంక చెప్పవలసినదియేలేదు. మెడయు

శదుమును, ప్రక్కలును చేతులును, కాళ్లునునొక్కొకటి మొక్కొకవం
కకులాగుకొనినపుడు. ఆఘోరమును వ్రాయుటకుసాధ్యమేకావేరదు.
కండ్లారచూచియే తెలుసుకొనవలయును. కంఠస్వగనుననో పాటకు
ప్రారంభించగానే, తమజాతిలోని దానికూతులుగా భ్రమించిచాళి
యింటచుండు గాడిదలు పిండ్రపెట్టదొడగును. నిదురబోవుచున్న
బిడ్డలు కలవరపడి మేలుకొని యెప్పులకారంభింతురు. ఇట్లుకుప్పిగంగు
లతో, గాడ్లభంజనముతో కొంగయ్యకొంత తడవాడికంతట, ప్రి
వేషమునందురు. ఆటపాటలును గొప్పతనమును ఘనవేషములకన్న
ను, స్త్రీవేషములకేమిగలదు. ఈవేషములను తామరదలనూనినపు
డు పాడుచునినచోయెడలకలననయ్యెడివిగాదు. అమగుతాళంవేయ
కున్న కోలయండి మాటయేవేషలదు. వేషగాడు సభచుట్టివచ్చునపు
డంతయు దిద్దిబిల్లిగునకలంబట్టుకొని చాళివాండ్రును, ప్రవేశం
తాళగాడు మృదంగము వాయింపువాడు మొదలగువారు తమతమ
పనులుచేయుచుకూడా తిగుచుండవలయును. అప్పుడుపురుషవేషమును
కూడాచేరి యాడుచుతిరుగుటయు, తనవేషమునకు తగిగట్టుపాడి చూస
రులకు తృప్తికొలుపుటకుగా చేసెనుండుకొయ్యకత్తితో దిద్దిబిల్లికొట్టి
రవలురాలుసట్లు చేయుటకలదు. యిటుచేయుటలో కొన్నిచోట్లయందు
గుడ్డుకాళి వివక్షకూడా సంభవించినవంట. ఇట్లనీరు వేయుగంతుల
కును, పాటలకును, సంతోషించి గ్రానఘటమెచ్చుకొని వాని యవస్థ
రపునోటితో సభలోతమపేరుచెప్పి పొగడుచుండగా జనులువిని తమ్ము
మెచ్చుకొనవలయునని యెంచి వేషగానిబిలిచి రెండణాలు, నాలు
గణాలు పొగడింపురూకలని యెనంగుదుగు. వాడె రూకలండిసికొని
పాటనిలిసి, యల్లిబిల్లిగాదిరిగి (అహో! శుభోజయం-వమనగా-శ్రీమన్న
హారాబాధిరాజులైన, దయావంతులైన, ధర్మమూర్తులైన, మహా
యోగ్యులైన, ఫలానిపేరుగలవారు, పుత్రపౌత్రులతోడను, ధనధాన్య
భోగములతోడను, నిత్యసంతోషముకలిగి, దీప్తాయురారోగ్యములు
గలిగి యాచంద్రారక్తస్థాయిగా విర్భల్లవలయును. వారుభాగవతులయం
దు కనుగించి సభలో వేషగానికి బహుమానముగాయిచ్చిన గట్టివెండి
రూపాయలుండింటిని పుచ్చుకొంటిమి ఇదికోటిరూపాయలుగా భగవ
దర్పణంభగవదర్పణం" అని పొగడును. పొగడింపుపాటయని ప్రత్యేక

ముగా పాడుటయుం గలదు. ఈలాగున బహుమతిగా యివ్వఁబడిన డబ్బు నందరు నొకటిగాచేర్చి సమముగా భాగములుపంచుకొని, యాట కై యివ్వఁబడినకట్నము రూపాయలున్న విభజించి తీసుకొనిపోయి రేయింబగళ్ళు విధివిరామము లేక, సారాయిగాని కల్లుగాని త్రాగి యొడ ల్లేఱుంగక పొరలాడుచుండుదురు. కొన్నియూళ్లలో వీరికి ప్రతిసంవత్సరము నొకటియో రెండో యాటలాడి కట్నముతీసికొని పోయెడి మూ మూలుహక్కునయితము కలిగియుండుదురు. ఏదైనను ససందర్భమువలన మామూలు గ్రామములలోయెందైనను సేసంవత్సరముగాని, యాట జరుగకపోయినపుడా, గ్రామమున కలహముగాని, ఏదోయొకవిపత్తుగాని సంభవించెనేని, ఆయూరివారి భయము చెప్పితీరదు “మన గ్రామము లో మామూలుగా జరుగుచుండిన కేళికను నిలిపినందున, దేవుడికి కోపముకలిగినది. సంకటములు సంభవించినవి. ఇంకనిలుపకూడ”దని యపుడేయందఱునుచేరి యాలోజించి గ్రామంలో చందాలు వసూలు చేసి, కేళికనాడించుటకు ప్రయత్నముఁజేయుదురు.

సాధారణముగా పల్లెటూళ్లలో యిటువంటి వ్యర్థమైన యవివే కవంతు లెండఱోగలరు. వీరివలె నిరుపయోగకార్యములకు డబ్బువెచ్చు పెట్టెడివారు మఱి యెవ్వరునుండరు ఈమఱిహీనులు తాము చేయుపనులు మిక్కిలి గౌరవము గలిగించుననియు తామెంతయు సమర్థులని యుం దలంపుచుండుదురు. మన దేశవాసుల కిటువంటి యవివేకము తొలంగినపుడుగాని దేశము మంచిస్థితికిరాజాలదు. కటకటా! ఈపాడు త్రాగుబోతురోత వేషగాండ్ర యాటలు మెచ్చుకొని డబ్బుదారఖోసెదరే కాని, యాడబ్బు నేదైన సత్కార్యములకు వినియోగించకూడదా? అటులచేసినచో వీరిమర్యాదకు లోపమువచ్చుననియు దేవుడు తమ్ము శిక్షించుననియుం దలంచుచుండెదరు కాఁబోలు.

గీ. లర్హమనియఁ గాదనియెంచ १ కాటగాండ్ర

కర్ణమొసంగిన ఫలము నుం २ త్రైసంగలదె?

ఆవగను దుర్వ్రాయంబు జే ३ యంగనేల?

మంచివనులకుదానివె ४ చ్చించరాదా?

బట్టల దొంగలించు కొనెడివాని మోసము.

దొంగలించుటయం దాతితేతిన వాండ్రెవ మోసగాండ్లు చేయుట గొట్టనగా బిచ్చమునకు వచ్చినవారివలెనడుగుచు యింటిన డనలోనికివచ్చును. ఇంటివా రేదేనియుం బనిగాయుండి నమ్ము గనునిం పకున్నయెడల నట్లునిలువజూచి తమకు కనుపడిన వస్త్రముంగొని చల్ల గా జాతిపోవుదురు. గుడ్డలేకాక యూసమయమున పాత్రవేస్తే సంతోషి నచో యదియుం గృహస్థులము గావలసినదే! మఱి కొంగులు, ఇంటి వారు గాలిగొట్టు కిటికీ కరచి పెట్టియుండినపుడుగూచి మెల్లిగా నిడులైన వెదుగునుం గొనిపోయి, మంచముమీదగూని దండెమున గాని వేసియుండగుడ్డలను కడులూపుకముతో తీసి చంకఁబెట్టుకొని జరుగుదురు ఎవరేనియుం బలైకొన్నవారలు బంధువులుగా నుండు వారి యింటికి వచ్చియుండి చెన్నవట్టలను దొంగలమోస మొందుగక, ధోవతిగాని, చీరగాని, వెంటల నారగట్టియున్నయెడల చూచి పక్కా కేపుమూరి యెవగును బయట లేని నబయమునగాని విచ్చివీధిలోవిచ్చు చుం బోవుచుండెడివారికి సుదేహము కలుగకుండలూగున. “చీచీ! ఈ యుండువాండ్ర కన్నిసారులుచెప్పినను కొంచమైనను బుద్ధిలేదు. నాణెమును నాగరికతయు మించిపోయినది. గవ్వను మెండై నది. ఇప్పి నమాటను లేకమైననువినను. వీధిలో గుడ్డను యెండగట్టినమాటయే జ్ఞాపకము లేదుకాబోలు యెండినతోడ చూచుచుండి విచ్చుకొని పోరాదేమో! అంతకంటె చేసెడినియేమి? ఒకసారి దానినెవరైనం గొని పోయిరేని పిన్నుట బుద్ధివచ్చును. అపుడుగాని జ్ఞాపకము కలిగి యుండదు. ఇటువంటి వారలు సంసారమెట్లుచేసెదరో తెలిసినదికాదు.” అని న్వ తగానివలె మహాకోపముతో దానిని బిరబిరవిచ్చి చుట్టి యటునిటుంజూచి సంతకఁబెట్టుకొని మాయమగును. పిన్నుట చెప్పెడి దేమికలదు? గుడ్డనారగట్టినవా రదియెండినదేమోయని చూచి విప్పు కొని పోవుటకువచ్చి దానినిగానక రోదనగానమునకు ప్రారంభించి శోక వరాలిరాగ మాలాపనఁ జేయవలసినదే! ఇటువంటి కేపుమూరివాండ్రు, జోగులవలెను, నన్యాసులవలెను, దానరులవలెను? డబ్బుకుక్కివాండ్ర వలెను, మఱియు ననేకవిధములైన మాయవేషములతో బిచ్చమున

కు వచ్చినవారివలె యింటింటికెజోయి, యచ్చటచ్చటయిండ్లలోని సందర్భములును, వస్తువులుండు స్థానములును, మార్గములును, కడునేర్పుతో కనుగొనిపోయి, రాత్రికాలములలో తాము గుఱుతు పెట్టుకొని పోయిన యింటికేవచ్చి దొరకిన వస్తువులను సంగ్రహించుకొని దారిఁ బట్టదురు ఆహా! వీరి నేర్పు నెంతిమెచ్చినను మెచ్చుకొనవచ్చును. లోకములోగల జీవకోటిలో యెక్కడక్కడ మొకమానవజాతికే కలుగుచున్నది. ఎందువలన? వీరుచేయు దుష్కార్యములును మోసమునే కారణముగాని వేఱుగాదు. ఇటుల చెడుకార్యములు చేయక నత్ప్రసర్తనము కలిగియుండెడి నజ్జనులకు భగవంతుఁడు సహాయముఁ జేయక మానఁడు.

ఆ. తలుపుఁ దెఱచియింట ర తామెఱుంగనివారి

నింటికడవదాఁట ర నిచ్చుటయును

చెఱుపులోనఁజొచ్చి ర చేతఁ జిక్కినవాని

నవహరింపఁజూతు ర రదనెఱింగి.

మాయనన్యాసుల మోసము.

మోసగాండ్రీధరు మాగ్గురుచేరి యొకఁడు కావి లంగోటా పెట్టుకొని మఱిపాఱతో నంటించిన మాయజడలుదాల్చి యినుపనీరు కాఱుఁ బట్టుకొని గొప్పయోగివలెను, తక్కిన యిరువురును శిష్యులవలెను వేషములుధరించి, వట్టణములకు కొంత దూరముగాపోయి మార్గము వెంబడి యొకచెట్టునీడను కూర్చుండి యుండుదురు. గ్రహచారముచాలక యాదారిని పోవుచుండువారిలో నెవఁడై నంబలైటూరివాఁడు కొంచెము మంచి యాసామిగాకనువడెనా? వానికి టోపీవేసివంపుటకు ప్రయత్నింతురు. ఎట్లినన, గురువుగాయుండునన్యాసి యాదారినిబోయెడు మనుష్యుఁడు సమీపించగానే వానినివిలిచి “పుణ్యాత్ముడా! బకపైసాయిచ్చెదవా? చాలును. బంగిత్రాగు చిలిమిగొట్టము తీసుకొనవలయు” ననియడుగును. ఆగ్రామవాసి యంతటిదైన్యముగా నడిగినందున కనికరించి “స్వామీ! ఆలాగేయిచ్చెద. ఇదిగోతీసికొనుఁ”డని తనచొక్కా జేవినుండితీసి యొకకాలణా యివ్వఁజోవును. కాని నన్యాసితీసుకొన నొల్లఁడు. గ్రామవాసినిచూచినవ్వి “నీవు చాలానుంచివాఁడవుగాయు

న్నావు. ఏమి చెప్పెదవోయని యడిగినాను. నాకవశ్యములేదు పొమ్ము పా”మ్మనిపలుకును. గ్రామవాసి యతనిమాటలువిని తనలో “ఔరా! పోవుచున్నవానిచిలిచి యడిగియివ్వబోయిన వలదనుచున్నాడు. అడుగవేల?” యనితలంచుచు దారిబట్టి నాలుగడుగులు పెట్టుటకులోపలనే యాసన్యాసి యేమో యోజించినవానివలె సభిసయించి మరలయూమ నుమ్యనిచిలిచి “పుణ్యాత్ముడా! యోగ్యుడవుగా కనబడుచున్నావు. సాధువునకు రెండణాలుగంజాయికివ్వకూడదా?” యనియడుగును. అ పుకువెంబడిసిలిచియున్న శిష్యులలో నొకడాయనుమ్యనిచి “యిమ్మని పైంగంజేయును. గ్రామవాసి, “కాలణాచాలదని కంబోలు వలదనెను. పాపము! రెండణాలునునిచ్చెదను.” అనితలంచి తటాలునజేబులో చేయిబెట్టితీసి యోగిచేత బెట్టబోవుచు. కొట్టవచ్చినపుడు వెతికి వెనుకకు బోవువానివలె యాసన్యాసివెనుకకుబోయి “ఎందువలదు. నీడబ్బునీవేయుంచుకొనుము. నాకక్కఱలేదు. నీమనస్సుకోధించుటకుఁ దలంచి యడిగినాను. అంతమాత్రమేగాని ఇది నాకేమిచేయుటకు? ఇంకనీవుపొమ్ము. కోపములేనివాడవు. మంచివాడవు. నీకుభగవంతుఁడు సాయమగుఁగాక” యనిపలుకును. ఆసంసారి సన్యాసియొక్క మాటలకు మఱియునాశ్చర్యముఁజెంది తనలో “ఇదేమివంత? ఇతఁడు రెండుమారులును మొదటనడిగి వెనుకవలదనెను? నిజముగా వేడుకగా నేనేమిచెప్పెదనో చూతమని యడిగినాడనియే తోచుచున్నది”యని తలంచుకొనుచు పోవనారంభించును. నూరుగజములు పోయినంతట, సన్యాసి యతనిని మరలబిలుచును. సంసారియవలనే నిలుచుకొని తిరిగి చూచి “ఇకఁడుమాటిమాటికినిం బిలుచుచు నాప్రయాణమునకుభంగముచేయుచున్నాడు. అడిగినట్లు యివ్వబోయినను తీసుకొనుటలేదు. ఏలనో మరలబిలుచుచున్నాడు” అని యిందుకయాలొచించి మరలి యతనియొద్దకువచ్చును. ఆయోగి సప్తమొగముతో సంసారినిచూచి “గుణవంతుడా! ఈసదానందునకు వీలేలధరించియున్న యుంగిరము నిచ్చుటకు నమ్మితింపుదువా? ఇచ్చెదవా?” యనియడుగును. ఉంగరము చాలావెలగలదగుటచే సంసారి దానినిచ్చుటకు కొంచెముసంకోచించును. ఈసారిశిష్యులిరువురును వెనుకనుండి ఇచ్చివేయుము భయపడవలదని హస్తములతోడను. నేత్రములతోడను పైంగంజేయుదును. సద్

సారిసంశయించుచుండుటను యాయోగసన్యాసిచూచి “నాయనా! ఏమీ? సందేహించెదవా? ఇంతలోనే చిత్తశుద్ధికోలంగిపోయినదా? సరే! ఆలాగైనచో, “ఇచ్చుటకు సమ్మతముగానుండలేదనిచెప్పి వెడలి పొమ్ము చాలును. నీవటులచెప్పటయే మాకుసంతోషము. దేవునకు నీయందనుగ్రహము కలుగలేదనుట తెలిసికొనియెదను” అనును. మరల శిష్యులుత్వరితముగాయిమ్ము. ఫగవాలేదని నైఁగజేయుదురు. బుద్ధిహీనుడైన యాపల్లెటూరివాడు “ఇంతకుపూర్వమువలెనే మనశ్శుద్ధిం దెలిసికొనుటకే యిటులనడుగుచున్నాడు. ఈసన్యాసి నిరపేక్షుడుగా కనుకట్టుచున్నాడు. ఉంగరమునిచ్చినను యితఁడుతీసుకొననొల్లడు. మరలనిచ్చుటనిశ్చయము. అడిగినవ్రకారం సందేహమువీడియిచ్చెదను. పిన్నుట నటుల నేమేమిచెప్పనో చూశము” అని యెంచి తటాలున వెల పొడుగైన తనయుంగరమునుతీసి సన్యాసిచేతఁబెట్టును. అతఁడుముందు డబ్బునలదనిచెప్పినట్లు చెప్పక యుంగరమును బుచ్చుకొని యాసంసారి చేతలోచిటికెడువిభూతిపెట్టి “నాయనా! చాలాసంతోషము సంతోషము, ఆనందము ఆనందము. పరమాత్ముడు నీకుచాలాసహాయము చేయును. ఇల్లుచేసటకులోపలనే మంచియదృష్టము నీకుకలుగును. ఇంకపోపో! నీచిత్తశుద్ధికి మెచ్చి చిటికెడు విభూతియిచ్చి ఈపరమాత్ముడు నీయందనుగ్రహముచూపినాడు. భయపడవలదు. వెడలిపో” మ్మనును. “సందేహింపక కొంచెముదూరముపొమ్ము మరలపిలిచి నీవస్తువును నీకొనంగు”నని యాశిష్యులలోనొకఁడు సన్యాసికితెలియక చెప్పినట్లు చెవిలో గుసగుసఁబలుకును. ఆవెట్టిసంసారి వారిమాటలునమ్ని. స్వాములవారు కొంచెముదూరము పోయినంతట పూర్వమువలెనే పిలిచి యుంగరము నిచ్చుననితలంచి. అచ్చటచ్చట నిలిచినిలిచి తిరిగిచూచుచు పోవుచుండును. ఆమహాశ్మిండిసారి ముందటివలెచేయక కూర్చుండియు ‘న్నట్లుండి, గ్రామవాసివఃటియొక మాటటుతిరిగిచూచుటకులోపల శిష్యున మేతముగా సదృశ్యుడగును. ఇంక నేమియున్నది? సంసారి తానుమోస మొందుటను తెలిసికొని యేదిశకుపరుగై త్రియెందువెదకినను, మాయ మైపోయిన మహాత్మునియొక్కగాని, శిష్యులుయొక్కగాని జాడయేకను పడదు. ఇంటికిపోవుటకులోపల యదృష్టము కలుగుననిచెప్పెను. ఆయ దృష్టమిదియే కాఁబోలునని మొగము వేలవై చుకొని చింతయు దైన్యము

మును మనంబుగలించునుడగా యింటికిఁబోవును. ఇక్కఁకు మోసహోయి సొమ్ముఁబోగొట్టుకొని వచ్చి విషయము పిన్నుటనతఁడేచెప్పగా వినినజనులు “వీడుశుద్ధవైగిశప్పగాయున్నాఁడు యేమరి సొమ్ముదారబోసికొని వచ్చినాఁ”డని చేతులుదట్టి పరిహాసించినవ్యధును. ఇది సొమ్ముపోఁగొట్టుకొనినదిగాక నైవిశేషము. ఇటువంటివారుగాక యోగనన్యాసులమని వేషయుధరించి లోకులను మోసగించెడి మహానుభావులు కొండలుగలరు. వారలుచేయవలయు వేటువిధముగాయుండును. ఎట్లనిన, పక్కాదొంగ గాడిదలిద్దరు ముగ్గురుకూడి ముందుచెప్పినట్లే యొకఁడు యోగీశ్వరుఁడనెడి పేరుఁబెట్టుకొని గురువుగను, తక్కినయిరువురును శిష్యులుగను వేషములువేసుకొని దూరముగాయుండెడి వసతియైన గ్రామము నొకదానిని చూచుకొని యా యూరివెలపటనుండు మామిడితోట లేక కుంకాయతోట యిట్టివానిలో యేదోయొకటి యనుకూలముగాచూచి యందుచేరుదురు. వారిలో గురువైనవాఁడు బ్రతుకుజీవనముగా తమయొద్దనంపాదించి పెట్టుకొనియుండు మాయజడలును, నిడుదలైన మాయగోళ్లునుధరించి సొరకాయబుట్టుకొకదానిని ముందుంచుకొని యోగదండమునై నానికూర్చుండి కండ్లుమూయుచు తెఱచుచుం మిణకరించుచుండును. మోసముద్రవహించి యెవ్వరితోడనుంబలుకఁడు. ఎదుటకొయ్య పావకోళ్లుంచియుండును. చూచినవారు, జడలును, దాడి, మీసములును, గోళ్లును నిజముగా పెంచబడినవిగానే తలంతురుగాని యవి యంటించుకొనినవని తెలిసికొనఁజాలరు అంతటి నేర్పుగా వానినంటించుకొనియుండును. రెండుమూడురోజు లట్లే యేదోయొకవిధముగా వారాతోటలోనేయుండికాలముగడపుదురు. అంతలో గ్రామవాసులలో నెవ్వఁడైన నొకఁడుచూచి “ఓహో! ఎవ్వఁడో మహాత్ముఁడు వచ్చియున్నాఁడు. గ్రామములో ప్రవేశింపనొల్లక కాఁబోలు యీతోటలోచేరినాఁడు. విచారించెదగాక” యని సమీపించి దండముఁబెట్టును. యోగిపలుకఁడు. శిష్యులమహాత్ముఁడుమాటలాడడనియు యోగనిష్ఠలోనే యెల్లపుడు నుండుననియు జెప్పుదురు. ఆసంసారిగ్రామములోనికిఁబోయి, యావృత్తాంతము నందలి జనులకెఱిగించి “గొప్పయోగి యొకఁడువచ్చి మనగ్రామముచెంతజేరి యుండగా మనమువారినివిచారించి నత్కరింపకుండుట శ్రేయస్కరముకాదు”

అనిచెప్పును. అంతట యాయూరిలోని పురుషులును, స్త్రీలును, గుంపులుగుంపులుగాగూడి యోగింద్రుని దర్శనార్థముగా, యతఃపన్నతోటకువచ్చిచూచి మానముతో కూర్చుండియుండెడి యామహాత్మునకు మ్రొక్కి, శిష్యునిమాచి స్వామివారిసృష్టాంతమును విచారించును. శిష్యుఁడుచాగితో, “మాహా యోగీశ్వరులవాగు. శ్రీశైలవర్ణతమునందలి యొకకోనలో నివసి చియుండుదురు. అపుడపుడు వీరు దేశయాత్రచేయుటకలదు. ఇప్పుడున్నా అటుల యాత్రచేయుట కేవచ్చినారు. ఈదారినిపోవుచుండి యిచ్చట వారికి హాయిగాతోచినందున రెండుమూడు దినములండి పోవదలంచి నిలిచినారు. మేము వీరికిశిష్యులము - ఇంకను నెందఱోశిష్యులున్నారుగాని వారలాశ్రమమందే యున్నాడు. ఈమహాత్ముఁడు చాలాకాలమునుండి బ్రహ్మయోగమనెడిగొప్పయోగమునవలంబించియున్నాడు. అది యిప్పుడు పూర్ణమగువయము తటస్థించినది. ఆయోగము సంపూర్ణముచేయుటకు మూడునెలలువట్టును. దానిని కడపుకొని పోవుట కిదియనుకూలమైన స్థలముగా యున్నదనియు నిచ్చటనేయుండి కఠినిపుకొనిపోవలయుననియు, లేక మఱియొక గ్రామముదగ్గరకుపోయి నెరవేర్చుకొనవచ్చుననియు నిట్లుయోజించుచున్నారు. ఎచ్చటనుండినను నదిప్రారంభించుటకు స్థిరముగా యొకస్థలము నిర్ధారణచేసికొనినఁగాని ప్రయత్నించుటకు వలనుగాదు ఎచ్చటనైననుసరే! ఆయోగము నమాప్తముకాగానే వెళ్లుదును.” అని చెప్పును. ఆమాటలువిన్న గ్రామస్థులు తమలో కలియ బలుకుకొని, “చాలగొప్పవాఁడుగా కనబడుచున్నాఁడు. ఈ యోగీశ్వరుఁడు చేయదలంచిన యోగము నిచ్చటనే సంపూర్ణముఁ జేసికొనిపోవుట మన గ్రామమునకు డేమకరము. ఏదో మనవలన నైనంతవరకును సహాయముచేయుదము. వీరి నిచ్చట నిలుపుటయేమంచి”దని నిశ్చయముచేసి శిష్యుని బిలచి “అయ్యా! మీరిది యూరనుకొంటిరా? పాడనుకొంటిరా? ఇంత గొప్ప మహాత్ములు తలంపని తలంపుగా మా గ్రామమునకు వచ్చుట మాయదృష్టముకాని వేఱుకాదు. ఇట్లుండగా చేయదలంచిన కార్యము నిచ్చటనే జగుపుష్పినక మఱి యేగ్రామమునకైనా పోవలయు ననియేల తలంపవలయుట్లు? ఇతర గ్రామస్థులు చేయునంతటి సహాయము మేముచేయఁబాలనా దితలంచితిరి కాఁబోలు. అలాగు మీరెంచకుండు. ఇంకనెక్క

డికినిఁ బోవలసినదిలేదు. ఇంక దీనికొకటై స్వామువా కెచ్చటికినిఁ బోవలదు, వీరుచేయు యోగము నిచ్చటనే పూర్ణము గావించుకొని పోవచ్చును” అని దృఢముగా చెప్పి యువుడే ప్రయత్నించి వారుండు టకై యచ్చటనే వసారా యొకటి కల్పించి యందుండఁడని ప్రార్థించి నంతట శిష్యుండు “అది నాయుష్టముకాదు రాత్రికి మహాత్ముఁడు నిష్ఠాచాలించి యున్నపుడు చెప్పి వారియభిప్రాయమును తెలిసికొని మీకు చెప్పెను. లేపుమీరిచటికిరెండు విషయము తెలియు”నని చెప్పిపంపి వేయెను. గ్రామజనులు పోయినంతట వారుకను మాయపు వలలోదగులకొనిరని సంశోషచిత్తులై యాగాత్రికడవుదురు. మఱునాఁడు గ్రామస్థులు మరలచరుడెఱురు. శిష్యుఁడు వారితోఁ జూకింది విధముగా సంభాషించును—గ్రామస్థులు అయ్యా! యోగీంద్రు లిచ్చటనుండు టకు నమ్మితిందినారా? ఏమిచెప్పినారు? యుండెదమన్నారా?

శిష్యుఁడు—మా కేమియుం జేయవలసిన సహాయములేదు. వసారా కట్టించి యిచ్చితిరి. అదియే చాలును. ఇంకేమియువలదు.

ఇట్లు శిష్యులును జనులును మాటలాచుకొండగా నొండొరులు సైంగలుచేసికొని గ్రామస్థులు కొందఱు బిరబిరఁబోయి, పాలును చక్కెరయు, పండ్లునుంగొనివచ్చి తీసుకొనుఁడని శిష్యునకివ్వవత్తురు. ఆతఁడు వానిని గైకొనక తమకు వలదని పట్టుదలతోవారిప్రార్థన నిరాకరించును. బలాశ్కరించి బహువిధముల వేడుకొనినమీఁదట వారి మాటలను త్రోయుటకు వలనుగాక తీసుకొనినవానివలె నటించి యయిష్టముగా వుచ్చుకొనును. అటుల యోగీశ్వరునకు పాలుపండ్లును యిచ్చి శిష్యులకు భోజనసామగ్రినమ్మి ధైర్యముగా తెచ్చియొసంగుదురు. యిప్పుడు శిష్యుఁడు మొదటచేసి నంతటి బిగింపులేకనే తెచ్చిన వానినివుచ్చుకొనును. అది మొదలు జనుల రాకపోక లధికమగును. గాని యోగి వారువచ్చినపుడు వసారాలోనేయుండును. వెలుపటముఱిమైననుంజూపఁడు. ఇట్లులరెండుమూడుదినములు జరిగినంతట శిష్యులతోగ్రామవాసులకు కొంచెముచనపుకలుగును. అప్పుడాసంసారులలోనొకఁడు శిష్యుని జూచి “అయ్యా! యోగీంద్రులవారికి మంత్రవిషయమును, వైద్య విషయమునుకూడా తెలిసియే యుండుననితలంచెదవు. నాయాకా పరియైనదేనా?” యనియడుగును.

శిష్యుఁడు:—ఓహో! ఇదియు నొకగొప్పవిషయమని యడుగవలయునా? ఈమహాత్మునకు తెలియనివిషయమొకటి లోకములో యుండునా? ఇప్పటికి వదేండ్లుగా నేను వీరికిశిష్యుడై చేరి పరిచర్యచేయుచున్నాను. తత్పూర్వముమాట నేనెఱుంగను గాని, వీరియొద్ద నేనుచేరిన తరువాత-పిశాచబాధలు కలవారును వ్యాధిగ్రస్తులునువచ్చి యాశ్రయించి స్వస్థమయినంతట సంతోషించిపోయినవా రెండఱోగలరు. ఒకరా? యిరువురా? నూలులు, వేలు, లెక్కయున్నగదా? అటుల డ్రేమమొందినవాగు సంతోషముతో యెంతోడబ్బునిచ్చినారు. నిరపేక్షమైతలై న వీరి కేమిటికి? ఆడబ్బును పెట్టి యచ్చటచ్చట ధర్మమతములనుకట్టించినాగు. ఈవైపుగా వీరువచ్చుటకిదియే మొదటిసారి యగుట వలన యీప్రాంతములలో వీరిమహత్వము నెవ్వరునెఱుంగరు. వీరద్వితీయులు.

గ్రామ:—ఆహా! స్వామీ! అంతగొప్పవారా? యోగసిద్ధిగలవారుగదా వారి కేమి? తలంచినయెడల యెట్టికార్యమైనను జరుగుచుండును. అయ్యా! నరేగాని, ఈయోగీంద్రులవారికి పేరెయ్యది?

శిష్యుఁడు:—బ్రహ్మసందపరిపూర్ణులని వీరికినామము.

గ్రామ:—అబ్బా! చాలాగొప్పవారుగా యున్నారే!

శిష్యుఁడు:—ఔను, వీరిమహిమను తెలుసుకొనినవారేలేరు.

ఇట్లు వారుమాట్లాడుచుండగా గ్రామవాసి మఱియొకఁడు శిష్యునింజూచి “స్వామీ! మాయంటనా సహోదరుఁడొకఁడు చాలాదినములనుండి యొకవ్యాధికలిగి బాధపడుచున్నాఁడు. సడకనుండి లేచుటయేలేదు. వానిని యోగీంద్రులవారికిచూపినయెడల బాగాయుండుననితోచుచున్నది. తోడ్కొనివత్తునా?” యనియడుగును. ఆమాటవిని వెఱుగువడినట్లునటించి శిష్యుఁడతనికిట్లనును.

శిష్యుఁడు:—వారెప్పుడును యోగనిష్ఠతో యుండెదరని ముందే చెప్పితినిగదా! వారికిటువంటిపనులకుపూనుకొనుటకు సమయమెప్పుడు? ఎపుడో యొకసమయమున దినమున కొక గంటకాలము నిష్ఠచాలించి యుండుదురు. అంతే! అపుడును మాటలాడరు మానముగానే యుండెదరు. ఇట్లువారువ్రతమును పూనియున్నారు. సరిగావగలురెండుజాములకేదైనా దొరికినయెడల పండును పాలును పుచ్చుకొందురు, దొరకని

యెడల నది గును లేనట్లే! నిరాహారంగానే మరలనివ్వబూ నెగరు ఏదియు లేవును వారికియేయాహారమునులేదు వీరిపాదసేవజేయువారికి జేవుడెవరిచింతకూడ విడిచిపోవుటకు వదిగలుగుదు. జేవనను, తపోబలము నట్టియైయుండును ఇట్లుండ మీవాని నెప్పుడచూచును?

గ్రామ:—శిష్యుడా! మీరీటులచెప్పినపుడు నేనేమి మాగుబలు నెగరును? మీకుకనికరము కలిగినేని యాకార్యముపెట్టెడివాడు. ఎట్లు యింక జేవుగలడు. జుగునజేరుగును ఇది యుపకారకార్యము. చాలా బాధపడుచున్నాము దయమొంది మీరనుమరించితిరా? మాకుజేమి మామీటిట్లే నమమమమమమమమమమగీంద్రులతో మీరు కొంతము వినిపించండి ప్రార్థించెదము.

శిష్యు:—నా! చూడమో. వారు నిష్కనాశించియుండునమయమున నేను బాధితులకారము జేయుచుండునపుడు “స్వామీ! మీమహిమను యాత్రాంశము నాకొలుగింపి పోండునట్లు మీరీగ్రామవాసులతోను నాకార్యముచేసి యచ్చటకుఁడా యొకమతమును కట్టించినయెడల యాదేశించుటకు యత్నముజేయుచును. ఈగ్రామవాసులు చాలాయోగ్యులుగా నుండుచున్నాను. ఇరువదివారి కుపకారముజేయకపోరా” వినిచెప్పెను.

గ్రామ:—అంతమాత్రము మీగుపుణ్యముగట్టకొనిన చావును మాకార్యమునుకూలముగను. పండిదాని, స్వామీ! యోగిగారికి మావలన గానానికనులేవైన నుండినచెప్పండి కావలసిన వస్తువులను చేయటకు మేముసిద్ధముగాయున్నాము. మీరు దేనికిగాని సందేహము పెట్టుకొనవలదు

శిష్యు:—ఆయనకు మీరుచేయవలసిన జేబుయున్నది? సర్వవింగ పరిత్యాగముజేసి ప్రపంచవిషయములలో బుద్ధిహీనీయక సత్యానందయోగమునుండెడి వారికేలుకావలయును? ధనముగాని, మఱియే వనిగాని యక్కడయేలేదు. మీరు వృథాప్రయాస జుచ్చుకొనవలదు. వానినశము సంపూర్ణమైసంతట మీకెదియో యంతయుపకారమును చేసియే పోగలడు. మీగుకొంచెముదినములు తాలిమిలోయుండెను.

అని సమాధానముజెప్పి శిష్యుడు తృప్తిపొందించి వారినినంపి నేయును. యోగీంద్రుల యనుగ్రహముం బడయుటకును, వారినినంద

ర్థించుటకును దినేది నేవచ్చెడి జనసంఖ్యయధికమగుచుండును, శిష్యులు క్రమక్రమముగా తమకువంట చేసుకొనుటకు పాత్రములు లేవనియు వస్తువులు లేవనియు నదికావలెననియు, నిదికావలయుననియు, నిట్లేయొక్కొక్కరినడిగియొక్కొక్కటి తెప్పించియు న్ననదార్థములును సేకరించి యావసారాలో దాచిపెట్టుచుండుదురు జనులుపోయినంతట తమయిష్టమువచ్చినట్లు వలయుపదార్థములను వంటఁజేసికొని మువ్వకును సంతుష్టిగా భోజనము చేయుచు మిక్కిలి యుల్లాసముతో యుండుదురు. యోగినిచూడవలయునని వచ్చినవారి కతనిదర్శనమేకలుగదు. వసారాలోనికెవ్వరునుపోరాదు. అతఁడు వెలపటికిరానేరాఁడు. ఇంకచాచుటయెట్లు? కొలదిదినములైనతరువాత తమయోగ్యతకుఁ దగినట్లుగా, గుడిసెవేటుముండలన్నేహమునంపాదిచిరహస్తముగా రాత్రులువారలతోగూడి యానందమునుభవించుచుండుదురు. ఈప్రకారముగా రెండు మూడు నెలలుజరిగినంత “యోగవ్రతము సంపూర్ణమగుటకింకమూడు దినములుమాత్రమే కొఱవయున్న”దని శిష్యుఁడు గ్రామస్థులతో చెప్పును. రేపటిదినము కడపటినిపాపూర్తికాలమని శిష్యుఁడు జనులనుపిలిచి “ఈకార్యము నెఱవేరుటకు కొంచెము డబ్బు కావలసియున్నది. యోగీశ్వరుల వారెపుడును నిష్ఠతోనే యుంటున్నారు. అందుచే శలవులకయిబిందె కలుగునట్లున్నది. వారు సాధారణమైనస్థితిలోయుంటే యేభయమునులేదు. ఒక కాలణాగాని, యర్థణాగాని బంగారుచేసియిచ్చియుండుదురు. అదిపెట్టుకొని మేము సులభముగా పనులను నెరవేర్చుచుండుదుము. ఏమిథలంచిరోగాని యెదిముంజెప్పకనేయున్నారు. ఎట్లుజరుగవలయునో తోచలేదు మీరాలోచింపక యీ కార్యశలవులకుగావన్నాటురూపానుల్లివ్వండి. వ్రతముసంపూర్ణమై వారునిష్ఠవిడువగానే, మీయొద్ద మేముతీసికొని కార్యముజరిగించుటనుచెప్పి మీడబ్బునుకొనిపించెదము. వారుతలంచిరేని యైదునిముషములలో మీరిచ్చినదానికిబృధిగామీకొనంగుదురు. భయములేదు వారెఱంగినపిమ్మట నిమిషమైననూనిగువరు. ఈవిషయము మేము తెలియజేయునంతవరకును యోగీశ్వరుల హరికిగాని యితరజనులకుగాని తెలియకూడదు. రహస్యముగా దరుగవలయును” అని యుక్తియుక్తముగ తగినవారితోపలుకుదురు. వారిమాటలువిని యాగ్రునువాసులలో భవంతియై నడచి “ఇంక మిగిలి

మంచి కాలమువచ్చినది. ఎట్లయినను వీరిదయను సంపాదించుటమంచిది" యని యొకఁడొకఁడు తలపోసుకొని శిష్యులతో "సఖే! ఆలాగేయిచ్చెదము. మీరు కార్యమును జరిగించండి" యనిచెప్పి, యున్నవాడింటనుండియు లేనివాఁడు మఱియొకనియొద్ద వశ్యమునైనయిచ్చి యప్పుతీసుకొనియు భాగములనుకారం వాగుకోరిక వొప్పున నాలుగునూలుగుఱులగుఱుపాయలును మొదటి నాటిసాయంత్రము తెచ్చినమద్దించుదుగు శిష్యులంతటితో విడిచెను. ఒకరికి ప్రతియక మఱియొకరిని రహస్యముగాయడిగి వారివారియొద్ద దొరకనవరకును గుంజుకొందురు. సుమారు నేయిరూపాయలవరకును యిట్లుఁగూలుచేసి మఱుదినము కార్యము ప్రారంభింపఁబడుననియు, వారందఱునువచ్చి మందటయుండి జరిగించవలయుననియుంజెప్పి శిష్యులువారినిసంతోషపెట్టుదురు.బుద్ధిగానులైన యాగ్రామవాసులూమాటలు సత్యము.అనినమ్నిపొవుదురు. ఆశాపిశాచ పీడితులైన కొందఱుమూఱులు గుంపుచేరి, "మనమీ యోగీశ్వరునిదయనుసంపాదించి బంగారుచేయు విద్యను గ్రహింపవలయును. అయిదారేఁడ్డకు ముందొకయోగి ప్రక్కగ్రామములో నివుడు భాగ్యవంతుఁడుగాయుండెనట రాజమువాకిటికివచ్చి కూర్చున్నాడట. అతఁడాయోగికి యొక్కడనో కొంచెము పాలును చక్కెరనుండచ్చి యిచ్చినాడట. యోగియవివుచ్చుకొని సంతోషించి, యేదో యపదేశంచేసిపోయినాడట. అదిమొదలు నట రాజముగొప్పమాంత్రికఁడైనాడు. నైద్యముకూడా చేయడం ప్రారంభించినాడు నానాటికి మంచిపేరునుచెంది బాగానేంపాదించి పూరియిండ్లుపడగొట్టి షుదైటిల్లుకట్టించినాడు వదిఫుట్లశాస్త్రంపండేమాగాని భూములను, తోట దొడ్డి గొడ్డుగోదలు సంపాదించినాడు. రొక్కముకూడా పదివేలకుపైగానే యుండునని చెప్పుకొంటారు. ఇప్పుడిదేనాభూలోకం అని యడిగెస్కీలోయన్నాడు. ఇదియంతయు యోగియనుగ్రహంవలన కలిగినదేకాని వేటువిధముగా వచ్చినదికాదు. కాబట్టి యోగులు, గోసాయీలు మొదలయినవారియొద్ద మంచిమహిమ కలిగియుంటుంది. ఈయోగీశ్వరుండును గొప్పప్రభావం కలిగినవాఁడుగాయున్నాడు. మనమీయనను విడువకూడదు. మనలో యెవడోయొకఁడు గ్రహించినచూచాలును. పిమ్మట నొకరికొకరుపదేశం చేసుకొనవచ్చు"నని యొకవఁతయొచుండుదురు. శిష్యులనుకూలులై

యుండినచో తమకోరికకొనసాగున నెడి తలంపుతో వారు చెప్పినట్లెల్లం జేయుచుండుదురు. శిష్యులు గురునితో చెప్పి యుపదేశముజేయింతాగని యామూఘున నమ్మకము కాబట్టి తాముతాము డబ్బు తెచ్చుటయు నిచ్చుటయు నొకరివిషయము మఱియొకరికి తెలియకుండలాగున చేయు చుండుదురు. ప్రతారంభదినము రేపనగానే మొదటినాటిరాత్రి యే శిష్యులు చేయవలసిన తమకార్యములన్నియు తయారుచేయుదురు. చీకటిపడిజనులందఱునుం బోయినతరువాత సమస్తసామగ్రిలును, పాత్రములును, డబ్బును, మూటలుగట్టుకొని యితరులకు తెలియకుండా యాగురుశిష్యులు పరారిచి త్రగింపుదురు. మఱునాటి యుదయమున గ్రామవాసులువచ్చినూచి, తాముకట్టించిన వసారాతప్ప మఱియేవస్తువయు లేకుండుటయు, యామోసగాండ్రు కనబడకపోవుటయుంజూచి వారు చేసిన యద్భుతమాయాతంత్రమును తెలుసుకొని వెలవెలబోయిన ముఖముతో యొకరినొకరుచూచుకొనుచు, తాముమోసపోయి డబ్బును పోగొట్టుకొనుటశలించి చింతకాయలుదినినకోతులచందమున పండ్లిగలిచి మొగడుచచ్చిన ముండలవలె యేళ్ళును, తమదఃఖమును కట్టకాలక యాన్మతాంత మొరులతోచెప్పి యింగలార్తురు. గాని యావి న్నరివాగతియు కలుగనేయైయున్నందున వారలు తమలో “వీరునుమన వలెనేడబ్బు బోగొట్టుకొని మనలోచేరినారుగదా! ఇదికొంత మే”లని సంతసించిరాప్పిన వారికేదియో సమాధానమును పలుకుదురు. పూర్వపుణ్యవశమున నెవ్వఁడైనను నొకఁడు డబ్బునిష్క తప్పించుకొనియుండినచో వాఁడు పోగొట్టుకొనిన వారలంగని “సత్కార్యమునుచేసి చింతిల్లెద రేమిటికి? యోగీశ్వరులవారి యోగము మీరిచ్చినడబ్బుతో తుదముట్టినది. వారు సంతోషముగా శరీరముతో స్వర్గమునకరిగిరి. ఇంక పగవలసిలే”దని పరిహసించి నవ్వుచుండును. ఇట్టి బుద్ధిహీనులు కష్టపడి సంపాదించినడబ్బును తామనుభవింపకయు, నితరులకేవ్యయు, సత్కార్యములకు వినియోగింపకయు వాచిదాచి తంత్రగాండ్రవలలో దగులుకొని మోసపోయి యత్యాశచే యున్నవిత్తమునుపోగొట్టుకొని కడపట నిరాశజెంది దుఃఖింపుదురు

ఈప్రకారముగా యెన్నిచోటులనో, యెన్నిసాక్షులలో మోసగాండ్లు మాయవేషములతో జనుల నేమరించుటయు డబ్బు సంక్రమించు

కొని పోవుటయు, చూచుచుండియు, వినుచుండియు, బుద్ధి లేనివారై తాము మిక్కిలి వివేకముగలవారుగా నెంచుకొనుచుండు ప్రజలు జాల గాండ్ర మాయోచాయములను తెలిసికొనజాలక యున్నమట్టుకఁబో గొట్టుకొని చుట్టునుచున్నందును. కాబట్టి జనులారా ! ఇటులనచ్చు మాయ నేషగాండ్రనుచూచి భ్రమించి వారిమాటలు నమ్మి చచ్చుచుండక జాగ్రత్త తో మెలంగుట శ్రేయస్కరము.

గీ. కపట నన్యాసు లుండఁతో శ్రీ గలరువారు
జనులఁ గడు నేర్పుతోడ మోసంబొనర్చి,
ధనముఁగొనిపోవఁ జాతురా శ్రీ తంత్రములను
గాంచి నమ్మినవారికిఁ శ్రీ గలుగుచేటు.

పగటివేషగాండ్ర మోసము.

పెద్దపట్టణములయందును, పల్లెటూళ్లయందును, పగటివేషములు వేయువారలు మహదాడంబరముతో తిరుగుచుందురు. వీరి వేషము లును నాట్యమునువర్జింపుట కెంతటివహళవికిని సాధ్యముకాదు. ఈవే షగాండ్రునా? కొజ్జారండలును పనిచేయుటకు కొఱిగాని దేబెకుంక లును, తలమాసిన మొగముండలును కూడుకొని యిటుల వేషములు వేసి యాటలాడి సంపాదించి జీవించుచుండు భ్రష్టులుగాని, మఱియె వ్వరును గారు. వీరొకజాతికి చేరినవారని వలకుటకు వలనుగాదు. వేణు గోపాలశతకములోని “దూదేకులహుసేను దొమ్మరికొండడు, పట్రమం గఁడు, గాండ్రబాలిగాఁడు” అనే పద్యములో చెప్పబడిన మహానుభావు లందఱును వీరిలోనివారే! యనవలయును. వీరు గ్రామబహిష్కరదేశ ములలోచేరి, పానికచెక్కలలో యస్తవుముక్కల తిలకించి రంగువూ సిన హారములు, కిరీటములు, కడియములు, కప్పులు, తలసాములు, భుజకీర్తులు, మఱియుం బలువిధముల భూషణములుం దగిలించుకొని, చెమట దుర్వాసనతో కూడిన మలినవస్త్రములు ధరించి, పగలు రెండుజాములకు మీఁదట యెండవేడిమికొంచెము తగ్గిన పిమ్మట నాట కమునకు ప్రారంభముఁ జేయుదురు. వీరి నేర్పుకొనియుండెడి చిత్రాం

గినాటకము, ఎరుకలవేషభగ్న, గొల్లవేషపుకథ, జలక్రిడలు, నలనాటకము, హరిశ్చంద్ర నాటకము, సుంకర కొండడిక, మొదలగువానిలో నే దియో యోటి మొనలికి మద్దెల తాళములు గొట్టుదును. పాటస్వర స్వమునిననో చెప్పశక్యముగాదు. వేషగాని పాటకును శ్రుతికిని సంబంధమియ్య దదు. గాలిరోపురముమీదికోటికి క్రిందనుండి కొబ్బరకాయ వినరివేసి ట్టుండును. వేషగాని కర్ణకఠోరగాగముదీ మగానేస్వజాతిజంతువేమోనని భ్రమచి చుట్టుప్రక్కల దిరుగుచుండెడి గాడిద లోండ్ర పెట్టదొడంగును. అయ్యో! ఆపాటల లిత్యము నేమనిచెప్పవచ్చును? హామిరోగముచే నరములు లాగుకొనుచువలె నిటువటు పంగి నీలుచు, చెవియొక చేతితో మూసికొని పిశాచమువలె నోరుదెరచి భయంకర స్వరముతో “అమ్మలారా! తాళకాలనే! అక్కలారా! సైదనరనే!” యని పాడుటకు మొదలు పెట్టును. స్త్రీపురుష వేషములు మోహితీకయమున నొకరినొకని వేడుకొనుటయు, సన్నుతింపక పోవుటయు విరహావ్యధచే చింతించుటయు ముఖ్యముగా నాటకముకొని యంశములై యుండును. మధ్యమధ్య హాస్యగాడు వినోదముగా నెప్పుడీమాటలను చూడవచ్చినవారువిని యానంద కరవశులగుచుండుదురు. ఇయవలక్షణనాటకమును చూచుటకై రూక పాతక చేతఁబట్టుకొని, హద్దుమీరివర్తించు మనించిన వయసుగ త్రేలును, రంకులాడిమాయముండలును, తాన్నడుగ త్రైల బోధనలలోదగులుకొని కోడెగాండ్రకై వెదకులాడుకులుకలాడులును, ఇంటిలో పనిపాటలులేక కూర్చుండి యుండెడి ముసలి విధవలును, ఈయిటుకులాడలం జూచుటకును, తమ వలలో వేసుకొనుటకునునై కోడెకాండ్రును గుంపులు గుంపులుగా తమవసులను శీఘ్రముగా తీర్చుకొని యత్యాతురముతోవచ్చి యాటగాండ్రకుచుట్టును వలయాకారముగా నిలిచియుం గూర్చుండియు సంతోషముతో చూచుచుండుదురు. ఈకోడెకాండ్రను వయసుక త్రైలనుం జూచినతోడనే వేషగాడు మోహనంబంధమైన కట్టును మిగుల నెక్కువగా పాడుచుండును. ఇది విని దృష్టికుండలవలెనుండు తలల నాడించుచు సంతోషించుచుండెడి యగుమాడిముండలనడిగియొక్కింత పోకచెక్కయు సగమాకును పొగాకుచెక్కయుంబెట్టించుకొని గొట్టెలు నెమరువేయునట్లు నమలుచు, కొందఱు రంకులాడులు తమకుదావున

నుండెడి విటకాండ్ర నోరకంటఁజూచుచు కిలకిలనవ్వునుంచుదురు. వేష గాండ్రు వారివారి నడిగి, యాకు చక్క పోగాకఁబెట్టించుకొని నమలుచు పాదునపుడు తమ్మురసము నోటికొలంకులనుండి జూలుచుండటనుచూడగా యాగానరసముటుల స్రవించుచున్న దేమోయని తోచును. వేషముయొక్క యందమునకును, పాటయొక్క మోధుర్మమునకును మెచ్చుకొని జాణకఁజ్ఱెలు కొందఱు తాంబూలములలోనను, ఫలములలోనను, కూకలో, పాపలాలో, లార్ధరూపాయలోయుంచి వారికి యినామొసంగుదురు. ఆకిటుకు నెఱింగిమున్న వేషగాఁడు వానిని బాగ్రితా బెట్టుకొనును. తమకు లేకపోయినను నెట్లయినను కష్టపడి నాలుగు వస్తువులు సంపాదించి వంటచేసి యన్నము, కూరలు, మాంసము మొదలైనవానిని తెచ్చి రహస్యముగా వేషగాండ్ర కారగింపుచేసి మిడించిన రండులునుంగొందఱుగలదు. తమమునట్టలేక వారిని మోహించి కొందఱు స్త్రీలు తమ యింటికిరహస్యని రహస్యముగా కాపిపుచ్చి సంకేతస్థలములో వారినిగూడి ముచ్చటదీర్చుకొనుట కలదు. కొందఱు యాటగాండ్రమీఁది వలపు నడంచుకొనజాలక సమయముచూచి చేతికిదొరికిన సొత్తులనుగొని వారితోగూడి వరారి చిత్తగింపుదురు. ఎండతో స్త్రీలు ఆవగటి వేషములవారి మూలమాన భ్రష్టులైపోదువురు. కొందఱు వీరికి తమమీఁద ప్రేమకులుగుటకుగా కావలసినవరకును, కల్లును, సారాయియుం బోయింపుదురు. ఈయాట లాడెడివారి దుర్మడత నెఱింగిన బుద్ధిమంతులైన కొందఱు గ్రామవాసులు వీరిని తమగ్రామములో నడుగుబెట్టనీయక తరిమి వేయుదురు. అయినను, తమకు గౌరవహానియు నవకీరియుం గలుగునని కాఁబోలు. కొందఱు వీరి నాదరించుచుండెదరు. వీధిభాగవతులవలె వీరు గ్రామస్థులను ప్రార్థించి యాటకు తాంబూలమును పుచ్చుకొనుటయు, నాడుటయులేదు. తమకు తామే గ్రామములోని బహిరంగస్థలములలో ప్రారంభించి చూడవచ్చిన వారలు తమ కొనంగెడి బహుమానమునుగైకొనిపోవుదురు. వీరిొక్క గ్రామములో నెలయు, రెండు నెలలును వసించి ప్రతిదినము నాటసాగించుచుండుట గలదు. “పిల్లికడుపు నిండినను, బావలో తలఁబెట్టుట మానదనిన సామెతగా” స్త్రీలు తమ భర్తలయెడల నంతయనురాగము కలిగివచ్చుగాయండినను, చపలచిత్తగుటచే వేఱుకొని పైదకుచుం

ఉదరు. అటువంటివారలీ వేషగాంధ్రవలలోదగుల్కొని భ్రష్టులగుట సంభవించును ఓ నాటకప్రియులారా! జాగ్రత్త! ఆటపాటలలో మోహితులరై యేనుకపావక కన్నుగలిగి శాంతలనేమరక ముఖంపుడు.

ఆ. పగటివేషగాంధ్ర శ పాటలు, నాటలు
వినియుఁగనియు మెచ్చి శ మోదులకట!
వానివలలఁ జిక్కువడిపోయెదరుగాన
నట్టిచోట్లకువిదఁ శ లరుగఁదగదు.

కొళాయిలయొద్దచేయు మోసము.

ఈకొళాయిలయొద్ద జరుగు మోసములు పట్టణములయందు మాత్రమేజరుగుచుండును. పల్లెటూళ్ళలో కొళాయిలుండవు. కావున నిట్టి యుపద్రవ మచ్చటయుండదు. ఉన్నచోట నెట్లు జరుగుననగా చిన్నవాండ్రైన బాలికలుగాని, బాలురుగాని, యేదైన యొకపాత్రమును గొనివచ్చి కొళాయియొద్ద నీళ్లుపట్టుకొనుచుండినయెడల కేళిమారివాఁడుచూచి తాను నొక చీన్నపాత్రమును చేఁగొని నీటికై వచ్చినవానివలె వచ్చి కొంచెము నిలిచి నీగుపట్టుచున్న యాబాలికనో బాలకుని నో చూచి “అదిగో! ఆప్రక్కయంగడికిపోయి కాలణాకు బీడిలుతీసుకొని యొకకాలణా నీవు తీసుకొనుము నీవు వచ్చేలోపల నీబిందెకునేను నీళ్లుపట్టి పెట్టెద శీఘ్రముగాపోయిర” మ్మని నెమ్మదిగాచెప్పిరెండ కాణులు చేతబట్టును. ఆబాలికయో, బాలుడో, నిమిషములో తనకు కాలణావచ్చుననియు, నేదైనను తీసుకొనవచ్చుననియు నానచెంది యర్ధణా తీసుకొని యంగడికి పరుగెత్తి పోవును. వెంటనే యామోసగాఁడాపాత్రము లోనినీరుబారబోసి, బిందెనుగొని యతివేగముగా పాటిపోవును. అంగడికిపోయి బీడిలుతెచ్చినచిన్నవాండ్రు, కొళాయియొద్ద తమపాత్రమును గొని మనుష్యునిగాని కానక యలునిటుంజూచి యేడ్చుచు తమయింటికి పోయి తాముచేసిన నేరమునకై యిరులపెద్దవారిచే బెట్టులుపుచుకొందురు. కాలణాలాభమునకుపోయి పదిరూపాయల నొత్తును పోగొట్టు

కొనవలసివచ్చినదిగదా! చూచితిరా! మోసము. గొప్పపట్టణములలో యిట్టివనులు ప్రతిదినము నెచ్చటనో యొకచోట నెన్నియోజనుగలవనో యుండును. పాపాత్ములైన ఈమోసగాండ్రు సర్కారువారిచే పట్టువడి దండన ననుభవించి మరణము నీరికి బుద్ధిగాకయుండుట మిక్కిలి వింతగా యున్నది.

ఆ. నీరుబట్టుచున్న నీ వారలగిడీల
కనిచి వారిపాత్ర నీ మఱవారిచి
పాటిపోవుదుగు కరవటవు దుర్గాస్థులు
మోచురికను మెలగు నీ డిదియెఱింగి.

బావిలో సొమ్ముపడినట్లు చేయు మోసము.

పట్టణములకు నెలువటనుండు దారిలో నడచినా యొక బావియొద్ద దొంగమోసగాండ్రు తన యిలాకాలో మోసపట్టుచు చక్కగా నేర్పిన ముమారు 7-8యేండ్ల వయసుగల పిల్లవానికి వుంచి చొక్కాయు దొంగి దట్టిచుట్టి చేయవలసిన పట్టణినిచెప్పి నిలిపి తాను దూరమున మరుగుగా నిలిచియుండును. ఆ బాలుడు బావియొద్దనిలుచుకొనియుండి యెవడైనా యాదారిలో వచ్చుచున్న సయమున మాటిమాటికిని బావిలో తొంగిచూచును నెక్కినెక్కి యేడ్చుచుండును. ఒంటిగా నిలిచి యటుల రోదనము చేయుచున్న బాలుని జూచి యాదారిని పోవుచున్న మనుష్యుడు చాల బాలివడి కొంచెము దగ్గరకుబోయి “అబ్బాగూ! ఒంటరిగా యీ బావియొద్దను నిలిచి యేడ్చుచుండెదవేల? కారణమేమి?” యని విచారించును అప్పుడాచిన్నవాడు మఱియు నేడ్చుచు, ఆమనుష్యుని చూచి యిట్లుచెప్పును. “అయ్యా! నేనును యింక నలుగురు పిల్లవాండ్రును వేడకగా నాటలాడుటకై యిచ్చటికి వచ్చినాము. ఆడుచుండుపపుడొకసారి మేమీ బావిలోతొంగి నీడలుచూచుచుంటిమి. అప్పుడు నేనుకొంచెమధికముగా వంగినాను తటాలున నామెడలో యుండిన బంగారపుగొలుసు బావిలో పడి పోయినది. అంతట నేను యేడువనారంభింపగా యానేరము తమమీఁ

దిక్కి వచ్చునని భయపడి యాపిల్లవాండు నన్ను విడిచి పాటిపోయినాడు. గొలుసు పోగొట్టుకొని యింటికి పోయినయెడల మావాళ్లు నన్నుకొట్టుదురు. నాకు భయముగాయున్నది” యనిచెప్పి మతియు వెక్కిరిచి యేడ్చును. ఆబాలుని మాటలు వినగానే యామనుష్యునకు దురాశ నజనించి తనలో “ఈప్రాంతముల నెవ్వరునునుష్యులు లేకున్నారు. కావలబట్టి నేను శ్రీఘ్రముగా బావీలోదిగి గొలుసును వెదకి యది దొరకగా పిలియొడిలో దాచుకొని కనుపడలేదని పిల్లవానితోచెప్పి సంగ్రహిస్తాము” కొని పోయెదను. వీరుచెప్పెడిమాటలనుబట్టి యోజింపగా పక్షిసంగము గొలుసు కనీసము పదిసవరనులయినను నుండకపోదని తోచుచుంత్రికుల ఈదినము నేను నిద్రలేచినవేళ మంచిది. ఎవరిముఖమును చూచుగునాగాని మంచి యదృష్టము కలుగునట్లున్నది. తడవుచేయకూడదు”గాటల తలంచి బాలునిజూచి “నాయనా! భయపడకుము. యేడువకు. పాపమే కానీకు సహాయముచేసెద. నేను బావీలో దిగి వెదకి నీబంగారుగొలుసును తెచ్చియిచ్చి పోయెదను. ఇవిగో! నాబట్టలునుచొక్కాయయు గొడుగును నిచటబెట్టి బావీలో దిగెదను వీనిని జాగ్రత్తగా చూచుచుండుము నేను దిగెద” ననిచెప్పును. బాలుడు సంతోషముతో “అయ్యా! ఆలాగే కనిపెట్టుకొని యుంటా” ననును. వచ్చిన మనుష్యుడు చిన్నగుడ్డను మొలకు చుట్టుకొని తన వస్త్రములును, కొంచెము డబ్బు జేబులోగల కాచొక్కాయయు, గొడుగును నచట పిల్లవాని చెంతనునిచి బిరబిరయ త్యాతురముతో బావీలోదిగును. వాడు సీళ్లలోదిగగానే, వాడుంచి పోయిన గుడ్డలును గొడుగునుం గైకొని యాబాలుడు బహువేగముగా పరుగెత్తి తనవానితో చేరుకొని యవి వానిచేయొసంగును. అంతట యిరువురును నిమిషములో జాడతెలియకుండా మాయమగుదురు. బావీలోదిగినవాడందఱు గొలుసును వెదకివెదకి కానక విసుగుజెంది తన కష్టము వృథాయగుటకు చింతింపుచు నిరాశచేసుకొని యెక్కివచ్చి యొడ్డన తానుపెట్టిన గుడ్డలుగాని, బాలుడుగాని కనబడక పోవుటయు, వెలవెలబోయి దిగులోండి నలువంకలంజూచి కానక “అయ్యా! పరునిసొత్తు సవహరింపవలయుననెడి దురాశచే నావస్తువులనే పోగొట్టుకొంటినే! ఆహా! పదేండ్లపిల్లవానిచే మోసపోయినానుగదా! వానిచ ముట్కార మేమని చెప్పవచ్చును?” అని తలంచుకొని కట్టుకొనుటకు

సయితము గుడ్డలేక సిగ్గుచెంది బానిలోనికి వెళ్ళిపోయెను. అప్పుడు అతడు ముగ్ధుడనై బాని బట్టెను. మోసగాంధ్రుడయ్యెను. కార్మికుల బాని వానికం బయ్యెననిచిత్తముగాయుండును. కావున బానిగ్రామమునకు వెళ్ళెను.

ఆ ఒరుడు మోసగించునీ నువ్వేకాదు బానిని
సభుడు వానిసొమ్మున నమ్మింకొనెను
బాని తానుగొనినను నీ పాపతురతనేగు
మాయకాని కొకడు నీ మాయకాదు.

నసు-చూచిదొంగతనముకనిపట్టు మోసము.

హిందువులకు మంత్రతంత్రములునుండు నమ్మకముగలదు. కాక ట్టి యీ దేశమున మనవాడు వానికొట్టకై యెంత ద్రవ్యమునైనను శిలవ్రుజేయుటకు వెనుదీయరు. ఇది పరంపరగా వాడుకయైపోయినది. సాధారణముగా మనయిండ్లలో యేబిడ్డకై నను, ముక్తియార్జియినను కొండము దేహముబట్టగాయంకిన యెడల ముసలమ్మలూరికుండరు. దృష్టిదోషమనియు, బాల్యగ్రహము నియు నింను నేసిమియో పేరులు పెట్టి, యేమయ్యగారిలో, శాస్త్రిగారిలో, యోగిలో, ప్రార్థించి గోకుమవిభూతిమంత్రించి యిప్పించిన నెన్నోయగునని పాకులాడుచుండుట మనము చూచుచు స్పష్టమయ్యెను? ఈ నెట్టిభ్రమ నూటికి కొంబదిమందికి కలిగియుండుననిన నశ్వమునకు దూరముకాదు. ఇట్టియల్ప విషయములలోననే గాక, పిల్ల పెద్దకార్యములనయిత మెన్నెన్నియో చేయించి ధనప్రయమాంత్రముచును. అందులనగలుగు ఫలితము వారికిని దేవునికిని మాత్రమే కలియవలయును. పట్టుభుక్తుపెట్టుకొని నండ్డిగిలించుచుండుట మాత్రము మనకుగలవలయుండును. ఇటువంటికార్యములలోన సంజనమాపేసిచూచి, పోయినసొత్తును, దొంగను, కనిపట్టుటయొకటి. ఇదిజగజ్జాలపుమోసము. ఎవరియింటనైనను నేడేనియు నాభరణముగాని, మఱియేదైన వస్తువుగాని, దొంగిలించబడినయెడల జీరుగునదేమనగా, ఆయింటిలోనుండు ముసలియుండలును, పెడకట్టెగయ్యాళిస్త్రీలును, కూసి "అయ్యా! సొమ్ముపోగొట్టుకొని యూర

కుండుటెట్లు? ఏదోతగినవయొకటిచేసి దొంగనుకోవట్టవలయును. దీని కెన్నోసాధనములైన పనులున్నవి. లేకపోయినవా? కుండమంత్రమో, మొరిటమంత్రమో, తంతులమంత్రమో, యేదోయొకటిచేసినయెడల నిజము తెలిసికొనవచ్చును. ఇటులగాక దొంగను స్పష్టముగా తెలుసు కొనుటకు మంచి యుపాయ మన్నిటికంటె మేలైన దొకటి గలదు. అంజనము వేయించుటయే యుపాయము. మంచి వానినిగా పిలిపించి యాపనిని జేయించితిమేని తప్పుక దొంగయు పోయినసామును సొక్కుటనిశ్చయము” అనియోజనజేయుచుండగా, వారిప్రసంగము నువినుచు యెంత కలిచియున్నవారిలో మాయలాడియు, మాంత్రికుల కుచే దోడుగవర్తించుచు, నెచ్చటనైన నేదేనిసందర్భము కలుగునాయని యరయుచుండుచదియు నైన తంత్రగ్రైయొకతె, వారిమాటలలో ప్రవేశమాను కలిగించుకొని “బానాను? అమ్మా! అదినిజమే! కాటుక వేసిచూచినయెడల సొత్తును, దానిఁగొనిపోయిన వానిని స్పష్టముగా తెలుసుకొనవచ్చును. దొంగతనమును కనిపట్టుటకు దీనినిమించినది మఱియొకటి లేదు. మీరు యోచించినది బాగానేయున్నది. కాని, అంజనము వేయువాఁడు నేర్పుగలవాఁడై యుండవలెను. ఎందఱొందఱో తాముకాటుకవేసి చూడెదమనెదరు. అందఱిని నమ్మరాదు. సామర్థ్యముగలవాఁడు నూటికొక్కఁడేయందును. తక్కినవారు యెప్పుడమేగాని ప్రయోజనము కనబడదు. శ్వర్థముగా ప్రయాసపడి ఫలితము లేకమానుకొని పోయినవారిని నేనెందఱిలో చూచియున్నాను. అటువంటివారు కూడదు. గట్టివాఁడుగా యుండవలయును. అటువంటివాఁడైనయెడల మీసాము చిక్కినట్లే! దొంగయు దొరకినవాఁడే! ఎఱిగినవానినియో గృతంగలవానిని పిలిపించుటమంచిది. ఈవిషయమున మిక్కిలిప్రసిద్ధిఁజెందినవాఁ డొకఁడన్నాఁడు అతఁడైనచో యీపనినిసాధించగలఁడు. నందేహించవలసినదిలేదు. చాలాగట్టివాఁడు. నాకు తెలిసినంతవరకును వలుచోట్లచూచినాఁడు. ఒకచోటనైనను వృథాకా లేదుఅదేమిమహిమయోగాని కండ్లతో తానుచూచినట్లేఁజెప్పి సొత్తుతోదొంగనుఁజిత్తియచ్చును. మీరువిన్నారోలేదోగాని, వారమురోజులక్రిందట వింతయైన దొంగతనమొకటిజరిగినది. రైస్మిల్లు సాదమునిసెట్టిగారియింట్లోయంధులుండగనే రఫలఘట్టిగపోయినది. వారు తమవలననైనంతవరకును

దానికొత్తకై ప్రయత్నించి తుదకునిరాశచేసుకొన్నారు. దానివెల వేయి రూపాయలకి కడపట నెవరో చెప్పగాని యాయంజగానిపిలిపించినారు. నిమిషములోపట్టిచ్చినాడు. వారింటనుంచేయుచున్న యాడుమనిషియే దొంగిలించినది. సొత్తుదొరికినంతట పెట్టిగారుసంతోషించి గొప్పబహుమానముజేసి మెచ్చుకొనిపంపినారు. అదిపోనీగాని మొన్నటిమాట జెప్పుదు? ఏమైనది? సాధు రామమేస్త్రివీధిలో, బాలశృష్టనాయుడు గారి గృహమున బంగారపుటాడ్యాణము, కాసులదండ, రసలకమ్మలు, మఱియునేమేమో చిన్న చేపెట్టెలోపెట్టి దానిని యిసుకపెట్టెలో పెట్టుటకు మఱచినారట. అదివెలుపలనేయుండినది. నగలతోకూడా యా పెట్టెమాయమైపోయినది. పోలీసులకు తెలిసినారు. అనుమానముగల చోట్ల సోదావేయించినారు. ఏమిచేసిననులాభముకలుగలేదు. కడపట యాకాటుక వేయు మాంత్రికుని పిలిపించినారు. అప్పటిసాత్తులుపోయి నెలదినము లైనవట. అతఁడువచ్చి యంజనము వేసిచూచి, వారి యింటి నొకరుగ నుండువాడా పెట్టెనుకొనిపోయి యూరివెలుపట మామిడితోటలో పూడ్చియుండటను తెలుసుకొని యింటివారలను, పోలీసువారినివెంటబెట్టుకొనిపోయి తానుచూచిన గుఱుతుల ప్రకారం ఆస్థలములో త్రవ్వించగా నగలతోకూడా పెట్టెదొరికినది. పిమ్మట నొకరును వారేమిచేసినారో తెలియదు. అంజనగానిని పోలీసువారుకూడా చాలామెచ్చుకొన్నారు. నాకు తెలిసినంతవరకును కాటుక వేసిచూచి దొంగసాత్తును తెలుసుకొనుటలో వానివంటి నమగ్గుడులేదు చాలా గట్టివాడు. మంత్రశాస్త్రమున నారితేటినవారికేగాని యితరులకా విద్యలభింపదు. నేనుచెప్పినవాడన్ననో, అన్నిటియందును సంపూర్ణమైన శక్తిగలమొసగాడు. అతఁడు పిలువగానే తటాకున వచ్చెడువాడుకాడు. ఎవరైన బాగాయెఱిగినవారుపోయి ప్రార్థించిపిలుచుకొనిరావలయును. ఔను! సామర్థ్యముగలవాడు యితరులను లక్ష్యపెట్టునా? వానికేమి? మనవంటివా రెందతోగదా! ఎట్లయినను మీరతఁజిలుచుకొనివచ్చితేనే మీసామ్మ గొనిపోయినదొంగను కనిపట్టియచ్చును. నేనుదృఢముగా చెప్పగలను” అని చెప్పను. ఇంటిలోనియాడంగులా మాయలాడి మాటలువిని, యామంత్రగాని నెవ్విధముననైనను పిలిపించవలయుననెడి తలంపుగొని, యింటిలోజూడమనిచేద్దగరి

యంగలార్చి “యంజనగానిఁ బిలిపించి యంజనము వేయించవలసిన” దని ముష్కరముగాఁ బట్టుపట్టి “అయ్యో! బిడ్డపోయిననుపురిటికంపుకూ వలే”దన్నచందముగా, సొమ్ముసోయి యదియింక దొరకదని నిశ్చయించి కొనినంతట నయితము మీకీదురాశ యింకనుమానలేదా? చీ! అయం జనములు గింజనములు శుద్ధమోసము, నాకునమ్మతములే”దని యెంతచెప్పినను వినక బాధింపుదురు. తుదకతఁడు “మీయిష్టప్రకారము చేసికొనుండు. నేనుప్రవేశించను అంతయుం జూచుచుండెద” నని యాబాధ్యతను వారిమీఁదనేవేసి, వారివలన బాధతప్పినదే చాలునని యూరకుండును. అంతట నింటిలోనిస్త్రీలు తమతోడ నంజనగాని విషయమును చెప్పినపోలమ్మనుపిలిచి “ఓయమ్మా! నీకుపుణ్యముకలుగును మాకుకొండె మువతారముచేయుము. కాటుక వేసిచూచెడి యామంత్ర గానిని నీవు బాగాయెఱింగితి. న్నట్లు నీమాటలనుబట్టి గ్రహించితిమి. కావున నీవుశీఘ్రముగాపోయి యెవ్వధముననయినను నతనిని పిలుచు కొనిరావలసినది. మాసొత్తులు దేవునిదయవలన దొరికెనేని మేమునీవు చేసినమేలునుమరువము. గొప్పబహుమానము చేసెదము అడ్డుమాటలు చెప్పకత్వరితముగా పోయిర”మ్మనిపోవుటకును వచ్చుటకును బండిచార్చి యు చేతిశలవులకును బెట్టుకొనుమని, కన్ను పెట్టుటకు గణాధిపతివ్రాజగా నొకటియోరెండో రూపాయలు చేతనొసంగి ప్రయాణముజేయుదురు. అయినను, తనయింటవంటగానందున భోజనముచేయలేదనిచెప్పి, యా తరగరిమోసగత్తె యచ్చటనేయన్నపండిని యాకులువక్కలుండిసికొని వయినమైపోవును. అంజనమువేసెడివాఁడు నచ్చుననియు, తమసొత్తులు చిక్కుననియు, నింటిస్త్రీలు మిక్కిలియాశతో యిరుగుపొరుగుల యమ్మలక్కలతో తద్విషయమై ప్రస్తాపించి గుసగుసలాడుచు మంత్రగాని రాకకునిరీక్షించుచుండుదురు. తరగరియాడుది తనకు తెలిసియున్న వాడు కదానునియొద్దకుఁబోయి వర్తమానమునుచెప్పి, మఱియుం గొన్ని రహస్యములెఱింగించి “మంచిచోటు యుక్తిగా యెంతడబ్బును లాగినను లాగుకొనవచ్చును. ఈవిషయములో నీచాతుర్యమంతయుం గనుపరచవలయు”ననిన వాఁడుదానితో “నీవామాటచెప్పవలసినదియేలేదు. యేచోట యెట్లుచేయవలయునోయటులచేసి వారికినమ్మకముబుట్టినవగలను. నీవు కొత్తదానివలె నాశక్తి తెలిసియుండియుం జెప్పదవేల? యెట్లు

“చేసేదనో చూశువు - క” ఎదురి కాల్చి మహావట్టనొకప్పుడు నెల వేయి నదట్టముగా విడూరినిపూసి కడుగు దులుగు దులుగు నుండే పూర్వపుట్టాడు. పుట్టాడు బట్టాడాని దాని పొడ వాళ్ళనుకొట్టి ను కొట్టిన నో మురిపి నవియు రాగిలో చేసినవియు వైన గడిమములుగొడిగి, మహావట్టనకు తాయనుగుట్టి చేత వెండికట్ట చేసిన బెత్తమునుట్టి నిలువ చ్చినచూ డునుగిషిలో కూడా సొత్తుపోయినవారియింటికిరచ్చి వాటికి మనుగుట్ట గూర్చుండును. ఆవోలమ్మ లోపలికిపోయి మాంత్రికులనువచ్చిన వర్త నూనమునుచెప్పును ఇంటిలోన్నిన్నీలు సొత్తుపాటుతో వరుణమాడ బోయెదరని లోపలనతనికి చాచవేరి వాటికినిచ్చి “అయ్యా! ఇచ్చట కూర్చుంటి కేల? లోపలికి దయచేయండి” యనిలిచి లోడ్కొనిపోయి చాచమీదఁ గూర్చుండి బట్టుదును. అతఁడు నూగూడకదేయోయిం చుచున్నవానివలె దిక్కిలు చూచుచుండును. ఆదంగులవలెనాచి “గట్టి వాఁడుగా కనబడుచున్నాఁడు ఇతనియందు చాలా వహితుగిలిగియుం దునని లోచించుచున్నది. చూచిరా? యేదైనను మాటలాడుచున్నాఁ డా? డంబపు నేమకాంక్షెయ్యుచో యిదివరకు నన్నియో ప్రజ్ఞనూ టలుఁజిక్కియుండును. కార్యార్థం హులులునానా! కావుననే మానము గా యున్నాఁడు” అని యుగిసిలో నొకరుచెప్పి గుఱులు పోవుచుం దును. అపుడతని బిలుచుకొని వచ్చిన పోవుచో, గూయింటి వ్యంతపు దానివలె, తానే నూటలాడు కువక్రమించి యతనితో “అయ్యా! చాలానెలగల సొత్తుల బోయింబి. మీరు కట్టతో వానిని నికట్టికెప్పి నయెడల, మీకు మిగిలి బహుమానముచేసెదము నిగతుత్తప్ప యిత రులవలన యీని నెరివేరదని నేనెఱుంగుదును. దయయుంచివచ్చినా రు ఇంకమియిష్టము. నిష్టులేవునిలెల్ల యున్నా” ననియింటిస్త్రీలకు విషయము తెలియజేయుచునై గగ్గించును వాగు జరిగినవందశృముల నతనితో చెప్పి ఎక్కిన స మీరు కాటుక నేసిచూచి పొంగుకునవట్టవలెను మేము మీకు గొప్పబహుమతి చేసెదముగాని యది మీకు గొప్పవిష యముకాదు. మీకీర్తి యుపెరియించును. ఎట్లుచేసినను మియిష్టము” అని వేడుకొందును వాఁడు వారివలన వర్తమం మంతయం దెలిసి కొని తలఁయూచి “కానిండు. దానికేమి! ఇదియొక గొప్పవిషయము కాదు. అలాగే కనిపట్టికెప్పుడ. సాధారణముగా నేనువచ్చియెవరిఇంట

ను చూచుటయే లేదు. నాయొద్దకే కావలసినవారు వచ్చి నామాటయినట్టి పోవుచుండుదురు. వచ్చినవా రెవ్వరు నష్టముచెందినది లేదు. ఎవరైనను విడువక చాలా బలాత్కరించినపుడు విధిలేక వారి మాట నిరాకరింపకూడదని యాస్థలమునకుమాత్రమే పోవుచును. అదియు నూటికి యొకటో రెండో చోట్లు మాత్రమే ! ఇపుడన్ననో యీ యమ్ముగారు చేసిన తొందటబట్టి రావలసినవచ్చినది. సరే! ఎట్లో యొకలాగున వచ్చినాను. వృత్తాంతమును చెప్పినారు గదా! చూడవచ్చును లేదు.” అని కడుశాంతముగా చెప్పును. ఇంటివా రతడు “చూడవచ్చును చూడవచ్చు”నని యెప్పుడో చూచునట్లు చెప్పుచుండుట విని “అయ్యో! అటులాడు. మీరు దయయుంచి నేడేచూడవలయును. ఆలస్యము చేయడ మెందుకు? కొంచెము శ్రద్ధవహించండి” అని తొందర పెట్టి ప్రార్థనజేయుదురు. వాడు కొంచెమాలోజించి వారిని చూచి “ఈదినము చూచుటకు వీలుకాదు. శ్రాత్తవేటలో యొకరి యింట నిన్న దొంగతనము జరిగి చాలా సొమ్ముపోయినది వారు వచ్చి చాలా ప్రార్థించినారు. గొప్పవా రగుటవలన యీదినము వచ్చునట్లు మాటయిచ్చినాను. యిప్పుడుకూడా యిరువురుమనుష్యులు వచ్చి మాయింటియొద్ద నున్నారు. ఈమెచేసిన తొందటవలన యిచటికివచ్చి మీతో మాట్లాడి పోవచ్చునని యామనుష్యుల నచటనే యుండవలసి నట్లుచెప్పినవచ్చినాను. వారిని యీమెయుచూచినవచ్చినది. కాబట్టి నేడు నేనచ్చటికి పోయితటవలయును. ఇచ్చటికి రేపటిదినము వచ్చేద ఆలస్య మగుచున్నదని మీరు భయపడవలదు. మించిబోయిన జేమియులేదు. పాతాళలోకములో యున్నను మీ సొత్తును కనిపట్టగలను. ధైర్యము గాయుండుడు. సరే గాని” యని వలికి మరల కొంచె మాలోజించి “దొంగతన మెచటజరిగినది? ఆస్థమెక్కడ?” అని యడుగును ఇంటి వాగులో, నొకస్త్రీ “అదిగో! ఆయిరిలో నే! నగలు చిన్న పెట్టియలో పెట్టి యాబీరువా నడిసెయిరలో యుంచినాను. తలుపు మూసి బీగము వేసినాను. ఏదో తొందట పని వలన బీగములను తీసుకొనక యాబీరువాలో నట్లెగిరిచ్చియుంచి పెట్టినాను. మరల యాజ్ఞాపకమేలేదు. నేనీ యిరలోవచ్చి చూడనులేదు. సాయంత్రము ప్రక్కయింటికిపోయినాను. అప్పుడు యింట నెవ్వరునులేరు. వాకిటి తలుపునకు బీగము వేయకుండా

దగ్గఱకు మూసిపోయినాను. కొంతసేపటికి వచ్చినాను. అప్పుడున్నా దొరువా చూడలేదు. సాత్రి భోజనముచేసి పడుకొనబోవునమయమున బీగములకూట జ్ఞాపింపినది. బోయిచూడగా నేను తగిల్చినట్లయిం డినది. బీగవ పెరిచిక్కిరిచినాను. అందు నగలపెట్టె కనుబడలేదు. ఎట్లు బోయినదో దేవునికనుమీవంటివారికిని దెలియవలెనేకాని మాకేని యుం దెలియకున్నది. సుదూరంగా ను 400లు మతింపుగల నగలపెట్టెలో యుండినది. ఏమి మాయమో, ఎవరు హరించినాగో యాజ్ఞాకుదొరకలేదు. మీరు పెద్దమనసుచేసి శ్రద్ధపుచ్చుకొని సొత్తునున్నా దొంగనున్నా కనిపట్టకలసి దేకాని యితరవిధముగా దొరుకు ననెడి నమ్మకములేకున్నది. ఈవని మీవలన గావలయునేకాని యింక నొకరి వలన నగునదికాదు" అని బహువిధముల వేషకొందును. అతడు వివరముగా స్మృతాంతమును చెప్పియుకొని తలయూచి "సరి! మంచిది. కాని నేను చేపటి యుదయమున వచ్చెద. పూజకు సామానులను, కావలసిన యితరకస్తువులను సిద్ధముచేసి పెట్టండి నేనువచ్చిపంతట నొకటియుం గొఱంత యుండికూడదు ఏమి తగినైతను ప్రయోజనము కలుగదు. ఇ"గో! యావస్తువులూట్టి వ్రాసి యచ్చన ప్రితకారముగా తయారు చేయవలసినది" అని పూజకు కావలసిన సామానులను, వస్త్రములు, ఫలములు, పలువిధముల భక్ష్యములు మొదలైతని సుమారు 500 లకు తక్కువ గానుండునట్లు తోక్చి నీ దమ్మును ఇంటిక్రొత్త వాడు చెప్పి నట్లు చేయించుముటకు నమ్మితించి "నీవు నన్ను రాక నిన"దని వేడి తాంబూలము నిచ్చి పంపెదను. అతడు బోయిపంతట తమవిషయ మాన శ్రద్ధవహించి ప్రయోజనవిరోధి యనని బిగ నుగి నివచ్చిన పో లుచ్చును బిగ్గిలై బ్రాభింగిచి "అమ్మా! ఈకార్యమంతయు నీవు దగ్గఱ నుండి బరిగించవలసిన"దని కోరుదును. పోలన్న తనను తీసుకొంటులే దని మొదట కొంత బిగింపుచేయునుగాని పండు ప్రార్థించిపంతట విధిలేక యొప్పుకొనినదానివలె నటించి నమ్మించి ముప్పుటలను తనభోజనమునగా యచ్చటనే కడపుకొనును. ఇంటియాడంగులు ఇంక తమసొత్తులు దొరకుననెడి సంతోషముతో మంత్రగఢు చెప్పిపోయి నప్రకారముగా, భక్ష్యములు సిద్ధముచేసి, పండ్లు, వస్త్రములు, సారాయి, యితర పూజాద్రవ్యములు తయారుచేసి పెట్టుదురు. మఱునటిచినమున

సూర్యోదయకాలమునకు మాంత్రికుడు చెప్పినమాటప్రకారమువచ్చితనకువిజనముగానుండునైత్యకపుటరయొకటిశుద్ధిచేయించి సిద్ధపరుపబడినవస్తువులన్నియు నందుపెట్టించి, యందఱును తానుపిలుచునంతవరకు లోకలరాకూడదనిచెప్పి తలుపుమూసుకొని లోపలచేరి పూజ జరిగించుచున్నవానివలె నటించును. తనకు కావలసినవరకు నచటనుండు భక్ష్యములును వండ్లును తృప్తిగా భజించి, పిమ్మట నొకకలశముఁబెట్టి, మిగిలిన భక్ష్యములు, ఫలములు దానికి ముందువై పున నునిచి, తానుతినినట్లు తెలియకుండుటకై వామీఁద పూవునుపోసి, కొన్నిపూవులతో యాకలశము నలంకరించి కర్పూరము వెలిగించి, తలుపుఁదెఱచి జనులు లోపలవచ్చి కూర్చుండవచ్చునని చెప్పును. అతఁడు చేయువనులును, సొమ్ము కనిపెట్టు సామర్థ్యమును చూచుటకై యింటివ రేగాక వారికి ముఖ్యులుగా యుండెడి యరుగుపొరుగువారునువచ్చి యరలోకూర్చుండుదురు. అంతట వాఁడు తనరొండినిదోపుకొనియున్న చిన్నపబ్బీ నొకదానినితీసి యుందుండి నల్లనికాటుకను గురిగింజనమాణముగొని దాని నొక తమలపాకుపై చుక్కగాపెట్టి, యాతమలపాకునకు ధూవదీపనై వేద్యము లొనరించి యచ్చటనుండిన చిన్న బాలురలో నెవనినైన నొకనిం బిలిచి కూర్చుండఁబెట్టి, వానిముఖమున గోలెడు విభూతిరాచి తలపై నాలుగు అక్షింతలువేసి, మంత్రించువానివలె యొకనిమిషకాలము పెనవులు గదల్చుచుండి పిమ్మట “అబ్బాయీ! ఇదిగో! ఈయాకుపైఁబెట్టిన కాటుకచుక్కమీఁద దృష్టి నిలిపిచూడుము. చూచి నీకేమి కనువడునో చెప్పుము” అని యాకు వాని యరచేతఁ బెట్టును. ఆబాలుఁడు దృష్టించి 5-6 నిమిషము లపైచూచి “నాకేమియుం దెలియలే”దనును. మంత్రగాఁడు “సరీ! వీనికి కాటుకశక్తి యంటలేదు. వీనివలన ప్రయోజనము లే”దనిమఱియొక పిల్ల వానిని పిలిచిచూడుమనును. వాఁడును మొదటివానివలె చెప్పును. పరుసగా నలుగురైదుగురు పిల్లవాండ్రచేత నిచ్చిచూడుమనును. అందఱును మొదటివానివలెనే చెప్పుదురు. తరువాత మంత్రగాడు యింటివానినిజూచి “వీరెవ్వరునుంజూచుటకుపయోగించువారుగా నుండలేదు. వీధిలో నెవ్వరైననుండిన యొక బాలుని దోడ్కొనిరండి” యని చెప్పును. వారు బిరబిరబోయి యిద్దరు ముగ్గురిని పిలుచుకొనివచ్చినిడుతురు. వారిచేతయిచ్చినను మాకేమియుం

దెలియలేదని పలుకుచును. ఇంతలో మఱియొకపిల్లవాడు వీధిలో నాడు చుండగా వానిని బుజ్జగించిపొయితురు. వాడు భయపడి కొంచెమునా చాక ముష్కరము చేయును. ఇంటినాగు వానికి చిరుబండముల బ్రౌణములు యాతఁడూపి బుజ్జగించి మెల్లగా పిల్ల మకొనిచచ్చి విడుదలగు. పిల్లవాడి మంచిచూపులతో వానిని నగ్గరింపజేసి ధైర్యముచెల్ప మాన్పునడ బెట్టి కాటుక తమగొనెను. వానిచేతిలో బట్టి “నాయనా! భయము లేదు ధైర్యముగానూచి నీకేమయినంగఁగఁజినయెడల చెప్పుము” అని వీపునట్టి దడుపునచ్చింపకును. అన్నిసాఁడు నిదానముగా పగిలినపములు కాటుకనుదృష్టించిచూచి దేహమునడవడవడవడగా పాహాభయము తో “అయ్యో! అయ్యో! అబ్బబ్బో! ఏదో గొప్పనొయితుననబడును న్నది. ఆనెలుగులో దిచ్చటియవట్టుకొని యైవారుగురు భయంకరచూప ములతో నామీఁదికిరచ్చుచున్నాడు. నాప్రాణములు పోవుట్లున్నది. వీరు నన్నేమి చేయుదురో తెలిసినదికాదు. దగ్గఱగా వచ్చినారు. ఇంక నెట్లు? చాలాభయముగాయున్నది” యని మేనుచమరింపగా తహతహ పాటుతో పలుకును. కాటుకవేయువాఁడు వానివీపునట్టి “ఘరవా లేదు. భయపడకుము నేనున్నాను. వారు నిన్నేమియుండేయఁజాల” రని ధైర్యముచెప్పి యింటివారినిచూచి “సరి! వీనికియంజనశక్తి బాగుగానంటి నది. చూడదగినవాఁడు దొరకఁ జేమోననియు, నా కాటుకవ్యర్థమైనదని మీరుతలంతులేమోననియు నేను చాలాభయపడినాను. ఇప్పుడు నాకు పరిపూర్ణమైన ధైర్యముకలిగినది. ఇంక వీనిమూలముగా యెంతకార్యమైననుసాధింపగలను. సంజేహములేదు మంచికాలము” అనిపలికి ఇంచుకయోచించి “సరి! దానిదొరికినది. శీఘ్రముగా రుచులు దక్షిణతెచ్చి పెట్టండి. దక్షిణపెట్టకున్నయెడల భతాసఁడు సొత్తును, దానిఁ గొనిపోయినవానినిఁ జూడనొట్లఁడు. అటుల దక్షిణపెట్టకుండినచో నేను మంత్రించనేకూడదు. దారిచిక్కినంతట తడవుచేయుటలో లాభములేదు. ఆవాహనయైనదేవత తొలంగిపోవును. తెండుతెం”దని త్వరచేయును. అటుపై మంత్రించుటనుమాని యూరకకూర్చుండును. ఇంటివా రతని మాటలువిని యవలకుఁజోయి యొకరితోనొకరు “అయ్యో! ఇతఁడు మొదటదక్షిణకావలయుననిచెప్పక యిప్పుడు తెమ్మునుచున్నాఁడు. అంజనముచూచుటకు కల్పమంతయని నిర్ణయించుకొనలేదు. దక్షిణయే

యిరునదియై నురూపాయలై నవుడు కట్నమేమడుగునో తెలిసినదికాదు. ఇప్పటికే పూజసామానులకుగా యేబదిరూపాయలకు పైగానేయైనది. ఎట్లు? దక్షిణపెట్టుకున్నచో అంజనము చూడననుచున్నాడు. చేయుచున్నకార్యమును తటాలునమానివేయుట యోగ్యముకాదుగదా! ఈ యల్పమునకు మనమూలోచించితిమేని సనిచెడిపోవును. మొదటనేమనమూలోచనచేయక కర్పుపెట్టినాము. ఇప్పుడు చింతించిన లాభమేమి? ఏమైననగును. చేయుచున్నవనిని నడుమ నిలువరాదు. ఇచ్చితీరివలసినదియే!” అని యాలోచించి దమ్ముడియైనను తక్కువలేకుండా వాడు కోరిక ప్రకారముగా తెచ్చి దక్షిణపెట్టుదురు. అంతటమంత్రగాడు మరల జవముప్రారంభించి బాలునిజూచి “అబ్బాయీ! చూడు! ఇప్పుడునీకేమికనబడుచున్నది? చెప్పము?” అని యడుగును. ఆపిల్లవాడు దేమియుండెలియలేదనును. కాటుకవేయువాడు డొక నిమ్మపండును కోసి యాబాలునికి దిగదుడిచి కొంచెము విభూతి మీదజల్లి “భయపడవలదు. ఇప్పుడు దృష్టినిలిపి చూడు”మని చెప్పును. ఆచిన్నవాడు కొంచెము తడవుచూచి “ఓయబ్బో! అదేమిరూపము? ఎంత పెద్దనోరు? ఎంతపొడుగుకోరిలు. ఓయయ్యా! అప్పటికప్పటికీపెరిగి పెద్దదగుచున్నది. తాటిచెట్టుపొడుగైనది. నిప్పులురాలుకన్నులతో నన్నుచూచి పండ్లిగిలించి గ్రుడ్డు గిరగిరఁద్రవ్వుచున్నది. అయ్యయ్యా! వచ్చెనువచ్చెను. ఆభూతము నామీఁదికిదూకుచున్నది. చాలా భయముగానున్న”దని కూతలు బెట్టి గజగజవడంకుచు “ఈభూతము నన్నుమ్రొంగివేయుట నిశ్చయము. ఇంక నేను చూడఁజాలను నేనువెళ్లెద. నావలనగా”దని లేవబోవును. అంజనగాడు వానినిపట్టుకొని “అబ్బీ! కదలకుము. నీకేమియుభయములేదు. అది నిన్నేమియుంజేయదు అటులకనుపించునేగాని మతేమియుదుడుకుతనముంజేయునదికాదు. ఎవరనుకొంటివి? భేతాళుఁడునుమా! దైర్యముతోదండముఁ బెట్టి దొంగిలించుకొనిపోబడినసామును చూపుమనియడుగుము. అంతట యాభయంకరరూపముమాని నీకు కనుపడియంతయుండెప్పును” అని బోధించును. ఆపిల్లవాడు కొన్నినిమిషములట్టేజూచుచుండ “ఓయిభేతాళుఁడా! ఓయయ్యా! నన్నేమియుంజేయకుము. కరుణించి దొంగలెత్తుకొనిపోయినసాములను దొంగనుంజూపుము. కోపముమాను”మని వేడుకొనును. అందఱును నాశ్చర్యముతో

బాలుడు చెప్పేది మాటలను వినుచుండుదురు. మంత్రగాఁడు పిల్లవానిని నూచి “బాలుడు డిచ్చుచెప్పినాఁడు? ఏమిచెప్పినాఁడు?” అని యగుచును. బాలుడు పదినిమిషము లేచియుంబలుక మానుచుండి, “అధ్యయనరంగాము మాయమైనది. పెద్దకోర్కెమోటి కనబడుచున్నది. యావెలుతురుగో నదిగో! శివుడిగుడి కనపడుచున్నది. గుడిమీఁద బంగారునీరుపోసిన శివురమున్నది. వాకిట బంగారునీరు ధ్వజస్తంభమున్నది. గంటలు గణగణ గాలికిమోగుచున్నవి. గుడికదురుగా పెద్దవీధియున్నది. ఆవీధిలో కొంచెముపూరము పోయి పండ్ల యుత్తరపువైపున నందువీధి యొకటి కనబడుచున్నది. అయిదానియింట్లు దాటినంతట పెద్ద మద్దెట్టిల్లున్నది. దానికి తూర్పువాకిలి. ఆయింటిలో కూటమునకు దక్షిణభాగమున నర యొకటికలదు. అందు పెద్దవీరువా యున్నది. బీరువామూసి తాళముల గుత్తియంచే తగిల్చియున్నది. బీరువాతాళము దానియందుదూర్బబడి తక్కినదీగములు ప్రేలాడుచున్నవి. బీరువాతలుపులపై అ. క. మ. యని యొకవైపునను, ధనలక్ష్మీయని యొకవైపునను వ్రాయబడియున్నది” యని చెప్పుచుండగా విని యింటిలోని మతిలేనియూదునా కొకరినూచి యొకరు మహదాశ్చర్యముతో “బేరా! విన్నారటకన్నా! ఎనఁదో వీధిలో యాకొనుచున్నపిల్లవాడు ఎప్పుడును వచ్చిచూచియున్నవాడు గాఁడుగదా! వీనికి మనయింటిలోనివిషయము తెల్లుతెలియును? పుట్టువూర్వోత్తరములు పండునాలిచి చేకఁబెట్టినట్లు చెప్పుచున్నాడు. మనయింటిలోనిగురుతులును, జరిగిన సందర్భములును నీఁడెఱుంగునా? భేతాశుఁ డివియన్నియుం జూపుచున్నాఁడుకాబోలు. మంత్రగాఁడు చాలాగట్టివాఁడుగాయున్నాఁడు. ఇతఁడు నిస్సంశయముగా దొంగను పట్టియివ్వఁగలడనికోరుచున్నది” యని రహస్యముగా మాటలాడుకొని యంజనమువేయువానిమహిమకు మెచ్చుకొని వానిని కొనియాడుచుండుదురు. కడవట వాడు తమనోట మట్టిగొట్టిపోవునని పాపము వారెఱుంగరు. ఎట్లు తెలియును?

మంత్రగాఁ డడుగుచుండగా యాబాలుడు మతియునిట్లుచెప్పును. “తాళములగుత్తి బీరువయందు ప్రేలాడుచున్నవేగాని యింటిలోనివారెవరును కనుపడలేదు.” అనిచెప్పుచుండబాలుడుచెప్పిన ప్రతిమాటకు నునంజనగాడు “అ!నరే! ఊ!పిమ్మట? ఏమికనబడుచున్నది? బాగాజూచి

“కష్ట”మని యూకొట్టుచు హెచ్చరించుచుండును. ఆపనివాడు “వాకిటి తలుపు దగ్గఱకు మూసియున్నది. ఆడుమనిషి యొకతెవచ్చి కడవలో నిలిచి యటునిటుంజూచి తలుపు తెఱచి లోకలికవచ్చినది బిరబిరబీరువాయుండెడి యరలోనికిరిగి, బీగముతోతలుపులు తెఱచి బీరువాలోచూచుచున్నది మూరెడుపొడుగు, జానెడువెళల్పుగల నల్లరంగుపూసినచిన్న పెట్టెనెత్తుకొని సంకఠెట్టుకొని మరల బీరువామూసి పడివడిగా వాకిటి తలుపువేసి వీధిలో ప్రవేశించి వేగముగా యుత్తరపు దిశగా పోవుచు న్నది. సూర్యాస్తమానమైనది. ఆయాడుమనిషి యూరుదాటినది. అచటనుండు చెట్టుగుంపులో వ.టియొకతెయూడుమనిషియు మగవాడొకడును నిలిచియున్నారు. పెట్టెగొనిపోయినమనిషి పారియెద్దకుచేరి, యేమోచెప్పి యాపెట్టెను పురుషునిచేత యిచ్చినది. చీకటిపడి యిసుమ్యలు జాడగా కనబడుచున్నాగు. వారును గురునుగూడి యొక్కడిగో పోవుచు న్నాగు. మొదటియాడుదానిని యెచ్చటనోచూచినట్లున్నది కాని తక్కిన స్త్రీపురుషులు గుఱుతు తెలియలేదు. వాతచాలాదూరముపోయినారు. రైలురోడ్డు కనబడుచున్నది. దానిని చాటినారు.” అనిచెప్పగానే యింటివారు రహస్యముగా తమలో నొకరికొకరి “ఆహా! విన్నారా! బట్ట బయ్యలై నది. మనకెచ్చట సంబేహముగలదో యచేవచ్చినది. ఆముండయే! మొదటనుండియు నాకుదానిమీదనే సంబేహము. మీరునమ్మరై తిరిగదా! ఇప్పుడేమిచెప్పెదరు?” అని యొకతెము “ఔనే! దొంగ ముండలశక్తి యెవరికి తెలియును? అది యంత గొప్పపని చేయునా? యిది యెంచినాము. ఆహా! ఎంతద్రోహమునకు పాలుపడినది. మఱి యొకతె దానిచెల్లెలై యుండును. అదిమగనివిడిచి యూరూరుదిరిగియన్ని విద్యలయందును నారితేజీస జాణకత్తై అచగవాడు దానినిటకాడుకాఁబోలు. బాగా తెలిసికొనినపిమ్మటగదా? వారికి దుర్గతికలుగుట. కానీ తెలియనిండు. వారినిపట్టి తెప్పించి కత్తికి కండగా కోయించక విడిచెదమా?” యని పండ్లుగొఱుకుచు పిల్లవానిమాటలు వినుచుందురు. అంజనగాఁడు బాలునింగని “నాయనా! బాగుగా జూడుము? వారు రైలురోడ్డుదాటి యెట్లుబోయిరి?” యని యడుగును. వాఁడు అదిగో! రోడ్డుకు కొంచెముదూరములో మామిడితోట యున్నది. వారాతోటలో ప్రవేశించినారు. లోపల సంధకారమయముగాయున్నది. చెట్లు

క్రిక్కిరిసియున్నందున నునుమూలు తెలియరా లేదు. గాని అయ్యయో! మొట్టమొదట కనుక కనరాకకు నునుమూలు భయపడకుము. ఇంకో! అయ్యయో! నోరు తెరచుకొని ప్రశ్నప్రశ్నలు పెట్టక పట్టదున్నది. అట్లేనాని నా పై అుప్రచున్నది. ఓతంప్రే! ఓయోహూ! నా ప్రాణములు నిలుపవు. అబ్బో! హో! హో! నచ్చింది నచ్చింది. ఇంక నీవు బాగున్నావు. చాలా భయముగా యున్నది" యనిచెప్పిన కేలుపెట్టి గిర్రుల చురుకుచు, చేతపట్టుకొనియున్న యంజనపు తిమలపాకు తటాలున క్రిందఁ బెట్టి పాకీ పోవుట కుంకించును. మంత్రవాది వానినిచ్చుకొని, "ఓరే! నాయనా! ఏల భయపడెదవు? భేతాళున కింతకోపము కలుగుట కేలకారణమున్నది? నీవేమైన నక్రమమైనదిని చేసితివా? చేసియుండిన దాచక పలుకు"మని యడుగును. బాలుడు "ఏదనినై నీవు ప్రాణిని దాని ప్రేలితో తోసినాను అప్పుడు జూపుడుప్రేలి కింయక యెంగిలి తగిలినది. లేశమాత్రమే! ఆచేతితో కాలు తమలపాకును త్రాసినాను. యింతే నేనుచేసినది. వెంటనే యిట్లుభయంకరరూపము కనబడుచున్నది" యని చెప్పను. ఆమాటలువిని మంత్రగాడు వెలవెలబోయి "ఓరీ ననికీమాలి నవాడా! కడాపట యిట్లుచేసితివేమిగా! ఇంక నదికి విషము లూరకుండిన, నువ్వముగా సంతయుం డెలియునుగదా! ఇంకలో నీకలుగుదృష్టి ధికలిగినదా? ఆయాకున కెంగిలి తగులనచ్చునా? కడపట చెడగొట్టి నావు. చీ! బుద్ధిహీనుడా! కావుననే భేతాళునకు కోపమువచ్చినది. వృథాభయముగలిగించునా? వరే! తెలియక తప్పుచేసితినిని చెంపలుగొట్టుకొని దండముఁ బెట్టి తప్పుడుంపునుని వేషకొని యింక నన్నను తప్పుచేయక కూర్చుండి యాశ్చర్యపుగుఱు లెచటికి బోయిరో యేమిచేసినారో జూచిచెప్పుము. బాగాదృష్టింపిచూచిని వేసి యాచీటికి బొంగి బాగుగా కనబడును" అని కూర్చుండఁ బెట్టబోవును. అపిల్లవాడు మూర్ఖముగా "ఓయబ్బా! నావలనగాదు, నేనింక జూడలేను. నాకు

మిక్కిలి భయముగాయున్నది. మీరు నన్ను చంపినను నేనుచూడను” అని వైద్యునిపట్టు వదలించుకొని తటాలున పాటిపోవును. ఈచిన్నవాఁడెవఁడు? అంజనము వేయువానికి సంబంధించినవాఁడేకాని యన్యుడుకాఁడు. వానిని యిటువంటిపరులలో ప్రవర్తింపవలసినరీతినినేర్పి మంత్రగాఁడు శానుపోయినచోట వెలువట నాట్లాడుచున్నవానివలె నుండునట్లుచేసి వానిని పిలుచుకొనివచ్చునట్లు యుక్తిగావించి తత్పూర్వముగానే తానునేర్చియున్నమాటలు వానిచే చెప్పించి యింటివారిని భ్రమింపఁజేయుచుండును. అంజనగాఁడు పోలమ్మవలనను ఇంటివారివలనను వృత్తాంతమును తెలుసుకొనిపోయి యాపిల్లవానికి చెప్పవలసినరీతినంతయుంజెప్పి వీధియందాడుచుండునట్లుచేసి, తానేమియుం నెఱుంగనివానివలె తనకురు పిల్లవానికిని సంబంధము కలిగియుండుట తెలియనీయక యుపాయముగా వానిని పిలుచుకొనివచ్చునట్లుచేసి పయినతెలిసిన విధముగా వానిచేచెప్పించెను. వాడుకవడియున్నయాపిల్ల వాఁడు నేర్చినట్లు జరిగించి విషయము పూర్ణముగా చెప్పక పూర్వమే వాడుక ప్రకారములేచి పాటిపోయెను. ఈ మహాతంత్రము తెలుసుకొనుట యెట్లు? ఇంకగతియేమి? పిమ్మట అంజనమువేయువాఁడు వెలవెలబోయినట్లభినయించి కొంచె మాలోజించి “ఓరిపాపాత్ముఁడా! ఇంక వదిలిమిషములు చూడక పాడుచేసితి వేమిరా! ఇంతలోనే దుర్బుద్ధిపుట్టినదా? అయ్యో! చేసినపనియంతయు వ్యర్థము గావించినావు.” అని కోపముతో యాపిల్లవానిని సూషించి యింటివారినిచూచి “ఇంకేమి చేయవచ్చును? దుష్టుఁడైన యాముండాకొడుకు తుట్టతుదికు పాడుగావించి వెల్లి నాఁడు. పదినిమిషములుండక భయపడి పరుగెత్తిపోయెను. ఈదినము పనిచెడిపోయినది. ఇంక చూడకూడదు. శుక్రవారమునాఁడు మరల కాటుకవేసి చూచెదను. ఇప్పటివలెనే పూజకు నర్హమును సిద్ధముచేసి యుంచండి. నేను వచ్చిచూచి మీసొత్తుఁ గొనిపోయినవారిని, ఆసొమ్ము లుండుచోటునుం దెలిసికొని స్పష్టముగా చెప్పెదను. ఇపుడు మూడుపాళ్లు తెలిసికొంటిమి. ఇంక కొనిపోయినమనుష్యులను, సొత్తులుండు స్థలమును మాత్రమే మనము తెలిసికొనవలయును. ఇదియంతగా ప్రయాసలోనిదికాదు. కష్టమంతయు మొదటనే యుండెను. అది గడచిపోయినది. ఇంక సులభముగా తెలుసుకొనవచ్చును. ఈచూచినపిల్లవా

నికి కాటుక బాగాయంటి దృష్టి స్పష్టముగా పాటినది. కాని ఇంకాలో వాడిట్లుచేసి పోయినా... సరే! జరిగినదానిని గురించి చీంతించినచో ఫలములేదు. అయినవని నై నది ఉండనిండు. మహామాయ మునిగిపోయినదిలేదు. ఈసారిచూడములో నివరమేర్పడకతప్పదు. కొంచెవూల న్యమగుటతప్ప యింపు. వజ్ర మేగుయును లేదు పూజనానూనూలు కొంత లేకుండా మీరు తయారుచేసి పట్టుకుడు చాలును. తరువాతపని నా చేతిలో యున్నది. మీరుభయపడవలదు. ఎచ్చటనుండినను మీసామ్ము రాట్టియిచ్చెద నని చెప్పెను. వాకోమి చేయబడును? వెల్లువయి వాని మాటలువిని గురించి కడు పులు సద్గుమనగా వ్యవహారతో మాటలాడుటకునయినము నోరుకాక వానినిచూచి వెల్లుగా “మంచినిపోయి రమ్మని పలుకుదును అంజనగాను. రానుతిసగా మిగిలియున్న భక్త్యములు, వండ్లు, మజిలీలు, వచ్చట పెట్టించిన పన్నులు... చూటగట్టుకొని తనవంశత్రము చక్కగా పనిచేసినదని లోలోన సంకల్పించుచు వెల్లుగా యిట్లువేరకడి పోవును అంతట యింటిలోని బుద్ధిలేని యా యాడంగు లొకపోటలేరి, “అయ్యో! వంతకన్నచేరి యింటిలోని ప్రయోజనము లేకపోయినది. మహామాయల యంజనము పేయను యునవిచెప్పినా... ఇప్పుడు వేసి చూసికే యింనుపించుగా నూనినాపాముల వెలవచ్చెను. ఈసారివేయించినచో పూజనానూనూలు నురగాయునామాత్రమే, యింతకన్నను నెక్కుడనినో నెచ్చుచేయకతప్పదు. ఇప్పుడుదగ్గిర యిరు నదియెదు నునామలలో ననిపోయినది. ఈసారి యెంతవెచ్చి పెట్టును నునో తెలిసిపడికాదు. పోయినమట్టుకు పోయినది, కావలసినంతవరకు నై నది. నాగవారిచూపులు నిగో బుద్ధి జేనివారమై సునము చేసిన యత్నమునకు భగవంతుడు జగిత ప్రాచుర్వ్యత్రము చేసిరాడు. యింతమట్టుకు చేరిన జగితాను. ఇంక దొంగకు తెలుసుట్టికట్టు గుక్కుగు విచ్చుచునునరుండుట మంచి” నని యులోలించి యంతటితో యాప్ర యత్నమునునూని యూరకుండుదును. తేనా? ఒకవేళ వాడికిను బుద్ధి రాక కొంతపిషయమును తెలుసుకొనవలయుననెడి యపేక్షగలవారై మరల నష్టమునుపెట్టుకొనుటకు నిశ్చయించుకొని యంజనగానిని పిలుచుకొని వచ్చుటకు పోయినయెడల యా నామబాడయే తెలియదు. పోలమ్మను పిలిచి విచారింపవచ్చునని వెదకిన యెడల యా మాయలాడి

వారికి కనుపించిన కనుపించకు. అంతటితో నిరాశచేసుకొని తమయ వివేకమును గురించి దుఃఖమునొంది చేయునదిలేక మిన్నకుండదుగు. పోలమ్మ యంజనగానిని సాంకేతిక నలమున సంధించి తనకు కావలసిన కమిషన్ పుచ్చుకొని సంతనముతో పోవును. ఈరుహాత్మురాలు ఇట్లే యచ్చటచ్చటం దిరుగుచు, నేదైన సంకల్పము కలిగినయెడల మంత్ర గానిని పిలుచుకొని నచ్చుజెప్పి పురికొల్పి యాయంజనగానిని పిలుచు కొనివచ్చి పయిన చెప్పినట్లు తంత్రము చేయుటకు తాను తెలుసుకొనిన విషయములన్నియుం దెలిపి యెఱుంగనట్లుండును. అంజనగాడు పోలమ్మవలన పృథ్వాంతమంతయుం దెలిసికొని యుండుటచే నమ యానుగుణ్యముగానటించి డబ్బులాగుకొనిపోయి పోలమ్మకు కమిషన్ యిచ్చి పంపుచుండును వీరికిదియేవృత్తి యిరువురికినియిట్లువాకిలిభూమి పుట్ర దేమియును నుండదు. కాబట్టి వారినికనుగొనుట కష్టము. జను లారా! ఇట్లే మోసగాండ్రు తరగరులమూలమున నచ్చటచ్చటజరుగు విషయములు తెలుసుకొని, దీనికొకకై తమయొద్ద నుంచుకొనియున్న పిల్లవాండ్రకు చెప్పనలసిన విధమును బోధించి, తాముపోయెడి సమీ పమున నాట్లాడుకొనుచుండునట్లుచేసి, యింటివారిద్వారా వానిని పిలి పించి, తమకు కావలసిన మాటలు చెప్పింతుగు. వారికింగల సంబంధ మును, తంత్రమును నెఱుంగక నిజమనినన్ని జనులు మోసపోవుదురు.

అంజనముచూచి దొంగలనుకనిపెట్టుట మహామోసముగాని నిజ ములేకమైననులేదు. అదియే నిజమైనయెడల గవర్నమెంటువారు కోట్ల కొలది ద్రవ్యమును కర్చుపెట్టి పోలీసు డిపార్టుమెంటును పెట్టుకొననేమి టికి? వీరికే గొప్పజీతములనిచ్చి పెట్టుకొందురుగదా! ప్రపంచమున జ రుగుచుండు దొంగతనములను నులభముగా తెలుసుకొనుచుండుదురు కదా! అది సర్కారువారి కెంతయో లాభకరముగా నుండునుగదా! ఇటువంటి మోసగాండ్రు చెప్పెడిమాటలునమ్మి లోబడి జనులుతాము కష్టపడి సంపాదించిన డబ్బును దారబోసి, కడపట తమ యవివేకమును గురించి పశ్చాత్తాపమునొంది దుఃఖపడుచుండుదురు. ఆహా! ఇదియెంతటి యన్యాయ మనవలయును? ఎంతటి మోసము? ఈమాయకాండ్రు చెప్పెడి మాటలునమ్మక వీరిని చెంత చేర్చకుండుట శ్రేయము. లేదా? నష్టకష్టముల పాలగుదురు.

గీ. దొంగ కొనిపోయినట్టిసోత్తును నెటింగి
యంజనముఁజూచి చెప్పెదో ననుచువచ్చి
కల్లమాటలు వలికిరొక్కంబుఁ గొనెడి
తంత్రగాండ్రు నమ్మఁగాఁ దగదు జనులు.

బ్రాహ్మణులు జీవించు మోసము.

సాధారణముగా బ్రాహ్మణులమనియు, తమకంటె జాతిలో యెక్కువ వారు లేరనియు గర్వముతో డంబముగా బలుకుచు తిరుగుచుండు వారల నెందఱిని చూచుచున్నాము కాని వారు తమజాతికి సంబంధించిన సదాచార సంపదమాత్ర మెఱుంగరని చెప్పవచ్చును. తమకంటె తక్కువ వర్ణములవారని యెవరిని చెప్పెదో యటువంటి క్రిందితరగతులలోని వారు సయితము చేయ సాహసించలేని నీచకార్యములను ఈయత్తముల మనెడి బ్రాహ్మణులు చేయుటకు వెనుదీయరు. వర్ణాచార, వంశాచార, ధర్మములకన్నను, ధనార్జనాచారము వీరికి ముఖ్యము. స్నానము, సంధ్య, జపము, తపము, ననుట యెట్టిదో వీరిలో మూడువంతులవారికి తెలియనే తెలియదు. తాము బ్రాహ్మణులని పించుకొనుటకు కాఁబోలు మురికిబట్టి చెమటలోనాని, నల్లగా తోలు వారు వలె నుండెడి జందెమును మాత్రము విడువక తగిలించుకొని యండుదురు. వీరిముఖములలో ప్రేతకళ తాండవమాడుచుండును. ఆచార విషయమున నూటికి కోటికి నెవడైన నొక్కఁడుండునేమో గాని, తక్కినవారు తమ జాతి యెట్టిదియో, తమశీల మెటుల నుండ దగినదియో తలంపనైన తలంపరు ఏనూటికి పదిమందియో తాకవృత్తి వలంబించి కొంచెము విలక్షణముగా కనుపడినను, తక్కిన వారికి పైదిక వృత్తియే ముఖ్యమైన జీవనము. ఈవైదిక వృత్తిగల వారిని పగటి వేషగాండ్రని చెప్పినను చెప్పవచ్చును. వేషము మాత్రము వేసినను, దురాచారమంతయు వీరియందే నెలకొని యుండును. యీ రకములో చేరినవారిలో కొందఱుచేయునదేమనగ, ప్రొద్దుననే నిద్రలేచి ముఖము కడుగుకొని విభూతి రేఖలుదీర్చి గండపు బొట్టు పెట్టుకొని బిళ్లగోచులతో ధోనతులు గట్టి, మొదటిరాత్రి పుల్లనీళ్లలో వేసిన యన్నమో

లేక పులిసిన దోసెయో, యిడ్డనయో తినిగాని, లేక కాఫిహోటలు నకు పోయిగాని కడుపు నింపుకొని నోట నేమియు వేయనివారివలె నాలుగు వీధులుందిరిగి, యే యింటిలో శ్రార్థమో, యెవరి కొంపలో కర్పాంతరమో, యెవని గృహమున పెండ్లియో, పుణ్యాహమో, లేక యెక్కడ సమారాధనయో, ఎక్కడ నవగ్రహదానము నిచ్చెదరో యని విచారించుచుండుదురు. కొందఱు యేగుంట గట్టునో, యే రావి చెట్టు దగ్గఱనో, యేగుడిముందటనో చేరి యొకరితో నొకరు “ఆయింట నొక ముసలివాఁడు చచ్చినాఁడు. ఆనాయుఁడు కొంచెము కలిగిన వాఁడే! అతనియింట నేఁడుతిథి అదిగో! ఆపెద్దగృహమున కర్మజరుగుచున్నది. బ్రాహ్మణులకు భూరియిష్టదలంచియున్నాఁడు” యని యిట్లు తెలియబలుకుకొని, ఎచ్చటనైనను నేదేని విశేష కార్యము జరుగుచున్న యెడల సతఁ డేజాతికిచేరినవాఁడై యున్ననుసరే! పిలిచినవారివలెపోయి తత్పూర్వమే యచటికివచ్చియున్న బ్రాహ్మణులతో (వారును వీరివలె వచ్చినవారే!) చేరికూర్చుండి, “ఎవుడు దక్షిణ నొసంగుదురా, దాన మొసంగుదురా” యని నోళ్లు తెఱచుకొని, తమకు బియ్యమో, వస్త్రమో, గొడుగో, చొంబో, మఱియేదియో యొకటి దొరకక పొదనెడి యాశతో, తమకు బొత్తుగా యేమంత్రమునుం దెలియక పోయినను, తెలిసినవారివలె నచినయింపుచు, మంత్రములు పలుకుచున్న వారితో చేరి పెదవులు గదల్చుచు గొణుగుచుండుదురు. తమచేత యక్షతలివ్వక పోయినను ఎవుడును తమయొద్ద పొట్లము గట్టిపెట్టుకొని యుండుదురు గాన పానిలో నాలుగుగింజలుతీసి తాముగానే యజమానునిపై వినరి వేసి, తక్కినమంత్రము సంతయు విడిచి కడపటనందుకొని గట్టిగా “శత మాసంభవతి, శతాయుఃపురుషః, ఆయుష్యేవేంద్రియ, ప్రతితిష్ఠతి. చిరం జీవి చిరంజీవి, సుఖభవ సుఖభవ. అష్టైశ్వర్యాభి వృద్ధిరస్తు” అని చెప్పి యాశీర్వదింపుదురు. యజమానుఁడు తనశక్తికొలఁది దోచినది రూకయో, పాతికయో, యొసంగినయెడల తీసుకొని సంతోషింపరు. కుమారునకు వివాహమనియు, కాళియాత్రకుపోవుచున్నాననియు, భగవత్కైంకర్యమనియు, సంతర్పణయనియు, చెప్పి మీరు గొప్పవారును, ధర్మచింతగల దాతలునని నినినచ్చినాను. తగినసహాయము జేయవలయు.

పివేయుదురు. ఇట్లే కొంతకాలమునకుపూర్వ మొక బ్రాహ్మణుడు బాగుగాచదువుకొనినవాడే. యొక పేద బ్రాహ్మణపిల్లవానిని వెంట గొని చెన్నపట్టణములో గొప్పధనికుడైన యొక సెట్టిగారియొద్ద కరిగి “అయ్యా! వీనితండ్రి చనిపోయినాడు. నిరుపేద. కర్మ జరుగవలసియున్నది. యేమియు గతిలేదు. అయ్యా! పాపము! బ్రాహ్మణచిన్నవాడే! కర్మ చేయకుండిన జాతిభ్రష్టునిజేయదురే! యని ధర్మచింతతో ఇతనికివి నాకును సంబంధమేమియు లేకపోయినను, మీవంటి గొప్పవారిని యాచించి యీ కార్యమును నెరవేర్చి బ్రాహ్మణులలో కలుపనెంచి నాను. ఇదియే నేనుచేయగల సహాయము. కొందఱు పెద్దమనుష్యులు కొంతవరకు సహాయముచేసినారు. తామును ఈపుణ్యకార్యమునకు సహాయముచేయవలయు”నని యడిగెను. ఆ సెట్టిగారు చాలామంచివారును, ధర్మగుణముగలవారను సగుటవలన, యీ కార్యమునకు యిరువదిరూపాయల నివ్వఁదలంచి లోపలనుండి తెప్పించెను. ఇంతలో యాబాలుని నెఱింగినవాఁడును, సెట్టిగారి కాశ్రితుఁడును నైన బ్రాహ్మణుఁడొకఁ డచ్చటికివచ్చి పిల్లవానిజూచి “ఓరే! ఇదేమిరా! ఇచ్చట వచ్చియున్నావు. నీనుగానక నీతండ్రియు, నీతల్లియు వీధివీధియుండిరిగి వెదకుచున్నారు. శీఘ్రముగాపోరా! పో!” యని చెప్పెను. వానిని పిలుచు కొనివచ్చిన మహానుభావునితలపై పడుగుపడినట్లైనది. సెట్టిగారి కాశ్చర్యముకలిగినది. అతఁడా యాశ్రితునిజూచి “ఏమీ? ఈచిన్నవానితండ్రియున్నాడా? చనిపోయినాడనియు కర్మజరుగుటకు గతిలేదనియు, నేమైనను సహాయము చేయవలసినదనియు, ఈశాస్త్రిగారు తోడ్కొనివచ్చినారే! ఏదినిజము?” అనియడిగెను. ఆ బ్రాహ్మణుఁడు, శాస్త్రివంకచూచెను. శాస్త్రి వెలవెలబోయి పలుకఁజాలకుండెను. వచ్చిన బ్రాహ్మణుఁడు నవ్వెను. సెట్టిగారు శాస్త్రిచేసినతంత్రమును గ్రహించెను. అటుమీఁద జరిగినదియుం జెప్పవలయునా? మఱేమియు విశేషములేదుగాని, సెట్టిగారు మహాకోపమునుచెంది, “చీ! చీ! లేచిపో” మ్మని నవ్వుకరువంకచూచెను. వాఁడు బిఁబిర నర్థచంద్రప్రయోగముజేసి శాస్త్రిగారిని వీధికి జేర్చెను. ఆవిషయము విన్నవారందఱును చీవాట్లుపెట్టిరి. శాస్త్రి మునుకువేసుకొని తటాలున నొకసందుఁజొచ్చి మాయమయ్యెను. ఈవిధము

గానే కొడుకు పెండ్లియనియు, కుమార్తె సీమంతమనియు, భార్య కానుక నియు, నింకను నెన్నియో కారణములు చెప్పి దయచేసి “మీరు మీకు మీకు, తోచినసహాయము చేయు” డని యాచించి దొరకినవరకును గుంజకొందురు. సామాన్యమైన యుద్యోగములనుండువారైనను, తాము కచ్చేరికిపోవుచుండగా దారిలో నెక్కడైనను సంతర్పణజరుగు చున్నయెడల పోవుచున్నపనినిమాని తటాలున చొక్కాయతీసి ప్రక్క యింటనునిచి విభూతినడిగి పూసుకొని కొళాయిలో వయ్యగుడ్డతడిపి తల పై వేసికొని శుభిగా స్నానము చేసివచ్చుచున్నవానిని లెపోయి కూర్చుండి సంపూర్ణముగా భుజించినచ్చి పిమ్మట తన యాసీనుకుచని పై యధికారు లింతయాలస్యముగా వచ్చితివేల? యనియడిగిన, తేలుకుట్టినదనియో, జ్వరమువచ్చినదనియో సమాధానముచెప్పును. ఎవడైనా సదాచార పరుడైన బ్రాహ్మణుడు శ్రద్ధగా తనతండ్రి తిథిచేయువాడై యిటు వంటివారిని బ్రాహ్మణార్థము నియమించినయెడల, సూర్యోదయము కాగానే కాఫిహోటలునుపోయి కావలసినంతవరకును నిడ్డలి కాఫి పుచ్చుకొని నోట గంగజోయనివారినలె బిళ్లగోచులుచెట్టి వస్త్రములు ధరించి వచ్చి కూర్చుండుదురు. ఒకటియో, రెండో రూపాయ లిచ్చు నట్లు మొదటనే యేర్పాటుచేసుకొనకకాని నిరుంత్రణ కొప్పుకొనదు. ఎంత శ్రద్ధగలవాడై యున్నను శ్రార్థముచేయువాడూ వారడిగిన దక్షిణనిచ్చుటకు శక్తిలేని పేదవాడై యుండినచో, వానిగతియధోగతియే! తిథి విడువవలసినదే! ససేమిరా; యని నిరాకరించిపోవుదురు. భార్య మెకలోని తాలియైన నమ్మి వారికిసమర్పించిననే యాతిథి నెరవేరును. ఎవడైనా వారు బ్రాహ్మణార్థము నియమించబడియుండుట నెఱిగి యుండి కాఫిహోటలులో ఫలహారముచేయుటనుజూచి “ఏమండీ; మీరు నేడు నిరుంత్రణ కొప్పుకొంటిరనివింటినే? కాఫి, నిడ్డలి పుచ్చుకొని పోవచ్చునా?” యనిన ఓహో; నీనెఱింగిన దింతమాత్రమేనా? “అత్తా రాముని నలంచకూడదు. ఎండుకొనియుండి బ్రాహ్మణార్థముచని కూర్చుండినచో భోజనమేయిష్టపడదు. తుష్టిగా భుజింపనియెడల కర్తయొక్కపితరులు తృప్తినొందరు కావుననే మేమిట్లు చేసెదము. కడు వులో కొంచెము చల్లగాయున్నయెడల సంతృప్తిగా భోజనముచేయనచ్చును” అని వలుకుదురు. అటువంటివారినివిడిచి మఱియొకని నిర్ణయిం

చుటకు వలనుగాదు. ఎందువలన ననగా, సామాన్యముగా యీవై దీ కన్పత్తిలో తిరుగువారంబును నొకవిద్య చదివినవారేగాని వీరిలో యుత్తముఁ డనదగినవాఁ డొకఁడునులేడు. ఒకవేళ నూటి కొకఁడుండిన యతఁడు రానొల్లఁడు ఇంక నేమిచేయవలయును? “గతిలేనివానికి గంజియేపానక” మున్నట్లు వీరిని పట్టుకొని యల్లాడవలసినదియే; ఇటు వంటివారికి దండము బెట్టుటవలన నేమిలాభము? నమస్కారముచేసిన యెడల బదులుగా తమచేయి తొమ్మువరకు నెత్తుదురు. అదియేమనగా, తమచేత నెవ్వఁడును నగ్నిహోత్రఁడు వసించునట, కాబట్టి చేయెత్తి బదులునమస్కారము చేసినచో యెడటివాఁడు దగ్ధమగునట, దానికా వారటులచేసెదరట, ఇది వారుచెప్పెడిసమాధానము. ఈధర్మవేత్త లొకదినముననే నాలుగైదుచోటులలో బ్రాహ్మణార్థముచేసి యచ్చట చ్చటను వచ్చుదక్షిణనను కొంగునముడుచుకొని పోవుచుండుదురు. ఇటు లనరిపాదించి చీకటిపడగానే మిఠాయిపొట్లములు, ఫలములు, పూల దండలుందీసికొని, యేవేళ్యయింటికో యేబజారు రంకులాడియింటికో పోయి, తాము కొనిపోయినవస్తువులును డబ్బునునమర్పించి యచట గాలక్షేపముగావించి చెవులుజాడించుకొని, మునుకు వేసుకొని, త్రాడు త్రెంచిన క్రొత్తముగడలవలె యిల్లుచేరుచుండుదురు. అయ్యో; వీరెక్కడి బ్రాహ్మణులు? వీరికి యుత్తమత్వ మెఱులసిద్ధించును? ఈ యనాచారప్రవర్తకులు చేయుదుష్కార్యములును, వీరి నడవడియుం జెప్పవలయుననిన యెంతయోగలదు ఇటువంటివారు యోగ్యులనినన్ని వీరికి దానములు ధర్మములు చేయుటవలన లేకమైనను ఫలముగలుగిదు. వీరికి చ్చుటకన్న కూడు గుడ్డయులేక వీధులలోబడి యల్లాడుచుండు పేదల కొసంగినచో యెంతయో పుణ్యముకలుగును. ఓధర్మకరులారా; ఈబ్రాహ్మణసామధానులగు మోసగాండ్రను నమ్ముకుండు.

గీ. “అధికులము మేము జాతుల १ యం”దటంచు
మిగులగొప్పగతము దామె १ పొగడుకొనుచు
చేయఁగూడని వసులను १ చేయుచుండు
వాని నద్రాబ్బహ్మణుండని १ వలుకఁదగుని?

దేవాలయములలో బ్రాహ్మణుల మోసము.

దేవళములలో పూజచేయుటయే పనిగాయుండెడి యర్చకులుగాక వంటచేయుటకును, పరిచారమునకునునై కొందఱు బ్రాహ్మణులు నియమింపబడియుండుదురు. గుడిలోనుండెడివారి కందఱి కంటెచు వంటసాల యందుండువానివని జయముగాజరుగును. దేవుని కేవదార్థము లేకపోయినను వంటల వానికొకటియైతరు తక్కువయుండదు. ప్రతిదినమును నెవరోయొకరు దేవునకు తళిహ వేయించుటకై సకలవస్తువులుం దెచ్చియిచ్చుచుండురు. ఎవ్వరును యివ్వనినాడుమాత్రము దేవాలయపు సొమ్మ నందుకొని తళిహ వేయుదురు. కాని యది చాలాయరుదుగా యెపుడో యొకపు డొకనాడు తటస్తిండును. కొంచెము పేరుప్రఖ్యాతిగల గుడులయందేపరిచారకబ్రాహ్మ లుండెనరు. గాన, నటువంటియాలయములలో సదా యెవ్వరోయొకరువచ్చి యర్చనచేయించువారై నై వేద్యమునకు వలయు వస్తుసామగ్రిం దెచ్చి యొసంగుదురు. అటులనిచ్చినప్రతివస్తువునందును నర్థభాగము పాచకున కర్పణముకావలసినదే! మిగిలినదానిని యజమానుని యిష్టానుసారముగా పుళియోగిరమో, ధద్యోదనమో, ఉప్పుపొంగలియో, చెక్కెరపొంగలియో, యొకటిచేసి వడలు పాయసము, మొదలగునవి తయారుగావించి ప్రతిదానియందునునై వేద్యముకాకపూర్వమే మూడింటనొకభాగము వేటుపాత్రములలో నుంచుకొని శేషమును నివేదనకు తెచ్చి పెట్టును. అర్చనచేయించువాడు తానొసంగినదంతయు పచనముజేసినాడని తలంచునుగాని వంట వాడు చేసెడిమోసము తెలుసుకొనజాలడు. ఇంక పూజారియన్ననో అభిషేకముచేయుటకై యెళినీరు, పెంకాయలు, కస్తూరి, కుంకుమ పూవు, పచ్చకర్పూరము, మొదలగునవియు. పంచామృతస్నానమున కని పెరుగు, పాలు, నేయి, తేనె, చెక్కెర, ఫలములు మొదలగునవియు. దీపశేలపు పుష్పములు, పరిచారక కట్టము, తళిహకట్టము, చందనముతీసిన కూలి యిటువంటివన్నియు పదిరూపాయ లగునట్లు పట్టివాసి తమలపాకులు, వక్కలు, కర్పూరము, దక్షిణ యివి 4 రూపాయలగుననిచెప్పును. “తమలపాకులు, కర్పూరము నింతయగునా?” యని అడిగిన “మీరు గొప్పవారు భక్తితో దేవున కర్చనచేయించుటకు

వచ్చినపుడు పదిచుండి బ్రాహ్మణులకు పదితాంబూలములున్నూ దీ
లాలు దక్షిణయునుచ్చిన నంతయో శ్రేయస్కరముగానుంటున్నాలో
పేకమవుడు మంత్రములుచెప్పెడివారికిని, పూజకు నామములు చది
వువారికిని దక్షిణయిచ్చకున్న నెట్లు? మొన్న చొక్కలింగసెట్టిగారువచ్చి
యర్చనచేయించినారు. వారికి వట్టి తయారుచేయగా యేబదిరూపాయ
లై నవి. నేను మీకు వస్తువునిచ్చు యుల్గించియేవ్రాసినాను. ఇంకను
తగ్గించుటకు నలనుకాదు" అని చెప్పెను. వచ్చినవాడా పట్టినకారము
నగలమును తెచ్చియిచ్చును. వానిలో నగమతీసి గర్భగృహములో
నొకమూలదాచి, తక్కినవి యుపయోగించును అభిషేకమునకు తెచ్చిన
తెంకాయలందు రెంటికెక్కుడుపయోగించడు. కాయలు కొట్టియిచ్చు
టకై యతనికినంబంధించినవాడొకడు లోపల నొకవైపుననుండి
కత్తితో యెళసీరుకాయలనుచెక్కి యవి యచ్చటనేపెట్టి, అభిషేకము
చేసి నీరైపోయినబుట్టను తనవైపుగా నర్చకుడువేయగానే యచట
గిన్నెలో చాటుగావించుకొనియున్న కొళాయిసీరు నాబుట్టలో నగము
నకుముంచి మరల నందిచ్చుచుండును ఎన్ని కాయలు తేబడియుండునో
యన్నిసారు లటులచేయుదురు. అర్చనచేయించువాఁ డెదుటనుండిచూ
చుచు కాయలు లెక్కపెట్టుచుండునేకాని యొక యెళసీరుకాయయే
యన్నిమాగులు నీళ్ళలో మునిగివచ్చుచున్నదని తెలుసుకొనజాలడు.
నీళ్లులేనికాయలను మూలబడవేయుచున్నారని తలంచును ఇంక పుష్ప
ములకన్ననో ముందుదిన మెవ్వరోవచ్చి యర్చనచేయించి నపుడువేసిన
దండ లట్లేతీసియుంచియుండి, వానిని మొదటనలంకరించి పైపై నపు
డుతెచ్చినదండలలో నొకటియో రెండో కర్రకు తెలియకుండులాగున
నలంకారముచేయును. అభిషేకముచేయునపుడు మంత్రములుచెప్పెడి
బ్రాహ్మణులు తమకు మంత్రములు తెలియకపోయినను తెలిసినవారివలె
నటచి యేవో తమనోటికివచ్చినట్లుచెప్పదురు. పూజనారంభించినపుడు
నామములుచెప్పెడివాడు పుస్తకమునుచూచి, నూటి కేబది విడిచి
చెచ్చి యెదునిమిషములలో సహస్రనామములును ముగించును. నైవే
ద్యముకాగానే కర్పూరమువెలిగించి కర్తయొద్దకు తెచ్చి విభూతియు,
వక్రియు, నగముతెంకాయయు, రెండు సలిగిపోయినయరటిపండ్లును,
దేవునినామనిచ్చి "ఇంకనా యర్చనచేసినదక్షిణ యొకటికొఱ

వయున్నది. అది మీకెంతయుయిష్టమో, యంతయుచేవచ్చును. ఇంత మాత్రమివ్వండియని నేను మిమ్ముడుగుటలేదు” అనిచెప్పును. అర్చనచేయింపవచ్చిననాఁడనివి “ఓహో! అన్ని శైలపులనుచేర్చి పట్టివాసి పుచ్చుకొని యితఁడు మరల తనకు దక్షిణనిమ్మునుచున్నాఁడే! ఇంటికి పోవుటకులోపల వీరు దేవుని గనఁజూచునట్లున్నదే! సరిసరి! బాగానేయున్నది. వచ్చినవారినిపట్టి నెత్తురులేకుండా పీల్చెడి గుడి దయ్యములవలెనున్నారు” అని తనలో నణగుచు, సచటికివచ్చియున్న యితర పెద్ద మనుష్యులలో వెలితిగానుండున నెడితలంపుతో మారువలుకక యొక రూపాయ తట్టలోవేసి దేవునిచూచి, “స్వామీ! బుద్ధివచ్చినది శీఘ్రముగా వీరిబారినుండి నన్ను తప్పింపు”మని చెంపలుకొట్టుకొనును. ఇంతలో పరిచారక బ్రాహ్మణుఁడు, చేసినతలిహలో యర్చకునిభాగముతమ భాగము మొదటతీసిపెట్టుకొని అడుగుమోడినపదార్థము లొకగిన్నెలో పెట్టుకొని పై నాకుమూసుకొనిపోయి కర్తయింటిలో యిచ్చినచ్చును. అతడింటికిపోయి ప్రసాదముఁదినుటకు తెచ్చునినపుడు బ్రాహ్మణులుచేసిన కుట్రను తెలిసికొని దొంగకు తేలుకుట్టినట్లుండును. వంటవాఁడు కొనిపోయినవస్తువులను యధేచ్ఛగా తనయింట వంటజేయించి గుడి నుండితెచ్చిన ప్రసాదమును పెట్టుకొనిభుజించి హాయిగాయుండును. అర్చకుఁడన్ననో తాను మిగిలించుకొనినవానిలో సగము తనయింటికిచేర్చి మిగతను నాఁటిరాత్రికి వేశ్యామందిరమునకు కొనిపోయి, దేవునియందు భక్తిలేకపోయినను, చాకిరి భక్తితోసమర్పించి యానందముఁజెందును. దేవాలయములలోనుండు బ్రాహ్మణులలో కొందఱు తాము తిని మిగిలిన యేవులిహోరయో, యేనధ్యోదనమో కొంచె మొక యాకులో పొట్లముగాజుట్టి, పాసిపోయినయరటిపం దొకటియు, రెండు కమలాకిచ్చిలిదబ్బును, కొంచెము యెండినప్రతిఁ..., విభూతియుంగొని యేరెడ్డిగారియొద్దకో, యేసెట్టిగారియొద్దకో, యేపిళ్లగారియొద్దకో పోయి “ఏమండీ! మీకు దేవునిప్రసాదము తెచ్చి యిచ్చిపోవలయునని కాలాసారము ప్రయత్నించినాను గాని తీరుబడిలేకపోయినది. ఏమి చేసునచ్చును? నాకొలుపు యెటువంటిదో మీకు తెలిసినదేకదా! నిన్న గొప్పయర్చనజరిగినది. పులుసన్నము తలిహవేయించినారు. ఆప్రసాదము మీకు యివ్వవలయునని కొంచెముతీసిపెట్టినాను. చాగ్రాప్రాప్త

పోయినందున, నేనవుడువచ్చినయెడల మీరు నిదురించుచుండుదురని యెంచి యట్లే పెట్టియుండి యిపుడుతెచ్చినాను. ఇదిగో! పుచ్చుకొనుండు. మీరు నిండాదైవభక్తిగలవారని నేనెఱుంగుదును. దేవుని కార్యమనినను, దేవునిప్రసాదమనినను మీకు ప్రియమధికము. కావుననే మీకుగా నేను శ్రద్ధతో ముందుగా కొంచెము ప్రసాదమునుతీసి వేఱుగాయుంచి తక్కినది వినియోగముచేసినాను. రేపటిదినము కృత్రిక, శుక్రవారము, గొప్పమంచిదినము. రేపు మీరొకయర్చనజరిగించండి. ఈవెలలో చేయించెడియర్చన చాలా విశేషమైనది. సమస్తమైన పీడలునుతొలంగి మీకు దేహారోగ్యము కలిగియుండును. రేపటిదిన మర్చనచేయించవలయునని యెండతో యత్నించుచున్నారు. మీరుప్రయత్నముచేసేయెడల వారినినిలిపిమీయర్చనయే జరుగునట్లుచేసెదను.” అని చెప్పుదురు. సమయోచితముగా చెప్పిన వారిమాటలకు లోబడి యర్చనయు నభిషేకమునుచేయించుటకు సమ్మతించి “అలాగే! రేపటిదినము మనయర్చయే జరిగింపు”డని కావలసినసామానులుతీసి యిచ్చేనేని యిక సతనిప్రాణములు తీయకమానరు. అదికావలయునిది కావలయు నని చెప్పి తెప్పించుకొని తమయింటవేసికొని; మఱియెవఁడైన నర్చనచేయించుచుండిన నదియే యర్చనయనిచెప్పి యాప్రసాదములో నొకింతప్రసాదమును, కొంచెము కుంకుమ, విభూతి, రెండు దళములువత్రియొకగొబ్బరతునుక, యరటిపండు చేతఁబెట్టి టాపీవేసి వంపుదురు. ఆహా! వీరుచేయుచుండెడి యక్రమములను లెక్కింపసాధ్యమేకాదు. ఈబ్రాహ్మణు లిట్లు దుష్ప్రవర్తన కలిగియుండినను, దేవుడు వారియెడల నించుకైనను కొపముబూసక నయిచి యట్టేచూచుచుండుటచిత్రము. వారికేదైన నీడుగలిగించినచో, తనకుగావించెడియాయలృపూజయుగూడా చేయక మానివేయుదురేమోయని వెఱచియుండునుకాఁజోలు.

ఓబ్రాహ్మణులారా! దైవభక్తిగలవారై డబ్బుకర్మపెట్టి దేవునర్పింపుడని కోరినవారిని మోసముఁజేసి వారిచ్చిసపదార్థములను గొని పోయి మీరు హాయిగాభుజించి త్రేచుచుండుట ధర్మమగునా? ఇందువలన మీకు పంచాభివృద్ధియగునా? దైవము సహాయముచేయునా? ఇదియొకాటనంతోషమనుట నాలోచించుడు.

ఆ. దేవపూజకొఱకు శ్రీ దెచ్చియిచ్చినవస్తు
తరినినంగ్రహించి శ్రీ తప్పమాట
లాడినమ్మబలికి శ్రీ యన్యులంగికురింతు
రకట! గుళ్లలోని శ్రీ యవనిసురులు.

కాఫిహోటలు మోసము.

మన దేశమున నాగరికాభివృద్ధియగుకొలఁదని కొందఱము పెద్దది గాయుండెడి యేమూరియందుచూచినను కాఫిహోటల్లు మితిమీరిపోయినవి. కాలమహిమ యెట్టిదో కాని పూర్వము గంజిత్రాగి కష్టపడి పనిచేసి కూటికినంపాదించుకొనుటయే యసాధ్యముగా యల్లాడుచుండిన నిరుపేదలునయిత మిపుడు యెట్లో యొకవిధమున వెతలొంది డబ్బునంపాదించి సూర్యోదయముకాగానే కాఫిహోటలుకుపోయి, తనయింటిలో యాపూటకు గతిలేక యున్నను తాను సంపాదించిన డబ్బును హోటలువానికియిచ్చి, యొకకప్పు కాఫి, రెండుయిడ్డెనలుం బుచ్చుకొనకండిన బ్రతుక లేక స్థితియేర్పడినది. ఈమూలముగా పేదవారలు డబ్బుపోకొట్టుకొని, భార్యలను, బిడ్డలను, కూడులేక తల్లడిల్లఁజేయుట నెక్కడచూచినను చూడవచ్చును. దినేదినే యీహోటలులసంఖ్య ప్రతిస్థలమునను నెక్కుడగుచున్నవే కాని తగ్గుట లేదు అన్నిస్థలములకంటెను చెన్నఁజెట్టాము నివి మతియునధికము. ఏదీధియందుచూచినను, పెద్ద పెద్దబోర్డులు వేయబడిన వడుగున కొకటియుండును. వీనిలో కొన్నిటికి రెస్తారెంట్లనియు, కొన్నిటికి భవనములనియు, కొన్నిటికి విలాసములనియు పేరులుండును. హోటల్ పేరులతో నుండునవియుం గొన్నికలవు. ప్రతిహోటలువాకిటను తమలపాకులు, వక్కలపొడి, బీడీలు, సిగరెట్లు, సోడావాటరుదిననులుఁ గల యొకయంగడి తప్పకయుండును. కొందఱు ధనికులు కాఫిహోటలులకనియే ప్లానువేసి యిండ్లుకట్టించి బాడుగ కొనంగియుండుదురు. ఆయిండ్లుకట్టనపుడే తమలపాకుల యంగడికి పయితము ప్లానువేయుదురుకాబోలు. కాఫిహోటలు దేవాలయమున యంగడులు విఘ్నేశ్వరునిగుడాలని చెప్పవచ్చును. హోటలు పెట్టుకొనదలంచినవాడు వాకిట తమలపాకులయంగడి పెట్టుటకు వసతియు

న్నదాలేదాయనుట మొదట చూచుకొనిననేగాని చేరడు. ఒక్కొక్క హోటలువాకిటను, “తంజావూరుహోటల్, కుంభకోణంహోటల్, కోయంబుత్తూరుహోటల్, మాయవరంహోటల్, బాంబేరెస్టారెంటు, మోహనభవనము. సుందరభవనము” అని పెద్దయక్షరములతో, గొప్పబోర్డులను వ్రేలాడగట్టుదురు. ఉండురువాడైనను యీపేగులలో నేదోయొకటి పెట్టుకొనునేగాని తనయూరుపేరు పెట్టుకొననొల్లడు. దీనినిపట్టిచూడగా, బ్రహ్మసృష్టిచేయునపుడు పయినచెప్పబడినపేరులు గల పట్టణవాసులను, కాఫిహోటల్లు పెట్టుటకుగానే సృజించినాడేమో యనితోచును. ఆగౌరము వారికిమాత్రమే కలిగియుండునుకాబోలు. ఇంక యాహోబల్లలోచేయు వస్తువులన్ననో కొన్నిపేరులు మనమువిని యుండునవియైననుకావు. సాధారణముగా మసాలువడలు, పొగోడిలు, కారపుబూంది, పెరుగువడలు, లడ్డు, జలేబి, యివి యందఱునెఱింగి నవే! కాని, బోండాలు, బజ్జాలు, ఉప్పేరి, జాంగిరి, పాల్ గోవా, పాల పోళీలు, పూట్ సాలడ్, కేసరి, సేమ్యా, సేమ్యాపాఠునం, మఱియు తెక్కలేనిపేరులతో యెన్నియోకలవు. ఇవియన్నియు బల్లెటూళ్లవారి లో మూడుపాళ్లజనులకు తెలియవు హోటలువారి కేటలాగ్ చూచిన యెడల వస్తువులపేరులుగలవు న్నకము రెండుఫారములకు తక్కువయుండదు. ఇడ్డలి, దోసె, ఉప్పుమావు. (ఇవియొక్కొకటి పలుదిరుసులు) కాఫి, టీ, కోకో, వర్చతుదినుసులు. వానిగుణమును, రుచియు, పారి శుద్ధ్యమును నెట్లుండినను కొంతలేక పేరులుమాత్రము గంభీరముగా యుండును. శీకాయవిత్తనములు మూడుపాళ్లును కాఫిగింజ లొకపాలునుకలిపి వేయించి పొడిచేసి యాపొడరువేసి కాఫి తయారుచేయుదురు. అర్థభాగము నీళ్లును, నర్థభాగము పాలునుచేర్చి దానిలో నొక విధమైన పొడరువేసి యందరికిని కనుపడుచోట పెద్దబాగ్గులకుంటి పైగిన్నెలోపోసి కాగబెట్టియుండురు. పయినచెప్పినపొడివేసి వడియగట్టినకపాయ మొకపాత్రము (కిట్టల్)లో పోసియుంచుదురు. వచ్చినవాని కాకపాయమును కప్పులో కొంతవిడిచి కుంపటిమీఁద తెల్లచున్నపాలను గరిటెతోయెత్తి యందుపోసి, యావిద్యలో యారి తేరియుండు నొకరులు (బ్రాహ్మణయువకులు) పొడుగుగాయెత్తి యొకకప్పులో నుండి మఱియొకకప్పులోపోసి తెచ్చిపెట్టుదురు. శీకాయగింజలపొడి

యగుటచే నురుగుగలిగి, పొడరుపాగుటవలన చిక్కనయైయుండుటను
చూచి మంచిపాలువేయుటవలన నట్లున్నదని తీసుకొనువాడు తలం
చును ఆకాఫిత్రాగిన కొన్నినిమిషములకే కడుపులో వికారము ప్రారం
భమగును. అటుల కషాయము వడిచుకట్టుకొనికవిప్పుట యాకాఫిపొడి
పిప్పిని యెండబెట్టి క్రొత్తగింజల పొడితోచేర్చి మరల కషాయము
చేయుదురు. తీమాట చెప్పవలసినదియేలేదు ఏవేవో యాకుకలిపి
కషాయముచేసియిచ్చి ప్రజలయారోగ్యమును చెడగొట్టుదురు. కల్లుచు,
సారాయియుం ద్రాగుటయే దురాచారముగాఁదలంచెదరు. కాని వాని
కంటె యీకాఫిత్రాగుట మఱియు ననాచారమని చెప్పవచ్చు. ఆచార
ముమాట యట్లుండగా, సాధారణము జనులకు కలుగుచున్నరోగము
లలో మూడుపాళ్లు కాఫిహోటలులవలననే కలుగుచున్నవనఁదగును.
ఆచారవంతులమని నీల్లుచుండువారునయితము దురాచారముల కునికి
పట్టుగు కాఫిహోటలులోపోయి యుచట నందఱితోడకుకలిసి కాఫిపుచ్చ
కొని వచ్చుచుండుదురు కాఫిహోటలులో జాతిభేదములేనేలేదు. అటుల
భేదమునెంచువారచటికిపోవుట కర్హులుగాదు. పోనివానికి మరియూ
దముఘనతయొక్కకున. కావున నెచ్చట నెట్లుండినను కాఫిహోట
లుకు పోయినపు డచటియేర్పాటుకు బద్ధుఁడుకాకతప్పదు. స్వరాజ్య
సంఘనాయకులు జాతిభేదియు కూడదనుచున్నందున ఈకాఫిహోటల్ల
వారు వారియాజ్ఞానుసారముగా నందఱును నొకటిగాఁజేయుచున్నాగు
కాఁబోలు. అయ్యో! అచటజరుగుచుండుఘోరము నేమనవచ్చును?
హోటలులో పనిచేయుచుండువారిని చూచినచో, తిత్పూర్వ మూడు
దినములనాఁడు తినినతిండినయితము వాంఠియగును. 12 మొదలు 25
సంవత్సరములవరకును వయసుగలిగిన బ్రాహ్మణయువకులును, అజువరి
టివయసుగలవారే మళయాళపుహూద్రులును, నొక్కోహోటలులోను
పెక్కండ్రుండుదురు చెమటబట్టిన దేహములును, ముగికిచేనల్లబడి మేని
చెప్పువలన నానిన జంజములును, నూనెమరకలతోనుండు చెడమా
సిన మొలగుడ్డలునుగలిగి యాబ్రాహ్మణయువకులు ఫలహారములు.
కాఫితెచ్చినపుడు చూచినయెడల పెగులువెడలివచ్చునట్లు ఓకిరింతకలు
గును, వారిలో కొందఱు పెద్దవాఁడుగాయుండు ప్రతివానికిని షక్కిట
పొగాకుతమ్మయుండితీటును. వాఁడు పనితోందఱలో యారసము నుమ్మి

చేయుటకుతీరక నోటనేయుంచుకొని యేదయినా మాటలాడవలసినపు డాసారము క్రిందబడుననికాబోలు తల మీడికెత్తి మాటలాడును. కాఫి డిగాక్షనుకుబడుకుగా నొక్కొకపుడా తమ్మరసము నాలుగు బొట్లు కప్పులోపడుటకు కలదు. గాని అయ్యరుగారి యా పావనమైన యెంగిలి దొరుకుటయే పావనమనికాబోలు దాని నెవ్వరును గమనిం పరు. ఇడ్డెనకును, దోసెకును పిండిరుబ్బువానినిచూచినయెడల యాదుః ఖము చెప్పితీరునదికాదు. దేహమునుండి కాలుచున్నచెమట మోచేయి ద్వారా పిండిలో బొట్లుబొట్లుగాపడుచుండును. పొడుముసీల్చి ముక్కు ననుండి చీమిడి కాటి పడుచుండును. నడుమనడుమ ముక్కుచీది చేయి కడుగనై నకడుగక యట్లే టుబ్బుచుండును. తమలపాకులు, పొగాకు నమలుచుండుటచేఁగిలిగిన పావనవేదసారము నప్పుడప్పుడు నుమియు టలో కొంత యాపిండిలో పడుచుండును. కాఫిహోటల్లకు పోవుజను లకు తాముతినెడి వస్తువులవలన జబ్బుకలుగకుండటకై దేవుఁడయ్య రుగారిచీమిడియు, చెమటయు, నెంగిలియు సిద్ధావధక్రియలుగా నుండు నట్లు నిర్ణయించెనేమో, లేక యాదోసెలు, నిడ్డెనయుం దివిన పావన రిహోరమగునేమో నిశ్చయింప వలనుగాదు. మఱియొకఘోరమునుచెప్పి మఱచినాను ఇడ్డెనకును దోసెకునుఱుగ్బి పయినచెప్పినప్రకారముగా తయారుచేసినపిండి పెద్ద పెద్దకుండలలోవేసి యొకమూల బెట్టియుందురు. రేఁటికి కావలసిపిండి యీదినమే తయారుచేసి పులియబెట్టినగాని బాగాయుండడట. అటులపెట్టినపిండి కుండలమీద మూతవేయుట వారెఱుంగనేయెఱుంగరు. కావున నందు ఈగలు, పరటలు, చీమటలు, జల్లులు, యెలుకపిల్లలు పడి చచ్చియుండును. మఱునాటియుదయమున వానినన్నిటిం దీశీనైచి ఇడ్డెనయు, దోసెయు తయారుచేయుదురు. తీసివేయుటలో తప్పిదారిపోయిన చిమటలు మొదలైన చిన్నజంతువు లట్లేయుండుటగలదు. వానితోడనే పిండి నువయోగింపుదురు. ఆయి డ్డెనలు దోసెలు తినెడి నవనాగరికు వానినినమలి నోటిలో కరకరలాడి నపుడు, అయ్యరుగా రందువేసిన పచ్చిమిరపకాయతునుకలని తలంచి కడుప్రియముతోడ నారగింతురు. ఈకర్మమన కేమనవలయును? మొద టినాడుచేసిన మసాలువడులుగాని, పొగ డీలుగాని కర్చుపడక మిగిలిన యెడల వానిని రాత్రి నీళ్లలోవేసి నానబెట్టి మఱునాడు మరల ఱుబ్బి

కొంచెము కొత్తపిండినిచేర్చి పిసికి మరలకాల్చి తాముచేసికొనిత్రమ మితరులకు తెలియకుండుటకై పెరుగులోవేసి, వానిని పెరుగువడలుగా నువయోగింతురు. ఉప్పుపిండి, కేసరి, రవపొంగలి మొదలగువానికి చొకగావచ్చు మక్కినరవ నంగడినుండితెచ్చి జల్లెడవట్టియైనవేయక యస్తేపోసిచేయుదురు. కావున నందు చిన్నచిన్న తెల్లనిపురుగులుచచ్చి నీల్లుకొనియుండును. అటులచేయనియెడల రుచి తగ్గిపోవునుకాబోలు బోర్డులో “పరిశుద్ధమైనతెతో తయారుచేయబడిన పదార్థములు దొరుకు”నని యుండును. అదిచూచి యెవడైనను వాస్తవముగానేయుండునని లోపలికిపోయికూర్చుండి యేదైన నొకవస్తువునుతెప్పించి నోట వేసికొనిన శుద్ధమోసము. నూనెతప్ప వేఱుకాదు. ఆనూనెయైననుశ్రేష్ఠమైనది కానేకాదు. వేరుశనగలు, నూవులు, గొబ్బెరలవలన తీయబడిన తైలత్రయసమ్మేళనము. వచ్చినవాఁడవి నూనెపదార్థములని తెలిసికొనినను, ఏమైననునడిగిన తనగౌరవము కొఱంతయగునని మిన్నక కావలసినవరకుందిని మిగతవిడిచి అయ్యగుగారి కానుకఁబెల్లించిపోవును. ఇది యెంతటియక్రమము? ఒకపడిపాలతో ముందు చెప్పియున్నప్రకారముచేసి యేబదికప్పులకాఫీ కువయోగింతురు. ఇటువంటికాఫిహోటల్లకు ప్రతిదినమునుపోవుట గౌరవమనితలంచి పోవువారు పెక్కుండ్రుకలరు. ఇందు రెండుపూటలును పోయెడివానికి మరియొద మఱియునధికము. కొందఱుగౌరవార్థముగా తమమిత్రులను సయితము పిలుచుకొనిపోయి వారికయ్యెడిసెలపు తామేపెట్టుకొందురు. “నర్వం జగన్నాథం” అనుటకు సరిగాయుండెడి యిట్టి పుణ్యక్షేత్రమైన హోటలులకు పోయినయెడల పెద్దహోటలో వరుసలువరుసలుగా రాజ్ఞి(మార్బిల్స్టోన్) బెంచీలును, కురిచీలును నుంచబడియుండును, పోయి మహాస్వాతంత్ర్యముగా నచట కూర్చుండగానే, అయ్యరులు టమ్మరులతో మంచినీళ్లు తెచ్చి పెట్టి “ఎన్నావేణుంగో!” యని యడుగుదురు. పోయినవాఁడేదైన నొకవస్తువు నడిగినయెడల యడుగకనే యేబదివస్తువులపేరుచెప్పి యొకటితెమ్మనినదిదినుసులుతెచ్చిపెట్టి “ఇన్నివస్తువు లావశ్యకములే”దనిన “ఎన్నాంగో! వుదుసాగ ప్రపేక్ చేయేద యిరుక్కురోం, ఇదు రెంబనల్లాయిరుక్కుం, చుడచుడ కొంచెం సాపిటుపారింగళ్ తెరియుం” అని స్లోక్ మాటలుచెప్పి యవి యామసుష్యుఁడు తీసుకొనునట్లు చేయుదురు.

ఒక్కదిననును వేటువేటు ప్లేటు (తట్టల)లో తెచ్చి పెట్టుదురు. జీతము నిచ్చి యుంచుకొనిన సేవకునికన్న నధికవిషయముతో “ఇన్నుంయెన్నావేఱుం? పూట్ సాలాడ్ చూడాయరుక్క, బాంగిరి రెండుతరట్టుమా? మయసూరుపాగ్ రెంబా నల్లాయిరుక్కుం సేమ్యాయెడ్డలి, రవ కేసరి కొండునరట్టుమా? సాపుడుంగోసార్ ఒంగళు క్కాహవేదానే తయారుపడ్డియిరుక్కురో” యని నూటిమాటికిని బలాత్కరించుచు ప్రక్కనెఁడైన నేదేనియొకచో యావస్తువును వీనికిని యడుగకనే యొక ప్లేటు (తట్ట)లో తెచ్చియూంచిపోవును. కావలసినవారు వుచ్చు కొనికాగానే, ఎంగిలిపాత్రములు కడుగుటకుగానే మలయాళరాజ్యమునజన్మించి చెన్నతట్టణపు కాఫిహోటళ్లలో వచ్చియుండు మొక్కల పంటియుపకులా యెంగిలిప్లేటులను కప్పులనుకొనిపోయి వానినికడుగుటకుగా నీళ్లుపోసిపెట్టియున్న తొట్టిలోముంచి తెచ్చి పెట్టుదురు. ఉదయమునపోసిననీళ్లే యాతొట్టిలో సాయంకాలమువరకును నుండునుగాని, కాఫి త్రాగవచ్చినవారికి పుణ్యలోకముకలుగదని కాఁబోలు. యెడతెగక కొళ్లునీరు వచ్చుచుండినను, తొట్టినినీరు పారబోసి మంచి నీళ్లునందుబోయరు. ఆపావనతొట్టి తీర్థములోనే పాత్రములు ముంచి తెచ్చి పెట్టుదురు. సమ్మర్ల మధిమయినపుడు తొందఱలో యొక్కొకసమయమున యాతొట్టిలో కప్పులను ముంచుటనయితము మాని యట్లే తెచ్చి పెట్టుదురు. ఒకఁడుతని యెంగిలివదార్థములు పడియున్న టేబులును గుడ్డతో సగముయెంగిలివస్తువులుపోకనే తుడిచివేయుదురు. అల్యుమినియముననో, యిత్తడియందో నాలుగు లేక నయిదా స్పృల కెక్కుడుపట్టకుండా యుండునలుల కాఫికప్పులును, వానికితగిన ప్లేటులును హెచ్చుతక్కువలు లేక తయారుచేయించి పెట్టియుండుదురు. ఆగిన్నెలలోవారు నాలుగైదుసారులు కాఫిమీదికె తిపోసి తెచ్చి పెట్టుదురుగాన నురుగువలన గిన్నెకునిండుగా నుండునట్లుతోచును. ఆనురుగడంగినంతట గిన్నెకునగమునకు మాత్రమేయుండును. వారుచేయు తంత్రములలో యిదియొకతంత్రము. ఏకకాలమున నూలుగురువచ్చి కూర్చున్నను, ఎందఱి కెన్నివస్తువులనిచ్చినను, దమ్మిడియెనను లెక్కతప్పిపోవక వస్తువుల నిచ్చువారు నిమిషములో ఇంతమాత్రమనిచెప్పి హోటలు యజమాననికి తెలియుటకై గట్టిగా “ఆటా, రెండుపేర్,

ఒంబదణా మూన్రవేత్" యనిపలుకుదురు. యమునివాయనగాఢొక వేళ లెక్క తప్పిపోయినను పోవచ్చునుగాని కాఫిహోట లయ్యెనుకుత వ్పదు. యజమానుడు డ్రాయర్ పేబిలుముందు కుర్చీవేసికొని తమల పాకులునమలుచు వాకిటియొరఁ గూర్చుండియుండును. హోటలులో భక్షణములు, కాఫిపుచ్చుకొనినవారు, మేనేజరుగారియొద్ద లెక్కప్రకారము డబ్బుచెల్లగట్టి వాకిలిదాటవలసియుండును. సర్కారువారికివన్ను చెల్లించుటకై నను కొంతతడవు కలిగియుండునుగాని కాఫిహోటలులో తక్షణమే చెల్లించకతప్పదు. కొందఱు విలాసపురుషులు తరుయొద్ద డబ్బులేకపోయినను, చొంబో, తపిలయో, మఱియేదోయొకటి మార్వాడీలయొద్దనో, మఱియెచ్చటనో యొకచోట కుదుచయుంచి, యొకటో రెండో రూపాయలు తీసుకొని కడుడంబముగా తమదుస్థితి యెట్లుండినను, కొందఱున్నేహితులను వెంటఁబెట్టుకొనిపోయి యచ్చట చేతగల రొకలుదారబోసి, కడవటమిగిలినయణానో, యర్ధణానో, వాకిటనుండెడి వక్కాకులయంగడి గణపతికిసమర్పించి చెవులువాడించుకొనిపోవుదురు. ఈహోటలులలో సమర్పించుటకు డబ్బు లేకపోవుటచేత దొంగతనములు చాలామెండగుచున్నవి. మఱికొన్నిసామాన్యమైన హోటలులలో, పేబిలులు, కురిచీలును నుండవు. ఇట్టివానిలో కొన్నిటియందు సన్నపలకలకు కాళ్లువేసి కూర్చుండటకై పెట్టియుండుదురు. కొన్నిటియందు క్రిందనేకూర్చుండవలయును పెద్దహోటల్లోవలెయిచ్చటపెట్టును, స్నానులునునుండవు. ఆకులలో తెచ్చి పెట్టుదురు. యిల్లంతయు కరిదూపముక్రమ్మి నేలధూళినిండి యసహ్యముగాయుండును. పోయిన వానియొడలుగాని, గుడ్డలుగాని, తప్పిదారి గోడలకు కూపములకుఁదగిలెనా? యాకరిధూపము మసి లక్కవలె యంటుకొని మరలవిడువదు. నడుమనొకచింపి యీతాకులచాపయో, గోతపుపట్టయో, పెదురుతడి కయో, యడ్డముపెట్టి, యామరుగున పదార్థములుతయారుచేయుదురు. అచటికి పోయినవారు తమదేహమును గుడ్డలును జాగ్రతగా చూచుకొని కూర్చుండనియెడల వెంటపటికివచ్చినపుడు పిశాచములవలెమారు రూపముతో రావలసియుండును. నేలతేమయు సచ్చటచ్చట బిడ్డలు వేసిన యెంగిలిమెతుకులును పడియుండును. లోపలనుండి వెలుపటికి నీళ్లు పోయెడి తూముకాలువలో రుబ్బుచున్నపుడు పడినపిండి పడినిండి కడు

గకున్న కారణమునమురిగి పురుగులుపట్టి చూచుటకసహ్యమై దుర్గంధం
 వీచుచున్నది. అంతటిరోతగాయండినను వారాకాలుపకడుగుటగాని
 యిల్లుశుభ్రముగా చిమ్ముటగాని లేనేలేదు తోళ్ళవలెనుండు జంబె
 ములతో, చినిగినమురికి కన్నలపు తుండుగుడ్డలను మొలకుచుట్టుకొని
 పొయ్యిసెగలోనుండి చెమటలుగాలుచుండగా, దేహముకలబందగబ్బు
 గొట్టుచుండగా, అయ్యవగురు దోసెయో, యిడ్డెనయో, యుప్పుపిం
 డియో, యొకయూకులోపెట్టుకొని, యెనిమిదిదినముల కొకటేసారిగా
 నూని యొకమట్టిపాత్రలో మురగవేసియుండు చట్నీ (పచ్చడి)తోకొం
 చముయెత్తి నీళ్లుపోసికలిపి కొంచెము వానిపై వేసుకుని తినుటకై నోరు
 తెరుచుకొని ముందువై పున కూర్చున్నవారికి ప్రత్యక్షమగును. ఆసమ
 యమున నయ్యగుగారి యాకారసౌష్ఠవము, చేసినవస్తువుల పరిశుద్ధత
 చూడగానే కడుపునిండును. “ఓదేవుడా! మానుడుట నిట్టిదుస్థితిని
 చెందునట్లు వ్రాసితివిగదా!”యని యేడ్చుచున్నారో యని తోచులా
 గున, ఉప్పుపులును మృగ్యమైన కటికమిరపకాయ చట్నీ తినడమువలన
 వచ్చినవారు కండ్లనీళ్లు కారముచే కాలుచుండగా విధిలేక తిని యడిగిన
 డబ్బునమర్పించి పోవుచుండురు. వీరుపాత్రములు సయితము తోమరు
 నూనె జిడ్డును పిండియునంటి పేరుకొనియుండును పాత్రముపోయినను
 పోవునుగాని యందంటుకొనిన పిండివిడువదు. ఈరకములో చేరినవారు
 ఉప్పుపిండి, యిడ్డెన, దోసె, యిటువంటి యల్పవస్తువులు మాత్రమే
 చేయుదురు. ఎవరైనను “ఏమండీ! మఱి యెవ్వయునులేవా?” యని
 యడిగినచో, అతివముననో, లేక “మేము పుదుశాహా హోటల్
 ఓపకాసేసినోమ్? ఇప్పుడుదా ప్రారంభము. క్రమమాగ యెల్లోం
 తయాయసేస్తాము.” అని వచ్చిరాని తెలుగులోనో, తమ హీనదశ తెలియ
 కుండునట్లు డంబముగాపలుకుదురు. ఏదైనా యిడ్డెనలుగాని, దోసెలు
 గాని మొదటిదినము కర్చుపడక నిలువయుండినచో, వానినిపొడిపొడిగా
 చేసి, పచ్చిమిరపకాయలు, కరేపాకు, మినపబేడలు, ఆవాలుబాణలిలో
 వేసి నూనెకొంచెముపోసి తిరుగబోసి ఉప్పుపిండివలె చేసుకొని భక్షిం
 పుదురు. ఆదినము వారికుటుంబమునకంతయు నదియేభోజనము. మసా
 లావడలు మిగిలినయెడల మజ్జిగవునులోవేసి, యామవడలపేరుతో,
 వచ్చినవారికిచ్చి సొమ్ముచేయుదురు. ఇంకకాఫీ చున్ననో, చక్కెరమాట

తలంపవలసినదియేలేదు. తాటిబెల్లముగాని, ఈతబెల్లముగానితెచ్చి పెద్దకుండలో నీళ్లునిండుగా తెరలబెట్టి యందులోవేసి శీతకాయవిత్తుల పొడి కొంచెముకలిపి నడిచుగట్టి పొయ్యిమీఁద బెట్టియుండురు. ఆపాడుకపాయమును గిన్నెలో పోసుకొని షిల్లిగెరిపెనీళ్లుగలిసినపాలనందుగలిపితెచ్చి వేడివేడిగాముందుపెట్టుదురు. అదిచూచుటకు కపాయమువలె నల్లగాయుండును. కొంచెముచల్లారెనా? త్రాగుటకేయింపితముకాదు ఆవుసంచితము వాసనగొట్టుచుండును. మొదటచెప్పినపెద్ద పెద్దహోటలులలో చేయువానికన్నను వీరుచేయు దోసెలయుండును, ఇడ్డెనయందును, చచ్చినయీఁగలు, చీమలు, చిమటలు, నధికముగా నుండును. అవియెంతయధికముగానుండిన యంతయధికముగా తాము చేసినవస్తువులు రుచికలిగియుండునని వీరి యభిప్రాయము కాఁబోలు. ఇంకనేవేవియోపురుగులు, చిన్నరాళ్లు, బొగ్గుతునుకలు, వెండ్రుకలు, నమ్మధిగానుండుగాని యేదియుండక్కువకలుగదు. ఇటువంటి కన్నలపు హోటల్లకుపోయి యీవస్తువులనుతినిన వారికి వ్యాధులు రాకపోవు టెట్లు? కాఫిహోటలులు లోకమునకు మేలుచేయునవిగా యెవరైనను దలంతురేమోకాని, యటులతలంచుట చాలపొరబాటును, నవివేకము నునగునని చెప్పకతప్పదు. అవిజనులకు మహా ద్రవకాదులుకాని, లాభదాయకములుకావు ఆరోగ్యము చేరుచునట్టియు, దేహమునకుజబ్బుతలస్థించునట్లు చేయునట్టియు నగు వానిలో కాఫిహోట లగ్రగ్ధానమును పొందినదని చెప్పవచ్చును. ఆవస్తువులు దినువారు రోగదేవతను ప్రార్థించి యింటికి తోడ్కొనివచ్చినట్లే తలంపవలయును. క్రమక్రమముగా కాఫిత్రాగెడివారినంఖ్య యెక్కుడగుచుండుటవలన హోటల్ల సంఖ్యయునధికమగుచున్నది పూర్వము కాఫిపేరైనవినియెఱుంగనివారునయితము ప్రస్తుతకాలమున సూర్యోదయమగుటయే తడవుగా కాఫి పుచ్చుకొనకున్న నిర్వహింపలేనిస్థితికివచ్చినది. వేళకుపుచ్చుకొనకున్న తలనొప్పి కలుగుననియు, కడుపులోసంకటముగా నుండుననియు, యేసనిచేయుటకును తోచదనియు, నుత్సాహము లేకుండుననియు సాకులుచెప్పియే కష్టమయిననుచేసి డబ్బునంపాదించి దానికొఱకు ప్రయముచేసెదరు. కాని యేదరురభ్యాసమనియు, తమకుకలిగెడి జబ్బులన్నియు, కాఫిత్రాగుటవలన వచ్చినవేయనియు కొంచెమైన నాలోజం

వరు. కాలమహిమగదా! ఇది. ఘోరిలాలు రెండువేళలను, కాఫిహోటలుకుపోయి వన్నుకెల్లించి రాకున్నయెడల తమప్రతిష్ఠకు లోపముకలుగుననియెంచి తల్లిమెడతడవియో, భార్యతాళి నూడబెసుకుకొనియో, వారిష్వకున్నకొట్టి యెట్లయినంగొని వానినమ్మి తామునుతమస్నేహితులును విలాసముగాపోయి కుర్చీలమీదకూర్చుండి “స్వామీ! ఎన్నాంగో! అయ్యోర్ వాళ్. శీఘ్రమూగ రెండేయిడ్డలి, సాంబార్ పోటుకొండు వారింగళ్, చుడచుడదోసై, ఉర్లకయన్ గు పోటుకొండువారింగళ్. ఉష్టమావ్ కుడుంగళ్” అని మఱియు తమకేయేసన్నపు కావలయునో యవి యడుగుదురు అయ్యగుగారు తెచ్చి పేబిలులపై నుంచగానే, ఒక వేళనతడడుమఱది యివ్వకున్నచో కోపముతో “ఎన్నాంగో! స్పూకా యెంగే?” యని యొకడును. “ఎమండీ! ఆకులో యిచ్చినారు, ప్లేటు లేదా? నాలుపురమువాళ్లమని తలంచినారా? కొంచెమైనను మీకుమనుష్యుల మరియాద తెలియదు. గణపతియయ్యగుగారులేరా? నలేకయ్యగుగా రెక్కడపోయినారు? వారున్నచో యిటులజరుగదు. ఎవరెవరికెటుల యివ్వవలయునో వారెఱుంగుదురు. సరే! ప్లేటుకొనిరండి, స్పూనుతెండి, కాఫి, కాఫి, అ. మర్ గారూ! కాఫీయివ్వండి! ప్లాంగుడికానువేసి యివ్వండి, చక్కెరయింకకొంచెంచేయండి, స్పెషలువంగా యందోసెలేదా?” యని తొంఱిపెట్టి యడిగిపుచ్చుకొని ఇంగిలీషు వారివలె స్పూనులతోయెత్తి నోటబెట్టుకొందురు. కావలసినవరకునునై సంతట వాకిటియొద్దలెక్కప్రకారము దూకలను మేనేజరుగారికిచెల్లించి వెలుపలవచ్చి తమలపాకుల యంగడిలో ఆకులు, వక్కపొడి, వాసన పొగాకు, సిగరెట్లు, బీడిలుతీసుకొని కేపించియున్న కాసులువదలించుకొని వేడుకగా మాట్లాడుచు పోవునపుడు “మున్నూరుకూపాయలు పోయి, మూతిమీసాలునుపోయిన”వనినట్లు చేతగలకాసులును, యింటిలోనివస్తువులును, పోయినవనెడి దుఃఖముగాని, లజ్జగానిలేక గొప్పధనికులవలెగర్వముతో “ఏమటోయ్, ఈహోటలంతగా మేలైనదికాదు. నేనుచూచినవానిలో యిదియూజ్ లెస్. బాంబేరెస్టారెంటు ఫస్టు. ఆ నందభక్షక సెకండు. కనరాహోటలుకూడా ఫర్వాలేదు. కుంభకోణం మనిషియ్యోర్ హోటలు బోడ్డులు, గీడ్డులు దడబుడలుమాత్రమే కాని యంతగా మేలయ్యిందికాదు.” అని తమకంటె కాఫిహోటలుల

యందలి యాధిశక్తితాల్పత్వములు తెలిసినవారు లేనట్లు నలుగురికిని దోచులాగు వర్ణింపుదురు. కల్లంగడుల సంఖ్యకన్నను కాఫిహోటలుల సంఖ్య యాధికమగుచుండుటయు వాని మూలమున భననస్థమును, హ్యాధులనుభవించుటయుం జూచుచు, ఇవి జరుల కహికకాదు గుట యెఱింగియు, మద్యము, కల్లుత్రాగకూడదని నిషేధించుచున్న గాంధీ మహాత్ముడు మొదలగు వారలీ కాఫి త్రాగుదును మాన్య బ్రయత్నింప కుపేక్షించియుండుట కడువిచిత్రము. కారణము తెలిసినదికాదు. మూడుపాళ్లు కాఫిహోటల్లు బ్రాహ్మణులవేయైనను, ఇతరులవి లేకపోలేదు. శూద్రులు, మహమ్మదీయులు నయితము కాఫిహోటల్లు పెట్టుకొనియే యున్నారు. బల్ తమాష్, వెల్ కమ్” అనివాడుబడినవటములు వాకిటగట్టియు పోకుగా బొమ్మలు నిలిపియు, గ్రామోహాను పెట్టలు పెట్టి పేట్లు మార్చిమార్చివేసి యింపుపాటవినిపించియు, వీధిలోపోయెడి వారిమనంబులు తమచింతకాక ర్షింపుదురు. ఇతరులు చూతురనుశంక చేతలలపై మునుగు వేసుకొని, జండెములు కనబడకుండునట్లు చేసుకొని లోపలప్రవేశించి భుజించిపోయెడి సదాచారసంపన్నులారా! అందఱి కంటెను మేమేయధికులమని డంభములు వలుకుచు సకలనీచకృత్యములు నొనరించుటకు వెనుదీయని యుత్తములారా! రండి!” యనిపిలుచుచున్నవో యచునట్లుగానమాధుర్వత చవులపోకుచుండును. అటునంటి హోటల్లలో చూడినట్టియు, కుల్లిచెడినట్టియు, సరిగాయుడకనట్టియు మత్స్యమాంసములను మహాప్రియముతోనారగించిపోవుచును. ఈవివేక దూరులు “తమగతియెట్లుండునో, తమమాంసమునే, కుక్కయో, నక్కయో, కాకియో, గద్దయో, పెటికితినునుగదా!” యనుటందలపక యితరజంతుమాంసము సధికాపేక్షతో భుజించెదరు. ఇదికడుకోచనీయారసము. అచటతయారుచేయు కూరలపేరులు మాత్రము మహాగౌరవముగా యుండును. ఆదూఃఖమునెంతచెప్పిననుతీరదు. అయ్యో! లెక్కలేనిపురువులు, నీరాలు, సందుకలిసియుండును. చేయునపుడన్నవో ఆపనివాని దేహమునుండి జాతి చెమ్మటయు, ముక్కునుండికాటుచీనిడియు, సందు పడుచుండును. ఆసమయమున చూచినయెడల తత్సూర్యమూడుదినములకుముందుతినినవదార్థములునయితము వేగులతో కూడావెలికినచ్చును. అందుకొన్ని టికిచాప్ కూరలనియు, కొన్ని టికికలగలుపుకూరలనియు వేపు

దుకూరలనియు, మఱి నెన్నో పేరులుండును. ఆ చెమటయుంజీమిడియు వాని లోకలియకున్న రుచిభట్టుట లేదుకాబోలు. చూచుటకుమాత్రము దా గుగదోచుచుండును వీనిచొందలిదోషములు తెలుసుకొనలేక వివేకర హితులైన జనులు గ మలుమెచ్చుచు తృప్తిగా యారగించిసోయెదరు. భగవంతుడా? వీరికి మెట్టిదయో నీవేయెఱుంగవలయును. జను లారా ! ఈయన్యాయపు కాఫిహోటల్ల యనవ్యత నింకనైన దెలిసి కొని వానిఁజేరకుందురుగాక.

ఆ. తెల్లవారగానె న దినకృత్యముగకాఫి
త్రాగకున్నయెడల న తల్లడిల్లు
పుణ్యపురుషులార! న పూర్వస్థితినిమీరు
మదిదలంచిదాని న వదలరాదె?

మందుల నమ్మెడివారి మోసము.

కొందఱు మోసగాంధ్రు (వీరిలో స్త్రీలునయితముఁ గొప్పగొప్ప సంచులను భుజములకు దగిలించుకొని, కావివస్త్రమును, కావిచొక్కా యును, కావితలపాగయు, స్త్రీలైనచో కావీచీరయు) ధరించి ముఖముల యందు విభూతిరేఖలును, సింధూరపుబొట్టునుం బెట్టుకొని గొప్పపట్టణ ములలోను, పెద్దపెద్దయూళ్ల యందునుంజేరి జనులు విశేషముగా వచ్చుచుంబోవుచుండెడి వీధులలో యొక్కొక రొక్కొకచోట నొక యొక తమమందులయంగడిపెట్టుటకు కూర్చుండుదురు. ఇటువంటివాగు చెన్నపట్టణములో మిక్కుటముగా ప్రతిదినమును కానవచ్చుచుండెదరు. వీరు కొన్నిసమయములలో జతలుజతలుగా యుండుటయుం గలదు. తాము కూర్చుండినచోట నొకజనుకాణాగాని, మఱియేదైనపట్టను గాని, వస్త్రముగాని, విశాలముగా ముందుపఱచుకొని తమయొద్దనుండు పెద్దసంచినివిప్పి యందునంగ్రహించి తయారుచేసిపెట్టుకొనియున్నవలు రంగుల చూర్ణములుగలకాకితపు పెద్దపెద్దపొట్టములును, చిన్నవియుపెద్ద వియునైన సీసాలును, కొన్నిచెక్కలును, వేళ్లును, పేరునూరులేని యనేక వర్ణముల గింజలును, యెండిన బహువిధములకాయలునుతీసి యాపట్ట

మీఁద వరుసగాఁ బెట్టుదురు. పొట్లముగాని, మఱిదేనినిఁగాని యొక్కొక్కటి యెత్తియుంచునపుడును, బిగ్గఱగా దారినిపోవువారికందఱకు వినునట్లుగా “ఓ! వాతవునొప్పుటకు, ఓ! కడుపులోమఱిటకు, ఓ! అజీర్ణరోగాలకు, ఓ! మేఘవ్రణాలకు, ఓ! రక్తపుష్టిగలుగుటకు, ఓ! ఆకలిగలిగించుటకు, ఓ! ఉబ్బసముమానుటకు, ఓ! పైత్యవ్యాధులకు, ఓ! శిరోబాఠములకు, ఓ! మలబద్ధకానకు” ననియఱచి ఔషధము పెట్టుచుండును. వానియఱపులువినియు, వాఁడచటపెట్టుచున్న వివిధములై నచూర్ణములు, మాత్రలు, వేళ్లు, గింజలుంజూచియు వచ్చుచుంజోవుచుండ వారువారు బైరాగులుగాన పరమహంసక్రియలు వారియొద్దనుండుననెడిభ్రమతో యచటికివచ్చి గుంపుగాఁజేరి చూచుచుండుదురు. వాఁడటులచెప్పిచెప్పి యొక్కొక్కటిగా పరచి యున్నవస్తుముకడకును సందులేకయుంచును. అయినను వానిసంచితో నుండువానిలో నచటపెట్టినవి నూటిలోనొకభాగముమాత్రమే! మునిసి పాలిటివారి యాక్షేపణయు జనుల రాకపోకలయాటంకమును లేనిచో యాసిద్ధులిరువురుచేరిరేని వారియొద్దనుండు మందులతో యొకవీధియంతయు నింపుదురుకాజోలు. ఇటులవాఁడఱచియఱచి రోగములపేరులు చెప్పి దానిదానికి తగినమందుఁదీసిపెట్టుచుండగా, యటచేరినమనుష్యులలో నొకరితోనొకరు. బౌనయ్య! మనడాక్టరులు మోటారులపైవచ్చి యేదోయొక రబ్బరుగొట్టమును చెవిలోపెట్టుకొని దాని మఱియొకభాగమును రోగిరోముననుంచియు నచ్చటచ్చట దేహముపై నుంచియు చూచి, తానేమో వ్యాధిలక్షణమును గ్రహించినట్లు తలయూచి యింటివారితో, “సరి! మీరుచాలా డిలై చేసినారసార్ మొదటనే నాయొద్దకు వచ్చియుండవలసినది. థిన్ యీజ్ వెరి సీరియస్ కేస్ చాలా లంగ్స్ చెడిపోయినది. హార్టు మిక్కిలివీక్ నెస్ లోయున్నది. దేహంలో బ్లెడ్ లేదు. అయినను భయపడవలదు. నేనుస్కిత్ అండ్ కంపెనీకి యొకచీటివ్రాసియిచ్చెదను. మీరుపోయి యందువ్రాసినమందు తెచ్చియివ్వండి బెటరవుండి ఫరవాలేదు” అనిచెప్పి యొకమందువ్రాసియిచ్చి తానువచ్చినందుకుగా నాలుగో, ఐదోరూపాయలు దక్షిణపుచ్చుకొనిపోవును. ఆకంపెనీకిపోయి చీటిచూపించినయెడల దానిక్రయం 10 రూపాయలని వారుచెప్పుదురు. వ్యాధివచ్చినవాడు వెట్టివాఁడునొకటి, యన్నట్లు వారిడిగినంతయునిచ్చి యామందు తెచ్చియిచ్చినయెడల నిమ్మ్రోయోజనము. వృధాగా నష్టము

కెందుటతప్ప వేరులాభము లేదు. ఇటువంటివిషయములు ప్రతిదినమును చూచుచుండియు, మనము వారిమాటలుసన్ని వారి కేడబ్బుదారబోయు చున్నాముగాని, యిటులవీధులలో గూర్చుండి రూకకో, పాతికకో, జీవనార్థముగా నొషధముల సమ్మకొనుచుండెడి వీరిమాటలనుగాని, వీరిమందులనుగాని మనము నవ్వజాలము. కాలమిట్లైపోయినది. పూర్వమీ యాసు పత్రులును మందులపావులును నెక్కడయుండినవి? ఇప్పుడుగదా యిని యన్నియు యింగ్లీషురాజ్యములలో ప్రబలిసవి. వారుపోసెడినీళ్లుదివ్యౌషధములనినమ్మి యితరములై నవ్యాధికి తగినమందులు పుచ్చుకొనక, యా పాడు నీళ్లేత్రాగి గుణము లేక రోగమెక్కుడై తుదకు ప్రాణములు పోగొట్టుకొనుచున్నారు. ఈయాసుపత్రులు ప్రబలినపిమ్మటనే మన దేశములో జనసప్తమెక్కుడైనది. ముందు మన పెద్దలందఱును, నిటువంటివారి యొద్దన్వృక్తయమునిచ్చి మందుగొనివాడియు, కొన్నిసమయములలో తామెయేదోమందు చేసిపుచ్చుకొనియు, నిరోగులై చాలాకాలము జీవించుచుండినారు. ఇప్పుడుకాలచుహిమ యిట్లేర్పడినది. ఈమాటలువిన్నచో నవనాగరికులు పరిహాసము చేసెదరు. వారిజోలిమనకెందుకు? గాని, నాకుమాత్రము వీరిమందులయందు నవ్వుక మధికముగాఁగలదు. నాతమ్ముడు వానిని నీవునుచూచియేమిచుండుదువు. ఆక్రాపుచేనుకొన్నవాఁడు యెఱ్ఱగాయుంటాడు. కొంచెము నన్ననిమనిషి వాఁడుసార్. కష్టంను ఆఫీసులో యుండినవాఁడు వానిస్థితియెమనుకున్నారు? ఉన్నట్టుండి వాని కొక జబ్బుకలిగినది. ఇంకడాళ్తరులు, ఆనుపత్రులు మందులు చెప్పవలసినది లేదు రూపాయలుమాత్రము మూడువందలు సెలవు. ఆమందుపలన నుగుణమునకుమాటుగా దుర్గుణములెక్కుడైనవి. అన్నివిడచిపెట్టినాము. ఇట్లే యొకబైరాగి యమ్ముచుండగా, ధైర్యముఁజేసి నాలుగణాల కొకచూర్ణమును కొనిపోయిచ్చినాను. ఏమిచెప్పేదిసార్. ఆవిచిత్రము మూడే పూటలు. నేనిచ్చినది అంతే! ఆజబ్బుగిబ్బు యెట్లుపోయినదో! తగినయకాషధము దిననంత యదియేలయుండును? మాయము. అదిమొదలు నేను వీరిమందులను మిక్కిలిసమ్ముచుందును. “ఇవి యల్పక్రయమునకిచ్చెదరు. ఏమో! యిందుగుణము కలుగబోవునా?” యని తలంచెదరు. కాని యదిపొరబాటు. తప్పక గుణముకలుగునని నేనుదృఢముగా చెప్పుగలనని దీర్ఘోపన్యాసములు గావించుచు నిలిచియుండుదురు. అప్పుడు

కొంచెము మంచిచొక్కాయయు వస్త్రములును ధరించియున్నవాడొకఁడు గుంపుజొచ్చి మెల్లగా తప్పించుకొని ముందువచ్చి బైరాగినిజూచి, ఏమయ్యా! మరలవచ్చునట్లుచెప్పి రానేలేదు. మూడుదినములనుండి మిమ్మునాల్గువక్కులను వెదకుచున్నాను. నీవు మాపాలిటికిదేవుడవుగాని యనఁడవుగావు. పోనుండినవ్రాణము నీవలన దక్కినది. ఇంక పదిపూటల కామందు పుచ్చుకోవలయునని మాకోరిక. ఇదిగో! మందు క్రయంపుచ్చుకొని యాషధము నిమ్ము" అని చొక్కాజేబీనుండి రెండురూపాయలు తీసి వానిచేత బెట్టును. వాడొడబ్బుపుచ్చుకొని యొకకాకితములోనాల్గుగైదువర్ణములచూర్ణము కొంచెముకొంచెమువేసికలిపి, మడిచియిచ్చి, ఇపుడింకొకమందు కిలిపియున్నాను. ఇదిరక్తముకలిగి బలమువచ్చుటకుగాచేర్చినాను. దీనితో సంపూర్ణారోగ్యముకలుగుతుంది. ముందుచెప్పినదే పత్యము. ఆవ, యపిసి, గుమ్మిడి, నూనెమాత్రము పనికిరావు. తక్కినవన్నియుతినవచ్చు"నని చెప్పును. అదిచూచియు, యామాటలువినియు, నచట నుపన్యసించుచుండినవారిలో నొకఁడు తక్కినవారింజూచి "ఇదిగో! చూచినారా! నేనుచెప్పినమాట సరిపోయినదిగదా? ఎక్కడినుండియో వెదకుకొనివచ్చి మందుఁదీనుకొని పోవుచున్నాఁడు. ఈవట్టణములో వైద్యులులేకనా? యితనియొద్దకువచ్చినాఁడు విచారించండి! మీకితఁడేమిచెప్పునో తెలియును" అని తానే మందుకొన్నవానితో "ఈమందులు మంచివేనా? గుణమెసంగునా?" యని యడుగును.

మందు పుచ్చుకొన్నవాడు:— ఈమందులూ ? నేను చెప్పడమువలన నేమిప్రయోజనము? మీరునమ్మెదరా? వారివారి నమ్మకముగదా? నమ్మకము గలిగినయెడల నన్నియుమంచివే! గుణమున్నాకలుగును.

అడిగినవాడు:— అదేనయ్యా! నమ్మకపుమాటయే! ఒకసారితీసి వాడియో, లేక యెవరైనంగొని యుపయోగించియో తెలిసియున్నగదా! నమ్మకము కలుగును. నీమాటలనుబట్టి యంతకుమున్ను పుచ్చుకున్నట్లుతోచినది. గుణమేనా?

మందుపుచ్చుకొన్నవాడు:— నివృత్తాషధములందీ! ఇవిమనము తెలివిలేక పృథాగా డాక్టరులకు డబ్బు దారజాయుచుండుదుము గాని ప్ర

యోజనములేదు. ఈమందులు క్రయముతక్కువ. ఇదియొకసుఖము. తప్పక గుణముకలిగితిమిను. ఇది నాయనభవము.

అడిగినవాడు:—ఏవ్యాధికిగా యీమందును తీసుకొంటివి? ఇదిఎరకు నీవు తీసుకొనినయకావడమునయిత మిదియేనా?

మందువుచ్చుకొన్నవాడు:—ఔను! ఆమందేయిది. కీళ్ళుకీళ్ళుబట్టుకొనిపోయినవి. మాతల్లికండీ! నేను చేయించని వైద్యమే లేదనవలెను. ఎన్నోమందులైనవి. ఎందఱో డాక్టరులు చూచినారు. డబ్బు పోవడమేకాని యుపయోగము లేకపోయినది. తుదకీ మహానుభావుఁడు దేవుఁడివలె కనబడి చూర్ణము నెచ్చినాఁడు దానికిగా క్రయం మూడురూపాయలు యిచ్చితిని. ఆ మూడురూపాయలతో మాయమ్మప్రాణములు దక్కినవి. ఆమె జీవించునని యెవరునుం దలంపలేదు ఇప్పుడు ముందుమందులిచ్చినవైద్యులుచూచి తలవంచుకొన్నారు. వారిమొగం వారి కేమియు తెలియదు. పట్టి డంబాచారివేషములుమాత్రమే! ఇంకాపదిపూటలీచుండేవాడుట మంచిదని తీసుకొనిపోవుచున్నాను.

వానినడిగినవాఁ డచటివారిని చూచి “ఏమయ్యా! సరేనా? ఈపెద్దమనిషిచెప్పినమాటలు. నేను చెప్పినదానికి సరిపోయినవా? ఇది యంతయు నమ్మకముమీఁద నెలిచియున్నది ఏపుట్టలో యేపాము గలదో తెలిసికొనుటకష్టము. చూచుట కివి యేవో రంగుచూర్ణములు గాఁతోచును. అనుభవముమీఁదగాని వీనిగుణము తెలియదు. నాకు మారునకు జీర్ణశక్తి చాలాతగ్గిపోయినది. ఇతనియొద్ద దానికిగా తీసుకొనఁదలచినాను” అని ముందుకుపోయి “బాబూ! మాపిన్నవానికి సరిగా యాకలిలేదు. ఇంతకుమున్ను మీవాఁడే యొకఁడు చూర్ణమిచ్చినాఁడు. నాలుగుపూటలకు చాలా గుణముకలిగినది. ఆట్లాటపిల్లవాఁడు గాన వాఁడుసరిగాతీసుకొనలేదు. ఆడవాండు పొరబాటున మందుపోఁగొట్టినారు. ఇప్పుడు దానికిగా యిచ్చెదవా?” యని యడుగును. మందులవాఁడు “పుచ్చుకో! బాబూ! ఇదిగో! మందు. అయిదుపూటలు వాడిచూడండి. దీనిగుణం తెలుస్తుంది. ఇవ్వమనెదరా? యనును. ఆమెను ద్వివిధమ్మనును. మందులవాఁడొక నల్లనిచూర్ణముఁగల పొట్లమునువిప్పి కాకిపు తునుకఁ లో నొక్కొక చిటికడవేసి, చిన్నచిన్నభాగా వదిపా

ట్టములునుడిచి యామనుష్యునిచే నిచ్చి “క్రమముగా తేనెలోలిపి
యివ్వండి. దినమునకు రెండుసార్లు ఉదయంసాయంత్రం వధ్యము
లేడు.” అనిచెప్పును. మందులనుకొనినవాడు దానిక్రమము మొదట
నడుగకుండియు నొకరూపాయని వానిచేతఁబెట్టును నాడు చిన్న
తోయి “బాబూ! ఏమయిచ్చినారు? తెలిసినవారు మీరు యిట్లుచేయ
వచ్చునా? యనిన, “కానిమ్ము! మఱియొకసమయం మందు కావలసి
యున్నది. మాయిట్లు చూచియున్నావుగదా! పదిదినములు నిదానిం
చుము. ఇప్పుడు డబ్బులేదు. ఇంతేయండినది. నేనీరూపాయ వేరేకర్పు
కుతెచ్చినాను. నిన్ను చూచినంతట మందులనుకొనుటకు బుద్ధివుట్టి పు
చ్చుకొన్నాను. ఇప్పటికినంతోపించుమనిచెప్పి యాపొట్టములు జేబిలో
పెట్టుకొని వెడలిపోవును. అదిచూచి యచట కూడినవారు తామెక్కు
వగా డబ్బునిచ్చి డాక్టరులయొద్ద మందుపుచ్చుకొన శక్తిలేనివారగు
టచే, తమకుతమకు గలిగిన రోగములుచెప్పి, యొకటి, యర, కాలు
యిచ్చి, యతనియొద్ద వాడిచ్చిన దేదో యొకటిపుచ్చుకొనిపోవుదురు.
వాడు సాయంత్రమునకులోపల యిట్లే ప్రతిదినమును కనీస మయిదా
గురూపాయలు సంపాదించి, చీకటిపడగానే కుటుంబసహితముగా మా
య దేవీ నివాసమైన కల్లంగడికిపోయి కానుకచెల్లించి తృప్తిగా తాని,
యేసత్రపువాకిటనో, యే ముసాపగు కానామందో, యేచావడిలోన
నో పరుండి మహదానందసాగరంబులో మునిగియుండును. పాఠకులీ
మందులు మంచివిగానేయుండుననియు, మొదటను, రెండవసారిమం
దులు పుచ్చుకొని పోయినవారా యశావధములుకొని వాడి గుణముఁ
గనుఁగొనియున్న వారేననియు దలంతురుకాఁజోలు. అదియంతయు కేవ
ల జగజ్జాలముగాని వేటుకాదు మెత్తగాపొడిచేసి తాల్చి, వస్త్రకాళిత
ముఁజేసిన నామముగడ్డ, విభూతి, బొగ్గు, ఇటికెర్రాళ్ళు, గుంటగలగర,
మొదలైనవాని యెండినయాకులు, మొదలగువాని చూర్ణములేగాని
యవి మఱి యెవ్వయఁగావు. ఆపొడుల నొకదానితోనొకటి రంగుభే
దము కలుగునట్లు కలిపి, కొన్నియు పొట్టములుగట్టియు, కొంతసేసాల
లోఁజోసియు పెట్టుకొని యుండుదురు. మెత్తనిబంకమట్టి బాగుగా
నలిపి మాత్రలుచేసి కొన్నిసేసాలలో బెట్టియుండురు. వేప, రావి, యత్తి,
తుమ్మ, మొదలైనవాని చెక్కలుతెచ్చి పలురకములుగా రంగువేసి గు

అటు తెలియకుండునట్లు చేసియు, తమకుదొరికిన చిన్న ఛాట్ల వేళ్లును, పెరు నయితము తెలియనివంతగా నుండుచి తనములును నేకరించి యెండించి పెట్టుకొని యుండుదురు. అవియన్నియు జనుల భ్రమింజేయుటకై పెట్టుకొనియున్న వేకాని, యిచ్చినవి చూర్లములుమాత్రమే! మొదట మందుకొనిన యిరువురును వారిలోనివారే! అచ్యులవలెవచ్చి యటుల టక్కుమాటలాడి జనులకు నమ్మకము కలుగుటకై యటుల నటించిన వారు. ఈమహామోసమును తెలియలేక వారిమాట లనుభవసిద్ధము లనినమ్ని జనులు తామునుం దీసికొనిపోవుదురు. అవి యుపయోగించి గుణములేక కనబడినపుడా మందులవాని నడిగినయెడల, మందుపుచ్చు కొన్నది చాలదనియో, యది యిచ్చినది తానుకాదనియో, నమయా నుసారముగాచెప్పి తప్పించుకొనిపోవును. ఇటుల ప్రజల నేమరించి డబ్బు సంపాదించి దుర్వినియోగముఁ జేయువారిని ప్రభుత్వముచేయు ధర్మ ప్రభువులు, శరీరకష్టముజేసి యేదో యొకవృత్తినవలంబించి సంపాదన ముచేసి జీవించునటుల తగిన కట్టుబాటు లొనరింపఁబూనక యుపేక్షించియుండుట మన దురదృష్టముగదా! జనులారా! ఇట్టివారినినమ్ని మం దులు కొనక మీరెఱింగిన యోగ్యుడైన వైద్యుని యొద్దనే యాప ధములు పుచ్చుకొనుట శ్రేయస్కరమని తలంపుడు.

ఆ. రంగు లెనగుచుండు १ రాలు అప్పలుదెచ్చి
పొడులుజేసి పెద్ద २ పొట్లములను
గట్టిమందులనుచు ३ కడునమ్మఁగాఁబట్టి
యమ్ముచుండువారి ४ నమ్మరాదు.

భోజనహోటలులలో చేయు మోసము

ఏగొప్పకట్టణముందుచూచినను కాఫిహోటల్లవలెనే, వీధివీధిలో నను నొకటియో రెండో భోజనపుహోటల్లును ఉండితీరును. ఇవి యూ యూపట్టణములలోని పుణ్యస్థలములుకాబోలు. ఎచ్చటెచ్చటనుండియో తారాస్థూలై వచ్చినవారందఱును సదావీనిలోనికరిగి తీర్థప్రసాదములు స్వీకరించి కానుకచెల్లించి జన్మపాపము జేసికొని పోవుచుండుదురు. ఈమహాస్థలములలో హోటలు యజమానుఁడే దేవుడు. ఈదేవుని యనుగ్రహము కలిగినవారికిమాత్రమే కొంచెము మంచి ప్రసాదము లభించును లేనివారికి కానుకచెల్లించినను, సాధారణముగా “నలుగురి తోఁబాటు కోవించా!” యని పోవలసినదే! ఇతర గొప్పకట్టణములవేరు లును, క్రొత్తక్రొత్త వింతపేరులు వ్రాయించిన నిడివియు వెడల్పు నుంగల పలకలను వాకిట వ్రేలఁగట్టుదురు. చెన్నపురిలో యిట్టివి యే వీధియందు కోరినను చూడవచ్చును. “తంజావూరు నీలకంఠమయ్యర్ సాపాడుహోటల్, మైసూరుకిష్టప్ప భోజనహోటల్, మలబారు నారాయణసామయ్యర్ మీల్సుహోట”లనియు, “మహారాజాహోటల్, మనోరంజనీహోటల్, గణపతిహోటల్, శారదావిలాసం హోటల్” అనియు వానికి వివిధములైన పేరులు వ్రాయబడియుండును. ఈహోటల్లుపెట్టెడి సత్పురుషులు, ప్రాతగిలినవియు, సగము సిద్ధిలమైనవియు, నేకారణము చేతనైనను కాపురముచేయుటకు యెవరికిని యిష్టములేకపోవుటచే పాడుపడియుండునవియునైన యిండ్లుచూచి నయముగా బాడుగమాట్లాడు కొని వానిలో చేరుదురు. మొట్టమొదట వాకిలివైపు కొంచెము బాగుఁ జేయించి బోర్డు వ్రేలగట్టి వాకిటి కొకవైపున వెలుపల తమలపాకుల యంగడి నేర్పాటుజేయుదురు. వక్కాకుల యంగడిపెట్టివచో విఘ్నేశ్వరపూజఁజేసిపట్టు వారియభిప్రాయముకాబోలు. తరువాత చిల్లులు పడినవియు, సొట్టలు పోయినవియునైన ప్రాతపాత్రములకొన్నియు కుండలు కొన్నియు; చేచ్చుకొని తమయద్యోగమునకు ప్రాసంభింతురు. క్రొత్తగా ప్రారంభించినపుడు కొందఱు తమభోజనముయొక్క పరిశుద్ధతనుగురించియు, పదార్థవిశేషములను గురించియు బహుదంబము గావర్ణించివాసి యచ్చువేయించిన పత్రికలు నాలుగువైపులను జను

లకు విరివిగాయెసంగి తమప్రసిద్ధి పెట్టిచేయుదురు. ఈయాడంబరమును, దడబుడలునుంజూచి యన్యస్థలంబులనుండి కార్యాన్వయవచ్చిన జనులు, వారిభోజనము దొరకునని తలంచి యచటికిపోవుదురు. అయ్యో! భూరదూకి యు పోయిచూచిన వానికేయెరుక. భోషలికి పోయి యేవైపుగాచూచినను, సిగిలమై సగముకూలియున్న యింటి కొయ్యలును, పెంకు గుట్టలును, పందికొక్కులుతోడినమట్టి రాసులును జలదారికాలువల దుర్వాసనయు, జమ్ముమని ముసరియుండెడి యీగలును, సాలెపురువులగుండ్రును, కరిఘాపపుఘాళియు కనుపించును. అవిచూడగానే కన్నులుచల్లబడి కడుపునిండిపోవును. ఆమధ్యనేనాలుగు ప్రాతవెదురు తడికలుగాని, చినిగిన గోనెనట్టలుగాని యడ్డముకట్టి వాని వెనుక నంటకేర్పాటు చేసికొనియుందురు. తత్పూర్వమువచ్చి భోజనముఁ జేసిపోయినవారి యాకులలోనుండి చిందినవియు, తమబిడ్డలుతినుచుండినపుడు చిందినమజ్జిగవులునుతో కలిసినవియునైన మెతుకులంతటను నశ్రుపడియుండును. ఎవడైనవచ్చి “ఏమండీ! అన్నముపెట్టెదరాడన్నదా? అయిపోయినదా!”యని యడిగినయెడల “ఓహో! లేకపోవడమెందువలన? మాహోటలులో యేగంటగోవచ్చినను యన్నివదార్థములును సిద్ధముగాయుండను అన్నియునున్నవిగాని యీదినముమనుష్యులధికముగా వచ్చుటచే యాకులైపోయినవి. రెండునిముషములు కూర్చుండెడు. మనిషినిపంపి తెప్పించెద నని యొకయోటి బాజిబిక్కలపెట్టెమీఁద కూర్చుండఁబెట్టి యొకపిల్లవానిలిబిచి “కృష్ణా! పోపో! నేనుపోయి యొకేసాగిగా నాలుగుకట్టలుతీసికొని వచ్చెదనుగాని ప్రస్తుతము నీవు మంచివిగా యొకయర్థణాకు విస్తళ్లు తీసికొనిపరుగునరమ్ము” అని వానిచే యర్థణానిచ్చి పంపివేయును. అప్పుడు వచ్చియున్నవాఁడు గాక తత్పూర్వ సుచటికి భోజనమునకువచ్చి తినిపోయినవా రొకరిద్దటికంటె యధికముగానుండరు. అయినను హోటలువాఁడు పూటకు నూర్లురో, మటీయునెక్కుడుగనో వచ్చుచున్నట్లు ప్రగ్భాములుచెప్పును. అన్నివదార్థములును, యధేష్టముగా సమృద్ధిగయున్నవని వచ్చినవానిని కూర్చుండఁబెట్టుటయేకాని యొకటియునుండదు. అతఁడు వచ్చినతరువాత తామువెలతక్కువగా తెచ్చిపెట్టుకొనియున్నదియు, తవుడు, మట్టి, రాళ్లు, సమృద్ధిగా కలిసియుండునదియునైన బియ్యము నట్లెకొలిచి

నీళ్లలోబోసి పొయిరొండ బెట్టుచును. వచ్చినవాడు “ఏమండీ! ఆలస్యముగాయున్నదే! నేనుశీఘ్రముగా పోవలయును. అన్నము త్వరగా పెట్టండి” యని తొందరచేసిన “ఇదిగో! విస్తళ్ళరావడమే యాలస్యము. సిద్ధముగాయున్నాను. రాగానేచడ్డిచెదను ఆరాస్కేల్, యేపనికి పంపినను యిటేచేస్తూఉంటాడు. పనితొందరి వాడుయోజింపడు. వచ్చుచుండును. ఇంక నొకనిమిష మొచ్చుకొనుచుండని సమాధానము చెప్పి “అయ్యా! నాయొద్ద చిల్లరలేదు. అన్నియుకాగితములుగా యున్నవి. అవసరముగా కాలసిమున్నది నాలుగణాలు మీయొద్దనుంటె యివ్వండి చిల్లరలేక రూపాయిగాయుండినను యిచ్చండి మార్చి తెప్పించెదను” అని యుపాయముగా, వాడుక వేళ వెళ్లునేమో యనుతలంపున ముందుగానే డబ్బునూడదీయును. “ఎపుడైన నివ్వవలసినదేకదా!” యని యామనుష్యుఁ డిచ్చివేయును. ఇంకొక పొయిపై పెట్టినదానిని మఱియొకడు ఉడికియు నుడుకక వార్చి దించి పెట్టును. వంటయగువరకును రావలదని చెప్పియున్నందున, విస్తళ్లకై పోయినపిల్లవాడు తనకు చెప్పినగంటదనుక నెక్కడనోయుండి, కుట్టినవారు, గుమ్మడికాయ దూరకుంటేచాలు”న నెడి సామెతకు సరిగాయుండెడి పులెలు నాలుగైదుతీసికొని యాచిన్నవాడువచ్చును. ఆలస్యముగా వచ్చినందుకై వానిపై కోపపడిన ట్లభినయించి, అయ్యరుగారు వానినితిట్టి యచ్చట నుండు మెతుకులనైన యూడువక యొకయొర విస్తరివేసి, యామనుష్యునిఁ గూర్చుండఁబెట్టి పొచిబట్టిన కొయ్యతొట్టిలో బోసియున్న నీళ్లు తెచ్చి త్రాగుటకొకపాత్రములోయుంచును. అంతట లోపల వర్షింపజేయుచున్న యుత్తమబ్రాహ్మణుడు గుడ్డతోవట్టుకొని యన్నపుతట్టుతెచ్చి యాయూడుకుకూడును విస్తరిలో కొంత గరిటతోతోసిపోవును, ఆయన్నపుటావిరి ముఖమునకు తగులగానే గచ్చుగబ్బుగొట్టును. కొందఱు నబ్బునీళ్లు చల్లినయన్నముఁ బెట్టుటయుంగలదు. ఎందుకనగా, ఆయన్నము తినుటవలన నెక్కుడగా తినుటకు హితవుగాకపోవునట. అట్టి యుడుకుబెడుకుకూడు విస్తరిలోబోసి పోయి శలవైపోగా మిగిలియున్నపులుసుయొక్కయడుగుమడ్డిలో కొంచెమునీళ్లుపోసి పొయిరొండ బెట్టియుండి వేడివేడిగాతెచ్చి సంగటివలె కొంతయు, నుడికియు నుడకక కొంతయునుగా యుండెడి యామనుష్యములో, సాంబారనిచ్చె

గరిటెతో యెత్తిపోయును. అన్నమునుచల్లాప్పుటకే కష్టమైయుండగా దానిలో నుడుకుచున్నపులునునీళ్లు పోయగానే మఱియు వేడి యెక్కుడగును. ఆసాంబాదుతో ప్రయాణపడి యన్నముకలిపి నోటబెట్టుకొన్న నో, శుద్ధముగాచప్పిడి. దానిలో ఉప్పుపులును కారము యెక్కుడినుండి వచ్చును? నీళ్లుపోసికాచిన యుడుకునీళ్లేగదాయవి యింకరసము (చారు) దీనికిబృగానేయుండును. దానిరుచి భుజించువానికి పిమ్మటగదా తెలియను. భోక్త యన్నమును గలుపుకొని కనిపెట్టుకొని కూర్చుండియుండగా అయ్యగారు తాజాగాపాతికగంటకు నెయ్యి తెచ్చి నీట్టనిలువుగా నిలిచి, గంటెను నేతిలోముంచి రెండుమూడుసారులు వేయును. అతఁడువేసిన నేయియంతయు లొకవిల్లిగరిటెకులోపుగానేయుండును. ఆయన్నమును చల్లాప్పుకొనుటకంత తడవుకట్టునని తెలిసియున్నదను కాఁబోలు నయ్యగారంత యాలస్యముగా నేయితెచ్చుటయని యెంచవలసియుండును. ఆయన సగము మీఁదఁబడునట్లుగావేసిన యానేతిపరిమళము చెప్పనలవిగాదు కడుపులోనివేగు లపుడే వెలికివచ్చునేమోయనితోచును. ఆయన్నము కడుపులోనికిపోగానే యెన్నిసంకటములు చేయవలయునో యన్నియులజేయును. ఆవికారము భోజనముజేసియనుభవించినవానికే యెఱుకగాని యన్యులు తెలిసికొనఁజాలరు.

“ఇంక కూర, కూటు, చట్నీ, పెరుగువచ్చుడి, మొదలై నవన్ననో యన్నియుంజప్పిడివే! నోటఁబెట్టుకొనినచో, మేము లోపలికిఁ బోఁజాలము. వెలుపలికేవచ్చున”మని వచ్చునట్లుండును. మహామృతలెక్కుడుగా వచ్చినకొలదిని పులుసులోను, చారులోను, ఉష్ణోదక మెక్కుడుగాచేరుచుండును. ఒకవస్తువుంగలుపుకొని తినినంతట యాచేయి యట్లేయెండి పోవువరకును మఱియొక వదార్థమురాదు కాచియుండవలసినదే! నిట్టనిలువుగానుండి పోయినపుడు కలుచున్న యాపులును కాళ్లమీఁదను, చేతులమీఁదనుచింది బొబ్బలులేచును. కావున నటువంటివి వడ్డించునమయమున భుజించువాఁడు జాగ్రత్తగాయుండి కొంచెమువెనుకకుజరుగకతప్పదు. అటులజరిగి అయ్యగారు పోయినంతట విస్తరిదగ్గఱకు మరల జరుగుటకులోపల, యాకులోనుండు కూడునుంగూరలుంగొట్టుకొనిబోయి భూమిపాలగును. అంతట తెరులుచుండే రసమువచ్చును. దీనిరుచి వర్ణనాతీతము. వ్యాధిగ్రస్తునకుగాపెట్టి యొసంగు కషాయ

మనియే చెప్పదగదు. ఇదివి స్థరిలోపడగానే మహాకోపముతో యిటు నటుం బరువూపవాటుచు నట్టివిలుపుట యసాధ్యమైనవని ఈగండము లన్నిటిని తప్పించుకొన్నంతట, కడవట తక్ర దేవుడైనవేళించును. ఆయు త్రమండ్రై న దేవుడు తన మొదటియాపమును మార్చుకొని వేరే యా కారముచు దాల్చియుండును. వడిపెరుగులో కుండెడుసీళ్ళుపోసిన యెట్లుండును? వాడిన కిచ్చిలికాయలు, కల్పిన మావిడికాయలు తరిగి యుప్పులో వేసిపెట్టిన తునుకలనాలుగు నంచుకొనుటకు వేయుదురు. ఏవదార్థమైనను మరల కావలయునని యడిగితమేని, విసుగుతోతెచ్చి వడ వేయుదురు. లేదా? కొనివచ్చుటకులోపల భోజమైపోవును. వీరుతెచ్చి వంటచేయు కాయలు, గడ్డలు, కూరలు, కల్పించెడి ఏనుకాలణా, నాలుగుదమ్మిడిలు వెలగలిగినవిగా యుండునేకాని మంచి దొకటియును గాను వెలచెడక యట్లవాడే నయముగాఁ గొనివత్తురు. ఏయేయంగ డిలో కానుకూరలు విశేషముగాచెడిపోయి యుండుటయు నెటుంగవలెననినచో భోజనహోటలువారినిడిగిన స్పష్టముగా తెలుసుకొనవచ్చును. పూర్వజన్మమున భూరిపాపములు చేసినవారును, వేటువిధముగా గతిలేనివారును, యీపూటకూళ్లు కుడువవలసి యుండునేమో తెలిసినదికాదు. వీరికి ధర్మచింతగాని, కనికరముగాని కోసిచూచినను కనుపడదు. వీరికి భోజనమునందలి మంచిచెడుగుల భేదమెక్కడిది? లోకోపకారమైన యీహోటల్ల పుణ్యపురుషులు కొంచెము చక్కనివారుగా యుండుస్త్రీలను తమయొద్దనుంచుకొని వచ్చిన పోకిలాలతో బేరము సాగించి డబ్బు గుంజకొనుటయుంగలదు. అయ్యో! భగవంతుడీ యన్న విక్రయము చేయుటకుపాల్పడి చేయరాని కవటతంత్రములు చేసివచ్చినవారియొద్ద నన్యాయముగా డబ్బులాగెడి పరమ పాపాత్ములైన హోటలులవారి కేగతి గలిగించునో, వీరలే నరకమున గూలునట్లుచేయునోగదా! వీరికి మేలుగలుగునా? అన్న విక్రయము, స్త్రీలమానవిక్రయము నొనరించువారికి నద్గతిప్రాప్తించునా? ఈఖలులకుడబ్బు గడించుటలోఁగల యాస న్యాయము నందుజనింపదు. ఇది వీరికర్మమును, వీరియన్నముఁ దినెడివారి కర్మమునం గాఁజోలు.

ఆ. అన్నవిక్రయముననర్థంబుగడనజేయంగబూనిచేయరనై నపట్టు దుష్టియలనొనర్చు దురితాత్ములు ఇట్లు, హాడుపాపిహాడుకుడువరాదు.

రోతయైన కల్లంగడులలోచేయు మోసము.

కల్లంగడులపలన దేశమునకు వాటిల్లుచున్న యనర్థము లిన్ని యని తెలుపుటకు సాధ్యముకాదు. దీనినిగురించి చక్కగా దూరాలో జనమొనరించి గాంధీమహాత్ముడు ముఖ్యముగా మన దేశములో త్రాగుడును మాన్పవలయునని సిద్ధాంతీకరించెను. సాధారణముగా పర్యాటకజనము జేసినపుడీ త్రాగుబోతుతనము జనులకు కలిగించు కష్ట నష్టము లిట్టివని ప్రతిమనుష్యునకుం దోచుచుండును. పేదలను కూడు నుగుడ్డయు లేక యల్లాడునట్లు చేయునదియు, బుద్ధినిమార్చి దుష్కస్థితి కిదెచ్చునదియు, దొంగతనము, కొల మొదలైన నదుష్కార్యములుచేయు టకు వలయు ధైర్యసాహసములు కలిగించునదియు, మఱియు నెన్నియో కష్టములును, దుఃఖములును, గలిగించునదియు, మన భరతదేశమును దారిద్ర్యస్థితికి దెచ్చుచున్నదియు, త్రాగుబోతు తనమనెడి చెడునడత తప్ప వేతెమ్యదియుంగాదు. మధుసనగా తేనెకును, సారముమునకు నుం బేరులుచెల్లును, సురయన్ననో, యట్లే వేల్పునకును, కల్లుకును పేర గును. కావున కల్లుద్రాగినచో దేవతలసేవించినట్లుకునని యీత్రా గుబోతుల తలదప్పుకొంటారు. ఆ యానందము త్రాగియంగడి వెంబ డిబడి పొరలెడివాడే యెఱుంగును. ఏదిగాని మితిమీరిన చేటుదేశ మానదు. అధికమైనపు డమృతమైనను, విషముగా పరిణమించును. “పట్టపగలు వచ్చేవానికి, తట్టగంపచాటు” అన్నట్లు మొగములు వస్త్రము లతో మాటుచేసుకొనియు, తలపైఁబెట్టుకొని పోవుచున్న బళ్ళెముక టను వాకిటఁ బడవైచియు, “జాతిలో సెట్టియారు కుడిచేది మాల కూడు” అన్నట్లు మేము జాతిలో నెక్కుడు గౌరవము కలవారమని డంబముగా పలుకుకొనుచు యేడ్చెడి మహానుభావులును ప్రవేశించి సేవించిపోవుదురు మాలలు, మాదిగలు, దాసరులు, జంగాలు, జోగులు మంగలులు, చాకలులు, బోయలు, సాలెలు, సెట్లు, మొదలుగాఁగల జాతుల వారలును, నిద్రనుండి తెల్లవాటి లేవగనే కండునలుపుకొని, మద్యదేవతా భ్యానమును చేయుటవాడుకయైనది. ఇటువంటి జను లపై భగవంతుఁడు కరుణాదృష్టులు ప్రసరింపజేయునా? ఈత్రాగు బోతులు మొండైన దేశము, సుఖముగా యుండునా? కల్లుపొంగు

విధముగా, త్రాగుడుగాండ్ర యాలుబిడ్డలు కూడుగుడ్డలు లేక యెల్లాడు
టచే వారిదుఃఖము సయితము పొంగుచుండును. అయ్యో! పాపము!
వారేమి చేయుదురు? త్రాగి నాతనికి పొట్టనిండినలాగున నంగడినానికి
డబ్బుతో పెట్టెనించుచుండును ఆహా! దానిమహిమ కేమనవలయును?
భరణి దేశవాసులను గంజిత్రాగుటకై న గతిలేనివారినిగా జేయుచు
న్నదియు, నన్య దేశవాసులను, కోట్లకొలది ద్రవ్యముతో మహాదానం
దము నొందఁజేయుచుండునదియు, కల్లు వీచాయీలును, సారాయిసీసా
లునే యచి యెఱుంగవలయును. ఇట్లు మన దేశమునుండి యనంతమై
నధనము నివ్వధముగా గడించికొని పోవుచున్న యితర దేశస్థులు నిర్దో
షులుగానే యెప్పుడుచున్నారు. వారియందు తప్పుకెప్పుట కేయాధా
రమున్నది? ఒకవేళ యెవఁడైన నెవఁనైన నడిగినచో, “త్రాగుఁడని
బలాత్కరించినామా?” యనియందురు. దానికిబదులుమాటయున్నదా?
దినేదిదే యంగట్లు వృద్ధిజుగుచున్నవేకాని తగ్గుటలేదు. వానికిగల
శోభ మతి దేనికినియుండుదు. కడుశుభ్రముగాను, చూచుట కింపుగా
యుండులాగున నలంకార యుక్తముగాను, గంభీరముగాను యియం
గడులు కనుపట్టుచు, జనుల హృదయములను తమ వంకకాకర్షించు
చుండును. డబ్బువేయి పెట్టెకు పసుపుకుంకుమ గండములతో యలం
కరించి. కొంచెముగా పట్టుటకై లోపలమైనమో, లక్కయో యతికిం
చిన కొలతపాత్రములు వరుసగా దానిపై పెట్టి యంగడివాఁడు కడుడం
బముగా కూర్చుండియుండును. లోపలికి పోయినంతట బ్రాహ్మణులు,
మొదలియార్లు, సెల్లు, యితరజాతులకు చేరినవారును, కూర్చుండుటకు
వెనుకతడికలతో కట్టిన యరలుండును. గుఱుతు తెలియుటకై వాని
వానికి వ్రాతపలకలు తోలించి యుండుదురు. వచ్చినవాఁడుతనకెంతకా
పలయునో దానిక్రయము చెల్లించినంతట యంగడివాఁడా మోసపు
కొలతపాత్రము లో క్రమముగాక్రయమునకుతగినట్లొదానినితీసికొని,
బాడి బిరడాతీసి మధ్యమో కల్లోదానిలోబోయును అపుడాపొంగువలన
పాత్రమునిండి మీఁదికి వచ్చినట్లుండును. అని వుచ్చుకొన్నవాఁడా పొం
గుతగ్గినంతట పాత్రములో నాలుగవ వంతున నున్నదానిసమాచి
“ఏమయ్యా! ఇంతతక్కువగా యిచ్చినారే! గొంతుకడకైనను జాటున
ట్టుండలేదే!” యని యడిగిన. “ఓహో! పొంగు లేకుంటే, రంగుబుట్టదు.

నీవు చూచుచుండగానేకదా! బోసినాను. పొంగుతో బోసినది ఘాటు యెక్కువ అందరికిని యుట్టేబోయదునుని తలంచితివి కాఁబోలు. మాకు ప్రియముగా నుండువారికి మాత్రమే! నుమా!" యని సమాధానముఁ జెప్పి సంతోషపడుచును. కొన్ని సమయములలో యజమానునకుబదులు గుమస్తా కొలిచియిచ్చును. యజమానుని కొలతకును, వాని కొలత కును సెంతయో భేదముండును. గుమస్తా యజమానుఁడే మేలనిపించును. ఏవఁడైన నొకఁడు యీదినమునే నొకప్రాద్దు కావునకొంచెము మేలైనదిగా వుంచి పాత్రములోబోసి యివ్వవలసి"దని యడిగినచో తలయూచి తాను తాగినదో తత్పూర్వము నీచులు త్రాగిపెట్టియున్నదో యొక యెంగిలి పాత్రమును కడుగక తీసుకొని దానిలో బోసి యిచ్చును. త్రాగుడుగాఁడు తనకతఁడు పరిశుద్ధపాత్రములో యిచ్చినట్లుకలంచును. ఇట్లు త్రాగినపాత్రములన్నియు శుద్ధిచేయుట కాదు మనిషి యొకతెయుండును. అది మాలదియో, మాదిగదిగా నో యుండును. ఆస్త్రీ యన్ని పాత్రములు నొకటిగా నేకలిపి, ప్రక్కనయుండు మురికినీళ్ల గుంటకుకొనిబోయి యందు ముంచి తెచ్చిపెట్టును. ఆపాత్రములలో యడుగునపేరుకొనిన మట్టియెన్ను అట్లేయుండును. ఏపాత్రమును చూచినను దుర్వాసన కొట్టుచుండును. బుద్ధిహీనులైన త్రాగుబోతులది తెలిసికొనుటయున్నదా? అ"యొక్కడిది? రామరామ. ఆవిషయమును గూర్చి వారాలోజింపనే యీలోజింపరు. ఆన్వర్గ మందిరమునకుఁ బోయినపుడచ్చటి మహదానందమున వారికేదియుం దెలియదు. పేరుకుమాత్రము వేటువేటు చోటులేగాని యంతయు నేకముగానే యుండును. భేదమేపాటింపరు. కట్టులో, చీమలు, పురుగులు, పక్షియుండియవి తమకండ్ల యెత్తివేయుటను చూచుచుండియు, ననవ్యాయుండక, మహాప్రియముతో త్రాగుదురు. త్రాగుబోతు లధికముగాఁచిప్పనితోందఱగా యున్నపుడంగడివాఁడా పురుగులను తీసివేయకయట్లేబోసిననుంత్త్రాగుదురుగాని వానిని దామెనం దీసివేయనొల్లరు ఇది త్రాగుమవలననొడలెటుంగ బోవుటచేతనో, ప్రియాధిగృతచేతనో, ఆతురముచేతనో, వారితలవ్రాతచేతనో, యేమనవలయునో, తెలియరాదు "ఓహపాళ్ళులరైన త్రాగుబోతులారా! ఒకవేళ మీరుత్రాగుమనందలి యానందమునెంత యెఱింగియున్నవారైనను, దానియందును కొంచెముయినను

శ్రీభ్రతము నాచారమునునుండవలదా? ఇట్టి యనవ్యపునడవడి మీకు యుక్తముగానే తోచుచున్నదా? ఇది మీపురాకృత కర్మఫలముగాక మఱియేమగును. మీయిండ్లలో భార్యలు బిడ్డలు కూడులేకతిట్టిడిల్లుచుండుట తలంపక సంపాదించినడబ్బును యీపాడుసారాయికిని కల్లునకును దారబోసి తప్పదాగి పొరలాడుచుండెడి మీయానంద మేమియానందము" కాఫిహోటలులో జరుగుచున్న యాచారమునుచూచి వీరును తమయంగడులలో యావద్ధతి నవలంబించి, మాలమాదిగలు జోగిజిగములు, పెల్లునాయకులు మొదలగువారి నందఱను భేదములేకుండా "నర్వంజగన్నాథం" అన్నట్లు యేకముఖమునకు త్రిప్పటకు ప్రారంభించినారు. రానురాను జాతిభేదమునునదియే లేకపోవుచున్నది. పూర్వము త్రాగుబోతులకు నంజకొనుటకు వచ్చిమిరపకాయలు, నిమ్మకాయలు మొదలయిన యూహగాయలును పొగాకుచుట్టలు నిచ్చుచుండిరిగాని యిపుడనియెన్నియు నిచ్చెడియాచారముపోయినది. సర్కారువారికొలత ప్రకారం యేర్పడియుండు కొలపాత్రములుపోయి సేరునకుమూడు పావుసేరులు పట్టుపాత్రములేర్పడినవి. అడిగెడివారెవరు? కల్లంగడివాని కియున్న పలుకుబడి మఱియెవ్వరికినిఁ గలుగదు. తాముకుమ్మరవానితో చెప్పి తమయిష్టానుసారముగా మట్టికొలతపాత్రములు చేయించుకొనెదరు. ఎవఁడైనను కొలత తక్కువయనిన తూనికెవేసి తీసుకొనుచుని మఱికొంతనీళ్లుచేర్చి యిచ్చెదరు. ముందువలె ముసిడికాయలు, ఉమ్మెతకాయలు, మొదలైనవానిని కొట్టితీసిన రసమును మైకమెక్కుడుగా కలిగియుండుటకై కలుపుచుండిరి. గాని దేవునిదయవలన సపుడపద్ధతి మాని గంజిగాని, కూటిసీళ్లుగాని చేర్చెదరు. ఇది కొంతవరకును పుణ్య కార్యమనియే చెప్పదగును. కల్లంగడులవాళ్లు యిపుడుపులిసిపోయిన కల్లును బాగుచేయుట కొకక్రొత్తపద్ధతిని తెలుసుకొని చేయుచున్నారు. ఏమనగా యూరపుదేశములో తయారుచేయబడివచ్చెడి 'చాక్రి'యనెడి పాడర్ గోడుమగింజ ప్రమాణముతీసుకొని యొకపీపాయి పులిసినకల్లు లోవేసినయెడల పదునైదు నిమిషములలో యాకల్లు క్రొత్తదానివలె తీపుగలదియగునట. ఇది యెంత విచిత్రమైనవిషయమో చూచితిరా? మనదేశములో తాఁటిచెట్లనుండియు, పెంకాయచెట్లనుండియు, ఈతచెట్లనుండియు కల్లుదింపుదురు. వీనిలో మొదటి రెండుజాతుల చెట్లకంటె

ఈన కెట్లలోనధికముగా యుత్పత్తియగును. వీనిని మిశ్రమముచేసి త్రాగినచో, వాంతులు, భేదులు, మొదలగు వ్యాధులకులోనుగాకతప్పదు. కల్లంగడల వ్యాపారముఁ జేయుపుణ్యాత్ములకు గలిగిన మిక్కుటమైన ధనాశ్రమాలమున దేశమున నిన్నియనర్థములు పుట్టుచున్నవి. కొందఱు అంగడివాండ్రు గుమాస్తాలములముగా వ్యాపారము జరిగించుట కలదు. ఈగుమాస్తాలుచేయు కుతంత్రములు చెప్పటకు సాధ్యమేకాదు. వీరు యజమానుని యుత్తరువునకారము కల్లు నిలువజేయుచు విక్రయించవలయును. అయినను యెవరికైనా యప్పుగాపోసినపుడు దానిని లెక్కలో వ్రాయనేవ్రాయరు. చెట్టుగీచువానిజీతము, ఇంటిబాడుగ, పనిచేయువారికూలి, పనివాండ్ర నెలబతైము, పెట్టుబడి మొత్తపువడ్డి, గుమాస్తానంబళము, యజమానుడు తీసుకొనియున్న యప్పులకు నెల నెలకుచెల్లించవలసిన వాయిదాయాకలు, మొదలయినవన్నియుంబోగా, శేషమును తేల్చి గుమాస్తా ముడుపుగట్టవలయును. ఇంక నడుమనడుమ యిగుమాస్తాలు నగపాడించులాభములో భర్తకగ్గులు, దీవము నెలవు, సిగరెట్లకగ్గు, బీటిబిరుగు పోలీసుబంధాతుకట్టుము, బిడ్డలకేదైనాతీసు బండములు కొనుకగ్గు యజమానునికి వేశ్య, యిట్టివన్నియుం బెట్టుకొనవలయును, ఏదైనానానగగ్గుమునబట్టి కల్లుదించునాటారు, భాగముపెట్టుకొనియో జీతమునేర్పాటు చేసుకొనియో, తానేయంగడితీసికొనియో యొక్కొకప్పుడంగడియజమానుఁడై వచ్చిననురావచ్చును. పూర్వము యజమానుఁడుగా యున్నవాఁడే పిమ్మట గుమాస్తాగా యగుటయుంగలదు. యజమానునకు భార్యలిరువురుండిరేని సంజలుముగ్గురుండుదురు గుమాస్తాకన్ననో, భార్యయొకతెయు నైనదుగురుఃసంజలునుందురు. వీరికందఱికిని సమస్తవిధములకర్పులును కల్లంగడివలన రాబడిలోననుండియే జరుగవలయును. అంగడియజమానుఁడు, మోటార్, కొలిబండియో, పెట్టుకొనిన, కూలికమ్మెడి గుమాస్తా, వేలూరుజట్కూ, రిక్ష్వా, రేఖిలాపెట్టుకొనియుండును. పయినివేసుకొనునవియు, ఫరించునవియు'యజమానుని గుడ్డలకంటె వెలపొడుగై నవిగాయుండును. ఏవైనా పండుగవర్సములు వచ్చినపుడు కట్టుకొనునవి మఱియు శ్రేష్ఠములైనవి. పెండ్లివగైరాకార్యములు తటస్థించినకాలమున నంతటికర్పునకుగాని తోనుదీయరు. జాగీరానెలవుఁజేయుదురు. వారిదేమిసవ్వము? లోకులనన్యాయము

యముఁజేసి సంపాదించినదియేదా! అప్పులెక్కడైనచో యింకాసాలె
వెకనీ పిటివక దాఖలుచేయుదురు. ఋణదాతలు వారియొద్ద సొత్తు
దొరకక చెవులుజాడించుకొని పోవలసినదియే! ఏమిచేయుదును? ఒకకా
సైనను నుండదు. ఉన్నసొత్తును ముందుముందుగానే నిక్రయించి పిటి
వకదాఖలుచేయుటకుపూర్వము డబ్బుమూటగట్టి దాచుకొనినచోయిగా
కూర్చుంటుదురు నాలుగైదు నెలలు జరిగినతరువాత తాముదాచుకొన్న
డబ్బునుపెట్టి బావమరిదివేరుననో, మారువేరుననో, యెల్లునివేరుననో,
మరలయంగడిప్రారంభింపుదురు. “మూసనాల్లనవాసుసాహేబు ఆలు
నాల్లఫకీసుసాహేబు” అనుసామెత వీరియందుస్పష్టమగుచుండును. వీరి
దుండగముల సత్తెమాచి యోజించి సర్కారువారు వీరికిలిగియున్న
యంగడుల సంపూర్ణహక్కునుతొలగించి తగినకట్టుబాటులతో ఆబ్
కారిసిస్టం యేర్పాటుచేసినారు. అంతటితో వీరు మునుకువేసుకొన్నా
రు. తదాదిగా, వీరు వేరువిధముగా బాధ్యతను సంపాదించినారు కొంత
బుడ్డినగుకనియు, కొంతత్రాగుడు నగుకనియు, వీరు పెట్టుకొని, వాడుకదా
రులకును కొనితీసుకొనిపోయి యింటత్రాగువారికిని వారివారికి తగినట్లు
నరకునమ్ముటకును, ప్రతిదినమునుం ద్రాగవచ్చువారికి తామేకొలిచి
పోయాటకును వీరికి హక్కుగలిగియుండును. ఈకల్లంగడులవారు కొం
దటికి బహుమానముచేయు వాడుకకలదు. దినముతప్పక త్రాగుటకు
తమయంగడికేవచ్చుట, తనవెంటపాసమునకు మఱికొంతిని పిలుచు
కొనివచ్చుట, ఇతరులకప్పుగా తీసియిచ్చి యాక్రయమును తానుచెల్లిం
చుట, ఇట్టివనులుచేయుచుండెడివారికి యేడాదికొకసారి కనముపండగ
నాడు క్రయము తీసుకొనక తృప్తిగాకల్లుబోసి, యొకకోడియు, నా
లుగునూపాయలువెలచేయు పంచెయునిచ్చిమర్యాదచేయుదురు. ఆవా
డుక వర్తమానకాలమున క్రమముగా తగ్గిపోవుచున్నది. ముందుత్రాగ
వచ్చువారి జాతులననుసరించి పాత్రములు వేరువేరుగా యుంచుచుం
డిరిగాని, యిప్పుడు నాగరికతయు నాణెమును హెచ్చులుచేయదయునుం
బోయి, యంతయునొకటియేయైనది. ఇటుల నకలజాతులవారికి నైకవ్ర
ముచే కూర్చుచున్న వీరి సంతపొగడినను పొగడదగును. అబ్కారి
సిస్టంయేర్పడి తమవంశానుగతబాధ్యత తొలగటవలనను, సర్కారు
వారికి ప్రతిమానమును, వేలసంఖ్య వన్నుగట్టవలసియుండుటవలనను,

చెట్లగు ముద్రవేయుటకు యెక్కుడుడబ్బు కర్షు పెట్టవలసి నట్లేర్పడుట వలననుకాబోలు యీకల్లంగళ్ల సత్పుగుఘలు పూర్వము రెండణాల కిమ్ముచున్న సేరుకల్లు యిపుడయిడణాలు, నాటణాలుచేసి, చిన్నవియుం పెద్దవియునుగా క్రయమునకు తగిన కొలపాత్రములఁ బెట్టుకొన్నారు. ముందు యేబది యణువదియంగడులున్నజల్లాలో యిపుడునూఱునూట యేబదియంగళ్లేర్పడినవి. త్రాగుబోతుల సంఖ్యయిప్పటికప్పటికి నెక్కుడగుచుండుటచే, నీరుకొలత తగ్గించుటయు వెలపొడిగించుటయు సంభవించినది. భగవంతుడా! ఈయంగడిదారుల యధికాశయు, త్రాగుబోతులకష్టమును తీరుటయెపుడో తెలిసినదికాదు. మత్తువదార్థములైన కల్లు, సారాయము, గంజాయి, అభిని, యట్టివి వాడు వాడుకనువిడిచి, మన దేశవాసులు పొరుగుదేశములలోనివారివలె నెన్నడువర్తింపుదురో యానాఁడుగాని భరతఖండమునకు మేలుగలుగనేరదు దేశక్షేమమును గోరి పాటుపడుచున్న పుణ్యాత్ములు పూర్వమునకంటె నెక్కుడు శ్రద్ధ వహించి సారాయి, కల్లుదుకాణములు బొత్తుగా లేకుండునట్లుచేసి, సర్కారువారికి యిందుమూలముగా వచ్చుచున్నలాభమును యితరవస్తువుల వ్యాపారమూలముగా పొందఁదగిన మార్గమును చూపిన యెడల, ప్రజాక్షేమమును గోరుచుండు దయామయులైన గవర్నమెంటువారంగీకరింపకపోజాల. అటులచేసినచో యిచటనుండి మత్తు పదార్థములమూలముగా యితర దేశములకు కొట్లకొలదిపోవుచున్నధనము మనదేశముననే మారుచుండును. ఈయనర్హమైన పారంపర్యహక్కు పోయినదనెడి వ్యసనమునువీడి కల్లంగడుల వ్యాపారముచేయువారి సంతతివారును, వేటొక తగినవృత్తి నవలంబించి గౌరవముతో సౌఖ్యమునుభవించగలరు.

“ఓ దేశీయులారా! కల్లు, సారాయివలన మీకుకలుగుచున్న మహోపద్రవము నాలోజించి యాదుర్వాడుకను విడిచిపెట్టుడు. ఇందుచే యెన్నోకష్టనష్టములుకలుగుచున్నను కొంచెమైనజంకక మీరుత్రాగుబోతులగుచుండుట కాలమహిమయో, మద్యదేవతామాయమో హవ్రభావమో తోచకున్నది. మహాపాపములలో యీత్రాగుబోతు తనమువలనగల్గెడి పాతకమెక్కుడైనదని తలంపుడు. ఓయంగడిధర్మకర్తలారా! ఇదిహీనవృత్తియని యెఱింగియునెఱుంగనట్లు ధనాశచే

యీ వ్యాపారముఁజేయుటమాని వేటొకనృత్తి నవలంబించితీరేని మీరు దేశమున కెంతయో మేలుచేసినవారలగుదురు త్రాగుబోతు లారా! కలిగిన యిల్లువాకిలినమ్ముకొని గతిలేక యల్లాడుచుండెడి వారినిచూచియు మీకుబుద్ధితేదా? ఎందఱుబిచ్చగాండ్రైనారు? మీయాలు బిడ్డలు శపించుశాపఫల మెవరికిఁబెందును! ఆలోచించి దుర్నడతయు, దుర్వాడుకయువిడిచి మీసంతతివారిని మేలొందఁజేయుడు. అప్పుడు గాని మీరుయోగ్యులరనెడి గౌరవమును పొందఁజాలరు.

ఆ. సకలదోషములకు శ సాధనమైహీన
దశయఁ గష్టములును శ దనరఁజేసి,
యపయశంబుఁగూర్చు శ నట్టిసురాపాన
నృత్తిచేటుఁదెచ్చు శ విడువరేని

బొల్లిభాగవతుల మోసము.

బొల్లియనఁగాటక్కు, కొందఱు రామానుజమతమునవలంబించి యున్నవారివలె కపట వేషములతో నటించి వైష్ణవమతప్రియులైన జనులమోసగించి పొట్టబోనుకొనుచుండుదురు. వీరి నడవడి వింతగా యుండును. ఈ మతావలంబులు శామొకరికంటె నొకరు, భక్తిపరులవలె నటించుచుండెదరు. ఒకని తవ్వమును మఱియొకఁడు కనుగొనఁజాలఁడు. వారిలో వారేయొకరినొక రేమరించుచుండెదరు. ఈమహానుభావులు, కాపలసిన మట్టుకును, మత్స్యమాంసములతో వేశకు సంతృప్తిగా భోజనముచేసి, వెలుపటికి వచ్చినపుడుమాత్రము కట్టుకొనుటకు (ఇంటిలో నున్నపుడు చింపినగుడ్డయే)గా పెట్టుకొనియుండు పట్టంచు ధోవతిని పట్కచ్చలతో ధరించి, తిరునాళ్లదినములలో యాశ్వాసులగుడిగోడకు తీర్చిన నామములవలె యొకనామము కోపునంతయుంగలిపి ముఖమునను, దేహమునను పెద్దపెద్దనామములుదిద్ది నడుమపనుపుపచ్చనామముఁ బెట్టుకొని భుజములపై నొకశాలువ వేసుకొని కడుడంబముగా బయలువెడలుదురు. అప్పుడు చూచినవారికి విష్ణుమూర్తిసాక్షాత్కరించెనో యని సందేహము కలుగునట్లుండును. అటులవచ్చునమయ

మున తమ కూటమునకు చేరినవాఁడెవడైన గనఁబడినయెడల, యట్టే
కొగిలింపుకొని పాదములపైఁబడి “అశహునంబి, అడియేన్ దాసాన
దాసన్” అనిపలుకును మొదటివాఁడు “రంగనాథన్, అడియేన్ దా
సానదాసన్” అని బదులు నమస్కరించును.

అశహు:—పావనమాన పాదధూళి భాగ్యత్రయైందేధన్యనానేన్.

రంగ:—ఇదో! నంబ భవనం హేళుంగల్ హేళుంగల్.

అశహు:—మహాభాగ్యం ఇన్ రైక్కు శుభదివసం.

రంగ:—స్వామిఘల్ యిందయానన త్తిల్ హేళుంగల్.

అని బహు మర్యాదతో తనయింటికి తోడ్కొనిపోయి కూర్చుండబె
ట్టును. అంతటవారిరువురు కశలక్ష్యమొనఁతట ఇట్లునంభాపింపుదురు.

అశహు:—స్వామిఘల్ శ్రీరంగ త్తిరుక్కణ్రిరుందదాఘ కేళి రంగ
నాథన్ సేవై కిడై త్తదన్, ఇంద యడియేన్ మహాపాపి,
అవ్వళవు భాగ్య త్తక్కు కొడుత్తువై క్కువిల్లై ఆయిలుందానం
కొరికురవైయుం యిల్లై. ఎన్న ఉంగళై సేవిప్పదేపోదుం.

అని అందయెంబెరుమాన సేవిత్రపడియే యాఘుం దాసనికిందభాగ్యం
కిడై త్తదే నంతోషం. నాళైక్కి నాంచారుక్కు తిరుముడి కల్యాణం
నడక్కు పోగురుదు. స్వామిగల్ యెయ్ న్దరుళ వేణ్ణం, ఇదుదాన్ దాసన్
ప్రార్థనై.

రంగ:—నరిసరి! నమ్మై యివ్వళవు ప్రార్థిక్కు వేండియయవశ్యమిల్లై. ఉంగ
ళై యిష్టం పోలవే నడందుకొల్లరేన్ ఆగట్టుం. నాంచారుక
ల్యాణ త్తిల్ యేదావదు విశేషం ఉండో?

అశహు:—ఇల్లావయెన్న; తంగళుక్కు నర్వముం తెరిందే యిరుక్కు
రదు నాళైక్కుం విశేషన్ దాన్ తాంగళై నాళైక్కుం—

రంగ:—మహాభాగ్యం. వరిఘిరేన్ తదియారాధనై విశేషముండో?

అశహు:—యధేష్టమాఉండు. వడై, దోసై, దధోధనం, పుళిహోరై,
ఎల్లాం.

రంగ:—ఎదావదు కాలక్షేపం నడక్కురదు ముందా?

అశహు:—అహా! వరదరాజ భాగవత్ కాలక్షేపం. శ్రౌవ్యమాయి
రుక్కుం.

రంగ:—నరి! ఆగట్టుం. అప్పడియే వరిఫీరేకా.

అశహు:—అడియేకా నమస్కారం.

రంగ:—దానకా నమస్కారం.

అని యొకరితో నొకరు మాటలాడుకొని తమకుత్పప్తిగా ప్రసాదములు దొరుకుచోటుచారించి తెలుసుకొని యాదొంగలైనవై వ్యవ మతావలంబకును వేళకుసరిగా యాస్థలమునకు పోయిచేరి మహాభక్తులవలె విష్ణునామ సంకీర్తనమును భజనయుంజేయుదురు. అంతమాత్రమేకాదు. బృందావన విహారముని యొకయాట నాడుదురు. ఎట్లనగా వీరిలో కొందఱు గోపికల వేషములును, కొందఱు గోవుల వేషములును దాల్తురు. కొంచెము చాతుర్యముగలవాఁడొకఁడు కృష్ణ వేషముధరించుచు. ఇంక చెప్పవలసినదియేలేదు. వీరికుతూహలమును, కోహాలాలమును హాలాలముపుట్టినప్పటి నముద్రనంతో భముపలె యుండుననవచ్చును. యమునాతీరము, జలక్రీడలు, విరహవేదనాదోధాయ మోస హృదయలై ప్రజాంగనలు కృష్ణునిపెదకుట, కనుఁగొనట మొదలగునీలు ప్రదర్శించి రాసక్రీడకు ప్రారంభించికుప్పిగంతులువేయుచు; ఎగిరియెగిరి యాడియాడి కోలాటమువేయుచు పాటలుపాడుదురు. కొంతతడఁబులనాడిపాడి యైనంతట వారిలోకొంచెము పెత్తనము వేగుంగలవాడు తెరకులోపలను, మిగత యుండివాడు వెలుపలనుం గూర్చుండి, యాశంఠపూర్ణముగా ప్రసాదములుతని, ఆయాసముమించి పొరలాడుచుండుదురు, 'రామాయణములో పిడకల ప్రేట్లాట' యన్నట్లు, వీరిలో వీరికి నద్దోష్టి వేషక పోట్లాటకలుగును. అది మొదట వేషక యాటగాయుండి, క్రమముగా ముదిరి నిజమైన పోట్లాటగామారి కావలసినంతవరకును, చేసరములు జరుగును. ఈస్వాములు పగలంతయు ధర్మోపన్యాసములుచేయుచు, 'పాశురములు చదివి ప్రసంగించుచు, గడపి, చీకటిపడగానే మెడనన్నము గోవిందరాజు (సారాయిసీసా)ను నేవించి యేజాడ్వాలిదాని ప్రక్కనో వడియుండి యానందింపుదురు వీరిలో వైష్ణవము ముదిరిన కొందఱు భాగవతులు శ్రదాశివదూషణయు శైవమత నిరాసమునుం జేయుచు, "పెత్తనమొసఁగిన వారెవ్వరనిన, మూలనుండగానే నేతెచ్చి తలపై వేసికొంటి"ననినచందముగా దారినిపోవువారితో లేనిపోని ప్రసంగములు పెట్టుకొనికలహములుపెంచి తలమీఁ

దీకి దెచ్చుకొనుచుండుదురు, వీరవైష్ణవులని పేరొందుటకుకాబోలు. శ్రేష్ఠులను పరిహసించి జగదమును వెలయిచ్చికొన్నట్లు తెచ్చిపెట్టుకొందురు. ఈ వైష్ణవసాంప్రదాయమున, వడగల్ అనియు, తెంగల్ అనియు రెండువిధములవారుగలరు. ఎప్పుడును యీరెండుతెగలవారును నేదోయొకవిషయమునకలహించుచునేయుండెదరుగానియూరకుండువారుగారు. మేమేవిష్ణువునుండి యుట్టిపడినవారమని యొకగును, విష్ణుయూర్తియే మాసొమ్ముని మఱియొకరును వాదప్రతివాదములు జరిపి తుదకు జుట్టుపందెముగా పరిణమించి కాళ్లుచేతులునువిలుగఁగొట్టుకొని యల్లాడుదురు. పట్టసాదము, పుళిహోర, పొంగలి, మొదలగునవి మాకెక్కుడుగా రావలయుననియు మాకుముందుగా యివ్వవలయుననియు పోట్లాడుదురు. చిక్కగాచాది గొప్పగా నామములు వేసుకొనినచో యెక్కుడుగా ప్రసాదము లభించునని కాబోలు. యీమహాత్ములు చిఱతానూరి యుత్సవములో యేనుగులకువేసిన లాగుల బారెడేసి నామములుదీర్చి ప్రసాదసమయమునకు హాజరగుదురు. మేము శ్రీవైష్ణవులమనియు, శ్రేష్ఠులమనియు డంబముగా యాత్మస్తుతిఁ జేసుకొనెడివారు. తమ లోపములను తామెఱుంగజాలక యితరులను, యితరమతములను దూషించుచుండుదురు. “ఓవైష్ణవ స్వాములారా! నిజముగా మీరు విష్ణుభక్తులై యాసాంప్రదాయధర్మహాస్యము లెఱింగినవారేయై యున్నయెడల హరకేశవులక భేదమునుట గుర్తెఱిగి యన్యమత దూషణము మానియుండిన మీరుచు గౌరివింపబడుదురు.

గీ. పింజభోవతులనుగట్టి శ పెద్దపెద్ద
నామములుదీర్చి శివదూష శ ణంబుఁజేసి
వీరవైష్ణవులమటంచు శ విఱ్ఱవీగు.
వారి దుశ్శీలమిన్నగా శ వశముగాదు.

పెండ్లికిగాను తరగరిలుచేయు మోసము.

శాస్త్రపురి రాజధానియందు రానురానువలసిన ములనిచ్చువివాహములును, షడ్ధర్మములవివాహములును, ఇతరమతములతోడ సంబంధముగల వివాహములు, ఇచ్చావివాహములును యెక్కుడైనవి. ఈకడపటిపద్ధతి యొకవేళయు క్రమేపదిగా యుండునేమోకాని, తక్కినవన్నియు కేవల మన్యాకుపద్ధతులని దృఢముగా చెప్పవచ్చును. వీనిలో నొక్కొకదానియందొక్కొక గొప్పనిపత్తు కలుగుటకు కారణములున్నవి. ఇట్టదుర్వివాహములు జరుగుటకును, జరిగించుటకును, తల్లిదండ్రులుచూత్రమేకాక వీరిని కుదుర్చుతరగరులు నయితము కారణమగుచున్నారు. ఈవృత్తిగో సంపాదించి జీవనముచేయు మహానుభావులు కొందఱుకలరు వీరికి తాముచేయించు వివాహమున దంపతులకు కలుగబోవుహానిషడ్ధర్మము గురించినవిచారము లేకముగాని యుండదు పెండ్లికుమారుని వంశనో, లేక పెండ్లికుమార్తె వారివంశనో, లేక రెండువంశాలను నయితమో తమకువచ్చెడి కమిషన్ లాభమును చూచుకొనుటయే వీరికి ముఖ్యము. పిమ్మట యానధూవగులు శపించు దూషణలకును, పాపమునకు తాము బాధ్యులగుట నించుకయుం దలంపరు, ఇటువంటివారిగా తన లోకమున యమధర్మరాజు వేటుగా నొకనరకమును సిద్ధముచేసి యుండుచుకాబోలు. ఈపాప మటువంటి నరకప్రాప్తిగలిగించి వీరి నలంఛక యూరకపోవునా?

వీరు చేయునదెట్లనగా—తాము నివసించుచున్న యూరియందును సాధారణముగా చుట్టుపట్ల చాలవరకును వీరు సరినయముగలవారై తిరుగుచుండుదురు. కావున వీరినందఱు నెఱింగిన వాగుగానేయుందురు వీరు దడబుడలుగా వేషముధరించి తిరుగుచుండుట చూచినపుడు లక్షాధిపతివలె కనుపట్టుదురు. బహు చాతుర్యముగా నమయానుకూలముగా ప్రసంగింపుదురు. ఇట్టివారిగొక తనగ్రామముననో, పొరుగుగ్రామనందో, యేయింటగాని కొంచె మించుమించుగా వివాహము చేయదగిన వయస్సుగల బాలిక యున్నయెడల, యేమోపనిగలిగి యాయూరికి వచ్చిపోవుచున్నట్లును, చూచిపోవుటకై గుర్రెఱింగియున్న కథమున నచ్చటికి వచ్చినట్లును తోచులాగున నటింపుచు యచటికిపోయి యింటియజమానుడు చెప్పుటకుపూర్వమే సర్వస్వాంతంత్రములుం గల వానివలె వారియింటిలో కుక్కిరించునో, బెంచీమీచునో, లేక మంచముమీచునో కూర్చుండి డేమలాభములను విచారించును. కుశల

ప్రశ్నానంతరం లోకాభిరామా యమును ప్రసంగించుచు, “వారటలుచేసినారు, వీరిటలుచేసినారు, నేనట్లుచేసితి నిట్లుచేసితి”నని యేవేవియో యడుగనివియు, ననావశ్యకములైనవియు నైన విషయములను గూర్చి మాటలాడును మొదలగా తనప్రసంగమును వివాహవిషయములలోనికిఁ దెచ్చి యాయితీ యజమానునిఁజూచి “ఏమండీ! ఊరకున్నాను? మీబిడ్డకు వివాహప్రయత్నము చేయదలంచలేదా? యుక్తవయస్సుగానేయున్నదే! నవనాగరికులవలె మీరును రజస్వలావివాహమును చేయబోయెదరా? మీపుణ్యము, ఇంకనుకొన్ని నాళ్లు మనవూర్వాచారమును విడువకండి! వారు చేయునది కేవలము మొట్టాళ్లపని, కాదందురా? మనపూర్వీకుల యేర్పాటులే సరియైనవి. ఇప్పుడు చేయబడుచున్నవివాహములు కేవలము ధర్మవిరుద్ధములైనవి. మీరటలు చేయుటకు యత్నించబోయెదరునుమా! మహాపాతకము త్వరితముగా, యేదోయుక్తమైన చోటుగాచూచి, యన్నవస్త్రములకుగల సత్కుటుంబజాతుడైన యొకపిన్నవానికొనంగుడు. శాస్త్రవిధి ననుసరించి కన్యాదానముచేయుడు. అదియిహపరసాధకమైనపుణ్యకార్యము. ఇంకమీరుకాలయాపనముచేయుట బాగుగానుండదు. ఇదిమంచినయము యన్నముచేయండి”యని కడునిపుణతతోమాటలాడును. అదివిని,

యజమానుడు—ఔను! సరే! నిజమే! ఏమిచేయమంటారండి ఈయాడుసిల్లలుకలిగితే వీరికి పెండ్లిచేయడం యీదినాలలోచాలాకష్టముగాయేర్పడినది. కాలమహిమ యిట్లేచది. నేనున్నూయివిషయమునుగూర్చి యోచించుచునేయున్నాను. ఎక్కడ విచారించినను తగినచోటుగా కనుపడలేదు. ఒకవేళ నెచ్చటనైననునొకపిల్లివాడు తగినవాడుగా యుండినదె, అని వానికి పైపైబడివేయిమంది తమకన్యలనిచ్చెదమనియు, నాలుగువేలు, నైదువేలు వరకట్నం నమర్పించి నడుచుమర్యాదలు సరిగా జరిగిస్తామనియు, పెండ్లికయ్యేకర్నలు మేమే పెట్టకొంటామనియుంజెప్పెదరు. ఇంక వారు మనబిడ్డను తీసుకొనుటకు సమ్మతించురా? మనము సామాన్యులము. అంతగొప్పకట్నములనిచ్చుటకు మనకు శక్తిలేదుకదా! ఇదే గొప్పసంకటము. ఇంక త్వరలోచేయదమనగా యెట్లు?

తరగరి:—ఏమండీ! ఇట్లుచెప్పెదరు? లోకము గొడ్డుపడినదని తలంచినారా? మీరు కొంచెము ప్రయాసపడి నాలుగుచోట్లకుపోయి విచారించినయెడల యెచ్చటనో యొకచోట కుదురును. ఎందఱో బుద్ధిమంతులైన చిన్నవాండ్రున్నారు. దొరకక పోవడమెట్టిది? ఇంట గూర్చుండి యెక్కడను మనువు దొరక లేదనుచుండిన యీదినిముల వారుగావచ్చి యడుగుదురనుట యున్నదా? శ్రద్ధ పుచ్చుకొంటిరేని కాంక్షము కాగలదు. ఏదీ? ప్రయత్నింపుడు? ఏలకాదో చూతము.

యజమానుడు—అందిటును యిటుల చెప్పెడివారేగాని యొకరును సహాయముఁజేయరు. నేను యత్నింపకున్నానని మీయభిప్రాయము కాఁబోలు. నావలన నైనంతవరకును విచారించుచునే యున్నాను. అనుకూల పడకున్నది. మీరు పదిచోటులఁ దిరిగే వారును, నదుగురిమంచిచెడుగులు నెఱింగినవారుగదా! ఎచ్చట నైన నొకమంచి సంబంధమును కుదుర్చుడు. మీరు పుణ్యంఁడుంటుంది. ఈవిషయములో కొంచెం శ్రద్ధపుచ్చుకొని ప్రయాస పడి యీశుభకార్యమును నెరవేర్చండి. మీప్రయాసము వృథా గాదులెండు. నేనుదానికితగినట్టుమీకు బహుమానము—

తరగరి:—దానికేమిలెండి! మీరు యివ్వఁ నెడి తలంపుతో యోజించుచున్నానని మీయభిప్రాయము కాఁబోలు. కార్యము కావలయునుగాని కష్టమునకు తగినట్లు సమ్మానముఁ జేయుదురనుటనే నెఱుంగుదును.

యజమానుడు—సరేగదా! ప్రయత్నము చేయండి! వంశముమంచిదిగా యుండవలెను. అట్లుఁడుగాబోవు చిన్నవాఁడు కొంచెమువిద్యగలవాఁడుగా యుండవలయును. ఇంకొకమాట; వరదక్షిణ విషయంలో.

తరగరి:—ఆవిషయమంతయు మీరు చెప్పవలసినదిలేదు. నాసామర్థ్యమంతయు వినియోగించెదను. సరే! కానిండు. తగినచోటువిచారించి తెలుసుకొని శీఘ్రముగా వివాహం జరిగే యుపాయం చూచెదను. నేను మరలవచ్చి మీతో మాటలాడు వరకును, తొందరపడి మీరు యెచ్చటను యీవిషయమునుగూర్చిప్రస్తా

తరగరి:—అన్నివిషయములు బాగా విచారించి తెలుసుకొనకయున్నా నని మీయభిప్రాయమా? నేనన్నియు నెఱుంగుదును. ఎన్నోగొప్పగొప్ప సంబంధములువచ్చినవి. ఇప్పుడునువచ్చుచున్నవి. నారాయణమూర్తిగారు వదై నా గొప్పసంబంధము చేయవలయునని యపేక్షగలిగియున్నాను. కాని, వారిభార్యనమ్మతించకున్నది. ఏలననగా నవనీతముచాలావివేకి, నరదక్షిణ తానితరుల కమ్ముడుబోవుట యతనికిష్టములేదు. నుకూలతిగాయుండుకన్యను పెండ్లాడుటవలన సుఖముగలదని యతనితలంపు తన యభిప్రాయమును తల్లికి దృఢముగా తెలియజేసినాడు. ఆమెకు కుమారుని మతమునకువిరోధముగా చేయుటకు యిష్టములేదు. ఏకపుత్రుండగుటచే మతనిపై ప్రీయమామెకు కుమారునిమిక్కుటము, మాటయు నామెమాటయు నొక్కటియే! అందువలన మూర్తిగారి బాణముపాడి లేదు.

యజమానుడు:—భార్యాపుత్రుల యిష్టానుసారముగా నారాయణమూర్తిగారు చేయగలరని మీకుదృఢమైన నమ్మకమున్నదా?

తరగరి:—అహో, లేకేమి? కుమారునిపెండ్లి విషయములో యతనిపెత్తన మేమియును లేదు. భార్యయిష్టము కొడుకుయిష్టము ఆయన జోకన్యము కలిగించుకొనుటకు మానుకొన్నాడు ఇదిదృఢమే!

యజమానుడు:—ఆమెనమ్మతించినదా? పెండ్లిచేసుకొనెడివాడొప్పుకొనవలయునుగదా! ఇదిమొదటిమాట అతడేమన నో?

తరగరి:—మీయదృష్టమండీ! ఆచిక్కును తీటిపోయినది. కాలమును కూలించినపుడన్నియు సరిగానే కూడివచ్చును. నేను పోయినపుడు వారికుమారుడు కూడా సేవో శలవులని వచ్చియుండినాడు. నేను అతనియభిప్రాయము సయితము గట్టిగా తెలుసుకొంటిని మీతోసంబంధముచేయడము వారికి మిక్కిలిసంతోషిగా యున్నది. ఇందు మఱియొకచిత్రము విన్నారా?

యజమానుడు:—ఏమివిశేషము విరుద్ధమేమియుగాదుగదా!

తరగరి:—విరుద్ధమా? అదేమిటిని? అటువంటి వేచియునులేవు. ఇంకచిత్రమేది? యనగా, ఈవిషయంలోనారాయణమూర్తిగారు సైతమునమ్మతించినారు. మీవంశముచాలామంచిదనియు, పరంపరగా

యోగ్యమైన కుటుంబమనియు, బహుశః జ్ఞాపించినారు. నేను ప్రత్యేకముగా వారియభిప్రాయము తెలుసుకొనవలయునని మాట్లాడినాను. తనకుకూడా యీసంబంధము చేయడము సమ్మతమే యున్నారని—అయితే—

యజమానుడు:—ఇందులో 'అయితే' పెట్టినారే! అది దేనికొరకు? మరేమేమయినను చెప్పినారా? ఏమన్నారు?

తరగరి:—అనడమేమియుగాను. గాని ఈకాలములో కేవలము వరదక్షిణలేకుండా పెండ్లిచేసుకొనుట నలుగురిలో పెలితిగా యింటుందని తమయభిప్రాయమును నూచించినారు. ఆమాటయే చెప్పవలదని నేను చాలాదూరము వాదించినాను. పదిమంది బంధువులును, “మూడు, నాలుగువేలు వరదక్షిణయిచ్చి నడుచు మర్యాదలన్నియు తామేభరించుకొని కన్యకావచ్చి పెండ్లిచేసెదమనెవచ్చినసంబంధములన్నియువిడిచి, తుద కేమియును లేక నే యెచ్చటనోపోయి పెండ్లిజరిగించినాడు. ఇతనికి నాగరికతయు, మరయోదయుం గొంచెమైనం దెలియదు. వట్టిమూఁఢు” డనినిందించెదరనిగంచేపించుచున్నాడు. ఇదియొకటే ముష్టము.

యజమానుడు:—మీరేమిచెప్పినారు? ఆయనకోరునదెంత?

తరగరి:—ఏమియు నివ్వజాలమనియే నావాదము. నేనుమీతోమాట్లాడక త్వరపడి యేమైనా చెప్పివచ్చియుందు ననుకొంటిరా? వేయిన్నీ యైదువందలడిగినాడు. ఈమాట కుమారుడుకూడా విన్నాడు. అడ్డము చెప్పలేక మొగముముడుచుకొని కూర్చున్నాడు. అతనికిష్టములేదు. అయినను తండ్రుడా?

యజమానుడు:—సరే! తీర్మానమేమి? నీయిష్టమెట్లున్నది?

తరగరి:—అన్నియు ననుకూలమేకాని, ఇదినడుమ నొకటివచ్చి యడ్డుపడినది. మంచిసంబంధమనియు, చిన్నవాడు బుద్ధిమంతుడనియు విడవకూడదనియు, నావలన నై సంతోషకుం జెప్పించినాను, వరదక్షిణలేకుంజే తనకవమానము కలుగునట. నలుగురును పరిహసించురట.

యజమానుడు:—ఔను కాలమిట్లున్నది. ఏమియునివ్వకుండిన యెందతో వేలసంఖ్యగా యిచ్చెదమని వచ్చుచుండగా యవియన్ని

యవిడిచి మనవిడచుతీసుకొనుట కొప్పుకొందురా? వరకుగా బోవునతనికెంత యిష్టములేకున్నను తండ్రిమాట విరాకరించుట ఘోషమే! ఇంక నేమియుపాయము?

తరగరి:— ఓ దేవండీ! పచ్చినగొడవ పెండ్లాడువాని మాటయే యైన యెడల యెట్లైవడంట్లాలుపడవచ్చును కన్యకవిషయంలోకుమా

రుని యిష్టమైనను, దక్షిణవిషయంలోతండ్రిపట్టుపట్టియున్నాడు. యజమానుడు:— దీనికేమి చేయుదమో నీవే చెప్పుము.

తరగరి:— చెప్పడమేమిటి? ఏదోయొకవిధముగా యివ్వవలెను. ఏమైననగునుగాని యీసంబంధము విడువకూడదు. ఇటువంటిమంచి వరుడింక మీకు దొరుకుట దుర్లభము. ఎట్లొ బిడ్డచేసుకొనిన పుణ్యమువలన తటస్థించినది.

యజమానుడు:— సరే! ఏమి యివ్వనునెదరోచెప్పండి, నాకక్షమీకు చెప్పియున్నానుగదా! ఎక్కువగా తూగవలెననిసాధ్యముకాదు.

తరగరి:— అదియంతయు నేనెఱుంగుదునండీ! కావుననే యోజనచేయుచున్నాను. నాయభిప్రాయ మేమనగా వారడిగినదానిలో సగమైనా—

యజమానుడు:— అబ్బా! సగమా? ఏడువందలా యాబైగదా? అంత పెద్దమొత్తం విచ్చుటయెట్లు? నేను. అయిదువందలయినయెడల నేదోయొకవిధముగా తంటాలుపడుతాను. అధికమివ్వజాలను.

తరగరి:— కాదండీ! మీకు తెలియదు. సగమైనా యివ్వకున్న వారు నమ్మతింపరు. ఏదైనా భూమియో, సొమ్మొయడముంచియైనా యిచ్చి యీపని జరిగించవలయును. దీనికికూడా నేను చాలకష్టపడవలసియున్నది. వారిని నమ్మతింపచేయవలయునుగదా! ఏమియుయోజించక యొప్పుకొనండి. ఇప్పుడు కష్టముగా తోచినను, ఇందువలనగలగునుఖము పిమ్మట తెలియును.

యజమానుడు:— సరే! దేవుడున్నాడు చూతము. సగముకెక్కుదైన నేనివ్వజాలను. ఆలాగేచెప్పి తీర్మానించుకొని రెండు. ముహూర్తముకూడినంత శీఘ్రములో యేర్పాటు చేయించండి. ఆలస్యముచేయకూడదు.

తరగరి:—బొంబి! నాయభిప్రాయమున్ను యిదియే! తటాలున జరిగించవలయును. కాలము జరిగితే యభిప్రాయము లెట్లుండునో, మనవలెనే యెందఱు వచ్చెదరో, యెట్లుచూఱునో వారములోపలకావలెను.

యజమానుడు:—మీకు తెలియనిదిలేదు. సర్వమును మీయిష్టమే!

తరగరి:—యంచిదికాని యొక చిన్నమాట.

యజమానుడు:—చెప్పండి. రహస్యమా?

తరగరి:—రహస్యమే! నూలురూపాయలు కావలయును. నేనొకపెద్ద మనిషికి నేడు సాయంత్రమునకు యిచ్చునట్లు వాయిదా చెప్పినాను. నాకురావలసినచోటకిపోయి తెచ్చియిచ్చుటకు వీలులేక నేనీ కార్యము నెత్తినను సాధించవలయుననెడి పట్టుదలతో ఈ పనికిగాతిగుఱచున్నాను. ఇదియు ననుకూలించినదిగదా! మాటతప్పుట నాకు చాలాకష్టము. రేపు మీరు యివ్వబోయెడి వరదక్షిణ మొత్త మొత్తంలోకి జమపెట్టుచున్నాను. ఇయ్యవలసినదిలేదు. దొరుకునా? నూలురూపాయలు చాలును.

యజమానుడు:—నూలురూపాయలు మాత్రమే నాయొద్ద నివుడున్నవి, ఇచ్చెదను పుచ్చుకొనఁడు. ఈరూపాయలు వరదక్షిణ మొత్తములో చేర్చుటకు మీరివ్వ నక్కఱలేదు. ఇవి మీరుపడినకష్టమునకుగా—

తరగరి:—ఆమాట యిప్పుడేలడండి! చూచుకొందము వివ్సట. యత్నించిన కార్యమును ముందుజరుగనిండు. అదిగదా ముఖ్యము.

యజమానుడు:—మీరు యత్నించిన పని కాకపోదని నే నెఱుంగుదును. కాని ఈరూపాయలు మీరు పెట్టుకొనఁడు. ఇంతేమీకు తలవవలదు. పెండ్లియైనంతట నాశక్త్యానుసారముగా—

తరగరి:—అబ్బే! అదేమి మాటండీ! మీస్వభావము నే నెఱుంగనివాడనా? సరే! మీయిష్టప్రకారమే కానిండు. నేనుపోయి నిశ్చయము చేసుకొని వచ్చెద!

ఇట్లుచెప్పి యాతరగరి మోసగాఁడు నూలు రూపాయలుం దీనుకొనిపోయి పెండ్లి చేసుకొనెడి చిన్నవానితల్లిదండ్రులతో మాటలాడి, వారిని సిద్ధపఱచి, యెవనికో నాలుగణాలుయిచ్చియేదోయొకముహూ

ర్తము నేర్పాటుచేసి పత్రిక వ్రాయించి పట్టుకొని మఱి యెదాటుదినములకు మరొకప్పుడు కన్యతండ్రి మరియుదచేసి కూర్చుండ బెట్టినంతట శుభవత్రిక నొనంగును. తత్పూర్వమే యతఁడు పెండ్లి పనులుచేయించుచుండ ను. చెప్పవలసిన మాటలన్నియుంజెప్పి “పెండ్లి వారు యెక్కుడాడంబర మేమియులేక, సామాన్యముగానే రాగలవి వారిపద్ధతి యంతయు చాలమట్టముగా యుండును. మీరును నెక్కుడుడంబముగా నేమియుం జేయవలదు. వారికితగినట్లు నటించుటయే మంచిది. నారాయణమూర్తి మహా సూక్ష్మబుద్ధిగలవాఁడు. మనమేమైన నధికమైన యాడంబరముఁ జేసినచో “లోనలోటారు, బయలుబటారు.” అనినట్లు మీరు వట్టి డుబాలకోరులుగా యున్నారు” అని తలంచును. అది మనకును మంచిదియే! కార్యము కావలసినది ముఖ్యముగాని వృథాసెలవులు పెట్టుకొనుటవలన ప్రయోజనములేదు. ఈవిషయమున జాగ్రతగా మెలంగవలయును అని దిట్టముచేసి, “నేను పెండ్లి వారితో కూడావచ్చెద. సిద్ధముగానుండి రాబట్టుకొనుఁ”డని చెప్పి పోవును. కన్యకగలవారు సకల కార్యములును సిద్ధముచేసి పెండ్లి వారిరాక కెదురుచూచు చుండుదురు. రావలసినకాలమునకు వారురాక దీనవదనుడై తరగరిమాత్రము ప్రత్యక్షమగును. అతని ముఖలక్షణములుచూడగా నే యాయితఁడ యజమానునికి సం దేహము కలిగి “ఏమీ? పెండ్లి వారేల రాలేదు?” అనియడుగును గాని తరగరి యేమియుంబలుకకమానముగా నుండును. అపుడేదో యడ్డముకలిగినదనియెంచి యజమానుఁడు మరల మరల గ్రుచ్చిగ్రుచ్చి యడుగును. తరగరి విధిలేక చెప్పవలసినవానివలె నిట్టూర్పుపుచ్చి “చాలా మోసముజరిగినదినుమీ!” అనును.

యజమానుఁడు:—ఏమీ? మోసమా? మానుకొనినారా?

తరగరి:—పూర్ణముగా, లేదు—కాని—అర్థమేమో, యదియే!

యజమానుఁడు:—ఎందువలన? కట్నము నొప్పుకొంటిమిగదా!

తరగరి:—ఆవిషయముననే వచ్చినది గొడవ. చాలదంట.

యజమానుఁడు:—వారడిగిన మొత్తములో సగమునకు సమ్మతించి నారని చెప్పితిమిగదా? మరల దీనికై గొడవయేమి?

తరగరి:—కలిగినసంకటమదికాదు. వరుఁడు చాలా యోగ్యుఁడనియు, చదువరియనియు, చూపరియనియుం జెప్పినానుకదా! కాఁ

బట్టి యతనికి కన్యనిచ్చుట కెందఱో వచ్చుచుండిరి. ఆచిన్నవాఁడు వరదక్షిణ తీసుకొని పెండ్లిచేసుకొనుటకు సమ్మతించకయు, ధనికుల బిడ్డలకు వివాహము చేసికొననొల్లనని పట్టుపట్టియుండుటచే తనకు యింతకాలము పెండ్లికాకనిలిచియుండినది. ఇప్పుడు మనయొద్ద వరదక్షిణతో వివాహము చేసికొనబోవుచున్నారని యెట్లో తెలిసికొని, మితాదారుడగు గోపాలరావుగారు తనకు మాత్రై నొసంగి పదివేలు కట్నమునిచ్చునట్లు స్వయముగావచ్చి చెప్పినారు. తీసుకొనుటకు పూనుకొన్నపుడు తక్కువతీసుకొనవలసినదేమి? యని నారాయణరావుగారు మిక్కిలి యాశ పోతుగుటచే సమ్మతించినాడు. మనకు హస్తాదక మిచ్చినట్లే!

యజమానుడు:—ధనికుల బిడ్డను పెండ్లాడుటకు వరుడు సమ్మతింపలేదంటివిగదా! అతఁడిపుడు మాత్ర మేలాగున నొప్పుకొనెను? వింతగా యున్నది.

తరగరి:—ఏమివింత? మొండిపట్టుపట్టి యెట్లోనారాయణరావు దురాశతో కుమారుని మెడవిరిచి సమ్మతింపజేసినాడు.

యజమానుడు:—అయ్యో! ఎంతయో కర్చుచేసి పదార్థములన్నియు సిద్ధపఱచి, సర్వసన్నాహములునుం గావించితిమి. నలుగురిలో పరిహాసపాత్రులముగావలసినవచ్చినది. ఇంత ప్రయత్నము నొనరించియు వ్యర్థమైనది. ఏమిగతి? ఎంతనష్టము? ఇంక కర్తవ్యమేమి? దృఢముగా ముగిసినట్లేనా?

తరగరి:—సం దేహముకూడానా? నేనెన్నియో చెప్పి చూచినాను. కడపట వారు తొలుత యడిగిన మొత్తమునంతయునునయితము యిప్పించెదనన్నాను. పదివేలు వచ్చుచుండగా వారికి మనమిచ్చినది యెక్కుడుగా తోచునా? “ఆమాటలెవ్వయునింకఁ జెప్పవలదు. మఱియొకచోలు చూచుకొనుండని ఖండితముగా చెప్పినాడు—అయ్యో! పాపము! మీరు నామాటలునమ్ని చాలా కర్చు పెట్టుకున్నారు. ఇదేనాకుచింతగాని, కొంచెమాలస్యమైనచో యెవఁడో యొకఁడు చిక్కనేచిక్కును. కులముగొడ్డువడినదా? పీరేగతియా? ఇటువంటి భుక్తాయలెందఱోయున్నారు. జరుగనే జరుగుతుంది.

యజమానుడు:—పాపము! నీ నేమి చేసెదవయ్యా! సాధ్యమైనంతవరకును ప్రయాసపడినావు. ధనాశయే యామోసగాండ్రీటుల చేయుదురని నీవెఱుంగుదవా? ఇండు నీదోషమేమి? ఇదియంతయు మాదురదృష్టమేకాని వేఱుగాదు. సరే! మించిపోయిన దానినిగూర్చి యోజనములేదు. నేనొకమాట చెప్పెదను.

తరగరి:—మీరెన్ని మాటలు చెప్పుచున్నను, నాకమిక్కిలి మనోవ్యాకూలముకలిగి బాధించుచున్నది. “బేరా! పాపాత్ముడా! యోరి యాశిపోతువాడా! ఎంతమోసము చేసినావురా! నమ్మతింపకున్న కమారుని సయితము నమ్మతింకజేసినావు నీప్రజ్ఞ” ఏమండీ! వానిమాటలు తలంచిన హృదయము రగులుకొనిపోవుచున్నది. ఇటువంటిపనిని యోగ్యుడైనవాడెవడూచేయును. మీబిడ్డను నేడుగాకున్న మఱియొకవాడు మఱియొకని కొనంగివివాహమును జరిగించెదరు. ఇపుడదిగాదు నాదుఃఖము. పరుగురును నన్నుచూచి నవ్వునట్లు చేసినాడుగదా! ఇదివరకెవ్వడూను నేనుచేసిన కార్యములలో యిటుల మోసగించి యెఱుంగను. ఏకార్యమునైనను నేను పూనినయెడల తప్పక జరుగునని యందఱును నన్నే ప్రార్థించుచుండుదును. ఇపుడిదిజరుగకపోయినచో, నాకెంత యవమానమో, యోచన చేయండి బేమ్ బేమ్ మంచివనిచేసినాడు. కానిండు మించిపోలేదు. వానికితగినప్రాయశ్చిత్తము వెదకెదను.

యజమానుడు:—ఆవిషయము వెనుక యాలోజింతురుగాని, ప్రస్తుతస్థితిని గురించి నేను చెప్పెడి దేమనగా:—విన్నారా?

తరగరి:—చెప్పండి చెప్పండి! వినుచున్నాను. ఆనారాయణరావుగారు పడబోవుపాట్లు వేతేయున్నవి. మీరు చెప్పండి.

యజమానుడు:—ఏమనగా, చాలాకర్చుపెట్టి పదార్థములన్నియు తయారుచేయించినాను, బంధుమిత్రులకు శుభ శేఖలుపంపినాను. ఇపుడు తటాలున యీ కార్యము నిలిచిపోయినచో మిక్కిలియవమానముకలుగును. నలుగురును పరిహాసముజేసి చేతులుతట్టి నవ్వుదురు. కాబట్టి మీరుప్రయాసపుచ్చుకొని యీముహూర్తముకే జరుగునట్లు మఱియొకని నెవరినైనను కుదుర్చవలయును.

నేను మీశ్వమునుంచుకొనను. ఇదిగో! కృష్ణుడి యేబదిరూపాయలు తీసుకొనండి. ఎట్లైనను యీమహూర్తము జరిగితీయవలయును. నిలువకూడదు.

తరగరి:—బేనండీ! నేనదియే యోజించుచున్నాను. వారికండ్లుపొడిచినట్లు యీమహూర్తము జరిగించవలయుననియే నాకోరిక, మఱియొకచిన్నవాఁడున్నాడు. కాని, సామాన్యుఁడు. అయినను చాలాబుద్ధి పుంతుఁడు. నేనుచెప్పినచో నామాటను వారు త్రోయబాలరు. ఈతొందఱకు జరుగవలయుననిన, వాఁడు తప్పమఱి యెవ్వఁడును లేరు. అయినను, కాలమునుబట్టి వారుసయితము—

యజమానుఁడు:—వరకట్నమా? సామాన్యుఁడుకూడా, కోరునా?

తరగరి:—ఈదినములలో సామాన్యమెక్కడిది? అదేయుండేనండేహము. దానినిగూర్చియే, యెట్లా, యని యాలోచనజేయుచున్నాను. ఇవ్వకతీయదని తోచుచున్నది.

యజమానుఁడు:—నరే! విధిలేనపుడు యివ్వవలసినదేకదా! వారికిచ్చునట్లు నిర్ణయించుకొన్న మొత్తము నొసంగెదమనిచెప్పి యొప్పించి రేకటిముహూర్తమున బయలుదేరి వచ్చునట్లుచేయుఁడు. వ్యర్థముగా యోజింపుచు కాలము జరుపుటవలన ప్రయోజనము లేదు పోయిరండ. వారిస్థితియెట్టివో, యేమనెదవో, అదియు చూతము.

తరగరి:—చూడకమేమిటిది? నిరభ్యంతరమే! తప్పకజరుగును.

యజమానుఁడు:—నుంచిది యేర్పాటుచేయండి తడవులేదు.

ఇట్లు యజమానునిమాటతీసుకొని యాతరగరిపోయి, యెవఁడో, వీధులతిరుగుచు, శనిదాసములు పుచ్చుకొనుచుండెడి యప్రయోజకు నొకని నలంకారముచేసి, యతనితల్లిదండ్రుల కేదోకొంచె మాళకలిగించి ప్రయాణముచేసి ముహూర్తమునకు పిలుచుకొనివచ్చి, విడిదిచూపి, కన్యగలవానియొద్దకువచ్చి “వరకట్నమును ముందుగానే కోరుచున్నాను. ఎప్పుడైనా యివ్వవలసినదేకదా! యితరులకు తెలియకుండా యిచ్చివేయుఁడు. అటులచేసినచో కట్నమివ్వకనే మనము పెండ్లిజరిగించినామని నలుగురుం దలంతురు. ఆగౌరవమైననుకన్నను” అని యుక్తియుక్తముగాచెప్పి యామొత్తమును వారికిచ్చెల్లించుటకై తానేతీసు

కొనిపోయియు యేబదియో నూటో వారిచేత బెట్టి తక్కిన మొత్తమును తానుదాచుకొని దాంట్లుదాంట్లుచేసి ముహూర్తమును జరిగించును. పెండ్లికివచ్చినబంధువులు పెండ్లికుమారునిజూచి తమలో “అయ్యో! బంగారువంటి బిడ్డను యీయంబేదకిచ్చుచున్నాడే! కట్నము లేదని సంతోషించినాడు. కాబోలు” నని నవ్వుకొనుచుండుదురు. తరగరిమాత్రము వగుని శుభలక్షణంబులును, గుణాతిశయంబులును నెక్కుడుగా వర్ణించుచుండును. కన్యాదాత యెవరేమిచెప్పినను చెవినిడక, తాను వడిననవ్వుకవ్వుములకు లోలోనకుండుచు, విధిలేక తానుచేసినపనిని గూర్చి చింతించుటవలన లాభములేదని నిశ్చయించి యూరకుండును గాని తరగరి తనకుబహుమానపు కొఱవరావలసిన విషయముమాత్రము మఱచిపోక, సంవర్భాచుసారముగా ప్రస్తావించి తాను మహత్కార్యమును కష్టపడి నెరవేర్చినట్లు డంబములు పలుకుచుండును. ఆహా! ఈపాపాత్ములైన తరగరులుచేయుమోసము నేమనిచెప్పవచ్చును? ఇట్లు వీరెందఱి నో మోసగించుచుండుదురు. ధనాశాపిశాచమావహించినవాడే దుష్కార్యముఁ జేయుటకు వెఱచును? అయ్యో! వీరిమాటలునమ్మి లోకమున నెందఱో చచ్చని తమబిడ్డల నప్రయోజకులసాలు చేసి పిమ్మట నలమఱిం చెదరు. ఇవ్వధముగా జరుపఁబడిన వివాహములలో వధూవరుల కనుకూలము లేకమైననుండదు. అయ్య యొకదారియు, నమ్మ యొకత్రోవయునగుదురు. దీనివలన నెన్నోయనర్థములు కలుగుచుండును. ఓజనులారా! మీరు స్వయముగాచూచి యేర్పాటు చేసుకొని మీకుమార్తెల యుత్తరకాలక్షేమమును యోజించి బుద్ధిమంతుడయిన వరుసకొనఁగి పెండ్లిచేయుట మంచిదిగాని, దురాత్ములైన తరగతులమూలముగా ప్రయత్నించుట హానికరమైనవిషయము. ధర్మచింతాదురులైన ఈతరగరులు తంత్రముచేసి, ఇతరజాతుల కన్యకలకును, యువకులకు ముడిపెట్టి కమిషన్ పొందుటయుఁగలదు. ఈదురాచారము బ్రాహ్మణులలో నచ్చటచ్చటవిశేషముగా జరుగుచున్నది. 5-6 సంవత్సరములకుపూర్వము నెల్లూరిలో యొకబ్రాహ్మణయువకు, దక్షిణ దేశపు బ్రాహ్మణుఁడొకఁడొక కన్యకనుదోడ్కొనివచ్చితనకుమార్తెయనిచెప్పి ఆయువకుయొద్దకొంతధనమునుపుచ్చుకొని వివాహముజరిగించియాకన్యకుభర్తయొద్దనేవిడిచిపోయెను. కొన్నాళ్లకుకన్యప్రాధయై

పునస్సంధానము జరుగుటవ్రయత్నించుచుండెను. ఆయువకుఁడు శ్రీశంకరాచార్యస్వామిమఠములో నుండువాఁడు. అచటికా కన్యక సఱింగిన వాఁడు బ్రాహ్మణుఁడొకఁడువచ్చుట తటస్థించెను. బ్రాహ్మణులయింట నభేదముగాయున్న యాచిన్నదాని నభేదముచూచిగుర్తించి “అయ్యో! ఇదిసూత్రజాతించిన్నది మా గ్రామమునబుట్టినదే! తల్లిదండ్రులు లేరు. మేనత్తయొద్ద పెరుగుచుండెను. ఎవడో మోసగాఁడొమెకు కొంతదబ్బు విచ్చియూచిన్నదానిందోడ్కొనివచ్చి యిచ్చట బ్రాహ్మణకన్యయనిచెప్పి పెండ్లిజరిగించి యెక్కువ మొత్తముఁ దీసుకొనిపోయినాఁ”డని దృఢముగాచెప్పెను. మోసముబయలులయినది. అంతటనుచ్చటి బ్రాహ్మణులాయువకుని బహిష్కరించెను. కాని తామతనికూడి యచ్చటచ్చటనపుడవుడుభుజించినందువలన గలిగినదోషపరిహారార్థముగా ధర్మశాస్త్రవిధులనువెదకి ప్రాయశ్చిత్తములుచేసికొని పునీతులైరి. పాపము! ఆయువకున కేశాస్త్రమందును నవ్వాడువారికిప్రాయశ్చిత్తము కనుపడకపోయినది. పిమ్మటనందఱుంగూడియోజించినన్నాతో, యేనూతో, రూప్యములతనిచే పరివత్తునబెట్టించి నమారాధనఁజేయించి యాకంఠ పూర్తిగా భుజించి యాడబ్బును భాగములువంచుకొని యతనిని “నీవు మరలబ్రాహ్మణుఁడవైతి” వని యనుగ్రహించి త్రిశంకుస్వర్గములో నలిపినారు. వధువును వేఱుయింటనునిచ్చి, యాయువకుఁడు సంరక్షించుటకు తీర్మానించుకొనెను. ఎచ్చటవిచారించినను, కన్యనుతెచ్చి పెండ్లిచేసినవాని జాడగాని, నివాసస్థలముగాని, యాకన్యమేనత్తగాని నేటివరకుండెలియనేలేదు. మోటారుబండలకువలె నిమిషములో యెటులత్రిప్పితే యెటులతిరుగులాగున, సృష్టికర్త బ్రాహ్మణులకు శాస్త్రములుధర్మములును గల్పించి యిచ్చినాడుకాబోలు. వారు తలంపరా? నల్లకుక్కను తెల్లకుక్కగాను, గంగగోవుగానుఁ జేయగలరు. ఇటువంటినంకటములు తరగరులవలన జరుగుచుండుట నెన్నియోచూచియు, వినియునెఱింగియున్నారము. కావున పరులనునన్ని కష్టనష్టములపాలగుటకంటె మొదటనే జాగరూకతగలిగియుండుటయే మకరము.

క. పరులకు తగుకన్యకలకా, పరులను కన్యలకు గూర్చు వర్తకులైదు శ్చరితులుతరగరులెపుడు, దిరుగుదురదిజాలమనుచుదెలియండుజనుల.

మతనన్యాసులుచేయు మోసము.

కష్టమునకోర్చి యేదైన నొకవనిచేసి సంపాదించి పొట్టపోసుకొనుటకు వగలేని పనికిమాలిన సోమరిపోతులు మాయవేషములువేసి, బిచ్చమెత్తుకొనెడి యుద్యోగములో ప్రవేశింతురు. వీరుమధ్యాహ్నమువరకును, సుటనిటందిరిగి బిచ్చమెత్తుకొని యదిమొదలు చావళ్లలోననో, చెట్లనీడలలోననో, హాయిగాకూర్చుండి పులిజాదము, దాయాలు నాడుచు కాలముగడుపుచుండుదురు. ఈతరగతిలో చేరినవారుకొందఱు చేయువనియేమిసగా, ఇరువురు జతకూడి ప్రాతగూడ్డలన్నియుంగూర్చి పాదములవరకునుజాటునట్లు కుట్టబడి యెట్టుపట్టిగీటిలోతడిపిన యంగరకాలు తగిలించుకొని, ముఖములకు దట్టముగా విభూతినిపూసి కనుబొమలనడుమ కుంకుమచేళి వదీర్చుకొందురు. దారములతో కట్టబడిన చొంబొక్కొకటి యొక్కొకడును భుజములకుతగిలించుకొనియుండును. వీరు స్త్రీలవలె తలయంతయు వెండ్రుకలుపంచి సిగముడి వేసి దానికిరాగితాముతులుకట్టుకొని యుండుదురు. చెవులలో రుద్రాక్షములనుకూర్చిన రాగి నాగపడిగలుప్రేలాడుచుండును. మెకలలో రుద్రాక్షపుదండలు ధరించి, కొన్నికంకణములవలె చేతులకుగట్టుకొందురు. ఒక్కొక్కఁడొక్కొకచిన్నగంటను తుండుగూడ్డకొనకుగట్టి చేతబట్టుకొని పాయించుచుండును. ఇట్లు వేషముధరించి సూర్యోదయమునపూర్వమేగంజిత్రాగి బ్రహ్మంగారి మతస్థులమని పేరుపెట్టుకొని గ్రామములలోనికి ప్రవేశింతురు. ఒక్కొకనమయములో ముగ్గురు, నలుగురు జతకూడి వచ్చుట యంగలదు. వారిలో యొకఁడు వీరబ్రహ్మంగారుచెప్పిన కాలజ్ఞాన వాక్యములలో యెచ్చటనో నాలుగుపదములునేర్చుకొని తనకవిత్యమును కొంతకలిపి, యాబ్రహ్మంగారిగౌరవమునైనను తలంపక, తమవెట్టి కూతల నాయనచెప్పినవాక్యములని, యొక్కొకవాక్యమును రాగముతోచెప్పును. తక్కినవారు ఆవాక్యపుతుదనందుకొని కొఱసనుచెప్పి “హరహరా! మహాదేవలింగా!”యని ముగించుచుండుదురు. వారుచెప్పెడివాక్యములు క్రిందవివరించి లాగుననుండును.

→ బ్రహ్మంగారి వాక్యములు. ←

మొదటివాఁడు:—నత్యంబురా! గురుండ! నత్యంబురా! నత్యమైన మాట, నిత్యంబుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—సత్యమేనిత్యంబు శూన్యంబు నిత్యమావస్తువు. నీవేను
బ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—అయువుండేవరకు నందఱునుమనవారు మాయదే
హంబు నమ్మగరాదు బ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—మాయదేహమునమ్మి మట్టిలోకలిసేరు. కాయంబు
సుస్థిముగాదురా! బ్రహ్మం. హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—పోతులూరయ్య నద్భుద్భిమాటలువిన్న- ఖ్యాతిగామా
నవుండు కడతేగుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—కడతేగుదారిగన లేకభూజనులు- వడరానివెతలొంద-
పా యిరిబ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—కాలమంతయు వేటుగామాటిపోగలదు. చాలచి
త్రంబులు జరుగవలెబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—చిత్రము:ల్లగును-తీ తినిధర్మంబుయే- మాత్రమునుగల్గ
దిక మఱుగొనుబ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—కడుకప్రములపాలు-గాగలరుమానవులు-కడలేని దుః
ఖముల్ కాంచెదరుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—కాంచెదరుదుఃఖముల్-మించుశక్తులబాధ- నంచలించు
నుభూమి-సత్యమిదిబ్రహ్మం-హరహరా! మహాదేవలింగా.

మొదటివాడు:—పట్టణములగు చిన్నపల్లెలద్భుతముగా- పట్టణంబులు
పాడిపాడగును బ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—పాడగునుసర్వంబు- పాపమధికంబగును కీడొందిజన
ముల ల్లాడేరుబ్రహ్మం హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—అడవియూరును, గ్రామ మడవియుంగానొను కడ
నిష్ఠాదేశంబు గలియురాబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—దేశానకొకరాజు, దేవుడింటికొకండు. నైశాంతిలే
కుండునంతటనుబ్రహ్మం. హరహరా! మహాదేవలింగా!

మొదటివాడు:—గ్రామగ్రామమునకును కడుగొప్ప దాకప్ప-స్వామి
వలెబండిపై జనుదెంచుబ్రహ్మం.

తక్కినవారు:—చనుదెంచురోగాలు-సంభవంబయ్యని- నినునమ్మిధన్యు
లై నిలిచేరుబ్రహ్మం. హరహరా! మహాదేవలింగా!

ఇట్లు పాటపాడుచు మెల్లగా వీధులలో వచ్చుచుండుదురు. ఈమహా భక్తులు బ్రహ్మంగారి శిష్యకోటికి చేరినవారని మూఢులునమ్మి వీరికి బిచ్చము నేయుదురు. వీరు యింటింటికిని రచ్చి బిచ్చమడుగరు. వీధిలోనికి కొనిపోయి నే మవలయును. అదియు, వడ్లు, తవిదలు, జొన్నలు మొదలగు నవి వేయబోయినపుచ్చుకొనరు. పరిశుద్ధమైన బిశ్వమును వేయనలెను. మతమువారని తెలియుగానే నివేకములేని మనయిండ్లలోని రూడువారు దోసిల్లతో బిశ్వమునుగొని బిరబిరబోయి వారికిఁ బెట్టుచుండుదురు. కొందఱు కానుకలు సమర్పించుటయుం గలదు. ఇటుల రెండుజాములు ప్రాద్దే క్కువరకునుండిగి, సులభముగా దినమునకు ఒకరూపాయకు తక్కువ భేకనంపాదిపుదుగు అంతట నెచటనైనను సాయకాలమువరకును నుండి, తాము తెచ్చిన బిశ్వములో యెనిమిదవవంతు కూటికై యుంచు కొని తక్కిన బిశ్వమును విక్రయించి యాహుకలును, తమకు కానుకలు గావచ్చిన రూకలును చేర్చి మూటగట్టి సూర్యుడెత్తించుగానే కల్లం గడికిపోయి ముడుపుచెల్లించి, ఆకంఠపూర్తి కాత్రాగివచ్చి, బ్రహ్మంగారి పాటలుపాడుచు, బ్రహ్మనందము ననుభవించుచు పొరలుచుండుదురు. ఇటువంటి సోమకులయిన మోసగాండ్రకు బిచ్చము పెట్టుటకన్నను, దిక్కులేక కూటికిని గుడ్లకును గతిగానక రోడ్డలమీద గూర్చుండి యల్లా డుచుండెడి, కుంటి, గుడ్డి వారలకు ధర్మము చేసినయెడల, యట్టిపుణ్యాత్ముల కిహవరములయం దెంతయో సాఖ్యముకలుగును? అయ్యో! మన దేశము నానాటికి బిచ్చగాండ్రచేనిండి బిచ్చపు దేనగుచున్నది. ఈగురదృష్టము భరతఖండమున కెపుడుతొలంగునో, ప్రజలెపుడు సాఖ్యసంతులగుదురో తెలిసినదికాదు.

క. పేరగు వీరబ్రహ్మము

గారి మతస్థులమటంచు కవటాత్ములలూ

రూచనకు బిచ్చమునకై

జేరుదురది నిజముగాడ శ్రీ వెడుగులువారల్.

పాలను అమ్మేడివారి మోసము.

గొప్పకట్టణములలో, జనసమృద్ధమును, కాఫిహోటల్లును నానాటికి నెక్కుడగుచుండుటచే, పాలునిశేషముగా కావలసివచ్చుచున్నది. కాబట్టి పాలవ్యాపారము చేసేవారిసంఖ్య యంతకంతకు మించినది. ఒకఁడొకఁడు నొకటియో రెండో యావులనుకొని, వానికి గానిగపిండియు, నులవపొట్టు మొదలయినవియుంబెట్టికొనినవిమ్మట ఆయావులను యింటింటికిం దోలికొనివచ్చి కొనెడివారికి తమసత్వముదెలియుటకై వారివాకిటనేపిండి యిచ్చుచుండుదురు. కాని, వీరుచేయుమోసము తక్కినమోసములన్నిటికంటె సధికమైనది. వాకిటికి తామావునుతోలు కొనివచ్చునపు డిరువురుగావత్తురు. ఒకనిచేత నిడుపైన టీకారేకు పాత్ర మొకటియు, రెండవవానిచేత, యట్టివే పాత్రములు రెండుమూడును నుండును. ఒంటిపాత్రమువాఁడు తనచేతనుండుదానిలోపాలుపిటికి రెండవవానిచేత నుండువానిలోపోయును. ఆపాత్రములలో మూడవవంతు వరకును నీరుండును. నిడుపుగానుండు పాత్రములగుటవలనను,యవిచేత బట్టుకొనియున్న వానిచాతుర్యమువలనను, వానిలో నీరుండుట యితరులకు తెలియరాదు. పాలుతీసుకొనెడివాఁడు పిండుచున్నపాత్రములోనీరు చేర్చుచున్నాఁడా? యని తచేకదృష్టితో వానివంకచూచుచుండునే కాని యితరునివంకచూడఁడు. రెండవవాఁడు తనచేతనుండువాని యన్నిటిలోనను పాలుపోసినతరువాత, యంతయునొకపాత్రములోననో, అధికమయినయెడల రెంటిలోననో పోసుకొనును. అటులచేయవలసిన యగత్యమేమైయుండుననుట సయితము కొనెడివాఁడు యోజిషఁడు. ఆలాగున నావును తెచ్చి వాకిట పిండినపాలనిచ్చినచో వెలయధికము. అవిశ్రేష్టమైనపాలని చెప్పబడును. నీరు 1కి-అట్టిపాలు రు 0-6-0లకు తక్కువ లేదు. ఆపాలనుతీసుకొనినయెడల మూడింట నొకభాగమునీళ్లు కలిసియుండును. తాము శ్రేష్టమైనపాలను తీసుకొన్నట్లుభావించి సంతోషింతురేగాని జనులీమోసమెఱుంగరు. ఇట్లే యెనుములను పెట్టుకొని వ్యాపారముఁ జేయువారునుంగలరు. కొన్నిసమయములలో ఎక్కువనీళ్లుచేర్చి చిక్కగా యుండుటకై దానిలోనొకవిధమైన పిండిగలిపి, నుంచిపాలనిచెప్పి, యెక్కువధర కమ్ముదురు. ఈపాలవాండ్రుండ్లకే

పోయి తీసుకొనువారు కొందఱుండుదురు. వారిస్థితి మఱియు సన్న్యాసు
ము, నీళ్లుచేర్చకుండా యిచ్చునట్లు యేర్పాటుచేసుకొని యుండుదురు.
అందువలన తామువచ్చినపుడే పాలుపితుకవలయుననిచెప్పుదురు. పాల
వాడ యేర్పాటునకు సన్నతించును. తీసుకొనెడివాడు రాగానే
పాలవాడు వట్టిపాత్రము నొకదానిని తీసుకొని ప్రక్కదొడ్డిలో కట్టి
యుండెడి యావులో, లేక యెనుమునుండియో పాలుపితుకుటకువచ్చు
ను. అప్పుడుకొనెడివాడతనిచేతిలోనుండెడి వట్టిపాత్రమునుచూచినీళ్లు
లేకుండుటసంతుష్టి నొందును. పాలవాడతనిజూచి పాలుపితుకుచోటు
నకు మీరురాకూడదు వాకిటనేయుండుడు. తెచ్చెద"ననిచెప్పితలుపుతె
ఱచి లోనికిరిగిమరలతలుపుమునుకొనికొన్నినిమిషములకు తానుకొని
పోయిన పాత్రమునిండుగా పాలుతెచ్చి యందలి నురుగుతోడనేకొలిచి
వచ్చినవాని పాత్రములోపోసి పొమ్మనును. అతను యింటికిపోవుటకు
లోపల యందలినురుగుపోగానే కొలత సగభాగముతగ్గిపోవును. కాచిన
చో సగమునీళ్లుకలిసిన పాలుగానుండునుగాని, యదియాపశువుపాల
యొక్క గుణమైయుండుననియు, తనయెదుటనే పాత్రముగొనిపోయి
నందున పాలవాడు నీళ్లుచేర్చి యుండడనియుతలంచును. గాని వాడు
జేసినతంత్రమును తెలిసికొనఁజాలఁడు. వేకువర్షాయుననే వేలుపాత్ర
ములో నీళ్లుకొనిపోయి దొడ్డిలోమఱుగుననుంచి తలుపువేసుకొనివచ్చు
ను. కొనెడివాడురాగానే, యప్పుడేనిద్రలేచినవానివలె కండ్లునలుపు
కొనుచువచ్చి తలుపుతెఱచును. వానిచేత వట్టిపాత్రమొకటితప్ప మఱి
యేమియునుండదు. దొడ్డిలోతొంగిచూచినను, నేమియుంగానరాదు.
కనుక తీసుకొనువానికి పాలలో నీళ్లుచేర్చలేదను సమ్మకముకలుగును.
పాలవాడు లోపలికిపోయి తలుపువేసుకొని లోపలికరిగినతనచేతిపాత్ర
ములో కొంచెము యెచ్చుతక్కువగా యర్థభాగమునీళ్లుపోసుకొని
దానిలోపాలుపితుకుకొనియానురుగుతోయట్లేతెచ్చికొలతపాత్రముతో
కొలిచి వచ్చినవానికి పోయును. కొలతపాత్రము చూచుటకు పెద్దది
గానే యుండునుగాని లోపల సగభాగమునకే బిల్లయదకబడి యుండు
ను. దానితో చాతుర్యముగా కొలిచిపోయును, ఆపాల నింటికికొని
పోయి కొలిచినచో నేరునకు ఖండితముగా యర్థనేపాలెక్కకువచ్చును.
వాడుకొలిచి యిచ్చునపుడు తీసుకొనెడివాడు. "పాలు చాలానీళ్లు

గాయన్నదే!” యని యడిగిన, మొగము చిట్టించుకొని “ఏమండీ! మీ యెదటనేగదాపిరికినాను. నీకునిచ్చేడి యావులకూడా యుండునా ఇది న్యాయమునకు కాలముకాదు. ఎక్కువవెల మీయొద్ద తీసుకొనిన యెడల మంచిపాల నివ్వకుందుమా? మేమెంతగా సత్యమునకు కట్టుబడి న్యాయముగాచేసినను మిమ్ము నమ్మనేనమ్మురు. ఇదిపాడువ్యాపారము. పెద్దవాళ్ళు చేయుచుండిన వాడుకను విడివరాదనిచేయడమేగాని దీనివలన మాకు లాభములేదు. ఇష్టముమాత్ర మధికము. మీకుయీ యూరిలో యింతకంటె మంచిపాల నిచ్చువాఁడుండిన తీసుకొనుఁడు. నగమునకు నగమునీరుచేర్చి యిచ్చేడివారే మీకు మంచివారు. ఒక్కొక్కపనరము పాలొక్కొక్కవిధముగానుండును. కొన్నియావులపాలు మఱియుం బలచగా యుండును. అట్టివై నచో వట్టిసీళ్లేయని చెప్పేడివాఁడవే! ఇష్టమున్న తీసుకొనుము. లేదా? మానివేయుము. ఇటులచెప్ప వలదు. మాసొమ్ము మంచిదిగా యుండినచో తీసుకొని పోవువారలెందఱో రానేచ్చెదరు పోవయ్యా! పొమ్ము” అని దీర్ఘోపన్యాసముఁ జేసి నోరెత్తకుండునటులచేసిపంపును “సరే! పాలభేదము తెలియక నిన్నడిగినాను. కోఁము నొందకు”మని తీసుకొనువాఁడు మెల్ల గాతప్పించుకొనిపోవును. మఱి యెవఁడై సంగొనవచ్చి అబ్బ! వెలచాలాయెక్కువగా యన్నదే! అందఱును సేరుపాల నాఱణాల కిచ్చుచున్నారు. సీవన్ననో యెనిమిదణాలు చెప్పుచున్నావు ఏమికారణము? అని యడిగిన యెడల “ఓహో! భేష్భేష్. ఇవియాపాలవంటివిగావు. కావలసినయెడల నటువంటివే నేను సేరునాలుగణాలకేయిచ్చెదను. తీసుకొనుము. ఆతంత్రము మీరు తెలిసికొంటిరా? అందుమూడు పాళ్లుసీళ్లును, నొక పాలుమాత్రముపాలును కావున వాఁడురెండణాలకుభోసినను హాసికొని నష్టము కలుగదు. మేమటులచేయనొల్లము. మాకు పెద్దమనుష్యుల యిండ్లయందును గొప్ప యుద్యోగిగనుల యిండ్లలోనను వాడుక యెక్కువ. వారికి పిరికినపాలు పిరికినట్లే యివ్వవలయును. లేకున్న యొకనాటికే మాపేరు చెడిపోవును. నాదముని పిల్లగారి పాలంటె యీపట్టణములో యెక్కడవినినను ప్రసిద్ధి యిందువలననే కలిగినది. ముఖ్యముగా నలుగురు గొప్పవారి పరిచయము కలుగుటకేకాని యీవ్యాపారము మేము లాభమునకై చేయుటలేదు. ఏదో

గొడ్డకు మేతకర్వులువచ్చిన చాలునని మేముత్పత్తి నొందెడివారము. నేరు యెనిమిదణాలనగానే భయపడుచున్నావు. ఆపాలకు మేము పడు ప్రయాసము చూచినగదా తెలియవచ్చును మీరెటుంగుదురు ఉదయము మొదలు సాయంకాలము వరకును వానిసేవచేసిననే యాబాటుజాటును. లేకున్న లేదు. అదియునుగాక, గడ్డియు, పిండియు. పొట్టును, పూర్వమునకంటె మూడురెట్లు వెలయెక్కువ. ఇవియన్నియునట్లుండ జీతగానికే నెలకు యిరువదిరూపాయలుయిచ్చి తీసువలయును. ఎన్నోసంకటములు. ఆకష్టము మూకుడెలియును. ఇట్లు సకలసంకటములును పొంది యొక నేరు పాలనుపితుకుటగగనము. అదియెనిమిదణాలంటిమా? అబ్బో! అంటారు. ఏమిచేయవచ్చును. మాయొద్ద సంతకొల్లగా లేనే లేవు. మానాడుకలకే హానిహానిగాయుండును. నేటిదినము మావాడుకవారిలో నొక రెచ్చటికో పోయినారు. ఆపాలు మిగిలియ న్నందున నిచ్చెదనన్నాను. వెలయెక్కువగా తోచినచో మీరు ఆటు అకాలకు యిచ్చేవారియొద్దనే తీసుకొనుడు. ఆవెలకు మాపాలు యివ్వజాలము. మీకు సమ్మతమైన యెడల నీళ్లుచేర్చి యాధరకే యిచ్చెదనని చెప్పును. ఈయుపన్యాసమును విని వచ్చినవాడు వెలవెలబోయి "ఇతనిపాలు శ్రేష్ఠమైననిగానే యుండియుండును. కానిచో యంతదృఢముగా చెప్పినచ్చిన బేరమును పోగొట్టుకొనునా?" యని వాని మాటలునమ్ని చెప్పిన వెలయిచ్చి తీసుకొనిపోవును. అందునాలుగింట నొకభాగము మాత్రమే పాలుండును తక్కినవిసీళ్లే! ఈప్రకారముగా లోకులను మోసగించి డబ్బునంపాదించి యొక్కొక్కడును, వదియు, సంక్రెండు నిండ్లుకొని బాడుగులకొనంగియు, నగలు చేయించుకొనియు కడుడంబముగా తిరుగుచుండుదురు. ధనవంతుడని పేరొందినవాడు సయితము తానొకయిల్లు సంపాదించుటకు డబ్బులేక నానాకష్టములొందుచుండును. వీరన్ననో, జానెడుభూమిగాని, మఱియేవిధమైన యాస్తిగాని లేకనే, రెండావులను పెట్టుకొన్నవాడు సులభముగా నైదాటుయిండ్లు సంపాదించును. ఇదియంతయు నన్యాయార్థితమైనడబ్బును పెట్టినచేకాని వేటుకాదు. వీరికిపాక్షితి లేకమైనను లేదు. తాముకొనిన యావులనుండియు, బట్టెలనుండియు, నని యకాశనదశలోయుండి పాలిచ్చుచున్నవరకును తీసుకొని, వాని మూలమున నెంతయో సంపా

దించి యవి ముసలివై యెత్తుబడినంతట యేదో యొకపెల కుదుర్చుకొని, వానిని కసానివాయి కమ్మి వేయుదురు. ఉద్యోగస్థులుగా యుండేదివాగు సూర్యోదయమునకు ముందుగానే పాలు కావలయుననినచో, మొటిరాత్రి పితికి అమ్మగా మిగిలియున్న పాలను వెచ్చబెట్టి యుంచుండి, వానిలో తగినంత నీళ్లుకలిపి తెచ్చిపోయుదురు. తినుకొనెడివారు బాడపుడే పితికితెచ్చిన పాలుగా నెంచును. అపాలుత్రాగిన యెడల దేహమునకు జబ్బురాకతప్పదు. ఎవడైనను “అపుడే పితికి తెచ్చితివా? నిన్నటివి కాబోలు”ననినచో, “రామరామ! అట్లు సెలవివ్వకండి. మేము మాశువులను రెండవూటలు పితికెడి వాడుకయేలేదు అవి యటుల నివ్వనేయివ్వవు. మీవిషయములో యటుల చేయదుమా? ఉన్నమట్టుకు పరపుగా మీబోంట్ల కిచ్చిపచాలును. మోసముచేసియెక్కువగా సంపాదించెడియాశ మాకులేదు. ఇప్పుడే మీజ్ఞానకు పిండి తెచ్చుచున్నా” వేయినత్యములుచేయును. లోకులను మోసముచేసి అట్లు డబ్బుసంపాదించి విట్టవీగుచుండెడి వరమపాపాత్ములైన యీపాలవ్యాపారము చేయువారికి దేవుడు యేమిగతి గలిగించునో తెలిసినదికాదు ఈయన్యాయఫలమువలననే గాబోలు. వీరుయెక్కువగా వర్ధిల్లుటలేదు కొందఱు యీవర్తకము చేయుచున్నవారు మొదటమొదట చాలా విట్టవీగుచుండి నానాటికి తగ్గువలకువచ్చి తుదకుకూడు గుడ్డలే నీధులలో యల్లాసుచుందిరుగుచుండువారును, నేపట్టునునిల్లును, పొయ్యిపట్టున బూడిదయులేక పోయినవా రెందఱో కలరు. అయ్యో! పాడుకాఫి మనదేశములో నధికమగుటచే, పాలవాళ్ళవంట పండినది. డబ్బుతీసుకొని వారలిచ్చెడి కొళాయి నీరే గతిగాయేర్పడినది. ఈయన్యాయమునుగూర్చి యొకరైనను యోజించుటయే లేకున్నది. ఓకాఫీసుహాశక్తి! నీమూలముగా దేశమున నెన్ని యోరోగములు ప్రబలి జనులునానాకష్టములు ననుభవించుచుచున్నారు. నీవీ దేశమును విడిచి పోయినచో పాలగిరాకితగ్గి మంచిపాలు దొఱకుట సంభవించును. అపుడెల్లవారును, నారోగ్యవంతులై యంకగలరు. శీఘ్రముగానుమఱియెచ్చటికైనను బోవలయునని వేడుచున్నాను.

ఆ. పాలలోననగముపాలునీరునుఁ జేర్చి, మంచివగునటంచు మోయాఁ జేసి యుక్రమంబటనకవిక్రయించెడివారి, యొద్దపాలుగొనుటయరవుగాదు.

చిల్లరవస్తువుల నమ్మడివారి మోసము.

చెన్నపట్టణములో యేషీధిమందుచూచినను చిల్లరసామానుల విక్రయించెడి మలిగలొకటియో, రెండో, అధికముగనోయుండును. ఒక్కొక్కయంగడివాకిటను, “మహాలక్ష్మీస్థారు. వేంకటేశ్వరవిలాసస్థారు కరారుధలయంగడి”యని యెన్నో పేరులతో వ్రాయబడినపలకలు వ్రేలగట్టియుండుదురు. ఆ పేరులుచూచి భ్రమనొందికొనుటకుపోయినయెడల, మక్కిపోయినవియు, పుచ్చినవియు, బూజుబట్టినవియు, మిక్కిలి ప్రాశగిలినవియు నైనవరుగులను కొత్తగోతములతో వరుసలువరుసలుగా పెట్టియుండుదురు. నడుమ గినువత్రాసును ముందునైపున వ్రేలగట్టుకొని యమ్మకముఁజేయువాఁడు యెత్తువీటపై కూర్చుండియుండును. యజమానుడు కుర్చీపై తేబియి ముందుకూర్చుండి. సామానులు కొనవచ్చిన వారడిగెడివస్తువులు వ్రాసుకొని వెలవేసి చీటియొసంగును దానికి కరారుధరలయంగడియనిపేరైనను, యితరులయంగడులకంటె రు1కి 0.2.0 వెల యెక్కువగాయుండును. ఆచీటిని త్రానుదగ్గఱకూర్చున్నవానిచేత యిచ్చినచో, అందువ్రాసియున్నప్రకారము వాఁడుతూది కాకితములలో పొట్లములు కట్టియిచ్చును. వస్తువులఁదెచ్చియిచ్చుటకుమఱియొకడుండును. తూనికవేయువాఁడా మోసఘృషేదయినా వస్తువు తెచ్చినపుడు “చీ! అదికాదు, అదిగో! ఆమానుండు గోతములోని మొదటిరకమును తీసుకొనిరా! ఎవరికెటుల నివ్వవలయునో నీకు తెలియదు” అనికగరిచెప్పచుండును. ఆసాంకేతికమెఱింగియున్న యామనుష్యుఁడు తెచ్చినవస్తువును గోతములోవేసి మఱియొక గోతములోనుండుదానిని తెచ్చియిచ్చును. తీసుకొనెడివాఁడు తనమరియాదనెఱింగి మంచివస్తువును తెప్పించి యిచ్చినాఁడనితలుంచునుగాని, యదిమొదట తెచ్చినదానికిరెండవరకముగానేయుండును. యజమానుఁడు చీటివ్రాసియిచ్చినపుడే క్రయము మొత్తముచేసి తీసుకొనియుండునుగాన, యావస్తువులు వంగిచికావని మఱియొకచోటికిపోవుటకు వలనుగాదు, ఎవఁడైన “రూకలిచ్చివేయుడు నేనువేటుచోటునకుఁ బోయెద”ననెనేని యజమానుఁడు “ఆయాచార మిచ్చటనిదివరకును లే”దనిచెప్పను. వస్తువులు మంచివిగాయుండలేదే!” యనినచో, “ఏనికంటెమంచివస్తువులునీవీపట్టణములో నెచ్చట

నై నందెచ్చితివేని మేమువీనిక్రయముపుచ్చుకొనక యుచితముగా నిచ్చెద"మని వాదించుదురు. మనకు కావలసినవస్తువు దొరకుటయే దుర్లభము. వాకిటికిపోగానే, "రండిరండి! కూర్చుండండి! ఏమి కావలయును?" అనిమర్యాదచేసి యడుగుదురు. "అస్కాచక్రేయన్నదా?" యనియడిగిన "అదిలేదు ఇంకనులేలేదు బూరాయన్నది. చాలాశ్రేష్ఠమైనది. అస్కాచక్రేరకంటె శుభముగాయుండును. అస్కాచక్రేయని యుపదేశమేకాని దాని గివుడెవరును సంతగాతీయడమేలేదు. అందఱును ఈతెల్లబూరానేకొంటారు అస్కాచక్రేరలేకపోయినను మాకుఫరవాలేదు. కాని యీతెల్లబూరా లేనియెడల నిండాయిబ్బందిగాయింతుంది. మీరొకరడుగుచున్నారుగాని వచ్చినవారందఱును తెల్లబూరానే యడిగెదరు ఇదిక్రొత్తగా వచ్చినరకమండీ! చాలాబాగాయుండును. ఒకసారికొనిపోయి వాడుకొంటిరేని మరల వేరేరకముకోరజాలరు ఆపాడుచక్కరవలదు. దీనినేయివ్వవలసినదని కోరుదురు. ఇదిపరిశుద్ధముగా యుండడమేకాదు. తీవుకూడాయెక్కువయే! ఎంతకావలయును? రెండువీసెలు కట్టమనెదరా?" యని యడుగుటకుపూర్వమే కాకితము పొట్లములోనొకటోరెండో వీసెలుతూచికట్టును. ఇంతదూరము వర్ణించియు, దానినిచూచుటకునగా తడవులేనట్లు తూచికట్టి ముందుబెట్టి "ఇంకేమికావలయును?" అనిత్వరచేయుదురు. "క్రొత్తచింతపండుకావలయును. ఉన్నదా?" యనియడిగినఅబ్బే! అదియెందుకండీ! పాడుపండు వట్టి చిత్తనములు, వీసెలుతప్పమతీయేమియునుండదు దానినితెచ్చినయెడల మాకుకర్చులేదు. మేముతెప్పించనే తెప్పించము. ఏమిచేయుటకు? మట్టిలోవేయవలసినదే! మాయొద్దనుండేపండు చిత్తగించండి, యొకచిత్తనముగాని యట్టిగానియుండిన వాపనుచేసి డబ్బుతీసుకొనండి. మైనిమువలె నిగనిగలాడుచుండును. రేకుపండు మేమిచ్చేవస్తువులుకొనిపోయి మీరు వాడిచూడండి మీకే తెలియవచ్చును. మాయొద్దనుండేవస్తువులు చాలామేలని మేముపొగడుకొనుటలో ప్రయోజనములేదు అన్నియు మొత్తీరకం వస్తువులేకాని, డామేజావస్తువులు తెప్పించము. మంచివస్తువులు దొరకుననియే మీవంటి గొప్ప వాళ్లుమాడుగడికే పోయి చుండుదురు. ఎంతచింతపండు రెండువీసెలు చాలునా?" యనివస్తువుల సందిచ్చువానితో "ఒరే! క్రొత్తగానిన్నవచ్చినదే! ఆపండు రెండువీసెలుతీసుకొనిరా?"

యనిచెప్పి “అయ్యా! ఇది బంగారువంటి సరకండీ! ఇది మాయోద్దమా త్రమేయన్నది మంచిరచిగలది. ఇది కర్పవడినయెడల యింక నిలువంటినరుకేచిక్కదు. పిమ్మట వచ్చునది మీబోటివారికినమ్మకముగాచెప్పి యివ్వదగినదిగా యుండదు” అని మాటలాడుచునే చూపనైనచూపక తూచి కాకితములో చుట్టిపెట్టును. ఇంక మిరపకాయలనిన, నన్నియుం దొళ్లలే! విత్తనములును తొడిమలు నుండనేయుండవు. “ఏమి? యీ కాయలు తొల్లులుగాయున్నవే!” అనిన సవ్యచు “ఓహో! మీరుకొత్తమాటలు పలుకుచున్నారే! కొనిపోయెడివారు, విత్తనములుంటే వైత్య మెక్కుడగుననియు నవితీసివేయుటకు తమ యిండ్లలోనిస్త్రీలకు, యెక్కువ కష్టముగానుండుననియు, తొడిమలును విత్తనములులేనికాయలనే కోరుదురు. ఈ యప్రద్రవమావలన మేము మాయోద్ద నుండు కాయల కన్నిటిని కూలిమనిషినిజట్టి గింజలు తొడిమలు తీయించిపెట్టినాము. నుచి విత్తనములులేని కాయలతో యెక్కువ అది యట్లుండగా యింటిలోని యాడువారి కెంతయో నులభము. అట్టెకూర్చుండి వీనిని చక్కబడుచుకొనెడి కష్టము లేదు. ఇట్లే వాడుకొనవచ్చును. రెండవీసెలు కట్టదునా?” యనియడుగును. ఇంక నెయ్యి, నూనె వీనిని గురించి చెప్పవలసిందిలేదు “అయ్యా! నికరమైన నూవులనూనె కావలయునా? లేక శనగనూనె కలపటము కావలయునా! కలపటములేని నూనె వెలఁజుధికము వీసె రూపాయనాలుగణాలు. ఏది కావలసియుంటే యదితీసుకొనుండు. నేయి నిన్న సాయంత్రముననే డబ్బాలు వచ్చినవి. మంచినరుకు, ఇతనరకును ప్యాకింగ్ పగులుగొట్టనేలేదని, అతికియుండిన డబ్బాలు చూపించును. తత్సార్వముననే, పిసికిన యరటిపండ్లును, ఉప్పును తెల్లనితొల్చిన బూడిదయు నేటిలోకలిపి డబ్బీలలోపోసి ప్యాకి చేసి పెట్టియుండుదురు. మాదిరికిగా వేరేయొకపాత్రములోమంచినేయి కొంచెము పెట్టుకొనియుండి నేయికోరినవారికి దానినేయిని పుడకమొంచి తెచ్చిచూపుదురు. అదిమంచినానన కలిగియుండుటచే తీసుకొనువాడు వారొసంగిననేయి యంతయునటులనే యుండునని తలంచును. అది కొనిపోయి భోజననమమున చేతిలోవేసుకొనినచో దుర్గంధము గుప్పున మొగమునకుకొట్టి పేగులతోసయితము పెళ్లగించుకొని వాంఠికి వచ్చును. నూనెయందునుమడ్డియు, శనగకాయలనూనెయు, బూడిదయుం

గలిపి నికరమైననూవులనూ నె మని నమ్మకముగాచెప్పి తగులగట్టుదురు. పెసలు, మినుములు, కంజులు, శనగలు, నీళ్లలో నానబోసి తీసియెండించి పప్పుచేయుదురు. ఆపప్పుదినుసులు చూచుటకుసముగను, నాణెముగను నుండునుకాని రుచియేముండదు ఒక సేరుపప్పునుపొయిమీఁదపెట్టి యుడికింపబూనినచో ఒకగుండుకట్టెలు కావలసియుండును. అంతయుడికినను పప్పుమెత్తబడు. “మీరిచ్చినపప్పు చక్కగానుడుకలే”దని యడిగిన, యది నీళ్లదోషమనియో, కట్టెలదోషమనియో, పొయ్యిదోషమనియో, వంటచేయువారి తెలివి తక్కువలనననియో, తినెడివారి కర్తమనియో నమయానుగుణ్యముగా సమాధానము చెప్పిపంపుదురు. పప్పులు రుచిగాయుండవని మూడివిగానే తీసుకొనిపోయి తాము పప్పులు తయారుచేసుకొన నెంచి యెవరైనను కొనిపోయి చేయబూనినచో, సేరునకు పావుసేరుగింజలు నిలుచుటేకష్టము, రాళ్లును, యిసుకయు, తరకలును, పుచ్చినబుట్టలును. మూడుపావుసేరులు గట్టిగాయుండును. “మీయొద్ద వస్తువులన్నియు నుండినట్టు కనుపడలేదే!” యనిన “ఔ నండీ! ఎట్లునుట; స్తోమత్రాత్రగా యేర్పాటుచేసినాము. కూర్చుండి గదా వండుకొనవలయును. క్రమముగా చేర్చుకొనవలయునుగాని, తొండఱపడవచ్చునా? అదియునుగాక తక్కినవారివలె డామేజానరుకులు తెచ్చి పెట్టినట్లైన యెంతసరుకునో లేవచ్చును. మేమటులచేయుము. మేలైనవస్తువులుగాని కొనివచ్చి పెట్టము. మాకుగలదంతయు, నుద్యోగస్తులు సంపన్నులునైనవారితో వ్యాపారము. అడవసరుకు తెచ్చియిచ్చితిమేని మాపేరు చెడిపోవును. గౌరవము దక్కదు. మఱియొకసారి మీరు మాస్టారునకువచ్చితిరేని యవుడు మీకు తెలియగల”దని సమాధానముఁ జెప్పుదురు. వెలయందుగాని, సరుకు నాణెమునందుగాని కొంచెమైనను, ఈస్టోరులు మొదలైన చిల్లరసామానులసమ్మేడిచోటులలో లాభ మించుకైనను కనుపింపదు. కాయభాగ్యములు కొలుచుటలో సేరుకు నవటాకు తక్కువయుండును. తూనికయన్ననో, వస్తువును తలాలన త్రాసులో పడవేయుదురు. ఆయురువడికి త్రాసుకట్ట క్రిందికిమొగ్గును. అది పైకిలేచుటకుముందె యందలివస్తువును తీసి కాకితములో పెట్టుదురు. తీసుకొనువాఁడు తనయందు గౌరవమునుంచి చాలామొగుగా తూచియిచ్చినారని తలంచును, గాని యింటికికొనిపోయి తూచి

ననో వీసెను ముప్పాతికవీసె గట్టిగాయుండును. ఎవడైన కొంచెము యెక్కుడుగా సామానులను తీయుటకు వచ్చినయెడల వట్టిప్రకారం అన్నియు పొట్లములుకట్టి యేదో యొకవస్తువును యివ్వక ముగించి బహుచాతుర్యముగా వస్తువులసంఖ్య సరిపోవునట్లు లెక్కించి తీసుకొనువానిబుట్టలో పొట్లములువేసి సరిపెట్టుదురు. అప్పుడు తెలుసుకొనలేక యింటికిపోయినతరువాత యొకవస్తువు నివ్వలేదనియెఱింగి మరలవచ్చి యిడిగినయెడల “ఏమండీ! ఇటువంటిన్యాయముకూడా యుండునా? మీ కంష్టయెడలనేకదా పొట్లములు లెక్కపెట్టివేసితిని మీరుచూచుచుండియు, మరలవచ్చి యడుగుచున్నారే! ఏమనవచ్చును. దారిలో నెక్కడనోపడవైచియుందురు. అంతేగాని మేము లెక్కప్రకారముగా నన్నియు నిచ్చినా”మని జవాబుజెప్పదురు. కొలతయిందును, తూనికయిందును, వెలయిందును, పనికిమాలినవస్తువులను మంచివనినమ్నించి యిచ్చుటయందును చిల్లరసామానుస్తోరులందును, చిన్నయంగళ్లయందును, వారుచేయు మోస మనంతమైనదైయుండును. వీరితంత్రములును మాయలునుం బెలిసికొనుటకు సృష్టికర్తకునయితము సాధ్యముకాదు. ప్రజల నివ్వధముగా మోసముచేసి డబ్బుసరిపాదించి మిదైలుమేడలు గట్టుకొని తమకంటెలేరని ఐట్టవీగుచుండెడి ఈమహాపాతకులు యేనరకము ననుభవింపఁదగినవారో, వీరిగతి యెట్లుగునోతెలియదు. వీరెంత సమ్రతగా నాటలాడుదురో, యంత కష్టదుగలవాడై యుండుదురు. కావుననే “నచ్చుకుమంగడివానిని”యని సుమతిశతక కర్తచెప్పినాడు. జనులారా! మీరు సరకులుకొనుటకు పోయినపుడు బహుహితగా యుండవలయునునుండీ! లేనియెడల వీరిచే టోపీవేయించుకొని రాకతప్పదు. పాపభీతిలేని యొకపటాత్ముమాటలను నమ్మినచో తప్పకనష్టముసంభవించును. ఎచ్చరికగలవాని కెప్పటికినిచేటుకలుగదు.

ఆ. చెడినసరుకులెల్ల ॥ జేచ్చియంగడిఁబెట్టి
మంచివనుచు జనుల ॥ మాయఁజేసి
తగులగట్టిపూని ॥ ధనముగడింతురు
వస్తుచోము విడుచు ॥ వారలెప్పుడు.

యాత్రాస్థలవాసులు చేయుమోనము.

తిరువతి, చీరంబరము, రామేశ్వరము మొదలుగాగల మహాస్థలములలో కొందఱు బ్రాహ్మణులు ఎట్లొక రెండుమూడు యిందొకఁడొకఁడను సంపాదించియు కొన్నియిండ్ల పదిపండ్లండు సంవత్సరములకు మొత్తము చొకబాడుగకు తీసిపెట్టుకొనియు నుండుదురు. వీరియొద్ద గుమాస్తాలు కొందఱుండుదురు. ఈగుమాస్తాలలో యొక్కొకనియొద్ద యొక్కొక పెద్దపుస్తకముండును. అందు తత్పూర్వమాత్రేత్రమునకు యాత్రకై వచ్చి తమయిండ్లలో బసచేసి పోయినవారుండు జిల్లా, తాలూకా, గ్రామము, వారియింటిపేరు, తాతపేరు, తండ్రిపేరు, అన్నదమ్ములపేరులు, వచ్చినవానిపేరు, వృత్తి, వచ్చితారీఖు, పోయినతేది, మఱియుం గుర్తింపదగినయంశములు వరుసగా వాయబడియుండును. గుమాస్తా తెల్లవారగానే సంతృప్తిగా కాఫి, దోసె, యిడ్డలి, ఉప్పుసిండి, భుజించి, యజమానుఁడు తమకుతీసియిచ్చియుండెడి నీజకాటిక్కట్లును, పుస్తకములుం దీసుకొని రైలునెక్కి, వాడుకయాత్రకులు వచ్చుచుండు దిశనుగూర్చి నలుబదియేబది మైళ్లవరకునుంబోయి, జంక్షనుగాయుండే స్టేషనులోదిగి యటునిటుందిరిగి యచ్చటికివచ్చి రైలుదిగుచున్నవారిని చూచి, వారియూరును, పోయెడిస్థలమును, విచారించుచుండుదురు. ఎవరైనను తిరువతితో, రామేశ్వరమునతో పోవువారుగా తోచినయెడల, ఎక్కువవరిచయుము కలవారివలె వారియొద్దకుపోయి, వారినివాసస్థలమును, పేరులును, ఇంటిపేరులను విచారించి వారుచెప్పిన తాలూకా, గ్రామము, పూర్వమాగ్రామముననుండి యెవరయినను యాత్ర వచ్చియుండినయెడల యామనుష్యులపేరులు తమపుస్తకములో పెదకి చూతురు. గ్రహచారముచాలక, తత్పూర్వమెవఁడయిననొకఁడు వారు చెప్పిన గ్రామమువాఁడను, వారిలోయొకరిదేదో యొకయింటిపేరుగల వాఁడును నుండినయెడల “ఓహో! మీరుజగన్నాథరావు నాయుఁడు గారి యిలాకావారా? సరే! ఆలాగై తేమీరువారే! మీమొనలికొట్టుగ్రామము వారెవ్వరువచ్చినను వారుమాయొద్దకేవచ్చెదరు. జగన్నాథరావు నాయుడుగారితండ్రి వరదప్పనాయుఁడుగదా! వారుముగ్గురన్నదమ్ములు. చాలాభూస్థితిగలవాఁడు, మంచివాఁడు, వారుమువ్వు

రును దైవభక్తిగలవారు. ఇచటికి యాత్రవచ్చి మాయిలాకాలో బస చేసి నెలదినములుండిపోయినాడు. వారి కేలాటిలోపమును కలుగకుండునట్లు మేము నష్టయిచేసి యినాములు నయితము వుచ్చుకొన్నాము. మీగ్రామమువారు విశేషముగా నెవ్వరును యాత్రవచ్చుట లేదు. ఏమి? వారందఱును తేమముగాయున్నారా? నన్ను తమగ్రామమునకొకసారి రమ్మనిచెప్పిపోయినాడు. కాని, ఈయుద్యోగములోనుండుతీరుబడియే యుండదు దినదినము నెండతోవచ్చుచుండును. మాకుసంబంధించిన యిండ్లలో బసచేసినయెడల సౌఖ్యముగా నుండుననియు తీర్థస్నానములు, స్వామిదర్శనమును చక్కగానగుననియు, మాల్మిస్తులోనుండువారలుమాత్రమేకాక, వారివలన తెలిసికొని శివారనుజాబులతో యెండతోక్రాంతవారునయితము వచ్చుచుండుదురు. ఇదిగో! పుస్తకమును చూడండి. మీజిల్లాలోని వారలపేరు లెన్నియున్నవో తెలియును. వీరందఱును మమ్మెఱింగి మాయొద్దకువచ్చినవారే!” యని గడగడమని నూరుగ్రామములును, నూరుగురుగొప్పవారలుగా యుండువారిపేరులును, వారితాతలు, తండ్రుల పేరులును, నివసించుగ్రామముల పేరులును, చదువును. ఆయాత్రకులసంఘములో ముఖ్యుడుగా యుండెడివాడును, మఱికొందఱును బుక్కనందలిల్లిస్తునుచూచి నివ్వెటపోవుదురు. అపుడు ముఖ్యుడుగా యుండెడివాడా గుమాస్తానుచూచి “ఏమండీ! చాలా వివరంగా వ్రాసియున్నారే! ఇండుమీరుచదివిచెప్పినవారందఱును, మా జిల్లాలోనివారే! చాలాగొప్పవారు ఆలాగా? వారందఱును, బస చేయడము మాయిలాకాలోననేనా? మంచిదికాని, మీరెవరండీ! మీ పేరేమి? ఇదేయుద్యోగమా? మీకు” అనియడుగును. గుమాస్తాయతనితో “మేముగుమాస్తాలమండీ! యజమానుడువేరేయున్నాడు. ఆయనయూరువిడిచి వచ్చేవాడుకాదు. గొప్పధనికుడు. ఆయనకిదేవ్యాపారము. గుమాస్తాలమైన మేమే యన్నికనులు చూచుచుండుదుము. యజమానుడు హాయిగాయింటనుండి మీవంటియాత్రకులు వచ్చినపుడు తగినబసలుచూపి, వారికికష్టముకలుగనీయక, స్వామిదర్శనము, తీర్థములునేవించుట మొదలైనపనులు సుఖముగాజరుగునటుల తగినయేర్పాటులు చేయుచుండును. ఇటువంటి వ్యాపారముజేయువారు ఇంకను పెక్కుండ్రుకలరు. ఒక్కొక్కరియొద్దను నలుగురు, నైదుగురు గుమా

స్తాలుండెదరు. వారునలువై పులకుంబోయివచ్చెడి యాత్రీకులను కలుసుకొని తమవీధులలో సుబంధించినవారిని స్వతంత్రముతోడను, లేక క్రొత్తవారుగాయుండినచో వారియిష్టముమీదను వెంటబెట్టుకొనివచ్చి తగినబసచూపి నష్టయిచేసి వారిదయ సంపాదించి ఒహుమానములు పొందుచుండుదురు. యజమానులకు యాత్రీకు లిచ్చునట్లు యేర్పాటు చేసికొనెడికట్టుములో గుమాస్తాలకు దమ్మిడియైననులభింపదు. యాత్రీకులయిష్టప్రకారముగా కూడాయుండి యాత్ర చక్కగాజరుగునట్లు చేసినచో కష్టపడినందుకుగా కనికరించి వారేదయినా యిచ్చునజే గుమాస్తాలకులాభము. లేకున్నచో యేమియునులేదు. యాత్రీకులను తెలిసికొని తోడ్కొనిపోయి బసచూపినది మొదలుకొని వారలను తమస్థానమునకు ప్రయాణమై రైలునెక్కువర్యంతము, వారితోకూడాయుండి వారికి కావలసినవన్నియు జాగ్రత్తగా నష్టయిచేయవలసిన భారమంతయు గుమాస్తాల తలమీదనేయుండును వారి కేమిలోపము కలిగినను యజమానుఁడు జీతములో జరిమానాక్రింద కొంతపట్టుకొనుటయో, లేక యాజాగ్రత్తమనిషియని యటువంటిగుమాస్తాను తొలగించుటయో, యేదో యొకటిచేయును. కాబట్టి కడ జాగ్రత్తగా మెలంగవలసి యుండును. ఇటువంటిగుమాస్తాలు తక్కినవారి యందటియొద్దనుండువారికంటె మాయజమానునియొద్దనధియు. పదిమందిగుమాస్తాలమున్నారము. మంచిపేరుపొందినాడు. కావున మాయజమానునియొద్దకు సంఘ మెక్కుడుగాచేరును. మాజ్జేత్రములో యుండెడివారిలో, ఆయనకుగల మరియొక మఱియొక్కరినిలేదు' అనిచెప్పును.

ముఖ్యుడు:—మీరుగుమాస్తాగారా? మీకుజీతమునిచ్చెదరా?

గుమాస్తా:—ఔను జీతమే! నేనువారిగుమాస్తానే!

ముఖ్యు:—ఎంతజీతము నిచ్చెదరు?

గుమా:—నెలకుముప్పదియిచ్చెదరు. చాలాతక్కువ. మేముపడెడి ప్రయాసకు నూలుపాపాయలివ్వనచ్చును. గాని, యిదియిచ్చుటకే వారికి యధికముగాతోచుచున్నది. అడిగితే యాత్రీకులు మీకు బహుమానమిచ్చుచుండలేదా? అంటారు. ఏమిజేయవచ్చును? ఈపనిని మానుకొనవలయునన్న మాదిపెద్దకుటుంబము. జరుగుబాటుతక్కువ. అదియునుగాక యెవడైన నొకగుమాస్తా యే

కారణముచేతనయినను, నిలిచిపోవునట్లుండిన నూలుగురుకనిపెట్టుకొనియుందురు. కాబట్టి మాస్థితి చౌకలోనికివచ్చినది. ఆజీతముమాట యెట్లుండినను, మంచివాఁడగుటబట్టి మేమాయనను విడువజాలకున్నాము. చాలాకాలమునుండి యిట్లే కాలము గడచుచున్నది.

ముఖ్యుడు:—మీరుమాకు దర్శనముచేయించడము మొదలై నవనులు శ్రద్ధగాజరిగించెదరా? కూడానేకదాయుంటారు నమ్మకమేనా?

గుమాస్తా:—ఏమిటి? ఈలాగుననడుగుచున్నారు. మా యుద్యోగమే యనియైయుండగా, మాకు వేటువని యేమియున్నది. ఏమియు లోముకలుగదు.

ముఖ్యుడు:—సరే! కాని మీయజమానుడిగారియింట బసచేయుటకు మంచిపని కలిగియుండునా? మాకు కొంచెము విశాలముగా యుండవలెను.

గుమాస్తా:—దివ్యభవనములండి! మీబోటి గొప్పవారునివసించుటకు తగియుండులాగున యెంతోడబ్బువెచ్చుపెట్టి వేటువేటుగాకట్టిం చియున్నాడు. హాయిగాయుండవచ్చును. నీటికొళాయిలు, విశాలములై నదొడ్డు సకలమును కొరవ లేకయుండును. మీస్వంతమైనయింటిలోవలె నుండవచ్చును.

ముఖ్యుడు:—ఆయనకిండ్లు యెన్నియున్నవి?

గుమా:—వారునివసించునదిగాక యిరువదియున్నవి. అన్నియు నిర్మలముగానుండును. చూచి మీకెందునమ్మతమో యుండుండవచ్చును.

ముఖ్యుడు:—ఆయన కివ్వవలసినకట్న మెంతమాత్రముగానుండునో.

గుమా:—దానిని మేమురెప్పడమునకు సాధ్యముకాదు. మీయిష్టము, వారియిష్టము, ఎంతయిచ్చినను యివ్వవచ్చును. మహాక్షేత్రమునకు యాత్రవచ్చినవారి నింతమాత్రమివ్వవలసినదని వారడుగ నేయడుగరు. వచ్చినవారే తమ కాయసచేయు మరియాదను చూచి సంతోషించి నూతో యిన్నూతో యిచ్చిపోవుచుండుదురుగాని వారుగాయేమియునడుగరు. పేదవారై నచో దానికితగినట్లు—

ముఖ్యుడు:—మంచిదిగాని మీయజమానుల వారిపేరేమి?

గుమా:—వారిపేరు భేతాశభట్టు దీక్షితశాస్త్రిగారు ఈయిండియాదేశములో వీరిపేరు యెక్కడను ప్రసిద్ధియే! అందఱు సజీగియే యుండుడోరు మహాయోగ్యులు.

ముఖ్యు:—అశ్వా! గొప్పపేరుగలవారే! ఇంటిపేరో?

గుమా:—పాతాశభేదివారు. మాఃట్టణములో యీపేరుగలవారు వీరిక్కరే! కావున నుభయుగా తెలిసికొనవచ్చును.

ముఖ్యు:—మీ యింటిపేరును తమపేరును నేమండీ!

గుమా:—నాపేరు బొంకయ్యయంటారు. పుట్టినవిడ్డలు బ్రతుకకపోవు చున్నందున తల్లిదండ్రు లీపేరు బెట్టినారంట. మాయింటిపేరు మాయాలవారు.

ముఖ్యు:—ఓహో! మాయలబొంకయ్యగారా? సరే! కాని—

గుమా:—రైలునకు టయంటయినది. ఇంక ఆలస్యము చేయకూడదు. టిక్కెట్లు తెచ్చునెదరా?

ముఖ్యు:—ఎన్నిగంటలకు చేరుదుము? చీకటివడునా?

గుమా:—ఇంక మీకావిచారమేల? ఏకప్రమును కలుగనీయక మిమ్ముతోఁజొనిపోవలసిన బాధ్యత నాయుండున్నది.

ముఖ్యు:—మంచిది. యిప్పుడు యేమిచేయమనెదరు?

గుమా:—చేయడమేమిటిది. టిక్కెట్లకు చార్జియివ్వండి తెచ్చెదను. అన్నిపనులును నేను చూచుకుంటాను. మీకేదియునక్కఱలేదు. డబ్బును కావలసినపుడు యిచ్చుచుండిన చాలును.

ఇట్లు కడుచాతుర్యముతో తనయందు నమ్మకముకలుగునట్లును, కనికరము పుట్టునట్లును, సమయోచితముగా మాటలాడి వానిజట్టి నంతయును, తనమాటప్రకారంవచ్చునట్లు చేసుకొనెను. యాత్రికులు 20, 40 మందియో యుండుదురు, స్త్రీలు పురుషులు బాలురు బాలికలు, గొక్కచేసి, తనతోకూడా ఇరువయ్యో ముప్పదియోనూపాయలు మొత్తము కావలయుననియు, “టిక్కెట్లుయిచ్చేవానిచేత నేదై నా కొంచెముపెట్టని యెడల సంఘమునకంతయు నొకటేపాటను యివ్వడు. వేఱువేఱుగా తీయవలెనంటే యాలస్యమగును. బండ్లలో జనమెక్కుడగుటచే స్థలము లేకుండును. మాటలు ముల్లెలుం బెట్టుకొని యెక్కడక్కడ నొక్కొక్కరు

కూర్చుండుటకు వలనుగాదు. అందఱు నొకబండిలోనే కూర్చుండవలయును. ఇదిగాక టిక్కెట్లు పరీక్షించువానికిని, గాడ్డనకును, కొంచెము చేత బెట్టవలయును. దానికి సం దేహించితిమా? యెన్నో చిక్కులు పెట్టుదురు. చిన్న చిన్న మూటలకును పెట్టెలకును నయితము చార్జి కట్టవలయుననియు పాలుతాగెడి బిడ్డలకు కూడా అర్ధ టిక్కెట్లు తీసుకొనవలయుననియు తొందఱ పెట్టుదురు. తటాలున మూటలు క్రింద వేసి మనుష్యులను దింపివేయుదురు. దుర్మార్గులండీ! మీవై వునజరిగినట్లు యిచ్చట జరుగదు. వీర గొప్పలంచగొండీలు. ఇదిగాక పోర్టులయు ప్రదవ మొకటియున్నది. మూటలు బండ్లలో పెట్టటయు, గాడ్డ మూట ప్రకారం మనకుగా యొక బండి జనులు లేకుండచేసి కూర్చుండ బెట్టటయు వానినని. యేదో కొంచెము వారికిన్ని చెప్పవలయును. అంతమట్ట కునుమేలనండి! మేము వాడుకగా వచ్చుచుంబోవుచు యెఱిగియున్న వారమగుటచే ఒకమాదిరిగా పోతుంది. మీరేయైనచో యెన్నో డబ్బు నూడ బెటుకుదురు. రైల్వే యుద్ధోగస్థులకు ధర్మచింతయు పాపభీతియు లేదు" అని చెప్పి ఆ శైలవులకుగా రెండో మూడో రూపాయలున్నూ టిక్కెట్లు మొత్తమున్నూ తీసుకొని, ఆ మొత్తములో రహస్యముగా మూటలాడి గాడ్డనకు రెండురూపాయలును, టిక్కెట్లు పరీక్షించువాని కొకరూపాయయునిచ్చి, ఏయిరువురుకూలివాండ్రకో నాలుగణా లిచ్చునట్లు నూట్లాడి యేదో యొక బండిచూచి యందు మూటలువేయించి యొకరిమీదనొకరుగా యండఱు అదే బండిలోన తొందఱ పెట్టి టిక్కెట్లు లేకనే యెక్కించి మహా ప్రయానబడిన వానివలె నిట్టూర్పులుపుచ్చుచు, వారిచ్చిన రూపాయలన్నియు మూటగట్టుకొని తానును యెక్కును. తత్పూర్వమే యాబండిలో మనుష్యులెక్కుడుగా కూర్చుండుటకు స్థలములేక గీ! గా! యనియటచి, యొకరితోనొకరు పోట్లాడుట కారంభముచేయుదురు. గుమాస్తాగారు సమాధానముచెప్పి మెల్లిమెల్లిగా నొక్కొకరినిగా మనుష్యులనందున నిరికించుచుండును. యాత్రికులా మహానుభావునిచూచి "ఏమండీ! మీ రడిగిన ప్రకారము డబ్బు నిచ్చితిమిగదా! ఈపాడ బండిలో యెక్కించినారే! ఇచ్చట నిలుచుటకు నయితము చోటు లేకున్నది. బండి కాలీచేసి యెక్కించెదరనిగదా చెప్పితిరి. ఏదీమఱి, కూర్చుండడమెక్కడ?" యని యడిగినయెడల "వారు మాత్రము యేమిచేయుదురండీ! పాపము! నేడేమో ప్రయాణికులనం

ఖ్యయొక్కవయినది. యీపాడుబండిలో యొక్కొకనాఁ డిట్లే తటస్తిం చును. ఇంతమట్టుకును మనకుదొరికినదానికే సంతోషింపవలయును. లేనియెడల రేపటివరకు నిచ్చటపడియుండవలసినదే! మనకుగా గార్డులు, టిక్కెట్టుకలెక్టరును చాలాప్రయాసపడి చాలామంది టిక్కెట్లు తీసుకొ న్నవారినిసయితము నిలిపి మనలనెక్కించిన్నారు. మనము తడవుచేయక ముందుగానే వచ్చియుండవలసినది. నేనెంతత్వరపెట్టినను మీరు కదల రయితిరి. మనకంటె ముందువచ్చి టిక్కెట్లుతీసుకొని వీరందఱుచు వచ్చి కూర్చుండిరి. ఇటువంటివారిని దింపుటకు పాధ్యమగునా? సరే! కొంచె ముతడవుకష్టపడితిమే పోయిచేరెదము. కానిండు. ఏమిచేయుదము? ఈ నడుమ నొకనాఁడును నిట్లేజరిగినది. పాపము విశాఖపట్టణం జల్లావారు చాలాధనికులు వచ్చినారు. ఆదినమును, నేనే వారిని పిలుచుకొనిపోవు చుంటిని ఈరీతిగానే బహుసమ్మదము నిలుచుటకయిన నిపు డొకింత వీలున్నది. నాఁడుదానికిసయితము కష్టమయినది. కొంచెముస్థలముచూ పినచో యెంతడబ్బునడిగిననుయిచ్చెదమని నాచేతనేపదిరూపాయలిచ్చి గార్డుమొదలయినవారిని మంచిచేసుకొనుమనిచెప్పినారు. ఆపదిరూపా యలును కర్చుపెట్టినాను. దానితుదకు ప్రయోజనము కలుగనేలేదు. కడవరకును పాపము! నిలిచియేయుండిరి. ఇబ్బందిసమయములలో యా యుద్యోగస్థులకును పాధ్యముకాకపోవును. ఇప్పటికిది. మేలని యెంచు చున్నా”నని సమాధానముచెప్పును. డబ్బు బోగొట్టుకొని కూర్చుండు టకుతావులేక వారునానాకష్టములననుభవింపుదురు. తాముదిగవలసిన స్తేషనునకు యీవలనుండెడి చిన్నస్తేషనులో నెందయినా యేదోవని యున్నవానివలె గుమాస్తాదిగి, యందలిమేష్టరునకు యెనిమిదణాలులం చమునిచ్చి యచ్చటనుండి చిన్నవాళ్లకులేకుండా, పెద్దవారలకుమాత్ర ము యేదో పదిటిక్కట్లు రహస్యముగాతీసుకొని జేబులోపెట్టుకొనివచ్చి కూర్చుండును. అక్కడ బండి యొక్కవకాల మాగనిచోపైసను డబ్బు తీసుకొనియున్నగార్డుగారు టిక్కెట్లు గుమాస్తా తీసుకొనియొక్కవరకును నిలువఁజేయును. ఆలాగు జరిగినతరువాత బండికదలిపోయి దిగవలసిన స్తేషనుచేరును. గుమాస్తా ముందుగానేదిగి తమకువాఁకగా పనిచేయు కూలివానినిపిలిచి మూటలు దింపుమని యాత్రికులను దిగువనిచెప్పి, శ్రీఘ్రముగాటిక్కెట్లుతీసుకొనెడివానిచే తానుతెచ్చినవదిటిక్కెట్లును రహ

స్వముగా నాలుగణాలునుం బెట్టి వారినందఱిని గేటువెలుపటికితోడ్చిని పచ్చును. కూలివాండ్రొద్దరో ముగ్గురో మూటలు పెట్టుకొనివచ్చి వెలుపటబండ్లదొడ్డియొద్దదించి తమకుకూలియడుగుదురు. యాత్రికులలోముఖ్యుడైనవాడు. “కూలివానికెంతయివ్వవలయు” నని గుమాస్తా నడిగినచో “అనినేనుచెప్పకూడదు మేమందఱము నొకయూరిలోని వారమగుటచే మోమోటపడవలసినవచ్చును. నేనివ్వబోయినయెడల యెక్కువయడుగును. కనుక, అదిమీరే యేదోయొకలాగున నిచ్చిపంపివేయు” డని యటువై పుటిరిగి తా నెఱిగినమఱియెవరితోనోమాట్లాడుట కారంభించును. కూలివాడు తొందఱచేయుచుండుటచే యాత్రికుడు “ఏమబ్బా! ఎంతయివ్వమనియెదవు? చెప్పుము?” అనియడుగగా వాడుకపడియున్నకూలీలు “ఏమిసామీ! మీకుచెప్పవలయునా? కష్టముచూచియివ్వండి. మఱి యెవ్వరియొద్దనయినా యెక్కువతీసుకొందుముగాని, అయ్యగారు పిలుచుకొనివచ్చినవారగుటచే మిమ్ము మేమధికముగానడుగఁజాలము. వారు మాపై కోపించుకొందురు. ముగ్గురుమనుష్యులముతెచ్చినాము. ఒకటిన్నరరూపాయలివ్వండి. అంతకెక్కుడుకోరము” అనిచెప్పదురు. “ఇదేమి? అన్యాయముగాయున్నదే! పగటిమోసగాండ్రుగా కనుపట్టుచున్నారు. రెండణాలుయిచ్చిన తీసుకొనివచ్చెడి యీమూటలకు రూపాయన్నర కూలియా? బేష్, బాగానేయున్నది. మేమంతయివ్వము. నాలుగణాలు, లేక అయిదణాలకంటె యెక్కువయిచ్చుటలేదు. తీసికొని పొం”డని చెప్పిన, వారొప్పుకొనక తగవులాడుట కారంభింతురు. అప్పుడు గుమాస్తా కూలివాండ్రతో “ఏమిరా! పోరు. మీకెప్పుడును దురాశయధికము. నమాయము గుర్తెఱుంగరు. మనుష్యుల నాణెమును తెలుసుకొనరు. ఎప్పుడును పెనగులాడుచుండెదరు. ఏదోయొకయణా యెక్కువయో తక్కువయో, తీసుకొనిపొం”డని పలుకును. వారు మేముయెక్కువగాయడుగలేదు సామీ! మిమ్ము చూచినంతట యటుల నడుగుదుమా? ముగ్గురము రూపాయన్నర యివ్వమంటిమి. అంతే! అదికూడా యివ్వనంటారు. మాకుయిచ్చే కూలిలోనా? అన్యాయముచేయడము. ఎంతోకర్చు పెట్టుకొనివచ్చి మానోట మట్టివేయడమా? మొన్ననొకలంఙకొడుగు యాత్రకనివచ్చి మమ్మున్యాయముచేసిపోయినాడు. వాడు మట్టిలోకలిసి పోతాడు.

పేదవారమైన మమ్మనాయము చేసినవాఁడు బాగుపడునా? వీరినిచూడగానే సంతోషమైనది. యీమహారాజు లిట్లు చెప్పుచున్నా”రని వానిమీఁదను, వీరిమీఁదనుంబెట్టి నానావిధములైన తిట్లుం దిట్టుడరు. గుమాస్తా మధ్యస్థులుగా మాటలాడి యొకరూపాయ నిచ్చి పంపుడని తీర్మానించును. విధి లేక యాత్రికుఁడు మహాక్షేత్రమున నడుగుబెట్టగానే డబ్బుకర్చుపెట్టుటకు విఘ్నేశ్వరప్రార్థనచేసినలాగున వారికి రూపాయ సమర్పించును అంతట, బండ్లవాండ్లు ఒకరిమీఁద నొకరుపడివచ్చి “ఏమండీ! సామానులు బండిలో పెట్టమనెదరా?” యని యడుగ నారంభింతురు. గుమాస్తా కనునంజు చేసి యాత్రికుల నాయకునింజూపి యెడముగా తోలఁగి యితరులతో సంభాషించుచుండును యాత్రికుఁడు బండివానిని “బాడుగయెంత?” యని యడిగినచో “ఎక్కడికి పోవుటకండీ, సత్రముదగ్గరకా? మఱి యేయ్యయ్యగారియింటికైననా? చిటికెలో తీసుకొనిపోయెదను క్రొత్తగాకొన్నయెద్దు గుట్టమువలె పరుగెత్తును. బండిచూడండి” యనును. యాత్రికుఁడు అన్నియును బాగుగనే యున్నవి కాని బాడుగ మాటయేమి? యని యడుగును. బండివాఁడు, “పోవలసిన స్థలమునుచెప్పినగదా! బాడుగమాట. యెక్కడ దిగెదరు? మీరీయ్యయ్యగారియిలాకావారా?” అనియడుగును.

యాత్రికుఁడు:—బౌను, భేతాశభట్టు దీక్షిత శాస్త్రిగారి యింటికిపోవలెను.

బండివాఁడు:—నరే! అలాగైతే మామూలుయేర్పడియేయున్నది. ఇంక చెప్పవలసినదియేలేదు. ఆమామూలు ప్రకారమే యివ్వండి.

యాత్రికుఁడు:—మామూలెంత? మాకు నాలుగుబండ్లు కావలెను!

బండివాఁడు:—పదిబండ్లు తెచ్చునినను తెచ్చెదము. మాకు యిచ్చేమామూలు అయ్యగారికి తెలియదా? వారినిడగండి!

యాత్రికుఁడు:—సీవు చెప్పవోయి, వారి నడుగమనెదవేల?

బండివాడు:—ఈయ్యయ్యగారియిలాకా చాలాతక్కువబాడుగ. చాలా దూరము బండికొరరూపాయ యివ్వవలెను.

యాత్రికుఁడు:—ఓయి బాబూ! అంతబాడుగా? దగ్గఱనేకదా?

బండివాఁడు:—ఎక్కడదగ్గఱండీ! ఒకటిన్నరమైలు పోవలయును?

యాత్రికుఁడు:—బండియొకటింటి కర్థరూపాయ యిచ్చెదము.

బండివాడు:—ఓహో? ఆలాగా! మేమురాజులము పొందు.

ఇట్లు మాటలాడుచుండగా గుమాస్తా వారియొద్దకువచ్చి యుభయల మాటలునువిని యాత్రికులకు తానేమోసహాయముచేయువాని వలె బండ్లవాండ్లకుకసరి తగవులాడువానినలె నభినయించి కోపముతో “ఓరే! అత్యాశవలన లాభములేదు బండికి ముక్కలురూపాయలు ప్పించెదను. యిష్టమున్నయెడల నాలుగుబండ్లు కట్టండి. లేదోపొందు. నేను ఊరిలోనికిపోయి వేరేబండ్లు కట్టించుకొని వచ్చెద”నని బహుఖం. డితముగా చెప్పును. “ఏమీసామీ! మమ్ముమీరిట్లు అన్యాయముచేసెదరు. ఏమిబాడుగండీ! ఈబాడుగలు తీసుకొని మేము జీవించడమేలాగుననండీ!” యని మిక్కిలి వేనటతో బండ్లుకట్టుదురు. గుమాస్తా వారలను బండ్లపై మూటలతోకూడా యెక్కించి, తానమందుగా యజమానునియొద్దకుపోవును. అతడు గుమాస్తానుచూచి ఈదినము వలలో మృగము లేనై నంజిక్కుకొనినవా? నిష్ఫలమేనా? అనును.

గుమాస్తా:—బయలుదేరిపోయినవేళ మంచిది. పెద్దజట్టిచిక్కినది.

యజమానుడు:—కొంచెము రక్తముగలజంతువులేనా!బక్కటిల్లినవా!

గుమాస్తా:—అధికమునుగాదు. తక్కువయునుగాదు. మధ్యము అయినను ఫరవాలేదు. వారిని పూర్ణముగా లోబఱచుకొన్నాను. మనమాడించినట్లెల్ల నాడులాగుచేసినాను. వచ్చుచున్నారు. ఇంకమీఁద మీయిష్టము. వారియొద్ద డబ్బు యెక్కువగాయున్నట్లే తోచుచున్నది. బహుచమత్కారముగా లాగవలయును. అది మీపని.

యజమానుడు:—అంతమాత్రము తెలిపిన చాలును. నాకు నేర్పవలయునా? ఎందఱో యిటువంటిరండాలు మనచేతులలోచిక్కి హాజమతోచేయించుకొనిపోయినారు వీరొక లెక్కయా? ఏరీవారు.

గుమాస్తా:—పాపము! ఆబండ్లవాండ్లకు నాలుగురూపాయలు చిక్కునట్లు చేసినాను. వారటునిటుండిప్పి తీసుకొనిరాగలరు. వచ్చునమయమే.

ఇట్లు యజమానుడును గుమాస్తాయును మాటలాడుచుండగా, రైలుప్రేషనునకును, వారియింటికిని ఫర్లాంగు దూరమునకు తక్కువగా నేయున్నను బండ్లవాండ్లు క్రొత్తవారైన యాత్రికుల నటునిటు రెం

డు వంకరటింకరవీధులుత్రిప్పి యాశాస్థులవారి వాకిటికివచ్చి బండ్లునిలుపుదురు శాస్థులువాకిట నరుగుపై చిటిచావవేయించియొరుగుదిండున కానుకొని కూర్చుండి తమలపాకులకట్ట ముందుబెట్టుకొని వక్కాకులు సమలుచుండును. యాత్రికులు బండ్లలోనుండిదిగుదురు. బండ్లవాండ్లు వామూటలు మొదలగు సామానులనుదింపి బాడుగకై నిలిచియుండురు. ఇంతలో గుమాస్తా యాత్రికుల ముఖ్యనియోజ్యకువచ్చి హస్తముగా “అదుగో! ఆయనయే యజమానఁడుపోయిమాటలాడం” డని చెప్పును. అతఁడును మఱికొందఱునుంబోయి శాస్థులవారికి దండములు బెట్టుదురు. వారుబిగ్గఱగా “ఓరిరామా! మెట్టాలో. ఎక్కడరా పోయినావు. శ్రీఘ్నుగా నాలుగుచాపలు తీసుకొనిరా!” యని చెప్పును. లోపలనుండి వడివడిగా సేవకుఁడొకఁడు చాపలుతెచ్చివేయును. శాస్థులవారు వారినికూర్చుండ నియోగించి, తేమలాభములును, వారికి సంబంధించిన బంధువులు మొదలైనవారు తత్పూర్వము యాత్రకువచ్చిపోయిన విషయములును, కొంతతడవుసంభాషించును. అతనిప్రసంగసంతయు బహుళంభీరముగను, శ్లాఘ్యముగనునుండును. తరువాత యాత్రికులలో ముఖ్యుఁడైనవానితో “ఏమండీ! మాగుమాస్తాను వెంటబెట్టుకొనిపోయి మాయిండ్లలో మీకెచటనుండుటకు నన్ను తమోమాడండి సామానులచ్చటికి చేర్పించెదము. ఒకటేసారి చెప్పుచున్నాను మీ కేమికావలసియుండినను, మాగుమాస్తాతో చెప్పినచాలును మీరేలాటికష్టమును పొందవలసినదిలేదు. అన్నియునతఁడు మీకు తెచ్చియిప్పించుచుండును. ఇచట మీన్వగృహములలో యున్నట్లే యుండవచ్చును. తక్కినవారివలె మేమువచ్చిన యాత్రికులకేలాటియిబ్బందియుం గలిగించెడి వారముకాము అన్నియుం జక్కగా యేర్పాటుచేసియున్నాము. ఏకొంతయునుండదు. మీకు దేవుని దర్శనముగాని, తీర్థస్నానములుగాని చక్కగాజరుగులాగునచేసెదము. ఎంతయోద్రవ్యమునుశలవు చేసుకొని ఈమహాస్థలమునకువచ్చినారు బాగుగా యాత్రజరిగించుకొనిపొండు” అనిచెప్పి బండ్లవాండ్రనుచూచి, “ఒరే! బాలయ్యా! రేపటినుండి వీరుమరల తమయూరునకువ్రయాణమైపోవువరకును నాలుగుబండ్లు రోజున్నూ కావలసియుండును. కంట్రాక్టుగాచెప్పండి రోజునకుబండియొకటింటికి యేమిబాడుగనడిగెదరు?” అనియడు

గునువారు “సామీచాలాకప్తమండి! తీర్థములకు పోవడమంటే చాలా దూరము. ఏమయినను మిమ్ము మేమెక్కువగా యడుగజాలము. రోజు కుబండి యొకటింటికి నాలుగురూపాయ లిప్పించవలయును. ఇదిచాలా తక్కువబాడుగ. మీమాటకుకట్టబడి యొప్పుకొనెద”మని కడుదై న్యముగా చెప్పుదురు యాత్రికులువారిమాటలువిని “ఓయిబాబో! నాలుగు బండ్లకును దినమునకుపదునాఱురూపాయలు. మనముపడునై దురోజులుంటిమేని యిన్నూటకలుబదిరూపాయలగును. బండ్లబాడుగయేయింతమొత్తమైనయెడల తక్కివసూపులెంతయగును? దేవుడెప్పుడేమనకు వర్సన మిచ్చుచున్నట్లున్నదే! ఇంతబాడుగ నెక్కొప్పులగు?” అని తమలోగున గుసలాడుచుండదురు. శాస్త్రీగారుబండ్లవాండ్లనుచూచి “ఒరే! నృథా మాటలతో ప్రయోజనములేదు. నాలుగుబండ్లకును రోజునకుఱుగురూపాయలుచొప్పున నిప్పించెదను. మీకుసన్నతమైనచోరేపుసూర్యోదయమునకుముందే బండ్లుకట్టుకొనిరెండు. లేదా? నేనువేరేబండ్లురప్పించెద”నని గట్టిగాచెప్పుచు. వారుతుదకు రెండేసిరూపాయలయిననిప్పించుడని కొంతతడవు పెనగులాడినట్లభినయించి తుదకు వారిమోమోటముచే విధిలేకయొప్పుకొన్నవారివలె తలలు వ్రేలవేయుదురు శాస్త్రీగారు యాత్రికులముఖ్యునిచూచి విరికిపదిరూపాయలడ్వానసయివ్వండి. లేనిచో మఱియెవ్వరయినను నాలుగణాలుయెక్కువయిచ్చెదమనినచో వారియొద్దకుపోవుదురు. విరిసినమ్మకూడమ అడ్వాననుతీసుకొని రాకపోయిరేని వీరిప్రాణములు తీసివేయుదును” అనిచెప్పి అడ్వాననురూపాయలుపదియు, రైలుదగ్గఱనుండి తొడ్కినివచ్చినబాడుగయుయిప్పించిపంపివేయును. అంతటగుమాస్తా వారికివారు యిచ్చవడినయింటిలో సామానులుచేర్చించి యందుచేర్చి, ఏమేమికావలయునోయడిగి, అప్పుడప్పుడు కావలసినవస్తువులు తెచ్చియిచ్చుచుండటకై, పిమ్మటలెక్కచెప్పెడి సూక్ష్మాటలతో యిరువదియో ముప్పదియో రూపాయల తీసుకొనిపోవును. రాత్రిభోజనానంతరము శాస్త్రీగారు యాత్రికులముఖ్యునిరావించి మర్యాదచేరికూర్చుండబెట్టి “మీరురేపటియుదయముననే లేచి, సనత్కుమారతీర్థమునకుగానికపిలతీర్థమునకుగానిపోయిన్నానమూఁజేసి ముందుగా యిచ్చటనుండు దేవాలయములకుపోయి స్వామిదర్శనముఁజేసుకొని రావలయును. రేపటిదినమంతయు నిచ్చటనే సరిపోవును.

జేబుల్లోండి యుగళోదముమున స్నానముచేసి కొండయొక్కవలయును. మీ పెంటమాగుమాస్తాయుండి మీకుదర్శనమునగై రావనులుజరిగించుచుండును. ఆవసులన్నియుం జక్కగానేజగుగునుగాని యింక మాకట్టము మాటయొకటి తీర్మానముకావలసియున్నది. ఇదివరకును నేనిటులనడిగెడి యాచారమేలేదు. వచ్చినయాత్రికులుతాముగా నేయేదోయొకవిధముగా గౌరవముగా నే మాకుకట్టమునిచ్చిపోవుచుండిరి. ఇటీవలయిద్దగు మగ్గునవచ్చిపోయెడినడియైననుమాకు తెలియకనేవెళ్లిపోయినారు. యాత్రకువచ్చి వాచుచేసిపోయినదనివిన్నారా? “ఓహో! ఇదివారితప్పుగాదు. మొదటనే యేర్పాటుచేసుకొనని తప్పుచునదేకదా!” యనియెంచి యది మొదలుగా రెండుమూడు మాసములుగా యియేర్పాటు పెట్టుకొన్నాను ఇట్లుచెప్పడములో మీరున్నా వారివలనే చేసెవరనిచెప్పడము కాదు జరిగిందనిచెప్పినాను. “ఆమాటను మనమునిశ్చయము చేసుకొనడము ఉధయులకును మంచిదై యుండును” అనిచెప్పను. యాత్రికులముఖ్యుడనరే! ఆలాగే! చెప్పండి! దీనియందేమియుతప్పులేదు. “మేమిదివరకును వచ్చినవారముకాము. ఎక్కువధనికులమున్నాకాము. ఏదోయోజించిసలవిష్వోడి. మీపరిచయముకావలయును కానిమేమిచ్చునదిమీకులెక్కలోనిదికాదు. ఎంతటో మీకు ఇవ్వనేఇచ్చుచుందురు” అనును. శాస్త్రీగారు చిఱునగవుతో “చాలాబుద్ధిచుంతుండవును, గౌరవాగౌరవములెఱింగి మాటలాడువాడవునై కనుపెట్టుచున్నావు ఇటువంటివారినిచూచిన నాకుమిక్కిలి సంతోషము. మీచుంచి జగుగులన్నియు మాగుమాస్తా చెప్పినాడు. కనుక నేనుమిమ్ముయొక్కరిగా యిందనికోరడలంచలేదు. నాలుగవందలరూపాయలు యివ్వండి. ఇదివరకును నేనెవ్వరియొద్దనుయిటు సల్పముత్తమును తీసుకొనినదియేలేదు. చాలాతక్కువగా చెప్పినాను. ఇండు మాకు నాల్గవంతుమిగులుటయే గగనము. మేమెందరికో యివ్వవలయును. మిమ్ముకష్టపెట్టి తీసి యితగులకు దారపోయెడమకాని మిఱి యేమియునులేదు. ఆకష్టము మాకు తెలియును. పాపాత్ములు పెరుగుకొనితింటారు” అనిచెప్పను. నాలుగువందలిమ్మనినమాట చెవినిబడగానే యాత్రికులముఖ్యునకు వేంకటేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమైనట్లుతోచును. “ఓయబ్బా! యింతముత్తమా? తెచ్చినదే యంతమాత్రముగాయున్నది ఉండిన మట్టుకును వీరికి నమ

ర్పించినయెడల యింక మాగతియేమికావలయును? దీనికాకష్టములు పొంది యింతదూరము మేమువచ్చినది” యని తనలో యోజించుచుండును. శాస్త్రిగారతనినిజూచి “ఏమండీ! పలుకకున్నారే యేమియోచన” యనెను.

ముఖ్య:—యోజన యేమియులేదు గాని మొత్తముచాలా—

శాస్త్రి:—దానినిగూర్చి మీరింక నేమియు మాట్లాడవలదు. మీస్థితి నిబట్టియే నేను మిక్కిలి తక్కువయడిగినాను. కానిచో, ఇందఱు యాక్రికులు వచ్చినపుడు, కనీస మాటువందలై నను తీసుకొని యుందును.

ముఖ్య:—అంతమొత్త మిపుడు మాయొద్దలేకున్నది. కొద్దిమొత్తము తెచ్చినాము. వీరిలో నగముమంది నిరుపేదలు, ఏమియిచ్చినను తక్కినవారెవ్వరలేను.

శాస్త్రి:—మాకు మనుష్యులలెక్కగాని, వారి స్థితిగతులుకావు మీ యొద్దతగింతడబ్బు లేదేని నొకయపాయముచేప్పెదను అటుల చేయఁడు. ఏకష్టమునునుండుదు.

ముఖ్య:—ఎట్లో చెప్పండి-ఏమి చేసినను మీరే చేయవలెను.

శాస్త్రి:—సరే! మీయొద్దనుండెడివానిలో యీ మొత్తమునకుచాలిన దేదీయో యొకనగనివ్వండి అది నేనెచ్చటనైన బెట్టి రూపాయలు తెప్పించెదను. మీరుమీయూరి కరిగినంతట రూపాయలుపంపును. వెంటనే ప్యాకీచేసి మీనగనుపంపెదను. మీసొమ్ము నకేలాటి చెఱుపునుగలుగదు. మేము జబాబుదారులము.

ఇట్లు చెప్పినంతట మఱివేఱుగతిలేక యందఱునుగూడి యాలోజించి కష్టపడి యింతదూరమువచ్చినవారము యెట్లయిననుయాత్రపూర్ణముగా జరిగింక పోరాదనియెంచి తమయొద్దనుండెడి సొమ్ములలో గొప్పవిలువగలవి రెండు తెచ్చి శాస్త్రిగారిచేతనిచ్చి “స్వామీ! ఇందులో నొకటికడువయుంచి మీకట్నమును తీసుకొనుఁడు. రెండవదానినియుంచి నాలుగువందలరూపాయలు మాకు తెచ్చియివ్వండి మేముమాత్రము మమునకుపోయి యెనిమిదివందలనుపంపి తెప్పించుకొనెదము” అని చెప్పదురు. అవితీసుకొనిపోయి శాస్త్రిగారు యేవర్తకునియొద్దనో నూటికిమూడో నాలుగో వడ్డీయిచ్చునట్లుచెప్పి కుదుపపెట్టి యెనిమిదివందల

రూపాయలు తెచ్చి తానునాలుగువందలుందీనుకొని నాలుగువందలు వారికిచ్చును. మఱునాడుగుమాస్తా వారినిపిలుచుకొనియదయముననే తీర్థస్నానములకుబయలుదేరును. తత్సార్వమే యేర్పాటుచేసిశాస్త్రీగారుతనయిలాకామనుష్యులను పంపియుండును. వారుపోయివీరిరాకకేమనుచూచుచుండుదురు. గుమాస్తాయాత్రికులచిలుకొనితమకుయేయేగుంటలలోనీళ్లుండునట్లు తెలిసియుండునోవానియొద్దకెల్లనుంచిలుచుకొనిపోయి వానికొక్కొక్కపేరుబెట్టి, 'ఇదిరామతీర్థము, కణ్వతీర్థము, దివ్యతీర్థము, సిద్ధతీర్థము' అనిచెప్పి వీనిలోస్నానముచేసిన వారికిమరలజన్మములేదు. ఇవి చాలాప్రసిద్ధమైనవి. ఇంతదూరము కష్టపడిపిలుచుకొనివచ్చి యితరులు యీతీర్థములలో స్నానముచేయింపనేచేయింపరు, మేమటుల కాదు మాయొద్దకువచ్చెడి యాత్రికులకు ఒకటియుంగొదవలేక శ్రద్ధతో యన్నితీర్థములకుం దోడ్కొనిపోవుదుము. మాపద్ధతియేవేరు. కానిండు ఇంకను నెన్నియోయున్నవి. శీఘ్రముగాసంకల్పముచెప్పకొని స్నానముచేయండి, నేడుకొఱవలేకుండా తీర్థములన్నియుం జూడవలయు"నని చెప్పును. శాస్త్రీగారి చేపంపబడినతీర్థవాసినల వేషముధరించి కూర్చుండియున్నబ్రాహ్మణుండు 'అయ్యా! తలకొకయణా యివ్వవలయును. లేనియెడలయీతీర్థములోస్నానముచేయకూడదుసంకల్పమునకుమనిషికిరెండేసియణాలు' అనిచెప్పును. తీర్థయాత్రికులు 'ఏమండీ! స్నానముచేసినందుకును, సంకల్పమునకును తలకుమూడణాలా? అన్యాయముగాయున్నదే అందఱికినిమొత్తముగా రెండురూపాయలు యిచ్చెదము సంకల్పముచెప్పండియనును. ఆతీర్థవాసి 'ఓహో! బాగానేయున్నది యీతీర్థము కంట్రాక్టుచేసి తలకు చేతులు తెచ్చుకొంటున్నాము. మాయొద్దవేయి రూపాయలు ముందుగానే యధికారులు వసూలుచేసుకొన్నారు. క్రిందటిసంవత్సరమీ తీర్థముయేనూరురూపాయలకుకంట్రాక్టుకుయెత్తిగారు. పోటీలవల్లయాయేడు వెయ్యిరూపాయలైనవి. ఇదిశ్రేష్ఠమైన ప్రసిద్ధతీర్థమగుటవలన పోటీయెక్కున. మేమేమిచేయుదుము? యాత్రకువచ్చియెంతోకర్చు పెట్టుకొని తీర్థములోస్నానముచేయుటలో తీర్థవాసికి యిచ్చెడిదుడ్డునకు బేరముచేసెదరు. ఇదికూరగాయలబేరముకాదు. ఇవి మాయేర్పాటు. మీరొకవేళ యధికముగాఇచ్చినను మేముపుచ్చుకొనము," అని దృఢముగాచెప్పును. యాత్రికులు గుమాస్తావంకచూతురు

అతడుతలయాడించి 'ఇచ్చి వేయఁడు ఇక్కడ బేరమేమియును లేదు. ఇచ్చి యేకావలయును' అని చెప్పును. ఇంక ఇవ్వక తీరునా? నలుబదిమందికిని మనిషికి మూడణాలచొప్పున రు 7-8-11లు ఇల్లింపుదును. అంతట తీర్థవాసి వేషగాఁడు చిన్నపుడు బడిలో చదివిన బాలరామానుజశ్లోకములును, యెక్కడనైనా వినియుండి జ్ఞప్తికిరచ్చిన రెండుతప్పుదారు మంత్రములునుంగలిపి క్రిందుమీఁదుచేసి స్థలముపేరు తీర్థముపేరునుగట్టిగా చెప్పి సంకల్పముముగించి పాచిఁ బట్టిపురుగులతో నిండియున్న యాదుర్గంధపునీటిలో వారినిమునుంగుడనును. పాపము! తెలియనివారగుటవలన యాత్రికలాపాడుగుంటనీళ్లు "గొప్ప తీర్థముగా నేయుండును కాఁబోలు" ననివాఁమాటలుచెప్పియెట్లోదుర్వాసనకు ముక్కుబట్టుకొని యందును సుగుదురు. వారున్నానముచేసి గట్టునకువచ్చినంతట యానీటిపాచియు బురదయునంటి వారి దేహములును, వస్త్రములును, క్రొత్తవన్నెదాల్చి, పిశాచహాపములతో గనుపట్టుదురు. ఈరీతిగాచేసినగాని వారికర్పము తొలంగదుకాఁబోలు 'ఏమండి! ఇంతప్రసిద్ధమైతీర్థమైనయుండియునిండలివీరుగబ్బుకట్టి, పాచితోడను; పురుగులతోడను, బురదతోడనునిండియున్నదే! యేమికారణమండీ!' యనివారడిగిలేసి తీర్థవాసి వేషగాఁడు నవ్విఆవిషయముమీకు తెలియదా? ఇందున్నానముచేసెడివారిపాపములు వీక్షిసీటిలో కలియుచుండును. ఆపాపములు తొలఁగుటవలననే యీ నీళ్లు యిట్లుండును. ఏతీర్థమునందు పోనిపాపమైనను దీనిలో న్నానము చేసిలేసి పురుగులుగానో, పాచిగానో, బురదగానో, వారిపాప మీసీటిలోకలిసిపోవును. ఆదోషములన్నియుం జేరియుండుటచేతనే దుర్గంధముకూడా కలిగినది" అని సమాధానము తృప్తికరముగా చెప్పును. వారు నిజమేకాఁబోలు ననినమ్ముదురు. ఈప్రకారముగాచుట్టుపట్ల రెండుమైళ్లవరకునుండు గుంటల కన్నిటికిని తీర్థముల నామకరణముచేసి గుమాస్తా వారిని వెంటఁబెట్టుకొనిపోయి,తమ యజమానునిచే పంపఁబడి యచ్చటచ్చటనుండు తీర్థవాసి వేషగాండ్ర మూలమున డబ్బువసూలుచేయించిమధ్యాహ్నమువరకును వారి నాగుంటలనీళ్లలోముంచి రెండుజాములవేళకు యిట్లుచేర్చును బండ్రవాడ్రు రోడ్డుదాకి యావల నొకయడుగై ననుపరు గను; రాళ్లునుముండ్లునుండ్రొక్కినడిచి యాత్రికులు నానాకష్టములననుభవించి యెక్కడవేడినీటి బడలి డబ్బుఁబో

గొట్టుకొని, వీరుగ ముఖములలో “స్వామీ! ఎప్పుడెప్పుడు బసకు చేతుడు మా!” యని యెట్లప్రాణములతోవచ్చి యింటఁబ్రవేశింతురు. దేవుఁ డప్పుడు వారికి సత్యక్ష మైన చందమున నంతవరకును నేమియు నాహార ములేమిచే కండ్లుమిటు మిట్లుగొలుపుచు భ్రమగలుగుచుండును. ఏలా గునో వెతకోర్చి యింతయన్నము పండుకొని యుడుకుబెడుకుగాతిని నీళ్లుత్రాగి విశ్రమింతురుగానిగుమాస్తామాత్రమువెంటనే దేవాలయము లకుపోయి యర్చకులతో మాట్లాడి యజమానునియిష్టప్రకారము కిమీ షకకుడుగ్గుకొని శీఘ్రముగావచ్చి భోజనముచేసి యాత్రికులయొద్దకు వచ్చి “ఓహో! పడుకొన్నారే! బాగానే యన్నది. ఇటులనైనయెడల యాత్రఫలము మీకెట్లు కలుగును? లెండులెండు పోవలయును. ఎన్ని గుడులకోపోయి నేనించిరావలసియున్నది. ఒకపూటకే మీరిట్లు డీలు పడినయెట్లు? ఇకముందు పోవలసిన స్థలము లెన్నోయున్నవి. వచ్చిన పుడు చక్కగా కొడువలేకుండా యన్నిచోట్లకునరిగిరావలయును. వారి వీరివలె మాకుడబ్బు ముఖ్యముకాదు. వచ్చినవారి కన్నిస్థలములును చూపి వారికి యాత్రాఫలము సిద్ధింపజేయవలయుననియే మాకోరిక. డబ్బుదొకమాటకాదు. సంపాదించెదము. కర్పుపెట్టుదుము. వెనకడబ్బు లెక్కయూ? మంచిచెడ్డ యోచింపవలెను. రండిపోవుదము” అని త్వర చేసి లేపివెంటఁబెట్టుకొని యంగడివిధికిపోయి తాంబూలములు, పూవు లు పండ్లు కర్పూరము పెంకాయలు తీసియిచ్చి దేవాలయములకు పిలుచుకొనిపోయి యచ్చట పెట్టియుండు ప్రతిశిలా విగ్రహమునకును నొక్కదేవుని నామకరణములుచేసి, తమ యిలాకా మనుష్యుల మూలముగా నచ్చటచ్చట అణా, అర్థణా, కాలణా కాసుకలు వసూలుచేయించి పిమ్మట మూలస్థానమునకు పిలుచుకొనిపోయి యర్చకునితో, “వీరుచాలాదూర దేశమువారు. కష్టపడి యాత్రవచ్చినారు. శ్రద్ధగామీ రర్చన జరిగించవలయును” అనిచెప్పును.తత్పూర్వమేమాట్లాడి యేర్పాటునంతయుం దెలిసికొనియున్న యర్చకుఁడు, “అర్చనమొత్తముగానా? వేలువేలుగానా?” యని యడుగును. గుమాస్తా యాత్రికులతో రహస్యముగా, “మొత్తముగానంటే చాలా యెక్కువ కట్టము పడుగును. ఎవరికుట్టును వారు వేలుగా చేయించకమే మంచిది”యని చెప్పును. ఆమాటనమ్మి వారు “నరే! ఇలాగే చేయమని దెప్పండి” యని నమ్మి

తింపుదురు. గుమాస్తా వేటువేటుగానే చేయుచుని చెప్పును. అర్చకుఁడు “మంచిది తాముబాలమును పెట్టండి దక్షిణ మనిషియొకటింటికి 0-8-0లు యివ్వండి యనును” గుమాస్తా “ఏమండీ! ఎక్కువగా పోవుచున్నారే!” యనును. అర్చకుఁడు. లేదులేదు. మీరు వచ్చినప్పుడు మేముయొక్కవగా నడిగి బ్రతుకుటయుకూడాయుండునా? క్రమముగానే తీసుకొనుచున్నా”నని చెప్పుచు. గుమాస్తా యాత్రికులనుచూచి “మామూలేయిది. యధికముకాదు. యివ్వండి” యనును నలుబది మందికిని యర్చకుఁడు. యిరువదిరూపాయలు = సూలుచేసి యేవో మంత్రములని రెండుమాటలుచెప్పి కర్పూరము వెలిగించిశరగోపముపెట్టి రెండు పూవులును, రెండగొబ్బెరచిప్పలు నొసంగి “అర్చనపూర్ణమైనది. మీరుమహారాజులుగా యుండవలయును, చాలాదూరము గొప్పక్షేత్రమునకు యాత్రవచ్చినారు. మాకేదైననుదక్షిణకొంచెముయివ్వవలయును. అర్చనకుగా యిచ్చినది దేవాలయాధికారులు తీసుకొంటారు. మీరే మైనను దయతలచి యిచ్చినదే మాకుదక్కును” అనిచెప్పి యొకటో రెండో రూపాయ లూడదీయును. అచ్చటనుండి గుమాస్తా మఱియొకదేవళమునకు తోడ్కొనిపోవును. ఈవ్రకారము నాడంతయు నెచ్చటగుడియుండునో, పాడువడి యున్నవైననుసరే! అచ్చటికి తోడ్కొని పోయి పూజా నైవేద్యములు జరుగనిచోట్లలో తమ యిలాకామనుష్యులనుంచి, యటనట సమయాను గుణ్యముగా మాటలుచెప్పి డబ్బులాగుకొనును. కనీసము సాయంత్రములోపల యేబది రూపాయలనైన కర్చుపెట్టింపక మానఁడు. ఎచ్చట నొకరాతిబొమ్మ యుండినను, దాని కాళ్ళారనియో, మహాభక్తుఁడనియో, మహాముని యనియో, శక్తియనియో, పేరుబెట్టి వానియొద్ద నిలిపియున్న తమ మనుష్యులమూలముగా కానుకలక్రింద రెండణాలు నాలుగణాలు వసూలు చేయించును. తీర్థములన్నానము, సామాన్యమైన దేవాలయములకుపోయి వచ్చుట యీమాత్రమునకే వారిగుట్టు కూలిపోవును. “అప్పటికే చాలురా! అబ్బా! యీయాత్ర చాలు”నని వారికితోచును. గుమాస్తానుచూచినచో వారికి యమదూతను చూచినట్లుండును. “ఏవేళకవచ్చి మఱి యెచ్చటెచ్చటత్రిప్పి యెంతకర్చు పెట్టింపునో, వీనిచే బాగానే తగులుకొన్నామే!” యని డబ్బుచ్చువడు దుఃఖమట్లుండగా వానితో కూడా

రాళ్లుముట్లంద్రొక్కుచు నడుచుటకు శక్తిలేనివారై భయమొందుచుండుదురు. నామకార్థము బండ్లేకాని వారుపోవుచోట్లకెల్లను కష్టపడి నడిచియే కావలసియుండును. కన్నుమూసినపుడెల్లను వారికి గుమాస్తా కనబడినట్లు తోచి గడగడ వడంకుచుండుదురు. పాపము! అక్రూరాత్ముడు వారల విడుచునా? మఱుసటి తెల్లవారి కొండకు ప్రయాణము చేసి “మీలోదృఢ గ్రాతులుతప్ప తక్కినవారును స్త్రీలును బిడ్డలునుయొక్కజాలరు. అటువంటివారు డోలీలు పెట్టుకొని పోవుట మంచిది” అని చెప్పి డోలీకూలివాండ్రనుబిలిచి, రహస్యముగా కమీషను యేగ్వాటుచేసుకొని అయిదో ఆరో డోలీలు తెచ్చునును. వారు వచ్చినంతట యాత్రికులు, కూలియెంత? యనియడిగిన “అడుగో! అయ్యగారినిఅడగండి. వారికి మామూలు ఖైలినీయేయున్నది. వారితోకూడా వచ్చినపుడు యెక్కువగా మేమడుగము. డోలీయొకటింటికి యిరువురికంటె యెక్కువకు పీలుండదు ఒక్కొక్కదానికిని కూలి యాటురూపాయలు మామూలు. తరువాత తూకపైముచూచి ఏదై నామీదయ. డోలీయొకటింటికి దినమునకు నాలుగురూపాయలు దేస్థానమువారికి పన్నుగట్టవలయును. ఒక్కొక్కనాడు యెవ్వరును యెక్కుకుండిన మేముయింటి నుండియైవందెచ్చి కట్టితీరవలయును. ఏమిబ్రతుకండి మాబ్రతుకు, నాయంకాలము వరకును యిట్లు కష్టపడినయెడల యొకటో రెండోరూపాయలు మిగులును. నాలుగురోజులు సంపాదించిన యెనిమిదిదినములు దమ్మిడియై పనుదొరకదు. రెండుమారులు యీ కొండనెక్కి దిగునప్పటికే పునర్జన్మమెత్తినట్లుండును” అనిచెప్పదురు. కూలియెక్కువయని యాత్రికులు సంకోజించుచుండినయెడల గుమాస్తా మధ్యవర్తితనమునకువూని యాడోలీవాళ్లను అడలించియు కసరియు వారిపై చాలా కోపముఁ జెందినట్లునటించి “సరే! మీరుసమయాసమయములును, మనుష్యులగౌరవమును తెలియనిమూఢులు. ఈదినము డోలీలు చాలాతక్కువగాయున్నవి. దానివలన మీరాడినదాటయైనది. ఎట్లయినను మేము తీసుకొనిపోవుదుమని తెలుసుకొని యిట్లుమగుచున్నారు. ఈవిషయమును నేనుచుఱువనులేండి, ఏమనెదరు?” అని వేనటగాయడిగి న్యాయమునకూలి మూడురూపాయలై యున్నను, ‘నేనొకమాటచెప్పెదను, మీరుగునియకూడదు. డోలీయొకటింటి కైదురూపాయలొప్పు

న నిప్పించెదను. అంతకేక్కుడుకాను నడిగినను ఇవ్వము. ఇవ్వముండిన రండు' అరును. ఇంకనాలుగణాలైనను యిప్పించుడని వారలుకొంచెము బతిమాలినట్లుకట్టించి తుదకొప్పుకొందురు. గుమాస్తా యాత్రికులతో, రహస్యముగా 'మంచికాలము. ఈదిన మింతమాత్ర మొప్పుకొనిన దెంతయోమేలు. మొన్న మొన్నను మీరుచూచియుండిన భయము నొందుదురు డోలీ యొకటింటికి పెదిరూపాయలు తీసుకొన్నారు. నేనేచూయొద్దకువచ్చిన వారికయిదుగురికి యేబదిరూపాయలు యిచ్చినాను. కూలి మొదటనేయిచ్చెడివాడు. యిచ్చివేయండి' యని తొందరపెట్టి కూలీ మొత్తం తానేతీసుకొని తనకమిషన్ పోనుమిగత వారికిచ్చి డోలీలలోయిక్కించును. అంతటకొండనెక్కుటకు ప్రారంభింతురు. డోలీల వాండ్రు ముక్కుచు మూల్గుచు దేహములనుండి చెమటలుకాటుచుండగా మహాప్రయానముతో యెక్కుటకు ప్రారంభింతురు. వారియవస్థగూచునపుడు యెక్కినవారికి "అయ్యో! యెందుకెక్కినామా!" యని తోచును. వారునిలిచినిలిచి 'పాపకూలియొప్పుకొన్నాము. ఒక్కొక్కరు రెండుతూములధాన్యము బరువుగలిగియున్నారు. చింతమొక్కలవలెను, గొప్పగుండ్రాల్లేవలెను ఉన్నారు. వృధాకష్టమైనది. మనయునురు పిరికి తగులకపోదు' అనిమాషించి గొణుగుకొనుచు, మిక్కిలివినుగుతో పోవుచుందురు. అయినను గుమాస్తానహాయమువలన వారికికొంతయలుపుతీటుచుండును. అక్కడక్కడ నేరాతికినామములు పెట్టబడియుండునో, యెచ్చటనొకరాయి నాటబడిఉండునో, యెచ్చట నెల్లయు డోలీయిదింపించి యాత్రికులతో 'ఈయనతొండరప్పాడియాళ్వారు, ఈయనగరుడాళ్వారు, ఈయన పెరియయాళ్వారు, ఈయన ఆంజనేయస్వామి' యనిచెప్పుచు, 'యాత్రికులు ముఖ్యముగా యీస్థలములలో కానుకలునమ్మించుట విధి లేనిచో వేంకటేశ్వరులదర్శనముచేయుటచే ఫలము లేదనియొక్కొక్కరిచే, యరణా, కాలణా కానుకలువేయించును. అచ్చట యాధర్మ కానుకలకై కూర్చుండియుండెడి మనుష్యు డాకానుకలువసూలుచేసి పుచ్చుకొనుచుండును. ఆమనుష్యుడెవరు? శాస్త్రులవారిచే పంపబడిన మహానుభావులే! ఆయాత్రికులకంటె ముందుగా నేవచ్చి యెచ్చటచ్చట సిందూరముపూసిన రాళ్లునాటియు, నామములుబెట్టియు, వానికాళ్వారులనామధేయములుబెట్టి యచటకూర్చుండియుండి పయనచెప్పినట్లు

చేయుదురు. ఇట్లు యాత్రికు లాభ్యాసుల నేవింపుచు దేవాలయముచేత కరుగుదురు. వానిని దోలీలనుండి దింపుకొని, యచట తమయిలాకాశో కట్టబడియుండుయింట నొకగదివారు బసచేయుటగాయేర్పాటుచేయును. ఆయిల్లు తమది కానట్లును, నన్యనిదె నట్లునుచెప్పి, యచట తమమను మ్మని యాంటియజమానునివలె నటించుచు ఒకటి కైదంతలు బాడు గనిర్జయించి యందువిడియించును. తరువాత, యాత్రికులతో “ఇంక మీరాలస్యముచేయుకూడదు. ఇచ్చటనువచ్చినవారు ముందుగా తీర్థము లకుపోయి స్నానముచేసి స్వామినిదర్శించవలయును. ఎండవడుచున్నది. రలడిరండి! సామానులుగదిలోయించి తలుపుబీగమువేసుకొనిబయలు దేరండి!” యని వేగిరపెట్టి వారిందోడ్కొని తీర్థములకై బయలుదేరు లును. ఒక్కొక్కనమయములో, యాత్రికు లటులపోయిన తరువాత మానుబీగమువేసి యచ్చటనుండెడి శాస్త్రులవారి మనుష్యులు, పెట్టెల లోనినగలు, డబ్బు, మంచివస్త్రములు సంగ్రహించుకొని యెరునగట్టుం డుటగలదు. సొత్తుపోగొట్టుకొన్నవారు వారిసడిగినయెడల “అదేమో మాకు తెలియదు. మీరుబీగమువేసుకొని పోయినారుగదా? వేసినబీగ మువేసినట్లేయుండగా, సొత్తులెట్లుపోవును? అదిదేవునకేయెరుక. మీ సొత్తును మీరుజాగ్రతగాచూచుకొనవలయునుగాని, పూచీయెవ్వరు? మేమిచ్చట నెపుడును కనిపెట్టుకొనియుండుదుమా? మాకెన్నోపచులు గలవు. మేమేమియుజేయునదిలేదు. పోయినదినిజమేయైనచో దానికి మీ యజాగ్రతయేకారణ”మనిచెప్ప ముగింతురు. దేవునినన్నిధిలోనయిత మిటునంటియక్రమములుచేయటకు వెనుదీయువారుకాదు. వారికిడబ్బే దేవుడు. దానికొఱకై యెన్నికష్టములైననొంది యెన్నితంత్రములైనం జేయుదురు. యాత్రికులం గొనిపోయిన గుమాస్తాగారాకొండవై తానె టిగినచోట్ల నెక్కడెక్కడ చేరెడు నీళ్లుండునో వానికన్నిటికి నొక్కొక్క తీర్థమువేరుచెప్పి రాళ్లుముళ్లుకంపలు త్రొక్కించి యచటికికొనిపోయికా నుకలు వసూలుచేయుట కారంభించును. అయ్యో! ఆహారములేకబా లురు, చృద్ధులు, ఎంశలో కంపలు రాళ్లు త్రొక్కి నడిచి నానాకష్టములు ననుభవించి సొక్కిసోలి యడుగిడజాలక “ఓదేవుడా! మేమిగుమాస్తా బానినుండి తప్పించుకొని మరల నలుగురితో కలియబోయెడి చూపు కనుపడకున్నదే! మమ్ము విడుచునట్లుండలేదే!” యని మహాదుఃఖము

తో యతనిజూచి “స్వామీ! డబ్బంతయు నై పోయినది. ఇంక కానుక లిచ్చుటకు మాయొద్దకేమియునులేదు. ఇప్పటికి చూచినతీర్థములుచాలును. ఇంతటితో మమ్ముమన్నించి, యనలు దేవుని దర్శనమగునట్లుచేయండి. పే.మింక నడవనెట్టజాల”మని మొండిపట్టుబట్టి కూర్చుండిదురుగుమాస్తావారిః చూచి “అవుడేనా? ఇంకను ముఖ్యముగాపోయిరావలసిన స్థలము లెన్నియోయున్నవి. ఇంతలోనేమీరు వెలవెలబోవుచున్నారు. ఇదియేమి యాత్రచేయడము? ఎంతదూరముననుండియో బోలెడుకర్చుపెట్టుకొని వచ్చినవారు. సాంతముగా నన్నియునే వించక పోవచ్చునా? డబ్బులేదనడమేల? నేను మీకెంత కావలసియున్నను యిప్పించెద. నూటికి నాలుగురూపాయలచొప్పున వడ్డీకియెంతకావలెనన్నను దొరుకును. దీనికై భయపడవలసినదిలేదు. మీకు యేయిబృదియుం గలుగకుండునట్లుచేసియు యాత్రయం దేలోపమును లేకుండా జరుగునట్లు చేయుటకేగదా! నేను మీవెంటవచ్చినది. డబ్బులేక పోవుటచే కొన్నిస్థలములకు తోడ్కొని పోలేదనుటవిచిత్రేని శాస్త్రులవారు నామీద మిక్కిలి కోపపడుదురు. నేను కార్యస్పందననిన వారినమ్మకము. ఆమంచిపేరు పోగొట్టుకొనవలసినవచ్చును. సుదకు నానాకరికే మోసమువచ్చును. సందేహించవలదు. అన్నిటికిని నేనున్నాను లెండి లెండియని త్వరపెట్టుచు. యాత్రకులా మాటలువిని“అయ్యా! దేవుడా! ఈయమదూత మమ్మింతటితోనై నను విడుచునట్లుండలేదే! డబ్బులేదన్నను తానేయిప్పించెదననుచున్నాడు నూటికినాలుగురూపాయలు వడ్డీయట. యెంతయైనం దొరుకునట గొప్పవిపత్తునందగులుకొంటిమి. ఇటుల మనలదోచుకొనుటకేకాబోలు యిరువదిమైళ్లుండగానే యెదురుగావచ్చి యీపాపాత్ముడు లేనిపోని మాటలుచెప్పి తోడ్కొనివచ్చి బాగా చిక్కించుకొన్నాడు. ఆశాస్త్రులపేరు పెట్టుకొన్నవాడీ దొంగలకు నాయకుడుగా యున్నాడు. తెచ్చిన డబ్బంతయుబోయి నగలు కూడా చిక్కుకొన్నవి. యింకను వీరియొద్ద నవ్వుతీసుకొనవలయునట. చాలుచాలు. యాత్రాఫల మిప్పటికింతమట్టుకులభించినది. ఓవేంకటాచలవతీ! ఇంతడబ్బు శలవుచేసుకొని యిన్నికష్టములు నొందియు నింతవరకును సీదర్శనము కలుగకున్నది. మమ్మా యమదూతచేతనుండితప్పించుము”అని భయకంపిత గాత్రులై “అయ్యా! ఇంకరాజాలము. యా

త్రయింతమట్టుకుఁ జాలును. మీకు నమృతముగా యుండినచో దేవుని దర్శనముఁ జేయింపుము. లేదేని మీదర్శనముతోనే తృప్తినిొంది మేము వెలుపలనుండియే స్వామికి దండముపెట్టి పోయెదము.” అని ఖండితముగా పలుకుదురు. గుమాస్తావారినిచూచి మిక్కిలి విసుకుతో “సరే! నాకేమి నష్టము? మీకొకయ్యే నేనింతకష్టపడినాను. యాత్రచక్కగా ప్రయాణపడి నెరవేర్చినయెడల సంతోషించి మీరేదైనా జహుమానము చేయుదురుగదా! యనెడి, యపేక్షతో నొకటియుం గొంతలే కుండునట్లు స్థలములు, గుహలు, తీర్థములు, మొదలైన వన్నియుందో డొనిపోయి మీకుఁజూపుటకు తలంచినాను. అటుల మీకిష్టములే నిచో మరలి పోవుదము. లెండు” అని విధిలేక యొప్పుకొనును. వారు “అయ్యా! మాప్రాణములు పోవునట్లున్నవి. చూచినంతవరకునుం జాలును. పోవుదముచదండి” అని మరలి మెల్లమెల్లగా మహాకష్టముతో నడిచి పునర్జన్మమునెత్తినవారివలె దేవాలయమునొద్దకువచ్చి చేరుదురు. అప్పుడు గుమాస్తా “మీరు వంటప్రయత్న మేమియుం జేయవలసినదిలేదు. యిచ్చట మంచిప్రసాదము. కావలసినంత దొరుకును. నేనెఱింగినవారియొద్ద యిష్టమైనవానినిప్పించెద. ముందు స్వామిదర్శనము చేసుకొనుఁడు రండు” అని పిలుచుకొనిపోయే వేంకటేశ్వరునకు కర్పూరహారతికనియు, సహస్రనామార్చనకనియు, సర్పకుని కట్టమనియు, ద్వారముననుండు జవాను కట్టమనియు, పరిచారకునిమామూలనియు, పూవులకనియు, పత్రికనియు, నేవేవియోచెప్పి కర్పలు మొత్తముజేసి వారియొద్ద నలువదియో యేబదియో రూపాయలు లాగుకొని, యచ్చటి మామూలుప్రకారముగా నొకటియో రెండోరూపాయలు కట్టి మొత్తముగా, నొకేయర్చనకును, నొకహారతికిని రశీదుపుచ్చుకొనియాత్రికులతో “ఒకవిషయమును జెప్ప మఱచినాను. ఏమనగా, ఇచ్చట కొంచెము కర్ప పెట్టవలెను, ఆలాగై నచో మనకు ముందు దర్శనము లభించును. అర్చనయు, హారతియు, నెచ్చుదిగా జరుగుతుంది లేనియెడల మంచి యధికమగుటచే మనకు చాలాకష్టము కలుగును” అని చెప్పి యొకటో రెండో తీసుకొని, నేఁడు జనమధికము. నేనుముందు లోపలవెళ్లి యేర్పాటుచేసివచ్చి మిమ్ముతోడొనిపోయెదనని యెట్లో తప్పించుకొని గేటుదాటి కొంతతడవా వెంటడి నెచ్చటనైనను నిలు

గుననుండి, స్వామి దర్శనార్థముగా జనులనందఱను మోత్తముగాతో పలికి విడుచునమయమునవచ్చి “రండిరండి! ఆలస్యము చేయనలదు. కూట మెక్కుడగును. నేటిదినిము సమూహముమెండు. అబ్బాచాలా ప్రయానపడినా”ననిచెప్పి వారిని వెంటకొనిపోయి తోద్రోపులు త్రొక్కిట్లుంబడి నలిగి మహాప్రయానముతో గుడిలోనికిపోవును. అచ్చట వీరిపని “నలుగురితోబాటు గోవిందా!” యనవలసియుండునేగాని వీరు డబ్బు నిచ్చినందున గలిగినయాధివ్యతయేమియునుండదు. యెట్లోక వ్యవధిభగవంతుని దర్శనముజేసి, స్నానము చేసినట్లు దేహముల చెమటలుగాటుచుండగా, యర్చనయు, హారతియుం జేయింతురు. అపుడర్చకుండు కట్నమడుగును. ముందే యన్నిటికిని లెక్కచేసి గుహాస్థాచేయిచ్చియున్నవారు కావున వారతనివంకజూతురు. అతండు బొనుమా మూలుప్రకారముగా యివ్వకతప్పదు. యివ్వండి శీఘ్రముగానిండు లేనియెడల యర్చనయు, హారతియు జరిగింప”రని మరల వారిచేతనేదో కొంత యర్చకున కిప్పించును. అంతట యాత్రికులు స్వామిని సందర్శించి హారతిజరిగించి మరలకవ్యవధి వెలుపలికిరుదెంతురు. ముందుగా గుహాస్థాభిరవిరవచ్చి, యచటదేశాంతరాగతులకు ధర్మముగాయిచ్చు ప్రసాదమునకుపోవక, అర్చకులుతమకువచ్చిన పులిహోగిరము, చక్కెరపొంగలి, ధద్యోనము, మనోహరము, కేసరి, దోసెలు, వడలు మొదలుగాగలవ దార్థములు ముద్దలుచేసి విక్రయించుచున్నచోటికిపోయివారితోగునగు నమాట్లాడి కమిషన్ యేర్పాటుచేసుకొని యాత్రికులకెవరికేదేది యివ్వమో యదియంతయునిప్పించును. భారాళముగా నటులనిప్పించిన ప్రసాదముధర్మముగా యివ్వబడినదనియెంచి, వారుకావలసినవరకుందీసికొనిభుజించిచేతులురడ గుకొనగానేయిచ్చినవాడుహనిక్రయమునిమ్మనియడుగును. యాత్రికులు క్రయమనగానే వెలవె యోయి గుహాస్థానంకజూతురు. అతండువారితోలెక్క చేసినక్రమముగాచూచుకొనుచుంటిని. నేనుండగా డగాచేసి దమ్మిడియెనను పుచ్చుకొనుటకు సాధ్యము కానేరదు. సమూహమధికమగుటచేతదిసముకొంచెముగిరాకియెక్కువగాయున్నది అయినను మేమువాడుకదారులము. మాతోవచ్చినవారియొద్ద యెక్కువతీసుకొనఁజాలరు. నాలెక్కప్రకారముగా నందఱికినిఁజేరి పండ్లెండున్నరహాపాయలై నవి. ఇచ్చివేయండి”యనును. అర్చకుడ

తనిపై కోపపడినట్లభినయించి 'ఏమయ్యా! అన్యాయముగాయన్నది. గిరాకిసమయములలో నయితః ఖట్టుయిన్నడము మంచిదేనా! ఎప్పటికిని మీకొకటే వెలకు దొరుకుననుకొంటిరా? జట్టుపెద్దదిగా యున్నదనియు నేదోమాకు కొంచెములాభముగానుండుననియు మీమాటలు వినిమేలయిన ప్రసాదమునిచ్చినాను. యిటుల చేయుట తెలిసియుండిన దానికితగినట్లు యిచ్చియుండుదు ఇంతకేగించియివ్వడము సరి కాదు, నాలెక్క ప్రకారము వదునైదురూపాయలైనవి. రెండున్నర తగ్గించినాడు అని తకరారు చేయునుగాని గుమాస్తా యతనితో తగవుపెట్టుకొన్నట్లున టించి యాత్రికులనుచూచి 'ఏవీ? ఆరూపాయలిట్లునా చేతయిచ్చండి. ఇతనుగాకుంటే మఱియొకడగునేమి? ఇతడే శాస్త్రమా? వాడుకగా యిచ్చుచున్నవాడుగదా మన యితనియొద్దకువచ్చినాను మోమోటము లేకమాట్లాడుచున్నాడు.' అనును. వారు ఇచ్చుట ప్రసాదమును యాత్రికులకు భర్తముగా యిచ్చెదరని వినియున్నాము. ఇట్లుకొనడమెందుకు? అనినయెడల 'అయ్యో! అది మీరు తినగలరా? మంచిదంతయు విక్రయమునకుఁ బెట్టుకొని యడుగుమాడుచెక్కలలో కొంచెము బెల్లము వేసి పిసికి యొక్కరికి నిమ్మకాయంతయిచ్చెదరు దానికైనను సంతతడవోకనిపెట్టుకొనియుండవలయును. అటులనుండినను వచ్చినవారికందఱికి నిలభింపదు. అది నిమ్ముకొనినచో ప్రాణములుపోవలసినదే! ఎవరో, బైరాగులును, సంతకంటేవేఱుగతిలేనివారును దానికికాచుకొనియుండవలసినదేకాని సాధారణముగా నందఱును నిట్లే చేయుటవాడుక. అదియునుగాక మీకాప్రసాదమునిప్పించినది మాశాస్త్రులవారికితెలిసినా? పిమ్మటచెప్పవలసిదిలేదు. నామీఁదకోపమొందుదురు' అనిచెప్పివారియొద్ద క్రయమునుపుచ్చుకొని యర్హకుని చేతిలో పడవైచి "ఇవిగో! తీసుకొనుము. యింతకెక్కువగాయివ్వము, అటుమీఁద నీయిష్టము వచ్చినట్లుచేసుకొనుము. ఆత్రుగఁడవుగాయున్నా"వని మహాకోపముగలవానినలె వారినచటనుండి పిలుచుకొనిపోయి బసఁజేర్చి మరలవచ్చి తనకమిషన్ తీసుకొనిపోవును. క్రమమైనవెల యతఁడిచ్చిన ప్రసాదమునకు నాలుగురూపాయల కెక్కుడుండదు. అంతటగుమాస్తా యాత్రికులయొద్దకుపోయి, యాస్థలములో జరుగునట్టి యుత్సవములను, చూడవలసిన విశేషములునువర్ణించి, 'మీరు, నేనుచెప్పినవానిలో నొకటై

నను తప్పకచూచి, యాత్రపూర్తిచేసుకొనకగాని యిచ్చటనుండిపోకూడదు. డబ్బు కావలసియుంటే యిప్పించెద' నని చెప్పెను. ఆమాటలువిని వారుదిగులొంది. 'ఓయిబాబూ! ఇతడింకను మనలవిడుచునట్లుండలేదే మరల యత్నించుచున్నాడు. ఏలాగునైన నం దప్పించుకొంటిమేని బ్రతుకుదుము. లేదేని మనరక్తమును వీల్చి పిప్పించేయకమానడు. ఇతని బారినుండి తప్పించుకొనుటయే మనకు యాత్రాఫలముఘటించుట ఇంకనిమిషమైన నిచటనుండకూడదు. ఇంతదూరము వచ్చినందుకును, కష్టపడినందుకును, యెట్లోయొకలాగు స్వామిని సందర్శించినాము. ఇంతేచాలును' అని కలియబలుకుకొని గుమాస్తాతో 'స్వామీ! తుణమయినను మేమిచటనుండజాలము. ఇంతవరకునుం జూచినవిశేషములు చాలును. ఇంక ప్రయాణముకాకతప్ప'దని యతఁడెంతచెప్పిననువినక మాటలుచంకలనిడుకొని పయినమగుదురు. విధిలేక గుమాస్తాయున్న బయలుదేరును. ప్రాకారములు దాటివచ్చినంతట యతఁడు వారితో 'మీరుచాలా ప్రయాణపొందియున్నారు నడువజాలరు. డోలీలలో యెక్కండి'యని చెప్పుచుగాని వారు 'ఓయిబాబూ! చాలుచాలు డోలీలుమాకక్కఱలేదు. ఆసుఖముననుభవించియైనది. మేము మెల్లగానడిచియే వచ్చెద'మని నడువనారంభింతురు. మరలివచ్చునపుడు గుమాస్తాబాణమంతగా సాగకుండును. అతఁడు చెప్పెడిమాటలకన్నిటికిని వారు వ్యతిరీక్తముగాబలుకుచు, కష్టపడి మెల్లమెల్లగానడిచి కొండదిగి నత్వహీనులైవచ్చి శాస్త్రీగారొసంగినబసలో శరీరములనుబడవేయుదురు. గుమాస్తాతాను జరిగించినదంతయు శాస్త్రీగారికిచెప్పి తానుగడించినడబ్బులో శాస్త్రీగారి కివ్వవలసినభాగమునిచ్చివేసి, శేషించినది తానుతీసుకొనును. ఒకటిరెండుదినములు బడలికచే లేచుటకునయితము శక్తిలేనివారై యాత్రికులు పడియుండుదురుగాని గుమాస్తావలన యుపద్రవముమాత్రము వారికితప్పదు. అలమేలుమంగాంబను చూచియేతీరవలయుననియు, లేనియెడల యాత్రచేయవచ్చిన ఫలమేలేదనియు తొందఱపెట్టుచుండును. రెండుదినములుపడినవారు పడియున్నట్టుండి కొంచెమునమాళించుకొని, మంగాపురమునకుప్రయాణమై బండ్లనెక్కుదురు. వారిని ప్రయాణముచేసి గుమాస్తాముందుగానేపోయి చేయవలసినయేర్పాటులన్నియుంజేసి వీరిరాకనిరీక్షించుచుండును. యాత్రికులురాగానే

పుష్కరణిలో స్నానముజేయించి తోడ్కొనిగడికిపోవును. గానిస్నానముచేయునపుడు సంకల్పముచెప్పెడి బ్రాహ్మణులయుపద్రవమువారికితప్పకేతప్పదు. గుమాస్తావారికి మామూలనిచెప్పి వేటువేటుగాదక్షిణలిప్పించి తనకమీషన్ చేత వేయించుకొనుచు. దేవాలయమునకు పోయినతరువాత స్వామిగడిలో నడిచినతరువాతములయందొకటియైననుకొంతయుండదు. కొన్నియేర్పాటులు గుమాస్తాగారు క్రొత్తగాచేసిడబ్బునూడదీయుటయుంగలదు. ఇంతటితో యాత్రకులయొద్దనుండిన డబ్బుబాడాయగును. ఇంక వేంకటేశ్వరదేవాలయనియెంచి వారుమరిశాస్త్రీగారియింటికివచ్చి వారినిచూచి 'స్వామీ! దయచేసి మమ్ముమాయూరుచేర్చవలసినభారముమీయిండున్నది. మాయొద్దడబ్బుబాత్తిగాలేదు. మేముతెచ్చినదియు, మీయొద్దవుచ్చుకొనినదియు దమ్మిడియైననులేకపోయినది. మాకురైలుచార్జి సెలవులకు యేబదిరూపాయలు యిప్పించండి ఊరికిపోయి మీరుయిచ్చిన డబ్బుంతయుంబంపి మానగలుగెప్పించుకొనెదము' అనియడుగుదురు. శాస్త్రీగారామాటలు విని నవ్వి "అయ్యో! ఈవిషయమును నిన్ననేచెప్పగూడదా? నాయొద్దనెప్పుడను డబ్బుసిద్ధముగాయుండునా? మీవంటివారువచ్చి యిచ్చినదేగాక మాకుచేరే యెచ్చటనుండివచ్చును? వేయిరూపాయలుండినవి. నిన్నసాయంత్రమే మీవంటివారే యొకరు చాలాయవసరముగా కావలయుననియడిగినందునయిచ్చినాను. ఇంక యాత్రకులెవ్వరైనను వచ్చిననే నాయొద్దడబ్బు. లేకున్నలేదు 'చేతనుండిన రూపాయలనిచ్చితినే, మనకు కావలసిన నెట్లా'యని నేనుదిగులుపడుచున్నాను. త్వరపడియిచ్చినాను, ఈవూరిలో నేనెవ్వరినియడిగెడివాడకలేదు. ఒకవేళయడిగినను నిచ్చువారులేరు. అందఱు సంతంతమాత్రములోనివారలే! అయ్యో! పాపము. నాయొద్దనుండిననిచ్చియుండును. మీకొసంగినభయమేమి? ఇట్లు సందిగ్ధముగాయేర్పడినది. 'నిన్నమాటమాత్రము కావలసినట్లు మీరు చెప్పియుండినచో నేనుయిచ్చియేయుండను. ఇప్పుడువ్యసనమొంది ప్రయోజనములేదు.' అని కొంచెమాలోచించి 'ఎటుచూచినను దారికనుపడలేదు. నేనొకయుపాయముజెప్పెద. నటులచేయండి. కాదేనిమీకుచాలాకష్టముకలుగును. ఏమనగా మీరుకుదువపెట్టించిన నగలకు పృథావడ్డి యచ్చుకొనుటయేల గానివానినివిక్రయించండి. వారికియివ్వ

వలసినదిపోను కేషించినది మీకు సెలవులకువచ్చును. అప్పుగాతీనుకొన్న ను వారికచ్చుకొనకతప్పదుగదా! ఆడబ్బుపెట్టి మరలచేయించుకోవచ్చును. క్రొత్తనగలుగానుండును. నష్టమేమియునుండదు. ఇదియేయిప్పటికి లాభకరమైనపని. వారివారిసొంతకుపోయి దేవులాడవలసిన యగత్యము లేదు. దీనినిమించినయుపాయమేదియు నాబుద్ధితోఁచున్నది” యనిచెప్పును. వారేమిచేయుదురు. కొంతతడవు తమలో తాము కలత నొంది. ఎట్లయినను నూఁకుచేరవలెనుగదా! విధిలేకయానగలను విక్రయించివేయుటకు సిద్ధపడి శాస్త్రిగారితో ‘అయ్యా! మేముక్రొత్తవారము. ఇచ్చట నెవ్వరినియెఱుంగము. ఆపనియుమీరేచేయండి, తగినవారియొద్ద వెలమతింపుచేయించి మాకుకొంచెము లాభముగానుండునట్లు చేయండి’ యనిచెప్పుదురు. శాస్త్రిగారు, వారితో, ‘ఆవిషయముమీరు చెప్పవలయునా? మోసముదగ్గ పనులు నాయొద్ద నెవఁడునుం జేయఁజాలఁడు. మీకంటే నాకుకావలసినవారెవరు? మీబోటివాడు పదిపదిమామొద్దకు వచ్చుచుండిననేకదా! మాకుజీవనము. మీరేమియుభయపడవలదు. నాతోకూడాయుండుడు. మీయెడట నలుగురికిఁగూపియెచ్చటవెలపొందుపడునో యచ్చటనే తీర్మానించుకొందము. ఒకరి మొగమోటము మనకుకావలసినదిలేదు’ అని తటాలునలేచి లోపలికిబోయి గుమాస్తాతో చెప్పవలసి విషయములుచెప్పి పచ్చికూర్పుండి కొంచముతడవ యేదోనూటలుచెప్పచుండి గుమాస్తానుపిలుచును. అతఁడురాగానే యెవఁడోయొకనిపేరుచెప్పి ‘యతఁడున్నాడేమోచూచి శీఘ్రముగార’హ్నునిచెప్పును. గుమాస్తాత్వరితముగా పోయివచ్చియున్నాడనిచెప్పును. అంతటశాస్త్రిగారు, యాత్రికులలో ముఖ్యుఁడుగాయుండు వానినివెంటబెట్టుకొని, తత్పూర్వమానగలుపెట్టుకొని తానేరూపాయలిచ్చినవాఁడుకావున యవియాత్రికులకు తెలియకుండునట్లు గుమాస్తాచేతయొసఁగి తనకుకావలసినవానియొద్దకు ముందుగనేపంపివెనుకతాను పోయి యామనుష్యునిచూచి ‘ఏమయ్యా! నీయొద్దనుంచిన నగలువిక్రయించదలంచినాము. కావలసియుంటే నీవేతీనుకొనుము, లేదా? యవితీనుకొని నరాబుయొద్దకురమ్ము విక్రయముచేసి నీకుచేరవలసిన మొత్తమిచ్చెద’మని యడుగును. తానే కుదువయుంచుకొని రూపాయలిచ్చినట్లు నటించెడి యామనుష్యుఁడు “నరాబులయొద్దకు పోయినచో, నగ

ముకాజేయుదురు. ఏలనష్టపడెదరు. ప్రాతనగలకు కూలికట్టియిచ్చును తెలిసిన విషయమేకదా! సరియైనవెల తీర్చియిచ్చినచో నేనేతీసుకొని నా బాకిపోను మిగత మొత్తము నిచ్చివేసెద"ననును. శాస్త్రి "నరే! తెమ్ము వన్నెచూచి యెంతవెలకు తీసుకొనెదవోచెప్పు" మనును. వాడానగలనింటిలోనుండి కొనివచ్చి యొరచిచూచి "అబ్బే! తగ్గువన్నె బంగారమే! నేను మంచివని భ్రమపడినాను. పాపము! వీరు నవరలేయిచ్చి యుంటారుగాని, కంసలవాడు తగ్గుబంగారమును కలిపి చేసియిచ్చినాడు. అటువంటి మోసగాండ్రకే యిదిమంచికాలము. నాకక్కఱలేదు. మీరెచ్చటనైనను విక్రయించి నామొత్తమిచ్చివేయఁడు. మీరుతెమ్మనిన చోటునకు తెచ్చెద"నని పెరవులు విరుచును. శాస్త్రిగారు వానితో, "నీవెంతకు తీసుకొనెదవో దానిరిబలుకుమని యడుగును. ఆమనుష్యుఁడు "ఏమిటి! నే నడిగినయెడల మీకు కోపమువచ్చును. ఆనిష్ఠూరమెందుకు? ఇచ్చినడబ్బు వచ్చినచో యదియే చాలును. నేనయినచో—అనును.

శాస్త్రి:—నీయిష్టము దాచడమెందుకు? బయటఁ బెట్టుము.

ఆమనుష్యుఁడు:—బయట పెట్టకమేమున్నది. ఎనిమిదినూఱుల రూపాయలుగదా! యీరెంటిమీఁదను నిచ్చియున్నాను. ఆమొత్తమునకైనచో నేనుపుచ్చుకొనెదను. ఇప్పుడే యమ్ముకొనుచున్నార గాన వడ్డితోసివేసెద. మఱియొకనికి విక్రయించినచో, నాకు వడ్డితో యివ్వవలసియుండునుగదా! నేనుపుచ్చుకొన్నచో మీకదిలాభము. ఇతరుఁడు కొన్నయెడల వడ్డి మీరు చేతినుండి యివ్వవలసియుండును.

శాస్త్రి:—అయ్యో! అంతేనా? పాపము! వీరు యెక్కువవెలయిచ్చి చేయించినారట. నీవిటుల నడుగుచున్నావు. ఇంకనేమైనను కొంచెము—

ఆమను:—ఇంక కొంచెములేదు గించములేదు. వడ్డినాకునష్టమే! వీరు యెక్కువవెల యిచ్చియేయుంటారు. నేను ముందే చెప్పినాను గదా! కంసలవాడు మోసము చేసినాడు. వీరికి తెలియదు. ఇంక సంతకుమించి వెలపడదు. మీరు యెవ్వరికైనాంజూపి ధర వచ్చిన యివ్వండి.

అంతట శాస్త్రిగారున్నూ యాత్రికులు నొకరిమొగ మొకరు చూచుకొని, నగలతో యామనుష్యునివెంటదోడ్కొని తనకనుకూలులుగా యుండెడి నలుగురైదుగురియొద్దకు పిలుచుకొనిపోయి నగలు చూపును. వారు వానిని యొరిసిచూచి పెదవులు విరిచి మొదటివాడడిగినదానికన్నను సూటురూపాయలు తక్కువగా నడుగుదురు. అప్పుడు శాస్త్రిగారు యాత్రికునిజూచి రహస్యముగా “కుదువఁబెట్టుకొనినవాని కివ్వడమే లాభముగా యున్నది. తనబాకి సరిపెట్టుకొనడమే గాక వడ్డీ తోసివేసెనదనుచున్నాఁడు. ఆదండుగ తప్పిపోవును. మీరు మీపూరికిపోయి రూపాయలుపంపి నగలు తెప్పించుటకులోపల నేనో టీనుయిచ్చి యాటుమూడుగా యేలమువేయించి యింకా బాకీయున్నదని దావాకూడాచేయును. ఈపూరివారలు కడుదుర్మార్గులు నమ్మకూడదు. బాకీతీర్చానం చేసుకొనుటయే మంచిది. మీకు రయిలుచార్జీలు కావలసియుంటే, ఖటియేదో యొకనగను విక్రయించి డబ్బుతీసుకొని పోవుదురుగాక. ఈపీడనివ ర్తిచేసికొనండి” యని చెప్పి వారు జవాబుచెప్పటకు పూర్వమే తానే మొదటివానినిచూచి “రావయ్యా! వీరందఱును నడివీధి దోపిడిగాండ్రుగాయున్నారు. నీవుచెప్పినట్లు నీబాకీకి సరిపెట్టుకొని రక్షేదుయిచ్చివేయుము” అని చెప్పును. యాత్రికుఁడు యెంత నోవెలయిచ్చి చేయించిన నగలను సగముఖరీదైననులేక తుదకు రైలు చార్జీకి సయితము దమ్మిడియైనను మిగలకుండు వెలకవి విక్రయింపవలసివచ్చెగదా యని వ్యసనముజెంది చేయునదిలేక తానుతీసుకొనిన బాకి మొత్తమునకుచెల్లుగాయిచ్చివేయును. శాస్త్రిగారుతంత్రముగాచెప్పిచెల్లురక్షేదు మాత్రము కడుదృఢముగా వ్రాయించియిచ్చి “యింటికిపోవుటకుముందే ఖటియేదేని యొకనగను విక్రయించి పయికము పుచ్చుకొనండి. దానికొరకు మరలనొకసారిరావలసి నయక్కఱలేకపోవును.” అని చెప్పి కొంచెము దూరముగాపిలిచి “యాయూరిలో వీడే కొంచెము యోగ్యుఁడు. మీరు విక్రయించబోయెడినగను వీనికివిక్రయించుట మంచిది. ఇతరులకంటె నొకపావుసామ్ము వీరివద్ద లభించును” అని చెవిలో గుసగుసచెప్పును. ఒక్కొక విషయముగా చూచి శాస్త్రిగారి యడావడియు చార్జనముం దెలిసికొని యుండియు, శ్రాత్తచోట గుటచే తాను చేయునది యేమియునులేక, “యేమిసప్తమైనను నయ్యె

నింక యీదుర్మార్గుల బాఁడునుండి యూగుచేకుట మంచిది. వీరింక మమ్ము వీల్చి పిప్పిచేయక విడువరు. ఊపిరియుండినచో నగలెన్నియైనంత యింతుకొనవచ్చు”నని తెగువచేసి మరల నేదో యొకనగను విక్రయించి యాడబ్బు పెట్టుకొని నాఁడే రైలుకు ప్రయాణమగుదురు. శాస్త్రీగారు తానేమో వారికెక్కుడు సహాయము చేసినవానివలె వారిని చూచి “మాకట్నము చాలా తగ్గించినారు. సరే! కానిండు. మీకుజ్ఞాపకమున్న చాలును. ఇంకమీఁదట మీరుగాని మీయిలాకావారెవరుగాని వచ్చేయెడల యిచ్చటికే రావలసినది. ఇది మీస్వంతగృహమని యెంచండి. సుఖముగా పోయిరండు” అని యనుజ్ఞనొసంగి గుమాస్తాతో “నీవు వెంటపోయి వీరికందఱకును మొత్తముగా నొకటే ప్యాసుతీసియిచ్చి జాగ్రత్తగా రైలు నెక్కించి”రమ్మనిచెప్పుచు. వారిసామానులను వారిని బండ్లమీదనెక్కించుకొని గుమస్తా రైలుస్టేషనుకుపోయి దిగి, టిక్కెట్లు నిచ్చెడివానితో గుసగుసమాట్లాడివచ్చి యాత్రికులతో “విన్నారా? వేఱువేఱు టిక్కెట్లను కొనవలసినదే కాని మొత్తముగా ప్యాసు నివ్వననుచున్నాఁడు. యెంతయో బతిమాలుకొనగా తనకురెండురూపాయలు యిచ్చినట్లయిన ప్యాసునిచ్చెదనని చెప్పినాఁడు. పోనీ, వేఱువేఱు టిక్కెట్లే తీసుకోవచ్చునని యోజించిన 7-8 రూపాయలుచార్జి అధికమగునట్లున్నది. మీయిష్టము” అనును. వారు ఇంకను మనకు పట్టినశని విడవలేదు కాబోలు”నని వినుగుతో సరే! రెండురూపాయలును సమర్పించి ప్యాసేతీయండి!” యని చెప్పుదురు. అంతట గుమాస్తాపోయి నాలుగణాలు టిక్కెట్లు నిచ్చువానిచేతబెట్టి తక్కినది రొండి నిదోపుకొని ప్యాసు తీసుకొనివచ్చియిచ్చి తానుకొంగున కట్టుకొనివచ్చియున్న జమాకర్పు లెక్కకాగితమునుతీసి “అయ్యా! ఇదిగోలెక్క చూడండి! వచ్చిననాడు మీరు నాచేతయిచ్చినడబ్బుపోసు మీకపుడపుడు సంగడులలో నేనెక్కువగాతీసుకొనివచ్చి ఇచ్చినసామానులకుగా మీరు వదులైదురూపాయలు యివ్వవలయును వారునన్నుతోందర పెట్టుదురు. అది ఫయినలుచేయండి!” యని వస్తువులపేరులేకనే తన యిష్టప్రకారము వ్రాసి పెట్టినపద్దులనుచూపును. అది యాయాత్రికులుచూచి “అయ్యా! ఈయమదూత యింకను విడువలేదే! మరల డబ్బునిమ్మని తగులుకొన్నాఁడే! ఓవేంకటాచలవతీ! వీనిచేతులనుండి

మమ్ముతప్పించుటకు నీకును సాధ్యముకాకున్నదికదా!” యనిమహాభయముతో “యేమైన నయ్యెను. మన కాహంగమునకు లేకపోయినను వ్యసనములేదు. వీడడిగినట్లు వదునై మనూపాయలునిచ్చి శీఘ్రముగా పోయి రైలులోకూర్చుండి ప్రాణములు దక్కించుకొందము. ఆలస్యముచేసితిమే మజ్జయు నేమేమిసాకులుచెప్పి డబ్బు దెమ్మనునో” యని యెంచి ఊరువలుకక వాని లెక్కప్రకారము రూపాయలనిచ్చి లెక్క కాగితమును చింపివైచి త్వరితముగా గేటులోఁబలికరుగుదురు. అపుడు వారు తమసామానులం గొనివచ్చుటకు కూలివాండ్రను చూట్టాడుకొనుచున్నను, వలదని యడ్డపడి పోర్టగులద్వారా యెత్తిని ప్లాటుఫారమునబెట్టించి యొకటికి నాలుగంత లభికముగా వారికి కూలి యిప్పించును. ఇదిజాస్తికూలిగాయున్నదే యనినచో “ఇచ్చటనిదిమామూలు. పోర్టరులతప్ప యితరులు లోపలరాకూడదు. అందుచే వారు యెక్కువగా కూలిచ్చుచుకొంటా”రని చెప్పను. యాత్రికులు గ్రుక్కురుమిక్కురుచునక యిచ్చి వేసి బండివచ్చుటకు కొంచె మాలస్యముగా నుండుట నెఱింగి “మరల వీడేమి యాలోచనజేయునో దైవమా! ఉన్నమట్టుకు నైపోయినదే! బండియునువచ్చుట కాలస్యముగాయున్నదే! ఇది మాగ్రహచారముకాబోలునని ప్రాణములు విడికిటఁబట్టుకొని యటునిటుఁగరుగుచుండుదురు గుమాస్తాయాత్రికులజట్టునకు ముఖ్యుడగు వానియొద్దకు మరలవచ్చును. వానినిచూడగానే యాత్రికుఁడునోటతడియారివెల వెలబోయి ‘దైవమా; మరలవచ్చినాడే! ఏమిగతి? ఈసారియెంతమొత్తమునిమ్మనునో, ఎచ్చటదెచ్చి ఇవ్వఁగలను?’ అని తనలో తల్లటము నొందును. గుమాస్తా యతనితో విషయముగా ‘అయ్యా! మీరుగొప్ప వారు, చాలాచుంచివారు, ఎక్కువఁబట్టు సెలవుచేసి యాత్రజరుపుకొన్నారు. వేరకటేశ్వరుఁడెపుడును మీకు సహాయమైయుండఁగలడు. నేను మీవిషయముగానడిగ ప్రయానయంతయు నెఱింగియేయున్నాను. ఏదోయొకవిధముగా యూరికరుగునపుడు గొప్పబహుమానమును చేసి పోవుదురని కొండంతయాశఁ బెట్టుకొనియుంటిని. మీరు నామాటయే మఱచినట్లున్నది. చూచి కష్టమునుయోజించి సంతోషపెటిష్టోపడము మీకుక్షేమకరము’ అని కడునయముగానడుగును. ఆమాటవినగానేయాత్రికునితలపై బండబడినట్లుతోచి ‘అయ్యా! చచ్చితినే? మరలదగుదు

కొన్నాడే! ఈపాడురై లింకనురాకున్నదే! ఎచ్చటనాశమైనదోకదా! ఇ
పుడుతప్పించుకొనడమేలాగు?' అనిదిగులాంది 'స్వామీ! మాయొద్దనేమి
యునులేదు. ఉన్ననగలతోకూడాముగించితిరి. ఇంకనుమాప్రాణముల
నైననునుగడనివ్వరాదనితలంచినారా! ఎక్కడతెచ్చి ఇష్టమనెదరు? చె
ప్పండి! ఇంతతోమమ్మునిడిచిపెట్టండి' యనిమహాకష్టముతోవలుకును. గు
మాస్తా, వేసటతో 'ఏమయ్యా! అన్యాయము. మీకుగా నేనంతప్రయా
సపడితిని? ఎఱిగియుండియు నేదో యొకవిధముగానంతోషపెట్టిపంపక,
యేమిలేదనెదవు నీకునోరెట్లాడుచున్నది? దైవసహాయముకలుగునాఇట్టి
యప్రయోజకులని యెఱుంగక కుల్లాయిబెట్టుదురనెడియాశతో నానా
కష్టములుపడినాను కడపటకుల్లాయిపెట్టియేపోవుచున్నారు. ఇదిమీకు
శ్రేయస్కరమైనననికాదు' అని యచ్చటనుండువారి నందఱను గుంపు
గూర్చి, తానువశికష్టములన్నియు వర్జించిచెప్పి, తనకేమియునిష్కలపోవు
టనునివరించి "అయ్యలారా! పాలుఅన్నముతినిన మీరై నాచెప్పండి.
వీరుకృతఘ్నులుగాయున్నారు. నాచేత వసులుచేయించుకొని పరిహారము
గా నేదయినను నివ్వవలసినదని యడిగితే యెఱుఱుచున్నా" రని రచ్చ
చేయుటకారంభించును. అచ్చటనుండినవారాయాత్రికుఁడెన్నిచెప్పినను
విసక, గుమాస్తామాటలునమ్ని వానికనుకూలముగా 'పాపము! ఏదో
కొంచెముయివ్వండి. చాలాకష్టపడినాననుచున్నా'డని యాత్రికునితో
చెప్పుదురు. రెండో మూడో రూపాయల నతఁడివ్వవచ్చినచో తీసుకొ
నక "ఇదేమిటిదండిబిచ్చము, నేనుబిచ్చమడుగుచున్నానా? రూపాయ
లులేకపోయినయెడల మీప్రేలియుంగరమైననివ్వండి. అదియేగొప్పగా
నెంచుకొనిపోయెద. ఏమిచేయవచ్చును?" అని మొండిపట్టుపట్టును.
ఏలాగుననైనను వానినుండితప్పించికొననెంచిన యాత్రికుఁడుంగరము
దీసియిచ్చును. అంతలా రైలువచ్చును. అందఱును యెక్కుదురు.
గుమాస్తా వారినిచూచి, 'పోయినచ్చెదరా? గోవిందనామసంకీర్తనము
చేయండి' యనును. యాత్రికు లతనికి దండములుబెట్టి అయ్యా! గోవిం
దా! గోవిందా! ఊరినుండి తెచ్చినరూపాయలు, గోవిందా! యొడళ్ల
ధరించియుండిన నగలుగోవిందా! తుదకుచేతనుండిన యుంగరముపై
తము గోవిందా! మీబొరినుండి తప్పించుకొనిపోవుచున్నా'మని చెప్పు
చుండగా రైలు 'కూ' యని కూతవేసి పరుగెత్తును. జనులారా చూచి

తిరా? ఎంతయోద్రవ్యమును కర్చు పెట్టుకొని భగవద్భక్తిచేదూరదేశములనుండి వచ్చెడి యాత్రికులను పెరికితినెడి యీదుష్టరాక్షసులు చేయు దండగములిట్లుండును. ఈపాపాత్ములిట్లు చేయుచున్నను దేవుడునయితము వారికెట్టికీడునం గలిగింపకుండుటచిత్రము. భగవంతునకును వీరినిచూచిన భయముకాఁజూల. ఇది తిరుపతియాత్రకు వచ్చువారివిషయము. ఇంకరామేశ్వరము మొదలగు మహాస్థలములయందును నిట్టిదుష్టరాక్షసులు పెక్కుండ్రుగలరు. వీరు పుస్తకములను చంకలనిడుకొని ప్రతిరైలునందును సీజ్ కెట్టెట్టుతీసుకొనితిరుగుచు, చిక్కినవారిని లొల్లెగాండ్రుజేసి పంపుచుండుదురు. యాత్రకువచ్చువారు వీరిమాటలునమ్మి మోసపోక తమయిచ్చానుసారముగ నెచ్చట నైనను బసఁగుదుర్చుకొని భగవంతునిసందర్శించి సేవించి ధన్యులగుటమంచిది. వీరితోసంబంధముకలిగెనా? హతముచేయకమానరు.

గీ. యాత్రికులఁగని తోడ్కొని శ్రీ యరిగిబసలు
చూపి బలుమాయలనుబన్ని శ్రీ సొమ్మునూడఁ
దీసికొనెడి నేర్పగులై శ్రీ మోసగాండ్రు
నమ్మకుండు వారిసమ్మిన శ్రీ నష్టమొదపు.

కలశము పెట్టి దొంగను కనిపట్టు మోసము.

ఇద్దరుముగ్గురు మోసగాండ్రు జతగూడి, ఎచ్చట దొంగతనము జరుగునాయని విచారించుచుండుదురు. ఏ గ్రామమున నైనను, ఎవరింట నైనను సొత్తులు దొంగతనముగాకొనిపోఁబడినట్లు తెలిసినేని వారిలో యొకఁడేదోపనికలిగి యా యూరికివచ్చినవానివలె ప్రవేశించి యటు నిటుందిరిగి, సొత్తులుపోయిన వివరమును తెలుసుకొని దారినిపోవువానివలె యాదొంగతనముజరిగిన యింటికివచ్చి “అమ్మా! కొంచెముత్రాగుటకు నీళ్లనిచ్చెదరా?” యని యడుగును. ఇంటిలోనివారిలో నెవరో యొకరుకూర్చుండుమనిమంచిసీట్లు తెచ్చియొసంగుదురు. కొంచెముత్రాగి వాడుచాలాబడలినవానివలెవాకిటియరుగుపై కూర్చుండును. మంచి సీళ్లనిచ్చినయాడుమనిషి. యతనినిచూచి ‘అయ్యో! ఏపూరు? ఎచ్చట

కలకము పెట్టి దొంగను కనిపట్టునట్లుచేయు మోసము. 223

నుండివచ్చెదవు? అనియడగును.

మోసగాఁడు:—మూదిగోగులపాలెము. ఒకగొప్పనంకటము తటస్తిం
చి తంటాలుపడుచున్నాను. మాగ్రహచారమువల్ల నిట్లువచ్చి
నాను.

ఆచుమనిషి:—‘ఏనుయ్యా! అంతటినంకటము? పాపము! చాలాకష్ట
పడినట్లుమాట్లాడుచున్నావే! చెప్పకూడదా?

మోస:—చెప్పకూడనిదేమియులేదు. కష్టమని మెల్లగాచెప్పెదవా?
ఆదేవునకేయెఱుక. బోలెడుసొమ్ము పోగొట్టుకొన్నాము.

ఆడు:—ఏమి? పోగొట్టుకొన్నారా? ఎట్లు? ఏలపోయినది.

మోస:—ఎట్లనిననేమిచెప్పుదురు? దొంగలెత్తుకొనిపోయినారు.

ఆడు:—అయ్యో! ఏలాగుపోయినదయ్యా? నగలా? డబ్బుగానా!

మోస:—రెండును నాలుగువేలరూపాయలు వెంగలనగలు, వేయి
రూపాయలుగొక్కము. దేవుఁడు మాకొంపముంచినాఁడు.

ఆడు:—కన్నము వేసికొనిపోయినారా?

మోస:—బైను-ఎండకాలమగుటబట్టి యందఱమును చల్లగాలికొఱ
కు వాకిటపరుంటిమి. పెరటిలో కన్నమువేసి వారియిష్టప్రకార
ము. శాంతముగా పనిచూచుకొనిపోయినారు.

ఆడు:—ఇప్పుడీయూరికేలవచ్చినారు? పోబడి యేమైనంజిక్కినదా?

మోస:—ఇప్పటికేమియునులేదు. దానినికనిపట్టుటకే ప్రయత్నించుచు
న్నాము. దారినిపోవుచుండి మంచినీళ్లకొఱకీ గ్రామములోనికి
వచ్చినాను. మఱియేమియు గిచ్చటవనిలేదు.

ఆడు:—పోలీసులకు తెలియఁజేసితిరా? లేదా?

మోస:—ఏల? వారివలననేమగును? వారిమొగము.

ఆడు:—మఱియెట్లు కనిపెట్టెదలంచినారు? రహస్యముకాబోలు.

మోస:—రహస్యమే! అయినను మీతోచెప్పినందువలన నేమిభయ
ము? మీరీమాట నెచ్చటచెప్పజోయెదరు?

ఆడు:—అదేమియులేదు. అసలుమీగ్రామమిచ్చటికి చాలాదూరము
మేమిదివనిగావచ్చి యెవరితోచెప్పుదుము?

మోస:—ఒకమహాప్రజ్ఞావంతుడైన మంత్రగాఁడున్నాఁడు. వానిసామ
ర్థ్యము జెప్పనలవిగాదు. వానిద్వారా సొమ్ముపోయినవిధమును,

గొనిపోయినవారినిం దెలుసుకొనదలచినాము. అతఁడొకచో
టనుండువాఁడుకాఁడు. ఆమాంత్రికునికొఱకు తిరిగితిరిగి నానా
కష్టములు నుపడి తుదకుకనిపట్టినాను. అతనితో మాట్లాడియే
యూరికిపోవుచుండి దాహముకొఱకు వచ్చినాను.

ఆడు:—ఏమి చెప్పినాఁడు? పట్టియిచ్చెదనన్నాఁడా?

మోస:—నం దేహమా? అతఁడు తలంచినయెడల దొంగయు, సొత్తు
ను పాతాళలోకములోయుండినను మనకువచ్చినట్లే! రేపునచ్చె
దనని చెప్పినాఁడు. ముందుగా పోయి కావలసినవస్తువులు తయారు
చేసి పెట్టవలయునని నేను పోవుచున్నాను.

ఆడు:—ఆలాగా? మాకుబట్టినదశయే నీకునుబట్టినదే! ఆమంత్రగాఁడు
మాకు కనబడునా?

మోస:—ఏమీ! అతనితో నేమిపని? మీయింట నేమైనపోయినదా?

ఆడు:—అయ్యో! ఆదుఃఖమునేమిచెప్పెది. నాయనా! అయిదారువేల
రూపాయలనగలు. అన్నియుపెట్టెలో పెట్టియుంటిమి మాదరిద్ర
ము. పెట్టెపెట్టెగా నేపోయినది. రిపోర్టుచేసినాము. ఏమియుప్ర
యోజనములేదు. దారబోసుకొని కూర్చుండియున్నాము.

మోస:—ఎన్నిదినములయినది? మంత్రగాం ద్రువరై నంజూచిరా?

ఆడు:—లేదు లేదు. మంత్రపుగొట మాకుతోచలేదు. ఆదుఃఖము
తో నేనరిపోయినది. అదియునుగాక పట్టిటక్కుపిక్కులేగాని తగి
నవాఁడున్నచోటు మాకు తెలియలేదు. ఇప్పటికి వదునైదుదిన
ములైనవి. పోగొట్టుకొని అల్లాడుచున్నాము.

మోస:—వదిలైదుదినములేనా? అయితే ఫరవా లేదు. సొమ్ముయిప్ప
టికి నశించై యుండదు. నేనుచెప్పినయామనుష్యునియెట్లయినం
బిలుచుకొని వచ్చితిరేని మీసొమ్ము గవ్వయైనను పోకుండా
వచ్చును. నిశ్చయము. నేనుదృఢముగాచెప్పగలను. కాని యతఁ
డు వచ్చుటమహాకష్టము. అతనినినమ్మితివరచుటకుగా నేనుపడిన
ప్రయాసయింతింతగాదు.

ఆడు:—అతఁడెక్కడయుండును? మేముచూడమెట్లు? మంత్ర

మోస:—నేను మాయూరికిపోయి యతఁడు చెప్పినవన్నియుం!చ్చట
పెట్టి పిలుచుకొని పోవుటకుగా మరలవచ్చెదను. నేనువె

కొనిపోవునపు డిచ్చట కేవో యొకసాకుఁజెప్పి పిలుకొనివచ్చెద. అప్పుడుమీరుగట్టిగ్రహ్నించి నమ్ముతివడునట్లుచేసుకొనుఁడు. మీ రేపోయి యతనితో మాట్లాడవచ్చునుగాని, అతనిని మీరు కని పట్టజాలరు. మీకు మనిషి తెలిసినవాడుకాదు. చూచుటకు యే మియు తెలియనివానివలెయుండును. మీకంతటికష్టమేల? నేను తీసుకొనివచ్చి కనపరచెదను. అటుమీద మీయిష్టము.

ఆడు:—అయ్యా! దేవునివలెవచ్చినావు. కొంచెముకూర్చుండుము పోవుకపుగాని. మేమునునీవలెనే పోగొట్టుకొన్నాముగదా!

అనియాడుమనిషి బిరబిర లోనికరిగియింటిలోనివారికావృత్తాంతమును తెలిపి పిలుచుకొనివచ్చును. ఇంటియజమానుఁడును, తక్కిన యాడంగలునువచ్చి తమయరుగుపైఁ గూర్చుండియున్న మోసగాని యొద్దఁజేరుదురు. ఇంటికామందా మనుష్యుఁడు తత్పూర్వమాడుమనిషితో చెప్పినది వాస్తవమేనా యనియడుగును. వాడు నిజమేననిచెప్పును. అంతట యజమానుఁ డామంత్రగానిం జూపవలసినదిగా ప్రార్థించును మోసగాఁడు, యెబ్బండి యీమార్గముగా పిలుచుకొనివచ్చెదనని దృఢముగా వాగ్దానముచేసి, త్వరితముగా పోవలయునని వెడలిపోవును. ఆయింటివారు, ఒకరితోనొకరు, ‘మనసొమ్ము మనకు లభించుకాలము వచ్చినదికాఁబోలు. పిలిచినట్లుయీమనుష్యుఁడువచ్చినాఁడు; మంత్రగాఁడు చాలాసమర్థుఁడని చెప్పినాఁడు. ఆమాట మనకొఱకే చెప్పినదికాదు. మనయింట సొమ్ముపోయిన దతఁడెఱుంగునా? తనసొమ్ము పోగొట్టుకొని దానికొఱకుగా యామాంత్రికుని గనుఁగొనుటకువచ్చినాఁడు. ఏపుట్టలో యేపాముగలదో యెవరెఱుంగుదురు? నేవుఁడుమన పాలనుండుటఁబట్టి నేడితఁడువచ్చి యీమంచినమాచారముఁ జెప్పినాఁడు. చూతము” అని మాటలాడుకొని మాంత్రికునిరాక కెరుగుచూచుచుండుదురు. మూడవనాడతఁడు మఱియొకని తమజట్టులోని వానిని వెంటఁబెట్టుకొని వారియింటికివచ్చి, తాను ముండగా లోపలికి పోయి ఇంటివారితో మాంత్రికుఁడు వచ్చియున్నాడనిచెప్పును. వారు తొట్టుపాటుతో వెలుపటికివచ్చి వాకిటనిలిచియుండెడి మాంత్రికవేషధారినిచూచి దండములుపెట్టి “అయ్యా! లోపలికిదయచేయండి! అచటనిలిచినారే! ఇది మీగృహముగానే భావించండి. రండిరండి” యని

మిక్కిలి మర్యాదగా యాహ్వానింతురు. వానిని వెంటబెట్టుకొనివచ్చి సమయము యింటివారికి సహాయముగా మాంత్రికునిజూచి “అయ్యా! దయచేయండి. ఎండ కొంచెముచల్లబడినంతట పోవుదము. వీరు నాకు తెలిసినవారు కొంతతడవిచ్చట విశ్రమించండి!” యని వినయముతో ప్రార్థించును. మాంత్రిక డచ్చటనిలుచుట తనకీష్టములేనట్లును, వారి ప్రార్థనమువలన విధిలేక సమ్మతించినట్లును నటించి లోపలికరిగినంతట యింటివారు మర్యాదచేసి చాపపటచి కూర్చుండ బెట్టుదురు. అంతట యింటియజమానుడు విధేయతతో సమీపమునఁగూర్చుండి “నేను మిమ్మెప్పుడును చూచినదిలేదు. ఇటీవల మీప్రభావమునువిన్నాను. ఇప్పుడీ పుణ్యాత్మనిమూలముగా మీదర్శనములభించినది. లేనియెడల మీరుగోగులవల్లకు వచ్చెదరని తెలిసినందున నచ్చటికివచ్చి దర్శనము జేయదలంచియుంటిని

మాంత్రి:—నాతోడ మీకింతటియగత్యమైన పనియేమి?

యజ:—పాపాత్ములు మాకొంపముంచిపోయినారు. దానికొరకు.

మాంత్రి:—ఎవరాపాపాత్ములు కొంపముంచడ మేటిది?

యజ:—ఎవరా? దొంగలంజకొడుకులు, ఉన్నమట్టుకు బాడాగాతీసు కొనిపోయినారు. పడునైదు దినములైనవి.

మాంత్రి:—మీయింట్లో దొంగతనము జరిగినదంటారా?

యజ:—ఔనండి అదే! సర్వమునెత్తుకొని పోయినారు.

మాంత్రి:—సరే! అయిన? దీనికి నేనేమి చేయగలను?

యజ:—ఏమిచేసినను మీరుచేయవలసినదే! మఱియొకరివలన యీకార్యము కానేరదు. బాత్తుగా పెడిపోయినాము మాయందుకరుణ యుంచి, ఏలాగునైనను వానియున్నచోటు కనుఁగొని రాబట్టియివ్వవలయునని ప్రార్థించుచున్నాను. మీకీష్టము వ్యర్థమగునని తలంపకుండు మాశక్తికొలది—

మాంత్రి:—ఇప్పుడా విచారమెందుకు? నేనంత సామర్థ్యముకలవాడనుకాను. మఱియెన్నడైనం దగినవానినిపిలిపించి చూడమనుండు. నావలనకాదు.

యజ:—మీకంటె తెలిసినవారిని మేము కనిపట్టబోయెదమా? తలం

చితిరేని యీపని మీకు లెక్కలోనిది కాదనుట మేమెఱుంగుదుము నమ్మినాము.

ఇట్లుల నతఁడుచెప్పగా వానిందోడ్కోని వచ్చినవాఁడు. వినయముతో “అయ్యా పాపము! చాలాసొమ్మును పోగొట్టుకొనినారట, పుణ్యముఁజేయండి. ఉపకారముచేయండి. మీవంటివారు యిటులచెప్పినచో మఱియెవ్వ రిటువంటికార్యమును సాధింపగలరు? దయఁపఱచండి” యని యింటివానికి నహాయముగా బలుకును. ఇంటివాఁడును మిక్కిలి దైన్యముతో ప్రార్థించును అపుడా మాంత్రికుఁడు మారుబలుకక కొంతతడవుయోజించి తనవెంట వచ్చినవానింజూచి “ఏమోయ్! దానిపొడుగునను నెన్నో యిటువంటివి యుండనేయుండును. వీనినన్నిటిని బాగుచేయుట కెవనితరము? ఏమో చాలా ప్రార్థించితివని కనికరించి నేను నీయింటివనివిషయములో నమ్ముతించినాను. అదియిపుడాలోజింపగా తప్పగాఁ దోచుచున్నది. కాదా? నీవనిని నీవుచూచుకొనక యూరూరియందును, ఇంటింటియందును, నేవేవియో సాకులుచెప్పి పిలుచుకొనివచ్చి ఇట్లు సిఫారసులు చేయుచున్నావు. బాగా నేయున్నది. మాటలు చెప్పెడివాఁడవేకదా! నీకేమి? ఒకపనికి పూనుకొన్నచో, దానికిగా పడవలసిన కష్ట మెంతయోయున్నది. ఆకష్టము మీఁజెఱుంగజాలక నులభముగా మాటలాడెదరు. శక్తి నావాహనము చేసినపుడు జరుగవలసినవిధులలో యేదైనా కొంతవడినచో మాప్రాణము మీఁదికివచ్చును. అపుడుమీరు రక్షింతురా? పోదము లెమ్ము” అనును.

పిలుచుకొచ్చినవాఁడు:—అయ్యా! కోపముమానండి! మీరుదయదలచి చేయవలసినపనిగాని, బలాత్కరించువారముకాము. మీకుశక్తి నావహించుటలోయేకొంతయులేక యన్నియుం దగినట్లుచేసెదరు. పాపము! వీరినిచూచిన నాకెంతయుజాలిపుట్టుచున్నది. ఇట్లు చెప్పితివని నాయందాగ్రహ మొందకుండు.

ఇంటివాఁడు:—అయ్యా! ప్రార్థించుచున్నామేకాని, యధికార మేమియులేదు. మీదయ ఉపకారము చేసితిరేని మిమ్ముదేవునిగా భావించుకొనెదము. మీకు పుణ్యమున్నూ కలుగును. వినండి! మీరు పూజ చేయుదుము, కు కావలసినవెవ్వియైనను, తక్కువ

లేక సిద్ధపరచెదము. మీకు కష్టపడినందుకు మీయుణము పెట్టుకొనము. మాశక్తికిదగినట్లు మీకు గౌరవముగా మర్యాదతాంబూల మొసంగెదము. ఊమనవి నంగీకరించి ఈయపకారమును చేయండి.

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—అయ్యో? పాపము! చాలా వేడుకొనుచున్నారు, మీరు కొంచెము కనికరించండి! ఈవని మఱియెవ్వరుం జేయజాలరు.

మాంత్రికుడు:—నేనిచటనుండినచో నీయింటివని యెట్లగును?

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—ముందుగా వీరింటిలో చూచి, పిమ్మట మాయింటికి పోవుదము. మరల నిచ్చటికి రావలసినపనియుండదు ఇచ్చట కార్యము పూర్ణమగువరకును, నేనును మీయొద్దనే యుండెదను. విడిచిపోయినచో మీరెటుల పోవుదురో మిమ్ము కనిపట్టుట కష్టము నాపనికొనసాగక పోవును.

మాంత్రికుడు:—కొంచెమాలోజించి తన వెంటవచ్చినవానిం జూచి “నీవు నన్నిచ్చట చూడవలయునని సిఫారసు చేయుచున్నావు. నీవని వెనుకబడిపోవును. నీయిష్టము.

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—ఎన్నాళ్లుపట్టును? చాలా ఆలస్యమగునా?

మాంత్రికుడు:—ఏమనుకొంటివి? మఱి పోయినసొత్తును, సొత్తునుకొనిపోయినవానిని తెలుసుకొనవలయునుగాదా! దానికిగట్టిగానాలుగుదినములు పట్టును అటుపిమ్మటనే మాయింటికి రావలసియుండును. నీవును వుండెదవా?

పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—అబ్బో! చాలా ఆలస్యమగునే! అటుల నైన ముందు మాయింటివనిచూచి పిమ్మటనిచటికిరావచ్చును. ఇట్లులేదేమిటా యింటివాడు దిగులొంది యతనిజూచి “అయ్యా! కాదుకాదు. ఇదంతయు నీదయవలన జరుగుకార్యము. ఈమహానుభావుని మేమిపుడు విడిచితిమేని యింకవచ్చుననుట నిశ్చయము కాదు. మాయందు కనికరించి ఇచ్చటివనిచూచుకొని మాయింటికి పోవుటమంచిది. అంతవరకును మాప్రార్థన నంగీకరించి నీవునుయిచ్చటనే యుండుము. ఏమియుం దక్కువయుండదు. ఇది మీగృహముగా నే భావింపుము. వేఱు యోజనఁ చేయవల”దని మిక్కిలి వేడుకొనును.

వాడు విధి లేక నమ్మి తిరిగి వచ్చినది. అతనిచేత యచటి కార్యము గుఱవరకును మాంత్రికునితో కూడా యుండుటకు నమ్మించి, యతనితో “అయ్య చాలా దైన్యముతో ప్రార్థించుచున్నాను. నాకు జాలిగలుగుచున్నది. ఏమి చేయవచ్చును? ఆలస్యమైనను నయ్యెడుగాక. నేనును నిచ్చుటనుండెద. మొదట యీపనినే చూడండి” యనును. మాంత్రికుడు తనకు నమ్మి తిలేనట్లును, నిశ్చింతించుటచే యొప్పుకొనినట్లును, నభినయించి వినుగుతో సరే కస్తువులు సిద్ధముచేయండి. ఏది తక్కువయైనను కష్టమునంభవించును మీయిష్టము” అనిచెప్పెను.

ఇంటివాడు:—ఏమేమి కావలయునో చెప్పండి తెప్పించెదను. కావలసిన వస్తువులన్నియు నొకపట్టికగా వ్రాసియివ్వండి. అన్నియుంజేర్చెద.

మాంత్రికుడు:—ఈపని రెండువిధములుగా చేయవలయును, ఎందువలనననగా చాలా ఆలస్యమైనది. సొత్తులు పోయినవిచ్చుట రెండుమూడుదినముల లోనై యుండినచో, మీకింతకర్చును, నేనెక్కుడు కష్టపడవలసినదియు లేకయుండును. కాలముజరిపినారు. ఇప్పుడు దానిని గురించి విచారపడుటవలన లాభములేదు. ఎట్లును పూనినవనిని సాధించుట ముఖ్యము.

ఇంటివాడు:—బేనాను. అంతేనండి! అదేమిగా కావలసినది. కాని, రెండు విధములని శలవిచ్చినారుగదా! ఎట్లు? ఏమేమి కావలయును? చెప్పండి. మిమ్ము మేమెఱుంగక పోవుటచే కాలమువృథాగా జరిగినది, దేవుడువచ్చినట్లువచ్చి, ఈయనమీ ప్రభావము చెప్పి తోడ్కొనివచ్చి పుణ్యముగట్టుకొన్నాడు.

మాంత్రికుడు:—సరే! ఎట్లో యొకలాగు జరిగినది. ఇంక చేయవలసిన విధానము వినండి. ఇంటిలో కలశము పెట్టవలయును. దానికి ముందుగానే రాత్రి కాలమున గ్రామపాలిమేరయొద్ద యొక పనిచేయవలయును. ఆపనిని చేసినచో సొత్తులీ గ్రామములో యున్నదియు, మఱి యే గ్రామమునకు కొనిపోబడినదియుం దెలియును. కలశపూజవలన సొత్తులు కొనిపోయిన మనుష్యుడు స్వప్నముగా తెలియును. ఇట్లు రెండువిధముల జేసినచో మీ సొత్తులు మీకువచ్చును.

ఇంటివాడు మాంత్రికుఁ డిట్లు చెప్పగానే యపుడే తనసొత్తులు వచ్చినట్లు తలంచి మహానంతోషముతో యతనిఁజూచి “ఏమిచేసినను మీరయ్యే! దేవునివలెనమ్మినాము. ఇంక కావలసినవానింజెప్పండి” అనును.

మాంత్రి:—ఆకును గంటముందెమ్మువ్రాసెరను. వెలుపటిచేయుపనికి కొంచెమధికముగా సెలవగును. ఇట్లుకర్చుపెట్టించుట నాకు బాత్తుగా యిష్టములేదు. ఏమిచేయవచ్చును? విధిలేకయున్నది. ఇదంతయు మీనేరమే!

ఇంటివాడు:—కానిండు. ఎంతకరై చ్చిననునగును, వని నెరవేరినచాలును. పిలుచుకొనివచ్చినవాడు:—మీయద్భవము మంచిది. ఇంకను సందేహమా. మీసొమ్ము మీకువచ్చినట్లే! త్వరితముగా, తాటాకును గంటముందెచ్చియివ్వండి.

ఇంటివాడు ఆకునుగంటమునుం దెచ్చియిచ్చును. మాంత్రికుఁ డు ఇంటిలోకలశము పెట్టుటకుగా పూజసామానులును, పొలిమేరచెంత చేయుపనికిని రెండువట్టిలునాయును. మొదటిదగుపూజపట్టికలోసామానులు యిరువదియాపాయలకు తక్కువవెలలోయుండవు. రెండవపట్టిలో నైతేనో, భేతాళకుట్టిశాతాక్షరహములకు కుంభముపోసి యూహుతి యొసంగుటకుగా యీక్రిందవివరించినలాగున వ్రాసియొసంగును. అవి యేవనగా—

మాంత్రికుఁడు వ్రాసిన రెండవపట్టి.

కుంభమునకు మేలైనప్రాతబియ్యము	40 శేరులు.
పప్పుచేయుటకు మంచిపెనలు	4 శేరులు.
బెల్లము-పానకమునకుగా	2 వీసెలు.
తమలపాకులు	1 కట్ట.
మంచివక్కలు	10 పలాలు.
కూరగాయలు	2 వీసెలు.
ఉప్పు	2 శేరులు.
మిరపకాయలు	1 వీసె.
చింతపండు	2 వీసెలు.
ఆవాలు	10 పలాలు.

మిరియాలు	5 పలాలు.
కర్పూరము	1 పలము.
సాంబ్రాణిపత్తులు	$\frac{1}{2}$ పలము.
నిమ్మకాయలు	1 వంద.
సాగాయి	10 డ్రాములు.
ధోవతులచాపులు	1 జత.
నల్లనివెండ్రుకలమేకలు	1 జత.
తెల్లకోడిపెట్టులు	1 జత.
కోడిగ్రుడ్లు	$\frac{1}{2}$ వంద.
నేయి దీపమునకు	$\frac{1}{2}$ వీసె.
నూనె దీపమునకు	1 వీసె.

మఱియుం జిల్లరపన్ను లవియవియుంగొన్ని ఇట్లు వ్రాసి నుమూరు యేబదియిరువదిరూపాయలకు తక్కువలేకుండునట్లు పట్టియిచ్చును. అదిచూచి యింటియజమానుఁ డేమియుంబలుకజాలక యాప్రకారము తెచ్చుట కొప్పుకొనును. మాంత్రికునిఁబిలుచుకొని వచ్చినవాఁడు, 'నేడు సాయంత్రమునకే యన్నియు సిద్ధముచేయండి. ఈరాత్రికేపనినారంభించుటమంచిది వృథాకాలహరణముచేయవలదు ఈయననిలుచుటకష్టము. వెళ్లెనేని మనకు మరలదొరుకుటకల్ల' యనిఁజెప్పి ఇంటివానిని తొండిఱ పెట్టును. ఇంతలో మఱియొకమనుష్యుఁడు వారియింటికివచ్చును. అతఁడు క్రొత్తవాఁడగుటచే యింటివారు వానివంక నట్టెచూచుచు "యితఁడెవఁడు? ఎక్కడనుండివచ్చెను? ఇచ్చటనేమిపని?" యని యాలోజించుచుండుదురు. అతనినిచూడగానే మాంత్రికుఁడు, మొగముచిట్టించుకొని, తనకుసంబంధించిన మనుష్యుఁడని యతరులకు నృప్తమగునట్లుగా "ఏమీ? ఏలవచ్చినావు? నేనిచ్చోటనుండ్డడమెట్లు తెలునుకొంటివి?" యని యడుగును. క్రొత్తవాఁడు మారుబలుకక పైఁగఁజేసి యేమోరహస్యముచెప్పెడివానివలె కొంచెము యెడముగాబిలిచి మాంత్రికునిచెవిలో నేదియో గుసగుసబలుకును. మాంత్రికుడందలివిశేషమును గ్రహించినవానివలె, వెల్లబాటుజెందినలాగున నభినయించి, యట్టె యాలోజించును.

క్రొత్తవాఁడు:—ఆలోజించి లాభములేదు. రాకతప్పదు. ఇప్పుడారూ

పాయలను వారికిచ్చెల్లింపనిచో, వరపునక్కదు. ఊహునువెదకుచు తిరిగితిరిగి నాకాళ్లుబాబ్బలెత్తినవి. ఎట్లో విచారించుచు వచ్చికున్నాను. నాలుగుదినములకుముందే వంపునట్టుచెప్పి వచ్చినావట. వారికత్వవసరమట. వారుచేయుచున్న తొందఱ చెప్పితీరదు నీవువచ్చి మఱియెచ్చటనైనను బదులుగానైనను తీసియిచ్చిరావలయును వారు నేటిసాయంత్రమే ప్రయాణమై పోయెదరట.

మాంత్రికుడు:—ఓహో! బేను! నేను చెప్పినచ్చినదిజమీ! ఆమాటయే జ్ఞాపకములేదు మఱచినాను. వారికార్యమున కాటంకము చేయుట మర్యాదకాదు. మరియుదమాట యెట్లుండినను అక్కఱపనియైయున్నది. ఇప్పుడెట్లు?

క్రొత్తవాడు:—పోదమురమ్ము. నీవువచ్చినచో యెచ్చటనైననుం దొరుకును. ఈయక్కఱమయములో వారికిచ్చిపంపితిమేని, మనము పిమ్మట నమాళించుకొనవచ్చును. మనకుఇవ్వలసినవాగు నయితమొకరైన నివ్వకున్నారు.

మాంత్రికుడు:—అయ్యో! ఇదియునుపుడే తటస్థించినదా? ఏమిచేయవచ్చును? ఇచ్చట, పాపము వీరిదొక గొప్పనినిపెట్టుకొన్నాను. నన్నునమ్నియున్నాగు. సామానులుకూడా తేబోవుచున్నారు. ఈరెండురోజులు ఇచ్చియెవల నేనువచ్చుటకు వీలుండును. నీవు వారిని సమాధానపెట్టివంపజాలవా?

క్రొత్తవాడు:—బాగానేయున్నది. అక్కఱపనికివా రడగుచుండగా సమాధానపెట్టడమెట్లు? నావలన నగునట్లుండిన నేనితడూరమేలరావలసియుండును? ఈమాటలేలగాని ప్రయాణముగమ్ము. మఱియొక నాడువచ్చి ఇచ్చటవనులు చూచుకొనవచ్చును మునిగిపోయిన దేమియునులేదు.

మాంత్రికుడు:—దేమియుం బలుకజాలక తత్తఱపడుచున్నవానివలె కనుపట్టును. వారిప్రసంగమును వినుచున్నయింటివారు. మాంత్రికుడా మనుష్యునివెంట పోవునేమోయనియు, పోయినయెడల తమయత్నమునకు భంగముకలుగుననియు దలంచి దిగులొందుచుండుదురు. మాంత్రికుడు కొంచెముతడవట్టెయోజించి ఇంటివానితో “ఇతడు నామే

నట్లును నాకొకటై వెరకును చాలాకష్టపడివచ్చినాడు. నేను మాబంధువులొకరియొద్ద నొకయవనరమైననుకలిగి నూరురూపాయలు బతులు పుచ్చుకొనియుంటిని. అరూపాయలు వారు పెండ్లికార్యమునకు పెట్టుకొనియుండిరి. కార్యమున కభ్యంతరములేక యిచ్చునట్లు నమ్మకముగా డెప్పి తీసుకొన్నాను. రే.టిదినము పెండ్లిముహూర్తమనియు, బయలుదేరిపోవలయుననియు, రూపాయలు కావలయుననియు తొందఱ పెట్టుచున్నారట. నమ్మించితిమిగాని వారికి వనికి భంగముకలిగించుట నాస్యముకాదు. ఇచ్చియే తీరవలయును. ఏమి చేయవచ్చును? అనందస్థము తట స్తించినది. కాబట్టి నే నితనివెంటపోయి మఱి యెవ్వరినైనను యడిగి తీసుకొని వారికొసంగి పంపవలసినది యగత్యముగాయున్నది. నేను చెప్పక మేమనగా, ఇప్పుడీ ప్రయత్నమును మానండి. ఊరికిపోయి వసులు చూచుకొని మఱియొక నాడువచ్చి నాచేతనయినసహాయముజేసెద. ఆలస్యమగుటవలన ఈపనిని సాధించుట కష్టతరము. ఏమైనను నాటంకము కలిగినపు డేమిచేయుదము? నేనుప్రయాణమైపోయెద" నని చెప్పును. ఇంటివాడేమియుందోచక గుటకలుమ్రొంగుచు కళాహీనమైనముఖముతో చూచుచుండును. మాంత్రికుఁ డచటికి తన్నులిలుచుకొని వచ్చినవానింజూచి 'అబ్బా! మీయింటిపనినయితము నేనుమరలవచ్చినపుడేచూచెదను. నీయొద్దనైననుతీసి యీయవనరమున కితనిచేతనిచ్చిపంపి, పిదప సమాళించుకొననిచ్చునని తలంచినను అదికానేరదు నీయూరిచ్చటికి చాలాదూరము. పాపము నీవెట్టివ్వగలవు? కానిండు మరియొకసారి వచ్చెదననును అప్పుడు వాడుదిగులొందినట్లు గాముఖమునాంబులు కనవరచి మారువలుకక తటాలునలేచి యీయింటి వానికిస్నేహజేసి వాకిటికి పిలుచుకొనిపోయి 'చూచితివా! పిడుగువడినట్లుగా వీడొక్కరువచ్చినాడు. అనుకొనినవనిజరుగునుగదాయని సంతోషించితిమి. ఇప్పుడు మాంత్రికుఁడు పోయితివలయుననుచున్నాడు. ఈసమయములోవిడిచితిమేనియింక మరల నితఁడువచ్చుటయుం జేయుటయు నమృతగీనమాటకాదు. ఎంతోప్రయాసనొంది యిప్పుడు పిలుచుకొనివచ్చుటకే విశ్వప్రయత్నము చేసినాను. ఇతనినికనిపట్టుట మహాకష్టము. ఈనిన మిచటనుండిన రేపుకాశిలోయుంటాడు. చవలచిత్తుఁడు. ఇటువంటివాఁడు మనకు మఱియొకఁడు దొరకబోడు. ఇతనివలన మనకు దృఢముగా కార్య మనుకూల

మకుట నెటింగియే నేనింత ప్రయాసవడి పిలుచుకొనివచ్చితి. ఇప్పుడుమన మిని విడిచిపెట్టకూడదు విడిచితిమా? మనసొమ్ము మనకింకరానే రాదు. కాబట్టి నేనుచెప్పడమేనగా, ఇప్పుడు నీయొద్దముండినను, లేక మఱియొకచోట తెచ్చియొనను ఇతనికిపుడక్కరకలిగిన నూతురూపాయలును నీవిమ్ము. నేనేయిచ్చివేయుదునుగాని మాయూరిదికాదు. చాల దూరముగదా! ఒకవేళ నీసంతోందర యుండినచో, మీయింట పనికాగానే యితనినిపిలుచుకొనిపోవుదునుగదా! అప్పుడు నావెంటనొకమనిషిని పంపుము. నీరూపాయలనిచ్చి పంపెదను. పనిచేసినందుకై యితనికిబహు మోసవివ్వవలసియుంటుందిగనుక నేనుదానికి జెల్లుబెట్టుకొనియెద ఇతరముగా నేమియుయోజించవలదు. వెంటనేరూపాయలునిచ్చి, ఆచచ్చిన వానినినంపివేయుము. పిమ్మట నెట్లగుకూల మో, ఆలాగుచేసుకొనవచ్చును. ఆలస్యముచేయువలదని చెప్పును. ఆమాంత్రికునివలన తమపోయినసొమ్మురాగలదని గట్టిగానమ్మియుండెడి యింటినాఁడా మనుష్యుడు ప్రోత్సహించుటవలన, నెట్లేనియు రూపాయలు తెచ్చియిచ్చి మాంత్రికుని జానివ్వక నిలువలయుననియు, ఒకవేళ యారూపాయలు మరల నివ్వకపోయినను, తమసొమ్మువచ్చినతరువాత సతనికిబహుమోసము చేయుట యొకటికలదుగదా, దానికై నంజెల్లుబెట్టవచ్చుననియు తలంచి తనతో మాట్లాడుచున్న మనుష్యునితో 'అయ్యా! మాంత్రికునివిడువడము నాకున్నా సమ్మతముగా నుండలేదు. పిమ్మట నీవునుచ్చెదనంటివి అటుల కాకపోయినను, ఇతని కీరూపాయలే బహుమతిచేసినట్లయిన నగును. నాయొద్దహాజరులో నంతమొత్తములేదు. సామానులకే కొంచెమించుమించుగా నూరురూపాయలు కావలసియున్నవి. మఱియెచ్చట నైనను, బహులుగానైనం దెచ్చియిచ్చెద నీవు మాంత్రికునకునచ్చజెప్పి నిలుచునట్లుచెప్పుము' అనును. అప్పుడామనుష్యుడు. సరే! అతనితో చెప్పదమురమ్ము. రూపాయలివ్వబూనుకొనినంతట మనకుభయమేమి? వీనికొకకేదా తానుపోదలంచివాఁడు." అని యింటివానిని మాంత్రికుని దగ్గటకు తోడ్కొనివచ్చి 'అయ్యా! మేముక యోజనజేసినాము' అనిచెప్పును.

మాంత్రి:—మీరు యోజనజేయుచునేయుంటారు. ఆలస్యమగుచున్నది. చాలాదూరముపోవలయును. ఏమో మీరు మాట్లాడు

కొనుచుండగా చెప్పిపోవలయుననియుంటిని. ఇంక నేను పోయి వచ్చెదను. మీకు భయములేదులండి.

ఆమను:—త్వరపడకండి! మీవిషయమునుగూర్చియే యాలోచనజేయుచుంటిమి. మీరుపోవడము మాకిష్టములేదు.

మాంత్రి:—అయ్యో! పోకుండినయెట్లు? నన్నుగూర్చి మీరుయోచన చేయడమెందుకు? ఆయాలోచనయేమిటిది?

ఆమను:—విశేషమేమియునుకాదు. ఇప్పుడు మీకు అగత్యముగా కావలసినరూపాయలు మేమివ్వదలంచినాము. ఆరూపాయలుయిచ్చి మీమేనల్లుని పంపివేయుడు. వచ్చిపూనినకార్యమును నెరవేర్చక మీరుపోవడము సరికాదు. మిమ్మునమ్మియున్నాము. నిలువవలయునని మాప్రార్థనము.

మాంత్రి:—అయ్యో! పాపము! వలదువలదు. ఇంతవరకును నేనేమియుంజేయలేదు. వృథా మీవలన నూఁకరూపాయలు ముందుగనే తీసుకొనుట ధర్మముకాదు. ఇటులచేయడము నాకునమ్మతముకాదు. ఈప్రయాన మీకేల? ఊరికిపోయి యెచ్చటనో యొకచోట తీసియిచ్చి వచ్చెదను.

ఇంటివాడు:—అటులగాదు. దీనివలన మాకేమియుంబ్రయానలేదు. ఎంతమాత్రమును ఈపనికాక మీరుపోకూడదు. రూపాయలు యిచ్చిపంపి మీరు నిలువవలెను. మిమ్ము మేము విడువము. కొండంతయాశపెట్టుకొనియున్నాము.

మాంత్రి:—మీరు చెప్పుచున్నారు గాని యీపని యోగ్యమని నాబుద్ధితోచలేదు ఈపని హఠాత్తుగా యడ్డమువచ్చినది. లేనిచో మీసొత్తులు రాబట్టి యివ్వకపోనేహను.

ఇంటివాడు:—మీరుచూవిషయమున నటుల భేదాభిప్రాయముపెట్టుకొనకూడదు. ఈరూపాయలు మీకుయివ్వడములో మాకేమియుంబ్రయానములేదు. మామనవివినండి!

మాంత్రికుడు విధిలేక యొప్పుకొనవలసినవానివలె తలవ్రేలవైచినట్లునటించి కొంచెమాలోజించి తనమేనల్లునివంకజూచి “ఏమిరా! మీరు నన్ను వదలననుచున్నారు. పాపము! చాలాప్రయత్నముచేసి నారు. గొప్పపని. నన్నునమ్మినాగు విడిచిరావడము నాకున్నూ నమ్మత

ముగా నుండలేదుగాని విధిలేకరాదలంచినాను. ఇప్పుడు మనము పెండ్లి వాండ్రకు యివ్వవలసినరూపాయలు వీరిచ్చెదననుచున్నారు. ఇవితీసుకొనిపోయి వారికిచ్చి పంపివేయుము. ఇచ్చట పనులుచూచుకొని నేను వచ్చెద. ఇంతేగదా?' యనిచెప్పును. క్రొత్తగావచ్చినవాడు 'సరే! ఆలాగే తీసికొమ్ము. ఈతొందరలేనిచో యిప్పుడు నీవురావలసినయగత్యములేదు నీపనులుచూచుకొని రావచ్చును. నేనుపోయెద'నిచెప్పును. మాంత్రికుడింటివానితో 'అయ్యాసరే! రూపాయలుయివ్వండి మీరు చాలాప్రార్థించుచున్నారు. పాపము! మీపనినెరవేర్చియే పోయెదను. రూపాయలకు భయపడవలదు. నాలుగురోజులు నిదానించినచో మీ రూపాయలు మీకు తెచ్చియిచ్చివేసెద'ననును. ఇంటివాడు. ఆమాట లిప్పుడేల? మీరుయిచ్చితీయవలయునని యిప్పు డెవరు నిర్బంధముచేసిరి. ఇదిగో! తెచ్చెదననిచెప్పి తనయొద్దలేకున్నను, భార్యమెడలోయున్న యేదోయొకనగను గొనిపోయి యవసరమునుబట్టి అడిగినంత వడ్డికొచ్చునట్లు ఒప్పుకొని కుదవబెట్టి నూలురూపాయలుండెచ్చి మాంత్రికునిచేత కొచ్చును. అతఁడారూపాయలను వారియెదుటనే మేనల్లనిచేతయిచ్చి "ఇంక శీఘ్రముగాపో! సమయానకు మనకిచ్చినారు. వారిడబ్బువారికి చెల్లించివేయుము. ఈపనులన్నియుంజూచుకొని నేనువారముదినములలో యూరుచేరెద. తడవుచేయక పో'మ్మునును. వాడారూపాయలు పుచ్చుకొని వడివడిగా యచ్చటనుండి కదిలిపోవును.

అంతట మాంత్రికుడు యింటివానితో "ఈపెద్ద యుపద్రవము తీతినది. ఇంక మీరుచేయవలసిన ప్రయత్నము చేయండి. నేటిరాత్రికే పని యారంభించవలయునని చెప్పును. ఇంటివాడు నానాకష్టములుం బొంది సాయంకాలమునకు మాంత్రికుడు చెప్పినప్రకార మన్నియు సిద్ధముచేయును. నాటిపగలును రాత్రియు మాంత్రికుడును వానిం దోడ్కొనివచ్చినవాడు పడ్రపోవేతముగా యచ్చటనే భోజనముచేసి, రాత్రి ప్రొద్దుపోయినతరువాత పాలిమేరయొద్ద చేయవలసినపనికిగా కావలసిన పస్తువులన్నియు నెత్తించుకొని రహస్యముగా బయలుదేరిపోయి గ్రామ యెల్లయొద్దబెట్టించి "ఇంకమీరుపోండు. ఎవ్వరను నుండకూడదు. ఇచ్చటచేయుపనిని చూచినచో ప్రాణహాని సంభవించుననిపంపి వేయును. మాంత్రికునిం దెచ్చినవాడు అచ్చట నెవ్వరిని నిలువనీయక

వెంటబెట్టుకొనివచ్చి గ్రామములో ప్రవేశించును. వేగుబామునకు మాం
త్రికుఁడు తడిబట్టలతోడను, కుంకుమబొట్లతోడనువచ్చి యిల్లుచేరి యిం
టివానింజూచి “ఓయబ్బా! ఎన్నిచోట్లనో పనిచేసితినిగాని యింతకష్ట
పడి యెఱుగను. దినములుజరిగినందున నింతప్రయాసపడవలసివచ్చినది.
అయినను సాధించి తెలుసుకొన్నాను. ఇప్పటికి మీసాత్తులెవ్వియు యె
ల్లదాఁటి పోలేదు. అన్నియు ఈగ్రామములోనే యున్నవి. ఇంకఫరవా
లేదు. రేపు కలశముపెట్టి, సొమ్ములుండుచోటును, వానిని దొంగి
లించినవానిని కనిపట్టెదను.” అనిచెప్పును. ఇంటివాఁడు చాలా సంతో
షముతో “ఏమిచేసినను మీదయ్యే! నమ్మియున్నాము. మీరుమా
సాలిటికి దేవుఁడనియే మాతలంపు” అనిచెప్పి కట్టుటకుపాడిఫోవతులు
యిచ్చి పడక నమస్కును. వాఁడు హాయిగాపరుండి నిద్రించి మఱునా
డు కలశస్థాపనకు ప్రభాత్మించి, యొకగది శుభ్రముగా శుద్ధిచేయించి
యందొక యోర పీటపై కలశముపెట్టి మావిడియాకులు పెంకాయయు
దానిపైనుంచి, పూవులు పత్రి గంధాక్షతులు మొదలైనవానిచే యలం
కరించి పూజ చేసి, ధూపదీపములొనంగి, వారు చేసియుంచిన భక్ష్య
ములును, పలురకముల వండ్లును నైవేద్యముచేసి, కర్పూరహారతి నమ
ర్పించి తాంబూలముపెట్టి యింటివానింజూచి “ఓహో! అన్నియునరి
గానే చేసితివిగాని దక్షిణపెట్టలేదే! ఏమి? మఱచితివా? కలశముపెట్టి
నచో మామూలు దక్షిణ పదిహాపాయలు. ఇదివరకు యిరువది పెట్టిం
చుచుంటిని గాని కొందఱు పేదవాండ్లు యివ్వలేరని సగముతగ్గించి
ఈవాడుక నేర్పఱచినాను. శీఘ్రము తెచ్చి పెట్టుము” అనును. తనయొ
ద్దనుండిన డబ్బంతయుకర్చుపడి చేత కాపైసలేకున్న యాయింటివాఁడు
దక్షిణ పదిహాపాయలు కావలయు ననుటను వినగానే దిగ్గులొంది “అ
య్యా! దేవుడా! ఇంకనేమిగతి ఎవరిచెంతకు బోయిన నెవ్వరిచ్చెద
రు? ఇవ్వకున్నచో యితఁడు పనిచేయునట్లుండలేదే!” యని తత్తఱప
డుచు బిరబిర మరల నేదో యొకవస్తువుంగొనిపోయి కుడువపెట్టి రూపా
యలుతెచ్చి దక్షిణపెట్టును. అంతట మాంత్రికుఁడు పూజముగించి, ఇం
టివానితో “అయ్యా! దీనికనిచెప్పక, దేవుఁడిపూజజరుగుచున్నది. తాం
బూలమును పుచ్చుకొని పోదురు చనుదెం”డని యూరిలో పడుగురినిం
బిలిచి తొడ్కొనిరమ్ము. మఱి యెనిరైన నిచ్చటివారుగాకున్నను, కను

పడినచో వారినిసయితము రమ్మనుము. ఎవరి దొంగతనములో సంబంధముగలిగియుండుదురో తెలుసుకొనవలయును. ఒకనినైనను విడువకూడదు. త్వరితముగా తోడ్కొనిరమ్మని చెప్పును అతడు పోయి యారిలో యందఱింబిలిచి వచ్చునప్పుడు వీధిలో యెదురుపడిన క్రొత్తవాఁడైన యువకు నొకనిగని “అయ్యా! రమ్మ. మాయింటపూజజరుగుచున్నది. తాంబూలము పుచ్చుకొని పోవుదువుగాక” యని వాఁడుతానవసరముగా పోవలయునని చెప్పినను, విడువక బతిమాలి వెంటబెట్టుకొని వచ్చును. గ్రామస్థులును, “ఎవఁడో మాంత్రికుఁడువచ్చి ఫలానివారియింట బోయినసొమ్ములను తెప్పించియివ్వనున్నాడట. ఆవంతయెట్లో చూచి వత్తముగాక” యని యందఱును వచ్చిచేరి మాంత్రికుఁడు చేసియున్న యాడంబరమును చూచి యాశ్చర్యముఁ జెందుచుండుదురు. వాఁడెదియో మంత్రించు చున్నవానివలె కొంతతడవు కండ్లుమూసుకొని పెదవులు గదల్చుచు, గొణుగుచు గూర్చుండియుండి పిమ్మట కనులుదెరచి, వచ్చియున్న వారినందఱిం జూచి, ఏమో తెలుసుకొనినవానివలె నభినయింపుచుం దలయూచి యింటితో “ఏమయ్యా! మీసగలు దొంగిలించిన మనుష్యునిం దెలుసుకొంటిని. అయినను, తెలిసియే తెలియకనో తప్పుచేసినవానిని త్వరపడి బయలుపరచుట మంచిదికాదు. నేటిరాత్రికా నగలు తెచ్చి యితిరులకు తెలియక నాచేత యిచ్చినయెడల నేను దొంగను బయలుపరచుట లేదు. ఆలాగు యీరాత్రికి జరుగనిచో రేపటిదినము మనుష్యుని చెప్పడమేగాక నగలుండుచోటును సయితము చెప్పివేసెద. మొదటనే యవమానము చేయుట మౌకు న్యాయము కాదు. “ఇతనికెట్లు తెలిసినది? ఊరక నె భయపెట్టుటకు తలంచి యిటులచెప్పుచున్నాడు. నిజముగా దొంగయు, సొత్తులును నితఁడు కనుగొన్నాడా? ఇదియంతయు వట్టిమోసపు మాటలు” అని మీరందఱును నాలోజింతురు. నేనటువంటి మోసపు మాటలు పలుకువాడను కాను. మోసగాఁడను కాను. స్పష్టముగా యెఱింగియే చెప్పుచున్నాను. గొని పోయిన వానియందలి దయతో, యవమాన పరచరాదని నేనిపుడే చెప్పుకున్నాడను. ఆవిషయమును నేనెట్లు తెలిసికొంటినో, యాశక్తి నాకుఁగలదో లేదో మీకందఱకును స్పష్టమగుటకుగా యిప్పుడు మీకొక దృష్టాంతమును చూపెద. అదికనుగొని, యటులనే నేను తెలిసికొంటినని

మీరు తలంపవచ్చును. “దొంగను తెలుసుకొన్నంతట నెవడో చెప్పక దాచనేమిటికి? ఏమిదాక్షిణ్యము?” అని కొందఱు తలంపవచ్చును. కొందఱు తెలివితక్కువచే నయితము ఏదో యొక కారణమున దొంగి లింతురు. అటువంటివారు పిమ్మట తాముచేసినపని తప్పుగా యె టింగి శశాస్త్రాపముచెంది, తామూ విషయమును బయలుచేసిన శిక్షాపాత్రుల ముందునుని వెఱచి మున్నకుండదురు అటువంటివారిని బయలుపరచకూడదు “ఈదొంగతనముజేసినవా రటువంటివారేనా?” యనినచో, యావిచార మనావశ్యకము. “మొదటనే దొంగను బయలు పరచి యవమానించవలదు. దొంగలలో యవమానింప తగినవ రు ను కూడనివాడగున సయిత ముండుదురు. కాబట్టి త్వరపడక, వారిని తెలిసికొన్నవిధము వారికితోచునట్లుచేసి, దానికిని లోబడనిచో బయ లుపరచవలసినదని నూకు గురువాజ్ఞ చేసియున్నాడు. కాన ఈదినము చెప్పక రేపుచెప్పెదను నేను తెలిసికొంటిననుటకు పయినచెప్పినట్లు దృ ష్టాంతమునుచూడుండు. ఎట్లనగా, ఇచ్చటవచ్చియున్నవారిలో నెవఁ డైన నొకయ దొంగరమును నాచేతనొసంగుఁడు. దానినినేనీకలశమునొద్ద నుంచి వెలుపటికిదూరముగాపోయెద. అంతట నెవడోయొకఁడా యుంగ రమ, గతీసి దాచుకొని నన్నుపిలువవలసినది. నేనువచ్చి యందఱిచేతను, అతఁ డలిచ్చెదను. అవి యొకరొకరుగావచ్చి కలశముపై వేయవలసినది. అందఱును వేసియైనంతట యుంగరముతీసిపెట్టుకొనియున్నవాఁడు ఫలా నివాడని కనబరచెదను. అటులనే పోయి సొత్తలం దెలిసికొంటినని మీ కవుడు దృఢముగాతోచును” అనిచెప్పను. వచ్చియున్నవారాశ్చర్యపడి ‘అదిగొప్పవిషయమే! అదిచూడవలయు’ ననిచెప్పదురు. వారిలో యె వఁడోయొకఁడు తనవ్రేలియుంగరముఁదీసి మాంత్రికునిచేతనొసంగును. వాఁడు దానినికలశముదగ్గఱ మంత్రించిపెట్టి ఇంక నేను బయటపోయెద మీలో నెవఁడో యొకఁడుంగరమునుతీసి రహస్యముగా దాచిపెట్టుకొని నన్నుపిలువ్రుండని చెప్పి ఇంటివెలుపటికిపోయి వీధిలో కొంతదూరమున నిలిచియుండును. ఇంతలో నచ్చటివారిలో నొకఁడాయుంగరముఁదీసి దాచుకొని యెటుగనట్టుండును. అంతట యింటివాఁడు మాంత్రికుఁ డిలువగా నతఁడులోపలికివచ్చి యెవ్వరితోడను నేమియుంబలుకక యం దఱిచేతను కొంచెముకొంచెముతలిచ్చును. ఒకఁడొకడుగావచ్చివారం

దరును నవి కలశముపై వేసి తొలగియుండుదురు. అందఱును వేసి కాగా నే, మాంత్రికుడు, రెండునిమిషములుకండ్లుమూసుకొని ధ్యానించుచున్నవానివలెకూర్చుండి పిన్నుట లేచివచ్చి యాసమూహములో నిలిచి యున్నయుంగరముదాచుకొనిన మనుష్యునియొద్ద గుఱుతుగావచ్చి 'నేను కలశముదగ్గఱ పెట్టి నయుంగరమునిశ్చయము తీసుకొన్నాఁడు. అనియిప్పుడిత నియొద్దనున్నది' యనిచెప్పును. ఇతఁడే యుంగరముతీసినవాడని యందఱు నెఱుంగుదురుగాన, మాంత్రికుడతనిం దెలిసికొన్నందుకు మిక్కిలి యాశ్చర్యముఁజెంది 'ఓయబ్బా! ఇతఁడు సామాన్యుఁడుకాదు. పోయిన నగలును, దొంగయును, నిశానికన్పప్తముగా తెలిసియుండడమునత్యమే కాని పాణ్డుగా'దనియెంచి మెచ్చి వానిని స్తోత్రముజేయుదురు. పిన్నుట మాంత్రికుడు "నేటిరాత్రికి నేను యింటివెలుపల పరుండియుండెద. కొనిపోయినవారు సొత్తులను రహస్యముగా తెచ్చి నాచేతయిచ్చిరేని, నేను వారిట్టివారని తెలుపుటలేదు. లేనిచో రేపు బయలుచేసి పోలీసు వారి యధీనముచేసి యల్లాడించినగలుతీసికొనునట్లుచేసెదను. ఇంకమీ అందరును పోవచ్చు"ననిచెప్పును. ఇంటివాఁడు మాంత్రికునిమహిమకు మెచ్చుకొని యతనిమూలమున తమసొమ్ము తప్పకరాగలదని మునుపటి కంటె నెక్కుడునమ్మకమును, నతనియందు గౌరవమునుంగలవాఁడై వచ్చినవారికందఱకును తాంబూములిచ్చి పంపివేసి మహాసంతోష ముతోయుండును. ఆదినము మాంత్రికునకు విందుజరుగును.

తానుచెప్పినట్లే యతఁడు యింటివెలుపట పంచము వేసుకొని యొంటరిగా పడుకొనియుండును. దొంగిలించినవాఁడు కొంచెము పిరికిగుండెగలవాఁడుగా యుండినచో "మాంత్రికుడు తెలిసికొన్నాడు. రేపుబయలుపరచినచో యువద్రవము తటస్థించు"నని వెఱిగొంది యందఱును నిద్రించుచున్న సమయమున కొనిపోయిననగలు మూటగట్టి మెల్లగాతీసికొనివచ్చి మాంత్రికుని పడకపై పడవేసిపోవును. దానికి గానే కనిపెట్టుకొనియున్న మాంత్రికుడు నిద్రపోవుచున్న వానివలె యుండి ఆమనుష్యుడుపోయినంతట మూటతీసుకొని యచటలేచివచ్చుటకనువుగా తామేర్పఱచుకొనిన సంకేతచూరము పడుకొనియున్నతన సంగడికానిని మెల్లగాతట్టి మేల్కొలిపి వానివెంటబెట్టుకొని వెడలిపోవును. దొంగిలించినవాఁడు ధైర్యశాలిగాయుండి యాద్రవకారము కొని

పోయినసాము నొకవేళ తెచ్చియివ్వకపోయినను తత్పూర్వము లభించి నంతటితోనే తృప్తిపొంది వారిపోవుదురు. ఎల్లపొలములో నేమోచేయు వలయునని కొనిపోయిన సామానులన్నియు నెట్లుపోయినవి? నందఱు నటించి వచ్చినతరువాత యామామకాండ జతలోచేసినవారు కని పెట్టుకొనియుండి వానియొద్దకువచ్చి యావస్తువులన్నియు మూటగట్టు కొని చనితేతస్థానమునకుఁ గొనిపోయి పెట్టియుందురు. మొట్టమొదట వానిదోడ్కొనివచ్చినవాఁడును, మేనల్లునివరునగల్పించుకొని యాసా యలడుగవచ్చినవాఁడును, పొలిమేరయొద్దకుండిసామానులుకొనిపోయి నవాడును, కలశముమీదయక్షతలువేయునపుడు ఇంటివాడవీధినిపోవు చుండగాచూచి పిలుచుకొనివచ్చిన యవకుడును, అందఱునుమాంత్రి కుని జట్టులోనివారలేకాని యన్యులుకారు. ఉంగరమును కనిపట్టిచెప్పిన దెట్లనగా, మొదటనేవారుచేయవలసినపనులన్నియు నేర్పాటుచేసుకొని యుండుదురు గాన వారిలోయొకడు సమయము తెలుసుకొని తానెచ్చట నుండియో పోవుచున్నవానివలె కలశముపెట్టించిన వానికెదురుగా వచ్చును. వీధిలో కనుపడినవారినందఱిం దోడ్కొనిరమ్మని మాంత్రి కుండు చెప్పియుండునుగాన వాడామనుష్యుని బతిమాలి పిలుచుకొని వచ్చును. ఇతఁడు తాను మాంత్రికునకు సంబంధించినవాఁడుగా తోఁచకుండువిధంబున నటించుచు గ్రామస్థులతోచేరి యావంతను చూడ గోరినట్లు వారియొద్దనేయుండును. ఉంగరము దాచుకొన్నంతట మాంత్రికుఁ డంపటికిని యక్షతలిచ్చి యొకరొకరుగావచ్చి కలశముమీదవే యుండనిచెప్పును. అచ్చటనుండి యుంగరము తీసినవాఁడు ఫలానివాఁడని తెలుసుకొనియున్న యాక్రొత్తవాఁడు జాగ్రత్తగాయుండి, ఉంగరమును దాచుకొనినవాఁడుపోయి కలశముమీద యక్షతలువేయ గానే వాని తరువాత తానుపోయి వేసివచ్చును తన యిలాకావాఁడెపుడువచ్చి యక్షతలువేయునో యంతకుముందువచ్చి వేసిపోయిన వాఁడు వస్తువునుతీసి దాచి పెట్టుకొన్నవాఁడని మాంత్రికుఁడు తెలుసుకొనును. ఇది వారేర్పాటుచుకొనియుండు మర్నమైనసంకేతము. కావున తప్పిపోవక యామనుష్యుఁడు వస్తువు దాచినవాడు వేసినతోడనే తానువేయును. ఆమనుష్యుని గుఱుతుపట్టియుండి అందఱును వేసియై నంతట దాచినవానిని మాంత్రికుఁడు ఫలానివాఁడని చెప్పును. అంద

ఋను ఆశ్చర్యము చెందుదురు. ఇప్పుడును క్రొత్తవాడైన యువకుఁ డ్వధముగా జేయుటకేసచ్చి తను చేయవలసినపనిని నెరవేర్చి మరల నచట నిలువక వెడలిపోయెను. మాంత్రికుఁ డుంగరము తీసిన వానిం జెప్పగానే యింటివానికి తననగలు సయితము మాంత్రికుడు తెలిసికొ న్నాడనియు, తప్పక తెప్పించుననియు నమ్మియుండును. అమోసగాం ద్రులో లోపల పడుకొనియున్నవాఁడు యింటివారు నిద్రించుచుండు సమయములో తనకు లభించిన పాత్రములు మొదలైన సామానులను జాగ్రత్తగా మూటగట్టుకొని మాంత్రికుఁడుగా యున్నవాఁడు పిలువ గానే యామూట నెత్తుకొని వానితోకూడి పొలిపోవును. ఇంక చెప్పవలసినది యేమిగలదు? తెల్లవారినంతట యింటివాఁడా మాంత్రి కుడుగాని, వానిం బిలుచుకొనిపెచ్చిన వాఁడుగాని కనుపడక పోవుటం జూచి బహిఃప్రదేశమునకు వెళ్ళియుండుచేమో యని తలంచుచుండు నుగాని వాకెంత తడవునకు రాకపోవుటవలన సంజేహముచెంది నెదు కనారంభించును. ఇంతలో యింటిలోనివారు, పాత్రలు మొదలైనసా మానులు కనుపడలేదని గోలపెట్టుదురు అమోసగాండ్రు జాడయైనం గనుగొనజాలక వారు జగజ్జాలగాండ్రునైయు, యేమరించి తనయొద్ద డబ్బును యింటిలోని సామానులను సంగ్రహించుకొని పోయినార నియునమ్మి తామామర్నాథులచే మోసబోయినామనియు నిర్భయించు కొని, “సొమ్ములు దొంగలు గొనిపోయినది కాలక దాఃకివడ్డిగా చేతు లార డబ్బుదారబోసుగొంటిమిగదా” యనియల్లాడుదురు. సగలమూట సయితము వారికిచిక్కినది యింటివారికి తెలియనే తెలియదు.

ఆతంత్రగాండ్రు యీప్రకారముచేసి సంపాదించి గొనిపోయి నడబ్బును, నగలను, సామానులును, సంకేతస్థానమున జేప్పుకొని భాగ ములుపంచి వుచ్చుకొని మరల నేదేనియు పొలుపంటిపనిచూచుకువర కును, భోజనసెలవులకును, సారాయి కల్లుద్రాగుటకును, తమ యింపు డుగతైల కిచ్చుటకును, వినియోగించుచు, క్రొత్తవ్యాపారమునకై య చట నచటందిరిగి విచారించుచుండుదురు. ఎచ్చటనైన నేదైన నిలు వంటి సందర్భము జరిగినట్లు వారిలోయెవడు తెలుసుకొనివచ్చినను, అం దఋనుచేరి యోజించి యున్నప్పుడు సటింపదగినరీతిగా వేషములు వేసిపోయి మోసము చేయుచుండుదురు. పోలీసులతో చెప్పినను, వారి

వేషభాషలు మొదట నుండినట్లుగాక మాటుబాటుగా నటించుటఁ బట్టి కనుగొనుటకష్టము. సాధ్యమేకాదు. లోకుల నివ్వధముగా మోసముచేసి దయాదాక్షిణ్యములులేక తమ సుఖమునే సుఖముగాయెంచి డబ్బునుసంపాదించి దుర్వ్యయముఁ జేయుచుండెడి యీపాపాత్ములకు భగవంతుఁ డెట్టిశిక్ష విధించునో తెలిసినదికాదు. మనదేశమున పెక్కండు పనిపాటులుచేసి సంపాదించుట కొల్లక సోమరులై యిటువంటిదుష్కార్యములు చేయుచుండుట మిక్కిలి శోచనీయము. అన్యాయమడుగంటినపుడే దేశము ఖేమమొందును.

గీ. మంత్రవేత్తను నేచునా శ్రమహిమవలన
దొంగ కొనిపోయినట్టిసా శ్రత్తులనుమీకు
లభ్యవరచెదననిడబ్బు శ్రలాగుకొందు
రజ్జులనుమోసగించిదు శ్రరాత్ములవని.

నగలు చేయువారు మోసము.

ఎవరైనను నేదేనియు సొమ్ముచేయించుటకుదలంచి బంగారము తీసుకొనిపోయి యిచ్చి యేబంగారువని చేయువానినైనా తాముకోరిన నగను చేసియివ్వవలసినదిగా చెప్పినయెడల మంచిదని యాబంగారు నొరసిచూచి, యదియెక్కువవన్నెకలదైయుండినను, 'అబ్బే! ఇదిచాలామట్టపుబంగారే! దీనినిపెట్టి నగచేయడమువలన ప్రయోజనమేమి? వృథాకూలినష్టము. సొమ్ము నాణెముగాయుండదు. ఇట్టిదానితో చేసి ఇచ్చినచో మాపేరుచెడిపోవును. మఱియెక్కడనైనా చేయించుకొనండి. లేదా? వీనిలో నగమునవరబంగారుకలిపి చేయుమనినచో చేసెదను. ఎట్లును బంగారమును చేర్చియేతీరవలయును. ఏలననగా యిదిచాలదు. అటులకలుపునది నవరబంగారముగానే యున్నయెడల బాగాయుండును. మీయిష్టము. కలిగినమాటచెప్పినాను' అని యాబంగారమును యిచ్చినవారిచేత మరలయివ్వబోవును. సొమ్ము చేయింపవచ్చినవారు 'మఱియొకనియొద్దకుపోయినచు ఇటులనేకదా? చెప్పును. ఏమిలాభము?' అనియెంచి వానితో 'సొమ్ము బాగాయుండకున్న ప్రయోజనమేమి? సరే! నీయిష్టప్రకారము నవరబంగారముకలిపియేచేయుము. ఇది

యెంతయుండునో తూనికవేయుము' అనినచో 'ఇది ఇట్లేతూనికవేయ కూడదు. చాలానుష్ఠ్యకలదిగాయున్నది. కూర్చుండండి. కరగితూనికవేసే దే'నని యాబంగారమును మూసలో పెట్టి కరగనూని యుప్పుడపుడు నందలిమైలదీయువానివలె నీరుకాటుతో కలియబెట్టుచు కొంచెముకొంచెముగా కుంపటిలోవడునట్లుచేయును. పిమ్మట మూసనెత్తునపుడు తొణికించి కొంచెమునిప్పులోపోసి తిన్నగాయెత్తి కడ్డిగాబోసిచల్లార్చి త్రాసులోపెట్టి తనయిష్టప్రకారము చేసిపెట్టుకొనియుండు తూనికకట్టు వేసి తూచును. అకట్టువరహయెత్తునకు ఖండితముగాపావుయెత్తుతక్కువయైనవైయుండును. వానితోతూచునపుడు 'నగచేయించువారయిదేమి! తూనికకట్టుఎత్తుతక్కువగాయున్నట్లున్నవే!' యనినచో 'అబ్బే! అదేమిమాటండి! క్రొత్తకట్టుక్రిందటిసంవత్సరపుకట్టుగానుండినను మేమునాడము. లోకులునష్టపడుదురని ప్రతినంవత్సరమును క్రమమైన క్రొత్తకట్టు తెప్పించుచుండుదుము. మాయొద్దకువచ్చువారందఱును చాలాగొప్పవారు. ఏమాత్రము పొరబాటుకలిగినను మాకుమాటవచ్చును. దానివలన మేముజాగ్రత్తగాయుండుదుము. మీకు సందేహముగా యుండినచో దీనినికొనిపోయి వేరేయంగడిలో తూనికవేయించండి. లేనిచోమఱియొకరియొద్దనుండిత్రాసును కట్టునుకొనిరండి అట్లుచేయడముమాకునుమంచిదియే! మాజవాబుదారి తప్పిపోవును' అని చెప్పుచు. బంగారముకలవాడు 'సరే! ఆలాగైనచో తూచు'మచునుగాని వాడుతూనికవేయక 'ఏమండి! సందేహముకలిగినతరువాత త్వరపడితూనికవేయవచ్చునా? మామాటసత్యము మీబోటివారికి తెలియవలదా? మీరుక్రొత్తవారగుటచేయడుగుచున్నారగాని మాయొద్దకు వాడుకగావచ్చువారు బంగారము తెచ్చి మాచేతనొసంగి ఫలానినగను చేయవలసినదియని చెప్పిపోవుదురు. తూనికెగినక వారుచూడనేచూడరు. నగచేసియైనంట ఇంతయె తని మేముచెప్పితిమేని మాయబలుకక సంతోషముతో కూలిఇచ్చినగతీనుకొని పోవుచుండుదురు వారికి మాయుండంతటి నమ్మికయుండును. మేమన్ననో, యటువంటివారి విషయములో నించుకైనను పొరబాటు లేకుండునట్లు చేసితిచ్చుచుండుము. ఆపావపుణ్యము శాటివో మేముచెప్పినదితప్ప వారేమియునెఱుంగరు. మీరును నొకసారిచూచినచో రెండవతడవపలుకనేపలుకదు. ఈయూలో తక్కినవారు చేయు

చున్నట్లు మేముచేసినచో మామొగము నెవ్వరై నంజాతురా? న్యాయముగా ప్రవర్తించువా రమనియే యందఱును మాయొద్దకు వచ్చెదరు. సాధారణముగా బంగారపుపనిని చేసెడివారు మోసముచేయుచుండుట నిజమేగాని మేముటువంటివారముగాము. అటువంటివారివలన మాబోటి న్యాయవంతులకు నయితము పేరుచెడిపోవుచున్నది అయినను బుద్ధిమంతులు, గాడిదను, గొట్టమును నొకచోట కేట్రక ముంచిచెడుగులు తెలిసికొందురు. ఇప్పుడే మీకుదృష్టాంతమున చూపెదను. మీసంశయము తీటును' అని వారు 'పలదనులదు. తూనిక పేయుమనుచుండినను, తూచకనే తనయంగడిలో పనిచేయుచున్న పిల్లవానితో 'ఒరే ! కాళప్పా! శీఘ్రముగ పోయి, ప్రక్కయంగడిలో కీసరయుం ద్రాసునుంగొనిరమ్ము. పోయి!' యనిపంపును. సంకేతమెఱింగి మున్న యాపిన్నవాఁడు బోయి రెండుమూడు నిమిషములలో ద్రాసువగయిరాటు కొనివచ్చును. అవి ఇటువంటివారిని మోసగించుటకై పెట్టుకొనియుండునవియేకాని ఇతరముకాదు. ఇట్టివి ప్రతివానియొద్దనుండును. ఒకనియొద్ద మఱియొకఁడు తెప్పనిఁపు పు యిట్టిదానినేఇచ్చును. ఇదివారిసంకేతము. పిల్లవాఁడు తెచ్చిన కీసరయుం ద్రాసునుంజూడగానే, యవిపుచ్చుకొని యంగడివాఁడు, వచ్చినవానింజూచి 'ఏమండీ! ఇవిగో! చూడండి. మీకేబోధపడు'నని ద్రాసులో నొకవైపున తనయొద్దనుండినకట్టును, రెండవవైపున తెప్పించిన కట్టును వేసితూచును. అపుడు తెప్పించినవి ప్రతికట్టును, వానియొద్దనుండువానికంటె యెత్తుతక్కువగాయుండును. అటులతూచి చూపి, యంగడివాఁడు "చూచినారా? ఇట్టివానితోతూచి లోకులను మోసగించెదరు. మేములుచేయుము. ఇంకను రెండుచోట్లనుండి తెప్పించెదను పరీక్షచేయుండి. మీకేబోధపడును. ఇది న్యాయమునకు కాలము కాదండీ! మోసగానికే ముంచికాలము. అటువంటివారినే జనులునమ్మెదరు. వారికే జీవనముబాగుగాజరుగును ఏమయినను వారికాపాపము తప్పదు. మాకామోసములుగీసములునక్కఱలేదు. న్యాయముగా దేవుడిచ్చినదేదాలును. ఏమనియెదరు? ఈ తెప్పించినకట్టువేసి తూచమనెదరో, నాయొద్దనుండువానిని వేయుమనియెదరో, లేక మఱియొకరియొద్దనుండి ఇంకనుం దెప్పించమనియెదరో చెప్పండి' యనును. వచ్చినవాఁడు, కట్టునిట్లులో భేదముచూచి యాయంగడివాఁడు క్రమస్థుఁడుగానే

యన్నాడనియెంచి వానితో 'ఇంకనీవెచ్చటనుండియుం దెప్పించవలదు. తడవకుచున్నది నీయొద్దకుండు కట్టువేసితూచుము. నీవు న్యాయవంతుడనియేకదా! నీయొద్దకువచ్చితీసనిచెప్పును. అంగడివాడు 'బౌనండి! బ్రతుకునదనాలుగురోజులు, న్యాయముగా కాలమొగడవును మంచిపేరు సంపాదించవలయునుగాని పాడుడబ్బునకై చేయతగనిమోసములు చేసి గడించి యేరుప్రయోజనమండి! ఇదిగో! చూడండి' యని యాయన్యాయపుకట్టువేసియు గురిగింజులువేసియు నొకటిసగముగా తూచి ఇన్నిరహాలయెత్తని లెక్కచెప్పును. ఆలెక్కశుద్ధమోసము. తప్పులెక్క. వచ్చినవాడు గొంచెముగడునువాడుగాయుండి 'మీలెక్కతప్పు. సరిగాచూడండి' యనినచో మరలలెక్కవేసి 'బౌన'ను. కూడికలోపొరబాటు ఇప్పుడుసరిపోయినది. ఒకవేళ మీరుగాని నేనుగాపొరబడి లెక్కతప్పిపోయినను భయములేదు. మేముమీరుపోయినంతట మరలతూచిగాని పనికిప్రారంభింపము. అప్పుడు తెలిసికొందుము. మీరువచ్చినపుడు చెప్పుదుము. వీనికింతటికిని మీరుయోజించవలసినది లేదుగానినవరబంగారుకు రూపాయలివ్వండి యని తోచినట్లులెక్కచెప్పి రూపాయలుపుచ్చుకొని యతఃశీఘ్రముగా చేసి ఇప్పునినందుకు వారమురోజులోగా తయారుచేసి ఇచ్చునట్లుచెప్పి పంపివేయును. ఆమనుష్యునిబట్టిగానే కుంకటిచల్లార్చి యందు తానుపడునట్లుచేసి బంగారమును కరుగులోబోయునపుడు మూసలోనిలుచునట్లు చేసినబంగారమును తెచ్చినదానిలో సగమునకంటె ఎక్కువగానేనంగ్రహించును. తూచునపుడు బంగారుతెచ్చినవాడు 'అయ్యో! చాలాతగ్గిపోయినదే నేనుయిదివరలో తూచినవేయించగా చాలాఎక్కువగాయుండినది' యనినయెడల 'ఆలాగా? బౌను అప్పుడు మీరు ఉన్నదున్నట్లే తూచి కవేయించినారు. అందువలన నెక్కువయుండినది. ఇప్పుడుకరిగించి తూచుటవలన తగ్గిబోయినది. ఎందువలన? అందలివాడుమప్పు పూర్ణముగా ఎగిరిపోయి అసలుబంగారమునూ త్రనెనిలిచినది. కావున యెత్తుతగ్గినది. ఐననేమి? పరిశుద్ధముగా ఏర్పడినది.' యనినమాధానము చెప్పినంతవేయును. ఇంకసొమ్మును శీఘ్రముగాతలంచినట్లు చేసి ఇచ్చునా! అదియెక్కడమాట? ఇచ్చినబంగారమును తానుస్వంతమునకువినియోగించుకొని రేపనిమావనియు నిచ్చినవానికి వాయిదాలుచెప్పును కనీసమాటుమాసములవరకును త్రివ్వును అప్పటికి మఱియెవడైనను ఇట్టివాడందొరికిన

ఎడల వాడిచ్చినబంగారునుతీసికొని దానిలో ముక్కలు భాగము కేవలము తక్కువగాయిండుబంగారముకలిపి లోపల టంకటముబెట్టి జాగ్రత్తగా యితికి యెట్టోయొకలాగు నగను తయారుచేసి నాణెముగామెలుగుబెట్టి సొమ్ముగలవాఁడురాగానే తూరిక వేసి సరిపడునట్లు లెక్కచేయును తిరిగితిరిగి విసిగియున్న యామనుష్యుఁడు 'ఎట్టోయొకవిధముగా ఇచ్చినసొమ్ముమరలవచ్చినదిగదా! ఇదియే గొప్పయిష్టవ్యవస్థనితలంచి మారునలుకక యిచ్చినదానిని తీసుకొనును. ఇంక కూలి యెంతయనియడిగినచో 'మామూలు తెలిసియేయుండకేదా? మీయొద్ద నెక్కుడు పుచ్చుకొందు ననుకొంటిరా? ఇవ్వండి' యని యది చేయుటకు న్యాయమైనకు లి నాలుగు రూపాయలుగా యుండినను ఎనిమిదిరూపాయలకెక్కి "ఏమియున్నదండీ! ఈవ్యాపారమునలన ప్రయోజనములేదు. వేలున్న త్తిలేక బోవుటవలనను, పూర్వమునుండి పరంపరగా యీపనియే మాకు జీవనాధారముగా నుండినందువలనను, విడువజాలక చేయడమేకాని, మా బ్రతుకు బాత్తుగా జెడిపోయినది. ప్రతివాఁడును యీపనిని నేర్చుకొని జేయనారంభించినారు. కావుననే ఇట్లు స్వీకృతికి జేయవలసినవచ్చినది" యని దైన్యపుమాటలు పలుకును. అధికమైనకూలి తీసుకొనవలసినదానికి తాను తక్కువతీసుకొనబోవునట్లు వగచును. ఆమనుష్యుఁడు వానిమాటలువిని 'ఓయిబ్బా! ఇంతకూలియూ? యెక్కిడనులేదే! మొన్న మావారు వీరాచారియొద్ద ఇదేమాదిరి నగనుచేయించినారు. దానికి నాలుగురూపాయలు కూలి యతఁడు పుచ్చుకొన్నాఁడు. నీవుజెప్పడము నగకరీదుకు నచుముగాయున్నది. దీనికింటె యీనగను మీకే యిచ్చిపోవడము మేలు' అని వినుకుతో పలికినయెడల వానికి లేతమైనను మనసుకరగదు. దయాదాక్షిణ్యములులేక యేమోబోగొట్టుకొన్న వానివలె చూచుచు, 'ఏమండీ! అన్నివిషయములుం దెలిసినవారు యిట్లుచెప్పెదరు? మీకు మనుష్యుల తరాతరములు తెలియవు. కావున తోచినట్లు మాటలాడెదరు. మీవారు చేయించిన నగను తెప్పించి దానిని దీనినిం జతగాబెట్టిచూడండి. అప్పుడు మీకు తెలియును. ఆతం త్రము తెలుసుకొనుటకు మీకు సాధ్యమగునా! అందు బంగారము నాల్గింట నొకభాగమేయుంటుంది. అందుచే యతఁడు యెంతతీసుకొన్నను నష్టములేదు. అంతయు మోసమే! మేనుటులచేయము. క్రమ

ముగా చేసియిచ్చియు తక్కువకూలినే పుచ్చుకొనుచున్నాము. కావున నే మాకు పూటగడచుట కష్టముగాయున్నది. ఈచుట్టము తెలిసినవారికి మాసత్య మెఱుంగనగుచుగాని, మీకేను తెలియునండి! ఇది మోసముచేయువానికేగాని మావంటి న్యాయప్రసవర్తనగలవారికి కాలము గాదు. మీరిటుల తకరాకుచేయుదురని తోచియుండినచో మీయొద్ద యీవని పుచ్చుకొనియేయుండను. న్యాయము నెఱింగినవారుకదా యని తలంచినాను ఇది తక్కువయేకాని యెక్కుడుకూలిని యన్యాయముగా మీయొద్ద నేను తీసుకొనదలంచలేదు' అని తానుచెప్పినంతయు నివ్వవలసినదేమని పట్టుపట్టుచు. ఇంక చేయవలసినదేమి! నగ చేయించుకొనినవాఁడు 'తనలో అయ్యో! మొదటనే నిర్ధారణచేసుకొననిదోషముగదా యిది. వీనితోవాదించి ప్రయోజనములేదు. బుద్ధిలేక వీనియొద్ద యిచ్చినందుకు బాగుగా ప్రాయశ్చిత్తమైనది. ఇది స్వకృతాపహాదము. ఇచ్చితీరనలసినదేకాని తప్పదు. నష్టమైనను లాభమైనను ననుభవింపవలయు' అని విధిలేక వాఁడడిగినంతయు మారుబలుకక ఇచ్చి నగకొనిబోవును. పాపము! ఆసొమ్ము ఇంటికికొనిబోవుటకు లోపలనే, దారిలో వారువారు నాణెమునూచుచు నొకరినుండి యొకరుగైకొనుటచే, వారిచేతులుతగిలి దానికివేసినమెఱుంగుకొంచెమునుంబోయి తెల్లగా ఇత్తడివలెనగును. ఇంటికికొనిపోయిచూపినచో, స్త్రీలు దానినిచూచి వెలవెలబోయి 'నవరబంగారముగాదా? ఇట్లున్నదేమి? మనమిచ్చినది నవరకరఁగిన పరిశుద్ధమైన బంగారమైయుండగా దీనికి ఇత్తడిరూపమెట్లువచ్చినది? కంసలవాఁడు మోసముజేసినాఁడు. ఇంకేమిచేయవచ్చును? దీనినిధరించుటకన్న నూరకుండుటయేమే' అని పెట్టుకొనక యనమ్మితమును గనబరతురు. దానిని మరలజేసినవానియొద్దకు గొనిబోయి 'ఇది తెల్లగా చాలా తక్కువబంగారమువలె యున్నదేమి?' అని యడిగిన, వాఁడుకోపముతో "మంచివాడవే! చాలును బోవయ్యా! తక్కువకూలికి చేసియిచ్చినది చాలక వన్నెతక్కువ బంగారని మరల నడుగుటకు వచ్చినావు. బాగానే యున్నది. నీవుయిచ్చిన బంగారమును పెట్టి నీకు చేసియిచ్చినాము. మేము తింటిమనితలగచితివా? ఇటువంటి తగరాకువాడవని తెలిసియుంటే మేము తీసుకొనియేయుండము. బుద్ధివచ్చినది. ఎందఱికో యెన్నియో నగలుచేసి యిచ్చుచుండెదముగాని

నీవలె మమ్ము మఱియెవరు నిదినర కిటుల నాక్షేపించిగాని యడిగిగాని యెటుంగము. మోసగాండ్రైనచో మీకు తగియుండును. పొమ్ముపొమ్ము' అని నిరాకరించును. ఆనగనులెచ్చి యెట్టో యాడవారిని బతిమాలుకొని ఇచ్చిన వారు నాలుగుదినములు ధరించగానే యొక్కడి యతుకు లక్కడివీడి యనువయోగముగాయేర్పడును. మరల చేయించు కొనఁజలంచి దానిని మఱియొకనియొద్దకుం గొనిబోయి కరగించినచో వట్టిబంకముగాని బంగారుగాని, బంగారము వరహాయెత్తులో నాలుగవ వంతుప్రకారమైనను నుండదు. ఉన్నయాస్వమైనను హీనమైన తెల్లబంగారముగానుండును. అప్పుడు నగచేసినవానిమోస మిట్టిదని తెలిసికొని సొమ్ముచేయించుకొన్నవాఁడు లబలబలాడును. ఏమిఫలము? ఇటుల నష్టపడుచుండినచు మన దేశమున స్త్రీపురుషులు వివేక హీనులై బంగారు నగలుచేయువారితంత్రములును మోసములును కొంచెమైననుయోజింపక ప్రతిదినమును లెక్కలేని నగలు చేయించుకొనుచుండెదరు. ఇట్టి వారు తామిచ్చిన సొమ్ములో పుచ్చుకొనినది నగముమాత్రమే! ఈనగలు వెట్టి దేశమున నతీతయించుకొలఁదిని బంగారుచేయువారిదుకాణము లేపట్టణమందు చూచినను, యేపల్లెయందు చూచినను, లెక్కపెట్టతరముగాక మితిమీరి పోయినవి. ఒక కంసాలజాతిమాత్రమేగాక యితర జాతులవారు సయితము నగలుచేయుటకునేర్చుకొని, వీధివీధిని, సందుసందునను నంగళ్లు పెట్టి దినదినమును తమబుద్ధి కుశలతవలన నొక్కొక్కత్రొత్తమాదిరిని కనిపట్టి నగలుచేసి లోకులను భయింపఁజేసి, తమయొద్దకు సొమ్ము జేయించుకొనవచ్చుడి వారిని టోపీవేసి వంపుచుండుదురు. అన్యాయముగా స్త్రీపురుషులివిధంబున నగలకని తాము కష్టపడి సంపాదించినదబ్బు ప్రయముచేసి నష్టము చెందుటకన్నను, యాధనమును నత్కార్యములకు వినియోగించినచో, యిహమున కీర్తియుం, బరమున నానందమునుం గలుగునుగదా! ఎంతనష్టమునకైనను నమ్మితింపుదురుగాని, యట్టి మంచి కార్యములు చేయుట కొల్లనే యొల్లరు. ఈనగల వెట్టితనము మన భారతదేశమున నేగాని యితర దేశములయందులేదు. ఒకవేళ యుండినను నత్యల్పము. ఇట్టి యవివేకము తొలంగినపుడుగాని దేశీయులు నుఖము నొందజాలరు. ముఖ్యముగా యీవెట్టితన మధికముగా ధనికులయందే కనుపట్టుచున్నది. విద్యా

బుద్ధులుగలిగి హానివృద్ధులెరింగినవారు నయితము దీనినిపయమై లేశ
 కేసుము విచారించుటలేదు ఇంతకంటె విచారకరమై గలిషయ మేమియు
 న్నది? బంగారునగలు వెండిసొమ్ములు మొదలుగువని చేసికొనారు లోకుల
 నివ్వధముగా మోసగించి ద్రోహముచేసి మితిచేసి డబ్బును సంపా
 దించెదరుకాని యన్యాయార్జిత ముటచే యెంతగడించినను, వారికి
 మధ్యాహ్నదారిద్ర్యమే! ఏనాడు సంపాదించినది యానాడే కట్టునకో,
 మద్యమునకో, కాఫిహోటలునకో, వేశ్యలకో దారబోసి చేతులు కడు
 గుకొని మొగడుచచ్చిన ముండలవలెవచ్చి మరల యెవడు దొరుకునా
 యెవనికి టోపీవేయదుమాయని చూచుచుండడును. ఎవరో నూటికొ
 కరిద్దరదప్ప సాధారణముగా యీరకములోని వానందమును తొత్తెగాం
 డ్రనియే చెప్పవలయును. వీరెట్లుచేయుచుండిననూ, వసులుతీసుకొనితేగుం
 డ నట్లు చెప్పుచునే యుండును. గనిర్కమెరుగువారి గొప్ప యూఫీసుల
 కొన్ని సెలవునినము లుండునుకాని, చుబంగారుపనివారి యంగిళ్లకు,
 విశ్రాంతిదినమే యుండదు ఎక్కడ నేమింజిమిండునుమనినను, చి
 న్నలు పెద్దలు పెక్కండ్రు కూర్చుండి లేచుటబట్లు వసు వాని యుండు
 డుట నెప్పుడును మనము చూచుచుండువానమే! ఓభారతి యుగాగా!
 మీరు సంపాదించిన ధనమును నగల ను సరికర్పించి యొకటికొక నగ
 ముగా వుచ్చుకొని ధరించి యానందించుటలన ప్రయోజనములేదు.
 అదియెకాక సంతోషమురాదు. అటుల సద్దనమటకన్నను మీరు ఎప్పుడు
 దుగా డబ్బు కలిగియున్నచో, దానిని ప్రజలను చేసాటగు ముచ్చిరా
 ర్యము లేన్నిలేవు? మీడబ్బును సద్వినియోగముచేసి కీర్తిపొందుట
 మరిచిది. మీరు చేయించి ధరించు రత్నభరణములన్నను, సత్కా
 ర్యములు సలుపుటవలన గలుగు, పుణ్యమును కీర్తిప్రసిద్ధియు నధిక
 మై నవని తలంపుడు. అవి మహదలంకార య స్థములైన విలువలేని
 యాభరణములని యెఱుంగుడు. వృథాగా మోసగాండ్రైన నగలుచే
 యువారి కర్చితము చేయకుండు. ఎప్పుడును వారిని నమ్మరాదు. వీరితం
 త్రము లెరింగినవాడు కావుననే (నమ్మకు మగసాలివాని) నని మహా
 బుద్ధిమంతుండైన సుమతీశతక గ్రంథకర్త చెప్పియున్నాడు. ఇప్పటికై
 నను మిమ్ము వారివలలో దగులుకొని నష్టపడకుండునట్లు భగవంతుడు
 మీకు మంచిబుద్ధి బ్రసాదించుచుండు.

గీ. సగలు చేసెదమని పైడి ర నిఁగొని సగము
హరణమొనరించి దానిలో ర నదియునిదియుఁ
గలిపి కడునేర్పుతోయొక ర గతినొనర్చి
యొనఁగొ సగసాలిదుర్గతి ర నొందకున్నె?

రసవాదము చేయువారి మోసము.

ప్రపంచమున మహాసమర్థులైన వాచకు లెందఱోగలరు. వారికి వరులను మోసగించి డబ్బునంపాదించుటయే ముఖ్యమైనవృత్తి. కష్టము నభోర్చి యేదేనియు నొక యోగ్యమైనవనిఁజేసి గడించినడబ్బుతో జీవనముచేయుటకు వారొల్లరు? బ్రేను! సులభముగా సంపాదనముఁజేయు మార్గము కలిగియుండగా వారికి కష్టపడవలసిననిమిత్త మేమియున్నది? ఈవంశకులు యెప్పుటి కెటులకావలయునో యటుల సమయానుగుణ్యముగా వేషమునుదాల్చి బహుచాతుర్యముతో తగినట్లు నటించి వరులను సులభముగా మోసగింతురు. వారితంత్రములు తెలుసుకొనుట మహాకష్టము.

ఈరకములో చేరినవారియందొకఁడు శాటీ యంగరకాయున్న డ్రాక్షులవలడలును, కత్తసాలి కమండలములును ధరించి ముఖమున విభూతిరేఖలుదీర్చి తాను చేయబోయెడి టక్కువసులకు కావలసిన వస్తువులు బాగ్రమగాచేసి సరిచిలోపెట్టుకొని, యుచటనచట గ్రామములలో తిరుగుచు, 'ఎవఁడొరకునా, ఎవరితలపై చేయినిడుదునా' యని చూచుచుండును. ఏయూరిలోనైననుం గొంచెము మంచినంసారిగను, తనకుట సుపక్ష్ణుడివాఁడని గనుపెట్టెనేని, పిలిచినవాఁడుపోయి నలాగును యాసంసారి ఇంటిబాటికిపోయి యరుగుమీఁదఁగూర్చుండి 'జేగురునాద్! జేశంకర్!' అని బైరాగివలెపలుకుచు సంకకుతగిలించు కొనియున్న చిన్ననంచిలోనుండి గంజాయిపొగత్రాగుచిలిమియు దాని కింజట్టుగుడ్డయు వెలికిదీసి ఇంటివానింగని 'బావాజీ! కొంచెము గురు నాభుడికి నిప్పుఇప్పించండి' యనియడుగును. 'పాపము ఎవడో' బైరాగిగా యున్నాఁడు. గంజాయిపొగ డ్రాగవలయును కాఁబోలు'నని నిప్పును తెప్పించిఇచ్చును. అతడు నిప్పుతెప్పించుటకులోపలనే బైరాగి కొంచె

ము గంజాయియూకును పొగాకునుచేర్చి తన యొద్దపాత్రములోయుండు నీళ్లువిడిచినలిపి చిలిమిలో పెట్టియుండును. నిప్పుతెచ్చి ఇవ్వగానే సంచి నుండి యరయంగుళము పొడవుగలదియు, గొడుగుకమ్మి మందముగల దియునైన రాగికమ్మి నొకదానిని తీసి యాచిలిమిలో వేసి పిమ్మట నిప్పువేసి, భగవంతునిభ్యానముజేసి, 'జేమహాదేవ్! శంకర్!' యని రెండుమూడుసార్లు పొగపీల్చి తలఎత్తిమీఁదికివిడుచును. ఇదియంత యు నాయింటినసారి కొంచెముదూరముతో కూర్చుండి చూచుచుండును రెండుమూడునిమిషములవరకును బైరాగి నిలిపినిలిపి పొగపీల్చి విడుచుచుండి తృప్తిపొందినవానివలె 'జేయ్! భగవాన్ గురునాథ్!' అని చిలిమిలో కొంచెమునీరువిడిచి యందలిబూడిదను చేతిలో క్రున్ను రించుకొని అందుండి తత్పూర్వము తానువేసినరాగితునుగను తీసుకొని యాబూడిద మరలచిలిమిలోపోసి గుడ్డలోచుట్టి సంచిలోపెట్టుకొనును. తరువాత యాముక్కను బాగుగాకడిగి వస్త్రముతో తుడుచును అపు డదియపరంజియై నిగనిగమెఱయుచుండును. ఆచిత్రమును చూచుచున్న సంసారి యాశ్చర్యమునొంది భ్రమించి యాబైరాగి మహాత్ముడుగాని సామాన్యుడుగాడని తలంచును. బైరాగి రెండునిమిషములవరకును నేనియుంబబుకకుండి, పిమ్మట సంసారినిచూచి 'బావాజీ! ఇదిగో! ఈ బంగారుతునుకనుకొనిపోయి యెవరికైన సమ్మివచ్చినడబ్బులో సగము నీవుతీసుకొని సగము నాకుదెచ్చిఇమ్ము. గురుప్రసాదం (గంజాయియూకు) కొఱకేగాని మఱి దేనికిని నాకు డబ్బుకావలసినదిలేదు. భగవాన్ కటాక్షం ఎప్పుడున్నా మాకుడబ్బుకలిగియేయుండును. నీవుమంచివాడవుగా కనబడుచున్నావుగనుక యొకపలము గంజాయియూకు క్రయమును నాకొనంగి తక్కినది నీవుపెట్టుకొను'మని యతఁడగ్గఱకుపిలిచి బంగారుతునుకనిచ్చును. సంసారి యతని నచ్చట కూర్చుండియుండుమనిచెప్పి యాతునుకంగొని కంసలవానియొద్దకరిగి వన్నె చూడుచుచును. వాడు దానినొరచిచూచి యపరంజిబంగారమనిచెప్పి తూనిక వేసి పదిరూపాయలు వెలచేయుననిచెప్పును. సంసారి యాతునుకందీసికొని తనలో 'ఇది యపరంజి, పదిరూపాయలువెలయని తెలిసినది. బైరాగి యొకపలము గంజాయికి తనకొనంగిన చాలుననిచెప్పెను. కాబట్టి యాబంగారము నిట్లేనేనుపెట్టుకొని యాక్షణికొరిసరూకలు నేనేఇచ్చెదను' అనితలంచి

యింటికివచ్చి బంగారమునుదాచుకొని, తన ఇంటనుండి రెండురూపాయలు తెచ్చి బైరాగిచేతిలోబెట్టును. అదితీసుకొని యతఁడు చాలాసంతోషించివట్లు కనబడి 'బావాజీ! చాలాసహాయము చేసినావు. నీవృద్ధయముమంచిది. దేవుఁడు నీకుమేలుచేయును. నీవు మిక్కిలి చిక్కులు వడుచుండెదననియు, నీకు కొంచెముసహాయము చేయవలయుననియు బుద్ధిఫుట్టినది. గురునాథుని యాజ్ఞయైనది. కానిమ్ము. మఱియొకనాఁడు గురుప్రసాదం నీకులభించునుగాక. ఇంక నేనుపోయెద'నని లేవబోవును. సంసారి యతనినిపోనివ్వక కూర్చుండబెట్టి తనలో 'బంగారుచేయువిద్య యితనికి బాగుగా తెలిసియున్నది, ఇతఁడు గొప్పమహిమగలవాఁడు. ఎపుడుకావలయునని తోచునో యపు డెంతయైనంచేసికొను శక్తిగలవాఁడుగాయున్నాడు. ఇటువంటివారిదయ గలిగినచో దారిద్ర్యము తొలగినట్లే! సందేహములేదు. తానుగానే సహాయముచేయదలంచినా ననుచున్నాఁడు. గాని యది యిపుడుగాదట. మఱియొకనాఁడు వచ్చినపుడట. బైరాగులొకచోట నుండువారుగారు. ఇతనినిగనివట్టుపెట్టు? ఇంకొకనాఁడు వచ్చునను లేమినిశ్చయము? పిలిచిన వచ్చినవానివలె యింటికివచ్చినవానిని విడిచి యెపుడోవచ్చునని యెదురుచూడడము వెట్టితనముగాని వేటుగాదు. ఇపుడేప్రార్థించి యెట్లయిన నితనివలన మేలుచెందవలయునుగాని విడువకూడదు" అనియెంచి 'స్వామీ! ఎక్కడికిపోయెదరు? అవసరమేమి?' అనును.

బైరాగి:-బావాజీ!మూఁకొకచోటు నిశ్చయములేదు దేశమంతయుం దిరుగుచుండుదుము.ఫలానిచోటునకుబోయెదనని యెట్లుచెప్పుదును?

సంసారి:-అలాగై నచో నేఁడు మీరిచ్చటనే యుండరాదా? నిలువండి! మీకేమికావలసియుండినను తెప్పించిఇచ్చెదను.

బైరాగి:-నీవు చాలామంచివాడవు గాని, యేమి నావశ్యములేదు. నాకేదికావలసినను గురునాథుని యనుగ్రహంవల్ల లభించును. నేనిచటనుండినందువలన నీకేమిలాభము? ఉన్నదా?

సంసారి:-మీరిచటనుండుటయేలాభము. మీబోటివారికి దయగలిగినయెడల ఎంతటిలాభమైననుం గలుగును. తప్పదు.

బైరాగి:- (నవ్వుచు) ఇపుడు నీకేమికావలయును? నీతలంపును దాచుచెప్పుము. గురునాథుఁడు నీయందనుగ్రహించిపోవును.

అతడట్లుచెప్పగానే సంసారి యానందముతో తనకుకలిగియుండు సంకటములు సంసారమునందలి ఇబ్బందులును, తగినంతధనములేక పోవుటయుండెలికి “స్వామీ! నాపాలిటి దేవునివలె పిలిచినట్లువచ్చినారు. ఇది నాకుమంచికాలమని తోచుచున్నది. వేదవాఁడను. నాయందు కటాక్షించి నాసంకటములు నివర్తయిగునటుల చేయవలసినభారము మీయిందుంచుచున్నాను. మీకు మీరుగానే సహాయముచేయదలంచినట్లు సెలవొసంగినారు. మఱియొకసారి తామిచటికి దయచేయుటయనిన నదియంతదృఢముగా నమ్మదగియుండలేదు. దేశమంతయుం గిరిగురుండెడి మీరిదియొకగొప్పనిషయముగా నెంచి నాకొఱకు గావచ్చుట శిశ్చయముకాదు. నాప్రార్థననంగీకరించి ఇప్పుడే భగవంత్ప్రీతిగా యుపకారముచేసి నన్ను కృతార్థునిజేయవలయునని వేడుచున్నాను” అని విషయముతో ప్రార్థించి తటాలున నతనిపాదములు బట్టుకొనును. బైరాగి, అతడట్లుచేయుటచే జంకినవానివలె కొంచము వెనుకకు జరిగి “బావాజీ! వలదువలదు. పాదములుపట్టుకొననేమిటికి? మేము సర్వసంగపరిత్యాగులము సాధ్యమగునంతవరకును పరోపకారముచేయుటయే మాకువిధి. నీసంకటములని చెలిసికొని నీవడుగి కపూర్వమే నేనుగానే చెప్పితినిగదా! ఎంతో మఱియొకసారియనున వచ్చినపుడు సహాయముచేయవచ్చునని తలంచితిని. అటులకూడనని నీవు నట్లుబట్టి వేడుచున్నావు. నిన్నుచూచి నీమాటలు నీగా బాలిబుట్టుచున్నది సరే! గురుకటాక్షం. నాశక్తికొలఁదియు నీకు మేలుచేసెదను. గాని మొదట నేను నిన్నుకొన్నిప్రశ్నలడిగెద. నానికిసమ్మతించి సరియగు సమాధానముచెప్పితివేని భగవంతుఁడు నీకు మేలుచేయును. అట్లులచెప్పకపోయినయెడల నీవెంతప్రార్థించినను ప్రయోజనములేదు. నాదారిని నేనుపోయెదను. ఏమీ? సమ్మతమేనా? సరియైన సమాధానముం జెప్పెదవా? ఆప్రశ్నలెవ్వయెనదియుం బలుకుమనియెదరా?” యనివలుకును. సంసారి సంతోషముతో “స్వామీ! సెలవినన్దండీ! నాకు తెలిసినంతవరకును సరియైన సమాధానమును చెప్పెదను. తెలియనివై నచో యెట్లుచెప్పగలను?” అనును.

బైరాగి:— తెలియని వేవియును లేవుగాని వినుము. ఇప్పుడు నీకేమికావలయును? బంగారమా? అయినచో యెంత?

సంసారి:—అదియే నాకోరిక. ఇంతయనిమితి నెట్లుచెప్పగలను? మీద
య. నాదానిద్రవ్యమును తీటునట్లు చేయుడు.

బైరాగి:—సరే! ఇదిగడరహస్యమైనవిషయము. ఇప్పుడు నేనుచేసికొని
నట్లు గొంతెత్తెనచో భయములేదు. అప్పటికప్పుడు నిమిషము
లో చేయవచ్చును. నీవనియట్టిదికాదు. ఎక్కువగాకావలసియుం
డు అవలసనాలుగై దురోజులపట్టును. కాబట్టి నేనుండటకు రహ
స్యముగా నుండవలయును. ఏర్పాటుచేయగలవా?

సంసారి:—అభ్యంతరమేమి? ఇచటనే వెనుకవ్రక్క యొక యిల్లున్నది.
యదిబాగుచేయించెద. అచ్చోటికెప్పుడు రాజాలరు.

బైరాగి:—మంచిది దానికి కావలసినకర్పలు భరించుటకు నీకుశక్తి
యున్నదా? ఇదిమూఖ్యవిషయము యోజింపుము.

సంసారి:—ఎంతమాత్రమునట్లు? చాలామొత్తము కావలయునా?

బైరాగి:—ఉబ్బుగా విశేషము కర్పపెట్టవలసినదిలేదు. కావలసినది
బంగారము. అదియవరంజిగాయుండవలెను నీవు యంతసెలవు
చేయుచువో, దానికిదగినంతఫలము నీకుకలుగును.

సంసారి:—అలాగే అదియెట్లు? వివరముగా సెలవివ్వండి.

బైరాగి:—టహా! ఇంతమాత్రము తెలియ గా! వేయిరూపాయలబం
గామునుపెట్టివచ్చి, రాగిగని, రామగని, యేబదికేల
గూహాలాచెంత సంత బంగారుగ చేయవచ్చును. నీయిష్టము.
ఎంతపెట్టుకొనినను పెట్టుకొనుము.

సంసారి:—బంగారము లేక చేయటకు సాధ్యముకాదా?

బైరాగి:—పెట్టిచాడవుగా యున్నావు. రసవాదరహస్య మనేకవిధ
ములు వానిలో మాకు యీవిధి గురుకటాక్షం అయినది.
అన్నివిధములలో ఇదియేయత్తమము. తక్కినవి దీనివలె నన్ను
కముగా నగునవికావు. ఇదిభోగముషి పులిప్పాణికిని యామహా
త్నుడు మాగురునాథుని గురునాథునకు నుపదేశించినది. అది
క్రమముగా నొకరినుండి యొకరికివచ్చుచున్నది. నాయందుగల
దయచే నాగురునాథుఁ డీయోగమును నాకనుగ్రహించినాడు.
ఇతరులకెవ్వరికినిం జెప్పలేదు. పద్ధతిప్రకారము చేయకుండిన
యెట్లుగును. శాస్త్రమెఱుంగుదువా?

ఆ. వదింటనొక్కపాలు శ బంగారమునుగూర్చి
తనరలోహమైన శ దాక్షమైన
బుటము బెట్టి మదిని శ దిటవుగాగురు నెంచి
భస్మమింతవై వ శ వైడియగును.

ఇట్లు చెప్పియున్నాడు. నీకు శక్తి కలుగజేసా? పూనుకొనుము. లేకు
న్నయారకుండుము. నీయందు కనికరము చి నేనీసనిని చేయబోనినాను.
ఇతరము కాదు.

బైరాగి చెప్పినంత బంగారము తెచ్చుటకు తనకు శక్యముగాకు
న్నను, యామంచి యనకాశమును పోగొట్టు కొనరాదనియు, నెట్లు
ననుం బ్రయాసపడి తెచ్చినచో, మితిలేని భాగ్యము కలుగుననియు
నిశ్చయించి బైరాగింజూచి “అయ్యా! ఆలాగే! కానిండు. రేపటిది
నము పనికి ప్రారంభించండి యనిచెప్పను. బైరాగి, వానితో, “దీనికి
కొన్ని వసరులు కావలయును. ఆయాకులను సంపాదించుకొని వచ్చె
దను. నేను వచ్చుటకులోపల జేనపొడవును ముక్కలంగుళము మగద
మునుగల యిసుపతునుకలు పది పదిహేను తెచ్చిపెట్టుము. వానిని వస
రులో ముంచు తడిపియించులయను. సూర్యాస్తమానమునకు వచ్చె
దను.” అనిచెప్పి వెడలిపోవును. “ఇంతదూరము చెప్పిన బైరాగి యిం
కరాకపోడను నమ్మకముతో యిసుపకమ్ములు విక్రయించెడి చోటున
కుంబోయి యతడడుచెప్పిన కొలతగల తునుకలు యిరువది ముప్పది కొ
ట్టించి యొక పేసారిగా యవియన్నియు బంగారు కడ్డీబుచేసి పెట్టుకొనవ
లయుననెడి తలంపుతో యింటికి కొనివచ్చి యెంచి తనయొద్ద డబ్బు
లేకపోయినను భార్యసొమ్ములును, ఇల్లు వాకిలి భూమి పుట్రలు కుదువ
యించి, బైరాగి చెప్పినట్లు వేయి రూపాయలకును మేలైనయవరది
గొనివచ్చి మహాత్మునిరాక కెదురుచూచుచుండును. అతడేవియో కొ
న్నియాకులను గుఱుతు తెలియకుండులాగున నలిపి చేతబట్టుకొని చెప్పి
నకాలమునకు సరిగా వచ్చిచేరును. రాగానే తానుచేసిన పనులనుచెప్పి
యిసుప తునుకలు తెచ్చి ముందుపెట్టును. బయిరాగి వానినిచూచి
“ఓయబ్బా! ఇన్నియో? యివి యన్నియు బంగారముగుటకు మూడు
వేలరూపాయలు సెలవుచేయవలసి యుండును. మొదట కొంచెముగా
చేయుట మంచిది. వానిలో నగముచాలును” అనిచెప్పి యొక్కొక్క

టిగాతీనుకొని వానికి తాను తెచ్చినయాకులపసరుబూనియెండ బెట్టును. బైరాగి భోజనము జేయఁడు. అతనికి కావలసినవరకును పాలు, పండ్లు, చక్కెర తెచ్చియిచ్చువానిని భోజనము చేసినదానికన్నను సభిక్తమైనతృప్తికలుగునట్లు భుజించి బైరాగి నేలనేకయనించును. సంసారియన్ననో నిద్రకట్టక, తనకుకలుగజోయెడి భాగ్యమునుగూరించియు, బంగారపుకడ్డీలను రొక్కఁడుగా మాన్పుటనుగూరించియు, వినియోగింపవలసిన రీతులనుగూరించి సవంతములైనయాలోజనలుచేసి గాలిలోమేడలుగట్టుచుండును. ఈవృత్తాంతమంతయుం దెలిసియున్న యతనిభార్య రహస్యముగా పెరిమిటియొద్దనువచ్చి బంగారుకడ్డీలలో నగలుజేయించుకొనుటకు రెండుతునక ఇచ్చియేతీతవలయునని పట్టుబట్టి యతనిని నమ్మితింపఁజేసి వారములోపల తాను సమస్తాభరణములు ధరించి శ్రీమహాలక్ష్మీవలె సుండబోయెనని యిమితానందమునుజెందును. పాపమాదంపతులకీ యాలోచనలోనే యెంతప్రాద్దుజరిగినదియుం దెలియక పక్షుల యరపులవలన తెల్లవారిపదని కనుగొని 'బయిరాగియెపుడులేచునో ఎపుడుపుటముఁబెట్టునో'యని త్వరపడుచుండుదురు. ఇంతలోనతఁడును లేచి కాల్యకరణీయములు తీర్చుకొని సంసారితో 'బంగారము ఇప్పుడవశ్యములేదు. నీయొద్దనే యుంచుకొనియుండుము. అది కడపటిదినముకావలయును. నేనడిగినపుడు కొనిరమ్ము. అన్నివనులును నీవుముందటనేయుండి చేయవలయును' అని సమ్మతము బుట్టునట్లుచెప్పి రహస్యస్థామున చచ్చాకముగా నరగజమువెడల్పును, పాతికగజములోతును కల్లముత్రవ్వించి అడుగున యుమకబోయించి దానిపై నొకయినుపతునకయుంచి మరలయుమకబోయించి యిట్లే యన్నియుం బెట్టించి పైన పిడకలువేసి పుటము బెట్టును. మరునాడు వానినితీసి ముందుదినమువలెనేచేయును. ఇట్లు రెండుమూడురోజులుజరిగించి ఇంటివానితో 'నేఁడు బంగారము చేర్చవలయును. ఇదికడపటిదినము రేపటికి మనము పెట్టినన్నయు సవరంజి కడ్డీలుగానగును' అనిచెప్పి మరల పుటమువేసి దానికి ధూపదీపవై వేద్యము లొసంగి ప్రదక్షిణముచేసి కూర్చుండి ఇంటివానిని చెంతగూర్చుండబెట్టుకొని 'ఏదీ? నీవు తెచ్చినబంగారుకడ్డీని నిప్పులోబడవేయుము' అనిచెప్పును. వాఁడు దానిని తానేయాపుటముబెట్టిన నిప్పులో వేయును. అంతట బైరాగిలేచినిలిచి గురుభ్యాసముజేసి 'జయశంకర్ భగవాన్ జయ'

గురునాథ్! యనిముమ్మారువలికి తననంచితో డబ్బి యందుంచుకొనియున్న యొకవిధమైన పొడిని కొంచెముయెత్తి యానిప్పులో వేయును. వేయగా యమితమైన పొగయు కాటునుంగలిగి యొకరిముఖ మొకరికి కనబడకుండులాగున దట్టముగా వ్యాపించును. అపుడాసంసారి యాకాటునకు దగ్గుచు, పొగలో కండ్లు తెరిచుటకుకష్టమై నిలువజాలక తటాలున లేచి కొంచెము వాకిటిపోయినిలుచును. అలవాటుపడియున్న బైరాగి కదలక ఇంటివాడుతొలగినతోడనే గుఱుతుగా వాడు నిప్పులోపడ వేసిన బంగారుకడ్డిని నీరుకారుతో త్వరితముగాయెత్తి తనయొద్దనుండు నీటిలోముంచి తీసి దాచుకొని, తాను తయారుచేసి పెట్టుకొనియున్న ఇత్తడికడ్డిని నేర్పుగా నిప్పులోజొనిపి మఱికొన్ని పిడకలుమీద వేయును. ఇంతలో పొగ కొంచెమడగును. సంసారివచ్చి యెప్పటివలె కూర్చుండును. బైరాగి వానినిజూచి “బావాజీ! ఏలపోయినాడవు? గురుభస్మము వేసినపుడు భయపడవచ్చునా? అది వేసినపుడే నీవు పెట్టిన బంగారు కర్రని పొగరూపమునుదాల్చి పనరయొక్క మహాత్వమువలన నాకర్షింపబడి మనము పెట్టిన ప్రతియినుపకడ్డియందునుండే తనరూపముగా మార్చివేయును” అనిచెప్పి నిప్పుకొంచెము తొలగించి యందు తానుంచిన యిత్తడినిచూపి “అదిగోచూచితివా? అపుడేబంగారై పోయినది” యనిచెప్పెను. వాడనిప్పులలో కాలి పచ్చగామెరియుచున్న ఇత్తడికడ్డినిచూచి “ఔను. బాగా కనబడుచున్నదనను

బైరాగి:—నీవుచాలా అదృష్టవంతుడవు. గురుకృతం నీయందుబాగుగా ప్రకాశించినది. రేపటికి నీపీస్థితిలో యుండవునుమీ!

సంసారి:—స్వామిగారూ! ఒకకడ్డినూత్రము మనకు కనబడుచున్నది. తక్కినవి యడుగునయున్నవి. అవియన్నియునయితము పయిదానివలెనే మారియుండునా? లేక—

బైరాగి:—అరే! గురునాథ్. నీవుచాలా తొందరకాడవును. ఆత్రగాడవునుగాయున్నావు. ఒకటియైనపు డింకొకటికాకపోవునా?

ఇంటివాడు తానపుడే కుబేరుడై నట్లు తలంచి యానందవార్ధిలో మునిగిపోవును. బయిరాగి యానందసారితో “బావాజీ! గురునాథుని యాజ్ఞచొప్పున ఈబంగారములో నాకు భాగమివ్వవలయును. ఇట్లు తీసుకొనినదానిని మేము మఠములు మొదలగు ధర్మకార్యము

అకు వినియోగింతుము. ఇప్పుడు యేబది యరువదివేలరూపాయలక్రయముగల బంగారము తయారైనది. దీనిలో నగము నేను పుచ్చుకొనుట విధి. కాని మొదట నుండియు నీకు మేలుచేయఁదలంచియున్నందున నీవుడా దీనిలో నర్థభాగము పుచ్చుకొనుట నాకు సమ్మతముగా నుండలేదు. గురునాళ్లు తప్పకూడదుగదా! దానికిగా యథోచితము అనగా యిన్నూరురూపాయలు గురుప్రీతిగా నాకొసంగి యంతయు నేవేయును భవింపుము.” అని చెప్పెను. అపుడా సంసారి తనలో “ఓహో! అర్థభాగ మితనికొసంగినచో మిగత నగపాలుమాత్రమేకదా నేను తీసుకొనవలయును. అదిసరిగాదు. ఇతఁడు కనికరముతో మంచి యుపాయమునే చెప్పినాఁడు. అడిగిన యిన్నూరు రూపాయలునిచ్చి యితనితో డును దప్పించుకొనినచో యంతయు నేనే పెట్టుకొనవచ్చును” అని దురాశా పిశాచ ప్రేరితుఁడై తన భార్యకా వృత్తాంతముం దెలిపి యామె యొద్ద మిగిలియున్న సొమ్ముల నడుగును. మరునాఁడే విలువలేనియాభరణములు ధరించుట సమయము రాబోవుచున్నదని తలంచుచున్న యామె నిరాటంకముగా నిచ్చును. ఇంటివాఁడు వానిని కొనిపోయి కుదువయుంచి ఇన్నూరు రూపాయలుం దెచ్చి బయిరానికి సమర్పించును. అతఁడవి పుచ్చుకొని సంసారితో “నేఁడు పుటము కదల్చకూడదు. దానికదిగానే చల్లారవలయును. రేపటిదినము ధూపదీపములు సమర్పించి టెంకాయలుకొట్టి నివేదనచేసి పిమ్మట పుటముకదలించి బంగారుకడ్డీలు తీసుకొనవలయును. రేపటిదినమా పనియంతయు నీవే చేయవలయునుగాని యింక నేను దానివిషయమై జోక్యము పుచ్చుకొనకూడదు. ఈదినమంతయు నిచటనేయుండి, రేపు నీవుకడ్డీలు తీసుకొన్నంతట నీయతిశయమైన సంతోషమును కన్నులారచూచి నేను పోయెద” అని చెప్పెను. సంసారికిమాత్రము బైరాగి యపుడే పోవుట మంచిదనియు రేపు కడ్డీలుచూచినంతట మరల నేమైన నిమ్మని యడుగునే మోయనియు యోజన కలుగును. అయినను తనతలంపు తెలియబడ నీక మిన్నగుండును. బయిరాగి నాటిరాత్రి వాడుకప్రకారము పాలును, పండ్లునుం దృప్తిగా భుజించి వాకిట పండుకొని యందరును నిద్రించు సమయముఁజూచి మెల్లగాలేచి కమ్మిదీయును. తెల్లవారినంతట యింటివాఁడా బయిరాగిం గొనక మోసము నెట్లోపోయినాడనయు మరలరా

గ్రాడనియు, నకేడు వచ్చునంతకులోననే తాను పుటమునెత్తివేసి కడ్డీలుతీసుకొనవలయు ననియునెంచి వేగిరపాటుతో పుటమునకు బయిరాగి డాప్పినవ్రకారం చేయవలసిన కృత్యము లన్నియుంజేసి పుటమును దీసి చూచును. ఎవరైననువచ్చి తమ రహస్యముం దెలుసుకొందురే మోయని యతనిభార్య తలుపు లన్నియు బిగించి తనకు చెందిన వాగ్దానముమేరకు రెండుకడ్డీలును నపుడే తీసుకొనవలయుననడి తలంపుతో బిరబిర మగనియొద్దకు వచ్చును. అయ్యో! పాపము! ఆమెయిష్టమునె రవేరుట యున్నదా? యా సంసారి పుటముదీసి యందుంచిన యినువ తునుకలు పెట్టిగవి పెట్టినట్లుండుట నధికముగా యిత్తడితునుక యొకటి యుండుటయుం గనుగొని బయిరాగిచేసిన 'మోసము తెలుసుకొని "భగవంతుడా! ముంచినాడే! మొదలంటం జెకిపోయినానే నిజమని నమ్మితినే!" యని తలమీద గొట్టుకొని దుఃఖించును. తాను వచ్చుటకులోపల భర్త పుటముదీయుటయు నేడ్చుచుండుటయుంగని యతని భార్య తనలో తనకు కడ్డీలు యివ్వవలసివచ్చునని యటుల దుఃఖించుచు న్నాడనియెంచి దగ్గఱకువచ్చి "నీవెంత యేడ్చినను మొత్తుకొనినను నేనువదలను ఇచ్చియేటిపలయు"నని యాతురముతోపలుకును. "తరువాత మగడుచెప్పగా వర్తమానము నెఱింగి తానును, తమకు సంభవించిన గొప్పనష్టముం దలంచి యత్యాశనలన యీఫలము కలిగిన"దని వాపోవ నారంభించును. కొంతవడి దుఃఖించి సంసారి మహాకోపముతో బయిరాగిని వెదకునుగాని వాని బాడయే తెలియదు. నిరాశ జేసుకొని యల్లాడుచు నిల్లుజేసను. జనులారా! చూచితిరా? ఈబంగారముమీద యాశేపడువారి దుస్థితి యెట్లుగుటయునుం దెలిసికొంటిరి గదా! ఐక్యర్యమును భగవంతుండు కటాక్షించి యొసంగినచో కలుగవలయును గని యిట్టి పనులవలన లభించునా? వెట్టితనము. ఆశాపీడితులైనవారు మోసగాండ్ర మా యులలోజిక్కి లాభముం జెందుటకు మారుగా తమకు కలిగియున్నది సయితము పోగొట్టుకొని లొల్లెకాండ్రగుచుందురు. ఈభ్రమవలన నిరుపేదలై యల్లాడుచుండువా రెందఱోకలరు. ఉన్నదంతయుం బోయినంతటగాని యిటుపంటివారికి బుద్ధిరాదు. ఈలాగున వరుల నేమరించి సమయమునకు తగినట్లు నటించి డబ్బుగడించిన పాపాత్ములును సౌఖ్యవంతులు గాజాలరు. ఆధనమును

దుర్వ్రయముచేసి తుద కథోగతిని చెందుదురు. బయిరాగులవలెను, గోసాయిలవలెను వేషములుధరించి వచ్చువారిని మహాత్ములనియు, వారికి బంగారుచేయు యోగముఁ జేయుచున్నట్లు నటించునపుడు చూచి తెలిసియుండునని భ్రమించి పెక్కుండ్రు వారినాశ్రయించి చెడిపోవుదురు. పయిన చెప్పినలాగున యా మోసగాండ్రు మంచిబంగారమును చిన్న తునుకగా జేయించి దానికి సరియగు రాగితునుక నొకదానినికూడా తమ దగ్గఱ పెట్టుకొనియుండుదురు. ఉపయోగించవలసిన స్థలము నిర్ణయించుకొన్నంతట ముందుగానే బంగారుతునుకను గంజాయిచిలిమియడుగునవేసిపెట్టి, తాము మోసగింపఁదలంచిన మనుష్యుఁడు చూచుచుండగా యాచిలిమిలో గంజాయినలిపిపెట్టి నిప్పువేసి, దానిపైతనయొద్దనుండు రాగిముక్కనుపెట్టి నాలుగైదుసారులు పొగపీల్చి నిప్పుచల్లారునట్లు స్థిరపడిచి చేతిలో యందలి బూడిదను క్రుమ్మరించుకొనును. అపుడు చిలిమియడుగున పెట్టియున్న బంగారుముక్క చేతిలోపడును. పయిననుంచిన రాగిముక్క చేతిలోని బూడిద కడుగుననుండును. అంతట బంగారుతునుక దీసికొని రాగితునుకతోకూడా బూడిదను చిలిమిలోపోసి గుడ్డచుట్టి సంచిలో పెట్టుకొనును. ఆబంగారుముక్కను యెదుటచూచుచున్న వానిచేతనిచ్చి యమ్మి తనకుకొంచెముయిచ్చి శేషమతనిని తీసుకొనుమనిచెప్పును. ఇదియంతయుంజూచుచున్నందున యామనుష్యుఁడు భ్రమపడి యదినత్యచునియు, బంగారుకావలసినపుడంతయు నతఁడు చేయగలఁడనియు, కావుననే యపుడంత నిర్లక్ష్యముగా కొంచెము తనకొసంగి మిగిలినదానిని తీసుకొనుమనుచున్నాఁడనియు నెంచి యెట్లయినను వానినలన లాభముపొందవలసినదిగా యెంచును. తక్షణమే యాశాపిశాచమూవేళించి యామాయకాని పలలో చిక్కియున్నది పోఁగొట్టుకొని విచ్చగఁడై కూటికి గుడ్డకులేక యల్లాడుచుండును. కాబట్టి యట్టిమాయకాండ్రు నెఱపైన మహాత్ములని నమ్మినచో చెడుటనిశ్చయము.

ఆ. పైడిచేయనేర్చురై రాగివలెవచ్చి, నమయమునకుదగినరచందమరసి
టక్కుజేసితమకురజిక్కినవారిచే, ధనముగొండ్రుమాయరతంత్రగాండ్రు.

భూమి త్రవ్వి ధనములీయు మోసము.

లోకములో తమకుభగవంతునిదయచే కలిగియుండెడి భాగ్యము తో తృప్తినిపొందకయు, దుర్వ్యయములు చేసియున్నది పోగొట్టికొనియు, ధనాశాపీడితులై ఎపుడును నదియే చింతతో యల్లాడుచుండెడి వారు పెక్కుండుగలరు. వీరెపుడును తమకు గొప్పనిధి యొకటిదొరికినచో బాగాయుండునని పేరాశఁజెంది ఎవఁడైన ధనముగలచోటుఁదెలిసికొని యుదిలభించునట్లు చేయునాయని కనినవానితోనంతయు, నిదియే ప్రసంగముఁ జేయుచుండుదురు. ఇలుపంటివారు గాలిలో మేడలునిర్మించుటకు యోజింపుచు, ఇతరులసంపదనుచూచి సహింపలేక సదామనో వ్యాధివలన దుఃఖమనుభవించుచుండుదురు. వీరికెపుడును నాలోచనయే! వీరితత్వమెఱింగిన మోసగాఁడు సన్న్యాసివేషముతో వారిలో నెవని యొద్దకోయొకనినద్దకు దారినిపోవువానివలెనచ్చి కూర్చుండి కొంతతడవులో కాభిరామాయణమునుగూర్చి మాటలాడుచుండి ప్రార్థనంకచూచి 'ఓహో! అస్తమానమగు సమయముగాయున్నదే! చాలాదూరము పోవలయును. పోగలనా? దేవునివలె ఇచ్చటి కెంతదూరముండును!' అని యాపేరాసగాని పలుకును. అతఁడు 'ఓయబ్బా! సాయంత్రములో వల దేవునివలెలకుపోవడమా? తెల్లవారునంతవరకును నిలువకనడిచినను రేపటిసూర్యోదయమునకుగాని చేరుటకు సాధ్యముకాదే! ఇచ్చటికిరు నదియైదుమైళ్లున్నది అస్తమానసమయమైనది యీరాత్రుకి ఇచ్చటనే యుండి వేగుజామున లేచిపోయినచో యెండబెట్టలేక సులభముగాను భ్యాష్నమునకు చేరవచ్చును. ఇపుడుపోయిన కష్టపడియెదరు. చీకటి దారి తెలియదు' అనును సన్న్యాసి కొంచెము యోజించి "నరే! ఈదిన మగు కార్యము రేగును మించిపోయిన దేమియునులేదు. అంతదూర మని నేనుతలంచలేదు. నేటిరాత్రి యీగ్రామములోయుండి నీవుచెప్పినట్లు వేకువజామునపోయెద" ననిచెప్పి మరలయాపేరాశగానియొద్దకూర్చుండి సంభాషింప నారంభించును.

పేరాస:—అయ్యా! దేవునివలెలో మీకుతెలిసినవారున్నారా?

సన్న్యాసి:—తెలియడమనగానెట్లు? ఇపుడుమీరు తెలిసినవారుకారా?

అందఱు నిటులనే! అచట నొక పెద్దమనిషియింటికి పోయెదను,

పేరాళ:—ఏమిపనియో చెప్పకూడదా? రహస్యమా? అట్లయినచెప్పవలదు.

సన్యాసి:—రహస్యమనుట నిజమేకాని, ఎచ్చటను బయలుపరచకుండునట్లయినచో చెప్పవచ్చును. అదివిశేషమైనవిషయము.

పేరాళ:—రహస్యమైన వృత్తాంతమును బయలుజేయుదునా? రామరామ! దేవునిమీదయాన, నేపటువంటి అయోగ్యుడనుకాను.

సన్యాసి:—ఔను. నీవుచుంచువాడవుగానే కనుపడుచున్నావు భయపడవలసినదిలేదు. అదిధనసంబంధమైనవిషయము. రహస్యము.

పేరాళ:—అనగానాకు తాత్పర్యము తెలియలేదు, ఎక్కడధనము?

సన్యాసి:—ఇంతమాత్రము తెలుసుకొనలేవైతివా! ఒకచోట భూమిలోయున్నది. యదియచ్చటనొక నిన్నువంటి పెద్దమనుష్యునకు తీసియిచ్చునట్లు వాగ్దానముచేసినాను. నేటిరాత్రి కచ్చటికి చేరునట్లు చెప్పియుంటిని దానికొకటి పోవుచున్నాను చెప్పిన ప్రకారం పోవుటకు తేకపోయినది. పాపము! అతఁడు సర్వమును సిద్ధముచేసుకొని నాకొకటై కాచియుండును.

ఇట్లుచెప్పగానే యాయాశోభోతు భ్రమించి తానుకోరుచుండిన ప్రకారము చేయదగినవాఁడు తలఁచునతలంపుగా తటస్థించుటకుమిక్కిలి సంతోషించి యేయపాయముచేతనైనను నతినినిలుపుకొని తనకొక విధిని పెల్లగించి ఇచ్చులాగున ప్రార్థించవలయుననెడి తలంపుగలవాఁడై యతనిఁ దమయింటికిపిలుచుకొనిపోయి మరియూదచేసి కూర్చుండ బెట్టి 'అయ్యా! మీనెచ్చటికినింబోవలదు. రాత్రి కిచటనేయుండుఁడు. మీకు కావలసినవన్నియు జాగ్రత్తపరచెద. రాత్రిభిక్ష ఇక్కడనే జరిగించండి' యని వినయముతో చెప్పినిలుపును. సన్యాసి విధిలేక నిలిచినవాని వలెనొప్పుకొనును. అంతట పేరాళగాఁడు తనయభిప్రాయము నతనితో చెప్పదలంచి సందర్భానుసారముగా తెలుపవచ్చునని సంభాషణకు ప్రారంభించును.

పేరాళ:—అయ్యా! భూమిలో యెక్కడచూచినను ధనము ఉంటుందనిచెప్పగా వినియున్నాను. నిజమేనా?

సన్యాసి:—సందేహమేల? నాస్తవమే! కాని అది ఎవనికి ప్రాప్తమో వానికిలభించును. ఆలక్షణమును తెలిసికొనియే నేను ఎవరికైనను

సహాయము చేయుచుండును. చూడగా నీమంథమునందు సైతము ధనలక్ష్మి విలాసలక్షణములు కనపడుచున్నవి. నీకున్నూలభింప వచ్చును.

పేరాళ:—అలాగా! అటులనై నచో అది నాకెటుల లభించును?

సన్యాసి:—నీకపుడపుడును, ధనముదొరికినట్లును లెక్క పెట్టినట్లును, యే వేవియో గొప్పకార్యములు చేసినట్లును, స్వచ్ఛములు కలుగుచుండును. ఇట్లుజరుగుచుండుటకలదా? లేదా? నిజముచెప్పుము

పేరాళ:—ఔను! ఇదినశ్యమేనండి! కండ్లుమూసినచో నదియేమిమాయమోగాని ధనమువచ్చినట్లును, యెంచిసంచులలో బోసినట్లును కనుపడుచుండును. అయ్యా! అటులనుండుట కేమికారణము?

సన్యాసి:—అది తెలియలేదా? నీకుధనము లభించుప్రాప్తమున్నది. ఈ సమీపమున నెచ్చటనో నిదియున్నది. అది నీకట్లు కనుపించుచున్నది. దానినికనిపట్టి తీయవలయును. ధనమును లేనదీయడమనగా సామాన్యమైనపనికాదు. మహాకష్టము మొదలు నుండుచో టును కనుగొనుట మిక్కిలికష్టము. మంచినేర్పటిగాని యెత్తజాలడు.

పేరాళ:—స్వామీ! మాయింటి వెనుకప్రక్క ధనమున్నదని పెక్కండు చెప్పియున్నాను కాని, నేనుచూచినదిలేదు. స్వచ్ఛములు మాత్రము కలుగుచుండును. మీరున్న యున్నదనుచున్నారు. అదియుండుస్థలమును కనుగొనవలయునని వేడుకొనుచున్నాను కరుణించండి.

సన్యాసి:—మంచిది రాత్రికిదీపముపెట్టి చూచి యుండెడిచోటు తెలుసుకొనిచెప్పెదను. కన్పారమును పెంకాయయుం దెప్పించుము.

పేరాళ:—అలాగే తెప్పించెదనుగాని, చూచి ఫలానిచోట నున్నదని చెప్పడమువలన ప్రయోజనములేదు దానినిలేవదీసి ఇవ్వవలసిన భారముకూడా మీయందేయున్నది. ఇది మీరుచేయకతప్పదు.

సన్యాసి:—అవిషయము పిమ్మట నాలోచితము. ముందు తెలుసుకొనవలెగదా?

ఆపేరానగాఁడు, బిరబిర భార్యయొద్దకుపోయి వృత్తాంతమును

చెప్పి నేటికి మనకు మంచికాలమువచ్చినది. దేవునివలె వచ్చినాడు. ప్రాప్తకాలమువచ్చినపు డన్నియు నిజమై తమకుతామేననుకూడును ప్రక్కయూరి గేగుపాటిచలముయ్యగానికి భాగ్యమెటులువచ్చినదో తెలియు నానియిటులనే యొకమహాత్ముడువచ్చి పడమటింటిలో మూడుబిందెల బంగారుకానులు తీసివచ్చిపోయినాడు. తత్పూర్వము వారి కేమియుండినది? గంజీసీళ్లకుగతీ తేయిండిరి. ఇప్పుడుగదా మిద్దెలుమేడలు నగనట్రులు, మూడుగ్రహములలో భూములకలిగినవి. తమ పూర్వపు స్థితి మరచిపోయి ఐట్టవీ సుచున్నారు. ఎందుకొ? ధనము తనకుతాగే లభించియున్నది. జగద్దనవంతులమాటఁ జెప్పుము. వినియున్నావుగదా! ఎట్లువచ్చినది? ధనము ఇంట్లోట్టుకొనుటకు ప్రయత్నించి గొడఁగుపెట్టుటకు కడగాలు క్రవ్యమండగా ఒకపెద్దబిందెయు మఱియొకటి చిన్నదియుండొరికినవి. అది మొదలుకొని వృద్ధియైనది మిన్నగునాయుడుగారికిని పొలములోదొరికినదే? ఎందుకొదొరికినది. మనదురదృష్టమేమోకానిఎందరెందుతోమనపెరటిలో నున్నదనిచెప్పుచుండదురుకాని యదిలభించినది కాదు. ప్రాప్తకాలమురా లేదుకాబోలు. ఇప్పటికిమంచికాలము తటస్థించినదనితోచుచున్నది. దేవునిదయవలన మనకిసన్యాసిమూలమున గొప్పబిందెదొరికెనేని, చెన్న కేశవస్వామివానికి వెండితెనును, గిరీశ్వరస్వామికిగాలిగోవురమును నిచ్చింపజేసి నిత్యోత్సవముజరుగుటకు ఏర్పాటులుగావింపదలించినాను' అని మహదానందముతో శిష్యును ఆచార్యునిని యామె మొగముచిట్టించుకొని 'బాగానేయున్నది. దొరికిన యారవంతయును నీవు తేరులకు గోవురములకు కర్చు పెట్టినయెడల నాగలమాట ఏమిచేయవలెనని తలంచితివి? నలుగురును దేహములనిండుగా నగలు ధరించి విట్టవీగుచుండగా నేనుమాత్ర మిటులనేమియులేకుండుట నీకు సంకోచముకాబోలు' ననిసిలుగును. అతడు భార్యకుసమాధానముగా చెప్పి పెంకాయయ్యం గర్పూరమునుంచెప్పించి సన్యాసికేటించుచు. అతడు కాళ్లుచేతులునుం గడుగుకొనివచ్చి ఇంటిలో ఒకఅరయందుగూర్చుండి దీపము వెలిగించి పెంకాయగొట్టి కర్పూరమువెలిగించికొంతతడవు తదేకదృష్టితో దీపమువంకచూచుచుండి తానేమో గ్రహించినవానివలె తలయూచుచు, చూచుటజాలించి ఇంటివానితో 'ఏమయ్యా! తెలుసుకొన్నాను. ఇంకనేమియుం జూడవలసినదిలేదు' అని చెప్పును.

పేరాశ:—స్వామీ! ఉండడమునిజమేనా? ఎక్కడ?

సన్యాసి:—సందేహ మేలనండీ! ఉండిననుగొంచెముగాదు. గొప్పబిందె
యున్నది. అన్నియు బంగారపుకానులు. రెండులక్షలరూపాయ
లుండను.

పేరాశ:—అది యుండెడిచోటునుచెప్పండి. సాధ్యమా? అసాధ్యమా?

సన్యాసి:—మీ పెరటిలో బావికి రెండుబారలదూరములో యున్నది.
సాధ్యాసాధ్యములు మాట నెట్లుచెప్పవచ్చును? దానిదానికి తగిన
పనిచేయగలిగినచో యసాధ్యమేయండదు. అన్నియుసాధ్యము
లేయగును. అటులచేయలేనపుడు సాధ్యమైనదియు ససాధ్య
మగును.

పేరాశ:—స్వామీ! మీరుచెప్పినట్లుజరిగించెద. ఎట్లయినను దానినివెలు
వరించండి. మీరుదప్ప మఱియొకరీపనినిజేయ నమర్థులుగారు.

సన్యాసి:—ఇదిచాలా కష్టమైనది నాలుగుదినములుపట్టును. అంతకా
లము నేనిచ్చటనుండుటకు వీలులేదు. ఆయూరిలో పెద్దమను
ష్యునినమ్మించియున్నాను నాకోట కతఁడు కనిపెట్టుకొనియుం
డను. ఉండనిమ్ము. ఏమిమునిగిపోయినది? ఇంకొకనాఁడు వ
చ్చెదను.

ఇంటివాఁడా సమయమున సతనివిడుచుట కిష్టములేక 'దయచేసి
యాకార్యమును నెరవేర్చిపోవలసివ'దని బహువిధంబుల ప్రార్థించును.
అతనిమాటలకు తప్పించుకొనలేక లోబడినవానివలెనటించి సన్యాసి
యతనింగని 'నీవుపట్టినపట్టు విడువకున్నావు. నీవు మంచిమనస్సుగలవా
డుగానుండుటచే నీమాటసిరాకరింపజాలకున్నాను. సరే! కానిమ్ము.
ఏమైననగునుగాక. నిలిచి నీకీ యుపకారమును చేసియేపోయెదను.
ఈవిషయములో మనకొక ఏర్పాటుండవలయును నేనచ్చట లిబ్బిందీసి
నను మొదటనే ఏర్పాటుచేసుకొనుట వాడుక. ఏమనగా దానినివెలువ
రించుటకై కొంతకర్చులగును. ఏలననగా ధనమునాశ్రయించి శాన్ని
భూతములుండును. వారికిశాంతికలుగునట్లు తగినయాహుతి వేయవల
యును. అటులచేయకున్నయెడల నదిభింపదు. అందుకగు ప్రయమంత
యు నీవేభరింపవలెను. ధనమును వెలువరించినంతట దొరికినదానిలో
నగమునేనుతీసుకొందును. తక్కిననగభాగమును నీవుతీసుకొనవచ్చును.

ఇది నీకునమ్మతమైన నిలిచెదను. నేను శ్రీశైలమునకావలయొకమతము గట్టించుచున్నాను. ఈధనముదానికివినియోగించబడును. అందుకొఱకే నేనీటువంటివనులు గట్టవడిచేయుచున్నాను' అనిచెప్పును. ఆయాశబోతు గానికి మనస్సులో సన్యాసికి సగముయిచ్చుటకు ఇష్టములేకపోయినను, ఇవ్వనినచో యతడు దానిని బయటదీయడను భయముగలవాడై తన లో 'నరే! తీసినతరువాతగదా పంచిఇవ్వమనును. ఇది రహస్యమైనవని యగుటవలన ఇతరులతో చెప్పబోవునదిలేదు. వీని కిచ్చటసాక్ష్యమెవరు? చూచుకొంద' మనితలంచి యతనితో 'మంచిది ఆలాగే! మీ ఇష్టప్రకారమే చేయండియనిచెప్పును. అంతటనాటిదినమే ప్రారంభమని పూజసామానులు ఇరువదిముప్పదిరూపాయలకు పట్టిపర్పాటుచేసి ఇచ్చును. ఆశ గాఁడుచెప్పినప్రకారం కొనివచ్చును అదినంరాత్రి పెరటిలో బావికినాలుగుబెరలదూరమున పూజచేసి యాస్థలములో రెండుగజములనిడివి యుగజమువెడల్పును, అరగజములోతునుంగల గోతినిత్రవ్వించి మరల పూజజరిగించి వారిని ఇంటిలోనికిపొమ్మని యచ్చటయుంచిన పండ్లు, ఫలాహారములు, భక్ష్యములు తనకుకావలసినంతవరకును నిద్రపైగాభుజించి భూతాహుతి కావించవలడినదనిచెప్పి మిగిలినవానిని సంచిలో దాచుకొనును. ఇట్లు రెండుమూడుదినములుజరిగినంతట, వానిజట్టులో చేరిన వాఁడును, పరస్పరముగానుండి యపుడపుడును నడుచువృత్తాంతమును తెలిసికొని సన్యాసి తానుతినినదిపోను దాచియున్న మిగతను రహస్యముగా రాత్రులు కొనిపోవుచుండువాఁడునునైన మఱియొకఁడు నిశీధికాలమున నోరువెడల్పు ప్రాత తపితెనొకదానిని మెడవరకు కత్తరించి కొనివచ్చి తనరాకకై కనిపెట్టుకొనియున్న యాసన్యాసిచేతఇచ్చి బాడతెలియకుండా వెడలిపోవును. ఇంటివారు నిద్రించుచుండగా యాసన్యాసి తనసంగడికాఁడు తెచ్చియిచ్చిన తపిలమూతింగొనిపోయి తాను త్రవ్వించినగోతిలో నొక యుడుగులోతునఁ బూడ్చి పెట్టి యేమియుండెలియనివానివలెనచ్చి పండుకొనును. మఱుసటిరాత్రి యాయుంటి దురాశాపరునింబిలిచి 'ధనముచాలాయధికముగాయున్నది. నేనుకొంచెమే ననుకొంటిని యొకదానిపై నొకటిగా నాలుగుబిందెలున్నవి ఈదినము బిందె కనువడితీయవలయును. గొప్పగ్రహములు నాశ్రయించియున్నవి. కావున నేఁడుకొంచెమెక్కుడుగా నానికాహుతి వేయవలయును. లేని

ఎడల ధనములభింపక పోవుటయేగాక మీ కును కాకును గొప్పయపాయములు కలుగును. ఈదినము కడుజాగ్రత్తగాయుండవలయు'నని మరల నాటి పూజకుగా యేబదిరూపాయలకు లీస్టువాసి ఇచ్చును. నాలుగుబిందెలున్నవని యతడు చెప్పినమాట విన్నంత మరాళాపూరితుడు తనలో 'ఓహో! నాలుగింట రెండుబిందెలు వీడుతీసుకొని పోవడలంచియున్నాడుకాబోలు. అటులకొనిపోవకుండుటకు తగినయోజన చేయవలయు'ననియెంచి సన్యాసి చెప్పినట్లు సామానులు తెచ్చును ఆగాత్రీపూర్వమువలెగాక మఱికొంత యాడంబరముచేసి, మొట్టిబిందె మీడికి వచ్చియున్నది. తక్కినవి దానియమగునయున్నవి. యొకటితరువాత యొకటిగా యెత్తవలయును. జాగ్రత్తగామన్నుదీయు' మనిచెప్పెను. ఇంటివాడు పారతో నాలుగయిదు పారలమట్టి వేయగానే లోపలపూడ్చుబడియున్న తపిల మూతియొక్కయంచు కణిల్లుమని పారకు తగులును. అపుడా పేరాశగాడు 'ధనము బిందె వచ్చినది' యనియెంచి యానంద సాగరములో మునిగిపోవును. వానిభార్య దాపునచూచుచుండి యాశబ్రమువిని ఇంక తనకుకోరినన్ని సొమ్ములువచ్చునని యువ్వెట్లొనరుచుండును. శబ్దమువిన్నంతట సన్యాసి ఇంటివానితో 'ఉండుము. త్వరపడి ఇంకత్రవ్వవలదు. దానికి చేయవలసినది చాలాయున్నది. అటుల చేయనిచో తటాలున నది బావిలోనికి దిగిపోయినను పోవును. ఆలాగుపోయేనేని పిమ్మట నదిమనకు లభింపదు. ఇంత్రపిచేసియు వ్యర్థమగును.' అని వారించి వానిని యీవలకు రమ్మని తానాగోతిలోదిగి, మంత్రాక్షతలు నాల్గదిక్కులకు, గుంటయందునుండల్లి చేతులతో మన్నునిటు నటుం ద్రోయును. అపుడు తపిలమూతిస్పర్శముగా కనబడును. దానిని చూడగానే పేరాశగాడును వానిభార్యయు నుబ్బిపోయి సన్యాసి కడు మహిమకలవాడనియు, సతడు చెప్పినట్లు నాలుగుబిందెలు సుండుట సత్యమేననియుదలంతురు. అపుడా సన్యాసి యతనికిచూచి 'అబ్బా! దీని మీద ఘోరభూత మావహించి యున్నది. దానిని శాంతిపరచి తొలగింపక మనమేమియుం జేయకూడదు. కాబట్టి యిప్పటికిదీనినిట్లేనిలిపి, కావలసిన వన్నియు జాగ్రత్తచేసుకొని రేపటిదినము వెలువరింతము. త్వరపడకూడదు. అది చాలా యపాయ'మని చెప్పి యాతపిల మూతిపై మూతబెట్టి గట్టెక్కును. కండ్లార తపిలను చూచినంతట పేరాశగానికి

సమ్మక మెక్కుడై సన్యాసి యేమిచెప్పినను చేయుటకు తయారుగా యుండును. తరువాత యింటిలోని కరుదెంచి సన్యాసి పేరాశగలవానితో “అయనించినది. ఇంక ననంతమైన ధనము లభింపజేయుచున్నది. గ్రహమన్నచో కాలా క్రూరమైనది. యాశ్రయించియున్నది. దానిని తొలగించినచో మనకు డబ్బుకచ్చినట్లే! అటుల తొలగించుట కొక హోమమును చేయవలయును. అదియిచ్చటచేయకూడదు. ఊరివెలుపట నెవ్వరును లేనిచోట రాత్రికాలమున చేయవలయును. దానికి సామానులును, కొన్నివిధముల సమిధలును కావలయును. ఇది యన్యథాకుతేలియకూడదు. కాఁజెట్టి మన మిరువురము రహస్యముగా నిర్వహింపవలయును. దీనికిగా నన్నూరురూపాయలు పట్టును. నేనపుడపుడుం దానిని చూచుచు నటునిటుం బోనివ్వక దిగ్బంధనము చేయుచుండవలసియున్నది వెలుపట పోవుటకు వలనుగాదు. కావున నీవుపోయి నేనుచెప్పెడిచెట్టుచుండి సమిధలు నిరుచుకొనిరమ్ము. రూపాయలు నాచేతనిచ్చితివేని నీవునచ్చుటకులోపల నిచ్చటనే యుండెడువాడను గాన కావలసినవస్తువులన్నియు నేను జాగ్రత్తపెట్టి యుండెదను. చీకటిపడగనే పనికి ప్రారంభించవలయు”నని చెప్పును. కండ్లారగాబిందెనుచూచియుండుటచేతను, దొరికినదానిలో సగము తీసుకొనఁదలంచి యుండుటచేతను, సన్యాసి మోనగాఁడు గాఁడనియు, సతఁడు తప్పక నాఁటిరేయి ధనము తీయుననియునెంచి యతని నూటలు సత్యములనినమ్ని యాదురాశాపరుఁడు తనయొద్ద లేకున్నను యిల్లునైనం గుడవయుంచి యెచ్చటనైనను, నన్నూరురూపాయలుందెచ్చి సన్యాసిచేతనొసఁగి “మీరు సామానులు తీయండి. కావలసిన సమిధలు చెప్పితిరేని తెచ్చెద”ననును. సన్యాసి యేవేవియో నాలగైదు రకములుచెట్లు చెప్పి వానిపుడకలు వేటువేటుగా నేకరించుకొని సూర్యాస్తమానములోపల రమ్ము”అని చెప్పును. అంతట మహోత్సాహముతో పేరాశగాఁడుపోవును. తరువాత సన్యాసి రూపాయలు మూటగట్టుకొని ఇంటియజమానురాలు పొరుగిండ్లకు పోజూచి అయిదాటు దినములుండి యంతయుం దెలిసికొని యున్నవాఁడు గావున బీగములున్నచోటు కరిగి తీసుకొని పెట్టెదెఱచి కలిగినమట్టుకు సగనట్రలు సంగ్రహించుకొని మెల్లగా యిల్లువెడలి యూరుదాఁటిపోయి యట గాచియున్న సంగడికాండంగూడి పాటిపో

వును. ఆమె యింటికివచ్చి పెట్టె తెరిచి యుండుటయు నందువస్తువులు
 తేకుండుటయు, సన్యాసి కనుపడకుండుటయుంగని దిగులొంది యన్య
 లతో చెప్పటకు వెఱచి తత్తొల్లుచుండును. ఇంతలో సాయంత్రముగ
 టయు పేరాశగాఁడు వచ్చి వృత్తాంతమును విని, సన్యాసి సామాను
 లకుఁ బోయియుండుననియు రాగలఁడనియు, తనభార్య యజాగ్రత
 వలన నెవరో యింటవ్రవేశించి యున్నమట్టుకుం గొనిపోయి యుం
 డుదురనియుం దలంచి, యపారముగు భాగ్యము కలుగబోవుచున్నదను
 సంతోషముతో యావిషయమున సంతగా శ్రద్ధగై కొనక యుపేక్షించి
 సన్యాసిరాక కెదురుచూచుచుండును గాని యామాయకాని దర్శనమే
 మరల కాకుండును. ప్రొద్దుపరిగిన కొలదియు నింటివానికి సందేహము
 కలిగి తెల్లనాడువరకును రాత్రియంతయు నిద్రపట్టక యల్లాడుచుండి,
 మఱునటి యుదమువరకును సన్యాసి రాకపోవుటవలన నప్పటి కతఁడు
 మోసగించి పోయినాఁడని తెలుసుకొని తాము త్రవ్వినగుంటలో బిం
 దెయున్నదో పోయినదో యని యచ్చటికరిగి పాఱితో మట్టి చుట్టునుం
 ద్రవ్వగానే, బిందెయంచు లేచినచ్చును. అంతట “యత్యాశచేయున్నది
 సయితము పోయినదిగదా! పాపాత్ముఁడు మోసగించి పోయినాఁ”
 ఁని మహా దుఃఖముతో యితరులతో చెప్పవెఱచి యాశలు నిరాశలు
 చేసుకొని తన యవివేకమును తానే నిందించుకొనుచు గుక్కురు మి
 క్కురుమనక యుండును. మోసగాడా డబ్బుంగొని చెలికాండ్రతో
 గూడి కులాసాగా మద్యదేవత సేవజేసి యానందించును.

గీ. ధనముఁదీయుడు భూమిలో శ్ర త్రవ్వయనుచు

వచ్చి యత్యాశగలిగిన శ్ర వానిఁజేరి

నమ్మఁదగినట్లు తంత్రమొ శ్ర నర్చిమాయ

కాండ్రగొనిపోదు రర్థంబుఁ శ్ర గానరాక.

వైద్యము చేయువారి మోసము.

మన పూర్వీకులు వైద్యముచేయువాఁడు మిక్కిలి యనుభవముగలవాఁడుగను, విషయము చక్కగా గుర్రెఱింగినవాఁడుగను, నాడీశత్రువు తెలుసుకొను వివేకము గలవాఁడుగను, యత్యాశ లేనివాఁడుగను, హస్తవాసి గలవాఁడుగను నుండవలయుననియు నటువంటి వానియొద్ద నే 'షధము' పుచ్చుకొనుట శ్రేయస్కరమనియు బలుకుచుండెడివారు. యోగ్యుడని తోచిననేగాని వారు మందు పుచ్చుకొను వారుకారు. అటుల తెలివిగల వైద్యునియొద్ద నౌషధముఁగొని యారోగ్యముఁ జెందుచుండిరి. ఆనియమ మడుగంటినది. ప్రస్తుతకాలమువేలు విధముగా పరిణమించినది. ఎవఁడుచూచినను వైద్యుఁడే! ఏవీధినిగన్నను బోద్దులే! లెక్కపెట్టుటకే సాధ్యముకాదు. సాధారణముగా నూటికి దక్కువగా చంపిన వైద్యుఁడు వీరిలో నొకఁడైన నుండఁడు. ప్లేగు వ్యాధి, కలరా, మసూచి మొదలైన వ్యాధులకంటె యీవైద్యులు ప్రజలపట్ల నెక్కుడు క్రూరవ్యాధులని తలంపవచ్చును. జనాభాయెక్కువగా యుండు గ్రామములో ఈతరగతి వైద్యుని రెండుమాసములుంచి నయెడల యాయూరు తన సామర్థ్య విశేషమున నిర్జనముగావించి భూభారమును తక్కించును. సాధారణముగా మరణములసంఖ్య యితర దేశములకన్నను, మన దేశమున సధికము. ఎందువలన? ఈకొఱగాని వైద్యులే కారణము. తమ కేమియుండెలియకున్నను, నాయుర్వేదశాస్త్రముం జదివినామనియును, గొప్పఁట్రణములను పొందినార మనియు డంబముగా చెప్పుచు 'వైద్యరత్న, భిషగ్విరోమణి, ఆయుర్వేదభూషణ,' ఇత్యాది బిరుదు పేరులుదాల్చి "అమృతాశ్రమము—ధన్వంతరి వైద్యశాల—ఆయుర్వేద నిలయము—ఆరోగ్య భవనము—సుఖాధారసదనము" మొదలయిన పేరులతో గొప్పఁట్రణములలో వీధివీధియందును నొక్కొక యింటివాకిట వటములు వ్రాయించి వ్రేలగట్టియుండుదురు. ఈ తరగతి వైద్యులు చేయునది యేమనగా—జననమ్మర్దనముగల ఁట్రణములలో పసతియైనచోట నేదైనాయొకయిల్లును బాడుగకుతీసుకొని యందు రెండు పెద్దవైనయద్దములుతాపిన బీరువాలుతెచ్చిపెట్టి వానిలో చిన్నవియు పెద్దవియునుగా నేడెనిమిది రూపాయలకు వివిధములైన సీసా

లుకొని పరుసలుపరుసలుగా పెట్టియుండుదురు. కొన్నిటిలో పలురంగులుగల భస్మములును, కొన్నిటిలో పెక్కువిధములమాత్రులును, మఱి కొన్నిటిలో తేహ్యములును, ఇంకంగొన్నిటిలో తైలములునునుండును. కొన్ని సత్తుడబ్బిలలో మైనములు వగైరాయుంచి, యన్నిటికిని యాషధముల పేరులు ముద్రింపబడిన చీటిలనంటించియుండుదురు. పేరులుమాత్రము శాస్త్రమున జ్ఞాపకమైన గొప్పయాషధముల పేగాని మందులు నిజముగా నవికానేకావు. షటిక రాళ్ల పొడియు, సోడా ఉప్పును, బొగ్గు మార్గమును, వస్త్రకాళితము చేసి యవియే వేచియో భస్మములని చెప్పుదురు. మాత్రలమాత్రము వామము, కరక కాయము, శోంఠి, మిరియాలు మొదలైన యృష్ణవస్తువులతో నలుతెరుగుల చేసి పెట్టుదురు గాని బంకమట్టియుండలుం గొన్నిటిలో వేసి యుండుటగలదు. తేహ్యములు యేవేచియో వేసి బెల్లెను వేసి నూరిపెట్టుదురు. తైలములు గొబ్బెనూనెతో నను మంచినూనెలోనను రంగులుగలిపినవేకాని యన్యములుకావు. ఇవివిధమున నాషధశాలనేర్పాటుచేసి, తమ పేగును విశదమునుం దెలియునట్లు ఈక్రిందవివరించిన విధముగా ప్రకటనము వ్రాయించిన పలకను వాకిట ప్రేలగట్టుదురు.

(ప్రకటనము)

ఇందుమూలమున సకలజనులకు ౧ దెలియజేయునది ఏమనగా:— వైద్యశిఖాణి పద్మం నాథం ౨ ఈ సకలవిధరోగములను చికిత్స చేయుట యందును, రోగముల లక్షణములు తెలుసుకొని యా యా వ్యాధులకు తగినవియు నాయుద్వేదశాస్త్రానుసారముగ మిక్కిలి ధనముప్రయముచేసి తయారుచేసినవియునగు ది.వ్యాషధమునిచ్చుటయందును గుహాప్రఖ్యాతి గడించినవారు. ఈవైద్యశాల జనోపయోగార్థము స్థాపించి క్రింద పేర్కొనినలాగున సకలవ్యాధులకును, చికిత్సజేయుదురు. వివరము.

1. వ్యాధిగ్రస్తులను చక్కగా పరీక్షించుట, ఆయా రోగములకు తగిన లేహ్యములు, భస్మములు, మాత్రలు, మొదలైన సవానిని, అసలు కరీదునకే రోగులకొసంగి యారోగ్యవంతులను జేయుట, రోగినచోయొక రూపాయ నీజా ఇచ్చినయెడల రోగులను వారియింట్లకే పోయిచూచుట ముఖ్యవిషయములు

2. పరీక్షించుటకుగాని, వైద్యసంబంధమైన విషయములను

మాట్లాడుటకుగాని, ఉదయము 7½ గంటలనుండి 9 గంటలవరకును. సాయంకాలము 5½ గంటలనుండి 7 గంటలవరకును, వచ్చి మాటలాడ వచ్చును.

3 నిరుపేకతైనవారికి యుచితముగా మందులొసంగి ధర్మముగా చికిత్సలు చేయుటను అటువంటివారు ప్రతిదినము నుదయముననే రావలయును.

4 ఏయాషధమునకైనను, దానినిచేయుటకైన కర్మనకంటె యెక్కువగా చార్జివి యెంతటి ధనికులవలనగాని వుచ్చుకొనబడదు.

5. వైద్యు లింకకుదురదనివిడిచిన రోగుల వ్యాధులుసయితము యిచ్చటనుండెడి యమూల్యద్రవ్యవధములు సేవించినచో యసతికాలమున నారోగ్యముకలుగును.

వైద్యశిఖామణి పద్మనాభం,

ఆయుర్వేద వైద్యశాల.

ఇట్లు ప్రకటనలువ్రాయించి కట్టియుండుటను చూచి యెవడైనను, వ్యాధిగ్రస్తుడు లోపలికిపోయినయెడల నచ్చటనుండు నౌకరు విచారించి యతనిని వైద్యుండు కూర్చుండియున్న మఱియొకగదిలోనికి పిలుచుకొనిపోవును. ఒకటేబిలు ముందువేయించుకొని వైద్యశిఖామణి గారు కుర్చీపైకూర్చుండి రోగిని కూర్చుండుమని విచారించి యతడు చెప్పెడి మాటలసందర్భములో వ్యాధియిట్లుండునుగదా యని గ్రహించి నాడీక్షణము తనకు తెలియకన్నను, చేయిపట్టి కొన్నినిమిషములు నిదాసమును గనిపట్టుచుండి ఏమో గ్రహించినవానివలె దలయూచి “నరే! నీకు బాగుగాకాలమున కాకలియుంటుందా?” యని ప్రశ్న గావించును.

రోగి:—తేదండీ! బాత్తుగా నాకాకలియే లేకపోయినదండీ!

వైద్యుండు:—బాను, ఆవిషయమునాడిలో స్పష్టముగా తెలియమనే యున్నది. ఆకలియండనేయుండదు. ఏమిచెప్పడవో యని యడిగినాను. కాలప్రవర్తి సరిగాచిగుచుండునా? ఆకలిలేనపుడది మాత్రమేలయగును? బద్ధకముగానేనా?

రోగి:—అయిదారు దినములనుండి ప్రవర్తి కావడమేలేదు.

వైద్యుండు:—అది నేనుమొదటనే తెలుసుకొంటిని. వాతపితృశ్లేష్మము

లుమూడును నన్నే శసమై యున్నవి. ఇది ద్వంద్వ వ్యాధి నిద్రపట్టుచుండునా?

రోగి:—అయ్యో! కంటినిండుగా నిదురపోయి మూడుమోసములయినవి. ఎప్పుడును కండ్లుమంట తలనాడుగా నొప్పిగా యుంటుంది. అమితదాహము

వైద్యుడు:—అ!—నరే! నేనేయేలక్షణములు కలిగియుండునని తలంచితినిో యవియునున్నవి. ఇట్లుండట నాడీ స్పష్టముగా చెప్పుచున్నది. ఇంతేగదా? ఇదివరకే నీవుచూయొద్దకు వచ్చియుండవలసింది ఎక్కడెక్కడి పాడుమందులతో తినితని దేహతత్వమును చెడగొట్టుకొన్నావు. అయినను భయములేదు. దీనికి నలుబదినిములు మందువుచ్చుకొనినయెడల నీకారోగ్యము కలుగును.

రోగి:—స్వామీ! అలాగే పుచ్చుకొనెద. నావలెటికి మీగుదేవుడని తలంచుకొనెదను. దయచేసి శీఘ్రకాలమున స్వస్థతకలుగజేయండి.

వైద్యుడు:—అవిషయము నీవుచెప్పవలసినదిలేదు. మాయాషధములు తిక్కినవారి మందులవంటివికావు. తప్పుక గుణమునిచ్చును. ఇటువంటి గొప్పశాస్త్రీయములైన మందులగుటచేతనే బజారులో విక్రయించు బూటకపువానివలెగాక మాయాషధములకు వెలయెక్కుడుగానుండును. ఈకష్టణములోనే వైద్యునియొద్దగాని మామందుకు సమాధానమైనది యొక్కటియైననుండదు. అన్నియు టక్కుమందులే! కావుననే యక్కడక్కడచూచి యేమియు లాభము లేకపోవుటవలన తుదకు మాయొద్దకువచ్చి యారోగ్యవంతులగుచుండెదగు. ఒకసారి మాయాషధ ప్రభావమును తెలుసుకొనినవాడు మఱియొకనియొద్దకు పోజాలదు.

రోగి:—నరే! గాని, స్వామీ! మందుకరీదు యెంతయగును?

వైద్యుడు:—అది నీవువిచారించవలసినదియేలేదు. మేమివైద్యశాలను లోకోపకారార్థము యేర్పాటు చేసియున్నాముకాని లాభముకొఱకు పెట్టినవారముకాము. ఎవరియొద్దనయిననునరే! మందుకు తగులుబడియైన అసలుకరీదుతప్ప దమ్మిడియైన నెక్కుడువు

చుచుకొనము. ఔషధము నేవించి ఆరోగ్యవంతులై సంతట సంతోషముతో వారుగాపిలిచి యేమైనను బహుమానమొనంగినచో పుచ్చుకొందుమేగాని లేనిబోని మాటలుచెప్పి డబ్బుపుచ్చుకొనుట మావనిగాదు అటులచేయువారుచుంగలరు. వారులేదు. మాకదిగిట్టదు.

రోగి:—అయ్యో! తెలియక చాలాడబ్బు కర్చు పెట్టినాను. ఎన్నిమారులు. ఎందరువైద్యులు. ఏమియుంబ్రయోజనములేదు. వృథా యైపోయినది.

వైద్యుడు:—ఔను. అటుల మోసపుమాటలుచెప్పి డబ్బులాగువారికే ఇది మంచికాలము. నిజముచెప్పినచో నమ్మనేనమ్మరు.

రోగి:—నమ్మకపోవడమేమిగాని మందుఖరీదులశలవివ్వండి.

వైద్యుడు:—నలుబదిరోజులు పుచ్చుకొనవలయును. వ్యాధి దేహమున బాగుగా నాటుకొని యుండుటవలన దానికి తక్కువకాలముపుచ్చుకొని యుపయోగములేదు. అంతవిశేషముగా నగునదేమియునుండదు. నీకు దినమునకు 1రూపాయకరీదు మందుచాలును. పూర్ణముగా నారోగ్యముకలుగును.

ఇట్లు చెప్పగా రోగి నలుబదిదినములకును నలుబదిరూపాయలు కావలయునుగదామని కొంచెముసంశయించి విధిలేకనమ్మతించి యౌషధమునిండని రూపాయల నిచ్చివేయును. అవి తీసుకొని యేదోయొక సీసాలోనిభస్మమును చిన్నచిన్న కాకితపుతునుకలలోకొంచెకొంచెముగావేసి పొట్టములుగామడిచి వానికొనంగి 'ఈయౌషధమే ఇతరులయొద్దనుండినచో యీనలుబదిదినములకును ఇన్నూఱురూపాయలు పుచ్చుకొనియుండుదురు. మేమటుల యెక్కువకోరుటలేదు. నీభస్మమును ఉదయమున సాయంత్రమున వెన్నలోకలిపి పుచ్చుకొనుచుండవలయును. దినము విడిచిదినము చక్కగా మంచినూనెనుకాచి బాగుగా తలకంటించుకొని స్నానముచేయుచు జీర్ణమగు మంచివస్తువులం దినుచుండవలయును. పాలు మంచిపండ్లు కావలసినంత భుజింపవచ్చును ఇట్లుచేయుదువేని త్వరలో గుణముకలుగును' అని చెప్పి పంపివేయును.

ఆరోగి యడిచినదేమో మహాషధమని తలంచికొనిపోయి వద్దతిప్రకారముగా పుచ్చుకొనును. ప్రతిదినమును నింటిలోనివారు చేసె

డియపచారముల ట్లను, విడువక శింస్నానము చేయుచున్నందున యుష్ణము కొంత యుక్తమైచుటచేతను, అప్పువై నయాహారమును, మంచివండ్లునుం దినుటచేతను, యేదోయొకవిధముగా నించుకతత్వముమాటి యనుకూలముగాయున్నట్లు తోచి రోగి యావిషయమును వైద్యునకుచెప్పినయెడల, తనయొక్కయు తనమందుయొక్కయు ప్రభావమును కడుడంబముగావర్ణించుచు 'బౌనండి! ఎటువంటివ్యాధియైనను తగినయశాపథము నుపయోగించిన గుణమునొసంగకుండునా? ఏవేవియో పనికిమాలిన మందులిచ్చినచో డబ్బు నష్టమేగాని లాభమేకలుగదు. మందొకదారియు, రోగ మొకదారియునై యుండును. నెలరోజులకుక్రిందటయొకనికి శూలవ్యాధి కలిగియున్నందుకుగా వైద్యులందఱును తమవలననైనవరకునుం జకించిచేసి సాధ్యముగాదని మానినారు. మాయొద్దకువచ్చినాడు. విచారించండి మూడేపూటలు. ఒకమందునిచ్చితిని. నెమ్మదియైనది. సంతోషించి నన్నుపిలుచుకొనిపోయి రెండు సిల్కుకండువలును, నూలురూపాయలును మహాసంతోషముతో తాంబూలములతో పెట్టియిచ్చినాడు. మొన్నటిమాట చెప్పండి! వారముదినములైనది. పక్షిపాతముకలవాడు. ధనికుడు. నాయొద్దకువచ్చి "అయ్యా! ఎంతయోకర్చు పెట్టినాను ఫలములేదని దుఃఖించినాడు. దానికొకమందుక్రొత్తగా తయారుచేసియిచ్చినాను. రెండుదినములకే వ్యాధి నెమ్మదిచినది కాని యింకను కొంతవఱుండు పుచ్చుకొనుమనిచెప్పినందున తీసుకొనుచున్నాడు. బాగుగా తన కారోగ్యమైనంతట నన్నూలురూపాయలనిచ్చునట్లు చెప్పియున్నాడు బౌషధము మంచిదైనయెడల నెటువంటిరోగమైనవేమి? నీవ్యాధి శరీరమున బాగుగా నూరియున్నది. ఇప్పుడుపుచ్చుకొనినమందు చాలదు. ఇంకను నలుబదిదినములు త్రోడైనచేసేవించితివేని సంపూర్ణారోగ్యముకలుగును" అనిచెప్పి మరల నలుబదిదినములమందుకు కరీదుపుచ్చుకొనియిచ్చును. వానికి మంచికాలముగాయుండి యేదోకారణమువలననైనను నదికొంచెము నెమ్మగించెనేని మేలే! యటుల నెమ్మదిగాక యట్లేయుండినను, నెక్కుడైనను నడిగినచో, పథ్యమునందలి లోపమనియో పటియేదియో సాకులుచెప్పి యశాపథమును మార్చవలయునని మరల నూతో యేబదియో యూడదీసి యేదోయొకటియిచ్చును. వాడదిపుచ్చుకొనియు లాభములేకపోయినచో

మరల వైద్యునియొద్దకుపోయినచో మందుమాగ్నవలయునని చెప్పి డబ్బు దెప్పునునని భయపడి భగవత్సంకల్పప్రకారము జరుగునని యావంక చూపుటయే మానుకొనును. వైద్యుడని యెఱింగియు నెఱుంగనట్లుండును.

ఈతరగతిలో చేరిన మఱికొందఱు భిషగ్గుణులు తమయొద్దజీతములిచ్చి కొందఱు స్త్రీలనుంచుకొని యుండుదురు. వారెచ్చటచ్చట పరస్పరముగా యేయింటనైన నెవరికేనియు రోగము కలిగియున్నదా? యని విచారించుచుండి యెచ్చటనైన నటుల కలిగియుండినట్లు తెలిసినచో, గొప్ప ధనవంతుల యింటిస్త్రీవలె యొకమంచి చీరనుగట్టి బంగారుగిట్టువేసిన నగలుధరించి రోగియున్న యింటికిపోయి యటునిటుంజూచుచుండును. ఇంటివారు చూచి క్రొత్తమనిషియైన యామెయెవ్వరో యేలవచ్చినదో యని దగ్గఱనువచ్చి “అమ్మా! మీరెవరు? ఏలవచ్చినారు? ఎవరిని చూచుచున్నారు?” అని యడిగినచో “ఇచ్చటికెవరైనా వైద్యుడు వచ్చినాడా? ఎవరో యావైపునఁ బోవుచుండి మీయింటికి వచ్చినట్లు చెప్పగా నిజమని వచ్చినాను. ఇచ్చట కనుపడలేదు” అనును. “ఆవైద్యుడెవడు? ఇచ్చటికేల వచ్చినాడట?” యని వారడిగినచో “మీయింట నెవరికో దేహము స్వస్థముగాయున్నదనియు, వచ్చినాడనియు వింటిని. నిజమో కాదో నేనెఱుంగను. ఆయన మీకు తెలిసియే యుండువాఁడు అనుకొంటాను. నుందరమూర్తియే నెడి పేరుగలవాఁడు, ఎపుడును నులోచనములు ధరించియుండును. నుమారు ముప్పదియేండ్లుండును. చామనచాయదేహము. పెద్దజుట్టుముడికలదు. ఎవరో చెప్పినమాటనమ్మి వచ్చినాను కోపించు కొనకు” డనును. వారాస్త్రీనిచూచి “ఇంతమాత్రమునకే కోపమా? కాని యెందఱో వైద్యుఁడగు యాయననే వెదకుకొనిరావలయునా? మఱియెవ్వరునులేరా?” యనినయెడల ‘వైద్యులెందఱోయన్నారగాని యేమిలాభము? అతనిశక్తివేఱు. యెంతమొండివ్యాధియైనను సరే! అతఁడు తప్పకకుదర్చగలఁడు. అతనిది యమృతహస్తము. మందు పుచ్చుకొనుటలోకాని, వ్యధమందుగాని రోగి కేలాటికష్టమునునుండదు. అదియునుగాక యితరులవలె యత్యాశగలవాఁడుకాదు. చాలా యోగ్యుఁడు. నాకు తెలిసినంతవరకును నతఁడు మంచిచ్చినవారలలో నొకరికైనను

గుణము కలుగకపోయినదిలేదు. మే మతనియొద్దనేగాని మఱియొకనిదగ్గరవుచ్చుకొనము. ఇప్పుడు మాకోడలికి కొంచెము జబ్బుగాయున్నది. దానికొకటై తోడ్కొనిపోవుటకువచ్చినాను” అని బహుచాతుర్యముగా చెప్పను. తమయింట రోగియుండుటవలన, వారాస్త్రీమాటలునమ్మి ‘అమ్మా! ఆయన యిచ్చటికి రా లేదుగాని, మాయింటిలో రోగియొకడున్నాడు. చాలా బాధపడుచున్నాడు. యెన్నోమందులుపయోగించినాము గుణముకలుగలేదు. నీవుచెప్పెడి వైద్యుడు గొప్పవాడుగా నుండునని తోచుచున్నది. దయచేసి యతని నిచ్చటికి వచ్చునట్లు చేయవలెను’ అని బతిమాలుదురు. ఆమాయలాడి వారినిచూచి “సత్యమే! ఆయన చూచినాడన్ననో, తప్పక యారోగ్యముచెందినట్లే. అమ్మా! ఆలాగే! కనుపడినచో చెప్పెద”నని యచ్చటనుండి వెడలిపోవును. దానిని విచారించి వైద్యుడు వారియింటిలోనివిషయములన్నియుం దెలిసికొన్నవాడై నాటిసాయంత్రమో, మఱుసటిసము ఉదయముననో, యాయింటికి పోవును. అతని నింటివారుచూచి క్రొత్తమనిషిగాయుండుటవలన సంశయించి యీ వైద్యుడుగానే యుండునేమోయని “అయ్యా! రండీ! మీరెవరు?” అని మరియాదగా యడుగుదురు. అతడు “నేను వైద్యుడను, నిన్న పరశురామనాయకుడిగారితోబుట్టినామెతో మీరు నన్ను రమ్మని చెప్పినారట. ఆమె చాలా గట్టిగాచెప్పినది. ఇప్పుడు నేను జడ్డిగారియింటికి పోవుచుండి యీ దారినివచ్చినాను. ఆమెచెప్పినమాట జ్ఞాపకము వచ్చినది” యని చెప్పను. “అతను చెప్పిన పరశురామనాయకుడు చాలా ప్రసిద్ధపురుషుడగుట వారెటుంగుదురు. తమ యింటికివచ్చినది యతని తోడబుట్టినామెయని యతడు చెప్పగా విని ఆయ్యా! ఎవరోయని తలంచినాము. తెలిసియుండిన సెంతో మరియాదచేసి యుండుదుము. ఆమెయున్న విధముచు చూడగా మాకామెయంతటి గొప్ప యింటిమనిషియని తోచలేదు. ఔను గొప్పవారు డంబముగా నుండుదురా? ఏమియు లేనివారికే యధికడంబము. ఆమెనుచూడగా సాధారణమైన యింటిస్త్రీవలె యుండినది. ఆహా! ఎంతజ్ఞాపకము? మామాట మరువక మీతోచెప్పి పంపినది కదా! గొప్పవారికి గొప్ప గుణములు” అని జ్ఞాపించి “రండీ! రండీ!” యని యతనిని లోపలికి పిలుచుకొనిపోయి కుర్చీమీద కూర్చుండు

డని తామపలికిపోయి యొండొరులు రహస్యముగా “ఒరకురామనా యాడు న్యలులను దగ్గఱచేర్చువాఁడు కాఁడు. అతనియింట వైద్యము చేయువాఁడనిన గొప్పవాఁడుగానే యుండవలయును. జడ్డీగారు మొదలైనవారు సామాన్యులుగాయుండువారిని పిలిపింపరు. ఈవైద్యుడు గట్టిగానే యుండును. కాబట్టి మనవానికి తనయొద్ద మందునిప్పించుట యుక్తమా గా యుండు.”నని కలియఁబలుకుకొని నిర్ధారణచేసి, వైద్యుని యొద్దకువచ్చి “అయ్యా! మాయంట నొక చిన్నవానికి కాఱులాగా యున్నది. దయచేసి చూడండి” యని యతనిని రోగి వండుకొనియుండుగదిలోనికిఁ బిలుచుకొనిపోయి చూపుదురు. అతఁడు రోగి నెగదించి జూచి పరుండియున్నవానిని కూర్చుండుమని చెయిపట్టుకొని యైదునిమిషములు నాడీ పరీక్షచేసి, నాలుక చూపుమని పరీక్షించి యింటివారి వంకతీరికని “ఇతని కిప్పుడు మందు నిప్పించుటలేదా?” యని యడుగును.

ఇంటి:—ఎన్నో పుచ్చుకొన్నాఁడు. ఇప్పించి విసికిపోయినాము. ఇప్పుడు యిరువదిరోజులనుండి మందులేదు. ఊరకనే యున్నాఁడు.

వైద్యు:—ఊరకున్న యెట్లు? మంచిమందు యిప్పించవలెను. ఇదివరకును వ్యాధికి తగిన యావధము పుచ్చుకొన్నట్లుండలేదు. వృథాగా అదియునిదియుం బుచ్చుకొనుటవలన లాభముగలుగదు. పైగా వ్యాధి యెవయగును. ఇది శుద్ధరోగము.

ఇంటి:—ఔను ఏమి చేయగలము. వచ్చిచూచినవైద్యులందఱును నాలుగురోజులలో నెమ్మదించు ననడమేకాని గణముమాత్రము లేదు. ఎంతయో కర్చుపెట్టినాము.

వైద్యు:—నిజమే! అటుల పలుకుదురు. ఒకఁడైనను వ్యాధిలక్షణమును కనిపెట్టి యుండఁడు. అది తెలుసుకొనుటయే వైద్యునినేర్పు. రోగము తెలిసికొనుట చాలా కష్టపుపని.

ఇంటి:—నిజమేనండీ! ఇదివరక నొకఁడును ఇది యీరోగమని తెలుసుకొన్నదియేలేదు. ఏదోయొకటిచెప్పి తమకుదోచినమందునిచ్చి డబ్బు లాగుకొనిపోవడముతప్ప మితేమియులేదు. అయ్యా! మీరుచూచినారుగదా! ఎట్లున్నది? ఈరోగము మీకేమిగాత్రోచుచున్నది? సాధ్యముగాయుండునా?

వైద్యుఁడు:—తగినమందు నుపయోగించినయెడల నెటువంటిరోగమైన ను సాధ్యముకాకపోవునా? ఇంతవరకును మంచియందు తగిలినది కాదు. ఇదిచెడ్డవ్యాధియగుటచే క్రమక్రమముగావలువిభములు గా మాత్రీ తుదకపాక్షస్థితిలోవిడుచును. ఇప్పుటి కింకను సాధ్యములో నేయున్నది.

ఇంటి:—ఇదియేమి వ్యాధి యనియెదరు? తెలుసుకొంటిరిగదా?

వైద్యుఁడు:—రోగము నే తెలుసుకొనకపోయిన, నింకమందునిష్పక్షమెట్లు? ఇది మేఘవైత్యోన్మత్తవాయువువలన కలిగినది. ఇప్పుడిది యొకక్రొత్తరోగ మారంభమైనది. ఈవ్యాధిగలిగినవారిని నేను నలుగురైదుగురిచూచినాను. వైద్యులందఱును కుదరదనినతరువాత, నేనే మందుఇచ్చి నెమ్మదిపఱచినాను దీనికి ముఖ్యలక్షణము లేవనగా—ఆకలిమందముగానుండుట, పాలుమాలిక, కడుపులోవికారము, తలతిరిగినట్లుండుట, కాలమునకు ప్రవర్తికాకుండుట, కండ్లుమంటలు, నిద్రనరిగా లేకపోవుట, మూత్రమువిడుచునపుడు మంట, కాలుచేతులునొప్పి, బలహీనత, దాహము, నోరుచప్పగానుండుట యీ మొదలయిన లక్షణములు కలిగియుండును. అపుడపుడు నివి వలుతెఱంగుల మాటుచుండును. దుర్వాప్యధిగాని యితరముకాదు.

ఇట్లుచెప్పగా యావ్యాధి సహనలో నేనియోకొన్ని లక్షణములయినను రోగికి కలిగియుండకపోవు. కావున, రోగి 'బౌనాను. అట్లనే యుండు' నని తనకు కలిగియున్నవానికిని లేనివానికిని యొప్పుకొనుచుండును. వైద్యుఁడు వ్యాధిలక్షణములన్నియు బాగుగాకనిపట్టినాడని ఇంటివారు భ్రమపడి యతనిని యకావధమునిచ్చి యారోగ్యము కలిగించవలసినదిగా ప్రార్థింతురు. వైద్యుఁడుయోచించి 'నరే! కానిండు. దీనికి ప్రస్తుతము నాయొద్ద మందులేదు. తయారుచేసిఇవ్వలయును. ఇటీవల జయదేవరావుగారి తమ్మునికి దేవ్యాధికలిగి నన్ను పిలిపించినాడు. నేను పోయిచూచి మందుతయారుచేసి యిచ్చినాను. అతనికి వారమురోజులలో నెమ్మదించి యిపుడుకులాసాగాయున్నాడు. ఆమందులో నాకువైద్యభాగమువచ్చినదికాని మఱి యిరువురకిచ్చినాను. అందువలన నై పోయినది. మీరు చేసిఇవ్వమనినచో తయారుచేసెదను. ఆయావధమును

హారముదినములుపుచ్చుకొనగానే స్వస్థమగును. ఏన ననుమానముకూడదు. ఇప్పుట నొకవత్సరముదినములు తీసుకొనుటమంచిది ఏమియుంగవ్వముతోచదు. ఇచ్చాపథ్యము. మీయభిప్రాయముచెప్పండి. నేనుగంట ప్రకారముజడ్డిగారి ఇంటికి పోవలయు"నని వలకును. ఇంటివా రాలో జించుకొని 'అయ్యా మంచిది. మందుతయారుజేసి యివ్వండి. యీవ్యాధి మీవలననే బాగు కావలయును మీకష్టమునకు తగినట్లు నెప్పునియైనంతట తాంబూలము నమర్పించెదము.' అని వినయముతో చెప్పుదురు. వైద్యుడామాటలకు తలఁచుచుండి 'దానికేమిలెండి మీరుగాక యెవ్వరియోయెదరు. నేనుమందునిచ్చినందు కితనికి శీఘ్రముగానారోగ్యము కలుగవలయునుగాని మీరు నాకష్టము గుర్తెఱిగి సహృదయము జేయకపోయిన నేను వ్యసనపడలేదు. గుణముకావడమే నాకుముఖ్యము. మంచిది. మందుకర్చులకుఇవ్వండి. ఆలస్యమగుచున్నది. పోవలయును. ఇంటి:—ఎంతకావలయును? చెప్పండి.

వైద్యు:—ఇదివరకు నలుగురుచేయించి పుచ్చుకొనియున్నారు. మీరు వారినడిగియివ్వండి. ఇప్పుడుతొందఱలేదు. రేపుతీసుకొనిపోయి ప్రారంభించెద. ఇంతలో నేమిమునిగినది?

ఇంటి:—విచారించడమేల? మీరు పొట్టుచెప్పుదురా? వలదువలదు. మీరుచెప్పడమేచాలును. మాకుసమస్యకమే!

వైద్యు:—దానికి కావలసినవస్తువుల కొకటియేరేటండి! హెచ్చుకాదు. తక్కువయుంగాదు. ఎచరికైనను నొకటియేషడ్ధి. నూలు నూపాయలుపట్టుచు. ముత్యములు, పగడములు, ముంచిబంగారము, కస్తూరి, మొదలగు వెలపొడుగువస్తువులు కావలయును. ఈ నూలునూపాయలకును వస్తువులుతీయవలయును. ముందును నూరుటకు కూలి యెదురూపాయలుపట్టును.

ఇంటివారికా మొత్త మధికముగాతోచి కొంచెము సందేహించినను రోగియిచ్చి చేయించవలసినదిగా పట్టుబట్టును 'వ్యాధివచ్చినవాడు వెట్టివాడునొకటియే!' యందురుగదా! పాపము తనకారోగ్యము కలుగునని యతనిభ్రమ. విధిలేక యింటివారు మందుకర్చునకును, కూలికి రు105లు నొసంగుదురు వైద్యుడవిపుచ్చుకొని 'ఇంకనాలుగురోజులలో మందుతెచ్చియిచ్చెదను. చేయుటకంతకాలముపట్టును. మీరుభయపడ

వలదు. ఇతనివ్యాధి నివర్తిచేయుభారము నేను వహించుచున్నానని నమ్మబలికి బయలు వెడలి జడ్జిగారియింటికి పోవుదాఁబట్టి కొంచెము దూరముపోయి యుచుంటుంటే స్వగృహముచేరును. మఱినాలుగురోజులుగడిచినంతట యేదోయొకటితెచ్చి మిక్కిలివిలువగల దివ్యోషధమని చెప్పి ఇచ్చిపోవును. అదిచూరోగిపుచ్చుకొనునుగాని లేకమైననుగుణము కనబడదు. నైద్యునిగంచి యడిగినపక్షమున 'అతనితత్వముసకామందు సరిపడలేదు. వేతేయొకమందు చేసియివ్వాలెను. దానినిచేయుటకు యిన్నూరురూపాయలువట్టు. అది చాలాగొప్పయోషధ' మని చెప్పును. వారగిని 'చాలుచాలు యిప్పటికి యిచ్చిననూఱునుచాలక, మఱలయిన్నూఱు తెచ్చునుచున్నాఁడు. రూపాయలుపోవడమేకాని గుణముమాటనున్న. భగవత్సృకల్పప్రకారము జరుగునుగాక, ఇంకయియ ప్రయోజకలయిన నైద్యునిమాటలునమ్మి వీరోసంగడిమందులు పుచ్చుకొనుట యవివేకము. ఏదో మనకు తెలిసినట్లు మనమేచికిళ్ళచేసికొనుటమంచిది' యని తలంచి సురలనతనిమఱియును చూడనొల్లక పోయి నంతవరకుంజోయినదని మిన్నకుండదురు. ఆవయిద్యుఁడు వారు తన యొద్దకు రాకపోవడమే గొప్పయదృష్టముగా తలంచి సంతృప్తుతరంగుఁడై మఱియొకచోటువెదకును.

ఈతరగతిలోనివయిద్యులు మఱికొందఱుచేయుట యెట్లనగా— తమకునాడీపరీక్షించుటకు రోగలక్షణములు కనిపట్టుటకునుం దెలియక పోయినను సర్వముందెలిసియున్నట్లు నటించుచు, ఏవయిద్యుఁడొయొద్ద నైనను నేవోనాలుగుమందులు ఖరీదునకుఁదీసుకొని, వానిని చిన్నచేతి పెట్టెలో నుంచుకొని యేయింటనైన వ్యాధులుగలవారుందురాయని విచారించుచుండి యటువంటి యిట్లు తెలిసికొని తానే యచ్చటికిపోయి, ఇంటివారినిచూచి 'చంద్రశేఖరంనాయుడుగారి స్వహమిదేనా?' యని యడుగును. ఇంటివారతనినెఱుంగక, యేలవచ్చెనోయని 'బేను! ఇది యే! అయ్యా! మీరెవరు? ఏమిపనిగలిగివచ్చినారు?' యని యడుగక పోరు. అటులనడిగినప్పుడు 'నేనువయిద్యుఁడను, నాపేరు విశ్వనాథరావం టారు ఎక్కడనుంబ్రసిద్ధియే! మీరువినియుండదుకాఁబోలు. నేనీవారిని పోవుచుండగా, ఆయన యెవఁడోగాని, చామనచాయగ యుంటాఁడు, తల ప్రాపుచేసుకొని, స్పర్తికల్గువేసుకొనియున్నాఁడు. ఎపుడో యొక

మారు నాయొద్దఃతనువచ్చిన జ్ఞాపకమున్నది. ఆవరిచయమువలన నన్ను గురుతుఁబట్టి 'అయ్యా! ఇదిగో ఈవీధిలోనే 112రు యింటిలో నుండువారలు మాకుబంధువులు. వారియింట నొకయాడుమనిషి యస్వస్థముగా యున్నది. చాలామందివయిద్యులు చూచినారుగాని నెవ్వరికలుగలేదు. తమబోటివారివలనగాని యావ్యాధి నివర్తికానేరదు. కాబట్టి దయచేసి ప్రయానయనక కొంచెము నాయందుదయించి యటుపోయి చూడవలయునని కోరుచున్నాను. నేనుచు మీవెంటవచ్చి యింటద్వారాచేసి వత్తునుగాని తొందఱపనిపై వెళ్లుచున్నాను. ఆలస్యమైనయెడల యాపనిచెడిపోవును. ఫరవాలేదు చారుమిక్కిలి యోగ్యులు మీరేపోయిచూడవచ్చును. పాపమామనిషి మిక్కిలిబాధపడుచున్నది. కనుకనిరాకరింపక పోయిచూడండి'యని చాలదూరము ప్రార్థించి తొందఱగావెళ్లినాడు. ఆపెద్దమనిషి యంతదూరము ప్రార్థించినంతట చూడకుండుట మరియాదగాయుండదని తలంచినవచ్చినాను. 'వ్యాధిగ్రస్తురాలినిపిలిపించండి చూచిపోయెద' నని చెప్పును. ఆయింటివారతనిమాటలువిని, తమకుబంధువును; తనయందంతటిప్రియముతో తానుగానే వయిద్యనింబనిచినవాఁడునునైన యామనుష్యుఁ డెవఁడుగాయుండునో యని తమలోతాము కొంచెముతడవాలోజించి నిర్ధారణచేయజాలక కడవట 'ఎవఁడైననేమి? ఇందువలన గలిగిననష్టమేదియునులేదు. మనమును, నెవనినైననయిద్యనింబిలిపించి రోగిని చూపవలయుననియే యెంచుచుంటిమి గదా! ఇప్పుడేమిచెడినది? వ్యాధిగ్రస్తరాలిని తనకుఁగనబఱచి, యేమిరోగమనిచెప్పనో చూత'మని యెంచి, మఱియేమియుంబలుకక రోగిని బిలుచుకొనివచ్చి యతనియెదుటనిలుపుదురు. వయిద్యుఁడామెనెగదిగఁజూచి తలయూచి కూర్చుండఁబెట్టి ధన్వంతరితానేయని వారికిఁదోచునట్లుగా, తెలివిగలవయిద్యులు రోగులనుబఱియించునపు డచ్చటచ్చటంజూచియున్నవాడుగావున, యావ్రకారముగానే తానునునభినయించును, నాడీలక్షణము గుర్తించువానివలె కొంతతడవు కుడిచేయియుం గొంతతడవు యెడమచేయియుంబట్టి మార్చిమార్చిచూచి, నాలుకయు, కన్నులును, మూత్రమునుబఱియించి పఱియు నెన్నోనిదానములుగనుచుండును. అప్పుడింటివారు తమలో 'ఈ వైద్యుఁడుచేయు పరీక్షలు చూడగా యితఁడు సమర్థుఁడుగానే తోచుచున్నది ఇదిరకు పచ్చినవయిద్యలేవో

రెండుమాటలుచెప్పి తమకుతోచిన రెండుమాత్రలు చేతఁబెట్టి పోవు చుండిరేగాని, ఇతనివలె నింతశ్రద్ధగా యిన్నివిధముల నొక్కఁడై ననుం బరీక్షించిన వాఁడుకాఁడు. మన మితనియొద్దనే యాపదము నిప్పించుట యుక్తము. చాలా యోగ్యుడుగా నుండుటబట్టి తప్పక యితనివలన గుణముకాఁగలదు” అని యాలోచించుచుండుదురు. నైద్యుడు పరీక్షించుటచు చాలించి ఇంటివానింజూచి “ఈవ్యాధి చాలా యుష్ద్రవకర్తయై నది. దానికి తోడుగా తెలిసియుం దెలియనివారు తమకు తోచినమందులన్నియునిచ్చి వ్యాధిని తగ్గించుటకు మాటుగా యెక్కుడగునట్లుచేసినారు. ఆమందులవలన మొదటి రోగతత్వము వేటువిధముగా మాటి నది. దానివలన బాధ యతిశయించినది. ఇప్పుడు దీనికి శీఘ్రముగాతగిన యాపదము నివ్వకున్నయెడల ప్రాణాపాయము సంభవించుట నిశ్చయము. ఎప్పుడుగాని నైద్యుడు యోగ్యుఁడై నదియుం దెలిసికొనక, ఇటువంటి గొప్పరోగములు గలవారికి మందులిప్పించుట మిక్కిలి హానికరమైనవిషయము. యోగ్యతా యోగ్యతలు యీకాలమున విచారించువారెవరు? రోగముల సంఖ్యకన్న నైద్యులసంఖ్య నూలు రెట్లు మించిపోయినది. ఎక్కడచూచినను నైద్యులయములే. ఎక్కడ చూచినను నైద్యులే! ఏమిప్రయోజనము? యటువంటి యల్పజ్ఞులందఱును నైద్యుత్తి నవలంబించుటవలననే నైద్యముయొక్క గౌరవముచెడిపోయినది. మాబోటివారలకు జీవనహాని యేర్పడినది. సమర్థుడైన వయిద్యునిగుర్తించుటయే కష్టముగా యేర్పడినది. అయినను, బంగారమువిలువ యెప్పుడునుం దగ్గిపోనేరదు. బుద్ధిమంతులైన మీబోటివారు మమ్ము తెలుసుకొనుచునేయున్నారు. సరే! ఇంక యీమాట వలన లాభములేదుగాని, ఈమెకు నన్ను మందునివ్వమంటిరేని యిచ్చెదను. లేదా? మీయిష్టము. మఱియొకనియొద్ద ఇప్పించుచున్నను, మీరు నాయొద్ద నే 'షధమును పుచ్చుకొనకపోయినయెడల నష్టములేదు గాని యొకవిషయమునుమాత్రము మీరు జాగ్రత్తగా గమనించుట మంచిది. ఏమనగా వయిద్యుడని పేరుఁబెట్టుకొని వారి యందఱియొద్దను మందునిప్పించకుండు. సమర్థుడుగా నుండువానిని గుర్తించి వానివలన నిప్పించితిరేని మీకు లాభముకలుగును. ఇదియే నేను మీకుఁ జెప్పదలంచినది. ఆలస్యమైనది. పెక్కుచోటుల కరుగవలసి యున్నది. ఇంక

జోయెద"నని లేవనుంజును. ఇంటివారు న్యాయముగా తోచుచున్న యతనిమాటలు విని యాలోజించి యతనియొద్దనే మందునిప్పించుటకు తీర్మానించుకొని మరల సతనిఁగూర్చుండఁజెట్టి "అయ్యా! మీరే సమర్థులని మాకుదృఢముగాతోచినది. కాఁబట్టి శ్రద్ధపుచ్చుకొని యశుషధమును మీరే యివ్వండి. చేతగానివారండఱును మందులిచ్చి తుదకు రోగమును పెద్దదిగా జేసినారు. ఇంక నటువంటివారి యశుషధములు మేము తీసుకొనజాలము. ఈవ్యాధి మీహస్తమువలననే తీఱవలయును" అని వినయముతో ప్రార్థింతురు. వైద్యుఁడు వారలఁజూచి "నరే! నన్ను యివ్వమనినచో యిచ్చెదనని మొదటనే చెప్పినానుగదా! అభ్యంతరము లేదు. యిచ్చెదను. త్వరితము నివారణయగునట్లు చేసెదననినయితము దృఢముగా చెప్పగలను. కాని ఇప్పుడీమెకు యివ్వవలసిన యశుషధము తయారుచేసి యివ్వవలయును. నాయొద్దనున్నదికాని యది మఱియొకరికిగా చేసినది అది యిచ్చుట న్యాయముకాదు. వ్యాధితీవ్రముగా యుండుటచే దీనిని మీకిచ్చినచో వెంటనే వారికి మరలచేసికొనిపోయి యివ్వవలసి యుండును. ఈవిషయమున మీయభిప్రాయముఁజెప్పండి" యనును. యింటివా రాలోజించి "హాజరుగా యుండుమందు నిప్పించుటయే మంచిది. చేయడమనినచో తడవగును. మనకు దగ్గఱనుండు మందునిచ్చి వేరే తయారుచేసి యదియివ్వవలసిన వారికిచ్చుట యుక్తమని చెప్పెద"మని నిశ్చయించి అదేప్రకారముచెప్పి మందుచేయుటకుఁజెట్టు కర్చు నడుగుదురు. వయిద్యుఁడు వారితో "ఇదిగొప్ప యశుషధము ఈయోగమితరులకు ప్రెలియనే తెలియదు. ఇటువంటి మందు నివ్వకున్నయెడల యిప్పటి తత్వము మాఱి వ్యాధి యభిముఖముకానేరదు. దీనిని చేయుటకు యేబదిరూపాయలు ఁట్టును. తక్కువ కానేరదు" అని ఖండితముగా చెప్పును. అతఁడుచెప్పినది యెక్కువగా తోచినను, సిద్ధముగాయున్నమందు నిప్పించకపోవుట ప్రయోజనముకాదనియెంచి యతనికి మందుకర్చునకుగా యేబదిరూపాయలును సమర్పణఁజేయుదురు అవితీసుకొని తనపెట్టె తెఱచి అందు తానుకొని మహాపదిలముగా పెట్టుకొనియున్న యేదోయొకయశుషధమునుతీసి "ఇది దివ్యోషధము. దీనినిచేయడము మిగులకష్టమైనవని. ఇంత యుత్తమమైనమందును పుచ్చుకొనియుండినయెడల యీమెరోగ మిదివర కెన్ని

దినములకుపూర్వమో స్వస్థమైయుండెడిది” యని వారికొనఁగి తీసుకొనవలసినమితమును, అనుపానమును, వధ్యమునుంజెప్పును. అవధ్యతులు తనకు మందొసంగిన వయిద్యునివలనఁ దెలిసికొనియుండకపోవుటచే ఇష్టమువచ్చినట్లును తత్కాలమున తోచినట్లుంజెప్పి రెండుమూడు రోజులకొకసారి వచ్చిచూచి పోవుచుండదు” నని నమ్మబలికి వారివలన మర్యాదలుచెంది వెడలిపోవును. కాని మరల నతనిదర్శనమా యింటి వారికి సిద్ధిండు. అతఁడిచ్చినమందునకును వ్యాధికిని యనుమతయు సంబంధము లేకపోవుటచే యేదోయొకమందును పుచ్చుకొనుచున్నకారణమున రోగివ్యాధి మఱియొకవిధముగామాటి యధికమై తత్పూర్వమునకంటె బాధ యెక్కుడగుచుండును. ఆవిషయమునుగురించియడిగి యేమిచెప్పినో తెలిసికొనవలయుననెడి యుద్దేశముతో యెంతవెదకినను వానిజాడ తెలియదు. ఇతరవయిద్యులవద్దకుపోయి తమతో యతఁడుచెప్పినపేరునుచెప్పి యతని నిఁసించుచోటు నడిగినయెడల యాపేరు గలవాఁడు మేమెఱింగినవయిద్యులలో నొక్కఁడునులేదని చెప్పుదురు. అంతట వారు వానినిఁబ్బి మందుపుచ్చుకొనిన తమబుద్ధిజాడ్యమునకై చింతింపుచు మరలిపోవుదురు. ఇంకచేయదగిన దేమికలదు?

ఇట్లేవచ్చి మఱికొందఱేదో యొకటి చేతఁజెట్టి డబ్బులాగుకొని పోవుదురు. వారుఇచ్చినదానినిపుచ్చుకొనినపుడు పూర్వము తమకుకలిగినరోగబాధ యట్లుండగా పేరుదుర్గణములపుట్టును. అపుడు వారిని కనుఁగొని యడిగినచో ‘నేనుఇచ్చినమందు నీతత్వమునకు నరివడలేదు. మఱియొకటి చేసియివ్వవలయు’నని మరల నొషధముచేయు కర్వులకు గా డబ్బులాగును. అపుడును నేదోయొకటిఇచ్చును. దానివలననయితము కుదరనిచో మఱియొకటి చేయవలయుననిచెప్పును. వ్యాధిగలవారు యీప్రకారము రెండుమూడుసారులు చేయించి పుచ్చుకొని, డబ్బుపోవుటయేకాని వేఱుగుణము లేకపోవుటవలన నతనివలన నివర్తికానేరదని ఇప్పటికి బుద్ధితెచ్చుకొని మానుదురు.

ఈతరగతిలోనివారు మఱికొందఱు అరచేతిలో వైకుంఠముజూపువారివలె రోగి చావనిద్దమైయుండినను, నాడీవరీక్షించి ‘ఫరవాలేదు. ఇప్పుడు మంచిమందువాడినయెడల రోగమభిముఖముకాగలదు. మందు మాత్రము తగినదిగాయుండువలెను, అటులచేసినచో ప్రాణభయము

లేదు ఆలస్యముజేయక వెంటనేనుండుచేసి వేయవలయును' అనిదృఢముగాచెప్పి మందుకుగా నూతో యేబదియో కర్చువట్టునని బెట్టుగా వారియొద్ద డబ్బువుచ్చుకొనును. పాపము! రోగము నివర్తించి రోగి జీవించున నెడియాశతో ఇంటివారు తమకది వివత్సమయమగుటవలన 'యోచనచేయక వాఁడడిగినంతయు నిచ్చి 'అయ్యా! శీఘ్రముగా తయారుచేసియివ్వండి' యనిప్రార్థింతురు. వాఁడుయింటికిపోయి, యంగడిదిననులెట్టియో బోలెడనాకుదెచ్చి మెత్తగానూరి దానినిపదిలముగా డబ్బిలోపెట్టుకొని వచ్చియిచ్చును. అదియిచ్చి వాఁడువాకిలిదాటుటకు లోపలనే పోగి మృతినొందును. ఇంటివారాదుఃఖముతో నుండునమయమున యాఘనవయిద్యుఁడు మెల్లగా నచటచుండిజాటి తక్షప్రచేసినచో యింటివారేమిచెప్పుదురోయని బిరబిరకదలిపోవును.

జనులారా! ఇప్పుడు మనదేశములో వయిద్యులమని పేరుబెట్టుకొని తిరుగడివారిలో నూటికి తొంబదిమంది ఇటువంటివారే! వారికి రోగలక్షణములు కనుగొనుశక్తిగా నాడిపరీక్షచేయుటకుగాని యప్రవధములుచేయుటకుగాని బాత్తుగాతెలియదు. అయినను సర్వముదెలిసియున్నటులునటింపుచు సమయానుగుణ్యముగా మాటలాడి జనులనునమ్మించిధనార్హణకు దారివెదకుచుండుదురు. మిక్కిలిభిగ్గువేత్తలవలె బలుకువారిమాటలు నిజముగానుండుననినమ్ని రోగులువ్యర్థముగా ధనప్రయముఁ జేసికొనుచుండెదరు. అంతమాత్రమేగాని లాభమేదియుంగలుగదు. అటువంటివాగు చెప్పేమాటలుగాని, వారొసంగువుందులుగాని, వట్టిమోసమేగాని వేఱుకాదు. కాబట్టి అప్రవధము వుచ్చుకొనదలంచి నపుడు, అనుభవముగలవాఁడును, హస్తవాసిగలవాఁడును, దురాశావగుఁడుగానివాఁడును, బుద్ధిరుంతుఁడునునైన వయిద్యుని విచారించి యతనియొద్ద వుచ్చుకొనుట శ్రేయస్కరము. వయిద్యనామధాకులందఱును తెలిసినవారలేయనినచి వారిచే మందుదీసికొనినవత్సమునడబ్బుబోయెడిమాట యట్లుండగా యామందువలన మఱికొన్ని దుర్గణములు కలిగి వానిచే బాధపడవలసివచ్చును. ఇదిదృఢమైనమాట. ఈవిషయమున జాగరూకత కలిగిమెలంగినచో అప్రవధములవలన సుగుణముగలుగును, ఆరోగ్యవంతులగుదురు.

గీ అశ్వినులవంటి వయిద్యుల శ్రమనుచుజెప్పి
యొక్కటియుఁ దామెఱుంగక శ్రయిన్నఁగాని
తెలిసినట్లునటించిరో శ్రగులకుమందు
లొనఁగియుర్భంబుఁగొనువారి శ్రదెనఁగనకఁడు.

జోణంగులుచేయు మోసము.

మహమ్మదీయులలో జోణంగులనుజాతి యొకటికలదనుట నందఱు నెఱుంగుదురు ఈజాతికిచేసినవారు, పాత్రసామూహులను విక్రయించుట ముఖ్యవ్యాపారముగా చేయుచుండెదరు. వీరలుచేయుతంత్రములు తెలిసికొనుట మహాకష్టము గొప్పపట్టణములందును, గ్రామమాలయందునుందిరిగి, ప్రాతవగు ఇత్తడి, రాగి, కంచు, ఇత్యాదులగు పాత్రములను, క్రొత్తవానిని నిచ్చి మార్చుకొనిగాని, ఖరీదునిచ్చిగాని తీసుకొందురు. వీరుయితరులయొద్ద కొనునపుడు నై లోహములు సాధారణముగా విక్రయింపబడుచుండువెలలో యెనిమిదవవఁతుఖరీదు. అనగా బజారులో క్రొత్తయిత్తడి సేరు ఎనిమిదిఅణాలుగాయుండినయెడల ఆధరపైతమలాభముఁజేర్చి సేరు ఐదియణాలప్రకారము లెక్కచేసి క్రొత్తపాత్రములిచ్చి యాఖరీదునకు చెల్లుగా సేరునకొకటిన్నరయణాలలో, రెండున్నరయణాలలో లెక్కట్టి యాల్పప్రకారముగా రావలసిన ప్రాతయిత్తడిని కొనుగోలుచేయుదురు. సైతిలోహము విషయమునను, వీరిటులనేగావింతురు. సాధారణముగా మనగృహములలోని యాడవాండ్రు తరమనవేసి మెఱుగుపెట్టి వీరుకొనివచ్చువివిధములైన పాత్రములునుంజూచి వానింగొనవలయుననెడియాశతో, తమకుఁగలిగెడి నష్టమును కొంచెమైనయోజింపక. యెట్టిగట్టిపాత్రమైనను సరే! యెచ్చోటనైన నొక్కింత రంధ్రముకలిగియుండినయెడల దానినొకయణానిచ్చి యతికించినచో యెన్నిదింకములో వాడుకొనవచ్చుననుట మఱచి జోణంగులకు మార్చి క్రొత్తవితీసుకొనుటకు యత్నింపుదురు. అపుడువదిసేరుల తూనికగలదయిన ప్రాతతపిలెసేరు 1కి రు 0-2-0లు ప్రకారముగా ధరకట్టి రు 1-4-0లు అనిచెప్పి తాముతెచ్చినగిన్నయో, మఱియొక చిన్నపాత్ర మేదియో యొకటిరెండుసేరుల తూనికగలదానిని సేరు 1-కిరు 0-10-0లు

ప్రకారం తెక్కచేసియిచ్చి సరిపెట్టుదురు. “ఏమి సాయబూ! అంగటి వాండుసేరు మంచియిత్తడి యాటకాలుప్రకార మిచ్చుచుండగా మీరు పదియకాలని చెప్పెరుగు. చాలా వ్యత్యాసముగాయున్నది. ప్రాతయిత్తడి వాగుసేరు నైదకాలవంతున తీసుకొందురు. మీరురెండకాల కెక్కుడు వుచ్చుకొనుట లేదనెదరు. రెండువిధములును మాకు చాలా నష్టముగా యున్నచే!” యని యడిగినచో నవ్వచూ “ఎన్నాంగో! అప్పిడివొల్లిగిరీశ్వరే! అదుంయిదుం సూడండి అవర్ సుద్దమోసం. ఇది యప్పిడిలేదు. గట్టియగుక్కుం, కరచ్చికయ్యివా లేయడిచ్చి చేసిన పాత్రం ఇది యదియెంగికెగే, అందమోశక్కార్ కొడుప్పార్గళ్. మేము కొడుక్కలేదు. ఇష్టమాయురుందాల్ కొనండి. లేదన్నాల్ విడుంగళ్. బలాత్కారం యిట్టై” యని యటవమును తెలుగునుంగలిసి యర్థముకానట్లు మాటలాడుదురు. వారి మాటల నవ్వడినిబట్టి యభిప్రాయముందెలిసికొని, ముచ్చటగాయున్న వారుతెచ్చిన పాత్రములనువిడువమనసురాక, ఇంటిలోయున్న యింఁచుక ప్రాతగిలిన జోలెలన్నియుం దెచ్చి వారికర్పించి తమకుకావలసిన వేవియో కొన్ని చిన్నచిన్నపాత్రముల తీసుకొని యిచ్చినదానికిని తీసుకొనినవానికిని సరిపెట్టుకొందురు. కొందఱు తాముయిచ్చిన ప్రాతపాత్రములు కరీదుకొనిన క్రొత్తపాత్రముల కరీదునకు సరిపోవక బాకీయేర్పడి కొఱవకు డబ్బునిచ్చుటయుంగలదు. జోణంగులీ ప్రకారముగా యోహపాత్రములు సంపాదించికొని పోయి వానిలో కొంచెము దృఢముగా నుండువానికి స్పృహలేకుండునట్లుతట్టి తెలియకుండులాగున వానికిగల రంధ్రములదికి, కావిపూసి, సొగసుగా తరిమని గీరలుపట్టి చూచుటకు క్రొత్తపాత్రముపతె నుండునట్లుచేయుదురు. వానిని క్రొత్తపాత్రముల వెలకట్టి, ప్రాతయిత్తడికో, కరీదునకో పూర్వమువలెనే యమ్ముదురు. ఆపాత్రమును వానికి స్వల్పక్రయమునకు యిచ్చినవారే మరల దానినే యధికక్రయమునకుకొనుటయుంగలదు. ఆపాత్రము వారు క్రొత్తగాచేసి తెచ్చినదని నమ్మి తీసికొందురు. కొందఱి డినములలోనే యాగుట్టు బట్టబయలుగును. పాత్రముపైఁబూసిన కావిరంగుపోయి యది ప్రాతదని తెలియవచ్చును. మఱి నాలుగురొజలకు దాని యతుకులుపోయి నీరుకారుట కారంభించును. కనుపడినపుడు వారిపడిగినచో “ఎన్నాపేచ్, యెంతో యాహ

రం సేనుకోం, యారుంసెప్పలేదు. మేము మోసకారనా? ఇది మరి యాదయిల్లె, నూసిదాక వాంగినీర్కాదూ? ఇది యెన్నాయని సెప్పు తారు” అని జగడమునకు దొడంగుదురు. వారితోడ పోరాడజాలక తమ యవివేక మటులనై పదని గ్రుక్కిళ్లుమింగి మిన్నక పోవుదురు. సంపాదించిన ప్రాతనరుకులో పైనిచెప్పిన ప్రకారముగా నువయోగించినవిగాక తక్కిన లోహములకర్గించి యవియన్ని వేటువేటురకములుగా వివిధములగు పాత్రములు తయారుచేసి మఱియొక జట్టుగోతములో యాపాత్రములువేసి వీవులకుకట్టుకొని గ్రామములలో విక్రయింతురు. వీరుచేయునది ముందుచెప్పినవారివద్దతికాదు. ఇదివేలు, ఎట్లనగా—వీరు వాయిదాపెట్టుకొని పాత్రము లప్పుగాయిచ్చి లెక్కవ్రాయించి తీసుకొనిపోవుదురు. అప్పుచిచ్చెరని తెలియగానే ఇంటింటియిమ్మక్కలును వారినిచుట్టుకొని తమకుతమకు కావలసినవానినితీసుకొని, న్యాయమైన ఖరీదుకంటెమూడురెట్లుయెక్కుడుగా వారుచెప్పినప్రకారం ధర తీర్చానించుకొని సమయిండ్లలో నుగవారికి తెలియకున్ననుకారిపేరులుకొప్పి లెక్కవ్రాయించి ఇచ్చి పాత్రములు కొనిపోవుదురు. రెండునూనములలో, మూగునెలలో, యేర్పాటుచేసుకొనిన గది వు ముగియగానే జోణంగులు బాకీలు వసూలు చేయుటకువచ్చి నాంగుగో యెరుగుగోవాకిటకూర్చుండుదురు. వారలంగని యుక్తపరికును నేదియు నొలుంగని యింటి యజమానుడు “ఏలవచ్చితి”రని యడిగినచో “బాకీ కొడుక్కవేణుం. ఇదిగో కణక్కునూడండి” యని తనపేరటవ్రాసియుండులెక్కజావుదురు. తా నెఱుంగని యావిషయమును గురించి. యతఁడాశ్చర్యమొంది, లోపలికరిగి భార్యనుజూచి “ఈజోణంగు లేలవచ్చిరి? వీరికి బాకియెక్కడిది? నాపేరిటలెక్క నెవ్వరు వ్రాయించినారు?” అనియడిగినచో యామెమొగము చిట్టించుకొని “ఇది బాగానేయున్నది. ఈమేళమెప్పుడు నుండునదియేకాని క్రొత్తగాదు మీరు పాత్రములు తేకున్నచో యెట్లుజరుగుననుకొన్నారు! అకష్టము మీరెఱుంగుదురా? ఇప్పుడు వంటచేయుచున్న తపిలయు కళాయిపూయించిన పెద్దగిన్నెయు, నెచ్చటినుండి వచ్చినవనుకొన్నారు? కష్టమున కోర్కెజాలక యీయూరి వారండఱుం దీసుకొనుచుండగా, యెన్నో కావలసియుండియు మీరే మందురో యని సంబేహించి ముఖ్యముగా కావలసిన యారెండును

మాత్రము తీసుకొన్నాను. లెక్కమీపేరటగాక యాడుదాననగు నా పేరటనా? వ్రాయించవలసినది. ఏదైనను ఇచ్చినవారు బాకీయడుగవచ్చినయెడల యీపోరు సదాకలిగి యుండునదియే ! యేదో యొకవిధముగా వారిబాకీ గుట్టుగాయిచ్చి పంపివేయండి” యని కడువేసటతో పలుకును. యజమానుడా మాటవిని “అయ్యో! ఈవిషయమును నేటివరకును నాతో చెప్పనేలేదే! ఇది నేనెఱుంగనే! ఇప్పుడు తటాలున వచ్చి వీరు వాకిట గూర్చుండిన నేనేమి చేయుదును? నాయొద్దనివుడుడబ్బులేదు. మఱియొక నాడు రమ్మని నీవే సమాధానముఁజెప్పిపంపివేయుము. పిమ్మట చూత”మనిన యామె మహాకోపముతో “బేరా! మీమాటలు విచిత్రముగా యున్నవి. మీతో యీవిషయమును చెప్పడమునకు మఱచినాను. అది గొప్పనేరమైనది కాబోలు. నేనేమియుంజేయరాని కర్మలుచేసి మిమ్ము ముంచివేయలేదు. ఇంటికి కావలసిన వస్తువులు తీసుకొన్నది తప్పవనియని మీవలె మఱియెవ్వగుం జెప్పఁజాలరు. పైగా, బాకీదారులను సమాధానపఱచియో, బాకీచెల్లించియోపంపక, యాడుదాననగు నన్నుపోయి వారిని పంపివేయు ముందున్నారు. ఈమాటవినగా నెంతో సిగ్గుగాయున్నది. మీరు మగవారై యుండి యిట్లుచెప్పడము నెవరైన వినిన నవ్విపోవుదురు. చాలుచాలుగాని వారినిసమాధానము చెప్పిపంపండి. లేదాఇవ్వండి. ఇది మీపసిగాని నాపసిగాదు” అని గట్టిగాచెప్పును. ఇంటివాడు చేయునదిలేక జరిగిన విషయమును గురించి భార్యతో పెనగులాడుటవలన ప్రయోజనము లేదనియెంచి జోణంగులయొద్ద కరిగి “అబ్బా! ఇప్పుడు నాయొద్దడబ్బులేని సమయము. మఱియొక దఫావచ్చితేనేని మీబాకీ పూర్తిగాయిచ్చెదను కోపవడిక పోయిరండు” అని చెప్పినయెడల, వారు వానిమాటలకు సగ్గుతంపక “ఎన్నానామి! యీవస్తారు. అడిక్కడివల్లముదు. ఇచ్చివేయండి. నాంగళ్ దూరంపోవాల, వరమాట్టోం నాలుగుమాసములు అయ్యింది. ఎన్నెన్నెంతాగు? మగుబడిలేదు. అది ముడియీదు. ఇదిగా, ఇహావేల్లం” అనికడుమూర్ఖముగా బలుకుదురు. సమయము సగు డబ్బులేక యిచ్చితోయిచ్చుటకు వీలు లేదనియు, మఱియొకవారి వచ్చినపుటగాని వలనుకావనియుం చెప్పినచో కోపముతో ‘బోలుమాట్టోం, నాపాడుయొచ్చుమట్టుంపోడు. ఇక్కడుయిరుప్పోం’మని మొండి

తనముగా రచ్చ చేయుచు కూర్చుండుదురు అన్నము బెట్టియైన సమాధానపఱచి పంపవచ్చునని యెంచి పెట్టబూనినయెడల వచ్చిన నలుగురైదుగురునుం గూర్చుండి తృప్తిగా భోజనముచేసి యంతటనైనం బోవక పైపంచలు పఱచుకొని వాకిట వరుండుదురు. అల్లరిజేయుదురు. ఇంటియజమానుడా యల్లరికి సిగ్గుపడి యింటిలో నుండడి వస్తువులలో యేదో యొకటి కుదువబెట్టి వారికిచ్చవలసిన మొత్తమునిచ్చి గుట్టుగా యిట్లుజూచ్చును. అంతవరకును వారువిడువను. ఇటువంటి దుర్మార్గుల యొద్ద తెలివిలేని యాడువాండ్రు పాత్రములు తీసుకొని నష్టపడము మాత్రమేగాక వారువచ్చిన సమయమున బాకీయిచ్చుటకు డబ్బు లేక యల్లాడిరచ్చవడి ఇంటిలోని మగవారికి సయితము కష్టము నవమాన ముంగలుగునట్లు చేయుచుండుదురు. ఇది యెంతయు నవివేకమువలన జరుగుచుండును. పాత్రలు కొనదలంచినపుడుగాని ప్రాతదానిని మార్పదలంచినపుడుగాని కంచర దుకాణములకుపోయి తెలిసినవారిని మందటనుంచుకొని, ఇత్తడిమార్చియో కరీదునిచ్చియో తమకుకావలసిన పాత్రములుకొని తెచ్చుకొనుటమంచిది. కాని యిటువంటి యవ్యక్తపు బేరములు చేయుట యుక్తముకాదు. ఒకటికి ఒదంతను లాభమునుతీసుకొనియు పాత్రములు మంచివై ననివ్వక మనయొద్ద కొనిపోయినవానినే చక్కబరచి రంగుబూసి తెచ్చి మరల మనకే విక్రయించుచుండు మహామోసగాండ్రైన ఇటువంటివారితో బేరముచేసి పాత్రములు కొనుటను మానుట శ్రేయము.

గీ. ప్రాతపాత్రములకుఁగాని శ్ర వరగఁబూసి
తరమనంబెట్టితెచ్చికొ శ్ర త్తవియటంచు
నక్రమంబనియెంచక శ్ర విక్రయించు
కుటిల జోణంగి పాత్రముల్ శ్ర గొనగరాదు.

వి. పి. కంపెనీలలో చేయు మోసము.

గొప్పనట్టణములలో యెక్కడచూచినను, పుస్తకములు, మందులు, వస్త్రములు, గిట్టనగలు, వేయేల సకలవస్తువులును కోరినవారికి యితరచోట్లకు తపాలుద్వారా వి-పి (వ్యాపారపేట)గా పంపునట్టి కంపెనీలు లెక్కకెక్కుడుగాగలవు. ఏవీధిలోచూచినను, 'వేంకటేశ్వర అండ్ కో', లక్ష్మీనిలాసం అండ్ కో, శారదాభవనం, భానుదయంకం 'పెనీ, రాధానూధవ విలాసం బుక్ డిపో, సత్యాలయం.' అని యిటుల నే వేవియో పేరులు పెట్టి బోర్డులు వ్రాయించి వ్రేలగట్టుదురు. కంపెనీ ప్రారంభించ బూనినవాడు స్వంతగృహముకలవాడై యున్న తనయింటను, లేనివాడై న నొకయిల్లునద్దెకు పుచ్చుకొని యందునుచూపున కేవియో నాలుగుసామానులు తెచ్చి పెట్టుకొనిమిక్కిలి డంబముగాబోర్డుల వ్రాయించి వాటిపగట్టి యెచ్చటనైన యేబదిరూపాయలతో యొకతింత్రముచేసి యప్పుతెచ్చి, యితరులయొద్దను బజారులోనను దొరుకు వస్తువుల పేరులన్నియు సేకరించి కేటలాగుగా ముద్రించి, పోస్టేజికివెను దీయక యాకావ్యటలాగుల నూహునకును తానుగానే గ్రామమునన బులపేరనో, కరణములపేరనో, వినిగాని కనిగానియుండిన మఱియే ప్రసిద్ధుడగు పెద్దమనుష్యునిపేరనో పంపును. వారాకావ్యటలాగులను చూచినచో "యందు మాయొద్దదొరకు సకలవస్తువులును, మిక్కిలి శ్రేష్ఠమయినవియు, సన్నుకమయినవియునునై చూచుటకు నాణెము మించియుండును. ఇవియన్ని నితరులయొద్దదొరకు బూటకపు వస్తువుల వలెగాక మేముస్వయముగా యాడ్డగుయిచ్చి మాకొకటకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయించి, ఇంగ్లండు, జర్మనీ, అమెరికా దేశములనుండిరప్పించబడిన యుత్తమమైనవి. మానరకునాణెమును, మాసత్యమును సందఱుకుంచెలియుటకై మేముపంపెడి సామానులపై లాభ మవేయింపక యీసెలాభరువరకును తెప్పించుకొనువారల కసలువెలలకే పంపుచున్నాము. త్వరపడి తెప్పించుకొనుఁడు. లేనిచో ఆశాభంగముకలుగును. ఈమంచినమయమును కోలుపోవకుండు' అనిముఖవత్రమున వ్రాయబడియుండును. మఱియొకపుటలో కంపెనీహుల్లులు ఈక్రిందివిధముగా వ్రాయబడియుండును.

1. మాయొద్దవస్తువుగాని, గ్రంథములుగాని కావలయునని

కోరినవారికి, వారు ఆర్థరువనిన వెంటనే తడవు చేయక, వి.పి పోస్టుద్వారా యాసామానులను జాగ్రత్తగా ప్యాకీ చేసిపంపుదుము.

2. ఏదిగాని మాయొద్దనుండి రప్పించుకొనెడివస్తువు ఒకరూపాయకుతక్కువ వెలగలదిగా యున్నయెడల యట్టిదానిని, వి. పి. గా పంపజాలము.

3. ఏదిరూపాయల కెక్కుడు వెలగల సామానులుకోరెడివారువారి యార్డరుతోకూడా అయిదురూపాయలు అడ్వాన్సనుపంపవలయును. లేని ఎడల సామానులు పంపబడవు. అడ్వాన్సనుపంపినచో సామానులకరీదుల మొత్తములో పంపినదిపోను మిగతడబ్బునకు వి. పి. గా పంపబడును.

4. సామానులకు ఆర్డరు వ్రాసిపంపి, మేమువంపెడి పార్శులును త్రిప్పి వేయకూడదు. అందువలన మాకు తపాలుచార్జిదండుగయ్యెను. కావున అటుల త్రిప్పి వేయువారలు వ్రాయకుండుటయే మంచిదనియెంచవలయును.

5. మా క్యాటలాగులో కనపరచియుండునవి గాక తెప్పించుకొనఁదలంచినవారికి మతియేసామానులు కావలసినను పంపగలము.

6. 25 రూపాయలపై గా మా కార్డరు యిచ్చువారికి ఒకరూపాయ వెలచేయు పొంటనుపేనాగాని, సిగరెట్లుపెట్టెగాని, సబ్బుబిళ్లలుగాని, చలువకంటి యద్దములుగాని, వీనిలోకోరినదానిని యినాముగా పంపుదుము. అటులనేవియుంగోరనిచో మొత్తములో యొకరూపాయ తగ్గించి మిగతరూపాయలకు, సామానులను వి. పి. చేసిపంపుదుము.

7. మాయొద్ద తెప్పించుకొనెడి యేవస్తువునకుగాని యదిమంచి దికాదని ఋజువుచేసినయెడల క్రయము వాపనుచేయుదుమని వూచి యివ్వగలము. తెప్పించుకొనినవస్తువు మంచిదిగా యుండినచో క్రయము వాపను యివ్వబడదు.

8. 50 రూపాయలకుగాని యంతకుయెక్కుడుగాగాని తెప్పించుకొనువారికి నూటికి రు 5లుగాని, యంతవెలచేయు గడియారముమొదలగు వస్తువులలో నేదోయొకటి బహుమానముపంపుదుము.

9. రిజస్టరు చేయబడినమాకంపెనీ కేటలాగుకోరినవారికి ఉచితముగా పంపబడును. కేటలాగులో కనబఱచిన సామానులను మా యొద్దదొఱకును.

10. వస్తువులకు వ్రాయువారలు మాకంపెనీరూల్సును చక్కగా చూచి యిందుచెప్పబడిన నియమములనుసరించి, తమ పేరును, గ్రామమును, తపాలాపీఠమును, జిల్లాయును తాలూకాయును, వివరముగా వ్రాసి పంపవలయును.

ఇట్లు రూల్సువ్రాసియుండుదురు. ఇంక సామానులమాటచెప్పవలసినదియేలేదు. శరవరంపరులుగాయున్నవియు, లేనివియు, పేరులు మాత్రమెఱింగినవియు నందు కనబరచియుండుదురు. వానిలో కొన్నిసామానులకు వాని గుణవిశేషములనుగురించి వర్ణించి వ్రాసియుండును. అదియెట్లుగా—క్యాటలాగులో వస్తువురూపమును తయారుచేయించి ముద్రించి ఒక్కొక్కచిత్రము పేరునువ్రాసి దానిక్రిందయావస్తువుమహిమను తెలియబరచియుండును.

అత్యద్భుతమైనది! వెన్నెల్పుము!! ఫలమధికము!!!

ఎక్స్‌క్రీక్ బంగారపు గజ్జలయొక్కాణము.

ఈయొక్కాణము మంచి పవిత్రసముకలిగి, క్రొత్తమోస్తరుగా తయారుచేయబడి బంగారపుగొట్టు యివ్వబడినది. మిక్కిలియందముగను చిన్నవారును, పెద్దవారును సరిపడునట్లు మరలమర్పబడినదిగను, నాజుకు గా గట్టి పురుట్లబడి దిగా నుండును. దీనినిచూచి వారు అసలుబంగారవశ్యాణమేయని భ్రమింపగలరు బంగారముతో చేయించి ధరించుటకలక్షలేనినారి కావేచ్చుకొనట కిది మంచిసమయము. ఇవిజర్నలలో సైమనుగా శయారుచేయించి తెప్పించినారము. ధనికులుసయితము వీనినాణముల చూచికొని వాడుచున్నారు. అపుడే తెప్పించినవానిలో మూడుభాగములు కర్చనడినవి. కొలదిమాత్రమేయున్నవి. క్షౌరిపడిన వారికి లభించగలవు. ఇట్టివిదివరకును మీరుచూచియేయుండరని దృఢముగాచెప్పగలము. మాయొద్దనొకమారు తెప్పించుకొనినచో మాసత్యాసత్యములు తెలియును. ఇపుడేయొకదాని కార్డుయివ్వండి. పదునాల్గుక్యారెట్ల బంగారమునకు మేముపూజియివ్వగలము. పోస్టేజిగాక వెలరు 8 మాత్రమే!

ఈప్రకారముగా నొక్కొకదాని క్రిందనువ్రాసి, మురుగులు, గొలుసులు, నాగవడగలు, జడబిళ్లలు, ఉంగరములు, వంకీలు, చంద్రహారములు, కానులదండలు, రాళ్ళుగలకమ్మలు, అడ్డీగలు, ఇవియవి

యననేల? యెన్నెన్నివిధములగానో నగలును, గ్రంథములును, సిల్కులు, చీరలు, రవికలు, పేనాలు, బూట్లు, గొడుగులు, పోటోగ్రాఫు పెట్టెలు, యెలక్ట్రిక్ దీపములు, చొక్కాయలు, మొదలుగాగల నమస్త సామానులును. వానివానిరూపములతోనను, గుణవర్ణనలతోడను, చదివెడివారి కపుడే యాశకలుగులాగున ప్రకటించియుండుదురు. వానివలన గేమైనం బ్రయోజనముకలదా? యని చూచినయెడల, అయ్యో! అదుఃఖము వ్రాసితీకునట్టిదికాదు. ఎవడైన కాటలాగునందలి వ్రాతను చూచి భ్రమించి, యేదయిననొక నగనుపంపుడని వ్రాసి తెప్పించిన యెడల నదియిత్తడిమీఁద గిల్లుచేయుబడిన దగుటచే నాలుగుదినములు కొంచెము మినమినలాడుచుండి పిమ్మట యాతల్కుపోయి యనలుయిత్తడిబయలుపడును. అటుమీఁదట దానిని పారవేయ వలసినదియేగాని దేనికినుపయోగింపదు. అసలుదానినెల యొకనూపాయయో, యొకటిన్నరనూపాయలో యుండునుగానియెక్కువయుండదు. దానిని 7-8 నూపాయలకువంపుదురు. పైగా తపాలు, వి. పి, కర్చులునయిత మచ్చుకొనవలయును. అటుల తెప్పించినను పదిదినములైన నవియుపయోగింపవు. వానివీషయమై పంపిన కంపెనీవారికి వ్రాసినయెడల జవాబువ్రాయనే వ్రాయరు. దూరస్థలములనుండి తెప్పించుకొనినవారు, రైలుచార్జీలు పెట్టుకొనిపోయి వారినడుగుటకు శక్తిలేకయు, శక్తియుండినను, మొదటనర్పించినదిచాలక దానికొరకై మరలకర్చులు దండుగ పెట్టుకొన నొల్లకయు మిన్నకుండుదురు. ఒకవేళ స్వయం యాకంపెనీయున్నచో టునకు పోవలసినపని తటస్థించినచో, ఆవట్టణమునకుపోయినపుడు కంపెనీయున్నచోటు విచారించి తెలుసుకొని పోయి వారినిచూచి, యడిగినపక్షమున వారుచెప్పెడిదేమి? “ఔనండీ! మీకు దానిని వాడవలసిన పద్ధతి తెలియదు. మీయండ్లలోనివారు, అసలుబంగారునగలువలె ధరించవలెనంటారు. అటులచేసినమనునా? బంగారునగయేయైనను, యెప్పుడును వాడుచుండిన మెటుగునిలుచునా? వేడుకగా యెప్పుడోయొకప్పుడు ధరించి జాగ్రత్తగా యుంచుకొనవలయును. మాయొద్ద నందఱో తెప్పించుకొన్నారగాని యిదివరకెటుల నడిగినవారులేని అదిమీలోపమేగాని మాలోపముకాదు” అని నమాధానము చెప్పి ముగింతురు వచ్చినవాడమాటలువిని చేయునదిలేక “మాయొద్ద తెప్పించుకొనినవారి

యందలి గణము నిట్లేయుండును. కాకుండా ఇంతకెక్కుడు లాభమును పొంది యుండవలగు" అని తనలో గొలుగుకొనుచు వెడలిపోవును. పాపము! ఏ మిచేయును? ఇట్లే ఏనస్తువుగాని యార్జగుచున్నాడనే, యంగడివీధికి గాని, మఱియొక కంపెనీదానగులెయ్యకుండానిచోయి తమకుకావలసినవస్తువునడి తీసుకొని దానిక్రయముగో తమకుకలషకాపోను మిగతలనుచ్చి కొనింగుగు. దానినిజమ్మననెల ఒకరూపాయపైయున్నచో క్యాటలాగు లో నాలుగురూపాయలు వేసియుండుదుగు. ఆరూకారముకోరినవారికి బంతుగుగు. వాడు, మాత్రెయ్యెవ్వడైన నవిమోరుకుచోటునకు పోవునపుడు చెప్పించుకొనుట లాభమనుటయోజంపక, ఒకరూపాయక్రయము గలుగియు, పనికిచాలిన రకములోచేరినదియు, పైతమకుచే భ్రమింప జేయునదియైన నూవస్తువునకు దండుగగా నాలుగురూపాయలు, దానికి నష్టి యెనిమిదలాలు తపాలుకార్తియునిచ్చి తీసుకొని పిమ్మట తన యవివేకమునక్త చింతనొందును. ఇది నగలు మొదలగుసామానులవిషయము. ఇంక మందుగనిషయమునుగూర్చి విచారించితమేని యదియంతకంటె మించినమోస మనవలసియుండును. వీనికి తక్కినవస్తువులకంటె వర్ణనయధికము. ఒక్కయోషధమే వేయిరోగములుమాన్యుశక్తిగలదిగా వ్రాయబడియుండును. మందులపేరులన్నచో; ధన్వంతరి, అశ్వినీ దేవతలు, అగస్త్యుడు, పులిప్పాణి మొదలైనవారనయిత మెటింగియుండరనితోచును. వానిగుణములు స్రత్యక్షరూపములుదాల్చి యెదుట నిలిచినయునే తోచును 'కామానందము, మన్నధవిలాసము, రామ భాగాము, సకలషేఘనిధ్వంసిని, కానరోగనివారణి, కఫవిచారణి, స్వేత్త్యరోగశమిని, దద్దునాశని, జ్వరాంతకము.' యిట్టి పేరులు వ్రాసియుండును. లేహ్యములు, భస్మములు, మాత్రలు, కైలములు, ద్రావకములు, లెక్కపెట్టుటకు సాధ్యమేకాదు. వానిని గూర్చిన ప్రకటనలనిక్రింద వ్రాసివ్రాయుండును.

→ అజీర్ణరోగ నివారణ గుళిక. ←

ఈమాత్రలు రసగంధకపాపాణాదులగు వస్తువులు చేర్చబడక నూటయిగునది వనమూలికలును కొన్నియంగడినవస్తువులుండేర్చి తయారుచేయబడినవి. ఇదియుక మహాత్మునికృపవలన మాకు సిద్ధించినది. యిటువంటి యోషధము మఱియొకటి లేదని ఖండితముగాచెప్పగలము.

గుణములేదని గుజువుచేసినవారికి నూలుగుహాయ లొసంగెదము. ఈమూత్రమున, ప్రతిదినమును నుదయముననొకటియు సాయంకామున నొకటియు నోటవేసుకొని కొంచెము వేడినీళ్లుపోసుకొని మ్రుంగుచుండినయెడల, నెటువంటి యజీర్ణమైనను, నెంతకాలమునుండి కలిగియున్నను వారముదినములలో నివర్తియై రాళ్లుతినినను జీర్ణించుకొనునంతటి శక్తి కలుగును. విషవనముప్రకారముగా గుఱామూత్రము నలుబదిదినములు వాడినయెడల నదీర్ణ విరివిధమైన నెకలవ్యాధులును సిశ్మేషముగాహరించి మాధుమ్యమునకు చేరినవారు, బలమును, మనోల్లాసమునుంగలుగును. రక్తము బరితుభియగును. పనిమీద నివర్తియగు గోగము తెచ్చియెనగా, భుజించినపదార్థము జీర్ణించకుండుట, కడుపు ఉబ్బరముగానుండుట, పులితేవులువచ్చుట, గూహ మెక్కుక్తయిండుట, కడుపులోనంకటముగానుండుట భండిశముగా నివర్తించును. ఈమూత్రమును తెప్పించుకొని నేనించి గుణములేనినవారు మాకనేకులుయోగ్యతావశ్రమములు వంపియున్నారు. సాధారణముగా తమమందులగలదునుంచి నదిలేదని కొందఱు ఉంబముగా ప్రకటించుచుండుదురుగాని వానివలన లాభముం జెందజాలక యనేకులు మోసపోవుచున్నారు. ఇకయు, టుచుంటిదికాదు. సర్వుకన్నెన దివ్యోషము. నేనే యొకసీసా తెప్పించుకొనుటకువ్రాసి పాడుటకు ప్రయత్నింభుడు. బూటకపు మందులు కొని డబ్బు పోగొట్టుకొనక, మామనెన నొకసీసా తెప్పించుకొని పరీక్షింపుడు. దీనికి పథ్యములేదు. చిన్నవాండ్రును పెద్దవాను నిర్భయముగా వాడవచ్చును. నలుబది దినములకు సరిపోవు యెనుబదిమాత్రము కలిగిన సీసా 1-2 వెల పోస్తేజిగాక 5-10-0లు. 10 మాత్రముగల చిన్న సీసా పోస్తేజిగాక 1-2-0లు.”

ఈప్రకారముగా ప్రకటించియుండుదురు శుభ్రవాతముక్క ఉంబమునుచూచి, నిజముగా యుండునని భ్రమనొంది మోసంజ నను ఒక సీసా మాత్రము తెప్పించుకొని వుచ్చుకొనినచో, యేమియు వానివలన ప్రయోజనముకలుగదు. ఒక్కొక సమయములో పూర్వము కలిగియుండిన నంకటమేగాక ఎంతయొక లక్షణము కనిపించుటయుం గలదు. అంతకంటె యధికముగా గుణమునిచ్చుటకు వానియందు విశేషమేమియుండును. ఏవో యతిగడివస్తువులు నాలుగుశాత్రునూరి మాత్రము

చేసి యెండించి సీసాలలో లెక్కప్రకారం వేసి మూతులకు కార్కుబి గించి లక్కముద్రవేసి చూచుటకు డబ్బముగా కనుపడులాగున ముద్రించిన కాకితములనంటించి సిద్ధము చేసి పెట్టి లోకులను మోస గించి దివ్యోపధములని పంపుదును. ఒకసూపాయవస్తువులు తెచ్చి నూరి సిద్ధము చేసిన మాత్రలు యిగువదిసూపాయలకు విక్రయింపుదును. లేహ్యములు ద్రావకములు, తైలములు, భస్మములు నన్నియు నిటువంటివే గాని వేలుకావు. ఏమందైనను నరే నూరువ్యాధులను పోగొట్టునని ప్రవాచింపుదును. ఆర్జునులైనవారి కాయా మందునకు తగినట్లు తగరపు డబ్బిలును, సీసాలును, కాకితపు డబ్బిలును, నుపయోగింతును. ఈ వి. పి. కంపెనీ వారిమందులలో నొకదానివలననే యిన్నిరోగములు కు దుగుటయే నిజమైయుండినచో లక్షలకొలదిగా ద్రవ్యము వెచ్చించి నక్కారువాగు లెక్కలేనన్ని యానుచిత్రులు లోకుల క్షేమమునకై యుంచవలసిన కష్టము వారికిలేకపోవునుగదా! ఈమహానుభావులమూ లముననే ప్రజల నారోగ్యవంతులఁ జేయించి వీరినెంతయో గౌరవిం తురుగదా! అటుల జేయుచుండుట కేమికారణము? వీరి ప్రభావము వారెఱుంగుదురు, ఇటువంటి మోసము నుతి యేవ్యాపారమునందును నుండదు.

పుస్తకముల మాట చెప్పవలసినదియేలేదు. “మొండిమగఁ డు—దండగ పెండ్లాము—బంగారుచిలుక—రతిరహస్యములు—మో వాప్రభావము—ఇనకత్కడి పేడతక్కడి—మొదలుగాగల పేగులతో పుస్తకములు ముద్రింపించి వానినిగూరించి యెంతెంతయో జ్ఞానులను చేసి న్రాసిప్రకటింపుదును. పుస్తకమునొక బకలా యైనయెడల ఆరు అణాలు అని భరిదు వేసియుండుదును. ఈపేగులనూచి యేమో వింతగాయుండునని యెఱచెడి నందెప్పించి చూచినయెడల నిరుపయో గపు విషముమీగాని లేకమైనది ప్రయోజనము కలుగదు. ఇట్టి పుస్తక ములు చూచుటయొనర్జునాభివృద్ధికి బదులుగా దుష్టణములుపట్టునడుట తప్ప వేలులాభముకలుగదు. ఈ వి. పి. కంపెనీలవారలు తాము మహావ్యాధ్యులైనవర్తకులవలెను, యిగులు మోసగాడవలెను, ప్రకటిం పుచుండుదురు. ఇది ఈకంపెనీల పారికంపితమును పాడుకయైన విష యము. ప్రతివాఁడను, యిగులయందు తప్పులుచూపుచుండును. అం

దుశలన నొకరిపై నొకరు కోపగించుకొనుటలేదు. ఇందలి రహస్య మూలోజించినపక్షమున వీరిలో నొక్కఁడును న్యాయ ప్రవర్తనగలవాఁడు లేడని గట్టిగా చెప్పవచ్చును. వీరి వ్రాతలుగాని, వీరి నడవడిగాని, వీరుఁంపుసామానులుగాని, ఒకటియు నమ్మకూడదు. అంతయు మోసమే! ఈ ప్రకారము లోకులను మోసపుచ్చి యన్యాయముగా నొకటికివదిరెట్లు వెలలేర్పఱచి వారివలన డబ్బుసంపాదించి మిద్రెలు మేడలుంగట్టించుకొని ఇంటిలో యాడవాండ్రకు కావలసినసన్నిగలు చేయించి మోటారుకారులు, గుఱ్ఱపుబండ్లుం బెట్టుకొని కడుడంబముగా తిరుగుచుండుదును, వీరి యైశ్వర్యమంతయుం ప్రజలనేమరించి సంపాదించుటవలన గలిగినదియేకాని, కష్టపడిగడించినది ఒకదమ్మిడియైన నుండదు. ఈకంపెనీదారుల మోసపుప్రకటనలుచూచి నీజమని భ్రమ పడినమ్మి ముఖ్యముగా పల్లెటూళ్లయందలి యమాయికులైన జనులు, తాముజమటజాతి కష్టపడిగడించినడబ్బును, కొఱమానిన సామానులకుదారబోసి, తెప్పించుకొని, తన్నూలముగా వీరిని ధనికులుచేసి, తామునష్టముపొంది యల్లాడుచుండదు. వి. పి. కంపెనీలవారిచూతంత్రములు గుర్రెటింగి వీరివలన జనులకు కలుగునష్టము అొలగదగిన మార్గమూలోజించి యనేకములయిన కట్టుదిట్టములను, ధర్మపాలకులయిన సర్కారువారు యేర్పఱచియున్నారకాని, అయినను, అయేర్పాటులవలన నేదోయొకింతలాభముతప్ప వీరదార్జన్యముపూర్ణముగా నడంపబడలేదు. కాలానుగుణ్యముగా యుక్తులుపన్ని కంపెనీలు యథా ప్రకారము సాధించుచునేయున్నాడు. అయ్యో! అన్యాయముగా జనులను మోసగించి తమసుఖమునే యధికమైనదిగావించి పట్టివీగుచుండు వీరిపాపమునకు భగవంతుడేమి దండనవిధించునో యదియెట్లుతీరునో తెలిసినదికాదు. జనులారా! మీరేదయిన నొకవస్తువును కొనఁవలంచినయెడల యదిదొరుకుచోటునకు న్వయముగాపోయియో, లేకనమ్మకముగలమీబంధువులు, మిత్రులు మొదలగువారిమూలముననో, క్రమమైన విలువకుదీనుకొని ఉపయోగించుకొనుఁడు. ఈ వి. పి. కంపెనీదారులయొద్దనుండి తెప్పించినయెడల ఒకరూపాయి వెలగలదానికి యెనిమిదిరూపాయలు నమర్పణచేసి నష్టపడుటతప్ప లాభమేమియును లేదు. వీరుపంపెడివస్తువయైనను మంచిదిగానుండునుగదాయని యెంచి

సను, అదియునులేదు. వట్టినిష్ప్రయోజనమైనది. మీరు కష్టపడి సంపాదించినడబ్బును యీ మోసగాండ్ర పాలుచేయుటవలన ప్రయోజనములేదు

గీ. నకలవిధ వస్తువులును శ్రీ బుద్ధకముతావ
ధములు జనుల కధికమైన శ్రీ ధరలుకట్టి
పంపి డబ్బులాగుదురునే శ్రీ ర్వురులుచాల
వీ. పి. గా నేదిగాని తె శ్రీ ప్పింపవలదు.

వంటచేయు వానివలె వచ్చువారి మోసము.

ఎవడైనా దండ్రగాఢాకండు తానేజాతివాడో, యాజాతిలోనివాడైన, గొప్పయిదో, గడ్డునింటికిగాని ధనికుని ఇంటికిగాని పోయి ఇంటియజమానునితో “అయ్యా! నాదిఉత్తరదేశము, ఒరంగల్లునివానుడను, పూర్వమీజిల్లాలోయుండిన ఇచ్చటివారనుగాని మాతాతగారు మాతండ్రిచిన్నవాడుగాయున్నపుడు ఇక్కడజీవనోపాయముగానక యెట్లోయచ్చటికిపోయి నివాసమేర్పరచుకొని ఏదోయొకవిధముగా కాలము సుపాయముగాగడపుచు మాతండ్రికి వివాహముజరిగించి ఆయన వ్యవహారదశకు వచ్చినతరువాత కాలధర్మమునొందెను. మాతండ్రియచ్చటివారినాశ్రయించి కాలముగడపుచుండి నేనుజన్మించి పదునాతేండ్లవాడనై సతరువాత చనిపోయెను. తరువాతనేనునునాతల్లియు నచ్చట నిర్వహించుబాలక యిల్లుపాకెలినిక్రయించుకొని మరల నిచట నెందైన జేరి యేదోయొకవృత్తి నవలంబించి జీవించవచ్చునని వచ్చుచుండగా మార్గమునమోతల్లికి హఠాత్తుగాయొకజబ్బుకలిగి చనిపోయినది. నావద్ద నుండినయల్పధనము తత్కార్యములకు సరిపోయి యెంటరినై యచ్చటచ్చట గొప్పవారగు మీబోంట్లయిండ్లలో వంటచేయువనిని నేర్చుకొని దానివలన జీవించుచున్నాను. ఊరూరుందిరిగి యేసంతర్పణకో, పెండ్లికో వంటచేయడములో సుఖము లేకున్నది. అవిఎపుడునుందోరుకు వనులుకావు. కాబట్టి మీవంటివారియిండ్లలో నెచ్చటనైనను నెలజీతము

నేర్పటమకొనియుండట ముంచిదనియెంచి ఇచ్చటికివచ్చినాను. మధ్యాహ్నము సత్రములో భోజనముచేసి కూర్చుండియుండగా యొక పెద్దమనుష్యుడు నానృత్తాంశమును విచారించి బాలిపడిమీయిల్లు మీపేరువిలాసము వ్రాసియిచ్చి మీకువంటమనిషి కావలసియున్నదనియు, నిచట నేర్పాటుచేసుకొనవచ్చుననియుం జెప్పినంపినాఁడు. దయచేసి తమయొద్ద నిలుపుకొనుపక్షమున మీయిష్టానుసారముగా ప్రవర్తించుచు మీయొద్దనుండెదను” అనివినయముతో చెప్పును. ఇంటియజమానుఁడు వాని మాటలువిని యాలోచించి, తనయొద్ద కళనినివంపిన పెద్దమనుష్యునిం బెలిసికొనజాలక తనలో ‘ఎవడై ననేమి? నన్నెఱింగినవాఁడుగా నేయుండవలయును. కాదేనియచటికేల వీనినివంపును? ఆవిషయమెట్లుండినను, వంటవాఁడు మాకుకావలసియేయున్నది. ఈమనుష్యునింబాడగా చాలావిధేయుఁడుగా కనుకట్టుచున్నాఁడు. వంటయును బాగుగాచేయగలుగుననియే తోచుచున్నది. కాబట్టి యింటికివచ్చినవానిని విడిచి మఱియొకని వెదకనేమిటికి? వీనినే యేర్పాటుచేసుకొనవచ్చు’నని నిశ్చయించి వానితో ‘బోను మాకువంటవాఁడుకావలయును. నిజమే! కానిజీతమెంతయెడిగెదవు?’ అని ప్రశ్నించును. వంటవాఁడు వినయముతో “అయ్యా! తమకు తెలియనిదేమికలదు? కష్టమును గుర్తెఱింగినవారికి నేనుచెప్పవలయునా? తమయిష్టము. ఎంతయివ్వదగునని తోచునో యంతయివ్వండి. మీవంటివారియొద్దనుండి మంచిపేరును సంపాదించినయెడల మఱియొక చోటునకుపోయినను, వారునన్ని దగ్గజజేర్తురు. మీదయ యుండవలయునుగాని జీతము పెద్దవిషయముకాదు” అనును. వానివినయమునకు సంతోషించి యింటియజమానుఁడు “నెలకు పదునైదు రూపాయలనిచ్చెదను. దానికధికముగా యిప్పుడు ఇవ్వజాలను. నాలుగుమాసములు జరిగినంతట నీనడవడిం దెలిసికొని జీతము నెక్కుడు చేసెదను. మాయింట సంతగావనులధికమైనవిలేవు. ముఖ్యము మాకు కావలసినదినమ్మకము. నీవుజాగ్రతగావడుచుకొనుచుండినయెడల యుత్తరకాలమున నావలనమేలుపొందుదువు” అనిచెప్పును. వంటవాఁడు యజమానునితో “అయ్యా! నాయోగ్యతను నేనుపొగడుకొనుట ప్రయోజనముకాదు. నడవడికపై తమకు తెలియగలదు. మీవంటిగొప్ప వారికింతమాత్రము దయకలిగినదే కోటివరహాలువచ్చినట్లు. సరే! తమ

ఇష్టప్రకారముగానేయివ్వండి. మీయండనుండెద'నని నమ్మించును. శిశుుర్వము వంటవారినివిచారించి నెగుగు ముప్పదిసలుబదిరూపాయల డిగినందున ఇవ్వనొల్లక యాలోచించుచుండిన యాపెద్దనునుమ్యండు హుటాహుటగా తనకు సదుపయిదరూపాయలకే వంటవాడు కుదిరినందు కు స తసిరిచి కానిని తమయింటనుంచుకొనెను. వాడు వారియింట చేరినదొండువలు యజమానునితో యింటిలోని యాడవారికిని మిక్కిలి విగ్రహాండై బహుభాగగగా సమీపచేయుచు చేరనతగువాత నెలదిన మొలకులోపలనే వానికితనయందు గట్టిసన్నుకము కుదుగునట్లు నటించు ను. వంటచేయుటనూత్రమేకాక యజమానుడు మఱియేమిచెప్పినను వినుకుకొనక చేయుచుండుటవలనను, ఇంటివారు యేదయినా వస్తువు నజాగ్రత్తవలన పెట్టి మఱచినచోదానిని తనసొమ్మువలె కడుజాగ్రత్తగా తెచ్చి వారికియిచ్చుచుండుటవలనను, ఇంటపదార్థములు స్వంతగాని ఎలె మితముగను, సేర్పుగనువాడుచు, గృహకృత్యములన్నియుం దానే నెరవేర్చుచుండుటవలనను, వానినై నింటివారి కందఱకును నమ్మకము ను, స్రియమును నధికనుగును. ఒకటి రెండవలలు జరుగగానే వాడే యింటియజమానుడేమోనని యితగులకుతోచునట్లునటించుచుండును. అప్పుడు ఇంటిలోనిస్త్రీలు వేళకుభోజనముచేసియిరుగుపొరుగున నమ్మ లక్కలనుచేర్చుకొని సంబంధముకలవియు లేనివియునగు ప్రసంగములు చేయుచు, అట్టివనుయములలో తమకేదైనం గావలసినయెడల లేచి పోయి తెచ్చుకొనుటకు పాలుమాలికగలవారై పెట్టెబీగములువంట వానిచేతిచ్చి యానస్తువుందెప్పించుకొనుచుండుదురు. వాడుచు జాగ్ర తగా యానస్తువుదెచ్చిఇచ్చుచుండును. క్రమముగా వానియు త్రమమైన నడవడినిచూచి సం దేహములేనివారై పెట్టెబీగములుసైతము తమయొ ద్దనుంచుకొనుటకుచాలనిసోమరులై బీగములు వంటవానియొద్దనే ఇచ్చి పెట్టుదురు. ఏదైనా కావలసినపుడు, యింటివానివలె మహాస్వాతంత్ర్య ముతో పెట్టెతెరిచి వాడేతెచ్చియిచ్చును. డబ్బుగాని, నగలుగాని, మఱియేవస్తువుగాని తెచ్చియిచ్చుటయు, కొనిపోయిదాచుటయు, వా డేచేయుచుండును. ఇట్లు రెండవమూడుమానములవరకును వారికిగాఢ మైవనమ్మకము కలుగునట్లుచేసి, మంచివయముచూచి, రాత్రివేళ యందఱును నిద్రించినపిమ్మట, నెమ్మదిగా పెట్టెతెరిచి యున్నమట్టుకు

ను సొమ్ములును, డబ్బునుసంగ్రహించి మూటగట్టికొని పారిచి త్తగించును. తెల్లవారిసంతట ఇంటివాడుచంటవానినిగానక వెలుపటికెక్కడయైనంబోయి యుండు నేరమాయని కొంతతడవు తలంచుచుండుదుగు. కాని,వాడెంత నీటికిని రాకపోవుటవలన వారికి సంతయోమొకలుగును. ఇంతలోపెట్టెయున్నగదిలోనికిపోయి లదియామోసగాడు పోవునపుడు మూయకున్నందున యట్లే తెరవబడియండుటయు, అందుడబ్బుగాని, నగలుగాని లేకుండుటయు, వంటవానిబాడయే తెలియకుండుటయుం జూచి “నమ్మకముగా మెలంగుచుండి యాదుర్భాగ్యుడగున్నవరకును సంగ్రహించికొని పోయినా”డని తెలిసికొని యాడవారలు శోకవరాళి రాగము నాలాపన జేయవారంభింతురు. వారివలన జరిగిన వృత్తాంతము నెఱింగి యింటియజనూనుడు దిగులొంది, “అన్యాయముమృని నమ్మి వానివశమున పెట్టెబీగములనిచ్చి కొంముంచితి”రని వానినిట్టి బిర బిరబోయి, పోలీసువారికెఱంగించును. వాడుతమసామగ్ధ్యమంతయాను వినియోగించినవానిని కనుగొనజాలరు. ఒకవేళ వానినికనిపట్టినను పుష్కలముగా తనయొద్దడబ్బును, నగలునుం గలిగియున్నందున యామోసగాడు యేదోయొకవిధముగా కచ్చుపెట్టి తప్పించుకొనిపోవును. పోగొట్టుకొనినపెద్దమనిషి పోలీసువారినిగని యా జాకుచిక్కలేదా? యని యడిగినచో “ఇంకనుం దొకకలేదు. విచారించుచున్నా”మని చెప్పదురేకాని లేకమైనను లాభములుగదు. పోగొట్టుకొన్నవాడు తిరిగితిరిగి నిరాశచేసుకొని కృష్ణార్పణమని తనబుద్ధిహీనతకు చింతించి నోరుమెదల్చక ఇంటికిపోవును. చూచితిరా? మోసగాండుచేయుమాయలు. ఎంతబుద్ధిమంతఁడైనను వారితంత్రములలో చిక్కుకొని యపరిమితమైన నష్టమునుపొందియల్లాడుచుండును. కావున శ్రాంతవారిని దగ్గఱచేర్చునపుడు వారియోగ్యతను చక్కగా గమనించికొని చనవునొనంగరాదు.

- ఆ. వంటచేయువాని శ్రవణవచ్చిధనికుల
చంతఁజేరివనులు శ్రచేయుచుండి
తనకుదొరినంత శ్రయును దాచికొనిపోవు
చెడుగులను గృహమునఁ శ్రజేర్పతగదు.

డాఫరులు చేయు మోసము.

దేవదాసీలమని, దేవాలయములకు ముద్రలు వేయించుకొని, చేవునిసేపదప్ప వ్యభిచారాదులైన దుర్వృత్తులను తా మవలంబించుట లేదని కడు పంబముగావలకుచు, ఆలయములలో యుత్సవాదులుజరిగినపుడును, దేవునకు గ్రామమున నూరేగింపు జరిగినపుడును, సకలాలంకార శోభిశ్చై దేవునిచుండు నాట్యముచేయుచు, తమకు దేవాలయమునవచ్చు రాబడియే జీవనాధారమని చెప్పుచుండు వేశ్యజాతిమహా తల్లులు సాధారణముగా నచ్చటచ్చట పట్టాములందును, పల్లెలయందును నుండుట యందఱు నెఱింగినవిషయమే! వీరు తాము చెప్పుచున్న ప్రకారము నటించుచుండెడివారని నమ్ముకూడదు. సాధారణముగా వ్యభిచారవృత్తియందుండువారికంటె వీరియందే దుర్వృత్తియధికము. వ్యభిచారమే వృత్తిగాగలవారు, ఏధనికునినో, యేయుద్యోగస్థునినో గుత్తగా యుంచుకొని వానికి తమమీఁద విడువరాని మోహమును గలిగించి డబ్బులాగి తన్నూలమున తామును తమకు సంబంధించినవారును జీవించుచుండుదురు. ఈ దేవదాసీలన్ననో, యటులకాదు. వీరి తంత్రములు, నడవడికయువేఱు, శక్తివారివలె నివర్తించినచో తమ గుట్టు బయలగునని యెంచి బహుచమత్కారముగా డబ్బు సంపాదించుదురు. ఇట్లు చేయుటకు వీరియొద్ద కొందఱు డాఫరుల తార్పుడు గాండ్రనుపట్టుకొని యుండుదురు. ఈడాఫరులకు జీతములేదు. తమరా బడుఁబొమ్ములో గూపాయకు నాలుగణాలచొప్పున కమీషన్ యిచ్చుచుండుదురు. ఇట్టి కమీషనువలననే డాఫరులు నెలకమ్ముచు నలుబది గూపాయలవంతున సులభముగా సంపాదించు కొనుచుండుదురు. వీరు యితర కార్యములు కష్టపడి తామేదియుం జేయనొల్లరు. ఇదియే తమకు నుఖమైనవృత్తియనియు, పదుగురితో పరిచయము గలిగించు గొప్ప యుద్యోగమనియు భావించి దాసీ, వాకిళ్ళగాచియుండుదురు. వీరుచేయువని యేమనగా-పదైన యొక దాసీయింటి డాఫరువాఁడు ప్రొద్దుననే కలిగినమట్టుకును భోజనముచేసి నానెమైనవియు, కావలసినపుడు వేషము వేసుకొనుటకుగా తయారుచేయించి పెట్టుకొని యున్నవియు నైన యుడుపులను ధరించి యేమోపనిగలిగినవానివలెను, ధనికునివలెను, పట్టణములో నాలుగు వీధులుం దిరుగుచు, తనచేత జక్కందగిన

వాడెవ్వడైన నుండునేమోయని వెదకుచుండును. ఎచ్చటనైననుకొం
నెము మించిస్థితిగలవాడుగాతోచు యువకులు సలుగురుచేరి కులా
సాగామాటలాడుచుండుట కనుపడనేని తానును నేదో పనికిలిగి యీ
వైపునకు వచ్చినవానివలె మెల్లగా వారియొద్దకు చేరును. వారి ప్రసం
గముతో తనకెట్టి సంబంధమును లేకున్నను, తానుగానే కల్పించుకొని
మాటలాడుటకు ప్రారంభించును. కొంతతడవు మాటలాడి, స్నేహితు
నివలె వారిపరిచయము కలిగించుకొని వానిస్థితిగతులన్నియు నేర్చుకొని
చారించి తెలుసుకొని వారివెంటనే నిరుగుచుండును. అప్పుటిలోతానొ
కగొప్ప యింటివాడని వారికి నోచునట్లు జేసికొనుచుండి యొకసా
పాయ వీసిపూర్వీ, సిగరెట్లు, దీక్షలు, సోపాముట్లు, తాంబూలము మొ
దలగు వానినితీసి బారీగా వలదన్నను బలాత్కరించి వారల కొసం
గియు, కాఫీ హోటల్లకుపోయి ఫలహారములు వుచ్చుకొనునట్లు చేసి
వారికి యివ్వలసివది తానే యుచ్చియు, వారి మనస్సులను తనచంకకు
మరల్చుకొనుట కెన్నితంత్రములు చేయవలయునో, యన్నియుం జే
యును. వారిని విడిచిపోవుటకు మనసురానివానివలె సాయంకాలము
వరకును వారినిగూడి తిరుగుచుండి యస్తమాన సమయముదాదాపుగా
కాగానే ప్రపంగవశమున స్త్రీలప్రసక్తిని గూించి సంభాషింపుచు వా
రికిమిక్కిలి యుత్సాహముఁ గలిగించుచుండి యేదో నెవము సమయా
నుగుణ్యముగా కల్పించి సూర్యుఁ డస్తమింపగనే వారిని దోడ్కొని
విలాసముగా మాటలసందడిలో యాయువకులను, తానుండగి వేళ్ళ
నివసించు వీధికి దోడ్కొనివచ్చి, యాయంటియొద్దకు రాగానే “మ
త్రులారా! ఇదిగో! ఈమిద్దెటిల్లు చూచినారా? ఇది యొక వేళ్ళనివా
సము. ఈయింట నుండునది యీపట్టణములో కడుప్రసిద్ధురాలు, గూఢ
మునను, నాగరికత యందును, మరియుదయందును దీనిని మించినది
మఱియొకటిలేదు. వేళ్ళయైనను చాలా గుణవంతురాలు. వ్యభిచార మీ
జీవనముగా కలిగినదికాదు. దేవాలయమునకు ముద్రవేయబడినది. కా
వున గౌరవముగా కాలముగడుపుచుండును. అయినను, యోగ్యులైన
మనవంటివా రెవ్వరైనను కోరినయెడల తగినడబ్బు నిచ్చినయెడల య
టువంటివారికిమాత్రము సకృతుగా తనయొద్దకు వచ్చుట కనుమతించు
చును. అనుచుతించినను నది పరమ రహస్యము. ఇతరులకు తెలియన

ట్లుండవలయును, ఏమైన నేమి? పురుషజన్మము నెత్తినవాఁడు ఊణకాలము దానియొద్దనుండిన చాలును. జన్మము పాపనమైనటులనే! గాని వేఱుగాదు. ఆహా! దాని విలాసమును, ఆశృంగార చేష్టలును, తనయొద్దకువచ్చిన పురుషునివట్ల నది సటించువిధముచు, ననుభవించి చూచి తీరివలయునుగాని మాటలచలనఁ బ్రయోజనములేదు. నెలయొకటికియిన్నూరు మున్నూరు గూపాయలనిచ్చెద మనియు, తమయొద్ద నుండవలసినదనియు నెందఱో ధనికులు కబురుబంపినను, తన నియమమునకు భంగముగా నుండుననియు, తనకు ధనము ప్రధానముకాదనియు, గుత్తగతైగా నుండుటకు సమ్మతింపక నిరాకరించెను. ఎంత బుద్ధిమంతురాలై యుండునో దీనినిబట్టి గ్రహింపవచ్చునుగదా!” యని, దాని గుణములును, నడవడికయు, మరియాదయు, రూపమును, కడుచాతుర్యముతో వర్ణించి వారి చిత్తములు మోహయత్తములగునట్లు చేయును. ఉదయమాదిగా తమతోకూడాయుండి మనసుగలిపియున్న యామనుష్యుని మాటలన్నియు, సత్యములనియు, యావేశ్యయొక్క పృథ్వాంతమంతయును వాఁడు బాగుగా యెఱింగియున్నాఁడనియు, వాని మూలముననొకనాఁడురాత్రి దానియొద్దనుండి రావలయుననియు వారికిబుద్ధిజనించును. అంతట హఠా డాఫరుగానింజూచి “మిత్రుడా! నీవు నర్వవిషయములుచక్కగా యెఱింగియున్నట్లు తోచుచున్నది. దీనిపేరేమి?” యని నవ్వుచు నడుగుదురు.

డాఫరు:—దీనిపేరు మోహసం రూపమునకు తగినట్లే కుదిరినదిపేరు.

యువకులు:—నీకు చాలాపరిచయముకాఁజోలు. ఎప్పుడై నా—

డాఫరు:—అమాటలెందుకుగాని మీలో నెవఁడై నా నేటిరాత్రికి—

యువకులునవ్వుచు, ఔను? ఎట్లులభించును. ప్రస్తుతముమాయొద్దచాలినంత డబ్బులేదు “పయికంటేనివాఁడు పరస్మీవర్జితుఁడు” అని నామెతకలదుగదా! “ఏమిచేయవచ్చును? మఱియొకనాఁడు చూచుకొందము” అనిచెప్పుదురు డాఫరు. “అట్లుకాదు. దానినిమీలో నెవఁడోయొకడునేమచూచి తీరవలయును. శంకారచూచినపుడుగాని నామాటలుసత్యము మీకు తెలియదు.” అనిచెప్పి వారిలోకొంచెము నలుమారుగల వాడైన వానినిచూచి “నీవునేనుపోయిరమ్ము. డబ్బునకై యాలోచింపవలదు. ఇదినుంచినను ముందు. ఇరయనులో అనుభవించకున్నయెడలనే

మిశ్రయోజనము? సరే! కాని నీయొద్ద నంతడబ్బున్నది?

యువకుడు:—నేను నాలుగురూపాయలుమాత్రము తెచ్చినాను. అవి

యే నాయొద్దనున్నవి. దానికికట్నమెంతయివ్వవలయును?

డావరు:—అదికొంచెమధికముగానే యడుగునని తలంచెదను.

యువ:—ఎంతమాత్రమగునని తోచును? చెప్పుము?

డావరు:—కనీసము యేబదిరూపాయలై న నివ్వవలసియుండును.

యువ:—అబ్బా! యేబదిరూపాదీలా! ఎక్కడనున్నది?

డావరు:—నెధవరూపాయలు. యేబదిరూపాయలనగానే భయపడెద

వేల? డబ్బును మనమునంపాదించెదముకాని యదిమనలనంపా

దించునా? అయిననేమి? నూఱురూపాయలిచ్చియైనను నొకరా

త్రి దానియొద్దనుండివచ్చినవానిదే పుణ్యము, నేనీగుకావలసిన

పాయలనిచ్చిపంపుదునుగాన మాయిల్లు చాలాదూరముననున్న

ది. నీయొద్దనాలుగురూపాయలున్నవిగదా. ఈతక్కినవారియొద్ద

నేమైననుండునా?

యువకుడు స్నేహితులమొగముచూచినవ్వును. వారాయవ

కునితో “నవ్వడమెందుకు. ఇష్టమున్నయెడల రాత్రికిపోయియుండి

రమ్ము” అనిచెప్పి “నాయొద్దనైదురూపాయలున్నవి కావలసిననిచ్చెద”

ననియొక్కడును “రెండురూపాయలున్న”వని యొక్కడును, తనయొద్ద

“నాలుగురూపాయలున్న”వని యొక్కడునుంజెప్పుదురు. డావరు వేళ్ళిం

టికి పోదలంచినవానినిచూచి. “నీయొద్దయున్నవరకునుం దీసుకొను

ము పదునైదురూపాయలై నవిగదా? ఇదిగో నాయొద్ద నైదురూపాయ

లున్నవిఇచ్చెదను. అవి జారిగాజేబులోనుండితీసి వానిచేత బట్టును. తక్కి

నవారలును తమయొద్దనుండినంతవరకు నొసంగుదురు. అంతట డావరు

తక్కినవారింజూచి ‘మీరుయిండ్లకుపోండు. నేనితనికూడాయుండి మా

ట్లాడి కుదురుబాటుచేసి పంపిపోయెదను. రేపటియొడయము యేడుగం

టలకందతిమును, ఈదినముండిఫచ్చినతోటలో కలుసుకొందమనిచెప్పి

పంపివేయుదురు. పోదలంచిన యువకునిబడిచి తక్కినవారుపోవుదురు.

డావరుతనవలలోచిక్కిన యువకునింజూచి ‘నీవిచట నేనిలిచియుండుము.

క్రాంతవాడవగుటచే త్వరపడిలోపలికరిగినయెడల, యెవరై నంజూతు

రనిమోహనం కోవడము. నేనువాడుకగా వచ్చుచుం బోవుచుండు

వాడనగుటచే నన్నుచూచి యెవ్వరునుసం దేహింపరు. నేనుపోయియే
ర్పాలుచేసుకొనివచ్చి నిన్నుతోడ్కొనిపోయెద 'ఏవీ! ఆరూపాయలనిటు
లనిమ్ము' అనిరూపాయలుతీసుకొని వానినివీధిలో ప్రక్కఇంటియరుగు
పై గూర్చుండబెట్టి తాను వేశ్యయింటికిపోవును. ఆయువకుఁడు బిక్కి
కాయలు దినినకొతివలె నచటగూర్చుండి పండ్లగిలించుకొనుచు, వాని
రాకకునిరీక్షించుచుండును. అరగంటసేవటికా జాపరుమరలివచ్చి యువ
కునిజూచి, నిస్పృహజెందినవానివలె నభిసయింపుచు మాటలాడక
చేంతఁ గూర్చుండును.

యువకు:—ఏమీ? కాయయా, పండా! నరేనన్నదా?

జాపరు:—కాయయుగాదు, పండునుగాదు. అటునిటుగాని స్థితిలోయు
న్నది. ఏమిచేయువచ్చునా? యనియోజించుచున్నాను.

యువకు:—జరిగినవ ర్తమానమేమిటిదో చెప్పుము. పిమ్మటగదా యో
జన—

జాపరు:—జరగడమునకేమియున్నది? అంతయుడబ్బువలననేగదా జరు
గును. ఇదువదిరూపాయలు సమ్మతింపలేదు. మొదటనూఱురూ
పాయలడిగినది. ఎంతదూరమోచెప్పి యేవేవియో యాసలు
గలిగించి కడవట యేబదిరూపాయలకు కుదిర్చినాను. అప్పటికి
తలప్రాణం తోకకువచ్చినట్లయినది. ఈగొడవవలననే యింత
యాలస్యమైనది. ఇంక యేబదియు నివ్వకున్నచోలాభములేదు.

యువకు:—ఇప్పుడు మనయొద్ద నంతడబ్బులేదు. పోనీ! ఏమిమునిగినది.
మనచేతనుండునపుడే యొరనాఁడురావచ్చును. నేనుపోయెదను.
పాపమునాకొఱకు చాలాప్రయాసపడినావు. ఆరూపాయలేవీ?
నీరూపాయలు నీవుతీసుకొని తక్కినవియిమ్ము చాలాప్రొద్దగు
చున్నది. త్వరితముగా యిల్లుచేరెద.

జాపరు:—రూపాయలు దానిచేతనే యిచ్చివచ్చినాను. ఏదోయుపా
యముచేసి తక్కినరూపాయలతో నిన్నుపంపవచ్చుననెడి యుద్దే
శముతో యాలాగుచేసినాను, దానితో యదేమాటచెప్పివచ్చి
నాను. మరలపోయి దానిచేతయిచ్చినరూపాయల నడుగుటచా
లా హీనత్వముగానుంటుంది. అదినాకునెప్పుతముగానుండలేదు.

యువకు:—అయ్యో! ఆరూపాయలకూడా దానిచేతదిక్కినవా? ఇం

క నెట్లు? ఏమి చేయదలంచి నావు? డబ్బు లేనపుడిటుల యోజించి నచో ప్రయోజన మేమైననుండునా?

డాఫరు యేదోయోజించినవానివలె నటించుచు రెండునిమిషములు పలుకకకూర్చుండియుండి పిమ్మట తాను తగినయూపాయను నిశ్చయించినటుల తలయూచి నిట్టూర్పుపుచ్చి యువకునింజూచి 'నేనుచెప్పనదేమనగా యింతదూరము ప్రయత్నించి మనమునిష్ఫలముగా పోవుట యుక్తముకాదు. ఏవిధముగాని తలంచినకార్యమును సాధించితీరివలయును. విడువరాదు' అనిచెప్పుచు. యువకుడు 'సరే! ఇప్పుడేమిచేయగలము? డబ్బు నెవ్వరిచ్చెదరు?' అనును.

డావరు:—ఇటులగాదుగాని, నేనొకయుక్తిచెప్పెదను. ఆలాగుచేయుటకు సమ్మతించెదవా? అదియీసమయమునకు తగినయుక్తి.

యువకు:—ఏమి? చెప్పుము. చేయదగినదియైన చేయుదుము.

డావరు:—విశేషమేమియునులేదు. నీచేతులలోని బంగారుమురుగుల జతను యెచ్చటనైనం గురువపెట్టి రూపాయలు తీసుకొనివచ్చి యిచ్చి యీరాత్రి దానియొద్దనుండుము. రేపటియందయమున నేను మాయింటినుండి రూపాయలు తెచ్చి కుదుపవిడదలచేసి యిచ్చెదను. పిమ్మట మనముక్రమముగా సవరణచేసుకొందము. ఇదితప్ప యిప్పటికి తగినపని వేతొకటిలేదు. ఆలోచింపక చేత యుండినరూపాయలు నయితము దానిచేత పెట్టి వచ్చినాను. ఏమనెదవు?

యువకునికటులచేయుట కిష్టములేకున్నను, నింతసేపుకాచి వృథాగా పోవుట సరికాదని తోచుటవలనను, ఆయువతియొద్ద నుండవలయుననెడి కోరిక యతిశయించుటవలనను, తమచేతిలోని డబ్బుకొంతవేళ్ళచేతచిక్కికొనియుండుటవలనను, యెట్లయిననునగును. అప్పటికా పనియైనం జేయవలయుననియెంచి డావరుచెప్పినలాగున నొసరించుటకు సమ్మతించును. ఆమోసగాడు. వానిచేతి మురుగులను దీయించి తనకు తెలిసిన యొకరియింటికి బిలుచుకొనిపోయి వానినివాకిటనిలిపి తానులోనికరిగి, ముప్పదిరూపాయలు కావలసినదానికి యేబదిరూపాయలు తీసుకొని, వెలుపటికి వచ్చుటకులోపలనే ఇరువదిరూపాయలు దాచుకొని ముప్పదిరూపాయలు వానికిచూపి, అవితానేచేతబట్టుకొని ముందుగా

వేళ్ళయింటికిలోనికిపోయి తత్పూర్వములెక్కలో చేర్చిన తనతాలూక నాపాపములైదునుం నానుగొని మిగతనూపాయలు వదులైదును, కుదు వశ్యమనగూపాయలలోనివి ముప్పదియు వెనసి నలుబదియైదు గూపాయలును, కూడాసీదానిచ్చితబెట్టి గూపాయయొటికి నాలుగణాలవంతున కమియించును, రెండుగూపాయలు యినాముగాను దానివలన దీనుకొని యువకునియొద్దకువచ్చి 'అన్నియు నేర్పాటుచేసినాను. ఇంకనీవులోపలికి పోవచ్చును. నేటిని కుంకాలము మనముకూర్చుండిన తోటయొద్దికి వచ్చితివేని రేపటియందయము నేనునిన్నుకలుసుకొనెదను. నేనుపోయె ద'ననివానికిధయిర్వముచెప్పి తానువెడలిపోవును. యువకుడు లోపలికి పోగానే యచ్చటనుండువేళ్ళమర్యాదచేసి కురిచీపైకూర్చుండబెట్టును. దానినిచూచి తనతో డావగువాడుచెప్పిన చక్కదనముగాని, లక్షణములుగాని దానికి లేకుండుటందలంచి, యామనిషివేటొకతెగా యుండుననియు, తనకు మరియాదచేసినది నాయకురాలికి పరిచారికగా యుండుననియు, నానిసిగ్గుట రాగలదనియుం దలంచును గాని మఱి కొంత తడవునకు నడవడినిబట్టి యసలునాయక యనియేనని తెలుసుకొనును. అప్పుడుతనలో 'అయ్యో! దీనినా? యతడెటుల నర్జించినాడు. ఈమొగముగా యేబదిగూపాయలు.' అనితలంచును. పిమ్మటనది యతనియొద్దకూర్చుండి, నగలమాటలు వలుకుచు లాలనజేయ నారంభించును. దానిచేష్టలా యువకునకంతగా శృప్తికరములుగాకున్నను, 'ఏబది గూపాయలు దారబోసినపుడు, యెట్లో వచ్చినవాడను యీరాత్రిగడపి వెడలిపోవుటమంచి'దనియెంచి దానితో సమానుగుణ్యముగాఁబలుకుచుండును. అదియొట్టికప్పటికి నతనినమిపించి తటాలున నాలింగన మొనర్చి ముద్దుబెట్టుకొని, తత్పూర్వ మెన్నిదినములనుండియో తనయొద్దకు వాడుకగా వచ్చుచుండిన మనుష్యునియొద్ద సఠించినలాగున న్యశంశముగా సంభాషించుచు, మోహముగలిగించి, తత్పూర్వము స్త్రీలతోలియే యొగని యాయువకుని చతురతతో వశీకృతునింజేసికొని "ఏదీనీప్రేలితోయుంగరము నాప్రేలికివట్టునో వట్టదోచూడెద"నని తీసి తనప్రేలధరించి నవ్వుచు 'సరిపోయినది. ఇదినాదేకాఁజోలు. నాదిగావుననే, నాయొద్దకువచ్చినది' నట్లాపము బలుకుచుండును. దానిచేష్టలవలన నివ్వెఱిసొంది యితడేమియుం బలుకజాలక శిలావిగ్రహ

మువలెనుండును ఇటులనుండు సమయములో పనికి తై బకటి రోజుచుప
రుగై త్రివచ్చి యావేశ్యనుచూచి 'అమ్మా! మోసము. ఆయనవచ్చుచు
న్నాడు మోటారునుండి దిగి వాకిట నెవరితోడనో మాట్లాడుచున్నా
డు. పైన నీయిష్టము' అని చెప్పను. ఆమాటవినగానే, యామాయ
లాడి యులికిపడి యువకునిచూచి వేగిరపాటును భయమును సతిశయిం
చినట్లు నటించుచు, యువకునిచూచి "అయ్యా! మేము దేవధానీలము.
మేము వ్యభిచారవృత్తి నవలంబింపకూడదని నియమము ఐననుప్రపంచ
ముగదా! యౌవనసుఖము నెపుడైననొకనాడైన సనుభవించ వలయు
ననికోరికపుట్టును. దానికొకటి ఎవరైన మీబోటియోగ్యులైనవారిని
రహస్యముగాచేరి మాకోరిక దీర్చుకొనుచుండుదుము. ఇటీవల నొక
పెద్దమనుష్యుడు నాయాటపాటలు చూచి నాయందు మోహము
గొని చెప్పిపంపెను. నేను మాకట్టుబాటును తెలిపితిని. ఆయన తాను
ప్రతిదినమును వచ్చుట లేదనియు నాలుగైదురోజుల కొకనాడు ప్రొద్దు
పోయినంతట రహస్యముగావచ్చి తెల్లవారుటకు పూర్వమే పోవుచుం
డుననియు, నాయందు తనకు యెక్కుడు ప్రేయముగలవనియు, నేను
కోరినంతడబ్బు నిచ్చుచుండుటకు సమ్మతించుననియు నెన్నెన్నియోయు
క్తులుపన్ని తుదకు తనకులోబడుచుకొన్నాడు. చెప్పినట్లే 5-6 రోజుల
కొకసారివచ్చుచుం బోవుచుండును. అతడురానిదినములలో మీవంటి
వారలెవ్వరైన నపేక్షించిచో నిరాకరింప జాలక సమ్మతించుటకల
దు. నేడురాడని తలంచి నాను. తలవనితలంపుగా వచ్చినాడు. లోపలికి
రావడము ఇతరులకు తెలియకూడదుగాని వాకిట నెవరోకనుపడగా వారి
తోమాటలాడుచున్నాడట, మాటలాడుచున్న వాడటుపోగానే లోపలికి
వచ్చును. అతడు కడుదుర్మార్గపు స్వభావముకలవాడు. మనలచూచెనా?
యిరువురకును ప్రాణముమీడికివచ్చును. కోపమొందక శీఘ్రముగా య
తనికంట వడకతప్పించుకొని ఇంటికిపోండు. రేపుగానియెల్లుండిగానిమఱి
యొకనాడు మీరురావచ్చును. ఆలస్యముచేయవల'దని త్వరపెట్టును.
పరిచారిక మరలవచ్చి పచ్చుచున్నాడనిచెప్పను. వేశ్య మఱియుభీతిచెం
దినదానివలె యతనినిచూచి 'లేవండి లేవండి! ఇంకనాలస్యముచేయ
వల'దని పరిచారికతో "పాపము! చాలాయోగ్యుడు. వచ్చినందుకు
నేడుప్రయోజనము లేకపోయినది. అయినను ఘరవాలేదు. మఱియొక

నాడు రావచ్చును. మునిగిపోయిన దేదీయును లేదుగాని, క్రొత్తవాడగుటచే కనుంగొనజాలదు. కావున వేగిరముగా నీయనను పెరటిదారి నుండి తోడ్కొనిపోయి వీధిలో విడిచిరమ్ము, పోపో" యని చెప్పును. యువకుఁ డేమో శివుడలంచినను, మూటలాడనీయక తొందరచేయును. ఇంతలో దాపగువాఁడు, వారుచెప్పిన మనుష్యుడు లోపలికి వచ్చుచున్నట్లు తోనులాగున నడికలిగించును. ఆచప్పుడువిని యటువంటి కడగండ్లువడి యెన్నడును యెఱింగియుండని యాయువకుఁడు భయమొంది ప్రాణములు తప్పించుకొని బ్రతికినచాలునని పరిచారికవెంట బిరబిర నెడలిపోవును. వాఁడచేయు తొందరవలనను, భయమువలనను, అప్పటిలో తానుయిచ్చిన గూసాయులుగురించి కాని తన ప్రేమియందలినుకొనిన యుంగిరమునుగురించి కాని తలంపఁడు. పరిచారిక యతనిని వీధిలోనికివంచి దొడ్డి శలుపువేసికొని లోపలికిపోవును. పిచ్చుట వారు హాయిగా నడుకొని నిద్రింతురు. ఆయువకుఁడు గూసాయును, చేతిమురుగులను, ప్రేమి యుంగిరమునుం బోగొట్టుకొని యప్పటి చాలారాత్రి యగుటవలన నొంటిగా చిక్కులుపడి యెట్లోయిల్లుచేరి జెల్ల వారునంతవరకును, తనకు సరిభవించిన కష్టకష్టములను గురించి తలపోయుచు నిద్రకట్టక యల్లాడుచుండును. మఱునాటి యుదయమున తనయింటిలోని పెద్దవాండ్రు మురుగులు నుంగిరమును చేతుల లేకుండటమగాచి కోపింతురని భయపడి దొంగలరా ముడైన దాపగుచెప్పిన సంగీశస్థుముసకుపోయి అప్పటికిని వాఁడొక ధనికుల యింటివాడనియు, చెప్పినలాగున గూసాయులుతెచ్చి యిచ్చుననియు, ఆగూసాయులుయిచ్చి చేతిమురుగులను తీసుకొని యుంగిరము స్నేహితులకిచ్చినానని యింటిలో చెప్పనచ్చుననియు నెంచి నిరిక్షించుచుండును. గాని వాని దర్శనమే మరలకానేరదు. మఱి కొంతతడవునకు మొగనాటి సాయంకాలము చేసుకొనిన యేర్పాటుప్రకారమా యువకుని స్నేహితులచటికివచ్చి జరిగిన నృతాంతమంతయు వానివలనఁ దెలిసికొని వెలసెల బోవును. వారలో బుద్ధిచుంతుఁడగువాఁడా విషయమును గురించి యోజించి తక్కినవారింజూచి "ఇది యంతయు మహామోసముగా తోచుచున్నది. ఇంక దీనినిగురించి ప్రయోజనములేదు. ఎవరి తోడనైన నంజెప్పుట కనుయోగ్యమైన విషయముగా నుండలేదు. పోయి

నది పోయినట్టేగాని దానినిగూర్చి వ్యసనపడుట నిష్ఫలము. ఇప్పుడు ముఖ్యముగా పాపము! ఇతని సొమ్మువచ్చుమార్గము చూచుటవలసింది. ఆ మోసగత్తె చేత యిచ్చిన యంగరమును నూపాయలును మనకు లభింప బోవునదిలేదు. కాని మురుగులైన తేచ్చి యితనికి పెద్దవాండ్రచే యుపద్రవముచేయుట కర్తవ్యమనిచెప్పును. అంతట వాడు నానా చిక్కులుంబడి ముప్పదిరూపాయలు జమచేసి మురుగులు కుడువయుంచిన యింటికిపోయినయెడల తమయొద్ద తీసుకొనినది యేబదిరూపాయలుగాని ముప్పదికాదనియూ, మొత్తమంతయు నిచ్చిననేగాని మురుగులజత నివ్వజాలమనియుంజెప్పి దాపరు న్రాసియిచ్చిన లెక్కచూపుదురు. “ఆమనఃశూన్య డెండో మీకు తెలియునా?” అని యడిగినయెడల వానిని తామెరింగినవారయ్య తమయొద్ద వాడుకగా యట్టివ్యాపారముఁ జేయుచుండటవాడగుటవలన, వారా దాపరువానిని ఫలానివాడని చెప్పనేచెప్పును. “అతడవరో మేమెఱుంగము. మేనిాయువకునిచూచియే యిచ్చినాము” అని పలుకుదురు. అంతట వారలు మరలిపోయి పడరాని కష్టములుండి స్నేహితుఁడైన యాయువకుని రక్షించుట ముఖ్యకార్యముగానెంచి కొఱవ నూపాయలుతెచ్చి వడ్డితోచెల్లించి మురుగులం దీసికొని దొంగకు తేలుకుట్టినచూదమున గుక్కురుమిక్కురు మనక దాదాపుగా నూరురూపాయలు పోగొట్టుకొని యిండ్లకు పోవుదురు.

ఆవేశ్య యింటిలోనుండి వెడలనను ప్రయత్నించినపుడు దాని కొఱకు పోయినవాడు కొంచెము ధైర్యవంతుఁడును, బిరసుదనముగలవాడునుగాయుండి దానితో “నాడబ్బును నాకిచ్చివేయుము. తేనిచో పోజాలను. నేనెవ్వరికిని భయపడవలసిన నిమిత్తము లే”దని కొంచెము ముష్కరముగా బలికెనేని, యట్టి పమయములలో నుపయోగించుటకై తయారు చేసుకొనియుండు పోదాలనురావించి చక్కగామర్చించి మఱియు నేమైనా వానియొద్ద నుండినచో లాగుకొని, యుక్రమముగా లోపల ప్రవేశించినాడని మెడబట్టి వెలుపటికి నెట్టించుటయో, తమయింటిలోని దొక పాత్రముతోకూడా వానిని పట్టుకొనిపోయి ఈ పాత్రమును దొంగిలించినాడనిచెప్పి పోలీసువారి కొప్పగించుటయో యేదోయొకటి చేయుదురు. అది వేశ్యయగుటచే దాని మాటకుగల

విలువ ఇతరుల మాటకుకలుగదు. అందఱును దానికి యనుకూలముగా బలుకుదురు. అప్పుడు డబ్బుపోయినది చాలక నలుగురిలో నవమోసము సయితము' సిద్ధించును. పాపాత్ముడైన యాడాఫర్ యివ్విధముగా మోసముచేసి డబ్బు నూడదీసి వేశ్యకిప్పించి తానును సంపాదించుకొని, మఱునాఁడా వేషమునుమార్చి వేరువిధముగాధరించి మరల నటువంటివారిని చిక్కించుకొనుటకై తిరుగుచుండును. ముందు తనవలన మోసగింపబడినవారెవరైనఁ గనబడినయెడల వారికిమొగముచూపక తప్పించుకొని జాతిపోవుచుండును. ఎటువంటివాఁడైనయీడాఫరుల మాటలనునమ్ని వారివలలోచిక్కి మిక్కిలి నష్టమును పొందుదురు. ఇటువంటి పాపాత్ములైన డాఫర్ మోసగాండ్రుప్రతివేశ్యాగృహమునను యిద్దరుగాని ముగ్గురుగాని కాచుకొనియుండుదురు. వీరికి లేశమైనను ధర్మచింతగాని కనికరముగాని యుండనేయుండదు. ఇటువంటివనులు గొప్పఁటణములలో నదా యెన్నో జరుగుచుండును. దూరస్థలములనుండి వచ్చినవారును వివేకహీనులైన పల్లెటూండలవారును వీరిచే మోసగింపబడి డబ్బుగోల్పోయి యల్లాడుదురు. కాబట్టి బుద్ధిమంతులు యిట్టి క్రూరులమాటలు సత్యముగానమ్ని వీరివెంట పోవక జాగ్రత్తగా యుండుటమంచిది. కొన్ని సమయములలో వీరిమూలమున ప్రాణహాని సయితము తటస్థిండుటయుం గలదు.

గీ. దేవదాసీలమని నిక్కు శ్రీ తెఱవవిండ్ల
డావరులుజేరిమర్చుంబు శ్రీ గా వరులును
వారితోగూర్చు మనిగొని శ్రీ వచ్చిదనము
గుంజుకొని వంపుదుష్టులఁ శ్రీ గూడతగదు.

నగలవర్తకులుచేయు మోసము.

గొప్పవట్టణములలో నగలవ్యాపారమువిశేషముగా జరుగుచుండును. "రాజనున్నారు నెట్టి అండ్ కంపెనీ, సోమనాథఅయ్యర్ అండుకో, బాలాజినేట్ అండ్ సన్సు, నగలవ్యాపారం," అని యిట్లుబోర్డు పలకలు వ్రాయించి ప్రేరగట్టుదురు. దశసరివట్టలమీద 'ఇచ్చట విక్రయించబడు నగలకు, బంగారునకును, రత్నములకును పూచీయివ్వబడును. నమూనా యిచ్చినవారికి వాయిదా ప్రకారము నాణెముగను, కూలిసరసముగను, సొమ్ములు తయారుచేయించి యివ్వబడును. మేలైన సవరము బంగారముతో కొత్తమొస్తరు, వివిధములైన యాభరణములును, దొరుకుచోటు' అని మఱియు నేమేమియో వ్రాయించి యవియునుం గట్టియుండుదురు. ఇంటికి లోపలపోయినయెడల కడువిమర్శగా యద్దముల బీరువాలుంచి, క్రింద రత్నకంబళ్లును, జమకాణాలును పరచియుండురు. ఎలక్రిక్కుదీపములు వెలుగుచుండును. వినకట్టిలు తిరుగుచుండును. బీరువాలలో, వివిధములైన బంగారు వెండినగలును, రాళ్లుచెక్కినసొమ్ములును, విశేషముగా యమరికగా దానిదానికితగిన వెల్యెట్టుపెట్టెలలోయుంచి మూశలుతెరిచియుండదురు. దీపములవెలుగువలన యాసొమ్ములు కండ్లుమిరిమిట్లు గోలుపుచుండును. గాని వానిలో నిజముగా బంగారముతో చేయబడినవియు, మంచిరాళ్లు కట్టినవియునైన నగలుపదింట నొకపాటునకంటె యధికముగాయుండవు. తక్కినవి జనాకర్షణమునకై చూపునకు గంభీర్యముగాను, డంబముగాను తోచుచుండుటకై బంగారుగట్టువేసి మెళుగుపట్టించబడిన యిత్తడి సొమ్ములును, అద్దపుబిళ్లలు, స్ఫటికపురాళ్లుంగట్టి తయారుచేసిన నగలు నేకాని యితరములుకావు. అవిచూచి జనులుభ్రమించి తాముపోయినయంగడి చాలాగొప్పదనియు, విశేషముగా వ్యాపారము జరుగుచుండుననియుం దలంతురు. అదివట్టిభ్రమ. ఏయంగడికిపోయినను, అట్లెంతోచును. సాధారణముగా మనదేశములో స్త్రీలు తమకు విశేషముగా సొమ్ములు కావలయుననిమల్లాడుచు, కష్టసుఖములను తలంపక తదర్థమై పురుషులను బాధించుచుండుదురు. ఈవెట్టితన మితర దేశములకన్న ను యిచటనేయధికము. వారిబాధకు సహింసలేక యెవడైననొకడు,

భూములనడమానము బెట్టియో, గొడ్డుకోదలను విక్రయించియో, ఇల్లు కుదువయుంచియో డబ్బువీసుకొని యేదైనా సొమ్ముకొనుటకై భార్యను వెంటబెట్టుకొని యీ నగలవ్యాపారుల యంగడులలో నెందైననొక దానియందువొచ్చి నేని, యంగడి మేనేజరుచూడగానే బహుమరియాదగా 'రండిరండి! దయచేయండి యింగో కుర్చీపై కూర్చుండండి! అమ్మగానూ! ఏమికావలయును? శ్రొత్తమోస్తరుగొలుసులు, గాజులు, కానులదండలు, నరకులు, వివిధములయిన మెడగొలుసులు, రవలయడ్డీగలు, కమ్మలు, ఉంగరములు, మాటీలు, మీకేళన్తువు, యేరకములో, యెంతవెలలో యుండవలయునో మీరు కోరినవియున్నవి చూడండి. పిండికొలదిగొట్టెదా! మీరు యెంతడబ్బు పెట్టెదరో దానికితగినట్లుయిచ్చెదము. మాయొద్ద తక్కిన యంగడులందువలె దగా, మోసము, తంత్రములు యేవియునులేవు. మంచిరాళ్లకును నవరబంగారునకును గాఢరంటీవ్రాసి యిచ్చెదము. మానగలు శ్రేష్ఠమైనవని మేముచెప్పుకొనుట వలన ప్రయోజనములేదు విచారించండి. గొప్పనండ్లనాధీశులు, అర్థరుయిచ్చి తెప్పించుకొనుచుండుటయే మీకునిదర్శము. వారుమానమృకమునుబట్టి తాముచాకనే జాబువ్రాసి మేముపంపినంతట పయికముమణి యార్జుచేయుదురు. ఏదైనను మిష్టికుజరిగినయెడల పంపుదురా? మాకు లాభముప్రధానముగాదు. గొప్పపరిచయము కావలయును' అని యడుగకయే తనకుతోచినట్లుంతయు, తమయొక్కయు, తనసొమ్ములయొక్కయు, యతిశయమును పొగడి పలుకుచుండును. వచ్చినయామె యీ నగలనన్నిటింజూచుచు, వానిలో తనకు కావలసినదేదో యొకటి చూచి, దానిం దీయుండని చెప్పినయెడల మేనేజరు గుమాస్తాతో 'ఏమిరా! అమ్మగాలేమో యడుగుచున్నారు. వెలుపటికికొనివచ్చి కనవలచుము. అట్టెనిలిచియున్నావేమి?' యని యదలించును. వాడు బీరువ తెరిచి వెల్లెట్టుపెట్టెతో నగనుతెచ్చి యామెచేతయిచ్చును. ఆమెనంతోషముతో దానిని భర్తయొద్దకుతెచ్చి 'ఏమి? చూచినారా? నిండాబాగాయున్నది. శ్రొత్తమోస్తరునని. మొన్న మన పొరుగింటిసీతమ్మకు యీమోస్తరుదే తెచ్చినారు. కాని, అబ్బే! అదిబాగాలేదు. మోటునని. ఈకాలమునకు తగినట్లుండలేదు. ఇది యిప్పటికి తగినమాదిరి. దీనినితీసుకొందునా? ఏమనెదరు?' అని యడుగును. ఆమెకోరిన

యానగయేమనిన, రవలుకట్టి పెట్టినయడ్డిగ, దానినిచూడగానే, పచ్చినా
యనగుండెలు జల్లుచునును. భార్యచుచూచి 'ఓయబ్బా! ఇంతవెలపా
డుగు సొమ్ముతీనుకొనుటకు డబ్బుచునయొద్దనున్నదా? ఇట్టిదిగొప్పభని
కులు తీయవలసినదిగాని మననంటివారికి ఇత్యమగునా? మనకుతగినదే
దియో చూడవలయునుగాని దురాశచెందుటవలన లాభములేదు' అని
చెప్పినయెడల యామెమొగము చిన్నబుచ్చుకొని 'బోనాను, నేనేదై
వంగావలయుననిన మీకుడబ్బులేకపోవును. మీకుకావలసిన పనులకెం
తైననుంటుంది. ఇట్టినగనుధరించి మీముందు తిరుగుచుండిన చూడ
డమునకును, సంతిసింతుటకును మీకుయిష్టము లేదుకాబోలు. తీనుకొ
నదలంచినపుడు యేదోయొకటి తీనుకొనినను పడుగురిలో ఘరానాగా
యుండవలయునుగాని, పనికిమాలిన వెన్నియైన నెందుకు? అడ్డుపలుకక
దీసిని తీసియివ్వండి దీనిపై మోజుగాయన్నది. అటులఇష్టము లేనియెడల
మరేవియునేనొల్లను. లెండి పోవుదము. ఎన్నిదినములనుండియో బతి
మాలగా ఇప్పటికి నమ్మితింబితోడ్కొనివచ్చినారు. ఏమిఫలము? మం
చిసామన్లు పెట్టుకొనుప్రాప్తము నాకులేదు. నేనిటులనుండవలసినదాన
నే! ఇంకచాలును. కొనియివ్వడమును, నేనుధరించడమును, అయ్యెను.
లేవండి!' యని చింతతోపలుకును. అంగడిమేనేజరు వారిప్రసంగమును
విని యామెకునహాయముగా యామెభర్తతో 'ఏమండీ! పాపము! ఆశ
పడినది తీసియిచ్చుటకు రానేవచ్చినారు. ఆమె కోరినదేతీసియివ్వండి!
తక్కువధరలో తీనుకొన్నందున కలుగులాభమేదియునులేదు. శీఘ్రకా
లములో చెడిపోవును. ఇదియన్ననో, శాశ్వతమైనసొమ్ము. ఎన్నాళ్ళకు
నుంచెడదు ఎప్పటికిని యిపుడున్నట్లేయుండును. మీకువలదని పోచి
నపుడెవరికి విక్రయించినను, పదిహాపాయలు ఇంచుమించుగా మీనూ
పాయలు మీకువచ్చును. తీరుదలంచినపుడు దీనినేతీయండి అమ్మగా
రికోరికతీరుటయు, ఇచ్చినసొమ్ము చెడకుండుటయు మీకుదీనివలనరెం
డులాభములుకలుగును. అంతగా యెక్కుడుధరయునులేదు. అమ్మగా
రు ధరించినయెడల నిండాబాగాయుండును. అమ్మా! అయ్యగారాలా
గు పలుకుచుందురుగాని నామాటనువిని మీరు దీనినే తీనుకొనుడు.
నేను మీకు మనస్ఫూర్తిగాయిచ్చెదను. దీనిని ధరించినపుడంతయు
నన్ను దలంచుచుండగలరు' అని యెత్తిచెప్పును. వర్తకునిమాటలువిని

యామె మునుపటికంటె యాశ యధికమై భర్తతో 'ఊరకున్నా'కేమి? చెప్పండి! నేను దీనినేతీసుకొనెదను. ఇది నాకుమిక్కిలితగియున్నది. ఇట్టిదానినిధరించి మీముందుకు పంపిమనియుంజూపుచు తిరుగరాదు' అంటే. అయ్యా! నేను దీనినేతీసుకొనెదను. కాని మీరువెలచెప్పండి. ఈయనయెప్పుడును నిట్లే పలుకుచుండును' అని వర్తకునినడుగును. అవర్తకుణ్ణాయననుచూచి, 'ఏమండీ! నమ్మతమేనా?' యనును. పచ్చిన మనుష్యుడు భార్య పట్టుదలనుచూచి, 'ప్రేమాతిశయమువలనబడులుకలుక లేక'నరే! కష్టసుఖము లాడవాండ్లకు తెలియవు ఇంకవిడువదు. ధరచెప్పండి' యనిపలుకును. వర్తకుడు అతనితో 'చెప్పడమునకు మీకు తెలియని దేమియున్నది. చేటలో వెలగకాయలేకదా! అందఱు నెఱింగిన విషయమే! కూలి నలుబదిరూపాయలు. ఇంక బంగారము రవల తూనిక యెంతయగునో దానిప్రకారము నవరలధర మీరెఱింగినదియే! రవల నూటయన్ననో, తోడుగాయేర్పఱించిన మేలైనవి. ఇది వేరేయొకరి కొరకుసర్పాయిషీగా చేయించబడినది. ఆర్థరుచ్చియున్నారు. వారు ఇంకారాలేదు అమ్మగారు కోరినారుగనుక వీరికియిచ్చి వేరేచేయించి యార్థరువాళ్లకుయిచ్చెదము.' అని మాటలాడుచు, ఏనేవియో తనకు తోచినకట్టువేసి, తూచి ప్రేలితోముట్టుతట్టినరీయూచి 'చూడండి! క్రొత్తకట్టువేసి తూచినాను. ఈకట్టుయితరులు వేసివూచరు. మాకుమో నముకూడదండీ! చేయవలెనంటె యేలాగునైనా జేయవచ్చును. మీరు తెలుసుకొనబాలరు. నమ్మితినుకొనిపెట్టెదరు. పిమ్మట నేదైనను లోప మైనచో నిందింపుదురు. మాపేరుచెడిపోవును.' అని రాళ్లు యిన్నిరతుల కింత క్రయమనియు, బంగారుక్రయ మింతమాత్రమనియు లెక్కచేసి కూలితోమొత్తముచేసి, వేయియో, వేయిన్నియేనూరో అనునదని చెప్పెను. కొనవచ్చిన పెద్దమనిషి 'అబ్బా! చాలధరగాయున్నదే! మొత్తముచాలాఅయినదే!' అనిన 'ఏమండీ! ఇదియెక్కువయనియా మీ యభిప్రాయము. రవలచొకధరలో తీసికట్టించినందున గూఁత్రయము నకుతీరినది. యిప్పుడుకొని కట్టించండి తెలియును. ఇదియే రెండువేల రూపాయలకు మతింపుగాగలదు. ఆయాశను మీవిషయములో నేను పెట్టుకొనలేదు. అప్పటి వెలప్రకారముగానే లెక్కచేసినాను.' అని చెప్పెను. కూలియెక్కువగాయున్నది యనినయెడల 'ఏమీ? ఎక్కువయో?

మీరు చేయించినారనినచో యేబదిరూపాయలు తీసుకొందురు. మేము జీతములిచ్చి పెట్టుకొనిన పనివాండ్రగుటబట్టి యీమాత్రమునకు గిట్టి నది. సరే! ఇంకాయుండేయంగడులలో విచారించండి. అక్కడివిషయములుగూచినంతట మీకే తెలియవచ్చును. మీపంటివారితో సొరబాటుచేప్పరాదని గేను ఖండితమైన తీర్మానమునుచెప్పినాను. సూపాయకుఒక అణాలాభము మాకుదొరికినచాలును. తక్కినవారివలె యంత టికంతలాభమును మేముకోరెడివారముకాము. వృథామాటలవలనబ్రయోజనము. మంచిసామ్మ. ఇదిమీకుప్రాప్తమైనది తీసుకొనుడు. ఇవ్వములేకున్న మానివేయుడు బునింతములేదు. అనలుఇనిచుకీమొకరిగా చేయించినది. అమ్మగారు మోజుపడినారని యివ్వదలంచినానుగాని, లేనియెడల యివ్వనేయివ్వను 'అని స్వముగాచెప్పును, అమ్మగారుదానినేతీసియివ్వవలయుననిపట్టుబట్టియగనియించి యింక మొగముపెట్టును. అప్పుడతడు విధితేక నాలుగునగలకుగా దెచ్చినసామ్మను యాయొకదానికేయిచ్చి దానినికొని భార్యకంతమున ధరించుకొనజేయును. అంతట వారుస్వస్థలమునకు పోయినతరువాత, రెండుమూడుమాసములలో దారిరాల్చి తరుతుమాసి నల్లబడును. బంగారు జేల్లగానగును. "అయ్యో! ఇంతమొత్తము బెట్టికొనియు నిదియిట్లాయన" యని మరలయంగడివానియొద్దకుపోయి యడిగినచో "ఏమండీ! ఇదివరకును మాయొద్దకొన్నవారెవ్వరును యిట్లుచెప్పినదిలేదు. విచిత్రముగాయున్నది. రాళ్ళనగలు జాగ్రతగా వాడవలయును. లేనియెడల యంతమంచిరాల్లయినను, నీరుదిగి మాసిపోవును. మీవారియజాగ్రతవలననే యటులనైయుండునుగాని వేఱుకాదు. మీకదియివ్వములేనియెడల, తీసుకొనిరండు. నీరుతీయించి మరలకట్టించియిచ్చెదను. 'కూలియేబదిరూపాయలకుతగ్గదు' అనిచెప్పును. అతడదివినితనలో "ఆడవాళ్ళబాధవడలేక ఋణము తెచ్చి తీసుకొన్నందుకుయీగతిపట్టినది దానికి వడ్డీగామరలయేబదిరూపాయలుకావలయునట, ఇంతమట్టుకును సమర్పించినదిచాలును' అనియెంచి మాటువలుకక వెడలిపోవును. నగలవ్యాపారము చేయువారియంగడులలో కొన్నిమంచివి లేకపోలేదుగాని మూడుపాళ్లయంగళ్లుపెనవ్రాసినలక్షణములు గలవి చేయుదును. ఈయంగడివారలు, ఎవడైనను గ్రహచారముచాలక తమచేతచిక్కినయెడల, సమయమునకు తగినలా

గుస మాటలాడినవచ్చినవారిని మఱియొకచోటునకు పోనివ్వక, యెట్లో పొందింట్లుచేసి తమ మోద్యమండు బేవోలుసాచ్చును తగులగట్టి డబ్బు గుంజుకొందురు. వాగునూలుకూపాయలు వెల తీర్కొనించిన సొమ్ము నకు వారికిగడలుబడి యేలనికూపాయలకు చెననుండదు. తీసుకొని పోయిననగను రెండవ నెలునాడుకొని యవసరముకలిగి మరలవిక్రయించుటకు నగాలు మోద్యమమైచ్చినకొవల యివి ఇమిటేషన్ కారాల్లనియు, తక్కువనకూ పుష్కరాగములనియు, వన్ని తక్కువబంగారనియుండెన్ని ఇగురనికూపాయలో ముప్పదికూపాయలో మతింపువేయదురు. చూచి తిరా? మన ఇండ్లలోనిస్త్రీలు నగల తమకు పెళుకులుచూచి వానికొనుట వలన కలుగునష్టము ఇవ్వనముగాయుండును. తమలింసమునే చూచు కొందుకూని వెరుకలుగునష్టమునుయోజింపకు. మోసగాండ్రమాటలవల్ల డబ్బుపోగొట్టుకొందురు. పుగుమలైనను యివిషయమును యోచింపక యాడవాండ్రనై తమకుగల్గియియితెయుమున వారికిలోబడి వాగులోనితీర్చుటకై చెప్పినట్లంతయుంజేసి యపారమైననష్టమును చెంది పిచ్చుట దింతింపుదురు. కాబట్టి బిశేషధనికులుగా యుండెడివారొక వేళ తమకు కలిగెడిలోటునకు వెటనకున్నను, సామాన్యజనులు ఋణగ్రస్తులై యల్లాడుదురు. నగలుకొనివలంచినచో నానివిషయముచక్కగా ఎఱింగినవారిని నెంటగొనిపోయి, యోగ్యుడైన పర్తకుని యంగడిలో నాగుకూపాయలు వెలయధికముగాయుండినను తీసుకొనుటనుంచిది. యటులచేసినచో కొంతవరకైనను మరలసొమ్ము చేసుకొనవచ్చును. అనులారా! మహామాయకాండ్రైన నగలవ రత్నములు టలువిని మోసపోవక జాగ్రత్తగా యుండుదురేని యదిమీకెంతయు షేరుకరమై యుండును జాగ్రత్త.

జనానునుండి వచ్చు వస్తువుల మోసము.

ఏకస్యైవ సమస్తానాం చింతనః, మతేయైర్గ్రామము కొంచెము పెద్దదిగా
యూరిపిసన్నుతమైనదిగాను సామానులతో యంగళ్లునిండియుండును.
అనియొకడని యూరే చింతన యతిశయోక్తిగాదు. ఈవస్తువులు గొప్ప
కగళములలో ఏతరకజూచినను, కుప్పకకుప్పలుగను, తిప్పలుతిప్పలు
గను, నులములు, కూరలు, బియ్యము చిత్రవిచిత్రరూపములుగలిగి సకలజను
లదృష్ట్యాను మోహనకార్యనిర్వహించుచుండును. వీరిగానులు, గ్లాసులు,
బొగ్గలు, బియ్యము, బియ్యము, కాకితపుస్తకాలు, పూవులు, బహుళాలు,
సామగ్రిలు, బియ్యములు, బియ్యములు, సిల్కులు, అద్దములు, బరిగా
లు, నేనాలు, సిగార్లు, ఒకటిగాదు. కొట్టకొలది రకములుండును.
ఇంతెంతయును నోయిన కేకములు వస్తువులకన్నను చొక. కావున యెల్ల
గానము తీగింపబడుచుండు. గాని లీనవస్తువు వారముదినములునునని
యెప్పుడు తేలిక. గొప్పతనముగని మరలచూచునంతటిలోననే మనచేతు
లొకటిగానే, విజ్ఞయో, పులియో, వీక్షయో, సలియో, యక్షయో
ను. మోదాధ్యక్షులమూత్రమే! లాంఛనము నొగ్గానును తెచ్చితిమేని
చూచినెంతయు తీగిం. అకాశముంచియుండదుకాని, ఇంటికేవచ్చువరకు
నునునని చెప్పియును ఏమాత్రముయొత్తకితగలిసను. ఎంతటియ
ల్యపు డెట్టుతగిలివను బ్రధ్దలగును. ఎంతోజాగ్రత్తగానివచ్చి యుప
యోగించితిమేని వారముదినములు యెడలయుండుట మనయదృష్టమన
వలయును. కనీసము నాలుగు చిమిలీలైనను నెలకు కావలసియుం
డును. ఇంక బోలెడుబొట్టులమాట చెప్పవలసిందలేదు. విక్రయించెడి
వారియొద్దనుండచూచి సంతోషించడమేమంచుగి. ఆవిక్రయించువారు
ను చాలాపోగొట్టుకొందురుగాని మొత్తముగా విప్పించుటవలన వారికి
నష్టముకలుగదు. డబ్బా వారికి నాలుగుదమ్మిడిలో యెదుదమ్మిడిలో
గిట్టును. మోజుపడి యొకటితీసుకొంటిమేని పొరబాటుననొక్కింతగట్టి
గావట్టుకొంటిమా? తీసికొన్నచోటనే పట్మని పలివిపోవును. వేతే
తీయవలసినదేగాని యది మరలయుపయోగింపదు. అట్టివి తెచ్చి బిడ్డల
కాడుకొనుటకై యిచ్చితిమేని రెండునిమిషములు వారిచేతులలోయవి
మనియుండవు. కాకితపుపూవులు, కాకితపువినసకట్టలు, మొదలయినవి

యారకములో చేరినవే, బెట్టును, మెడకట్టలు, తుచాలాను మొదలు గాగలవియు నిట్టిబూటకమైనవేగాని దృఢమైనదోటియునులేమి జపానువస్తువులన్నియు సత్వోక్తముగలవిగానే యుండును. సూదులు, పిన్నులు, బట్టనులు మొదలుగాగల వస్తువులు సర్వమును తంత్రముగా తేమ బడి చూచుటకు మాత్రము మిక్కిలియందగుగాయుండును. ఏవంకనో యినను ఎందఁతెందఁతో జనకూటముచేరు ప్రదేశముయందును. హోరోడ్లయోరలయందును యిట్టి వస్తువముదాసుమును గూర్చుబెట్టుకొని అమ్ముచుండుదురు. కొందఱు శ్రోవుడుబండ్లపై కిధినిధికించెచ్చి విక్రయింతురు. వివిధములైనగిన్నెలు, సబ్బునునులు, చెందఱు, బిడలూట్లాదుకొను వస్తువులు. డజకబకయనాకు యెక్కువయుండదు కొన్నివస్తువులయందు. దానికినితక్కువగానే దొరుకును కొన్నివస్తువులయందు మొత్తముగా నేలమువేయుదురు. అప్పుడు తీసినవారికి మిక్కిలిచౌకగాలభించును. ఇటువంటి విక్రయనాకులను చెప్పిపురిలో యేవంకబోయినను ప్రతిదినమును నెండటినుంచూడనచ్చును. ఒకఅశాంతుచ్చిటపాసుపెట్టె నొకదానిని తీసుకొనివచ్చి నిల్లవాండ్రకు ఇచ్చినయెడల, వానిలో మందుకలిగివేలి శబ్దమునుచ్చును ఇరువదియుండెనా? అది మిక్కిలి మంచిరకము, తక్కినటపాసులన్నియు నిరుపయోగములైనవి. బంకమట్టి గట్టింపబడియుండును. అవియెట్లుకాలును, వేయేల? జపానునిష్పపెట్టె నొకదానినికొంటిమేని, వెలసరసమేగాని దానిలో మండడిపుడకలు సగమునకు తక్కువగానేయుండును. తక్కిన పుల్లలకు మండేయుండదు. అవియెట్లున్నవని యెచరిననుగవలయును? అంగడివాడు జపానుదాడుడుఅగునా? ఇది యుండఱు నెఱింగితిమియిమి కదా! అన్నియు నిట్లేశుద్ధమైనమోసము. చీచ్చుబుడ్డనియు, చుట్టెలనియు, పూవుబాణములనియు, మత్తాబుగల్తునియు, ముఱుతెలనియు పురుగులవలెను, సకీన్యములవలెను, నేర్పడుతెగలనియు, పిట్టలు ఏనిరకములు వేయింటికధికముగాయుండును. కొన్ని కట్టికొనితిమియితో చేయబడియుండును. ఇంతకుపూర్వము మనదేశమునజర్మనీసామానులు మితిమీరి విక్రయించి యసంఖ్యధనము గానిబోవుచుండెరి. మహాసంరగభమునకు పిమ్మట యెచటనుండి సామానులువిచ్చులు అగ్గవీయునది. ఆయవకాశమునుకనిగొని జపానువారు, కడునేర్పుకొలుకుపిస్తువులను

తయారుచేసి, మన దేశమునకుగొనివచ్చి విక్రయించి కోట్లకొలది ధనముగొనిపోవుచున్నారు. వారివస్తువుల నాణెమునకు వింతపడి, తమకు కలుగునష్టమును యోజింపక తాత్కాలికలాభమునుచూచుకొని వివేకహీనులై యావస్తువుల నన్నిటినిగొని యట్టి మోసభావస్తువులను మన వారి కేవిక్రయించి ఈ దేశస్థులు, ప్రజలను మోసముచేసి నష్టములపాలు చేయుచున్నారు. ఇదియెంతయుశోచనీయమై విషయము. ఇతర దేశస్థులు యేని తెచ్చినను, మన దేశవాసులు కష్టపడి గడించిన డబ్బులు దారబోసి వానినికొని తామునష్టపడుటయేగాక తమకోడివారినినయింకము, నీద వారింజేయుచుండ, మాయనరకులనంటగట్టి మిక్కుటముగా ధనముం గొనిపోయి పొరుగుదేశములవారు సంపన్నులై సకలభోగములు ననుభవించుచుండెదరు. ఇట్టి నిరుపయోగమైనవానికొకటకు డబ్బు నెచ్చపెట్టుటవలన నిష్ప్రయోజనముగాని లాభములేదు. ఎండతోపెదలు కూడు గుడ్డలు లేక వీధులలోయల్లాడుచుండగా, అటువంటివారికి ఇహపరసాధకమనితలంచి శక్త్యానుసారముగా ధర్మముచేయుటకొల్లక, విలాసముపేరిట వ్యర్థముగా యీ మాయవస్తువులకు డబ్బుదారబోయుటచూడగా, ఇట్టిబుద్ధులు వీరికికలుగుట దురదృష్టమనవలయునుగాని ముఖ్యముకటికాదు. ఈదుర్వాడుక యెన్నడుతోలగనో, నాడుగాని భరతఖండమునకు మేలుచేకూడదు. నిశ్చయము.

కంపెనీలలో ధనము పెట్టినవారికి మోసము.

గొప్ప నగరములలో ప్రఖ్యాతిగా వడ్డీవ్యాపారము జరుగుచుండుకంపెనీలు యెన్నో యుండును. వానిలో యితరులు తమయొద్దనుండు డబ్బు గొనిపోయి తమ యుత్తరకాలమున కవసరము కలిగినపుడు తీసుకొను వరత్తులతోకట్టి వచ్చుచుండుదురు. అటువంటి కంపెనీలలో పయికము కట్టినవారికి కంపెనీదారులు యిచ్చువడ్డీ చాలా తక్కువ రు100కి 0.5-0.0లకుయెక్కువ యివ్వజాలరు. అయినను, అడిగినపుడు తాము తెచ్చుకొనవచ్చునను నమ్మకముతో జనులు మొత్తములుగా గొనిపోయి కట్టిపెట్టుకొనుచుండుదురు. ఇవిధముగా రాబడిన రూపాయలతో కం

పెనీదారులు వేరే వ్యాపారములు సాగించి యెక్కువధనమును సంపాదించుదురు. గూపాయలు కట్టునపుడు, యేయాజంకమును నుండదుగాని యేదైనా యవసరము కలిగి కట్టినవారు తాము ఇచ్చిన డబ్బుతోనూతో, యిన్నాతో కావలయునుని కోరినయెడల యిడిగిన వెంటనే యివ్వరు. ఇచ్చుటకు వారయొద్ద యుండదు. ద్రవ్యమంతయు నితరవ్యాపారములపై వినియోగించబడును. కాబట్టి తమతంత్రము యితరులకు తెలియనీయక కంపెనీ మెంబరులందఱుంతేరి ప్లానుచేసి బిల్లు యిచ్చిననేగాని గూపాయలు యిచ్చుటకువలసగాదని రెండుమూడుసారులుత్రిప్పి తుదకెట్లో నమూనాచి యిచ్చివంపుదురు. ఈలాగున క్రమముగా జనులుకట్టుచుండు డబ్బు మొత్తముధికమైనంతట రెండువిధముల లెక్కలు తయారుచేయించి, నష్టమైన లెక్కను పెట్టుకొని రెండవదానిని దాచి, ఉన్నట్టుండి కంపెనీ దివాలా యొక్కట్లు ప్రకటించి, యిల్లు తాళమువేసి ముద్రించి పెట్టుదురు. డబ్బుకట్టినవారిలో నూటికి యేవదిమందయో తప్ప తక్కిన వారందఱును దివాలామూట వినగానే దిగులొందిపోయి యిడిగినయెడల జవాబు ఇచ్చుడము నయితము కష్టము తమకుగలిగిన నష్టమునకై ధనమును కట్టినవారలుచేరి కోర్టులో వ్యాజ్యము తెచ్చినయెడల తప్పులెక్కలను దాఖలుచేసి, కంపెనీదివాలాతీముటకు యేవేవియో హేతువులుజెప్పి, వదివేలో యిరువదివేలో నిలువ గనబఱతురు. కోర్టువారు ఆగూపాయలు గూపాయలుకట్టినవారికందఱికిని దామాషా ప్రకారము భాగించి యొసంగవలసినదిగా యుత్తరువు చేయుదురు. అటుల భాగించగా, వేలగుగూపాయలుకట్టినవారికి వదునైదో యిరువదియో గూపాయలు వచ్చును. అవి వ్యాజ్యకర్చులకైన మొత్తము యొక్కవడ్డికి నయితగూ కాజూదు. ఏమిచేయుదురు? తలపై చేతులు జెట్టుకొని “అయ్యో! సర్కారు సేవింగ్సు బ్యాంకిలో కట్టియున్నయెడల నడ్డి తక్కువయే యైనను, అనలు సొమ్మునకు డెటువుగలుగదు గదా! ఈ పాపాత్ములైన కంపెనీదారులుమాత్రము యెక్కువ వడ్డి యిచ్చుచుండిరా? బుద్ధిలేకపోయేనే! తంత్రగాండైన కంపెనీ యేజంటుల మాటలునన్నియున్న డబ్బును పారకర్పణముచేసి యల్లాడుటకు పాలైతిమి!” యని దుఃఖాశ్రాంతులై తమ దారింబోవుదురు. కొందఱికి మనోవ్యాధికలిగి వెట్టిపట్టుటయు, కొందఱు అనే దుఃఖముతో

మృతినొందుటయు సమతము సంభవించును, అన్ని వ్యవహారములును తీర్మానమై పిమ్మట కంపెనీ భాగస్థులు తాము దాచిన డబ్బు నాలుగు లక్షలో యొందులక్షలో రహస్యముగా సమభాగములు చేసి వుచ్చుకొని, ఆ డబ్బు పెట్టి, తమ మామల పేరుననో, యల్లుండ్ల పేరుననో, బావమరుదుల పేరులతోడనో వేటువిధముగా వ్యాపారమును సాగింపుచు కడుడంబముగా, సులోజనములును, వెలపొడుగు చొక్కాయలును, బంగారు గొలుసులు తగిల్చిన గడియారములు, బూట్సులునుధరించి మోటారు కారులలో తిరుగుచుండుదురు. ప్రజల ఘోషవలన తమకును నటువంటి దుఃఖమునంప్రాప్తిండుట ననుట వారుతలంపరు. వీరిని మించిన పాపాత్ములును, మోసగాండ్రును మఱియెవ్వరు? బుద్ధిలేని జనులు తమకుకలిగియున్న డబ్బును, నర్కారుబ్యాంక్లలోననో, నమ్మకమైన యోగ్యులైన గొప్పవారియొద్దనో దాచుకొనక యీపాప పాపాత్ములమాయ కంపెనీలలో పెట్టుకొని తుదకు పోగొట్టుకొని ఫకీరులై యల్లాపదురు.

ఆ. కంపెనీలలోన శ్రీ కలధనంబు నొనంగి

యవిదివాలయైన శ్రీ ధీంతమీంద,

వెట్టివారిభంగి శ్రీ వెతనొంది దుఃఖింతు

రజ్జులైన మనుజు శ్రీ లవనిలోన.

పొగాకు పొడిచేయువారి మోసము.

హిందూదేశములో అధికముగా వినియోగింపబడు వస్తువులలో పొగాకును యొకటి దీనిని జనులు చుట్టుకొని చుట్టలుగాను, పొడిగాను, నన్నగా కత్తిరించి బీడిలుగా చుట్టియు, నోటిలో వేసికొని నమలి పుక్కిట బెట్టుకొనియు, మఱియునలుకెఱంగుల నుపయోగింపుదురు. దీని మహత్వ మెట్టిదియో కాని సకలజనులును దీనియం దధికమైన ప్రీతిగన పఱపుదురు. పొగాకు నుపయోగించు విధములలో, ముక్కుపొడిముఖ్యముగా నెన్నవచ్చును. గొప్ప షట్టణములలోననేగాక యిండుక పెద్దవిగా యుండు యూళ్ళలో పైతము పొడియంగల్లు పెట్టియుండుదురు. ఈ బేరముచూచుట కల్పముగా కనుపట్టును. గాని దీనివలనవచ్చులాభ

ముం దెలిసికొనినచో యత్యధికము. ఆశ్చర్యము గలిగించును. పట్టణ స్థలములలో పొడియంగడులుపెట్టి దానివలన మిక్కిలి ధనికులైనవారు పెక్కుండ్రుగలరు. తమకు మొదటినుండియు సభికమైన మేలుగలిగించి నదటచే ధనికులైనను వారు, ఆవ్యాపారమునే చేయుచుండుదురు గాని మొగటికంటె యెక్కువగా సాగింతురు

చెన్నపురిలో పొడియంగడ్లువిశేషముగాగలవు. కొన్ని కడుడంబము గా పదుగురుయిరువది పనివాండ్రును గుమాస్తాలునుపెట్టి సాగింప బడుచుండును. చెన్నపురిరాజధానిలో పెట్టంపొడియనిన దానికి యెక్కువమతింపుగలదు. ఈవ్యాపారముచేయువాగు పొగాకుమంచిదిగా పైరు చేయబడు తూపుజిల్లాలనుండి మేలైనపొగాకురప్పించి, దానిని కాడలును, ఆకును వేటువేటుగాచీల్చి కత్తిరించి వేటువేటుగా నిప్పుబకుంప టిపై పెనుములుపెట్టి హ్వయుగావేయించి, మంటిపాత్రములలోవేసి కొయ్యోకొల్లలోనూరి పొడియైనంతట పదింటికొకభాగము మంచినే యియు, నట్లే కొరుగలనున్నమునుచేర్చి కలియనూరి బాడీలలోనింపి బిరడాలుపెట్టియుంచుకొని నన్నిని యినుసగరితెతో నుడిగినవారికి ఇచ్చుచుండుదురు. ఇట్లుచేయబడినపొడి ప్రసిద్ధమైనదనిపేరు. ఇంకకొన్నియంగడలలో జనుగువిధమువేటు. తక్కువకరీదు పొగాకునుతెప్పించి పొడిచేయించి యది ఘాటుకలిగియుండుటకై యందు సవాసారముగాని, సారాయిగాని, మిరియాలుగాని, యెక్కుడు సున్నముగానిచేర్చి నూరి పెట్టుదురు. ఈపొడి వీల్చినయెడల నుట్టునునికపాలమునకెక్కును. సవాసనగాయుండుటకై కొంచెమువాసనపొడిచేర్చి యుండుటయుంగలదు. తెలివిలేనిజనులు పొడి ఘాటుగలిగి యుండుటనుబట్టి దానిలో మోసమెటుంగబాలక మిక్కిలి మంచిననయని భావించి కొనిపోవుచుండుదురు. ఇతరగ్రామములనుండి వచ్చినవారు, కాలువీసె, యరవీసె, డబ్బీలలోనను, సీసాలలోనను వేయించుకొనిపోవుదురు. పొడియధమమైనదిగా యుండినను వెలమాత్రము తక్కువగాదు. మంచిపొడికిగల ధరయేయుండును. కొందఱు నేయివేయుటకుబదులు పొడిలో నూనెవేసినూరుదురు. ఘాటుకొఱకు ముందుచెప్పినవేగాక మఱి యెన్నోవస్తువులను కలపుదురు. ఇటువంటియంగడ్లు లెక్కకుమిక్కుటమైయుండును. ప్రతియంగడియందును వాటవలకలుగట్టియుండుదురు. వానిలో “మేలైన

పట్లము అమ్మెడిస్థలములు యగ, యన్. సోమమందరం” అనియు, ‘మ
న్నారనాయక’ పొడియంగడి. మొక్కరకంపొడి ఇచ్చట నివ్రయించ
బడను” అనియు ‘శ్రేష్ఠమైనపొడియు, హాసనపొడియు దొంగకుచోటు.
టి. ఆరుముగంసెట్టియాన్’ యనియు మొక్కలూ మెలకగుల పేరులుకంట
ముగా వ్రాయించియుండుదురు. కొత్తహారాలకలయందలి పంట
మైనవ్రాతలుచూచి మంచిపొడిదొంగునునతలంచి యచ్చటికిపోయి
మాదిరిచూచుటకై యొకచిటికెడు సవ్యనుడిగినయెడల వేటిపొడిలో
యంచుకొని, మాదిరికొఱకై పెట్టియున్నపొడిని చిటికెడువేయుదురు.
ఆపొడి శ్రేష్ఠమైనపొగాకుతో పక్కకుగా చేతులకిచ్చి పండువ పప్పు
గానే తగినంతఘాటును మంచినువాసననుం గలిగియుండును. కొన
వచ్చినవాడు, పొడియంతయు నలులనేడుండుననియెంచి తనకు స
వలసినంతరకును, సీసాలో భూనివేయిగచుకొని తనయూరికొనిపో
వును. అచ్చటికిపోయినంతట యాపొడితీసివేసుకొనిన, చురాలునకపా
లమునకెక్కి, ముక్కులు మంటబుట్టి నీరుగాదుట శరగభించును. వికట
మయినవాసనగొట్టుచుండును. ఒకటిరెండుపర్యాయములా పొడివేసు
కొన్నంతట మరల వేసుకొనుటకు సాధ్యముకాదు మంట యధికమ
గును ఆభాధను పొగొట్టుకొనుటకు వేలు వై ద్వము వెదుకవలసినచ్చు
ను. ఇట్లు జనులను మోసముచున్న దున్నిటిల వ్యాపారముచేసి, లక్షల
కొలది ధనమును సంపాదించుచును. పట్టణలయందు, శమిపొడియుక్క
శ్రేష్ఠత్వమును, తమఘనతియుం బ్రచురించు చుండుదురు. కొందఱు
కరపత్రము లచ్చువేయించి జనులకు యిచ్చుచుండుదురు. ఈయాడంబ
రముచూచి దూరస్థలములలో యుండెడి పెద్దమనుష్యులును, పల్లెలలో
విక్రయించెడి యంగళ్లవాళ్లును, రెండుమూడవీసెలు పంపవలసినదిగా
ఆర్డరులుయిచ్చి వి. పి. తపాలు ద్వారా తెప్పించుకొనుచుండుదురు.
పేరు పట్లంపొడియని యుండుటవలన, పల్లెలో సాధారణమైనపొడియని
దమ్మిడికి నాలుగుగరిటెలువేయుదురుగాని యిది రెండుగరిటెకెక్కువ
వేయరు. ‘అయ్యా! చాలా తక్కువయే!’ యనిన ‘మేమేమిచేయుదుము.
ఇదిగో! చూడండి! ఈచిన్నడబ్బాలో వచ్చినపొడి రెండువీసెలుక్రయం
అయిదురూపాయలు తపాలుచార్జి వేటు. ఇదియంతయుంబోను మాకు
లాభము చూచుకొనవలయును. ఈపొడితెప్పించుటవలన ప్రయోజన

ములేదు. ఎవరైనను మీవంటివారు కోరుదురని తెప్పించడమేగాని లాభము బొత్తుగాలేదు. ఒక్కొక్కసారి అసలునకే లోటువచ్చును' అని సమాధానముఁజెప్పుదురు. కొందరు తంత్రగాండ్రైన వల్లెటూళ్ళవారు పొడితెప్పించిన వెలయధికమనియెంచి తామేపొడితయారుచేసి ప్రత్యేకముగా యొకజాడీలో పోసి పెట్టి వట్టంపొడియని యమ్ముదురు. ఇటు వంటిపొడిని వాడుటవలన కపాలమునకు ప్రసరించి మెదడుకెడి పలు విధముల రోగములుకలుగును. ముఖ్యముగా దీనివలన నేత్రదృష్టితగ్గుటయు, పీసనవ్యాధికలుగుటయుం దట స్తించును. కొందరికి నాసికారంధ్రము పుండ్లై యెప్పుడును నీరుగారుచుండును. పొడివాడుటయే దుర్వాడుక. అందును యిటువంటి చెడునన్యము నుపయోగించినవారి దుస్థితి చెప్పవలసివదియేలేదు. ఇట్టికష్టములకు లోనగుచుండియు జనులు విడవక నానినుపయోగించుచుండుటచూడగా, పొగాకునందు గొప్పమహిమయేదియో కలదని యాలోచింపవలసియున్నది. పొగాకునుహిమకన్నను, పొడితుంగళ్లవారల ప్రభావము మఱి సధికమయినదని చెప్పవచ్చును. సారాయి, కల్లు, గంజాయి, మాజనము మొదలగు మత్తువస్తువులుపయోగించినవిధముగానే, సిగరెట్లు, నీడిలు, చుట్టలు, పొడి యివి వాడుటయు, దుర్వాడుకయేకాని క్షేచుకరములు కావు. వీనికొరకై చేయుకర్పు నిష్ఫలమోజనమైనది. కాబట్టి బుద్ధిమంతులైనవార లిటువంటి చెడువాడుకలు విడిచియుండుట యెంతయుత్రేయస్కరము. కొందఱు పొడివేసుకొనకుండిన తలనొప్పి కలుగుననియు పనితోఁచదనియు, తిక్కబుట్టినట్లుండుననియు నేమేమో సాకులుచెప్పుదురు. అవిఃజమేయైనను మొదటనన్నియుం బొడి యలవాటుచేసుకొన్నందున గలిగినవియేకాని వేఱుకాదు. ఏదేనియు నుపాయాంతరములచేత యీచెడ్డయలవాటును విడిచినవారు నుఖపడగలరు. ఆహా! ఈపొగాకు నుహా! ప్రభావము వర్ణనాతీతమైనది. ఇది జనాకర్షణముచేసినటుల మఱియొకటిచేయబడదు.

ఆ. చెడుపొగాకువేచి శ్రీపొడిజేసియందులో
 చెడ్డవస్తువులను శ్రీ చేర్చికలిపి
 మంచిపొడియటంచు శ్రీ వంచకలమ్ముదు
 రదియెఱింగియోగ్య శ్రీ మైనఁగొనుఁడు.

ఇమిటేషన్ రత్నముల మోసము.

శాస్త్రసమ్మతములై ధనికులును, సంస్థానాధిపతులును, ధరించుటకర్హమైనవి నవరత్నములు. జగత్ప్రసిద్ధములని యందఱు నెఱుంగుదురు. అటువంటి రత్నములను సామాన్యజనులుకొని యాభరణములు చేయించుకొనజాలరు. భగవత్ప్రస్థియైన యీ వజ్ర, వైడూర్య, నీల, గోమేధిక, పుష్కరాగ, మరకత, మాణిక్య, వ్రవాళ, మాత్రికముల నెడి నవరత్నములకును బదులుగా యిప్పటి కలికాలానుగుణ్యముగా మనుష్యసృష్టియైన యిమిటేషన్ రాళ్లు వెలువడి ప్రపంచంబున నెచ్చటచూచినను విశేషముగా వ్యాపించినవి. అనలురత్నములకంటె యీమాయ రాళ్లు కాంతియు నాదమును గలిగియుండును. చూచుట కందముగా యంత్రములవలన వివిధములుగా పట్టల తీర్చబడి, తరగతివారిగా వానికితగిన పెట్టెలలో పెట్టియుండును. అందుగా యిగువదేసిరాళ్లు యేరియొత్తి దిళనరి రంగుకాకితములలో పొట్టుమాటు మడిచియుంచుచుండుదురు. ఇవివదిరాళ్లుగలపొట్టుము ఒకకొడిగయని చెప్పబడును. ఒక్కొక్క పెద్దపొట్టుమాటులో నెదియురువది కొడిగల రాళ్లుండుటయుండును. పొట్టు ముగిసిచూచినయెడల వానికాంతి గనులు మిగుమిట్లు గొలుపుచుండును. వాని ప్రకాశమును, సాగసుసంజూచి మంచి రత్నములమాటను అచి సామాన్యజనులేగాక ధనికులుసైతము వానినేకొని, కమ్మలు, అడ్డిగలు, హారములు, జడబిళ్లలు, పతకములు, నత్తులు, ముక్కరలు, పుడకలు, మొదలైన యాభరణములను చేయించుటకు ప్రారంభించిరి. అందువలన నిజమైనమణులకన్నను, ఇమిటేషన్ రాళ్లకు నిచ్చుయొక్కువయైనది. వనగలయంగడికిపోయినను, మంచిరాళ్లతో చేయబడిన నగలొకభాగమున్నయెడల ఇమిటేషన్ రాళ్లనగలు తొమ్మిదిభాగములుండును. అద్దపునిలుపుపెట్టెలలో యిట్టిసొమ్ములు పెట్టియుండుటచూచిన స్త్రీలు వానిపై మోజువడి, తమయొద్దనుండు మంచిసొమ్ములను విక్రయించియైన వానింగొనుటకుతలంతురు. ఈరాళ్ల వ్యాపారము చెన్నపురి మొదలైన నగరములలో యెక్కుడుగా జరుగుచుండును నూరురూపాయలుపెట్టి మంచిరాళ్లుకొనవలసిన యగత్యముకలిగినపుడు, పదిరూపాయలకే కావలసిన యిమిటేషన్ రాళ్ళువచ్చును. కాంతియు, నందమును

నిజమైనవానికన్న యివియే యధికముగా గలిగియుండును. వెల చౌక యు, నాణెమెక్కుడును నగుటవలన నందఱును వీనినేకొనెదరు. కాని పిమ్మట విక్రయించినపుడు తమకవిసొమ్ముగనా? లేదా! యని యోచింపరు. ఈరాళ్లు విశేషముగా యేర్పడుటవలననూ, చౌకగాదొరుకుటవలనను, బీదవారికినయితము రాళ్ల నగలు మించిపోయినవి. పాకీదొడ్లవారికికూడా రాళ్లతోకట్టినసొమ్ములు లభించదొడంగినవి. ఇవి యెక్కుడైనకొలఁదిని మంచిమణులనియు, ఇమిటేషన్ రాళ్లనియుం దెలిసికొనుటకు కష్టముగాయేర్పడినది. చాలా అనుభవముగలవారికేగాని భేదమయితరులకు తెలియదు కొనుటకు పోయినయెడల ఇమిటేషనురాళ్ల నేమంచిరాళ్ళని యేమనించి యొనంగుదురు. మనమొకనియొద్దకు రాళ్లు తీయుటకుపోయినయెడల 'రండిరండి! కూర్చుండండి! ఏమి కావలయును కెంపులా? పువ్వురాగములా? మాయొద్ద క్రొత్తగావచ్చిన మేలైనరాళ్లుగలవు. మీకు సన్నములుగావలసియున్నను, తరువులు కావలసియున్ననుదొరుకును పచ్చలు, నీలములు, మంచిస్పటికములునున్నవి. చూడండి వెలసరనముగాయిచ్చెదము." అని మనముడుగకపూర్వమే పదివిధములు గలవి పదిపాట్లములువిప్పి ముందు బెట్టుదురు. అవిత్వప్తికరముగాలేవనిన, వేరురాళ్లుచూపెదమని మఱికొన్ని పట్లములుచూపుదురుకాని యవియు మొదటచూచిన రాళ్లవంటివే! వానిని వెలపొడుగురకమని బలుకుదురు ఒకకోడిగ పువ్వురాగములో, కెంపులో యేర్పటచి వెలయెంత యని యడిగిన, "మీరు ఉన్నవానిలో మేలురాళ్లుపర్పటచినారు. ఇట్లు యిచ్చినయెడల నరుకు నాణెముచెడును. వీనికి వెలయెక్కువ" యని యొకటికి పదివంతు లధికముగా జెప్పుదురు. ఏదో యొకవిధముగా బేరముచేసిచేసి తీర్మానించుకొని వానిని కొనివచ్చి కమ్మలో, పతకమోకట్టించితిమేనినాలుగుమాసములలో నూనయో నీరో దిగి పూర్ణముగా యారాళ్లు తను తళుకును విడనాడి చూచుట కసహ్యమైన వేటొకరూపమును దాల్చును. మంచిరాళ్లు పెట్టి కట్టించినసొమ్మున నీరుదిగినయెడల వానిని విడదీసి మలినముఁ బోఁగొట్టి మరల కట్టించినయెడల యిది తమ పూర్వతేజము గలిగి ప్రకాశించును. గాని ఇమిటేషన్ రాళ్లు నీరుదిగినచో మరల నువయోగింపవు. తీసి పాటవేయవలసినదే! ఇదిగాక ఈ ఇమిటేషన్ రాళ్ల కట్టించినసొమ్ము నూలురూపాయలు తగు

అబద్ధియైనదిగా యుండినను, అక్కడగలిగి యెవరియొద్దనైన కుదువ యుంచబోయినచో వారా రాళ్లను లెక్కచేయరు. నగయతిదుండుబం గారము ముతించుచూచుకొని ఒదియో యిగువదియో యిచ్చునప్పటి కి గగనమగును. ఈరాళ్లనగలు యేర్పడినంతట మంచితత్వములతోక ట్టించినవి కొనిపోయినను, కుదువయుంచుకొనెడివారు నమ్మరు. కాల గతి యిట్లేర్పడినది. ఎవడైనను నిజమైన పువ్యరాగములు కొనవల యునని యీరాళ్లవ్యాపారము చేయువారి యొద్దకుపోయి యడిగిన యెడల, తమయొద్ద లేకున్నను, ఉన్నట్టుకెప్పి కూర్చుండజెట్టి ఇమిటే షకరాళ్ల పొట్లమును విప్పిచూపి “ఇవి మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన పువ్యరా గములు, కమ్మలకుగాని, హంస బిళ్లలకుగాని, పతికములకుగాని యివి వేసినయెడల నద్భుతముగాయండును. ఎవరైనను మీవంటివార లడు గుదురని మేము మేలైనవిగా కొలదిగా తెప్పించెదము. ఇప్పుడి పాడు ఇమిటేషను అధికమైనది. మంచిరాళ్లకు కర్పితక్కువ. ధనికులు నయి తము ఇమిటేషనే తీయుట కారంభించినారు. ఏమి ప్రయోజనమండీ! ఎప్పటికైనను రాజురాజే!బంటుబంటే! తపస్సుచేసినను, వీని కవి సరివ చ్చునా? గుణముతెలిసిన మీబోంట్లు మాయతత్తుకుగల యాచికారిరా ఱ్లను చేతులతో నయితము ముట్టుకొనరు. మీకుదేనికి?కమ్మలకా లేక యడ్డిగలకా? ఇంకను ఉరువులో గావలసినను ఉన్నవి” అని పనిపొట్ల ములుతీసి పువ్యరాగములని చూపుదురు. అన్నియు మాయరాళ్లే వాని గుణానుభవములేని యామనఃస్వరూపు వారిమాటలునమ్మి, పువ్యరాగ ములేయనితలంచి వెలయడిగిన ‘కోడిగ 15 రూపాయలనియో 20 రూ పాయలనియోచెప్పుదురు. నెల యెక్కువయని యతడు మఱియొకయం గడికిబోవుట లేవబోయినయెడల కూర్చుండిజెట్టి ‘అయ్యా! వెళ్లుతారే మండీ! ఇంకొకగుమాత్రము మీకుఉచితముగాయిచ్చెదరా? మేముచె ప్పగానే భయపడెదరేల? అడగండి! చెప్పినంత యివ్వబోయెదరా? నేడు మొదటితేరమిదియే! ఏదో విధముగా తీర్మానముచేసుకొని పా వు యెక్కువయో తక్కువయో, తీసుకొనండి! మంచిరాళ్లు. ఇట్లుమీ కుకావలసినతోడు మఱి యొకరియొద్ద దొరకవు. వచ్చిన బేరగాండ్రను నమ్మతివరచి యేదో విధముగా యిచ్చి వంపవలయును గాని, పోనివ్వ రాదు. మీరంతకడిగెదరే! చెప్పండి” యని చెప్పుదురు. ఇరువదిరూపా

యలుచెప్పినరాళ్లను, వచ్చినవాడు పదిరూపాయల కడుగును. అంగడి వాడునవి “అయ్యా! ఇది పంకాముల బేర మనుకొంటిరా? నగము నకు నగముగా నడిగినయెట్లు? మాయొద్దలేవు. మీయిష్టప్రకారము మఱియొకచోట చూడండి. ముమ్మాటికిని యిష్టముగా యుండినయెడల మొదటి బేర మగుటవలన అసలు ధర కోడిగ వదునైదు రూపాయలకిచ్చెదము. ఇష్టములేనియెడల పోవచ్చును. అనిచెప్పదురు” కొనచ్చినవాడు పదిరూపాయలధికముగా నైనయెడల నాకువలదని లేచినా లుగడుగు లటుపోవగానే ‘ఇదిగో! ఒకమాట ఇటులరండు. కడపటిమాట పదమూడురూపాయలు’ అనిపలుకుదురు. వారుచేయు తొందఱకులోబడి యామనుష్యుడు తుదకు పండెందురూపాయ లిచ్చెదననును. అంగడి వాడు ‘రండి!’ యని మరల కూర్చుండబెట్టి “వన్నెండున్నరరూపాయలు యివ్వండి! చాలా ఇష్టము’ అని గోజారి కడపటవన్నెండున్నరరూపాయల కును యామాయరాళ్లను వాని కంటగట్టును. వాని యసలుధర యొక టిన్నరరూపాయల కధికము ఉండదు. తెలియని యా బేరగాడు, “ఇరు పదిరూపాయలు చెప్పినవానిని వన్నెండున్నరవరకు తీసినాముగదా! బాగ్రతగా బేరము చేయుటవలన ఏడెనిమిది రూపాయలు మిగిలినవి. చెప్పినట్లే యైనయెడల యన్నిరూపాయలుంబోయి యుండు” నని తన సామర్థ్యమునకు తానే సంతోషించుచు బోవునేగాని ఇమిటేషన్ రాళ్లను మంచివని తగులగట్టి యొకటికి పదియంతలు డబ్బుగుంజకొనిటో వీవేసినది తెలుసుకొనఁజాలఁడు. ప్రక్కయంగడివాళ్ల కా తంత్రముతె న్నియుండియుం జెప్పనొల్లరు. అది వారి వ్యాపారపు కట్టుబాటు. ఒక వేళ వారిలో నెవనికైనను తాను తీసినరాళ్లను చూపినయెడల “చాలా మేలైనరాళ్లు, ధరయును చౌకయే!” యని పలుకుదురు. ఇటులనే ఈ ఇమిటేషన్ రాళ్ల వ్యాపారములో జరుగు మోసము లనంతములు లోకుల నివ్వధముగా వంచించి రాళ్ల వ్యాపారులు లక్షలకొలది ధనము నార్జించి నిట్టవీగుచుండుదురు. అంగడివీధికిపోయి చూచినచో, “మేలైనరత్నములకు పేరొందినచోటు అనియు, నిచ్చటనమ్మకమైనవలు, కంపులు, వచ్చలు వగైరాలు, విక్రయించబడుననియు, మాయొద్దరత్నములు కొనువారికి యవి మంచివి కావని రుజువుచేసిన డబ్బువాపసుయి వ్యభడుననియు, ఖరారువెలలకు పరిశుద్ధమైన మణులు విక్రయించున

లము అనుము పెక్కువిధములు వ్రాసి కట్టియున్నపటముల నెన్నియో గనవచ్చును. ఎందుబోయినను, మోసము లేనిచోటు లేనవలయును అనలు రత్నములు కొనఁదలంచినవారు వర్తకులయొద్దకు పోయినపుడు గాని రాళ్లనగలు తీయదలంచినపుడుగాని అనుభవము గలవారి ద్వారా వానిని పరీక్ష చేయించి తీసుకొనుట మంచిది. లేనియెడల ఇమిటేషన్ రాళ్లనే తీసుకొని తమ తెలివిలేమికి పిమ్మట విచారము చెందవలసివచ్చును. ఈయిమిటేషను రాళ్లవర్తకమువలన ధనికులైనట్లే, బుకా పక్షియైనవారును పెక్కుండుగలరు. పరుల మోసగించిన పాపమునకు భగవంతుఁడు తగినదండన చేయక మానఁడు.

క. ఇమిటేషన్ శ్ర వ్యాపారం

బమితంబై భరతఖండ శ్ర మందలమిగొనెన్

క్రమ మెఱుంగ శ్ర రాదుకడుమో

నముమంచివి గొనఁదలంచిన శ్ర జాగ్రతవలయున్.

వకీళ్లయొద్ద జరుగు మోసము.

బుద్ధిహీనతవలననో, గ్రహచారక్రూరత్వమువలననో, ఏగ్రామములోగాని యేకుటుంబములోగాని యేదయినను వివాదముసంభవించి తమలోతాము మధ్యస్థులద్వారా తీర్మానించుకొనుటకు ప్రయత్నించ కోర్టులలో వ్యాజ్యముజరిగించదలంచి, ఎవడైనను, న్యాయస్థానము గల చోటునకువచ్చి వకీలును యేర్పాటుచేయుటకుదలంచి యే వకీలు వాకిటికై నను పోయినయెడల యచట కాచియుండు వ్రయివేటు వచ్చి నవానినిచూచి “అయ్యా! ఏమిచూచెదరు? వకీలుకావలయునా? ఏమి వ్యాజ్యము?” అనివిచారించును. ఆవ్యాజ్యగాడు, వకీలునేర్పాటుజేసుకొనుటకే వచ్చినాననియు, వ్యాజ్యస్వభావమిట్టిదనియుం జెప్పును. వ్రయివేటు “నరే! ఇది గొప్పవ్యాజ్యముగ యున్నది. విషయములన్నియు నీకనుకూలముగానేయున్నవి. కాని మంచివకీలుపెట్టి జాగ్రతగావాదము చేయించవలయును. అటులచేసినయెడల నీకు తప్పకజయముకలుగును. ఇచ్చటనుండు వకీళ్ళలో సందరికన్నను, ఈ బాలనుందరంఅయ్యోర్

